papel sellado y firmados por las partes, sin necesidad de que intervengan procurador ni abogado.

ART. CXC. En instancias que se promuevan à consequencia de lo que se previene en los artículos CXX y CXXI. el recaudador nombrará perito para que se proceda à la tasacion, y se señalerà al demandado el término de seis dias para que elija el que [illegible] por oportuno. Pasado este término sin haberlo hecho, lo executará el juez. Si los peritos estuviesen conformes, se exigirán los derechos por el aprecio que hicieren.

ART. CXCI. Siempre que haya dicor. dia entre los peritos nombrados, sea por el juez en el caso de omision, sea por las partes, el juez nombrará tercer perito para que decida la discordia, solamente en el punto ó puntos en que la haya, sin mezclarse en lo que hubiese conformidad.

ART. CXCII. La declaracion de dos peritos conformes, autorizada por el juez, será executiva.

ART. CXCIII. Las diligencias que se practiquen à consecuencia de los artículos anteriores lo serán de oficio, y en el término preciso y perentorio de 30 dias. Los jueces serán responsables de las ulteriores dilaciones.

ART. CXCIV. Si la parte à quien hubiese demandado el recaudador fuese condenada al pago de derechos, y excediese de una quinta parte de las que ya hubiese pagado, se le condenará en las costas, en el reintegro del papel sellado gastado por el recaudador, y en los derechos del registro del acto difinitivo.

TITULO IX.

De los actos que deben registrarse sin derechos, y de los que estan exêntos del registro.

ART. CXCV. Los actos ó diligencias practicadas a instancia de los fiscales serán registrados sin derechos. Si la parte con quien contendiese fuese condenado en costas, satisfará los derechos de registro que hubieren devengado los fiscales.

ART. CXCVI. Serán tambien registradas sin exâccion de derechos:

Las requisiciones, ventas, cambios, y qualesquiera otro acto celebrado por el estado.

Los apremios que se expidan à nombre de los empleados del estado para la [illegible]

ART. CXCVII. Estan exêntos del registro:

1.° Las actas de las cortes, del senado y del consejo de Estado.

2.° Los actos de la administracion pública no comprehendidos en los artículos anteriores.

3.° Las inscripciones en el libro de la deuda pública, sus copias, recibo de intereses y liquidacion de créditos.

4.° Los libramientos de tesoro público, certificaciones del servicio corriente, sus endosos, y las órdenes que se expidan para que se execute algun pago.

5.° Las cartas de pago y recibos que se den de las cantidades debidas al estado, ó satisfechas por este por qualquier motivo.

6.° Las letras de cambio [illegible] plaza á plaza, sus endosos y recibos.

TITULO X.

De la direccion y administracion del registro y de la derogacion de las leyes anteriores.

ART. CXCVIII. Habrá un director general del registro, dos administradores, un contador y un secretario, con los subalternos necesarios.

ART. CXCIV. Habrá ademas en cada prefectura un administrador, un visitador y tantos registradores quantas sean las oficinas que se establezcan para el registro.

ART. CC. La autoridad, funciones y sueldos de los empleados se señalarán por el reglamento particular que acompaña al presente decreto.

ART. CCI. La real cédula de 24 de noviembre de 1800, que trata de la contribucion de legados y herencias y todas las demas disposiciones referentes á esta quedan derogadas.

ART. CCII Las liquidaciones que estan pendientes, y la cobranza de lo que se esté debiendo hasta el dia por este derecho, se executarán por las respectivas adminirtraciones de rentas.

ART. CCIII. La direccion y administracion del papel sellado quedan unidas á la del registro.

ART. CCIV. Las leyes anteriores contrarias à la presente quedan derogadas.

ART. CCV. Nuestros ministros, cada uno en la parte que le toca, quedan encargados de la execucion del presente decreto. = Firmado = YO EL REY. = Por S. M., el ministro secretario de Estado = Firmado = Mariano Luis de Urquijo.

GAZETA DE GRANADA

DEL VIERNES 31 DE JULIO DE 1812.

PAPELES DE CADIZ.

Gobierno. Queriendo asegurar la regencia la tranquilidad de [illegible], que el enemigo bombardea tan inútilmente, (1) ha tomado diferentes medidas, cuya utilidad se conocerá en la execucion que está confiada à S. E. el gobernador. Espera que todos los habitantes contribuirán á ella, particularmente las personas que tienen habitaciones cómodas, y que se prestarán à recibir en su casa à los que no sepan dónde refugiarse. (2.)

Id. artículo comunicado.

Señor Redactor: desvelado anoche con el calor, el ruido de las granadas, y el de la gente que pasaba por la calle, revolvia en mi mente las consecuencias de este suceso, y los bienes y males que podia ocasionar. Por fortuna me ocurrió un modo de mirarlo, que si es fundado debiéramos dar las gracias à los franceses por la incomodidad que nos causan: el me reciera gracias el que [illegible] favor quando trata de ofender. Vea V. aquí como pensaba yo (1.)

Cádiz, aun siendo los franceses dueños del Trocadero, (2) podrá continuar siendo un punto militar inexpugnable; (3) pero no será el punto desde donde el gobierno vivifique y anime las provincias interiores; pero no será la factoría principal de las Américas, ni su [illegible] estrecho vínculo de union con la península. Y Cádiz, como mero punto militar no acarrearà à nuestros aliados mas que gastos inmensos, y excusados teniendo ellos à Gibraltar, y entre ellos y nosotros à Ceuta. (4)

---

(1) *¡Inutilmente! quereis hacerlo creer; pero la necesidad de barracas y de bombas de apagar incendio, la consternacion de los infelices que no saben donde refugiarse, la emigracion de las familias, la translacion de algunos objetos de mercado, y en fin el velo misterioso con que anunciais las disposiciones del gobierno* para asegurar la tranquilidad pública, *prueban hasta qué grado reyna entre vosotros la confusion y desórden, y quantos males causa el bombardeo que llamais inùtil, y que habeis provocado á esa desgraciada ciudad, víctima de vuestra seduccion y de las preocupaciones mas insensatas.*

Habeis hecho creer á ese pueblo engañado que dentro de sus murallas está toda la nacion: que tiene en su seno fuerzas suficientes para reconquistar la península: que la experiencia de lo pasado no prueba nada para lo venidero, y que la inutilidad de los funestos esfuerzos que habeis hecho hasta ahora, sin haber podido reconquistar ni un palmo de terreno, habiendo perdido provincias enteras, no impide que lo hareis mejor en lo sucesivo. ¿Quales han sido y son los funestos resultados de tan absurdas esperanzas? La efusion sin fin de sangre española, las desgracias que habeis causado á la españa, y las que atraeis sobre ese pequeño recinto que os sirve de prision. ¡Ah! quando llegue el dia del desengaño, ¡quán terrible será para vosotros! Las maldiciones de la posteridad vengarán los males que habeis causado á la generacion presente.

(2) *¿Qué, ya no hay donde refugiarse dentro de la misma ciudad de refugio?*

(1) *Deben, pues los de Cádiz dar muy atentas gracias á los franceses, no por haberles regalado dentro de las bombas el plomo de que, segun se dice, han hecho uso las [illegible] para adornos, ni por haberles dado ocasion de una nueva moda de abanicos sino porque por mas que quieran disimularlo, los han puesto en el caso necesario de reflexionar sobre su verdadera situacion, y de preveer qual será la suerte de Cádiz, si sus numerosos habitantes persisten en su ceguedad.*

(2) *Que lo serán mientras Cádiz resista. Calculad sobre esta base.*

(3) *Eso lo dirá el tiempo.*

(4) *Con que se conoce que Cádiz no puede ser en este estado el asiento del gobierno insurreccional, ni la factoría principal de las Américas, ni el lazo de*

ro, caminando para ello directamente. (5)

Y como por otra parte es mui dificil que mas adelante se presente una ocasion mas oportuna de conseguirlo que en el dia; entrando en mi càlculo los esfuerzos de nuestro gobierno, la prevision y el interes de nuestros aliados, y el sistema de ayudarnos que han seguido hasta aqui, infiero yo que la incomodidad que sufrimos va à producirnos la ventaja de librarnos de ella radicalmente. (6 *A. A. G.*

Id. Lóndres 26 de junio.

Con referencia à cartas de St. Petersburgo de 5 de mayo, avisan de Inglaterra que el almirante Ruso Chickagoff ha ido à Constantinopla con plenos poderes para ajustar la paz: añaden que el almirante Grey salió para Bucharest con el objeto de contribuir al logro de tan apetecido objeto. (*Gazeta de Lisboa.*)

Gibraltar 4 de julio. El general Ballesteros subsiste en estas inmediaciones. El gobernador de Cartagena ha publicado con fecha de 19 último, una declaracion oficial desmintiendo los rumores esparcidos de haberse reproducido en aquella ciudad la cruel epidemia del año anterior. (*Gibraltar Cronicle.*)

quatro tanto como importen los derechos del registro de los bienes y efectos omitidos, ademas de satisfacer los derechos que adeuden.

ART. CLXVIII. Los que en los contratos omitan expresar los caudales que interviniesen, y defraudasen el derecho del registro, satisfaran por via de multa el quatro tanto de la suma ó importe de los derechos defraudados, ademas de pagar los que devenguen, y todos los gastos que se ocasionen en la averiguacion de las omisiones.

ART. CLXIX. Los tutores, curadores, administradores y los defensores nombrados por los jueces seran responsables personalmente de sus omisiones.

ART. CLXX. Las personas privadas que intervengan como principales en las escrituras privadas que no fueren registradas en los plazos señalados en el artículo cxxxv, pagaran por via de multa el quàdruplo de lo que importen los derechos del registro.

ART. CLXXI. Toda contraescritura que tuviese por objeto aumento de precio comprehendido en una escritura pùblica ó privada ya registrada se declara nula; y asi las partes como el escribano que intervenga en ella seran condenadas mancomunadamente à satisfacer una multa equivalente à quatro veces el importe de los derechos del registro que causaria

---

union entre las colonias y la metrópoli, y que en fin los ingleses y españoles no tienen el interes de conservarle como punto militar, pues poseen á Gibraltar y á Ceuta que eran antes de los españoles. Esta confesion es importante, y parece hecha para preparar los ánimos á lo que debe sobrevenir á este punto militar; mas el autor del artículo deberia haberlo concluido, y decirnos en que vendrá á parar aquella Cádiz opulenta, una de las primeras ciudades del comercio. A la verdad, por lo que toca á nosotros preveemos que Cádiz se someterá y que de este modo sus activos é industriosos habitantes emprenderán de nuevo, y regularán sus operaciones comerciales, las mas importantes entre la Europa y América, saluando al mismo tiempo sus propiedades y capitales inmensos. O tal vez llegará el tiempo en que solo sea el refugio de algunos pocos pescadores. Porque ¿quien querrá entrar en una ciudad donde á toda hora, dia y noche, y en todo sitio y lugar puede uno ser herido de las bombas? ¿Que comerciante querrá exponer allí su riqueza, y colocar sus mercaderías &c.? Es menester estar loco, y ser insensato y pusilanime para dudar digo sobre este punto y someterse con vergonzosa humillacion al yugo de un puñado de extrangeros, y de algunas personas vendidas á ellos con el interes mútuo de arruinar no solo á Cadiz, sino á toda España.

(5) *Os estarán esperando de dia y de noche, y os esperan con la certeza y seguridad de que el que tenga la temeridad de presentarse; no volverá á contarlo*

(6) *Caerá tambien esta esperanza. De los grandes esfuerzos que actualmente hacen los aliados solo resultarán nuevas calamidades á España, á saber, el alargar la guerra, el acabar con la poblacion, sacrificios, ruinas, en una palabra todas las consecuencias mas funestas y horrorosas á proporcion que los aliados consigan algunas ventajas momentaneas; pues en este caso es necesario repetir ó comenzar de nuevo con nuevos gastos, y siempre á expensas de España. Dexemos de embaucarnos con ilusiones, y veamos las cosas como ellas son en sí, y como deben acontecer.*

2a
8
I-6-704
Sala
Estante 13
Tabla
Número 3
Caja 8-88

cribanos hiciesen mencion de estar registrados y satisfechos los derechos de algun documento ó sentencia, y fuere falso, seràn castigados irremisiblemente con la pena que imponen las leyes á los falsarios, ademas de pagar todos los derechos y multas de que tratan los articulos anteriores.

ART. CLXXIII. Los actos que se presenten al registro del termino fixado en esta lei, pero que no se anoten por defecto de pago de los derechos, quedan sujetos à las penas que la misma señala contra los omisos en la presentacion.

ART. CLXXIV. Nin una autoridad ni tribunal, inclusos los arbitrios y amigables componedores, pueden admitir en juicio, ni tomar providencia alguna en virtud de documento ó papeles privados no registrados, so pena de nulidad del octo, y de responder personalmente del pago de los derechos del registro que deben satisfacerse, y ademas pagaràn por cada contravencion la multa de 500 rs. de vn. Las mismas penas sufriràn los escribanos que autoricen qualesquiera providencia judicial en contravencion de este articulo.

ART. CLXXV. Ninguna escritura pública ni ptivada adquiere fecha cierta ni derecho de hipoteca sino desde la fecha del registro.

ART. CLXXVI. Los actos celebrados en pais extrangero ó en provincias españolas en que no haya el derecho de registro, quedan sujetos à esta indispensable formalidad antes de hacer uso de ellos.

ART. CLXXVII. No podrà registrarse ningun acto si no esta escrito en papel sellado. Se exceptúan aquellas actas cuyo valor total no llega à 40 rs. vn.

TITULO VII.

De los derechos adquiridos y de las prescripciones.

ART. CLXXVIII. Todo derecho de registro cobrado del modo regular con arreglo á los articulos anteriores no podrá devolverse, sean los que quieran los acontecimientos ulteriores, excepto en los casos prevenidos en el presente decreto.

ART. CLXXIX. Los derechos del registro se prescriben.

1.º Pasados dos años contados desde el dia del registro, si se trata de haber dexado de percibir el derecho correspondiente de una de las partes comprehendidas en un acto, ó de completar la recaudacion de un derecho que no se hizo por entero, ò de una ta-

2.º Pasados tres años contados igualmente desde el dia del registro, en caso que se trate de bienes omitidos en una declaracion hecha con motivo del fallecimiento del dueño de ellos.

3.º Pasados cinco años contados desde el dia de la muerte, por lo que hace á las herencias ó sucesiones no declaradas.

ART. CLXXX. Las prescripciones arriba expresadas se suspenderan por las demandas presentadas y registradas antes de espirar dichos terminos; pero se tendra por irrevocables, si empezados los juicios se interrumpen durante un año sin que se haga ninguna gestion ante los jueces competentes, aun quando el primer término para la prescripcion no haya espirado.

ART. CLXXXI. La fecha de los documentos privados no podra oponerse al estado para la prescripcion de los derechos y penas en que se haya incurrido, à no ser que esta llege a ser cierta por muerte de una de las partes, ó de qualquier otro modo.

TITULO VIII.

De los apremios, y de las reclamaciones ju[...]

Nº 1
16-3

ART. CLXX[...] sion de las dudas que se [...] re la percepcion de los [...] gistro antes que se introdu[...] guna, corresponde á la [...] general.

ART. CLXX[...] caso que la persona obligada [...] de los derechos del registro no se verificase dentro de tercero dia de como fuere requerida, el administrador ó recaudador expedirá su apremio, visado antes de notificarle por el juez del mismo pueblo.

ART. CLXXXIV. En consecuencia de este apremio se procederà el embargo y venta de bienes equivalentes á los derechos, penas y multas.

ART. CLXXXV. No se interrumpiran estas diligencias mas que por la reclamacion del deudor hecha ante el juez de primera instancia, dentro del término preciso de seis dias.

ART. CLXXXVI. En este caso se le oiran sus defensas, y admitiran, como tambien al recaudador de los derechos del registro, las justificaciones que respectivamente ofrezcan, señalàndoles para que lo executen el tèrmino de 20 dias contados desde el de la oposicion. En los quatro dias siguientes proferirà su sentencia el juez de primera instancia.

ART. CLXXXVII. Estos tèrminos son improrogables; y los jueces ni aun pueden suspenderlos con ningun pretexto.

haran por simples memoriales escritos en papel sellado y firmados por las partes, sin necesidad de que intervengan procurador ni abogado.

FRT. CXC. En instancias que se promuevan à consecuencia de lo que se previene en los artículos CXX y CXXI. el recaudador nombrará perito para que se proceda à la tasacion, y se señalerà al demandado el término de seis dias para que elija el que tenga por oportuno. Pasado este término sin haberlo hecho, lo executará el juez. Si los dos peritos estuviesen conformes, se exigirán los derechos por el aprecio que hicieren.

ART. CXCI. Siempre que haya discor. dia entre los peritos nombrados, sea por el juez en el caso de omision, sea por las partes, el juez nombrarà tercer perito para que decida la discordia, solamente en el punto ó puntos en que la haya, sin mezclarse en lo que hubiese conformidad.

ART. CXCII. La decleracion de dos peritos conformes, autorizada por el juez, serà executiva.

ARL. CXCIII. Las diligencias que se practiquen à consecuencia de los articulos anteriores lo seràn de oficio, y en el término preciso y perentorio de 30 dias. Los jueces serán responsables de las ulteriores dilaciones.

ART. CXCIV. Si la parte à quien hubiese demandado el recaudador fuese condenada al pago de derechos, y excediese de una quinta parte de las que ya hubiese pagado, se la condenarà en las costas, en el reintegro del papel sellado gastado por el recaudador, y en los derechos del registro del auto difinitivo.

TITULO IX.

De los actos que deben registrarse sin derechos, y de los que estan exéntos del registro.

ART. CXCV. Los actos ó diligencias practicadas a instancia de los fiscales serán registrados sin derechos. Si la parte con quien contendiese fuese condenado en costas, satisfarà los derechos de registro que hubieren devengado los fiscales.

ART. CXCVI. Serán tambien registradas sin exàccion de derechos:

Las requisiciones, ventas, cambios, y qualesquiera otro acto celebrado por el estado.

Los apremios que se expidan à nombre de los empleados del estado para la[illegible]nales.

ART. CXCVII. Estan exéntos del registro:

1.° Las actas de las cortes, del senado y del consejo de Estado.

2.° Los actos de la administracion pública no comprehendidos en los articulos anteriores.

3.° Las inscripciones en el libro de la deuda pública, sus copias, recibo de intereses y liquidacion de créditos.

4.° Los libramientos de tesoro público, certificaciones del servicio corriente, sus endosos, y las órdenes que se expidan para que se execute algun pago.

5.° Las cartas de pago y recibos que se den de las cantidades debidas al estado, ó satisfechas por este por qualquier motivo.

6.° Las letras de cambio de plaza á plaza, sus endosos y recibos.

TITULO X.

De la direccion y administracion del registro y de la derogacion de las leyes anteriores.

ART. CXCVIII. Habrá un director general del registro, dos administradores, un contador y un secretario, con los subalternos necesarios.

ART. CXCIV. Habrá ademas en cada prefectura un administrador, un visitador y tantos registradores quantas sean las oficinas que se establezcan para el registro.

ART. CC. La autoridad, funciones y sueldos de los empleados se señalaràn por el reglamento particular que acompaña al presente decreto.

ART. CCI. La real cédula de 24 de noviembre de 1800, que trata de la contribucion de legados y herencias y todas las demas disposiciones referentes á esta quedan derogadas.

ART. CCII. Las liquidaciones que estan pendientes, y la cobranza de lo que se esté debiendo hasta el dia por este derecho, se executarán por las respectivas adminirtraciones de rentas.

ART. CCIII. La direccion y administracion del papel sellado quedan unidas á la del registro.

ART. CCIV. Las leyes anteriores contrarias á la presente quedan derogadas.

ART. CCV. Nuestros ministros, cada uno en la parte que le toca, quedan encargados de la execucion del presente decreto = Firmado = YO EL REY. = Por S. M., el ministro secretario de Estado = Firmado = Mariano Luis de Urquijo.

S. Geronimo de Granada

GAZETA DE ...

DEL VIERNES 31 DE JULIO DE 1812.

PAPELES DE CADIZ.

Gobierno. Queriendo asegurar la regencia la tranquilidad de esta ciudad, que el enemigo bombardea tan inútilmente, (1) ha tomado diferentes medidas, cuya utilidad se conocerá en la execucion que está confiada à S. E. el gobernador. Espera que todos los habitantes contribuiràn á ella, particularmente las personas que tienen habitaciones cómodas, y que se prestaran á recibir en su casa à los que no sepan donde refugiarse. (2.)

Id. artículo comunicado.

Señor Redactor: desvelado anoche con el calor, el ruido de las granadas, y el de la gente que pasaba por la calle, revolvia en mi mente las consecuencias de este suceso, y los bienes y males que podia ocasionar. Por fortuna me ocurrió un modo de mirarlo, que si es fundado, deberiamos dar las gracias à los franceses por la incomodidad que nos causa; si mereciera gracias el que hace un favor quando trata de ofender. Vea V. aquí como pensaba yo (1.)

Cadiz, aun siendo los franceses dueños del Trocadero, (2) podrá continuar siendo un punto militar inexpugnable; (3) pero no serà el punto desde donde el gobierno vivifique y anime las provincias interiores; pero no serà la factoría principal de las Américas, ni su mas estrecho vinculo de union con la península. Y Càdiz, como mero punto militar, no acarrearía à nuestros aliados mas que gastos inmensos, y excusados teniendo ellos á Gibraltar, y entre ellos y nosotros á Ceuta. (4)

---

(1) ¡*Inutilmente! quereis hacerlo creer; pero la necesidad de barracas y de bombas de apagar incendio, la consternacion de los infelices que no saben donde refugiarse, la emigracion de las familias, la translacion de algunos objetos de mercado, y en fin el velo misterioso con que anunciais las disposiciones del gobierno* para asegurar la tranquilidad pùblica, *prueban hàsta qué grado reyna entre vosotros la confusion y desórden, y quantos males causa el bombardeo que llamais inútil, y que habeis provocado á esa desgraciada ciudad, víctima de vuestra seduccion y de las preocupaciones mas insensatas.*

Habeis hecho creer á ese pueblo engañado que dentro de sus murallas está toda la nacion: que tiene en su seno fuerzas suficientes para reconquistar la península: que la experiencia de lo pasado no prueba nada para lo venidero, y que la inutilidad de los funestos esfuerzos que habeis hecho hasta ahora, sin haber podido reconquistar ni un palmo de terreno, habiendo perdido provincias enteras, no impide que lo hareis mejor en lo sucesivo. ¿Quales han sido y son los funestos resultados de tan absurdas esperanzas? La efusion sin fin de sangre española, las desgracias que habeis causado á la españa, y las que atraeis sobre ese pequeño recinto que os sirve de prision. ¡Ah! quando llegue el dia del desengaño, ¡quán terrible será para vosotros! Las maldiciones de la posteridad vengarán los males que habeis causado á la generacion presente.

(2) *¿Qué, ya no hay donde refugiarse dentro de la misma ciudad de refugio?*

(1) *Deben, pues, los de Cádiz dar muy atentas gracias á los franceses, no por haberles regalado dentro de las bombas el plomo de que, segun se dice, han hecho uso las finas gaditanas en su toaleta y adornos, ni por haberles dado ocasion de una nueva moda de abanicos, sino porque por mas que quieran disimularlo, los han puesto en el caso necesario de reflexionar sobre su verdadera situacion, y de preveer qual será la suerte de Cádiz, si sus numerosos habitantes persisten en su ceguedad.*

(2) *Que lo serán mientras Cádiz resista. Calculad sobre esta base.*

(3) *Eso lo dirá el tiempo.*

(4) *Con que se conoce que Cádiz no puede ser en este estado el asiento del gobierno insurreccional, ni la factoría principal de las Américas, ni el lazo de*

R.4101

Haec tibi pentadecas tetragonon respicit illud.
Hospitium petri ⁊ pauli ter quinqȝ dierum.
Namqȝ instrumentum vetus hebdoas innuit.octo.
Lex noua signatur.ter quinqȝ receptat vtrunqȝ.

[redacted]

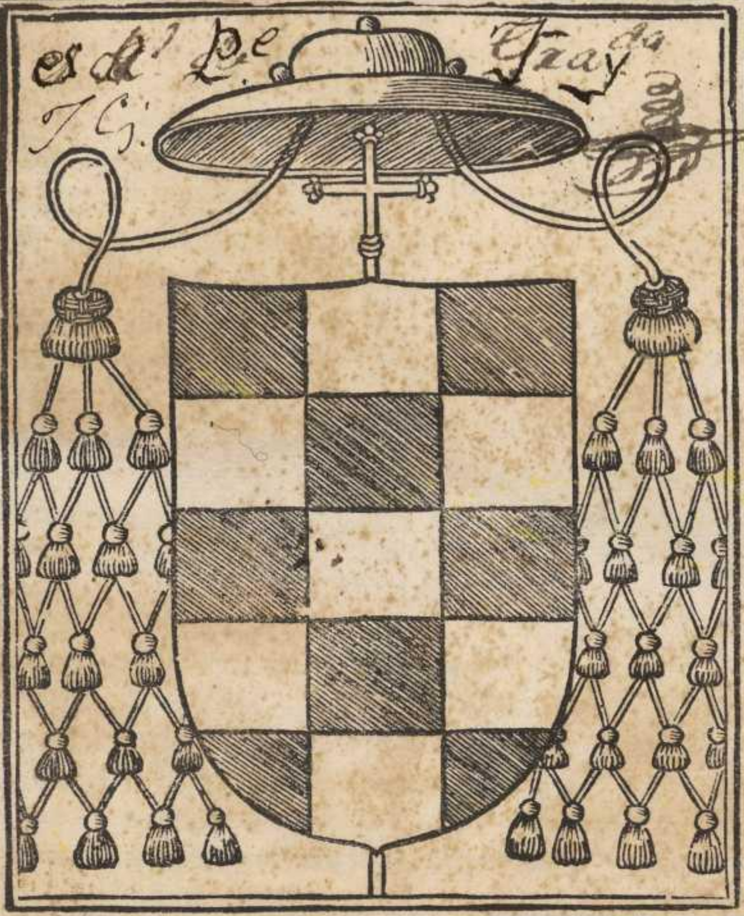

Nouum testamentum grece ⁊ latine in academia complutensi nouiter impressum.

Que vero sigillatim ⁊ per ordinem in toto ope continētur: hic studiose lector oculis tuis subijciuntur. Primū oīȝ tibi occurret epl'a Eusebij pāphili ad carpianū de cōcordia quattuor euāgeliorū. Sequitur deinceps prologus hieronymi ad damasuȝ pappā ⁊ alij eiusdeȝ doctoris prologi. Post hec succedūt quattuor euāgelia greco sermōe cū latina bti hieronymi trāslatōe ex opposito. Deide sequūtur duo greci tractatus. alter de peregrinatiōe bti Pauli: ⁊ euthalij diaconi alter de tpib⁹ p̄dicatiōis: ⁊ martyrio eiusdē. Succedūt postea hypotheses siue argumēta theodoriti doctoris greci eminētissimi in epl'as bti pauli: ⁊ in epl'as canonicas: ⁊ itē argm̄a alia in easdē alterius doctoris greci innominati. Post hec sequūtur epl'e ipse bti Pauli: cū reliqs noui testi opibus: oīa cū interpretatione latina eiusdē beati hieronymi e regiōe. Deide subiūgitur vocabulariū grecū cōtinēs oēs dictiōes totius noui testamenti ⁊ insuper sapientie ⁊ eccl'iastici grece ⁊ latine cū breuissima quadā in initio ad grecas litteras ītroductiōe. Postremo loco librū claudunt interpretatiōes oīm totius noui testamenti vocabulorum que tam grecam quā hebraicā ⁊ chaldaicam sortita sunt etymologiā ab initio matthei vsqȝ ad finē Apocalypsis.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

Πρὸς τοὺς ἐντευξομένους.

Ἵνα μὴ θαυμάσῃς ὦ σπουδαῖε φιλόλογε μὴ δὲ σχῇς πρὸς ἡμᾶς ἀηδῶς εἰ ἐν παρούσῃ τῆς νέας διαθήκης γραικοτυπώσει ἑτεροτρόπως ἢ ἐν τῆς παλαιᾶς τὰ στοιχεῖα μόνα ἄνευ τῶν πνευμάτων καὶ τῶν τόνων ἐντετυπωμένα ἐξεδόθη, προὔργου νενομίκαμεν τὴν τοῦ πράγματος τούτου αἰτίαν πᾶσιν κατὰ τὰ πρῶτα ἐμπεφανίσθαι. ἔστι δὲ καὶ τοιαύτη. τοὺς ἀρχαιοτάτους τῶν ἑλλήνων χωρὶς τούτων ἐν τοῖς χαρακτῆρσι κορυφῶν γράφειν εἰθισμένους, σαφέστερόν ἐστιν ἢ πολλῶν δεῖσθαι μαρτυριῶν. καὶ γὰρ δηλοῖ τοῦτο φανερῶς παλαιά τινα οὐκ ὀλίγα τῶν ἀντιγράφων, δίον καλλιμάχου ποιήματα καὶ τὰ σιβύλλης ἔπη, καὶ πεπαλαιωμέναι ἐν τῇ πόλει λίθων γλυφαὶ μόνοις ἁπλῶς γράμμασι ἐγκεχαραγμέναι. ὥστε πάντως εἶναι πρόδηλον, ῥαβδίσκων τούτων καὶ κεραιῶν ὑπερθέσεις ἐν τῇ πρώτῃ ἐκείνῃ τῆς γλώττης ἑλληνικῆς γενεσιουργίᾳ μὴ ἐπινενοημένας, μήτε πρὸς ὁλόκληρον τῆς αὐτῆς φωνῆς τελειότητα πανταχόθεν συντετακυίας. ἐπειδὴ δὲ καὶ πᾶσαν τὴν νέαν διαθήκην τοῦ κατὰ ματθαῖον εὐαγγελίου καὶ τῆς πρὸς ἑβραίους ἐπιστολῆς δεόντων, ἑλληνικῇ ἀπ᾽ ἀρχῆς διαλέκτῳ ὥσπερ καὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐχρηματίσθη, συγγεγράφθαι πάντες ὁμολογοῦσιν, ἔδοξε καὶ ἡμῖν ἀρχαίαν ἐν αὐτῇ τῆς αὐτῆς γλώττης παλαιότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν ὁσίως διατηρεῖν, καὶ τὴν βίβλον ἄνευ ὁπωσοῦν ἐλαχίστων προσθηκῶν, ἀρχαίων γραφῶν δίκην ἐκδιδόναι. ὡς μὴ φανῶμεν πρᾶγμα οὕτως δήτοι ἱερὸν καὶ αἰδεσίμης μεγαλοφροσύνης πλῆρες κατ᾽ ἀλλοτρίας αὐτῷ προσεπιβεβλημένας καὶ νέας ἐργασίας ἀνακαινοτομῆσαι. πρὸς δὲ τούτοις εἰ τἀληθὲς λεκτέον ἐστὶ, ἡ τῶν πνευμάτων καὶ τόνων ἔνδεια τοῖς ὁσονδήποτε ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς λόγοις γεγυμνασμένοις οὐδὲν πρόσκομμα ἐπιφέροιεν ἄν. λέγω δὲ πρὸς τὴν εἰλικρινῆ τῶν λεγομένων ἔννοιαν ἀναφέρων. οὐ μὴν ἀλλὰ ἵνα μή τις ἀπορήσῃ ἐν ποίᾳ τῶν συλλαβῶν προσήκει τὸν τόνον ἐφαρμόζειν, ἁπλὴ μόνον ἐν ταῖς πολυσυλλάβαις λέξεσι κεραία προσηρτήθη. οὐ μέντοι τόνος αὐτὴ ἑλληνικὸς ὑπολαβέσθω, ἀλλὰ γνωμώνιόν τι καὶ σημεῖον ὑφ᾽ οὗ ἀπευθύνοιτ᾽ ἂν ὁ φιλομαθής, ὥστε μὴ διαμαρτάνειν ποτὲ ἐν τῇ ἐκφορᾷ καὶ εὐρυθμίᾳ τῶν λέξεων. ἐν δὲ τῆς ἀρχαίας διαθήκης ἑλληνικῇ ἐκδόσει ὅτι αὐτὴ μετάφρασις πάντῃ που ἀλλ᾽ οὐ πρωτοποίητος σύνταξις οὐκ ἔδοξέ τι ἐκ τῆς κοινῆς ἐν τῷ γράφειν συνηθείας ἢ ἀφαιρεῖν ἢ ἐναλλάξαι. ἐπειδὴ δὲ οὐ τοῖς πολυμαθέσι μόνον ἀλλ᾽ ἅπασι καθόλου τοῖς περὶ τὴν ἁγίαν γραφὴν σχολάζουσι συντελεῖν ἡ βίβλος αὕτη πεφιλοτίμηται, ἐφ᾽ ἑκάστῃ τῶν λέξεων γραμματίδια ῥωμαϊκὰ κατὰ στοιχεῖον ἐπετέθη, ἃ ἐπιδεικνύει τὴν ἀμφοτέρων πρὸς τὰς ἑτέρας καταντικρὺ κειμένας ἐπάλληλον σύγκρισιν. ὅπως οὐδὲν ᾖ πρὸς τὸ σφάλλεσθαι ἐνδόσιμον τοῖς μαθητιῶσι καὶ μήπω εἰς ἄκρον τῶν ἑλληνικῶν ἀφιγμένοις. ἔτι δὲ ἐπείπερ ἐγχωροῦσιν ἐνίοτε λέξεις ἑλληνικαὶ πολυσχιδεῖς δοκοῦσαι ἔχειν καὶ ἀμφιβόλους καὶ ἄλλας τινὰς διχογνώμους σημασίας, διὰ σπουδῆς ἡμῖν ἐγένετο σημειοῦν καὶ τοῦτο, ὑποκειμένῃ στιγμῇ ῥωμαϊκῷ γραμματιδίῳ ὑπὲρ τὴν ἑλληνικὴν καθεστηκότι λέξιν. καὶ ἵνα παύσωμεν προοιμιάζοντες, κἀκεῖνο τὸν φιλομαθῆ μὴ λανθανέτω, οὐ φαῦλα ἡμᾶς οὐδὲ τυχόντα ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ ἐντυπώσει ἐσχηκέναι ἀντίγραφα, ἀλλ᾽ ἀρχαιότατα καὶ καθόσον οἷόν τε ἦν ἐπηνωρθωμένα, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὴν παλαιότητα οὕτως ἀξιόπιστα, ὥστε μὴ πείθεσθαι αὐτοῖς, πρὸς δυσκόλου εἶναι τοπαράπαν καὶ βεβήλου. ἃ δὴ καὶ αὐτὰ ὁ ἁγιώτατος ἐν χριστῷ πατὴρ καὶ κύριος ἡμῶν ὁ μέγιστος ἀρχιερεὺς λέων δέκατος τῇ ὁρμῇ ταύτῃ συλλαμβάνειν προθυμούμενος, ἐκ τῆς ἀποστολικῆς βιβλιοθήκης ἀγόμενα, ἔπεμψε πρὸς αἰδεσιμώτατον κύριον τῆς ἱσπανίας καρδηνάλιον, οὗ χορηγοῦντος καὶ κελεύσαντος τὸ παρὸν βιβλίον ἐτυπώσαμεν. ὑμεῖς δὲ οἱ τῆς παιδείας ἐρῶντες θεῖον τουτὶ καὶ ἱεροπρεπὲς τοὔργον νεωστὶ ἐντετυπωμένον μετὰ πάσης δέχεσθε προθυμίας, κἂν τοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ἡμῶν μιμηταὶ φανῆναι καὶ τοῖς ἔργοις γενέσθαι σπουδάζετε, ἴστε ὅτι οὐδεμία ὑμῖν ἔτι πρόφασις λοιπὴ τὸ μὴ τῇ θείᾳ γραφῇ συνομιλεῖν. οὐκέτι ἀντίγραφα διεφθαρμένα, οὐ μεταφράσεις ὕποπται, οὐκ ἀπορίαν τῆς ἀπογράφου φράσε

ὡς ἀπορεῖτε. τὸ θέλημα μόνον τὸ ὑμέτερον καὶ προθυμίαν προσδεχόμεθα. ἧς μὴ ὑπολειπούσης, ἀμαρτιρρήτως ἔσται οὕτως. τῆς γὰρ γλυκύτητος τῶν θείων λόγων γευσάμενοι, τὰς λοιπὰς τῶν ἐπιστημῶν μακρὰν χαίρειν ἐάσετε. εὐτυχεῖτε, καὶ τὸν καινουργισμὸν τῆς ἡμετέρας ἐργολαβίας μὴ ἐκφαυλίσητε.

Precedens Greca prefatiuncula in latinum versa.

Ad Lectorem.

NE mireris aut vitio vertas o studiose lector ꝙ in hac noui testamenti greca editione aliter ꝙ̃ in veteri nude tantum littere sine vllis aut spirituum aut tonorum notis impresse publicentur: operepretium visum est huius tibi rei rationem assignare. Ea eniꝫ huiusmodi est. Antiquissimos grecos absqꝫ hisce fastigijs litterarum scriptitasse notius est: ꝙ̃ vt sit multis argumẽtis comprobandum. Docent enim id aperte antiqua non pauca exemplaria: vt Callimachi poemata: nec non ⁊ Sibyllina carmina: ac preterea etiaꝫ marmorea monumenta vetustissima que rome adhuc visuntur nudis soluꝫ characteribus incisa. Ut liquido constet huiusmodi virgularum apicũqꝫ suprascriptiones non in illa primeua grece lingue origine fuisse excogitatas: nec ad eius integritatem vsquequaqꝫ pertinuisse. Cum igitur vniuersum nouum testamentum preter Euangelium Matthei ⁊ epistolaꝫ ad Hebreos grece primum sicut a spiritu sancto dictatum est: scriptum esse constet: visum est priscam in eo lingue illius vetustatem maiestatẽqꝫ intactam retinere: ac opus ipsum pretermissis etiam ipsis quibusuis minimis appendiculis excussum ad imaginem antiquarum scripturarum publicare. Ne rei tam sancte authoritati ac venerande maiestati adiectitijs nouitijsqꝫ rebus detrimentuꝫ afferri videretur. Accedit ꝙ si verum fateri volumus: hic spirituum tonorumqꝫ defectus nullum prorsus impedimentum ad rectam intelligentiaꝫ afferre valet his qui aliquantum in greca eruditione promouerunt. Ceterum ne alicui dubium aliquod possit occurrere in qua videlicet syllaba accẽtum oporteat collocari: simplex tantum apex ĩ polysyllabis dictionibus adiectus est: ⁊ is quidẽ nõ tanꝙ̃ grecus accentus: sed tanꝙ̃ notula signumqꝫ quo dirigi possit lector ne in prolatione modulatione ve dictionum aliquando labatur. In veteris autem testamenti editione greca cum ea solũ translatio sit non originalis textus: non fuit consilium quicꝙ̃ ex vulgari scribendi modo tollere aut immutare. Et qꝛ nõ doctis solum: sed omnibus in vniuersum sacrarũ litterarũ studiosis hoc opere cõsulendũ est: apposite sunt dictioni cuiqꝫ litterule latine ordine alphabeti indicantes que dictio dictioni e regione respondeat: ne sit nouitijs ⁊ nondũ adhuc in grecis litteris prouectis errandi locus. Rursus cũ nonnulle dictiones grece multiplices siue equiuocas aut alias ambiguas significationes aliqñ habere videantur: libuit hoc etiã annotare pũcto supposito litterule latine supra dictioneꝫ grecam collocate. Et vt prefatiũcule tandeꝫ huic modus imponatur: illud lectorẽ nõ lateat: nõ queuis exemplaria ipressioni huic archetypa fuisse: ſꝫ antiquissima emẽdatissimaqꝫ: ac tante preterea vetustatis: vt fidem eis abrogare nefas videatur. Que sctissimus in xp̃o pr̃ ⁊ dñs nr̃ Leo decimus pontifex maximus huic istituto fauere cupiẽs ex aplica bibliotheca educta misit ad Reuerendissimũ dñm Cardinalẽ hispanie: de cuius authoritate ⁊ mãdato hoc opus imprimi fecimus. Uos aũt litterarũ studiosi hoc diuinũ opus nouiter excussum alacri animo suscipite: et si christi Opt. Max. sectatores videri vultis ⁊ esse: nil iam restat qđ causemini quominus sacram scripturã adeatis. Nõ mendosa exemplaria: non suspecte translationes: non inopia textus originalis: solum animus ⁊ propensio vestra expectatur. Que si non defuerit: fiet proculdubio vt litterarum diuinarum suauitatẽ degustantes reliqua studia omnia contemnatis. Ualete ⁊ omnia boni consulite.

Εὐσέβιος καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Ἀμμώνιος μὲν ὁ ἀλεξανδρεὺς πολλὴν ὡς εἰκὸς φιλοπονίαν καὶ σπουδὴν εἰσαγηοχὼς, τὸ διὰ τεσσάρων ἡμῖν καταλέλοιπεν εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ ματθαῖον τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν περικοπὰς παραθεὶς. ὡς ἐξ ἀνάγκης συμβῆναι τὸν τῆς ἀκολουθίας εἱρμὸν τῶν τριῶν διαφθαρῆναι ὅσον ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως. ἵνα δὲ σωζομένου καὶ τοῦ τῶν λοιπῶν δι᾽ ὅλου σώματός τε καὶ εἱρμοῦ, εἰδέναι ἔχοις τοὺς οἰκείους ἑκάστου εὐαγγελίου τόπους, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν φιλαλήθως εἰπεῖν ἐκ τοῦ πονήματος τοῦ προειρημένου ἀνδρὸς εἰληφὼς ἀφορμὰς, καθ᾽ ἑτέραν μέθοδον κανόνας δέκα τὸν ἀριθμὸν διεχάραξά σοι τοὺς ὑποτεταγμένους. ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιέχει ἀριθμοὺς ἐν οἷς τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν οἱ τέσσαρες, ματθαῖος, μάρκος, λουκᾶς, ἰωάννης. ὁ δεύτερος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς. ματθαῖος, μάρκος, λουκᾶς. ὁ τρίτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς. ματθαῖος, λουκᾶς, ἰωάννης. ὁ τέταρτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς. ματθαῖος, μάρκος, ἰωάννης. ὁ πέμπτος ἐν ᾧ οἱ δύο. ματθαῖος, λουκᾶς. ὁ ἕκτος, ἐν ᾧ οἱ δύο. ματθαῖος, μάρκος. ὁ ἕβδομος ἐν ᾧ οἱ δύο. ματθαῖος, ἰωάννης. ὁ ὄγδοος ἐν ᾧ οἱ δύο. μάρκος. λουκᾶς. ὁ ἔννατος ἐν ᾧ οἱ δύο. λουκᾶς, ἰωάννης. ὁ δέκατος, ἐν ᾧ ἕκαστος αὐτῶν περί τινων ἰδίως ἀνέγραψεν. αὕτη μὲν οὖν ἡ τῶν ὑποτεταγμένων κανόνων ὑπόθεσις. ἡ δὲ σαφὴς αὐτῶν διήγησις ἐστὶν ἥδε. ἐφ᾽ ἑκάστῳ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων, ἀριθμός τις πρόκειται κατὰ μέρος, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου, εἶτα δευτέρου καὶ ἕκτου, καὶ καθεξῆς προϊὼν διόλου μέχρι τοῦ τέλους τῶν βιβλίων. καθ᾽ ἕκαστον δὲ ἀριθμὸν ὑποσημείωσις πρόκειται διὰ τοῦ λαχᾶ, δηλοῦσα ἐν ποίῳ τῶν δέκα κανόνων κείμενος ἀριθμὸς τυγχάνει. εἰ μὲν ἄλφα, δῆλον ὡς ἐν τῷ πρώτῳ. εἰ δὲ βῆτα, ἐν τῷ δευτέρῳ. καὶ οὕτως μέχρι τῶν δέκα. εἰ οὖν ἀναπτύξας ἕν τι τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ὁποῖον δήποτε βουληθείης ἐπιστῆναι τινὶ ᾧ βούλει κεφαλαίῳ, καὶ γνῶναι τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασι καὶ τοὺς οἰκείους ἑκάστου τόπους εὑρεῖν ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, ἧς ἐπέχεις περικοπῆς ἀναλαβὼν τὸν προκείμενον ἀριθμὸν, ἐπιζητήσας τε αὐτὸν ἔνδον ἐν τῷ κανόνι ὃν ἡ τοῦ λαχᾶ ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν, εἴσῃ μὲν εὐθὺς ἐκ τῶν ἐπὶ μετώπου τοῦ κανόνος ὑπογραφῶν ὁπόσοι τε καὶ τίνες περὶ ὃν ζητεῖς εἰρήκασιν. ἐπιστήσας τε καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν ἀριθμοῖς τοῖς ἐν τῷ κανόνι ᾧ ἐπέχεις ἀριθμῷ παρακειμένοις, ἐπιζητήσας δὲ αὐτοὺς ἔνδον ἐν τοῖς οἰκείοις ἑκάστου εὐαγγελίου τόποις, τὰ παραπλήσια λέγοντας αὐτοὺς εὑρήσεις. ἔρρωσο ἐν κυρίῳ.

Incipit epistola beati Hieronymi ad Damasum pappam in quattuor euangelistas.

Beatissimo pappe Damaso Hieronymꝰ. Nouuꝫ opꝰ me facere cogis ex veteri: vt post exemplaria scripturarum toto orbe dispersa quasi quidam arbiter sedeaꝫ: ⁊ quia inter se variant: que sint illa que cum greca consentiāt veritate decernam. Pius labor: sed periculosa presumptio: iudicare de ceteris ipsū ab omnibus iudicandum: senis mutare linguā ⁊ canescentem mundum ad initia retrahere paruulorum. Quis enim doctus pariter vel indoctus: cum in manus volumen assumpserit: ⁊ a saliua quam semel imbibit viderit discrepare quod lectitat: non statim erumpat in vocē me falsariuꝫ me clamans esse sacrilegum: qui audeaꝫ aliquid in veteribus libris addere mutare corrigere. Aduersus quam inuidiam duplex causa me consolatur: quod ⁊ tu qui summus sacerdos es fieri iubes: ⁊ verum non esse quod variat etiam maledicorum testimonio comprobatur. Si enim latinis exemplaribus fides est adhibenda: respondeant quibus: tot sunt exēplaria pene quot codices. Sin autem veritas est querenda de pluribus: cur nō ad grecam originem reuertentes ea que vel a viciosis interpretibus male edita: vel a presūptoribus imperitis emēdata peruersius: vel a librarijs dormitantibus aut addita sunt aut mutata: corrigimus. Neqꝫ vero ego de veteri disputo testamento: quod a septuaginta senioribus in grecam linguam versum tertio gradu ad nos vsqꝫ peruenit. Non quero quid aq̄la: quid symmachus sapiant: quare theodotiō inter nouos ⁊ veteres medius incedat. Sit illa vera interpretatio: quam apostoli probauerunt. De nouo nunc loquor testamento: quod grecum esse non dubium est: excepto apostolo mattheo: qui primus in iudea euangeliū christi hebraicis litteris edidit. Hoc certe cū in nostro sermone discordat ⁊ diuersos riuulorum tramittes ducit: vno de fonte querendus est. Pretermitto eos codices quos a luciāo ⁊ hesitio nuncupatos paucorum hominum asserit peruersa contētio: quibus vtiqꝫ nec in veteri instrumento post septuaginta interpretes emendare quid licuit: nec in nouo profuit emēdasse: cum multarum gentium linguis scriptura ante trāslata doceat falsa esse que addita sunt. Igitur hec pn̄s prefatiuncula pollicetur quattuor tantum euangelia: quorum ordo est iste. Mattheus. Marcus. Lucas. Johānes codicum grecorum emendata collatione sed veterum: que ne multuꝫ a lectionis latine cōsuetudine discreparent: ita calamo imperauimus vt his tantum que sensū videbantur mutare correctis: reliqua manere pateremur vt fuerant. Canones quoqꝫ quos Eusebius cesariensis ep̄us alexandrinuꝫ secutus Ammonium in decem numeros ordinauit: sicut in greco habētur expressimus. Quod si quis de curiosis voluerit nosse que in euangelijs vl' eadem vel vicina vel sola sint: eorum distinctione cognoscet. Magnus si quidem hic in nostris codicibus error inoleuit: duꝫ quod in eadem re alius euangelista plus dixit: in alio quia minus putauerint addiderunt: vel dum eundem sensum alius aliter expressit: ille qui vnum e quattuor primum legerat: ad eius exempluꝫ ceteros quoqꝫ estimauerit emendandos. Unde accidit vt apud nos mixta sint oīa ⁊ in Marco plura luce atqꝫ matthei. Rursuꝫ in mattheo plura iohannis ⁊ marci: ⁊ in ceteris reliquorum que in alijs propria sunt inueniantur. Cum itaqꝫ canones legeris qui subiecti sūt: confusionis errore sublato: ⁊ similia omnium scies: ⁊ singulis sua queqꝫ restitues. In canone primo cōcordāt quattuor: mattheus marcus lucas iohannes. In secundo tres mattheus marcus lucas. In tertio tres: mattheus lucas iohānes. In quarto tres mattheus marcus iohānes. In quinto duo: mattheus lucas. In sexto duo: mattheꝰ marcus. In septimo duo: mattheus iohannes. In octauo duo: lucas marcꝰ. In nono duo: Lucas iohānes. In decimo: propria vnusquisqꝫ que non habētur in alijs ediderūt. Singulis vero euāgelijs ab vno incipiens vsqꝫ ad finem librorū dispar numerus accrescit. Hic nigro colore prescriptus sub se habet alium ex minio discolorem numerum qui ad deceꝫ vsqꝫ procedēs indicat prior numerus in quo sit canone requirendus. Cum ergo aperto codice (verbi gratia) illud siue illud capitulum scire volueris cuius canonis sit: statim ex subiecto numero doceberis: ⁊ recurrens ad principia in quibus canonum est distincta congeries: eodemqꝫ statim canone ex titulo frontis inuento: illum quem querebas numerum eiusdem euangelij qui ⁊ ipse ex inscriptione signatur inuenies: atque e vicino ceteroruꝫ tramitibus in

spectis: quos numeros e regione habeant ad
notabis: ⁊ cū scieris: recurres ad volumina sin
gulorum: ⁊ sine mora repertis numeris quos
ante signaueras reperies ⁊ loca in quibus vel
eadem vel vicina dixerunt. Opto vt in chri=
sto valeas ⁊ memineris mei pappa btissime.

Incipit alius prologus.

PLures fuisse q̄ euangelia scri=
pserunt: Lucas euāgelista te
statur dicens. Quoniamqui=
dem multi conati sunt ordina
re narrationem rerum que in
nobis complete sunt: sicut tra
diderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt ser
monem: ⁊ ministrauerūt ei: ⁊ perseuerantia vs
qꝫ ad presens tempus monimenta declarant
que a diuersis auctoribus edita diuersarū he
resum fuere principia: vt est illud iuxta egy=
ptios ⁊ Thomam ⁊ Matthiam ⁊ Bartholo
meum: duodecim quoqꝫ apostolorum ⁊ basi=
lidis atqꝫ appollinis ac reliquorū: quos enu
merare longissimum est: cum hec tantum in
presentiarum necesse sit dicere: extitisse quos=
dam qui sine spiritu ⁊ gratia dei conati sūt ma
gis ordinare narrationem: quam historie tex
re veritatē. Quibus iure potest illud prophe
ticum coaptari. Ve qui prophetant de corde
suo: qui ambulant post spiritum suum: qui di
cunt hec dicit dominus ⁊ dominus non mi
sit eos. De quibus ⁊ saluator in euangelio io=
hannis loquitur. Omnes q̄ ante me venerūt
fures fuerunt ⁊ latrones. Qui venerunt non
qui missi sunt. Ipse enim ait. Venebāt ⁊ ego
non mittebam eos. In uenientibus presum=
ptio temeritatis: in missis obsequium seruitu
tis est. Ecclesia autē que domini voce supra
petram fundata est: quā introduxit rex in cu
biculum suum: ⁊ ad quā per foramen descen
sionis occulte misit manum suam similis da=
mule hinnuloqꝫ ceruorum: quatuor flumina
paradisi instar eructans quattuor ⁊ angulos
⁊ annulos habet per quos quasi arca testamē
ti ⁊ custos legis domini lignis mobilibus ve=
hitur. Primus omnium matheus est publi=
canus cognomento leui qui euangelium in iu
dea hebreo sermone edidit: ob eorum vel ma=
xime causam qui in iesum crediderant ex iu=
deis: ⁊ nequaq̄ legis vmbra secedente euan
gelij veritatem seruabant. Secundus marcꝰ
interpres apostoli petri: ⁊ alexandrine eccle=
sie primus episcopus: qui dominum quidem
saluatorem ipse nō vidit: sed ea que audierat
magistrum predicantem iuxta fidem magis
gestorum narrauit q̄ ordinem. Tertius Lu=
cas medicus natione syrus antiocensis cuius
laus in euangelio: qui ⁊ ipse discipulus apo=
stoli pauli in achaie bythinieq̄ partibus vo=
lumen condidit: quedam altius repetens et
vt ipse in prohemio cōfitetur audita magis q̄
visa describens. Ultimus iohannes aposto=
lus ⁊ euangelista quem iesus amauit pluri=
mū: qui super pectus domini recumbens pu
rissima doctrinarum fluenta potauit: ⁊ qui so=
lus de cruce meruit audire. Ecce mater tua.
Is cū esset in asia: et iam tunc hereticorū se
mina pullularent cherinthi ⁊ hebionis ⁊ cete
rorum qui negant christum in carne venisse:
quos ⁊ ipse in epistola sua antichristos vocat:
⁊ apostolus paulus frequēter percutit: coactꝰ
est ab omnibus pene tūc asie episcopis ⁊ mul
tarum ecclesiarum legationibus de diuinita
te saluatoris altius scribere: ⁊ ad ipsū (vt ita
dicam) dei verbū non tam audaci q̄ felici te
meritate prorumpere: vt ecclesiastica narrat
historia cum a fratribus cogeretur vt scri=
beret: ita facturum se respondisse si indicto ie
iunio in cōmune omnes deum deprecarētur.
Quo expleto: reuelatiōe saturatus in illud ꝓ
hemium celo veniens eructauit. In principio
erat verbū: ⁊ verbū erat apud deum: ⁊ deus
erat verbū: hoc erat in principio apud deum
Hec igitur quattuor euāgelia multo ante pre
dicta ezechielis quoqꝫ volumē probat: in quo
prima visio ita contexitur. Et in medio simi=
litudo quatuor animaliū ⁊ vultus eorū. Fa
cies hominis ⁊ facies leonis ⁊ facies vituli ⁊
facies aquile. Prima hominis facies mathe
um significat qui quasi de homine exorsus est
scribere. Liber generationis Jesu christi filij
dauid filij abraā. Secunda marcū in quo vox
leonis in heremo rugientis auditur. Vox cla=
mantis in deserto parate viā domini rectas
facite semitas eius. Tertia vituli: que euange
listam lucā a zacharia sacerdote sumpsisse ini
tium prefigurat. Quarta iohannē euangeli=
stā: qui assumptis pennis aquile ⁊ ad altiora
festinās de verbo dei disputat. Cetera que se
quūtur in eundem sensum proficiunt. Crura
eorum recta ⁊ pennati pedes: ⁊ quocūqꝫ spiri
tus ibat ibant ⁊ non reuertebātur: ⁊ dorsa eo=
rum plena oculis: ⁊ scintille ac lāpades in me
dio discurrētes: ⁊ rota in rota: et in singulis q̄t
tuor facies. Unde ⁊ apocalypsis iohānis post
expositionē viginti quattuor seniorū qui tenen
tes citharas ⁊ phialas adorantes agnū dei:
introducit fulgura atqꝫ tonitrua: ⁊ septē spi=

ritus discurrentes et mare vitreuꝫ ⁊ quatuor
animalia plena oculis dicẽs. Animal primũ
simile leoni: ⁊ secunduꝫ simile vitulo: ⁊ tertiuꝫ
simile homini: ⁊ quartum simile aquile volan
ti. Et post paululuꝫ. Plena inquit erant ocu=
lis: ⁊ requieꝫ non habebant die ac nocte dicen
tia. Sanctus sanctus sanctus dominus deꝰ
omnipotens: qui erat ⁊ qui est ⁊ qui venturus
est. Quibus cunctis perspicue ostẽditur qua
tuor debere tantum euangelia suscipi: ⁊ oẽs
apocryphorum nenias mortuis magis hereti
cis ꝙ ecclesiasticis viuis canẽdas.

Sequitur prologus in Mattheum.

Attheus cum primo predicas
set euangelium in iudea: vo=
lens transire ad gentes primꝰ
euangelium scripsit hebraice:
quod fratribus a quibus ibat
ad memoriam reliquit. Sicut enim necesse fu
it ad confirmationem fidei euangelium pre=
dicari: sic ⁊ contra hereticos scribi. Cum au
tem plures euangelium scripserint: quattuor
tantum habent autoritatis testimoniuꝫ: quia
per quattuor mundi partes fidem nũciant tri
nitatis: ⁊ sũt quasi quattuor rote in quadriga
domini que vehit eum per predicationeꝫ euã
gelij: ⁊ genus humanum quadrifida morte
peremptum eorum erat predicatione viuifi=
canduꝫ. Unde ⁊ aliorum euangelia deciderũt
nec recepta sunt: quia nolebant prefinitum nu
merum cassari propter virtutem sacramenti.
Designantur etiam euangeliste quattuor figu
ris que non sunt deceptorie: sed iocundi myste
rij sibi conscie. Mattheus in homine intelli=
gitur: quia circa humanitatem christi princi=
paľr imoratur. Marcus in leõe: q̃r agit de re
surrectione. Lucas in vitulo: agens de sacer=
dotio. Johannes in aquila scribens sacramẽ=
ta diuinitatis. Christus vero quem describũt
homo fuit de virgĩe natus. Uitulus in immo
latione. Leo in resurrectione. Aquila in ascen
sione. Uel in homine humanitas. In vitulo
sacerdotium. In leone regnum. In aquila ex
primitur diuinitatis sacramentum.

Explicit prologus.

Incipit argumentum in euangelium ẜꝫ
Mattheum.

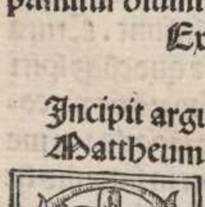

Attheus ex iudea sicut in ordi
ne primus ponitur: ita euange
lium in iudea primus scripsit:
cuius vocatio ad dominum ex
publicanis actibus fuit: duorũ
in generatione christi principia presumẽs: vni
us cuius prima circumcisio in carne: alterius
cuius ẜm cor electio fuit. Ex vtrisqꝫ enim pa=
tribus christus. Sicqꝫ quaterdenario nume=
ro triformiter posito principium a credendi fi
de in electionis tempus porrigẽs ⁊ ex electio
ne vsqꝫ in transmigrationis diem dirigens at
qꝫ a transmigrationis die vsqꝫ in xp̄m defini=
ens: decursam aduentus domini ostendit ge=
nerationeꝫ: vt numero satisfaciens ⁊ tempori
⁊ se quid esset ostenderet: ⁊ dei in se opus mon
strans etiam in his quorum genus posuit: xp̄i
operantis a principio testimonium non nega
ret. Quarum omnium rerum tempus ordo
numerus dispositio vel ratio qđ fidei necessa
rium est: deus christus est: qui factus est ex mu
liere: factus sub lege: natus ex virgine: passus
in carne: omnia in cruce fixit: vt triumphans
ea in semetipso resurgens in corpore: ⁊ patris
nomen in patribus filio: ⁊ filij nomen patri re
stituens in filijs: sine principio sine fine: osten
dens vnum se cum patre esse q̃r vnus est. In
quo euangelio vtile est desiderantibus deum
sic prima vel media vel perfecta cognoscere:
vt ⁊ vocationem apostoli ⁊ opus euangelij et
dilectionem dei in carne nascentis per vniuer
sa legentes intelligant: atqꝫ id in eo in quo re
prehensi sunt ⁊ apprehendere appetunt: reco
gnoscant. Nobis enim in hoc studio argumen
ti fuit: et fidem facte rei tradere ⁊ operãtis dei
intelligendam diligenter esse dispositionem a
querentibus non tacere.

Explicit argumentum.

/Το κατά ματθαίον άγιον ευαγγέλιον. Cap. i.

Βίβλος γενέσεως ιησού χρισ=
τού υιού δαυίδ υιού αβραάμ.
αβραάμ εγέννησε/τον ισαάκ. ι=
σαάκ δε εγέννησε/τον ιακώβ. ια=
κώβ δε εγέννησε/τον ιούδαν,
και/τους αδελφούς αυτού. ιούδας δε εγέν=
νησε/τον φαρές και/τον ζαρά εκ/της θάμαρ.
φαρές δε εγέννησε/τον εσρώμ. εσρώμ δε εγέ
ννησε/τον αράμ. αράμ δε εγέννησε/τον αμι=
ναδάβ. αμιναδάβ δε εγέννησε/τον ναασσών
ναασσών δε εγέννησε/τον σαλμών. σαλμών
δε εγέννησε/τον βοόζ εκ/της ραχάβ. βοόζ δε
εγέννησε/τον ωβήδ εκ/της ρούθ. ωβήδ δε ε=
γέννησε/τον ιεσσαί. ιεσσαί δε εγέννησε/τον
δαυίδ/τον βασιλέα. δαυίδ δε/ο βασιλεύς ε=
γέννησε/τον σολομώνα εκ/της/του ουρίου.
σολομών δε εγέννησε/τον ροβοάμ. ροβοάμ
δε εγέννησε/τον αβιά. αβιά δε εγέννησε/τον
ασά. ασά δε εγέννησε/τον ιωσαφάτ. ιωσα
φάτ δε εγέννησε/τον ιωράμ. ιωράμ δε εγέν=
νησε/τον οζίαν. οζίας δε εγέννησε/τον ιωά=
θαμ. ιωάθαμ δε εγέννησε/τον άχαζ. άχαζ δε
εγέννησε/τον εζεκίαν. εζεκίας δε εγέννησε/τον
μανασσή. μανασσής δε εγέννησε/τον αμών.
αμών δε εγέννησε/τον ιωσίαν. ιωσίας δε ε=
γέννησε/τον ιεχονίαν και/τους αδελφούς
αυτού επί/της μετοικεσίας βαβυλώνος. μετά
δε/την μετοικεσίαν βαβυλώνος ιεχονίας ε=
γέννησε/τον σαλαθιήλ. σαλαθιήλ δε εγέννη=
σε/τον ζοροβάβελ. ζοροβάβελ δε εγέννησε/
τόν αβιούδ. αβιούδ δε εγέννησε/τον ελια=
κείμ. ελιακείμ δε εγέννησε/τον αζώρ. αζώρ
δε εγέννησε/τον σαδώκ. σαδώκ δε εγέννησε
/τον αχείμ. αχείμ δε εγέννησε/τον ελιούδ. ε=
λιούδ δε εγέννησε/τον ελεάζαρ. ελεάζαρ δε
εγέννησε/τον ματθάμ. ματθάμ δε εγέννησε/
τον ιακώβ. ιακώβ δε εγέννησε/τον ιωσήφ/τον
άνδρα μαρίας. εξ ης εγεννήθη ιησούς/ο λεγό
μενος χριστός. πάσαι ουν/αι γενεαί από α=
βραάμ έως δαυίδ, γενεαί δεκατέσσαρες. και
από δαυίδ έως/της μετοικεσίας βαβυλώνος,
γενεαί δεκατέσσαρες. και από/της μετοικεσί=
ας βαβυλώνος έως/του χριστού, γενεαί δε=
κατέσσαρες. /Του δε ιησού χριστού/η γέννη=
σις ούτως ην. μνηστευθείσης γαρ/της μη=
τρός αυτού μαρίας/τω ιωσήφ, πρίν η συνελ
θείν αυτούς, ευρέθη εν γαστρί έχουσα εκ
πνεύματος αγίου. ιωσήφ δε/ο ανήρ αυτής
δίκαιος ων, και μη θέλων αυτήν παραδειγ=
ματίσαι, εβουλήθη λάθρα απολύσαι αυτήν.
Ταύτα δε αυτού ενθυμηθέντος, ιδού άγγε=
λος κυρίου κατόναρ εφάνη αυτώ λέγων. ιω

Euangelium scd̃m Mattheũ. Cap. j.

Liber gñatiõis iesu christi filij dauid filij abraã. A
Abraã genuit ysaac. Jsaac aũt genuit iacob. Jacob aũt genuit iudam: Luce. 3.c. Johan. 1.a. Gen̄. 21.a. 1. Parali. a. 1.b Gen̄. 25.d. Gen̄. 29.g. Gen̄. 38.g.
et fratres eius. Judas autem genuit
phares et zaram de thamar.
Phares aũt genuit esrõ. Esrõ aũt ge Ruth. 4.d.
nuit aram. Aram autem genuit ami=
nadab. Aminadab aũt genuit naason.
Naason aũt genuit salmon. Salmon
aũt genuit booz de raab. Booz autẽ
genuit obeth ex ruth. Obeth autẽ ge
nuit iesse. Jesse autem genuit 1. Para. 2.a
dauid regem. Dauid autem rex genuit 2. reg. 12.f. 1. Par. 3.b
salomonem ex ea que fuit vrie. 3. reg. 11.g
Salomõ aũt genuit roboã. Roboam 1. Par. 3.b
autẽ genuit abiam. Abia autẽ genuit
asa. Asa autem genuit iosaphat. Josa
phat aũt genuit ioram. Joram aũt ge=
nuit oziam. Ozias autem genuit ioa=
thã. Joathã aũt genuit achaz. Achaz aũt
genuit ezechiam. Ezechias aũt genuit
manassen. Manasses aũt genuit amõ. B
Amõ aũt genuit iosiã. Josias aũt ge
nuit iechoniam et fratres
eius in trãsmigratione babylonis. Et
pꝰ trãsmigrationẽ babylõis iechõias ge 1. Para. 3.c
nuit salathiel. Salathiel autem genu=
it zorobabel. Zorobabel autem genuit
abiud. Abiud autem genuit elia
chim. Eliachim aũt genuit azor. Azor
aũt genuit sadoch. Sadoch aũt genuit
achim. Achim autẽ genuit eliud. E=
liud aũt genuit eleazar. Eleazar autẽ
genuit mathan. Mathan autẽ genuit
iacob. Jacob autem genuit Joseph
virum marie: de qua natus est iesus q̃
vocat̃ xp̃s. Om̃s itaq; gñationes ab a
braã vsq; ad dd̃: gñationes q̃tuordecī. Et C
a dauid vsq; ad trãsmigñtionẽ babylonis:
gñatiões q̃tuordecim. Et a trãsmigratio
ne babylonis vsq; ad xp̃m: gñatões q̃=
tuordecim. Christi autem generatio
sic erat. Cum esset desponsata mater Luce. 1.c.
eius maria ioseph: ante q̃ conueni=
rent: inuenta est in vtero habens de
spiritu sancto. Joseph autem vir eius
cum esset iustus: et nollet eã traduce=
re: voluit occulte dimittere eam.
Hec aũt eo cogitante: ecce angelꝰ dñi D
apparuit in somnis ioseph dicẽs. Jo

σὴφ υἱὸς δαυίδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου. τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν, ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν. αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος. ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐμμανουήλ, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον μεθ᾽ ἡμῶν ὁ θεός. διεγερθεὶς δὲ ὁ ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν.

Cap. 2.

Τοῦ δὲ ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν βηθλεὲμ τῆς ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς ἱεροσόλυμα λέγοντες. ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. εἴδομεν γὰρ τὸν ἀστέρα αὐτοῦ ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἀκούσας δὲ ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα ἱεροσόλυμα μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ᾽ αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ. ἐν βηθλεὲμ τῆς ἰουδαίας. οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου. καὶ σὺ βηθλεὲμ γῆ ἰούδα οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν ἰούδα. ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ. τότε ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ᾽ αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος. καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς βηθλεέμ, εἶπε. πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου. ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν. καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ παιδίον μετὰ μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ. καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα. χρυσὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν. καὶ χρηματισθέντες κατ᾽ ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς ἡρώδην, δι᾽ ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. ἀναχω

seph fili david: noli timere accipere mariã coniugẽ tuã. Quod enim in ea natũ est de spiritu sancto est. Pariet autem filium et vocabis nomen eius iesũ. Ipse enim saluũ faciet pplm suũ a peccatis eorum. Hoc autem totum factũ est: vt adimpleret quod dictũ est a dño per prophetam dicentem. Ecce virgo in vtero habebit: et pariet filiũ: ⁊ vocabitur nomẽ eius Emanuel: quod est interpretatum nobiscum deus. Exurgens aũt ioseph a somno: fecit sicut precepit ei angelus domini: et accepit coniugem suam. Et nõ cognoscebat eã: donec peperit filium suum primogenitum: ⁊ vocauit nomen eius iesum.

Esaie.7.c.

Cap. 2.

Cum ergo nat⁹ eẽt iesus ĩ bethleẽ iudee in diebus herodis regis: ecce magi ab oriente venerunt hierosolymam dicentes. Ubi est qui natus est rex iudeorum. Vidimus enim stellam eius in oriente et venimus adorare eum. Audiens autẽ herodes rex turbatus est: ⁊ oĩs hierosolyma cum illo. Et congregãs omnes principes sacerdotum ⁊ scribas populi: sciscitabatur ab eis vbi christus nasceret. At illi dixerũt ei. In bethleem iudee. Sic enim scriptũ est per prophetã. Et tu bethleem terra iuda: nequaq̃ minima es in principib⁹ iuda. Ex te enim exiet dux qui regat populũ meum israel. Tunc herodes clã vocatis magis: diligẽter didicit ab eis tempus stelle q̃ apparuit eis. Et mittẽs illos in bethleẽ dixit. Ite et interrogate diligenter de puero: ⁊ cum inueneritis renunciate mihi: vt et ego veniens adorem eum. Qui cum audissent regem: abierunt. Et ecce stella quam viderãt ĩ oriẽte: ãtecedebat eos vsq̃ dũ veniens staret supra vbi erat puer. Videntes autẽ stellam: gauisi sũt gaudio magno valde. Et intrantes domũ inuenerunt puerum cum maria matre eius: ⁊ procidentes adorauerũt eũ: ⁊ apertis thesauris suis obtulerunt ei munera: aurum thus et myrrhã. Et respõso accepto ĩ sõnis ne redirẽt ad herodem: per aliam viam reuersi sunt in regionẽ suam. Qui cũ

A

h. Venimus pri tpis.

Johan.7.f.

Miche.5.a

B

Tob.11.d.

C

ρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ ἰωσήφ, λέγων. ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ, ἕως ἂν εἴπω σοι. μέλλει γὰρ ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ὁ δὲ ἐγερθεὶς, παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς αἴγυπτον. καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς ἡρώδου. ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος. ἐξ αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. τότε ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν. καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν βηθλεέμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος. φωνὴ ἐν ῥαμᾶ ἠκούσθη. θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς. ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς. καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. τελευτήσαντος δὲ τοῦ ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ ἰωσὴφ ἐν αἰγύπτῳ λέγων. ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν ἰσραήλ. τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν ἰσραήλ. ἀκούσας δὲ ὅτι ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς ἰουδαίας ἀντὶ ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν. χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς γαλιλαίας. καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην ναζαρέτ. ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι ναζωραῖος κληθήσεται.

Cap. 3.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἰουδαίας καὶ λέγων. μετανοεῖτε. ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος. φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ὁ ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου. καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν, ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτοῦ,

recessissent: ecce angelus domini apparuit in somnis ioseph: dicēs. Surge et accipe puerum et matrem eius: et fuge in egyptum: et esto ibi vsq; dū dicā tibi. Futuruz ē .n. vt q̄rat puer ad pdēdū eū. Qui herodes consurgens accepit puerum et matrem eius nocte: et secessit in egyptū. Et erat ibi vsq; ad obitū herodis: vt adimpleret qd dictum est a domino per prophetam dicentem. Ex egypto vocaui filiū meū. Tūc herodes videns quoniā illusus esset a magis irat⁹ est valde: et mittens occidit omnes pueros qui erāt in bethleē et in omnibus finibus eius a bimatu et infra: scdm tēpus qd exquisierat a magis. Tūc adipletū est qd dctm ē p hieremiā prophetam dicentem. Vox in rama audita est: ploratus et vlulatus multus: rachel plorans filios suos et noluit consolari quia non sunt. Defuncto autem herode: ecce angelus dñi apparuit in sōnis ioseph in egypto dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius: et vade in terrā israel. Defuncti sūt enim qui querebāt aiam pueri. Qui consurgens accepit puerum et matrem eius: et venit in terrā israel. Audiens aūt q archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo timuit illo ire: et ammonitus in somnis secessit in partes galilee. Et veniens habitauit in ciuitate q̄ vocatur nazareth: vt adipleretur qd dictū est p prophetas: quoniam nazareus vocabitur.

Cap. 3.

In diebus autem illis venit iohannes baptista predicans in deserto iudee et dicens. Penitēciā agite: appropinquauit enim regnum celorum. Hic est enim de quo dictum est p esaiā prophetam dicentē. Vox clamātis in deserto parate viam dñi: rectas facite semitas eius. Ipse autem iohannes habebat vestimentū de pilis camelorū et zonā pelliceam circa lumbos suos. Esca autem eius erat locuste et mel siluestre. Tunc exibat ad eum hierosolyma et omnis iudea et omnis regio circa iordanem: et baptizabantur ab eo in iordane

Osee. 11. a.

Hiere. 3. g. et. 31. c. Threnorum 1. a.

D

A

c. Venit plenitudo tpis. Luce. 3. a. Johan. 1. b.

Esa. 40. a. Marci. 1. a Johan. 1. c

B

Luce. 3. b. Johan. 3. c.

ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ἰ=
δὼν δὲ πολλοὺς τῶν φαρισαίων καὶ σαδ
δουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐ=
τοῦ, εἶπεν αὐτοῖς. γεννήματα ἐχιδνῶν τίς
ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης
ὀργῆς. ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς
μετανοίας. καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυ=
τοῖς πατέρα ἔχομεν τὸν ἀβραάμ. λέγω γὰρ
ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τού
των ἐγεῖραι τέκνα τῷ ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ
ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖ=
ται. πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρ=
πὸν καλόν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλ=
λεται. ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδα=
τι εἰς μετάνοιαν. ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμε=
νος ἰσχυρότερός μου ἐστίν. οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκα
νὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι. αὐτὸς ὑμᾶς
βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ. οὗ τὸ πτύον
ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅ=
λωνα αὐτοῦ. καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ
εἰς τὴν ἀποθήκην. τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει
πυρὶ ἀσβέστῳ. Τότε παραγίνεται ὁ ἰησοῦς
ἀπὸ τῆς γαλιλαίας εἰς τὸν ἰορδάνην πρὸς
τὸν ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ
δὲ ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων. ἐγὼ
χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ
ἔρχῃ πρός με. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπε
πρὸς αὐτόν. ἄφες ἄρτι. οὕτω γὰρ πρέ=
πον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύ=
νην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. καὶ βαπτισθεὶς ὁ
ἰησοῦς, ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος. καὶ
ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί. καὶ εἶ=
δε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ πε
ριστεράν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. καὶ ἰδοὺ
φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα. οὗτός ἐσ
τιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός ἐν ᾧ εὐδόκη=
σα. Cap. 4.

Τότε ὁ ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑ=
πὸ τοῦ πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ
τοῦ διαβόλου καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσ=
σαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστε
ρον ἐπείνασε. καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειρά
ζων, εἶπεν. εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λί
θοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπε. γέγραπται. οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσε=
ται ἄνθρωπος. ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπο
ρευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. Τότε παρα=
λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν
πόλιν. καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον
τοῦ ἱεροῦ. καὶ λέγει αὐτῷ. εἰ υἱὸς εἶ τοῦ
θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω. γέγραπται γάρ.
ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ
σοῦ. καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε

confitentes peccata sua. Videns
autem multos phariseorum et saduceo
rum venientes ad baptismum suum
dixit eis. Progenies viperarum quis
demonstrauit vobis fugere a ventura
ira. Facite ergo fructum dignum [Lucc. 3. b. i. 23. b.]
penitētie. Et ne velitis dicere intra vos
patrem habemus abraam. Dico enim
vobis: qm̄ potēs est de9 de lapidib9 i= [C]
stis suscitare filios abrae. Iam enim
securis ad radicem arborum posita est. [m. Abrac oti casus.]
Omnis ergo arbor que non facit fru [i. 7. d.]
ctum bonum excidetur et in ignem mit
tetur. Ego quidem baptizo vos in a= [Mar. 1. b.]
qua in penitētiā: q̄ aūt post me ventur9 est: [Lucc. 3. d. Johan. 1. d.]
fortior me est: cuius non sum dignus [Actu. 1. a. et 11. b. et 19. a]
calciamenta portare. Ipse vos
baptizabit in spū scto et igni: Cui9 ventila
in manu sua: et pmundabit are= brū
am suam: et congregabit triticum
in horreum suum: paleas autē comburet [D]
igni inextinguibili. Tunc venit iesus [Marc. 1. b.]
a galilea in iordanem ad [Lucc. 3. d.]
iohannē vt baptizaret ab eo. [Johan. 1. d.]
Johānes aūt prohibebat eū dicēs. Ego
a te debeo baptizari et tu
venis ad me? Rn̄dens aūt iesus dixit
ei. Sine modo. Sic enim decet
nos implere omnem iusticiam.
Tunc dimisit eum. Baptizatus autem
iesus: confestim ascendit de aqua. Et
ecce aperti sunt ei celi: et vidit
spiritum dei descendentem sicut colum
bam: et venientem super se. Et ecce
vox de celis dicens: Hic est [Marc. 1. b.]
filius me9 dilectus in quo michi cōpla [i. 17. b.]
cui. Cap. 4. [A]

Tunc iesus duct9 est in desertū a [Mar. 1. b.]
spiritu vt temptaretur a [Lucc. 4. a.]
diabolo: et cū ieiunasset q̄dragita die= [Exo. 34. d.]
bus et quadraginta noctibus: postea
esuriit. Et accedens temptator
dixit ei. Si fili9 dei es: dic vt lapi=
des isti panes fiant. Qui respondens
dixit. Scriptū est. Nō in solo pane vi [Deuter. 8. a]
uet homo: sed in omni verbo quod pro [Lucc. 4. a.]
cedit de ore dei. Tunc assumpsit
eum diabolus in sanctam
ciuitatem: et statuit eum super pinacu
lum templi et dixit ei. Si filius
dei es: mitte te deorsū. Scriptū est eīm [ps. 90.]
quia angelis suis mandabit de
te: et in manibus tollent te: ne forte

προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. ἔ-
φη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς πάλιν. γέγραπται. οὐκ
ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. πάλιν
παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος
ὑψηλὸν λίαν. καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας
τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου, καὶ τὴν δόξαν
αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ. ταῦτα πάντα σοι
δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. τότε
λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὕπαγε ὀπίσω μου
σατανᾶ. γέγραπται γάρ. κύριον τὸν θεόν
σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύ-
σεις. τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος. καὶ ἰ-
δοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐ-
τῷ. ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς ὅτι ἰωάννης παρε-
δόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν γαλιλαίαν, καὶ κα-
ταλιπὼν τὴν ναζαρέτ, ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς
καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις
ζαβουλὼν καὶ νεφθαλείμ. ἵνα πληρωθῇ τὸ
ῥηθὲν διὰ ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγον-
τος. γῆ ζαβουλὼν καὶ γῆ νεφθαλείμ. ὁδὸν
θαλάσσης πέραν τοῦ ἰορδάνου. γαλιλαία
τῶν ἐθνῶν ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶ-
δε φῶς μέγα. καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ
καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.
ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ
λέγειν. μετανοεῖτε. ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν. περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θά-
λασσαν τῆς γαλιλαίας εἶδε δύο ἀδελφούς.
σίμωνα τὸν λεγόμενον πέτρον. καὶ ἀνδρέ-
αν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφί-
βληστρον εἰς τὴν θάλασσαν. ἦσαν γὰρ ἁλι-
εῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς. δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ
ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ εὐ-
θέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐ-
τῷ. καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο
ἀδελφούς. ἰάκωβον τὸν τοῦ ζεβεδαίου. καὶ
ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πλοίῳ
μετὰ ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρ-
τίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν. καὶ ἐκάλεσεν αὐ-
τούς. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ
τὸν πατέρα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν γαλιλαίαν ὁ ἰησοῦς
διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ
κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας.
καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μα-
λακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐ-
τοῦ εἰς ὅλην τὴν συρίαν. καὶ προσήνεγκαν
αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικί-
λαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ
δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ
παραλυτικούς. καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.
καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀ-
πὸ τῆς γαλιλαίας, καὶ δεκαπόλεως, καὶ ἱε-

B

offendas ad lapidem pedem tuū. Ait
illi iesus rursum. Scriptum est. Non
temptabis dn̄m deum tuum. Iterum
assumpsit eum diabolus in montem
excelsum valde: & ostendit ei omnia
regna mundi & gloriam
eorum: & dixit ei. Hec omnia tibi
dabo: si cadēs adoraueris me. Tunc
dicit ei iesus. Uade retro me
sathana. Scriptum est enim: Dn̄m deū
tuum adorabis & illi soli seruies.
Tunc reliquit eum diabolus: & ecce
angeli accesserunt & ministrabant ei.
Cum aūt audisset iesus q̄ iohānes tra
ditus esset: secessit in galileam: & relicta
ciuitate nazareth: venit & habitauit in
ciuitate capharnaū maritima: in finibus
zabulon & neptalim: vt adimpleretur
qd̄ dictū est per esaiam prophetā dicen
tem. Terra zabulon & terra neptali via
maris trans iordanē galilea bris: vi

C

gētiū: populus qui ambulabat in tene
dit lucē magnā: & sedentibꝰ in regione
& vmbra mortis lux orta est eis.
Exide cepit iesus pdicare & regnū
dicere. Pniaz agite. Appropinquit enī
celorum. Ambulās aūt iesus iuxta ma
re galilee vidit duos fratres
simonem qui vocatur petrus et andre
am fratrem eius mittentes rete
in mare: Erant enim piscatores.
Et ait illis venite post me et
faciā vos fieri piscatores hoīm. At illi ꝯ
tinuo relictis retibus secuti sunt eum.

D

Et procedens inde vidit alios duos
fratres iacobum zebedei et
iohannem fratrem eius in naui
cum zebedeo patre eorum reficientes
retia sua: et vocauit eos.
Illi autem statim relictis retibus et
patre secuti sunt eum.
Et circuibat iesus totaz galileam
docēs in synagogis eoꝝ &
predicans euangelium regni:
et sanans omnem languorez & omnē in
firmitatem in populo. Et abiit opinio e
ius in totam syriam: et obtulerunt
ei omnes male habentes varijs
lāguoribus & tormētis comprehensos: &
qui demonia habebant & lunaticos et
paralyticos et curauit eos.
Et secute sunt eum turbe multe de
galilea et decapoli et de hie-

Deut. 6. c.
Deu. 6. b. & 10. d.
Apoc. 15. c.
Marc. 1. b.
Luce. 4. b.
Marc. 1. c.
Johan. 3. c.
Johan. 3. c. & 4. f.
Esaie. 9. a.
Marc. 1. c.
J. 10. b.
Marci. 1. c.
Luce. 5. b.
J. 8. c.
Marci. 1. c.
Marc. 3. b.
Luce. 4. b.
Johan. 6. &
J. 14. s.

ροσολύμωμ, και ιουδαίας, και πέραμ του
ιορδάμου. Cap. 5.
Ιδώμ δε τους όχλους, αμέβη εις το ό-
ρος. και καθίσαμτος αυτού, προσήλ-
θομ αυτώ οι μαθηταί αυτού. και αμοίξας το
στόμα αυτού, εδίδασκεμ αυτούς λέγωμ.
μακάριοι οι πτωχοί τω πμεύματι, ότι αυ-
τώμ εστίμ η βασιλεία τωμ ουραμώμ. μακάρι
οι οι πεμθούμτες, ότι αυτοί παρακληθήσομ
ται. μακάριοι οι πραείς, ότι αυτοί κληρο
μομήσουσι τημ γημ. μακάριοι οι πειμώμτες
και διψώμτες τημ δικαιοσύμημ, ότι αυτοί
χορτασθήσομται. μακάριοι οι ελεήμομες, ό
τι αυτοί ελεηθήσομται. μακάριοι οι καθαροί
τη καρδία, ότι αυτοί τομ θεόμ όψομται.
μακάριοι οι ειρημοποιοί, ότι αυτοί υιοί θεού
κληθήσομται. μακάριοι οι δεδιωγμέμοι έμε-
κεμ δικαιοσύμης, ότι αυτώμ εστίμ η βασι-
λεία τωμ ουραμώμ. μακάριοι εστέ όταμ ομει
δίσωσιμ υμάς και διώξωσι, και είπωσι παμ
πομηρόμ ρήμα καθ υμώμ ψευδόμεμοι έμε-
κεμ εμού. χαίρετε και αγαλλιάσθε ότι ο μισ
θός υμώμ πολύς εμ τοις ουραμοίς, ούτως
γαρ εδίωξαμ τους προφήτας τους προ υ
μώμ. υμείς εστέ το άλας της γης. εάμ δε το
άλας μωραμθή, εμ τίμι αλισθήσεται. εις ου
δέμ ισχύει έτι, ει μή βληθήμαι έξω, και κα-
ταπατείσθαι υπό τωμ αμθρώπωμ. υμείς εσ-
τέ το φώς του κόσμου. ου δύμαται πόλις
κρυβήμαι επάμω όρους κειμέμη. ουδέ καίου
σι λύχμομ και τιθέασιμ αυτόμ υπό τομ μό-
διομ, αλλ επί τημ λυχμίαμ. και λάμπει πά-
σι τοις εμ τη οικία. ούτως λαμψάτω το
φως υμώμ έμπροσθεμ τωμ αμθρώπωμ, ό-
πως ίδωσιμ υμώμ τα καλά έργα. και δοξά-
σωσι τομ πατέρα υμώμ τομ εμ τοις ουρα-
μοίς. μη μομήσητε ότι ήλθομ καταλύσαι
τομ μόμομ ή τους προφήτας. ουκ ήλθομ κα
ταλύσαι, αλλά πληρώσαι. αμήμ γαρ λέ-
γω υμίμ, εώς αμ παρέλθη ο ουραμός και η
γη, ιώτα εμ η μία κεραία ου μή παρέλθη
από του μόμου έως αμ πάμτα γέμηται. ος
εάμ ουμ λύση μίαμ τωμ εμτολωμ τούτωμ
τωμ ελαχίστωμ και διδάξει ούτως τους αμ
θρώπους, ελάχιστος κληθήσεται εμ τη βασι
λεία τωμ ουραμώμ. ος δ' αμ ποιήση και δι-
δάξη, ούτος μέγας κληθήσεται εμ τη βασι-
λεία τωμ ουραμώμ. λέγω γαρ υμίμ ότι εάμ
μη περισσεύση η δικαιοσύμη υμώμ πλείομ
τωμ γραμματέωμ και φαρισαίωμ, ου μή ει
σέλθητε εις τημ βασιλείαμ τωμ ουραμώμ. η-
κούσατε ότι ερρέθη τοις αρχαίοις. ου φομεύ
σεις. ος δ' αμ φομεύση, έμοχος έσται τη κρί-

rosolymis et de iudea et de trans-
iordanem. Cap. 5.
Uidens autem turbas ascendit in mon- A
tem: et cum sedisset accesserunt
ad eum discipuli eius. et aperiens Luce. 6. c.
os suum docebat eos dicens.
Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum
est regnum celorum. Beati Luce. 6. c.
qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur.
Beati mites: quoniam ipsi possidebunt
terram. Beati qui esuriunt
et sitiunt iusticiam: quoniam ipsi
saturabuntur. Beati misericordes quoniam
ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo
corde: quoniam ipsi deum videbunt.
Beati pacifici: quoniam ipsi filii dei
vocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur pro- 1. Pet. 3. c.
pter iusticiam: quoniam ipsorum est re-
gnum celorum. Beati estis cum male- Luce. 6. d.
dixerint vobis homines et persecuti vos fuerint et
dixerint omne malum aduersum vos mentientes
propter me. Gaudete et exultate: quoniam merces B
vestra copiosa est in celis. Sic
enim persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante vos.
Uos estis sal terre. Quod si Mar. 9. g.
sal euanuerit: in quo salietur? Ad ni- Luce. 14. g
hilum valet vltra: nisi vt mittatur foras: et con-
culcetur ab hominibus. Uos estis
lux mundi. Non potest ciuitas Mar. 4. d.
abscondi supra montem posita: neque accen- Luce. 8. c. et. 11. e.
dunt lucernam et ponunt eam sub modio:
sed super candelabrum vt luceat omnibus
qui in domo sunt. Sic luceat Rom. 12. d.
lux vestra coram hominibus: vt
videant opera vestra bona: et glorificent
patrem vestrum qui in celis est.
Nolite putare quoniam veni soluere
legem aut prophetas. Non veni sol-
uere: sed adimplere. Amen quippe di- Luce. 16. d.
co vobis: donec transeat celum et
terra: iota vnum aut apex vnus non prete- C
ribit a lege: donec omnia fiant. Qui Jacob. 2. b.
ergo soluerit vnum de mandatis istis Actu. 1. a.
minimis et docuerit sic ho- Jacob. 1. d.
mines: minimus vocabitur in regno
celorum. Qui autem fecerit et docuerit:
hic magnus vocabitur in regno
celorum. Dico autem vobis: quia nisi
abundauerit iusticia vestra plusquam
scribarum et phariseorum: non intrabi-
tis in regnum celorum. Audistis Exo. 20. b.
quia dictum est antiquis: non occides: Deut. 5. b.
qui autem occiderit reus erit iudicio. Jacob. 5. b.

σει. εγὼ δε λέγω υμίν, ότι πάς ο οργιζό-
μενος τω αδελφώ αυτού εική, ένοχος έσ-
ται τη κρίσει. ος δ᾽ αν είπη τω αδελφώ αυ-
τού ρακά, ένοχος έσται τω συνεδρίω. ος
δ᾽ αν είπη μωρέ, ένοχος έσται εις την γέενναν
του πυρός. εάν ουν προσφέρης το δώρον
σου επί το θυσιαστήριον, και εκεί μνησθής
ότι ο αδελφός σου έχει τι κατά σου, ά-
φες εκεί το δώρον σου έμπροσθεν του θυ-
σιαστηρίου, και ύπαγε πρώτον διαλλάγη-
θι τω αδελφώ σου, και τότε ελθών πρόσ-
φερε το δώρον σου. ίσθι ευνοών τω αντι-
δίκω σου ταχύ, έως ότου ει εν τη οδώ μετ᾽
αυτού, μήποτε σε παραδώ ο αντίδικος τω
κριτή, και ο κριτής σε παραδώ τω υπηρέτη,
και εις φυλακήν βληθήση. αμήν λέγω σοι
ου μή εξέλθης εκείθεν, έως αν αποδώς τον
έσχατον κοδράντην. ηκούσατε ότι ερρέθη
ου μοιχεύσεις. εγώ δε λέγω υμίν. ότι
πάς ο βλέπων γυναίκα πρός το επιθυμή-
σαι αυτήν, ήδη εμοίχευσεν αυτήν εν τη καρ-
δία αυτού. ει δε ο οφθαλμός σου ο δεξιός
σκανδαλίζει σε, έξελε αυτόν και βάλε από
σου. συμφέρει γάρ σοι ίνα απόληται εν
των μελών σου, και μη όλον το σώμα
σου βληθή εις γέενναν, και ει η δεξιά σου
χείρ σκανδαλίζει σε, έκκοψον αυτήν και
βάλε από σου. συμφέρει γάρ σοι ίνα από-
ληται εν των μελών σου. και μη όλον το
σώμα σου βληθή εις γέενναν. ερρέθη δε ό-
τι ος αν απολύση την γυναίκα αυτού, δό-
τω αυτή αποστάσιον. εγώ δε λέγω υμίν.
ότι ος αν απολύση την γυναίκα αυτού
παρεκτός λόγου πορνείας, ποιεί αυτήν
μοιχάσθαι. και ος εάν απολελυμένην γα-
μήση, μοιχάται. πάλιν ηκούσατε ότι ερρέ-
θη τοις αρχαίοις. ουκ επιορκήσεις. αποδώ-
σεις δε τω κυρίω τους όρκους σου. εγώ δε
λέγω υμίν μη ομόσαι όλως. μήτε εν τω
ουρανώ, ότι θρόνος εστί του θεού. μήτε
εν τη γη, ότι υποπόδιον εστί των ποδών
αυτού. μήτε εις ιεροσόλυμα, ότι πόλις
εστί του μεγάλου βασιλέως. μήτε εν τη
κεφαλή σου ομόσης, ότι ου δύνασαι μίαν
τρίχα λευκήν ή μέλαιναν ποιήσαι. έστω δε
ο λόγος υμών. ναι ναι. ου ου. το δε πε-
ρισσόν τούτων εκ του πονηρού εστίν. η-
κούσατε ότι ερρέθη. οφθαλμόν αντί οφθαλ-
μού, και οδόντα αντί οδόντος. εγώ δε λέ-
γω υμίν μή αντιστήναι τω πονηρώ. αλλ᾽
όστις σε ραπίσει επί την δεξιάν σου σιαγό-
να, στρέψον αυτώ και την άλλην. και τω
θέλοντί σοι κριθήναι και τον χιτώνά σου

Ego autem dico vobis: quia omnis qui irascitur
fratri suo: reus erit
iudicio. Qui autem dixerit fratri suo
racha: reus erit concilio. Qui
autem dixerit fatue: reus erit gehenne
ignis. Si ergo offers munus
tuum ad altare: et ibi recordatus fueris
quia frater tuus habet aliquid adversum te: re-
linque ibi munus tuum ante altare:
et vade prius reconciliare
fratri tuo: et tunc veniens offeres
munus tuum. Esto consentiens adversario
tuo cito dum es cum
eo in via: ne forte tradat te adversarius
iudici: et iudex tradat te ministro:
et in carcerem mittaris. Amen dico tibi
non exies inde donec reddas
novissimum quadrantem. Audistis quia dictum est
non mechaberis. ego autem dico vobis: quia
omnis qui viderit mulierem ad concupiscen-
dum eam: iam mechatus est eam in cor-
de suo. Quod si oculus tuus dexter
scandalizat te: erue eum et proiice abs
te. Expedit enim tibi ut pereat unum
membrorum tuorum: quam totum corpus
tuum mittatur in gehennam. Et si dextera ma-
nus tua scandalizat te: abscide eam et
proiice abs te. Expedit enim tibi ut pe-
reat unum membrorum tuorum quam totum
corpus tuum eat in gehennam. Dictum est autem:
quicumque dimiserit uxorem suam: det
ei libellum repudii. Ego autem dico vobis
quia omnis qui dimiserit uxorem suam
excepta causa fornicationis: facit eam
mechari: et qui dimissam duxerit:
adulterat. Iterum audistis quia dictum
est antiquis: non periurabis: reddes
autem domino iuramenta tua. Ego autem
dico vobis: non iurare omnino neque per
celum: quia thronus dei est: neque
per terram: quia scabellum est pedum
eius. Neque per hierosolymam: quia civitas
est magni regis. Neque per
caput tuum iuraveris: quia non potes unum
capillum album facere aut nigrum. Sit autem
sermo vester: est est: non non: quod autem
his abundantius est: a malo est. Au-
distis quia dictum est oculum pro oculo:
et dentem pro dente. Ego autem dico
vobis non resistere malo. Sed si
quis te percusserit in dexteram maxillam tuam
prebe illi et alteram: et eam tuam
ei qui vult tecum in iudicio contendere et tuni-

D
Levi.22.a. Eccl.35.c. Deut.15.a Mala.1.b. Luce.12.g.
c. reconciliare spatium motu pace vocis.
I.18.g. Exo.20.c. Prov.6.c. Jacob.2.b.
E
Deu.24.a. I.19.b. Mar.10.a. Luce.16.d.
Levi.19.b.
F
Jacob.5.c. Exod.21.c. Deu.19.d.
Luce.6.d.

λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. καὶ ὅσ-
τις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐ-
τοῦ δύο. τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου. καὶ τὸν θέ-
λοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι, μὴ ἀποστρα-
φῇς. ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.
ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς
ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑ-
μᾶς. καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς. καὶ
προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς,
καὶ διωκόντων ὑμᾶς. ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ
πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅτι τὸν
ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀ-
γαθούς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.
ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς,
τίνα μισθὸν ἔχετε. οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ
αὐτὸ ποιοῦσι. καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς φί-
λους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε. οὐ-
χὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτως ποιοῦσιν. ἔσεσθε
οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ
ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι. Cap. 6.

Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποι-
εῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ
θεαθῆναι αὐτοῖς. εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχε-
τε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς. ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλ-
πίσῃς ἔμπροσθεν σου ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ
ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς
ῥύμαις. ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώ-
πων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν
αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ
γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου.
ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ.
καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ,
αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. καὶ ὅ-
ταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ ὥσπερ οἱ ὑποκριταί.
ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν
ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προ-
σεύχεσθαι. ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν
αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς
τὸ ταμεῖόν σου. καὶ κλείσας τὴν θύραν σου,
πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπ-
τῷ. καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπ-
τῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. προσευχό-
μενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνι-
κοί. δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐ-
τῶν εἰσακουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε
αὐτοῖς. οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρεί-
αν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. οὕ-
τως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς. πάτερ ἡμῶν ὁ
ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.
ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. γενηθήτω τὸ θέλη-

tollere: dimitte ei et pallium. Et quicun-
que te angariaverit mille passus: vade cum
illo et alia duo. Qui autem petit a te: da ei: et G
volenti mutuare a te ne avertaris.
Audistis quia dictum est: diliges Leui. 19. c.
proximum tuum: et odio habebis inimicum tuum. Luce. 6. d. Rom. 12. d.
Ego autem dico vobis: diligite inimicos Actu. 7. d.
vestros
benefacite his qui oderunt vos: et
orate pro persequentibus et calumniantibus
vos: ut sitis filii
patris vestri qui in celis est: qui
solem suum oriri facit super bonos et ma-
los: et pluit super iustos et iniustos.
Si enim diligitis eos qui vos publicani Luce. 6. c
diligunt: quam mercedem habebitis? Nonne et
hoc faciunt. Et si salutaveritis fratres
vestros tantum quid amplius facitis? Non-
ne et ethnici hoc faciunt? Estote
ergo vos perfecti sicut et pater vester
celestis perfectus est. Cap. 6.

Attendite ne iusticiam vestram fa- A
ciatis coram hominibus ut
videamini ab eis: alioquin mercedem non ha-
bebitis apud patrem vestrum qui in ce-
lis est. Cum ergo facis elemosynam: noli tu-
ba canere ante te sicut hypocrite
faciunt in synagogis et in
vicis ut honorificentur ab hominibus.
Amen dico vobis receperunt mercedem
suam. Te autem faciente elemosynam: nesciat
sinistra tua quid faciat dextera tua:
ut sit elemosyna tua in abscondito:
et pater tuus qui videt in abscondito:
reddet tibi. Et cum
oratis non eritis sicut hypocrite
qui amant in synagogis et in
angulis platearum stantes orare
ut videantur ab hominibus.
Amen dico vobis: receperunt mercedem
suam. Tu autem cum oraveris intra in
cubiculum tuum: et clauso ostio:
ora patrem tuum in abscondito:
et pater tuus qui videt in abscondito:
reddet tibi. Orantes B
autem nolite multum loqui sicut ethnici faciunt.
Putant enim quod in multiloquio suo
exaudiantur. Nolite ergo assimilari
eis. Scit enim pater vester quid opus sit
vobis antequam petatis eum. Sic Luce. 11. a.
ergo vos orabitis. Pater noster qui es Rom. 8. d.
in celis sanctificetur nomen tuum. I. 26. d.
Adveniat regnum tuum. Fiat volun-

μα σου ως εν ουρανώ και επί της γης. τον
άρτον ημών τον επιούσιον δος ημίν σήμε=
ρον. και άφες ημίν τα οφειλήματα ημών. ως
και ημείς αφίεμεν τοις οφειλέταις ημών. και
μη εισενέγκης ημάς εις πειρασμόν. αλλά ρύ
σαι ημάς από του πονηρού. ✠ αμήν. εάν γαρ
αφήτε τοις ανθρώποις τα παραπτώματα
αυτών, αφήσει και υμίν ο πατήρ υμών ο
ουράνιος. εάν δε μη αφήτε τοις ανθρώποις
τα παραπτώματα αυτών, ουδέ ο πατήρ υ=
μών ο ουράνιος αφήσει τα παραπτώματα υ
μών. όταν δε νηστεύητε, μη γίνεσθε ώσπερ
οι υποκριταί σκυθρωποί. αφανίζουσι γαρ
τα πρόσωπα αυτών, όπως φανώσι τοις αν=
θρώποις νηστεύοντες. αμήν λέγω υμίν ότι
απέχουσι τον μισθόν αυτών. συ δε νηστεύ
ων, άλειψαι σου την κεφαλήν, και το πρό=
σωπόν σου νίψαι, όπως μη φανής τοις αν=
θρώποις νηστεύων, αλλά τω πατρί σου τω
εν τω κρυπτώ. και ο πατήρ σου ο βλέπων
εν τω κρυπτώ, αποδώσει σοι. μη θησαυρί=
ζετε υμίν θησαυρούς επί της γης, όπου σης
και βρώσις αφανίζει, και όπου κλέπται διο=
ρύσσουσι και κλέπτουσι. θησαυρίζετε δε υ=
μίν θησαυρούς εν ουρανώ, όπου ούτε σης
ούτε βρώσις αφανίζει, και όπου κλέπται ου
διορύσσουσιν ουδέ κλέπτουσιν. όπου γαρ
εστίν ο θησαυρός υμών, εκεί έσται και η καρ
δία υμών. ο λύχνος του σώματος εστίν ο
οφθαλμός. εάν ουν ο οφθαλμός σου α=
πλούς η, όλον το σώμα σου φωτεινόν έσ=
ται. εάν δε ο οφθαλμός σου πονηρός η, ό=
λον το σώμα σου σκοτεινόν έσται. ει ουν το
φως το εν σοι σκότος εστί, το σκότος πό=
σον. ουδείς δύναται δυσί κυρίοις δουλεύ=
ειν. η γαρ τον ένα μισήσει, και τον έτερον α=
γαπήσει, η ενός ανθέξεται και του ετέρου κα
ταφρονήσει. ου δύνασθε θεώ δουλεύειν και
μαμωνά. διά τούτο λέγω υμίν. μη μεριμ=
νάτε τη ψυχή υμών τι φάγητε και τι πίητε.
μηδέ τω σώματι υμών τι ενδύσησθε. ουχί
η ψυχή πλείον εστί της τροφής και το σώ=
μα του ενδύματος. εμβλέψατε εις τα πετει=
νά του ουρανού, ότι ου σπείρουσιν ουδέ
θερίζουσιν. ουδέ συνάγουσιν εις αποθήκας,
και ο πατήρ υμών ο ουράνιος τρέφει αυτά.
ουχ υμείς μάλλον διαφέρετε αυτών. τις δε
εξ υμών μεριμνών δύναται προσθείναι επί
την ηλικίαν αυτού πήχυν ένα, και περί ενδύ
ματος τι μεριμνάτε. καταμάθετε τα κρίνα
του αγρού πως αυξάνει. ου κοπιά ουδέ νή
θει. λέγω δε υμίν, ότι ουδέ ο σολομών εν
πάση τη δόξη αυτού περιεβάλετο ως εν τού

✠ In exēplari b⁹ grecoꝝ post hec v̄ba orōis dn̄ice vz. Sz libera nos a malo: stati sequitur
ότι σου εστιν η βασιλεια και η δύναμις και η δόξα εις τους αιώνας.
Idest. Quoniam tuū est regnū ⁊ potētia ⁊ gl'ia in secula. Sed aduertendū qđ in missa grecoꝝ postq̄z chor⁹ dicit illa v̄ba orōis dn̄ice.s. Sz libera nos a malo: sacerdos r̄ndet ista v̄ba supra dicta.s. q̄m tuū est regnū ⁊c. et dicunt greci qđ solus sacerdos pōt p̄nūciare illa v̄ba et nō ali⁹. ⁊ sic magis credibile videt qđ ista verba non sint de itegritate orōnis dn̄ice: sz qđ vicio aliquoꝝ scriptoꝝ fuerūt hic iserta nā vidētes qđ publice dicerēt ī missa crediderunt esse de textu. et lz btūs chrisostom⁹ i suis cōmētariis super Mattheū home.20. expōat ista v̄ba tāq̄z si essēt de textu: verisimili⁹ tn̄ p̄sumit iā suis tp̄orib⁹ origilia i isto passu fuisse corrupta ex q̄ nulli⁹ latinoꝝ et ex ātiq̄ssimis iterpretib⁹ siue tractatorib⁹ legat d̄ his v̄bis aliquā fecisse mētionē.

tas tua sicut in celo et in terra.
Panē nr̄z supsubstātialē da nobis ho=
die. Et dimitte nobis debita nr̄a: sicut
⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nostris. Et
ne nos inducas in tēptationē. Sed li=
bera nos a malo. Amen. Si enim Mar.11.d.
dimiseritis hominibus peccata
eorum: dimittet et vobis pater vester
celestis delicta vestra. Si aūt nō dimi=
nec pater vester ⌊seritis hominibus:
dimittet vobis peccata vestra.
Cum autē ieiunatis: nolite fieri sicut
hypocrite tristes. Exterminant enim
facies suas: vt appareant hominibus
ieiunantes. Amen dico vobis quia
receperunt mercedē suā. Tu āt cū ieiu= C
nas: vnge caput tuum ⁊ faciem
tuam laua: ne videaris hominibus
ieiunans sed patri tuo qui est
in abscōso: et pater tuus qui videt
in abscōso reddet tibi. Nolite thesau=
rizare vobis thesauros ī terra vbi erugo
⁊ tinea demolitur: et vbi fures effodi=
unt et furantur. Thesaurizate aūt vobis Luce.12.e.
thesauros in celo vbi nec erugo Mar.10.c.
nec tinea demolitur: ⁊ vbi fures non
effodiunt nec furantur. Ubi enim
est thesaurus tuus: ibi est et cor
tuū. Lucerna corporis tui est Luce.11.c.
oculus tu⁹. Si igitur oculus tuus fue=
rit simplex: totū corpus tuū lucidū erit.
Si aūt oculus tuus nequā fuerit totū
corpus tuū tenebrosum erit. Si ergo
lumē qđ ī te ē tenebre st: ip̄e tenēbre q̄nte
Nēo p̄t duob⁹ dn̄is seruire. ⌊erūt. Luce.16.c.
Aut ei vnū odio hēbit ⁊ alterū diliget:
aūt vnū sustinebit ⁊ alterum cōtemnet.
Non potestis deo seruire ⁊
māmone. Ideo dico vobis: ne solliciti Luce.12.c.
sitis aīe vestre quid manducetis:
neq̄ corpori vestro quid īduamī. Nōne
anima plus est q̄ esca et corpus plus q̄
vestimētum? Respicite volatilia D
celi que non serunt neq̄
metunt: neq̄ congregant in horrea:
et pr̄ vester celestis pascit illa. ⌈aūt
Nōne vos magis plurꝭ estꝭ illis? Quis
vestrū cogitans pōt adiicere ad
staturā suā cubitū vnū? Et đ vestimētꝭ
quid solliciti estis. Considerate lilia Luce.12.d.
agri quō crescūt. non laborāt neq̄ nēt.
Dico aūt vobis q̄m nec salomon in
oī glīa sua coopt⁹ ē sicut vnū ex istis.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

τῶν. εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς ὀλιγόπιστοι. μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα. πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ. οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων. ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον. ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς. Cap. 7.

Μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε. ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε. καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς. ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου. ὑποκριτά ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. μὴ δότε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν. ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε. κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει. καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει. καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ. ἢ καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ. εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν. πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται. εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης. ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν. καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς. τί στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν. προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐ-

Si enim fenum agri quod hodie est et cras in clibanum mittitur deus sic vestit: quanto magis vos modice fidei? Nolite ergo solliciti esse dicentes quid manducabimus: aut quid bibemus aut quo operiemur. Hec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester quia his omnibus indigetis. Querite ergo primum regnum dei et iusticiam eius: et hec omnia adiicientur vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi. Sufficit diei malicia sua. Cap. 7. Luce. 11. d.

A

Nolite iudicare: et non iudicabimini. In quo enim iudicio iudicaveritis iudicabimini: et in qua mensura mensi fueritis remetietur vobis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: et trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo: sine eiiciam festucam de oculo tuo: et ecce trabes est in oculo tuo? Hypocrita eiice primum trabem de oculo tuo: et tunc videbis eiicere festucam de oculo fratris tui. Nolite sanctum dare canibus: neque mittatis margaritas vestras ante porcos: ne forte conculcent eas pedibus suis: et canes conversi dirumpant vos. Petite et dabitur vobis: querite et invenietis: pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit: et qui querit invenit: et pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo quem si petierit filius suus panem: numquid lapidem porriget ei? Aut si piscem petierit: numquid serpentem porriget ei? Si ergo vos cum sitis mali nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis pater vester qui in celis est dabit bona petentibus se? Omnia ergo quecunque vultis ut faciant vobis homines et vos facite illis. Hec est enim lex et prophete. Intrate per angustam portam: quia lata porta et spaciosa via est que ducit ad perditionem: et multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta et arta via est que ducit ad vitam: et pauci sunt qui inveniunt eam. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos.

Luce. 6. f. Rom. 14. a. 1. Cor. 4. a. Jacob. 4. c. Marc. 4. c. Luce. 6. f.

I. 15. c.

Luce. 11. b. Rom. 10. c.

B

Luce. 6. e. Tobi. 4. c. Sap. 5. c.

Luce. 13. e.

I. 23. c.

τούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν, ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα. οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ. τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον, καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ᾽ ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. πολλοὶ ἐροῦσι μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρα. κύριε, κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν. καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς. ἀποχωρεῖτε ἀπ᾽ ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ καὶ οὐκ ἔπεσε. τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ καὶ ἔπεσε. καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη. καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

Cap. 8.

Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. καὶ ἰδοὺ λεπρὸς ἐλθὼν, προσεκύνει αὐτῷ λέγων. κύριε ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ ὁ ἰησοῦς λέγων. θέλω. καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὅρα μηδενὶ εἴπῃς. ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ. καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον ὃ προσέταξε μωσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς καπερναοὺμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων. κύριε ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς δεινῶς

Nunquid colligũt de spinis vuas: aut de tribulis ficus. Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor fructus malos facit. Non potest autẽ arbor bona malos fruct⁹ facẽ: neq₃ arbor mala bonos fructus facere. Ois arbor que nõ facit fructũ bonũ: excidetur et in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorũ cognoscetis eos. Nõ ois qui dicit mihi dñe domine: intrabit in regnũ celoꝝ: sed q̃ facit ꝛegnũ celoꝝ. volũtatẽ pris mei q̃ i celis ẽ: ipse itrabit i. Multi dicẽt mihi in illa die: domine dñe nõne in noie tuo prophetauimus: ꝛ in noie tuo demonia eiecimus: ꝛ in noie tuo virtutes multas fecimus: et tunc confitebor illis: quia nũq̃ noui vos. Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem. Ois ergo qui audit verba mea hec et facit ea: assimilabitur viro sapienti qui edificauit domum suam supra petram: ꝛ descendit pluuia et venerunt flumina: ꝛ flauerunt venti: ꝛ irruerũt in domum illã: ꝛ nõ cecidit. Fundata enim erat supra petram. Et omnis qui audit verba mea hec: ꝛ non facit ea: similis erit viro stulto qui edificauit domum suam super arenam: ꝛ descendit pluuia: et venerunt flumina: ꝛ flauerunt venti: ꝛ irruerunt in domum illam: ꝛ cecidit: ꝛ fuit ruina eius magna. Et factũ est cum consũmasset iesus verba hec: admirabantur turbe super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatẽ habens: ꝛ non sicut scribe eorum et pharisei.

Cap. 8.

Cũ aũt descẽdisset iesus de mõte: secute sunt eum turbe multe: ꝛ ecce leprosus veniens adorabat eum dicẽs. Domine si vis potes me mundare. Et extendens iesus manũ tetigit eum dicens. Uolo. Mundare. Et confestĩ mũdata est lepra eius. Et ait illi iesus. Uide nemini dixeris: sed vade ostende te sacerdoti: et offer munus quod precepit moyses in testimoniũ illis. Cum aũt introisset capharnaum: accessit ad eum centurio: rogans eum ꝛ dicẽs. Domine puer meus iacet in domo paralyticus: ꝛ male

C Luce. 6. f. — sup. 5. d. — Rom. 2. b. — Luce. 6. g. — Luce. 13. f. 7. 25. g. — D — Luce. 6. g. — Marc. 1. d. Luce. 2. g. — A — Mar. 1. g. Luce. 5. c. — h. Mũdare impati mõi paic vocis. 7. 9. f. 7. 12. b. 7. 15. c. Marc. 7. g. 7. 9. b. — Luce. 7. a. Johã. 4. g.

βασανιζόμενος. και λέγει αυτώ/ο ιησούς.
εγώ ελθών θεραπεύσω αυτόν. και αποκρι=
θείς/ο εκατόνταρχος έφη. κύριε ουκ ειμί ικα=
νός ίνα μου υπό/την στέγην εισέλθης. αλλά
μόνον ειπέ λόγω, και ιαθήσεται/ο παις μου.
και γαρ εγώ άνθρωπος ειμί υπό εξουσίαν, έ
χων υπ εμαυτόν στρατιώτας. και λέγω/τού
τω πορεύθητι, και πορεύεται. και άλλω έρ=
χου, και έρχεται. και/τω δούλω μου ποίη=
σον/τούτο, και ποιεί. ακούσας δε/ο ιησούς ε
θαύμασε, και είπε/τοις ακολουθούσιν. αμήν
λέγω υμίν, ουδέ εν/τω ισραήλ τοσαύτην
πίστιν εύρον. λέγω δε υμίν ότι πολλοί α=
πό ανατολών και δυσμών ήξουσι, και ανα=
κλιθήσονται μετά αβραάμ και ισαάκ και ια=
κώβ εν/τη βασιλεία/των ουρανών. οι δε υιοί
/της βασιλείας, εκβληθήσονται εις/το σκότος
/το εξώτερον. εκεί έσται κλαυθμός και/ο βρυ
γμός/των οδόντων. και είπεν/ο ιησούς/τω ε=
κατοντάρχω. ύπαγε, και ως επίστευσας γε=
νηθήτω σοι. και ιάθη/ο παις αυτού εν/τη ώ=
ρα εκείνη. και εισελθών/ο ιησούς εις/την οικί=
αν πέτρου, είδε/την πενθεράν αυτού βεβλη=
μένην και πυρέσσουσαν. και ήψατο/της χει=
ρός αυτής. και αφήκεν αυτήν/ο πυρετός. και
ηγέρθη και διηκόνει αυτώ. οψίας δε γενο=
μένης, προσήνεγκαν αυτώ δαιμονιζομένους
πολλούς, και εξέβαλε/τα πνεύματα λόγω.
και πάντας/τους κακώς έχοντας, εθεράπευ=
σεν. όπως πληρωθή/το ρηθέν διά ησαΐου/του
προφήτου λέγοντος. αυτός/τας ασθενείας
ημών έλαβε, και/τας νόσους εβάστασεν.
ιδών δε/ο ιησούς πολλούς όχλους περί
αυτόν, εκέλευσεν απελθείν εις/το πέραν. και
προσελθών εις γραμματεύς, είπεν αυτώ.
διδάσκαλε ακολουθήσω σοι όπου εάν απέρ
χη. και λέγει αυτώ/ο ιησούς./αι αλώπεκες
φωλεούς έχουσι, και/τα πετεινά/του ουρα
νού κατασκηνώσεις, /ο δε υιός/του ανθρώ=
που ουκ έχει που/την κεφαλήν κλίνη. έτε=
ρος δε/των μαθητών αυτού είπεν αυτώ. κύ=
ριε επίτρεψόν μοι πρώτον απελθείν και θά=
ψαι/τον πατέρα μου./ο δε ιησούς είπεν αυ=
τώ. ακολούθει μοι. και άφες/τους νεκρούς θά
ψαι/τους εαυτών νεκρούς. και εμβάντι αυ=
τώ εις/το πλοίον, ηκολούθησαν αυτώ/οι μα
θηταί αυτού. και ιδού σεισμός μέγας εγένε
το εν/τη θαλάσση. ώστε/το πλοίον καλύπ=
τεσθαι υπό/των κυμάτων. αυτός δε εκάθευ=
δε. και προσελθόντες/οι μαθηταί αυτού ήγει
ραν αυτόν λέγοντες. κύριε σώσον ημάς, α=
πολλύμεθα. και λέγει αυτοίς. τι δειλοί εστέ
ολιγόπιστοι. τότε εγερθείς επετίμησε/τοις

torquetur. Et ait illi iesus.
Ego veniam et curabo eum. Et respondens
centurio ait. Domine non sum dignus
ut intres sub tectum meum: sed
tantum dic verbo et sanabitur puer meus.
Nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens
sub me milites: et dico huic
vade et vadit: et alio veni
et venit: et servo meo fac
hoc et facit. Audiens autem iesus mira= B
tus est: et sequentibus se dixit. Amen Luce.7.b.
dico vobis: non inveni tantam
fidem in israel. Dico autem vobis: quod multi ab Luce.13.f.
oriente et occidente venient et recumbent
cum abraam et ysaac et iacob
in regno celorum: filii autem
regni eiicientur in tenebras
exteriores. Ibi erit fletus et stridor Luce.13.f.
dentium. Et dixit iesus centurioni: Luce.7.a.
vade: et sicut credidisti fiat
tibi. Et sanatus est puer ex
illa hora. Et cum venisset iesus in do= Marci.1.c.
mum petri: vidit socrum eius iacentem Luce.4.f.
et febricitantem: et tetigit manum
eius et dimisit eam febris: et
surrexit et ministrabat ei. Vespere autem fa
cto obtulerunt ei multos demonia habe=
tes: et eiiciebat spiritus verbo:
et omnes male habentes curavit.
ut adimpleretur quod dictum est per esaiam
prophetam dicentem. Ipse infirmitates Esa.53.b.
nostras accepit: et egrotationes nostras porta
Videns autem iesus turbas multas circum luit C
se: iussit discipulos ire trans fretum. Et Luce.9.g.
accedens unus scriba ait illi.
Magister sequar te quocunque ieris.
Et dicit ei iesus. Vulpes
foveas habent: et volucres celi
nidos: filius autem hominis 3.Reg.19.a
non habet ubi caput reclinet. Alius
autem de discipulis eius ait illi. Domine
permitte me primum ire: et sepelire
patrem meum. Iesus autem ait illi.
Sequere me: et dimitte mortuos sepeli
lire mortuos suos. Et ascendente eo
in naviculam: secuti sunt eum discipuli
eius: et ecce motus magnus factus est
in mari: ita ut navicula operiretur
fluctibus. Ipse vero dormiebat.
Et accesserunt ad eum discipuli eius: et susci 2.Parali.
taverunt eum dicentes. Domine salva nos peri 20.c.
mus. Et dicit eis iesus. Quid timidi estis Mar.4.g.
modice fidei? Tunc surgens imperavit Luce.8.c.

ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλή-
νη μεγάλη. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέ-
γοντες. ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄ-
νεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ.
καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώ-
ραν τῶν γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ
δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερ-
χόμενοι χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τι-
νὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. καὶ ἰδοὺ
ἔκραξαν λέγοντες. τί ἡμῖν καὶ σοί ἰησοῦ υἱ-
ὲ τοῦ θεοῦ. ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανί-
σαι ἡμᾶς. ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη
χοίρων πολλῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαιμο-
νες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες. εἰ ἐκβάλ-
λεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀ-
γέλην τῶν χοίρων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ὑπάγε-
τε. οἱ δὲ ἐξελθόντες, ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέ-
λην τῶν χοίρων. καὶ ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ
ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς
τὴν θάλασσαν. καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν.
οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον. καὶ ἀπελθόντες εἰς
τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν
δαιμονιζομένων. καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις
ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ ἰησοῦ. καὶ ἰδόν-
τες αὐτόν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ
τῶν ὁρίων αὐτῶν. Cap. 9.

Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ
ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. καὶ ἰδοὺ
προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλί-
νης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ ἰησοῦς τὴν πίσ-
τιν αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ. θάρσει τέκ-
νον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. καὶ ἰ-
δού τινες τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυ-
τοῖς. οὗτος βλασφημεῖ. καὶ ἰδὼν ὁ ἰησοῦς
τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν. ἵνα τί ὑμεῖς
ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.
τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον. εἰπεῖν ἀφέωνται
σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν ἔγειραι καὶ περι-
πάτει. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱ-
ὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρ-
τίας, τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ. ἐγερθείς,
ἆρόν σου τὴν κλίνην, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶ-
κόν σου. καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶ-
κον αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν.
καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν
τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις. καὶ παράγων ὁ
ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον
ἐπὶ τὸ τελώνιον ματθαῖον λεγόμενον. καὶ
λέγει αὐτῷ. ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠ-
κολούθησεν αὐτῷ. καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνα-
κειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶ-
ναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο
τῷ ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰ-

ventis et mari: et facta est tranquillitas
magna. Porro hoies mirati sūt dicen- D
tes. Qualis est hic: quia venti
et mare obediunt ei.
Et cū venisset iesus trās fretū in regio Marc. 5. a.
nem gerasenorum: occurrerunt ei
duo hñtes demōia de monumētis exeū
tes seui nimis: ita vt nemo posset
transire per viam illam. Et ecce
clamauerūt dicētes. Quid nobis et tibi
dei? Venisti huc añ tps torqre ⌊iesu fili
nos. Erat aūt non longe ab illis grex
porcorū multorū pascens. Demones āt
rogabāt eum dicentes. Si eijcis Marci. 5. b
nos hinc: mitte nos in gregem Lucc. 8. c.
porcorum. Et ait illis. Ite.
At illi exeuntes abierunt in
porcos. Et ecce magno ipetu abijt totus
grex per preceps in
mare: et mortui sunt in aquis.
Pastores aūt fugerunt: et venientes in
ciuitatē nūciauerunt hec oia: et de his
q demōia habuerāt. Et ecce tota ciui
exijt obuiam iesu. Et viso ⌊tas
eo: rogabant eum vt transiret a
finibus eorum. Cap. 9.

ET ascēdēs iesus in nauiculā trāsfreta A
uit in ciuitatē suā. Et ecce ⌊uit: et Marc. 2. a.
offerebant ei paralyticum Lucc. 5. d. Johis. 5. a.
iacentē in lecto. Videns aūt iesus fidem
illorum: dixit paralytico. Confide fili.
Remittuntur tibi peccata tua. Et ecce
quidam de scribis dixerunt intra se.
Hic blasphemat. Et cum vidisset iesus
cogitationes eorum dixit. Ut quid
cogitatis mala in cordibus vestris.
Quid est facilius: dicere dimittunt tibi Marc. 2. b.
pctā tua: an dicere surge et ambula? Lucc. 5. c.
Ut autem sciatis quia filius
hois hz ptātem in terra dimittendi pec
cata: tunc ait paralytico. Surge Johā. 5. b.
tolle lectum tuum: et vade in domum
tuam. Et surrexit: et abijt in domum
suā. Videntes autem turbe timuerūt:
et glorificauerūt deū qui dedit potestatē Lucc. 18. g.
talem hominibus. Et cum transiret Marc. 2. c.
inde iesus: vidit hominem sedentem Lucc. 5. f.
in teloneo mattheum nomine. Et Marc. 2. d.
ait illi. Seqre me. Et surgēs secutus est Lucc. 5. f.
eum. Et factum est discūbente eo Marc. 2. d. Lucc. 5. f.
in domo: ecce multi publicani
et peccatores venientes discūbebāt cum
iesu et discipulis eius. Et videntes B

δόντες οἱ φαρισαῖοι, εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐ
τοῦ. διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτω
λῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν. ὁ δὲ ἰησοῦς
ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς. οὐ χρείαν ἔχουσιν
οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχον=
τες. πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν ἔλεον
θέλω καὶ οὐ θυσίαν. οὐ γὰρ ἦλθον καλέ=
σαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετά
νοιαν. τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
ἰωάννου λέγοντες. διατί ἡμεῖς καὶ οἱ φαρι
σαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου
οὐ νηστεύουσι. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς.
μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν
ἐφόσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος. ἐλεύ=
σονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ
νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ
ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ
ἱματίῳ παλαιῷ. αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα
αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα
γίνεται. οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσ
κοὺς παλαιούς. εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσ
κοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπο=
λοῦνται. ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς
ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦν
ται. ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς. ἰδοὺ
ἄρχων εἷς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέ=
γων. ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν.
ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν
καὶ ζήσεται. καὶ ἐγερθεὶς ὁ ἰησοῦς, ἠκολού=
θησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ
γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελ=
θοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ. ἐὰν
μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθή=
σομαι. ὁ δὲ ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐ
τὴν εἶπε. θάρσει θύγατερ. ἡ πίστις σου σέσω
κέ σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκεί=
νης. καὶ ἐλθὼν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρ
χοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄ=
χλον θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς. ἀναχω=
ρεῖτε. οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ
καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἐξε=
βλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χει=
ρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξῆλ
θεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.
καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ ἰησοῦ, ἠκολούθη=
σαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέ=
γοντες. ἐλέησον ἡμᾶς υἱὲ δαυίδ. ἐλθόντι δὲ
εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ
καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. πιστεύετε ὅτι δύ
ναμαι τοῦτο ποιῆσαι. λέγουσιν αὐτῷ. ναὶ
κύριε. τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν
λέγων. κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν, γενηθήτω ὑ

pharisei dicebant discipulis eius. Mar. 2. d.
Quare cum publicanis et peccatoribus Luce. 5. f.
manducat magister vester? At iesus
audiens ait. Non est opus Marc. 2. c.
valentibus medicus: sed male habenti
bus. Euntes autem discite quid est misericordiam
volo et non sacrificium. Non enim veni voca Osee. 6. c.
re iustos: sed peccatores ad penitentiam.
Tunc accesserunt ad eum discipuli
iohannis dicentes: quare nos et pharisei Marc. 2. c.
ieiunamus frequenter: discipuli autem tui Luce. 5. f. j. 15. a.
non ieiunant? Et ait illis iesus. Marc. 7. b.
Nunquid possunt filii sponsi lugere
quamdiu cum illis est sponsus? Venient
autem dies cum auferetur ab eis
sponsus: et tunc ieiunabunt. Nemo autem
immittit commissuram panni rudis in
vestimentum vetus. Tollit enim plenitudinem
eius a vestimento: et peior scissura
fit. Neque mittunt vinum novum in utres
veteres. Alioquin rumpuntur utres C
et vinum effunditur et utres pereunt.
Sed vinum novum in
utres novos mittunt: et ambo conservantur
Hec illo loquente ad eos: ecce Marc. 5. d.
princeps unus accessit et adorabat eum Luce. 8. f. Johã. 4. g.
dicens. Domine filia mea modo defuncta est:
sed veni impone manum tuam super eam
et vivet. Et surgens iesus sequebatur
eum et discipuli eius. Et ecce Marc. 5. d.
mulier que sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis: accessit Luce. 8. f.
retro et tetigit fimbriam
vestimenti eius. Dicebat enim intra se. Si
tetigero tantum vestimentum eius: salva ero
At iesus conversus et videns eam
dixit. Confide filia. Fides tua te salvam fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora. Mar. 5. f. Luce. 7. g. 7. 18. g.
Et cum venisset iesus in domum princi
pis: et vidisset tibicines et turbam
tumultuantem: dicebat. Recedite. Marc. 5. g.
Non est enim mortua puella: sed
dormit. Et deridebant eum. Et cum eiecta Marc. 5. g.
turba: intravit et tenuit manum eius: et dixit puella surge: et surrexit puella. Act. 9. d.
Et exiit fama hec in universam terram illam.
Et transeunte inde iesu: secuti sunt
eum duo ceci clamantes et dicentes.
Miserere nostri fili david. Cum autem j. 22. g.
venisset domum: accesserunt ad eum ceci D
et dicit eis iesus. Creditis quia
hoc possum facere? Dicunt ei. Utique
domine. Tunc tetigit oculos eorum
dicens. Secundum fidem vestram fiat vobis.

μίν. καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί.
καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς λέγων. ὁ
ρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. οἱ δὲ ἐξελθόντες,
διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. αὐ=
τῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐ
τῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. καὶ ἐκ
βληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κω=
φός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες. οὐ
δέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ ἰσραήλ. οἱ δὲ
φαρισαῖοι ἔλεγον. ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαι
μονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. καὶ περιῆγεν
ὁ ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώ=
μας διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλεί=
ας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν
μαλακίαν. ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγ
χνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι
καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποι
μένα. τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὁ
μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι.
δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅ=
πως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐ=
τοῦ.
Cap. 10.

Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μα=
θητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν
πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν
αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶ
σαν μαλακίαν. τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων
τὰ ὀνόματα εἰσὶ ταῦτα. πρῶτος σίμων ὁ
λεγόμενος πέτρος, καὶ ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ. ἰάκωβος ὁ τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἰωάν
νης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. φίλιππος, καὶ βαρθο
λομαῖος. θωμᾶς, καὶ ματθαῖος ὁ τελώνης. ἰά
κωβος ὁ τοῦ ἀλφαίου, καὶ λεββαῖος ὁ ἐπι=
κληθεὶς θαδδαῖος. σίμων ὁ κανανίτης, καὶ
ἰούδας ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐ=
τόν. τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ ἰη=
σοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων. εἰς ὁδὸν
ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν σαμαρει
τῶν μὴ εἰσέλθητε. πορεύεσθε δὲ μᾶλλον
πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου
ἰσραήλ. πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγον=
τες, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
ἀσθενοῦντας θεραπεύετε. λεπροὺς καθαρίζε
τε. δαιμόνια ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε,
δωρεὰν δότε. μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ
ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑ=
μῶν. μὴ πήραν εἰς ὁδόν. μηδὲ δύο χιτῶ=
νας. μηδὲ ὑποδήματα. μηδὲ ῥάβδους. ἄξι
ος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν.
εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξε
τάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι, κἀκεῖ μείνατε
ἕως ἂν ἐξέλθητε. εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν

Et aperti sunt oculi eorum. sup. 8.a. Marc. 7.g
Et cõminatus est illis iesus dicẽs. Vi et 9.b. Io. 17.
dete ne quis sciat. Illi autẽ exeuntes c. et 12.b.
diffamauerũt eũ in tota terra illa. Egres Marci. 7.g Luce. 11.b.
sis autem illis: ecce obtulerunt ei
hominẽ mutũ demoniũ habẽtẽ: et eiecto
demonio locutus est mutus:
et mirate sunt turbe dicentes. Nunquam
apparuit sic in israel. Pharisei autem
dicebant. In principe demoniorum
eijcit demones. Et circuibat Luce. 13.c.
iesus omnes ciuitates et castella
docẽs in synagogis eorum
et predicans euangelium regni:
et curans omnez languorem et omnez Io. 14.c.
infirmitatẽ. Vidẽs aũt turbas misertus ẽ Marc. 6.c.
eis: quia erant vexati
et iacentes sicut oues nõ habẽtes pasto
rem. Tunc dicit discipulis suis.
Messis quidẽ multa: operarij aũt pauci. Luce. 10.a.
Rogate ergo dominum messis ut
mittat operarios in messem suam.
Cap. 10.

Et conuocatis duodecim discipu- A
lis suis dedit illis potestatem Marc. 6.b. Luce. 9.a.
spirituũ immundorum ut eijcerent Marc. 5.c.
eos: et curarent omnẽ languorẽ et omnẽ Luce. 9.a.
infirmitatem. Duodecim aũt apostolorũ
nomina sunt hec. Primus simon Act. 1.b.
qui dicitur petrus: et andreas frater Marci. 3.b Luce. 6.c.
eius. iacobus zebedei: et iohannes
frater eius. philippus et bartholome9.
thomas et matheus publican9. et iaco-
bus alphei et lebbeus qui cognoĩatus est
thaddeus. simon chananeus et
iudas scariothis qui et tradidit eum.
Hos duodecim misit iesus
precipiens eis et dicens. In viam
gẽtiũ ne abieritis: et in ciuitates samari
tanorum ne intraueritis: sed potius ite
ad oues que perierunt domus
israel. Euntes aũt predicate dicentes: sup. 4.c.
quia appropinquauit regnum celorum. Marc. 16.f Luce. 10.d.
Infirmos curate: mortuos suscitate: le- Luce. 9.a.
demões eijcite: gratis acce prosos mũdate 1. Cor. 4.
pistis: gratis date. Nolite possidẽ aurũ neque b.
argentũ: neque pecuniã in zonis vestris. B
Non peram in via: neque duas tunicas: Mar. 6.b.
neque calciamenta neque virgam. Dign9 Luce. 10.b.
est enim operari9 cibo suo. Fuerit: iterro= Act. 20.d.
In quãcunque aũt ciuitatẽ aut castellũ itra
gate quis in ea dign9 sit: et ibi manete
donec exeatis. Intrates autem in

οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν λέγοντες. εἰρήνη
τῷ οἴκῳ τούτῳ. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία,
εἰσελθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ᾽ αὐτήν. ἐὰν δὲ
μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπισ-
τραφήτω. καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ
ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι
τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε
τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. ἀμὴν λέ-
γω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ σοδόμων καὶ
γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐ-
κείνῃ. ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρό-
βατα ἐν μέσῳ λύκων. γίνεσθε οὖν φρόνιμοι
ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.
προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. παρα-
δώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν
ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν
ὑμᾶς. καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀ-
χθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς
καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑ-
μᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσετε. δο-
θήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λα-
λήσετε. οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστὲ οἱ λαλοῦντες,
ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λα-
λοῦν ἐν ὑμῖν. παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀ-
δελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐ-
παναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανα-
τώσουσιν αὐτούς. καὶ ἔσεσθε μισούμενοι
ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ὑπο-
μείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν δὲ
διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγε-
τε εἰς τὴν ἄλλην. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ
μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ ἰσραήλ, ἕως ἂν
ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. οὐκ ἔστι μαθη-
τὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑ-
πὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ
ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ
δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκο-
δεσπότην βεελζεβοὺβ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ
μᾶλλον τοὺς οἰκειακοὺς αὐτοῦ. μὴ οὖν
φοβηθῆτε αὐτούς. οὐδὲν γὰρ ἐστὶ κεκα-
λυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυ-
πτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ
σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί. καὶ ὃ εἰς τὸ
οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.
καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ
σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκ-
τεῖναι. φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον
καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ.
οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται.
καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν, ἄ-
νευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρί-
χες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί.
μὴ οὖν φοβηθῆτε, πολλῶν στρουθίων δια-

domum: salutate eam dicentes. Pax
huic domui. Et si quidem fuerit domus illa
veniet pax vestra super eam. Si autem ⌊ digna:
non fuerit digna: pax vestra ad vos re
uertetur. Et quicumque non receperit vos: neque
audierit sermones vestros: exeuntes foras de
domo vel ciuitate illa: excutite
puluerem de pedibus vestris. Amen dico
vobis: tolerabilius erit terre sodomorum et
gomorreorum in die iudicii quam illi ciuitati.
Ecce ego mitto vos sicut oues Luce.10.b.
in medio luporum. Estote ergo prudentes I. Pe.4.b.
sicut serpentes: et simplices sicut columbe. Rom.16.d / Mar.13.b.
Cauete autem ab hominibus. Tradent Joha.16.a
enim vos in conciliis: et in
synagogis suis flagellabunt Act.5.d.et
vos: et ad presides et ad reges ducemi 25.c.
ni propter me in testimonium illis Phili.I.d.
et gentibus. Cum autem tradent vos: Marc.13.c.
nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Da Luce.12.b.
bitur enim vobis in illa hora quid loquamini. C
Non enim vos estis qui loquimini:
sed spiritus patris vestri qui loquitur
in vobis. Tradet autem frater fratrem
in mortem: et pater filium: et insurgent
filii in parentes et morte
eos afficient: et eritis odio ⌈ seuerauerit
omnibus hominibus propter nomen meum. Qui autem per Act.2.b.
usque in finem: hic saluus erit. Cum autem i.24.b.
persequentur vos in ciuitate ista: fugite
in aliam. Amen dico vobis: non
consumabitis ciuitates israel: donec
veniat filius hominis. Non est disci- Luce.6.f.
pulus super magistrum: nec seruus super Joha.13.d. et.15.f
dominum suum. Sufficit discipulo
vt sit sicut magister eius: et
seruo sicut dominus eius. Si patremfa-
milias beelzebub vocauerunt: quanto
magis domesticos eius? Ne ergo
timueritis eos. Nihil enim est opertum Mar.4.d.
quod non reueletur: et occultum Luce.8.c.
quod non sciatur. Quod dico vobis in Luce.12.a.
tenebris: dicite in lumine. et quod in
aure auditis: predicate super tecta.
Et nolite timere eos qui occidunt Luce.12.a.
corpus: animam autem non possunt occidere.
Sed potius timete eum qui potest
et animam et corpus perdere in gehennam. D
Nonne duo passeres asse veneunt? Luce.12.a.
Et vnus ex illis non cadet super terram si-
ne patre vestro. Vestri autem et capilli
capitis omnes numerati sunt.
Nolite ergo timere: multis passeribus melio Luce.12.a.

φέρετε υμεῖς. πας ουν όστις ομολογήσει εν εμοί έμπροσθεν των ανθρώπων, ομολογήσω καγώ εν αυτώ έμπροσθεν του πατρός μου του εν ουρανοίς. όστις δαν αρνήσηται με έμπροσθεν των ανθρώπων, αρνήσομαι αυτόν καγώ έμπροσθεν του πατρός μου του εν ουρανοίς. μη νομίσητε ότι ήλθον βαλείν ειρήνην επί την γην. ουκ ήλθον βαλείν ειρήνην, αλλά μάχαιραν. ήλθον γαρ διχάσαι άνθρωπον κατά του πατρός αυτού, και θυγατέρα κατά της μητρός αυτής, και νύμφην κατά της πενθεράς αυτής, και εχθροί του ανθρώπου οι οικειακοί αυτού. ο φιλών πατέρα η μητέρα υπέρ εμέ, ουκ έστι μου άξιος. και ο φιλών υιόν η θυγατέρα υπέρ εμέ, ουκ έστι μου άξιος. και ος ου λαμβάνει τον σταυρόν αυτού και ακολουθεί οπίσω μου, ουκ έστι μου άξιος. ο ευρών την ψυχήν αυτού απολέσει αυτήν. και ο απολέσας την ψυχήν αυτού ένεκεν εμού, ευρήσει αυτήν. ο δεχόμενος υμάς, εμέ δέχεται. και ο εμέ δεχόμενος, δέχεται τον αποστείλαντα με. ο δεχόμενος προφήτην εις όνομα προφήτου, μισθόν προφήτου λήψεται. και ο δεχόμενος δίκαιον εις όνομα δικαίου, μισθόν δικαίου λήψεται. και ος εάν ποτίση ένα των μικρών τούτων ποτήριον ψυχρού μόνον εις όνομα μαθητού, αμήν λέγω υμίν ου μή απολέση τον μισθόν αυτού.

Cap. 11.

Και εγένετο ότε ετέλεσεν ο ιησούς διατάσσων τοις δώδεκα μαθηταίς αυτού, μετέβη εκείθεν του διδάσκειν και κηρύσσειν εν ταις πόλεσιν αυτών. ο δε ιωάννης ακούσας εν τω δεσμωτηρίω τα έργα του χριστού, πέμψας δύο των μαθητών αυτού είπεν αυτώ. συ ει ο ερχόμενος, η έτερον προσδοκώμεν. και αποκριθείς ο ιησούς είπεν αυτοίς πορευθέντες απαγγείλατε ιωάννη α ακούετε και βλέπετε. τυφλοί αναβλέπουσι. και χωλοί περιπατούσι. λεπροί καθαρίζονται. και κωφοί ακούουσι. νεκροί εγείρονται και πτωχοί ευαγγελίζονται. και μακάριος εστίν ος εάν μη σκανδαλισθή εν εμοί. τούτων δε πορευομένων, ήρξατο ο ιησούς λέγειν τοις όχλοις περί ιωάννου. τι εξήλθετε εις την έρημον θεάσασθαι. κάλαμον υπό ανέμου σαλευόμενον. αλλά τι εξήλθετε ιδείν. άνθρωπον εν μαλακοίς ιματίοις ημφιεσμένον. ιδού οι τα μαλακά φορούντες, εν τοις οίκοις των βασιλείων εισίν. αλλά τι εξήλθετε ιδείν. προφήτην, ναι λέγω υμίν και περισσότερον προφήτου. ούτος γαρ εστίν πε

res estis vos. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus: confitebor et ego eum coram patre meo qui in celis est. Qui autem negauerit me coram hominibus: negabo et ego eum coram patre meo qui in celis est. Nolite arbitrari quia venerim pacem mittere in terram. Non veni pacem mittere: sed gladium. Veni enim separare hominem aduersus patrem suum: et filiam aduersus matrem suam: et nurum aduersus socrum suam: et inimici hominis domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quam me: non est me dignus. Et qui amat filium aut filiam super me: non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam et sequitur me: non est me dignus. Qui inuenit animam suam perdet illam: et qui perdiderit animam suam propter me inueniet eam. Qui recipit vos me recipit: et qui me recipit: recipit eum qui me misit. Qui recipit prophetam in nomine prophete: mercedem prophete accipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti: mercedem iusti accipiet. Et quicunque potum dederit vni ex minimis istis calicem aque frigide tantum in nomine discipuli: amen dico vobis: non perdet mercedem suam.

Cap. 11.

Et factum est cum consummasset iesus precipiens duodecim discipulis suis: transiit inde vt doceret et predicaret in ciuitatibus eorum. Johannes autem cum audisset in vinculis opera christi: mittens duos de discipulis suis ait illi. Tu es qui venturus es: an alium expectamus? Et respondens iesus ait illis. Euntes renunciate iohanni que audistis et vidistis. Ceci vident: claudi ambulant: leprosi mundantur: surdi audiunt: mortui resurgunt: pauperes euangelizantur: et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus cepit iesus dicere ad turbas de iohanne. Quid existis in desertum videre? Harundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis et plus quam prophetam. Hic est enim de

Marc. 8.g. Luce. 12.b.
Luce. 1.g.
Ezech. 22.b
Luce. 14.f. 7.9.c. Marc. 8.g. J. 16.f.
Luce. 17.g. J. 18.a. 7.25.f.
Luce. 10.c.
Marc. 9.f.
A
Luce. 7.c
Luce. 7.c.
Luce. 7.d.
B
Marci. 1.a Luce. 7.d.

ρί ου γέγραπται. ιδού εγώ αποστέλλω
τον άγγελον μου προ προσώπου σου,
ος κατασκευάσει την οδόν σου έμπροσθεν
σου. αμήν λέγω υμίν, ουκ εγήγερται εν
γεννητοίς γυναικών μείζων ιωάννου του
βαπτιστού. ο δε μικρότερος εν τη βασιλεί
α των ουρανών, μείζων αυτού εστίν. από
δε των ημερών ιωάννου του βαπτιστού έ-
ως άρτι, η βασιλεία των ουρανών βιάζεται,
και βιασταί αρπάζουσιν αυτήν. πάντες γαρ
οι προφήται και ο νόμος έως ιωάννου
προεφήτευσαν. και ει θέλετε δέξασθαι, αυ
τός εστίν ηλίας ο μέλλων έρχεσθαι. ο έχων
ώτα ακούειν ακουέτω. τίνι δε ομοιώσω την
γενεάν ταύτην. ομοία εστί παιδίοις εν α-
γορά καθημένοις, και προσφωνούσι τοις ε-
ταίροις αυτών, και λέγουσιν. ηυλήσαμεν υ
μίν, και ουκ ορχήσασθε. εθρηνήσαμεν υμίν,
και ουκ εκόψασθε. ήλθε γαρ ιωάννης μήτε
εσθίων μήτε πίνων, και λέγουσι δαιμόνιον
έχει. ήλθεν ο υιός του ανθρώπου εσθίων
και πίνων, και λέγουσιν ιδού άνθρωπος
φάγος και οινοπότης, τελωνών φίλος και
αμαρτωλών. και εδικαιώθη η σοφία από
των τέκνων αυτής. τότε ήρξατο ονειδίζειν
τας πόλεις εν αις εγένοντο αι πλείσται
δυνάμεις αυτού, ότι ου μετενόησαν. ου
αί σοι χοραζίν. ουαί σοι βηθσαϊδά. ότι ει
εν τύρω και σιδώνι εγένοντο αι δυνάμεις
αι γενόμεναι εν υμίν, πάλαι αν εν σάκκω
και σποδώ μετενόησαν. πλήν λέγω υμίν
τύρω και σιδώνι ανεκτότερον έσται εν ημέ
ρα κρίσεως, η υμίν. και σύ καπερναούμ η έ-
ως του ουρανού υψωθείσα, έως άδου κα-
ταβιβασθήση. ότι ει εν σοδόμοις εγένοντο
αι δυνάμεις αι γενόμεναι εν σοι, έμειναν αν
μέχρι της σήμερον. πλήν λέγω υμίν, ότι
γη σοδόμων ανεκτότερον έσται εν ημέρα
κρίσεως, η σοι. εν εκείνω τω καιρώ αποκρι
θείς ο ιησούς είπεν. εξομολογούμαι σοι πά
τερ κύριε του ουρανού και της γης, ότι απέ
κρυψας ταύτα από σοφών και συνετών,
και απεκάλυψας αυτά νηπίοις. ναι ο πα-
τήρ ότι ούτως εγένετο ευδοκία έμπροσθεν
σου. πάντα μοι παρεδόθη υπό του πα-
τρός μου. και ουδείς επιγινώσκει τον υιόν,
ει μή ο πατήρ. ουδέ τον πατέρα τις επιγι-
νώσκει, ει μή ο υιός. και ω εάν βούληται ο υ
ιός αποκαλύψαι. δεύτε προς με πάντες οι
κοπιώντες και πεφορτισμένοι, καγώ ανα-
παύσω υμάς. άρατε τον ζυγόν μου εφ' υ-
μάς. και μάθετε απ' εμού ότι πράος ειμί και
ταπεινός τη καρδία. και ευρήσετε ανάπαυ-

quo scriptū est. Ecce ego mitto — Malac.3.a. Luce.1.g.
angelum meū ante faciem tuam
qui preparabit viam tuam ante
te. Amē dico vobis: nō surrexit inter
natos mulierum maior iohāne
baptista. Qui aūt minor est in regno — Luce.7.d.
celorum: maior est illo. A
diebus aūt iohannis baptiste vsq₃
nunc regnum celorum vim patitur:
et violenti rapiunt illud. Omīs enim — Luce.16.d. i.13.a.
prophete et lex vsq₃ ad iohannem — Luce.7.c.
prophetauerūt: et si vultis recipere: ip-
se est helias qui venturus est. Qui h₃
aures audiēdi audiat. Cui aūt silē₃ esti-
generationē istā? Siĺis est pueris mabo
sedentibus in foro q̄ clamātes coeq̄libus
dicūt. Cecinimus vobis
et non saltastis: lamētauimus
et nō plāxistis. Venit enī iohānes neq₃ — Luce.7.e.
māducās neq₃ bibēs: et dicūt demoniū
h₃. Venit filius hominis manducans — C
et bibens: et dicunt ecce homo
vorax et potator vini: publicanorum et
pctōꝝ amicus. Et iustificata est sapiētia a
filiis suis. Tunc cepit exprobrare — Luce.10.d.
ciuitatibus in quibus facte sunt plurime
virtutes eius: q2 nō egissent pnīaz. Ve
tibi corozaim: ve tibi bethsaida: q2 si
in tyro et sydone facte essent virtutes
que facte sunt in vobis: olim in cilicio
et cinere pnīaz egisset. Verūtn̄ dico vo
tyro et sydoni remissius erit in die bis
iudicii quam vobis. Et tu capharnaū nūqd
vsq₃ in celū exaltaberis? Vsq₃ in īfernū de-
scēdes. Quia si in sodomis facte fuisset — D
virtutes q̄ facte sunt in te: forte māsisset
vsq₃ in hāc diē. Verūtn̄ dico vobis: q2
terre sodomoꝝ remissius erit in die
iudicii quam tibi. In illo tēpore respōdēs
iesus dixit. Confiteor tibi pater — Luce.10.f.
dn̄e celi et terre: quia abscondisti
hec a sapientibus et prudentibus:
et reuelasti ea paruulis. Ita pater:
quoniam sic fuit placitum ante
te. Oīa mihi tradita sunt a patre — i.28.d.
meo. Et nemo nouit filiū — Luce.10.f.
nisi pater: neq₃ patre₃ quis nouit — Joha.16.c. i.13.a.
nisi filius: et cui voluerit filius
reuelare. Venite ad me omnes
qui laboratis et onerati estis: et ego re
ficiā vos. Tollite iugū meū super vos
et discite a me quia mitis sum et
humilis corde: et inuenietis requie₃

σιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ὁ γὰρ ζυγός μου
χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐσ
τίν. Cap.12.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ. ἐπορεύθη ὁ ἰησοῦς
τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων. οἱ δὲ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλ
λειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ φαρισαῖοι ἰ
δόντες εἶπον αὐτῷ. ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποι
οῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς. οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε
δαυὶδ ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ᾽ αὐ
τοῦ, πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ,
καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν,
οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς
μετ᾽ αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις. ἢ οὐκ
ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ
ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι,
καὶ ἀναίτιοι εἰσί. λέγω δὲ ὑμῖν. ὅτι τοῦ ἱε
ροῦ μεῖζον ἐστὶν ὧδε. εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐσ
τὶν ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατε
δικάσατε τοὺς ἀναιτίους. κύριος γάρ ἐστι
τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. καὶ με
ταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐ
τῶν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων
ξηράν. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες. εἰ
ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν, ἵνα κατηγο
ρήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. τίς ἔσται
ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ
ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυ
νον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ. πόσῳ
οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. ὥστε ἔ
ξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν. τότε λέ
γει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν
χεῖρα. ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτεινε.
καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. οἱ δὲ
φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ᾽ αὐτοῦ ἐ
ξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ὁ δὲ ἰη
σοῦς γνοὺς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολού
θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς πάντας. καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα
μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν. ὅπως πλη
ρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ἡσαΐου τοῦ προφήτου
λέγοντος. ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ᾑρέτισα ὁ ἀ
γαπητός μου εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου.
θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ κρί
σιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ
κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατεί
αις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. κάλαμον συντετριμ
μένον οὐ κατεάξει, καὶ λίνον τυφόμενον οὐ
σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν,
καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι. τότε
προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς
καὶ κωφός, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν ὥστε τὸν

animabus vestris. Iugum enim meum
suaue est: et onus meum leue.
Cap.12.

In illo tempore abijt iesus A
per sata sabbato: Marc.2.f. Luce.6.a.
discipuli autem eius esurientes ceperunt vellere Mar.2.g.
spicas et manducare. Pharisei autem viden Luce.6.a.
tes dixerunt ei. Ecce discipuli tui faciunt
quod non licet facere sabbatis. At ille Marc.2.g.
dixit eis. Non legistis quid fecerit Luce.6.a.
dauid quando esurijt et qui cum eo erant: 1.reg.21.b.
quomodo intrauit in domum dei
et panes propositionis comedit
quos non licebat ei edere: neque his qui
cum eo erant: nisi solis sacerdotibus? Aut
legistis in lege: quia sabbatis ⌊non
sacerdotes in templo sabbatum violant
et sine crimine sunt. Dico autem vobis: quia tem
plo maior est hic. Si autem sciretis quid est a.hic.aduerbium loci.
misericordiam volo et non sacrificium: numquam condemnas
innocentes. Dominus enim est ⌊setis Marc.2.g.
filius hominis et sabbati. Et cum
inde transisset: venit in synagogam eorum.
Et ecce homo erat manum habens Marc.3.a.
aridam et interrogabant eum dicentes. Si Luce.6.b.
licet sabbatis curare? ut accusarent
eum. Ipse autem dixit illis. Quis erit
ex vobis homo qui habeat ouem vnam et
si ceciderit hec sabbatis in foueam
nonne tenebit et leuabit eam? Quanto ma
gis melior est homo oue? Itaque licet
sabbatis bene facere. Tunc ait B
homini.
Extende manum tuam. Et extendit Marc.3.b.
et restituta est sanitati sicut altera. Exeun Joha.10.g.
pharisei consilium faciebant aduersus eum: ⌊tes autem
quomodo perderent eum. Jesus autem
sciens recessit inde: et secuti sunt
eum multi: et curauit
eos omnes. Et precepit eis ne sup.8.a.7.9
manifestum eum facerent vt adimpleret f.
quod dictum est per esaiam prophetam 3.17.c.
dicentem. Ecce puer meus quem elegi: dile Esaie.42.a
ctus meus in quo bene complacuit anime mee:
ponam spiritum meum super eum: et iudicium
gentibus nunciabit. Non contendet neque
clamabit: neque audiet aliquis in plateis
vocem eius. Harundinem quassatam
non confringet et linum fumigans non
extinguet: donec eiiciat ad victoriam iudi
cium: et in nomine eius gentes sperabunt. Tunc sup.9.g.
oblatus est ei demonium habens cecus Luce.11.b.
et mutus: et curauit eum ita vt

τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν.
καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον.
μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς δαυίδ. οἱ
δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον. οὗτος οὐκ
ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ βεελζε=
βοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. εἰδὼς δὲ ὁ ἰη=
σοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς. πᾶ
σα βασιλεία μερισθεῖσα καθ᾽ ἑαυτῆς, ἐρημοῦ=
ται. καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ᾽ ἑ
αυτῆς, οὐ σταθήσεται. καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν
σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἐμερίσθη. πῶς
οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ. καὶ εἰ ἐ=
γὼ ἐν βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υ
ἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι. διατοῦτο αὐτοὶ
ὑμῶν ἔσονται κριταί. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι
θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ᾽
ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἢ πῶς δύναται
τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ
τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι. ἐὰν μὴ πρῶτον
δήσῃ τὸν ἰσχυρὸν καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
διαρπάσει. ὁ μὴ ὢν μετ᾽ ἐμοῦ, κατ᾽ ἐμοῦ ἐστί.
καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ᾽ ἐμοῦ, σκορπίζει. δια
τοῦτο λέγω ὑμῖν. πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασ
φημία, ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. ἡ δὲ τοῦ
πνεύματος βλασφημία, οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς
ἀνθρώποις. καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ὃς
δ᾽ ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου
οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι
οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. ἢ ποιήσατε τὸ δέν=
δρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν,
ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρόν, καὶ τὸν καρ
πὸν αὐτοῦ σαπρόν. ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ
δένδρον γινώσκεται. γεννήματα ἐχιδνῶν
πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες.
ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ
στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀ
γαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά. καὶ ὁ πο
νηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ
ἐκβάλλει τὰ πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν
ῥῆμα ἀργὸν ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι,
ἀποδώσουσιν ὑπὲρ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως. ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ
καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ. τό
τε ἀπεκρίθησαν τινὲς τῶν γραμματέων καὶ
φαρισαίων λέγοντες. διδάσκαλε, θέλομεν ἀ
πὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτοῖς. γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖ
ον ἐπιζητεῖ. καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ,
εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ὥσ
περ γὰρ ἦν ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους
τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσ=
ται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς

loqueretur et videret.
Et stupebant omnes turbe et dicebant.
Numquid hic est xps filius david?
Pharisei autem audientes dixerunt. Hic non Marc.3.c. Luce.11.b.
eijcit demones nisi in beelzebub
principe demoniorum. Jesus autem sciens
cogitationes eorum dixit eis. Omne Marci.3.f. Luce.11.c.
regnum divisum contra se desolabitur:
et omnis civitas vel domus divisa contra se
non stabit. Et si sathanas
sathanam eijcit adversus se divisus est: quomodo
ergo stabit regnum eius? Et si ego
in beelzebub eijcio demones: filij
vestri in quo eijciunt? Ideo ipsi
iudices vestri erunt. Si autem ego in spiritu
dei eijcio demones igitur pervenit in
vos regnum dei. Aut quomodo potest C
quisque intrare in domum fortis et
vasa eius diripere: nisi prius
alligaverit fortem? Et tunc domum illius
diripiet. Qui non est mecum contra me est Marc.3.g. Luce.12.b.
et qui non congregat mecum spargit. Ideo
dico vobis: omne peccatum et blasphemia
remittetur hominibus:
spiritus autem blasphemia non remittetur. u. In gre. li spus e gti ca sus et blasphemianti
Et quicunque dixerit verbum contra
filium hominis remittetur ei: qui
autem dixerit contra spiritum sanctum
non remittetur ei: neque in hoc seculo:
neque in futuro. Aut facite arborem
bonam et fructum eius bonum:
aut facite arborem malam et fructum
eius malum. Siquidem ex fructu Sup.3.c.
arbor agnoscitur. Progenies viperarum
quomodo potestis bona loqui cum sitis mali?
Ex abundantia enim cordis Luce.6.g.
os loquitur. Bonus homo de bono
thesauro profert bona: et malus
homo de malo thesauro
profert mala. Dico autem vobis quoniam omne
verbum ociosum quod locuti fuerint ho=
mines reddent rationem de eo in die
iudicij. Ex verbis enim tuis iustificaberis:
et ex verbis tuis condemnaberis. Tunc Marc.8.b.
responderunt ei quidam de scribis et Luce.11.b.
phariseis dicentes. Magister volumus a Luce.9.e.et 11.d.
te signum videre. Qui respondens ait Marc.8.c.
illis. Generatio mala et adultera signum Deut.32.a.
querit: et signum non dabitur ei:
nisi signum ione prophete. Sicut Jone.2.a.
enim fuit ionas in ventre ceti D
tribus diebus et tribus noctibus: sic erit
filius hominis in corde

γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ἄνδρες νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα ἰωνᾶ. καὶ ἰδοὺ πλεῖον ἰωνᾶ ὧδε. βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν σολομῶνος. καὶ ἰδοὺ πλεῖον σολομῶνος ὧδε. ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. τότε λέγει. ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ. καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ. ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. εἶπε δέ τις αὐτῷ. ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασι ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ. τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου. καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν. ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ὅστις γὰρ ἂν ποιήσει τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν. Cap. 13.

Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐξελθὼν ὁ ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν. καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος, ἐκαυματίσθη. καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλήν. καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταί, εἶπον αὐτῷ.

terre tribus diebus et tribus noctibus. Viri ninivite surgent in iudicium cum generatione ista et condemnabunt eam: quia penitentiam egerunt in predicatione ione. Et ecce plus quam iona hic. Regina austri surget in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam: quia venit a finibus terre audire sapientiam salomonis. Et ecce plus quam salomon hic. Cum autem immundus spiritus exierit ab homine: ambulat per loca arida querens requiem et non invenit. Tunc dicit. Revertar in domum meam unde exivi. Et veniens invenit eam vacantem: scopis mundatam et ornatam. Tunc vadit et assumit septem alios spiritus secum nequiores se: et intrantes habitant ibi: et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus. Sic et erit generationi huic pessime. Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mater eius et fratres stabant foris: querentes loqui ei. Dixit autem ei quidam. Ecce mater tua et fratres tui foris stant querentes te loqui. At ipse respondens dicenti sibi ait. Que est mater mea et qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos dixit. Ecce mater mea et fratres mei. Quicunque enim fecerit voluntatem patris mei qui in celis est: ipse meus frater et soror et mater est. Cap. 13.

In illo die exiens iesus de domo sedebat secus mare. Et congregate sunt ad eum turbe multe: ita ut in naviculam ascendens sederet: et omnis turba stabat in littore et locutus est eis multa in parabolis dicens. Ecce exiit qui seminat seminare. Et dum seminat quedam ceciderunt secus viam: et venerunt volucres et comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa ubi non habebant terram multam: et continuo exorta sunt quia non habebant altitudinem terre. Sole autem orto estuaverunt: et quia non habebant radicem aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas: et creverunt spine et suffocaverunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam et dabant fructum: aliud centesimum: aliud sexagesimum: aliud trigesimum. Qui habet aures audiendi audiat. Et accedentes discipuli dixerunt

D

3.Reg.10.a 2.Par.9.a 3. hic. aduerbus loci et sic infra.

Luce.11.c.

Mar.3.g. Luce.8.c.

A Marc.4.a

B

διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀ-
ποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶ-
ναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν
ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ὅστις γὰρ ἔχει δοθή-
σεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται. ὅστις δὲ
οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. διὰ
τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέ-
ποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀ-
κούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν. καὶ ἀναπληροῦται
αὐτοῖς ἡ προφητεία ἡσαΐου ἡ λέγουσα. ἀ-
κοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε. καὶ βλέπον-
τες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ
ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου. καὶ τοῖς ὠσὶ
βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐ-
τῶν ἐκάμμυσαν. μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ
συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ ἰάσομαι αὐ-
τούς. ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέ-
πουσι, καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ἀκούει. ἀμὴν
γὰρ λέγω ὑμῖν. ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ
δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ
εἶδον. καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκου-
σαν. ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν
τοῦ σπείροντος. παντὸς ἀκούοντος τὸν λό-
γον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται
ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ
καρδίᾳ αὐτοῦ. οὗτος ἐστὶν ὁ παρὰ τὴν ὁ-
δὸν σπαρείς. ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς,
οὗτός ἐστιν, ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐ-
θὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν. οὐκ ἔχει
δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι.
γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν
λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς
ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λό-
γον ἀκούων. καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τού-
του, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει
τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ
τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ
τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν. ὃς δὴ καρ-
ποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἑξήκον-
τα, ὁ δὲ τριάκοντα. ἄλλην παραβολὴν πα-
ρέθηκεν αὐτοῖς λέγων. ὡμοιώθη ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν
σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ἐν δὲ τῷ κα-
θεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχ-
θρός, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σί-
του καὶ ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρ-
τος καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζι-
ζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκο-
δεσπότου εἶπον αὐτῷ. κύριε, οὐχὶ καλὸν
σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ. πόθεν οὖν
ἔχει ζιζάνια. ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς. ἐχθρὸς ἄνθρω-
πος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐ-

ei. Quare in parabolis loqueris eis? Qui re-
spondens ait illis. Quia vobis datum est nos- Mar. 4. b. Luce. 8. b.
se mysteria regni celorum: I. 25. c.
illis autem non est datum. Qui enim habet dabit- Luce. 8. c. 19. d.
ur ei et abundabit: qui autem Ideo Marc. 4. e.
non habet: et quod habet auferetur ab eo. Iohis. 12. f.
in parabolis loquor eis: quia videntes Marc. 4. b
non vident: et audientes non audiunt: Luce. 8. b.
neque intelligunt. et adimpletur in Esaie. 6. c
eis prophetia esaie dicentis. Auditu Actu. 28. b.
audietis et non intelligetis: et videntes
videbitis: et non videbitis. Incrassatum est enim
cor populi huius: et auribus
graviter audierunt: et oculos suos
clauserunt: ne quando videant oculis
et auribus audiant et corde
intelligant: et convertantur et sanem eos.
Vestri autem beati oculi quia vident Luce. 10. f.
et aures vestre quia audiunt. Amen
quippe dico vobis quia multi prophete et
iusti cupierunt videre que videtis et non
viderunt: et audire que auditis et non audie- C
runt. Vos ergo audite parabolam Marc. 4. c.
seminantis. Omnis qui audit verbum Luce. 8. b.
regni et non intelligit: venit
malus et rapit quod seminatum est in
corde eius: hic est qui secus viam
seminatus est. Qui autem super petrosa seminatus
hic est qui verbum audit et continuo est:
cum gaudio accipit illud. Non habet
autem in se radicem: sed est temporalis
Facta autem tribulatione et persecutione propter
verbum: continuo scandalizatur. Qui autem semina-
tus in spinis: hic est qui verbum dei
audit: et sollicitudo seculi istius
et fallacia divitiarum suffocat
verbum et sine fructu efficitur. Qui vero in
terram bonam seminatus est: hic est
qui audit verbum et intelligit et fructum
affert et facit aliud quidem centesimum: aliud autem sexa-
gesimum: aliud vero tricesimum. Aliam parabolam Marci. 4. e
proposuit illis dicens. Simile factum est regnum
celorum homini qui seminavit bonum
semen in agro suo. Cum autem dormirent
homines: venit inimicus eius
et superseminavit zizania in medio triti-
ci et abiit. Cum autem crevisset herba D
et fructum fecisset: tunc apparuerunt et ziza-
nia. Accedentes autem servi patrisfamilias
dixerunt ei. Domine nonne bonum
semen seminasti in agro tuo. Unde ergo
habet zizania? Et ait illis. Inimicus homo
hoc fecit. Servi autem dixerunt ei.

τῷ. θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐ
τά. ὁ δὲ ἔφη οὔ. μήποτε συλλέγοντες τὰ
ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.
ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι
τοῦ θερισμοῦ. καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ
ἐρῶ τοῖς θερισταῖς. συλλέξατε πρῶτον τὰ
ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς
τὸ κατακαῦσαι αὐτά. τὸν δὲ σῖτον συνα-
γάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. ἄλλην πα-
ραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων. ὁμοία
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινά-
πεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀ-
γρῷ αὐτοῦ. ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάν-
των τῶν σπερμάτων. ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖ-
ζον πάντων τῶν λαχάνων ἐστί. καὶ γίνεται
δένδρον ὥστε κατελθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις
αὐτοῦ. ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐ-
τοῖς. ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀ-
λεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς ἐν παρα
βολαῖς τοῖς ὄχλοις. καὶ χωρὶς παραβολῆς
οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς. ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥη-
θὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος. ἀνοίξω
ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κε
κρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. τότε ἀ-
φεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ ἰη-
σοῦς. καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ λέγοντες. φράσον ἡμῖν τὴν παραβο-
λὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκρι-
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς. ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρ
μα, ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ὁ δὲ ἀγρός
ἐστιν ὁ κόσμος. τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοι
εἰσὶν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας. τὰ δὲ ζιζάνια εἰ-
σὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ. ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπεί
ρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος. ὁ δὲ θερισμὸς
συντέλεια τοῦ αἰῶνος ἐστίν. οἱ δὲ θερισταί,
ἄγγελοι εἰσίν. ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ
ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται, οὕτως ἔσται ἐν
τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ. καὶ
συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάν-
τα τὰ σκάνδαλα. καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀ
νομίαν. καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμι-
νον τοῦ πυρός. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. τότε οἱ δίκαιοι ἐκ
λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέ
τω. πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐ-
ρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ.
ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς
χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει

Uis igitur imus et colligimus ea?
Et ait. Non. Ne forte colligentes
zizania eradicetis simul cum eis triticum.
Sinite utraque crescere usque ad
messem: et in tempore messis
dicam messoribus. Colligite primum
zizania et alligate ea in fasciculos ad
comburendum: triticum autem congregate
in horreum meum. Aliam parabolam Mar. 4.f. Luce. 13.d.
proposuit eis dicens. Simile
est regnum celorum grano sinapis
quod accipiens homo seminavit in agro
suo: quod minimum quidem est omnibus
seminibus. Cum autem creverit maius
est omnibus oleribus et fit
arbor: ita ut volucres
celi veniant et habitent in ramis
eius. Aliam parabolam locutus est eis. Luce. 13.d.
Simile est regnum celorum
fermento: quod acceptum mulier abscondit in fa
rine satis tribus: donec fermentatum est totum.
Hec omnia locutus est iesus in parabolis E
ad turbas: et sine parabolis Marc. 4.f.
non loquebatur eis: ut impleretur quod dictum erat
per prophetam dicentem. Aperiam ps. 77. Col. 1.d.
in parabolis os meum: eructabo abscondita
a constitutione mundi. Tunc dimissis
turbis venit in domum iesus
et accesserunt ad eum discipuli eius
dicentes. Edissere nobis parabolam
zizaniorum agri. Qui respondens
ait illis. Qui seminat bonum semen
est filius hominis. Ager autem
est mundus. Bonum vero semen: hi
sunt filii regni. Zizania autem:
filii sunt nequam. Inimicus autem qui semina- k. Nequam gti casus. i. iniqui.
vit ea: est diabolus. Messis vero
consummatio seculi est. Messores autem
angeli sunt. Sicut ergo colliguntur Apo. 14.d
zizania et igni comburuntur: sic erit in
consummatione seculi. Mittet filius F
hominis angelos suos et
colligent de regno eius omnia
scandala et eos qui faciunt iniquitatem
et mittent eos in caminum
ignis. Ibi erit fletus et
stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt
sicut sol in regno audiat
patris eorum. Qui habet aures audiendi
Iterum. Simile est regnum celorum
thesauro abscondito in agro:
quem qui invenit homo abscondit et pre
gaudio illius vadit et vendit universa que habet

πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. πά
λιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀν
θρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρί-
τας. ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην,
ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἠγό-
ρασεν αὐτόν. πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θά-
λασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγού
σῃ. ἣν ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν
αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ κα-
λὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. οὕ
τως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἐξε-
λεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς
πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βα-
λοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός.
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀ
δόντων. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς συνήκατε
ταῦτα πάντα. λέγουσιν αὐτῷ ναὶ κύριε. ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς. διὰ τοῦτο πᾶς γραμμα-
τεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ
ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ και
νὰ καὶ παλαιά. καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ
ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐ
κεῖθεν. καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐ-
δίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν.
ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν. πό-
θεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις.
οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός. οὐ-
χὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται μαριάμ, καὶ οἱ ἀ
δελφοὶ αὐτοῦ ἰάκωβος καὶ ἰωσῆς. καὶ σίμων
καὶ ἰούδας, καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ
πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσί, πόθεν οὖν τούτῳ
ταῦτα πάντα. καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐ-
τῷ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐκ ἔστι προ
φήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. καὶ
ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυ
νάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Cap. 14.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν ἡρώδης ὁ τε
τράρχης τὴν ἀκοὴν ἰησοῦ. καὶ εἶπε τοῖς
παισὶν αὐτοῦ. οὗτός ἐστιν ἰωάννης ὁ βα-
πτιστής. αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. καὶ
διατοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.
ὁ γὰρ ἡρώδης κρατήσας τὸν ἰωάννην, ἔδη-
σεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ. διὰ ἡρωδιά
δα τὴν γυναῖκα φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐ
τοῦ. ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ ἰωάννης. οὐκ ἔξεστι
σοι ἔχειν αὐτήν. καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖ-
ναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον. ὅτι ὡς προφήτην
αὐτὸν εἶχον. γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ ἡ
ρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς ἡρωδιά-
δος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ ἡρώδῃ. ὅθεν

et emit agrum illum. Iterum
simile est regnum celorum homini
negociatori querenti bonas margaritas.
Inuenta autẽ vna preciosa margarita
abijt ⁊ vẽdidit omnia q̃ habuit ⁊ emit
eã. Iterum simile est regnũ
celorũ sagene misse in mare
et ex omni genere pisciũ congreganti.
Quã cũ ĩpleta esset: educentes et sec9
littus sedentes elegerunt bonos Apoca.22.c
in vasa malos autẽ foras miserũt. Sic G
erit in consummatione seculi. Exibunt I.25.c.
angeli et separabunt
malos de medio iustorũ ⁊ mittent
eos in caminum ignis
ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. I.22.c.⁊.25.c
Intellexistis
hec omnia? Dicunt ei. Etiam domine
Ait illis. Ideo omnis scriba
doctus in regno celorum
similis est homini patrifamilias:
qui profert de thesauro suo noua
et vetera. Et factũ est cũ consũmasset
iesus parabolas istas: transijt inde.
Et veniens in patriam suam docebat Marci.6.a
eos in synagogis eorum: Luce.4.c. ⁊.d.
ita vt mirarentur et dicerent. Unde Iohã.4.f.
huic sapientia hec ⁊ virtutes? Luce.4.d. Marc.6.a
Nonne hic est fabri filius? Nonne Iohan.6.c
mater eius dicitur maria et fratres
eius iacobus et ioseph ⁊ simon
et iudas et sorores eius: nonne
omnes apud nos sunt? vnde ergo huic
oĩa ista. Et scandalizabantur in eo.
Iesus autem dixit eis. Nõ est pphẽta Marc.6.a
sine honore nisi in patria sua et Luce.4.d.
in domo sua. Et non fecit ibi virtutes Iohan.4.f
multas propter incredulitatem illorum.

Cap. 14.

In illo tẽpore audiuit herodes te- A
trarcha famam iesu et ait
pueris suis. Hic est iohãnes baptista: Marc.6.c.
ipse surrexit a mortuis et Luce.9.a.
ideo virtutes operantur in eo. Marc.6.c
Herodes enim tenuit iohãnem ⁊ alli- Luce.3.d.
gauit eũ ⁊ posuit ĩ carcerẽ ppter hero-
diadem vxorem philippi fratris sui.
Dicebat enim illi iohannes. Non licet
tibi habere eam. Et volens illum occi
dere timuit populũ: q2 sicut prophetam
eum habebãt. Die autẽ natalis hero-
dis: saltauit filia herodiadis
in medio ⁊ placuit herodi. Unde

μεθ όρκου ωμολόγησεν αυτή δούναι ο εάν αιτήσηται. η δε προβιβασθείσα υπό της μητρός αυτής, δος μοι φησίν ώδε επί πίνακι την κεφαλήν ιωάννου του βαπτιστού. και ελυπήθη ο βασιλεύς. διά δε τους όρκους, και τους συνανακειμένους εκέλευσε δοθήναι, και πέμψας απεκεφάλισε τον ιωάννην εν τη φυλακή, και ηνέχθη η κεφαλή αυτού επί πίνακι, και εδόθη τω κορασίω, και ήνεγκε τη μητρί αυτής. και προσελθόντες οι μαθηταί αυτού ήραν το σώμα και έθαψαν αυτό, και ελθόντες απήγγειλαν τω ιησού, και ακούσας ο ιησούς ανεχώρησεν εκείθεν εν πλοίω εις έρημον τόπον κατιδίαν. και ακούσαντες οι όχλοι, ηκολούθησαν αυτώ πεζή από των πόλεων, και εξελθών ο ιησούς είδε πολύν όχλον, και εσπλαγχνίσθη επ αυτοίς, και εθεράπευσε τους αρρώστους αυτών. οψίας δε γενομένης προσήλθον αυτώ οι μαθηταί αυτού λέγοντες. έρημος εστίν ο τόπος, και η ώρα ήδη παρήλθεν. απόλυσον τους όχλους, ίνα απελθόντες εις τας κώμας αγοράσωσιν εαυτοίς βρώματα. ο δε ιησούς είπεν αυτοίς. ου χρείαν έχουσιν απελθείν, δότε αυτοίς υμείς φαγείν. οι δε λέγουσιν αυτώ. ουκ έχομεν ώδε ει μή πέντε άρτους και δύο ιχθύας. ο δε είπε. φέρετε μοι αυτούς ώδε. καί κελεύσας τους όχλους ανακληθήναι επί τους χόρτους λαβών τους πέντε άρτους, και τους δύο ιχθύας αναβλέψας εις τον ουρανόν, ευλόγησε και κλάσας, έδωκε τοις μαθηταίς τους άρτους οι δε μαθηταί τοις όχλοις, και έφαγον πάντες και εχορτάσθησαν, και ήραν το περισσεύον των κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οι δε εσθίοντες ήσαν άνδρες ωσεί πεντακισχίλιοι χωρίς γυναικών και παιδίων. και ευθέως ηνάγκασεν ο ιησούς τους μαθητάς αυτού εμβήναι εις το πλοίον, και προάγειν αυτόν εις το πέραν. εώς ου απολύση τους όχλους, και απολύσας τους όχλους, ανέβη εις το όρος κατιδίαν προσεύξασθαι. οψίας δε γενομένης μόνος ην εκεί. το δε πλοίον ήδη μέσον της θαλάσσης ην βασανιζόμενον υπό των κυμάτων. ην γαρ εναντίος ο άνεμος. τετάρτη δε φυλακή της νυκτός, απήλθε προς αυτούς ο ιησούς περιπατών επί της θαλάσσης, και ιδόντες αυτόν οι μαθηταί επί την θάλασσαν περιπατούντα, εταράχθησαν λέγοντες ότι φάντασμα εστί, και από του φόβου έκραξαν. ευθέως δε ελάλησεν αυτοίς ο ιησούς λέγων. θαρσείτε. εγώ ειμί, μη φοβείσθε. αποκριθείς δε αυ

cū iuramēto pollicitus est ei dare quodcūque postulasset ab eo. At illa premonita a matre sua: da mihi inquit hic in disco caput iohannis baptiste. Et cōtristatus est rex: propter iuramētum autem et eos qui pariter recūbebāt: iussit dari. Misitque et decollauit iohannem in carcere. Et allatum est caput eius in disco et datum est puelle: et illa attulit matri sue. Et accedentes discipuli eius tulerūt corpus eius et sepelierunt illud: et venientes nunciauerunt iesu. B

Quod cum audisset iesus: secessit inde in nauicula in locū desertum seorsum. Et cum audissent turbe: secute sunt eum pedestres de ciuitatibus. Et exiens vidit turbam multam et misertus est eis: et curauit languidos eorū. Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. Desertus est locus et hora iam preterijt: dimitte turbas vt euntes in castella emant sibi escas. Jesus autē dixit eis. Nō habēt necesse: date illis vos manducare. Responderunt ei. Non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces. Qui ait eis. Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset turbam discumbere super fenum: acceptis quinque panibus et duobus piscibus aspiciens in celum benedixit et fregit et dedit discipulis panes: discipuli autem turbis. Et mādučauerunt omnes et saturati sunt. Et tulerūt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos. C

Manducantium autem fuit numerus quinque milia virorum: exceptis mulieribus et paruulis. Et statim compulit iesus discipulos ascendere in nauiculam: et precedere eum trans fretum donec dimitteret turbas. Et dimissa turba: ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi. Nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus. Erat enim contrarius ventus. Quarta autem vigilia noctis venit ad eos iesus ambulans super mare: et videntes eum discipuli supra mare ambulantem turbati sunt: dicentes: quia fantasma est. Et pre timore clamauerunt. Statimque iesus locutus est eis dicens. Habete fiduciam: ego sum: nolite timere. Respondens autem

Luce. 9. b. Johā. 6. a.
sup. 9. 5
Mar. 6. c. Luce. 9. b.
Johā. 6. a. j. 15. g.
Marc. 6. g. Luce. 6. b. Johā. 6. b.
Mar. 6. g.

C

τῷ ὁ πέτρος εἶπε. κύριε εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με
πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν ἐλ
θέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ πέτρος,
περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα ἐλθεῖν πρὸς τὸν
ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐ=
φοβήθη. καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔ=
κραξε λέγων. κύριε σῶσόν με. καὶ εὐθέως ὁ
ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐ=
τοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ. ὀλιγόπιστε εἰς τί ἐδί=
στασας. καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον,
ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλ=
θόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες. ἀλη=
θῶς θεοῦ υἱὸς εἶ. καὶ διαπεράσαντες, ἦλθον
εἰς τὴν γῆν γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐ
τὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστει
λαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ
προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔ=
χοντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν μό
νον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου
αὐτοῦ. καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.
Cap. 15.

Τότε προσέρχονται τῷ ἰησοῦ οἱ ἀπὸ ἱε=
ροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι
λέγοντες. διατί οἱ μαθηταί σου παραβαί=
νουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων.
οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν ὅταν
ἄρτον ἐσθίωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ=
τοῖς. διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντο=
λὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ὁ
γὰρ θεὸς ἐνετείλατο λέγων. τίμα τὸν πατέ
ρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ὁ κακολογῶν πατέ=
ρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. ὑμεῖς δὲ
λέγετε, ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί
δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, καὶ οὐ μὴ
τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐ
τοῦ, καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ
διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ὑποκριταὶ κα=
λῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν ἡσαΐας λέγων.
ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐ=
τῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ. ἡ δὲ καρδία
αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. μάτην δὲ
σέβονταί με διδάσκοντες διδασκαλίας ἐν=
τάλματα ἀνθρώπων. καὶ προσκαλεσάμενος
τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς. ἀκούετε καὶ συνί
ετε. οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ
τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ
τοῦ στόματος τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον
αὐτῷ. οἶδας ὅτι οἱ φαρισαῖοι οἱ ἀκούσαντες
τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν. ὁ δὲ ἀποκρι
θεὶς εἶπε. πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ
πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. ἄφε
τε αὐτούς, ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. τυ

petrus dixit. Domine si tu es: iube me
ad te venire super aquas. At ipse ait. Veni.
Et descendens petrus de nauicula:
ambulabat super aquam vt veniret ad
iesum. Videns vero ventum validum timuit.
Et cum cepisset mergi: clamauit
dicens. Domine saluum me fac. Et conti
nuo iesus extendens manum apprehendit eum
et ait illi. Modice fidei quare dubita= sup.8.c. Marc.6.d.
sti? Et cum ascendissent in nauiculam:
cessauit ventus. Qui autem in nauicula erant: ve
nerunt et adorauerunt eum dicentes. Vere
filius dei es. Et cum transfretassent venerunt
in terram genesar. Et cum cognouissent eum
viri loci illius: miserunt
in vniuersam regionem illam et
obtulerunt ei omnes male habentes
et rogabant eum vt vel sup.4.d. Marc.6.g.
fimbriam vestimenti
eius tangerent. Et quicumque tetigerunt salui fa
cti sunt. Cap. 15.

Tunc accesserunt ad iesum ab hierosoly A
mis scribe et pharisei Marc.7.b.
dicentes. Quare discipuli tui transgredi
untur traditiones seniorum?
Non enim lauant manus suas cum
panem manducant. Ipse autem respondens ait illis.
Quare et vos transgredimini mandata
dei propter traditionem vestram?
Nam deus dixit. Honora patrem Exodi.20.b Deut.5.b. Mar.7.b.
et matrem: et qui maledixerit patri
vel matri: morte moriatur. Vos autem
dicitis: quicumque dixerit patri vel matri
munus quodcumque est ex me tibi proderit: et non
honorificabit patrem suum aut matrem suam:
et irritum fecistis mandatum dei
propter traditionem vestram. Hypocrite bene
prophetauit de vobis esaias dicens.
Populus hic Esaie.29.d. Marc.7.b.
labiis me honorat: cor autem
eorum longe est a me. Sine causa autem
colunt me docentes doctrinas et manda
ta hominum. Et conuocatis ad se
turbis: dixit eis. Audite et intelligite: B
non quod intrat in os coinquinat
hominem: sed quod procedit ex
ore hoc coinquinat hominem.
Tunc accedentes discipuli eius dixerunt
ei. Scis quia pharisei audito
verbo hoc scandalizati sunt? At ille respondens
ait. Omnis plantatio quam non plantauit
pater meus celestis: eradicabitur. Sinite Io.15.c.
illos: ceci sunt et duces cecorum. Cecus Luce.6.f.

φλός δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπεν αὐτῷ. φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν. ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε. οὔπω νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται. τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τύρου καὶ σιδῶνος, καὶ ἰδοὺ γυνή τις χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα. ἐλέησόν με κύριε υἱὲ δαυίδ, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες. ἀπόλυσον αὐτήν ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου ἰσραήλ. ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα. κύριε βοήθει μοι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ἡ δὲ εἶπε. ναὶ κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. τότε ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ. ὦ γύναι μεγάλη σου ἡ πίστις, γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί ἔχοντες μεθ᾽ ἑαυτῶν χωλούς, τυφλούς. κωφούς, κυλλούς, καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν τοῦ ἰσραήλ. ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπε σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι, καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορ-

autem si ceco ducatum prestet: ambo in foueam cadent. Respondens autem petrus dixit ei. Edissere nobis parabolam istam. At ille dixit. Adhuc et vos sine intellectu estis? Non intelligitis quia omne quod in os intrat: in ventrem vadit et in secessum emittitur? Que autem procedunt de ore: de corde exeunt et ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt cogitationes male: homicidia: adulteria: fornicationes furta: falsa testimonia: blasphemie. Hec sunt que coinquinant hominem. Non autem lotis manibus manducare non coinquinat hominem. (Marc. 7.c) Et egressus inde iesus secessit in partes tyri et sydonis. (Marc. 7.e) Et ecce mulier chananea a finibus illis egressa: clamauit dicens ei. Miserere mei domine fili dauid: filia mea male a demonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes. Dimitte eam quia clamat post nos. Ipse autem respondens ait. Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel. (Luce .1.b.) At illa venit et adorauit eum dicens. Domine adiuua me. Qui respondens ait. Non est bonum sumere panem filiorum: et mittere canibus. (Marc. 7.c.) At illa dixit. Etiam domine. Nam et catelli edunt de micis que cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc respondens iesus ait illi. O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora. Et cum transisset inde iesus venit secus mare galilee: et ascendens in montem sedebat ibi. (Marc.8.a.) Et accesserunt ad eum turbe multe habentes secum mutos: cecos claudos: debiles et alios multos: et proiecerunt eos ante pedes eius: et curauit eos ita vt turbe mirarentur: videntes mutos loquentes: debiles sanos: claudos ambulantes: cecos videntes: et magnificabant deum israel. Iesus autem conuocatis discipulis suis: dixit. Misereor turbe: quia triduo iam perseuerant mecum: et non habent quid manducent. (Marc.6.c. 8.a.) Et dimittere eos ieiunos nolo: ne deficiant in via. Et dicunt ei discipuli. Unde ergo nobis in deserto panes tantos vt saturemus

τάσαι ὄχλον τοσοῦτον. καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ
ἰησοῦς. πόσους ἄρτους ἔχετε. οἱ δὲ εἶπον
αὐτῷ, ἑπτά. καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. καὶ ἐκέ=
λευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν.
καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, καὶ τοὺς ἰχ=
θύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκε τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.
καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. καὶ ἦ
ραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἑπτὰ
σπυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τε
τρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ
παιδίων. καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέ
βη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια μαγ
δαλά. Cap.16.

Καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι καὶ σαδ=
δουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐ=
τὸν, σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὑποδεῖξαι αὐ=
τοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. ὀψίας γε
νομένης λέγετε εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐ=
ρανός. καὶ πρωῒ σήμερον χειμών, πυρρά=
ζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. ὑποκριταί.
τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκε=
τε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ
δύνασθε. γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖ
ον ἐπιζητεῖ καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ,
εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καὶ
καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθε. καὶ ἐλθόντες
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν, ἐπελάθοντο
ἄρτους λαβεῖν. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. ὁ
ρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φα
ρισαίων καὶ σαδδουκαίων. οἱ δὲ διελογίζον
το ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες. ὅτι ἄρτους οὐκ ἐ=
λάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς.
τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς ὀλιγόπιστοι ὅ
τι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε. οὔπω νοεῖτε οὐδέ
μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεν=
τακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε,
οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλί=
ων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε. πῶς οὐ
νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν προ
σέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων καὶ
σαδδουκαίων. τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπε
προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ
ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν φαρισαίων καὶ σαδ=
δουκαίων. ἐλθὼν δὲ ὁ ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη
καισαρείας τῆς φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μα=
θητὰς αὐτοῦ λέγων. τίνα με λέγουσιν οἱ ἄν
θρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. οἱ δὲ
εἶπον. οἱ μὲν ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι
δὲ ἠλίαν, ἕτεροι δὲ ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προ
φητῶν. λέγει αὐτοῖς. ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγε
τε εἶναι. ἀποκριθεὶς δὲ σίμων πέτρος, εἶπε
σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶν=

turbã tãtã? Et ait illis
iesus. Quot panes habetis? At illi di=
xerũt septẽ: & paucos pisciculos. Et pce
pit turbe vt discũberent super terram.
Et accipiens septem panes et pisces: Sup.14.d. Mar.6.f. &.8.b.
gratias agens fregit et dedit
discipulis: et discipuli dederũt populo Johã.6.b.
et comederũt omes et saturati sũt. Et
quod supfuit de fragmẽtis: tulerũt septẽ
sportas plenas. Erãt aũt q̃ mãducauerũt
hominũ extra puulos & ⌞ q̃ttuor milia
mulieres. Et dimissa turba ascendit
in nauiculam: et venit in fines mage=
dan. Cap.16. A

Et accesserũt ad eũ pharisei & sadu Mar.8.b.
cei temptantes: et rogauerũt eum vt Johã.6.d.
signum de celo ostenderet eis. Luce.12.g.
At ille respondẽs ait illis. Facto vespe
dicitis serenũ erit: rubicũdũ est enĩ ce=
lum. Et mane hodie tempestas: rutilat
enim triste celum.
Faciem ergo celi
diiudicare nostis: signa aũt tempoꝝ nõ
potestis? Generatio mala & adultera si Jone.2.a.
gnum querit: & signum non dabitur ei: Marc.8.b.
nisi signum ione prophete. Et
relictis illis abijt. Et cum venissent
discipuli eius trans fretum: obliti sunt
panes accipere. Qui dixit illis. Intue= Marc.8.c.
mini & cauete a fermento phariseorum Luce.12.a.
et saduceorum. At illi cogitabant
inter se dicẽtes. Quia panes nõ accepi
mus. Sciens autem iesus dixit.
Quid cogitatis inter vos modice fidei q̄ B
panes nõ habetis? Nõdũ intelligitis neq̃
recordamini quinq̃ panũ & quinq̃ miliũ hoĩm
et quot cophinos sumpsistis?
Neq̃ septẽ panũ & quattuor miliũ hoĩz:
& quot sportas sumpsistis? Quare non
itelligitis q̄ nõ de pane dixi vobis: ca=
a fermeto phariseorum et ⌞uere
saduceorũ. Tũc intellexerũt: q̄ nõ dixe
rit cauendum a fermento panum: sed
a doctrina phariseorum et saduceorũ.
Venit autem iesus in partes Marc.9.c
cesaree philippi: et iterrogabat discipulos Luce.9.c.
suos dicens. Quem dicunt homines
esse filium hominis? At illi
dixerunt. Alij iohannẽ baptistam: alij
aũt heliã: alij vero hieremiã: aut vnũ ex
Dicit illis ies⁹. Vos aũt quẽ me ⌞pphetis.
esse dicitis? Rñdẽs aũt simõ petr⁹ dixit. C
Tu es christus filius dei viui Johã.6.g.

τος, και αποκριθείς ο ιησούς είπεν αυτώ. μα
κάριος ει σίμων βαρ ιωμά ότι σάρξ και αί
μα ουκ απεκάλυψέ σοι, αλλ ο πατήρ μου ο
εν τοις ουρανοίς. καγώ δέ σοι λέγω, ότι
σύ ει πέτρος, και επί ταύτη τη πέτρα οικο=
δομήσω μου την εκκλησίαν, και πύλαι ά=
δου ου κατισχύσουσιν αυτής. και δώσω
σοι τας κλείς της βασιλείας των ουρανών.
και ο εάν δήσης επί της γης, έσται δεδεμέ
νον εν τοις ουρανοίς. και ο εάν λύσης επί
της γης, έσται λελυμένον εν τοις ουρανοίς.
τότε διεστείλατο τοις μαθηταίς αυτού ίνα
μηδενί είπωσιν ότι αυτός εστίν ιησούς ο
χριστός. απο τότε ήρξατο ο ιησούς δεικ=
νύειν τοις μαθηταίς αυτού, ότι δει αυτόν α=
πελθείν εις ιεροσόλυμα, και πολλά παθείν
από των πρεσβυτέρων, και αρχιερέων, και
γραμματέων, και αποκτανθήναι, και τη τρί
τη ημέρα εγερθήναι. και προσλαβόμενος αυ
τόν ο πέτρος, ήρξατο επιτιμάν αυτώ λέ=
γων. ίλεώς σοι κύριε, ου μή έσται σοι τούτο.
ο δέ στραφείς είπε τω πέτρω. ύπαγε οπί=
σω μου σατανά. σκάνδαλόν μου ει, ότι ου
φρονείς τα του θεού αλλά τα των ανθρώ=
πων. τότε ο ιησούς είπε τοις μαθηταίς αυτού
ει τις θέλει οπίσω μου ελθείν, απαρνησάσ
θω εαυτόν, και αράτω τον σταυρόν αυτού,
και ακολουθήτω μοι. ος γαρ αν θέλη την
ψυχήν αυτού σώσαι, απολέσει αυτήν. ος
δ' αν απολέσει την ψυχήν αυτού ένεκεν ε=
μού, ευρήσει αυτήν. τι γαρ ωφελείται άν=
θρωπος εάν τον κόσμον όλον κερδήση την
δέ ψυχήν αυτού ζημιωθή. η τι δώσει άν=
θρωπος αντάλλαγμα της ψυχής αυτού.
μέλλει γαρ ο υιός του ανθρώπου έρχεσθαι
εν τη δόξη του πατρός αυτού μετά των
αγγέλων αυτού. και τότε αποδώσει εκάσ=
τω κατά την πράξιν αυτού. αμήν λέγω υ=
μίν, εισί τινές των ώδε εστηκότων, οίτινες
ου μή γεύσονται θανάτου, έως αν ίδωσι
τον υιόν του ανθρώπου ερχόμενον εν τη βα
σιλεία αυτού. Cap.17.

Και μεθ' ημέρας εξ παραλαμβάνει ο ιη=
σούς τον πέτρον και ιάκωβον και ιωάν
νην τον αδελφόν αυτού, και αναφέρει αυ=
τούς εις όρος υψηλόν κατ ιδίαν, και μετε=
μορφώθη έμπροσθεν αυτών. και έλαμψε το
πρόσωπον αυτού ως ο ήλιος, τα δέ ιμά=
τια αυτού εγένετο λευκά ως το φώς. και ι
δού ώφθησαν αυτοίς μωσής και ηλίας μετ
αυτού συλλαλούντες. αποκριθείς δέ ο πέ
τρος είπε τω ιησού. κύριε, καλόν εστίν ημάς
ώδε είναι. ει θέλεις ποιήσωμεν ώδε τρείς

Rñdens autem iesus dixit ei. Beatus
es symon bar iona: qr̄ caro et sanguis
non reuelauit tibi: sed pater meus qui
in celis est. Et ego dico tibi quia
tu es petrus: et super hanc petrā edifi
cabo ecclesiā meam: et porte inferi
nō p̄ualebūt aduersus eā. Et tibi dabo
claues regni celorum.
Et qd̄cūq3 ligaueris sup̄ terrā erit liga
tū ꝛ in celis: et quodcūq3 solueris super
terram erit solutum et in celis.
Iohā.20.e.
Tunc precepit discipulis suis vt
nemini dicerēt: quia ipse esset iesus
christus. Exinde cepit iesus ostendere
discipulis suis: quia oporteret eum ire
hierosolymam: et multa pati
a senioribus et scribis ꝛ principib9 sacer
dotū: et occidi et tertia
die resurgere. Et assumens eum
petrus: cepit increpare illum dicens
Absit a te domine: non erit tibi hoc.
Qui cōuersus dixit petro. Uade post
me sathana: scandalū es mihi: q2 non
sapis ea que dei sunt sed ea que hoiz.
Marc.8.d
Luce.5.c.
Marc.8.f.
D
Marc.8.g.
Luce.9.c.ꝛ.14.f.
Tunc iesus dixit discipulis suis.
Si quis vult post me venire abneget
semetipsum: et tollat crucem suam
et sequatur me. Qui enim voluerit
aiam suā saluā facere perdet eā. Qui
autem perdiderit animā suā ꝓpter me
inueniet eam. Quid enim prodest hoi
si mūdum vniuersum lucretur:
aie vo sue detrimētū patiat: Aut quā
hō cōmutationē p aia sua. dabit
Filius ei hois venturus est
in gloria patris sui cum
angelis suis: et tunc reddet vnicuiq3
scd'm opera eius. Amen dico vobis:
sunt quidam de hic stātibus qui
non gustabunt mortem: donec videant
filium hominis venientem in regno
suo. Cap.17.
sup.10.g
Luce.7.g.
Marc.8.g.
Rom.2.a.
Marc.9.a
Luce.9.d.

ET post dies sex assumpsit iesus
petrum et iacobum ꝛ iohannem
fratrem eius et duxit illos
in mōte excelsū seorsū: ꝛ trāsfigurat9 ē
ante eos ꝛ resplenduit
facies eius sicut sol: vestimenta autem
ei9 facta sunt alba sicut nix. Et ecce
apparuerunt illis moyses ꝛ helias cum
eo loquentes. Respondens aūt petrus
dixit ad iesū. Domine bonū est nos
hic esse: si vis faciamus hic tria
A
Marc.9.a.
Luce.9.d.
Apoca.1.d.
Marc.9.a
Luce.9.d.

σκηνάς. σοὶ μίαν, καὶ μωσῆ μίαν, καὶ μίαν
ἠλίᾳ. ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη
φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς. καὶ ἰδοὺ φωνὴ
ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα. οὗτός ἐστιν ὁ υἱ-
ός μου ὁ ἀγαπητός ἐν ᾧ εὐδόκησα, αὐτοῦ ἀ-
κούετε. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταί, ἔπεσον
ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφό-
δρα. καὶ προσελθὼν ὁ ἰησοῦς ἥψατο αὐ-
τῶν καὶ εἶπεν. ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ἐ-
πάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδέ-
να εἶδον εἰ μὴ τὸν ἰησοῦν μόνον. καὶ καταβαι-
νόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο
αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς λέγων. μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅ-
ραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νε-
κρῶν ἀναστῇ. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ λέγοντες. τί οὖν οἱ γραμμα-
τεῖς λέγουσιν ὅτι ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον.
ὁ δὲ ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. ἠλίας
μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει
πάντα. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ἠλίας ἤδη ἦλθε,
καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν
ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν. οὕτω καὶ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν.
τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ ἰωάννου
τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς. καὶ ἐλθόντων
αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ
ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν καὶ λέγων.
κύριε ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζε-
ται καὶ κακῶς πάσχει. πολλάκις γὰρ πίπτει
εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ
προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ
οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. ἀποκρι-
θεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ
διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν.
ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν. φέρετέ μοι αὐ-
τὸν ὧδε. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς καὶ
ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθερα-
πεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. τότε
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ ἰησοῦ κατ' ἰδί-
αν εἶπον. διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβα-
λεῖν αὐτό. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. διὰ τὴν
ἀπιστίαν ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν. ἐὰν
ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ
ὄρει τούτῳ μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ καὶ μετα-
βήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. τοῦτο
δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προ-
σευχῇ καὶ νηστείᾳ. ἀναστρεφομένων δὲ αὐ-
τῶν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς
μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσ-
θαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦ-
σιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.
καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα. ἐλθόντων δὲ αὐ-
τῶν εἰς καπερναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ δί-

tabernacula: tibi vnum: moysi vnū: et
helie vnū. Adhuc eo loquēte ecce nu-
lucida obūbrauit eos. Et ecce vox ⌊bes
de nube dicens. Hic est filius sup.3.g.
me⁹ dilect⁹ i quo mihi bñ ꝯplacuit: ipꝫ Marci.1.b.
Et audiētes discipuli ceciderūt ⌊audite. Esaie.42.a.
in faciem suam: et timuerunt valde. Luce.3.e.
2.Pe.1.d.
Et accessit iesus et tetigit eos: B
dixit eis. Surgite: et nolite timē. Le- Esa.40.f.
uantes autem oculos suos neminem
viderunt nisi solum iesum. Et descēdē-
tibus illis de monte precepit
eis iesus dicens. Nemini dixeritis visio- sup.8.a.et
nem: donec filius hominis a mortuis 9.f.et.12.b.
resurgat. Et interrogauerūt eum disci- Marc.7.g.
puli dicentes. Quid ergo scribe et.9.b.
dicunt ꝙ heliā oporteat primū venire? Mar.9.b.
At ille respondēs ait eis. Helias
quidē ventur⁹ est primū et restituet
oīa. Dico aūt vobis qꝛ helias iā vēit:
et non cognouerunt eum: sed fecerunt
in eo quecunqꝫ voluerunt. Sic et fili⁹
hoīs passurus est ab eis.
Tunc intellexerūt discipuli qꝛ de iohā- C
ne baptista dixisset eis. Et cum venisset
ad turbam: accessit ad eum Marc.9.c.
homo genibus prouolutus añ eū dicēs. Luce.9.e.
Dñe miserere filio meo qꝛ lunatic⁹ est
et male patitur. Nam sepe cadit
in ignem: et crebro in aquam. Et
obtuli eum discipulis tuis et
non potuerunt curare eū. Respondēs
aūt iesus ait. O generatio incredula et Marc.9.c.
peruersa: quousqꝫ ero vobiscum? Luce.9.c.
Usqꝫquo patiar vos? Afferte huc illū
ad me. Et increpauit illū ies⁹: et
exijt ab eo demoniū: et curatus est
puer ex illa hora. Tunc Marc.9.d.
accesserunt discipuli ad iesum secreto: et
dixerunt. Quare nos nō potuim⁹ eij-
cere illum? Dixit illis iesus. Propter
incredulitatē vrā. Amē quippe dico vo- D
habueritis fidē sicut grnū sinapis: ⌊bis si
dicetis mōti huic trāsi hinc illuc et trā-
sibit: et nihil ipossibile erit vobis. Hoc
aūt genus non eijcitur nisi p orationē
et ieiunium. Conuersantibus autē eis
in galilea: dixit illis iesus. Marc.9.c.
Filius hominis tradendus est Luce.9.c.
in manus hominum et occident
eū et tertia die resurget.
Et cōtristati sunt vehemēter. Et cū ve-
nissent capharnaū: accesserūt q didrach-

δραχμα λαμβάνοντες τῷ πέτρῳ, καὶ εἶπον, ὁ
διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα.
λέγει. ναί. καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν,
προέφθασεν αὐτὸν ὁ ἰησοῦς λέγων. τί σοι
δοκεῖ σίμων, οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων
λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον, ἀπὸ τῶν υἱῶν
αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. λέγει αὐ=
τῷ ὁ πέτρος. ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. ἔφη αὐ=
τῷ ὁ ἰησοῦς. ἄραγε, ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.
ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευ
θεὶς εἰς τὴν θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ
τὸν ἀναβαίνοντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον, καὶ
ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆ=
ρα. ἐκεῖνον λαβὼν, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ
καὶ σοῦ. Cap.18.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ
τῷ ἰησοῦ λέγοντες. τίς ἄρα μείζων ἐσ=
τὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ προσ=
καλεσάμενος ὁ ἰησοῦς παιδίον, ἔστησεν αὐ=
τὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ εἶπεν. ἀμὴν λέγω ὑ
μῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παι
δία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ
ρανῶν. ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ
παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃς ἐὰν δέξηται
παιδίον τοιοῦτον ἓν, ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
ἐμὲ δέχεται. ὃς δ᾽ ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν
μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ,
συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς
ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ
ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. οὐαὶ τῷ κόσ=
μῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων. ἀνάγκη γάρ ἐστιν
ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα. πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώ=
πῳ ἐκείνῳ δι᾽ οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. εἰ δὲ
ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκ
κοψον αὐτὰ, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. καλόν σοι
ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλ=
λόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα
βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εἰ ὁ ὀφ
θαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ
βάλε ἀπὸ σοῦ. καλόν σοι ἐστὶ μονόφθαλ=
μον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλ=
μοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ
πυρός. ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μι
κρῶν τούτων. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγε
λοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διαπαντὸς βλέπουσι
τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐ
ρανοῖς. ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶ=
σαι τὸ ἀπολωλός. τί ὑμῖν δοκεῖ. ἐὰν γένη=
ται τινὶ ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλα
νηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐνενήκοντα
ἐννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώ
μενον. καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέ

mā accipiebant ad petrū: ⁊ dixerunt ei.
Magister vester non soluit didrachmā
ait. Etiam. Et cum intrasset in domū
preuenit eum iesus dicēs. Quid tibi
videtur symon? Reges terre a quibus
accipiūt tributum vel censum: a filijs
suis an ab alienis? Et ille dixit.
Ab alienis. Dixit illi
iesus. Ergo liberi sunt filij.
Ut aūt non scandalizemus eos: vade
ad mare ⁊ mitte hamum: et
eum piscem q̄ prim⁹ ascēderit tolle: ⁊
aperto ore eius inuenies staterem:
illum sumens da eis pro me
et te. Cap.18.

In illa hora accesserūt discipuli ad A
iesū dicētes. Quis putas maior ē Mar.9.c.
in regno celorum? Et aduocans Lucc.9.f.
iesus paruulum: statuit eum
i medio eoꝝ et dixit. Amē dico vobis:
nisi ꝯuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut ꝑuuli
non intrabitis in regnum celorum.
Quicūq̧ ergo hūiliauerit se sicut
ꝑuul⁹ iste: hic est maior in
regno celorum. Et qui susceperit
vnū paruulum talem in nomine meo:
me suscipit. Qui aūt scādalizauerit vnū Marc.9.f.
de pusillis istis qui in me credunt: Luce.17.a.
expedit ei vt suspendat mola asinaria
in collo eius: et demergatur
in profundum maris. Ue mundo
a scandalis. Necesse est enim vt Marc.9.f.
veniant scandala: veruntñ ve homini sup.5.e.
illi per quem scandalū venit. Si aūt
man⁹ tua vel pes tu⁹ scādalizat te: ab
scide ea et proijce abs te. Bonum tibi B
est ad vitā ingredi debilē vel claudum Marc.8.b
q̄ duas man⁹ vel duos pedes habētē
mitti in ignem eternum. Et si oculus
tuus scandalizat te: erue eum et
ꝓijce abs te. Bonū tibi ē vnū oclꝫ ha=
in vitā intrare: q̄ duos oculos ⌊bētem
habentem mitti in gehennam
ignis. Uidete ne contemnatis vnum ex
his pusillis. Dico enim vobis qꝛ ange
li eorum in celis semper vident
faciem patris mei qui in celis est.
Uenit enim filius hominis saluare
qđ ꝑierat. Quid vobis videt. Si fue Lucc.9.g.
rint alicui centum oues ⁊ errauerit Lucc.15.a.
vna ex eis: nonne relinquet nonaginta
nouē i mōtib⁹ ⁊ vadit querere eā q̄ erra=
uit? Et si ꝯtigerit vt iueniat eā: amē di

γω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ᾽ αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐ-
πὶ τοῖς ἐννενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανη-
μένοις. οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν
τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀ-
πόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων. ἐὰν δὲ ἁ-
μάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ
ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μό-
νου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελ-
φόν σου. ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε με-
τὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύ-
ο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα.
ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλη-
σίᾳ. ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ,
ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς
γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ὅ-
σα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα
ἐν τῷ οὐρανῷ. πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅ-
τι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς
γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτή-
σωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πα-
τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὗ γάρ εἰσι
δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα,
ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. τότε προσελθὼν
αὐτῷ ὁ πέτρος, εἶπε. κύριε ποσάκις ἁμαρ-
τήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐ-
τῷ, ἕως ἑπτάκις. λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. οὐ
λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλ᾽ ἕως ἑβδομηκον-
τάκις ἑπτά. διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὃς ἠθέλη-
σε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐ-
τοῦ. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προ-
σηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων τα-
λάντων, μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι,
ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι.
καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ
πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. πεσὼν οὖν
ὁ δοῦλος, προσεκύνει αὐτῷ λέγων. κύ-
ριε. μακροθύμησον ἐπ᾽ ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀ-
ποδώσω. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ
δούλου ἐκείνου, ἀπέλυσεν αὐτόν. καὶ τὸ
δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦ-
λος ἐκεῖνος, εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐ-
τοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια. καὶ
κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε λέγων. ἀπόδος μοι
εἴ τι ὀφείλεις. πεσὼν οὖν ὁ σύνδου-
λος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρεκά-
λει αὐτὸν λέγων. μακροθύμησον ἐπ᾽ ἐμοί,
καὶ ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν. ἀλλὰ
ἀπελθὼν, ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακήν, ἕως
οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες δὲ οἱ
σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθη-
σαν σφόδρα. καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ

co vobis: quia gaudet super eam magis quam super
nonaginta novem que non erraverunt.
Sic non est voluntas ante
patrem vestrum qui in celis est: ut pereat
unus de pusillis istis. Si autem peccave- Luce.17.a. Gal.6.a.
rit in te frater tuus: vade et Eccl.19.b.
corripe eum inter te et ipsum solum. 1.Cor.8.d.
Si te audierit: lucratus eris fratrem 2.9.d.
tuum. Si autem non te audierit adhibe tecum
adhuc unum vel duos: ut in ore duorum Deu.17.b.
vel trium testium stet omne verbum. Johan.8.c 2.Cor.13.a
Quod si non audierit eos: dic ecclesie. Hebr.10.d.
Si autem ecclesiam non audierit: C
sit tibi sicut ethnicus et publicanus.
Amen dico vobis: quecunque alligaveritis super sup.16.c.
terram erunt ligata et in celo: et quecunque Johis.20.e
solveritis super terram erunt soluta et
in celo. Iterum dico vobis quia
si duo ex vobis consenserint super
terram de omni re quacunque petierint
fiet illis a patre
meo qui in celis est. Ubi enim sunt
duo vel tres congregati in nomine meo
ibi sum in medio eorum. Tunc accedens Luce.17.a.
petrus ad eum dixit. Domine quotiens pecca-
bit in me frater meus et dimittam ei:
usque septies? Dixit illi iesus. Non
dico tibi usque septies: sed usque septuagies
septies. Ideo assimilatum est regnum
celorum homini regi qui voluit
rationem ponere cum servis suis.
Et cum cepisset rationem ponere: oblatus est
ei unus qui debebat ei decem milia talenta.
Cum autem non haberet unde redderet:
iussit eum dominus eius venundari
et uxorem eius et filios: et
omnia que habebat et reddi. Procidens autem
servus ille: adorabat eum dicens. Domine D
patientiam habe in me: et omnia reddam tibi.
Misertus autem dominus
servi illius dimisit eum: et
debitum dimisit ei. Egressus autem servus
ille invenit unum de conservis suis
qui debebat ei centum denarios: et
tenens suffocabat eum dicens. Redde mihi
quod debes. Et procidens conservus
eius: ad pedes eius rogabat
eum dicens. Patientiam habe in me
et omnia reddam tibi. Ille autem noluit: sed
abiit et misit eum in carcerem: donec
redderet debitum. Videntes autem
conservi eius que fiebant contristati sunt
valde et venerunt et narraverunt

κυρίω αυτών πάντα τα γενόμενα. Τότε
προσκαλεσάμενος αυτόν ο κύριος αυτού,
λέγει αυτώ. Δούλε πονηρέ, πάσαν την ο=
φειλήν εκείνην αφήκα σοι επεί παρεκάλεσας
με. ουκ έδει και σε ελεήσαι τον σύνδουλον
σου ως και εγώ σε ηλέησα. και οργισθείς ο
κύριος αυτού, παρέδωκεν αυτόν τοις βασα
νισταίς, έως ου αποδώ παν το οφειλόμε=
νον αυτώ. ούτως και ο πατήρ μου ο επου=
ράνιος ποιήσει υμίν εάν μη αφήτε έκασ=
τος τω αδελφώ αυτού από των καρδιών υ
μών τα παραπτώματα αυτών. Cap. 19.

Και εγένετο ότε ετέλεσεν ο ιησούς τους
λόγους τούτους, μετήρεν από της γαλι
λαίας και ήλθεν εις τα όρια της ιουδαίας
πέραν του ιορδάνου. και ηκολούθησαν αυ
τώ όχλοι πολλοί, και εθεράπευσεν αυτούς
εκεί. και προσήλθον αυτώ οι φαρισαίοι πει
ράζοντες αυτόν και λέγοντες αυτώ. ει έξεσ
τιν ανθρώπω απολύσαι την γυναίκα αυτού
κατά πάσαν αιτίαν. ο δε αποκριθείς είπεν
αυτοίς. ουκ ανέγνωτε ότι ο ποιήσας απ' αρ
χής, άρσεν και θήλυ εποίησεν αυτούς, και
είπεν. ένεκεν τούτου καταλείψει άνθρωπος
τον πατέρα αυτού και την μητέρα, και προσ
κολληθήσεται τη γυναικί αυτού, και έσον=
ται οι δύο εις σάρκα μίαν. ώστε ουκ έτι ει=
σί δύο, αλλά σάρξ μία. ο ουν ο θεός συ=
νέζευξεν, άνθρωπος μη χωριζέτω. λέγουσιν
αυτώ. τι ουν μωσής ενετείλατο δούναι βι=
βλίον αποστασίου, και απολύσαι αυτήν.
λέγει αυτοίς. ότι μωσής πρός την σκληρο=
καρδίαν υμών επέτρεψεν υμίν απολύσαι τας
γυναίκας υμών. απ' αρχής δε ου γέγο=
νεν ούτως. λέγω δε υμίν. ότι ος αν απολύ
ση την γυναίκα αυτού μη επί πορνεία και
γαμήσει άλλην, μοιχάται. και ο απολελυ
μένην γαμήσας μοιχάται. λέγουσιν αυτώ
οι μαθηταί αυτού. ει ούτως εστίν η αιτία
του ανθρώπου μετά της γυναικός, ου συμ
φέρει γαμήσαι. ο δε είπεν αυτοίς. ου πάν=
τες χωρούσι τον λόγον τούτον, αλλ' οις
δέδοται. εισί γαρ ευνούχοι οίτινες εκ κοι=
λίας μητρός εγεννήθησαν ούτως. και εισίν ευ
νούχοι οίτινες ευνουχίσθησαν υπό των αν=
θρώπων. και εισίν ευνούχοι οίτινες ευνού=
χισαν εαυτούς διά την βασιλείαν των ουρα
νών. ο δυνάμενος χωρείν, χωρείτω. Τότε
προσηνέχθησαν αυτώ παιδία ίνα τας χεί=
ρας επιθή αυτοίς και προσεύξηται. οι δε μα
θηταί επετίμησαν αυτοίς. ο δε ιησούς είπεν.
άφετε τα παιδία. και μη κωλύετε αυτά ελ
θείν προς με. των γαρ τοιούτων εστίν η βα=

domino suo omnia q̄ facta fuerãt. Tũc
vocauit illum dominus suus: et
ait illi. Serue nequam: oẽ debitum
illud dimisi tibi: quoniam rogasti
me. Nõne ergo oportuit ꝛ te misereri cõ
serui tui sicut ꝛ ego tui misertꝰ sũ. Et ira
tꝰ dominus eiꝰ tradidit eum tortoribus
quoadusqꝫ redderet vniuersum debituꝫ sup. 5. d.
ei. Sic et pater meus celestis Luce. 12. g.
faciet vobis si nõ remiseritis vnusquis
qꝫ fratri suo de cordibus vestris.
Cap. 19.

Et factũ est cum consumasset iesus A
sermones istos migrauit a galilea Mar. 10. a.
et venit in fines iudee
trans iordanem: ꝛ secute sunt eum
turbe multe: ꝛ curauit eos
ibi. Et accesserunt ad eum pharisei tẽp
tantes eum et dicentes. Si licet
homini dimittere vxorem suam
q̄cũqꝫ ex cã? Qui rñdẽs ait ⌈ initio: Gen. 1. d.
illis. Nõ legistis qꝛ qui fecit hoiẽ ab Mar. 10. a.
masculum et feminam fecit eos? Et
dixit. Propter hoc dimittet homo Gen. 2. d.
patrem et matrem et adherebit Ephe. 5. d.
vxori sue: et erunt 1. Cor. 6. d
duo in carne vna. Itaqꝫ iam nõ sunt
duo sed vna caro. Quod ergo deꝰ cõ
iũxit: homo non separet. Dicunt
illi. Quid ergo moyses mãdauit dari li Deut. 24. a
bellum repudij et dimittere eam? sup. 5. e.
Ait illꝰ. Qm̃ moyses ad duriciã cordis Mar. 10. a.
vestri permisit vobis dimittere
vxores vr̃as ab initio autem non fuit B
sic. Dico aũt vobis qꝛ q̄cũqꝫ dimise= Mar. 10. b.
rit vxorẽ suã nisi ob fornicationem: et Luc. 16. d.
aliã duxerit: mechatur. Et q̄ dimissaꝫ sup. 5. e.
duxerit mechat̃. Dicũt ei
discipuli eius. Si ita est causa
hominis cum vxore: non expedit
nubere. Qui dixit illis. Non omnes
capiunt verbum istud: sed quibus
datum est. Sunt enim eunuchi qui de
matris vtero sic nati sũt: ꝛ sũt eunuchi
qui facti sunt ab hominibus:
et sũt eunuchi qui seipsos castrauerunt
propter regnum celorum.
Qui potest capere capiat. Tunc Mar. 10. b.
oblati sunt ei paruuli vt manus Luce. 18. c.
eis imponeret ꝛ oraret. Discipuli autẽ
increpabant eos. Jesus vero ait eis.
Sinite paruulos et nolite eos ꝓhibere Mar. 10. b.
ad me venire: taliũ est enim regnum

σιλεία των οὐρανῶν. και επιθείς αυτοίς τας χείρας, επορεύθη εκείθεν. και ιδού εις προσελθών, είπεν αυτώ. διδάσκαλε αγαθέ, τί αγαθόν ποιήσω ίνα έχω ζωήν αιώνιον. ο δε είπεν αυτώ. τι με λέγεις αγαθόν. ουδείς αγαθός, ει μή εις ο θεός. ει δε θέλεις εισελθείν εις τήν ζωήν, τήρησον τας εντολάς. λέγει αυτώ. ποίας. ο δε ιησούς είπε. το ου φονεύσεις, ου μοιχεύσεις, ου κλέψεις, ου ψευδομαρτυρήσεις. τίμα τον πατέρα σου και την μητέρα σου. και αγαπήσεις τον πλησίον σου ως σεαυτόν. λέγει αυτώ ο νεανίσκος. πάντα ταύτα εφυλαξάμην εκ νεότητος μου, τι ετί υστερώ. έφη αυτώ ο ιησούς. ει θέλεις τέλειος είναι, ύπαγε πώλησον σου τα υπάρχοντα και δος πτωχοίς, και έξεις θησαυρόν εν ουρανώ. και δεύρο ακολούθει μοι. ακούσας δε ο νεανίσκος τον λόγον, απήλθε λυπούμενος. ην γαρ έχων κτήματα πολλά. ο δε ιησούς είπε τοις μαθηταίς αυτού. αμήν λέγω υμίν, ότι δυσκόλως πλούσιος εισελεύσεται εις την βασιλείαν των ουρανών. πάλιν δε λέγω υμίν. ευκοπώτερον εστί κάμηλον διά τρυπήματος ραφίδος διελθείν, η πλούσιον εις την βασιλείαν του θεού εισελθείν. ακούσαντες δε οι μαθηταί αυτού εξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες. τις άρα δύναται σωθήναι. εμβλέψας δε ο ιησούς είπεν αυτοίς. παρά ανθρώποις τούτο αδύνατον εστί, παρά δε θεώ πάντα δυνατά. τότε αποκριθείς ο πέτρος είπεν αυτώ. ιδού ημείς αφήκαμεν πάντα, και ηκολουθήσαμεν σοι, τι άρα έσται ημίν. ο δε ιησούς είπεν αυτοίς. αμήν λέγω υμίν ότι υμείς οι ακολουθήσαντες μοι εν τη παλιγγενεσία όταν καθίση ο υιός του ανθρώπου επί θρόνου δόξης αυτού, καθίσεσθε και υμείς επί δώδεκα θρόνων κρίνοντες τας δώδεκα φυλάς του ισραήλ. και πάς ος αφήκεν οικίαν, η αδελφούς, η αδελφάς, η πατέρα, η μητέρα, η γυναίκα, η τέκνα, η αγρούς ένεκεν του ονόματος μου, εκατονταπλασίονα λήψεται, και ζωήν αιώνιον κληρονομήσει. πολλοί δε έσονται πρώτοι έσχατοι, και οι έσχατοι πρώτοι.

Cap.20.

Ομοία γαρ εστίν η βασιλεία των ουρανών ανθρώπω οικοδεσπότη, όστις εξήλθεν άμα πρωΐ μισθώσασθαι εργάτας εις τον αμπελώνα αυτού. και συμφωνήσας μετά των εργατών εκ δηναρίου την ημέραν, απέστειλεν αυτούς εις τον αμπελώνα αυτού. και εξελθών περί τρίτην ώραν, είδεν άλλους εστώτας εν τη αγορά αργούς. κακεί=

celorum. Et cum imposuisset eis Luce.18.c.
manꝰ abijt inde. Et ecce vnꝰ accedēs
ait illi. Magister bone: quid Mar.10.b
boni faciaȝ vt habeā vitaȝ eternā? Qui Luce.18.d.
dixit ei. Quid me interrogas de bono?
Unus est bonus deus. Si autem vis C
ad vitam ingredi: serua mādata. Dicit
illi. Que? Jesꝰ āt dixit. Nō homicidiū
facies: nō adulterabis: nō facies furtuȝ
nō falsū testimoniū dices: honora patrē
matrē tuam: diliges proximuȝ └ tuū ⁊
tuuȝ sicut teipm. Dicit illi adolescens.
Oia hec custodiui a iuuentute mea
q̄d adhuc mihi deest. Ait illi iesꝰ. Si Mar.10.c.
ꝑfectꝰ eē vade ⁊ vēde oia q̄ habes └ vis Luce.12.d. ⁊.18.d.
⁊ da pauperibus: et habebis thesauruȝ
in celo ⁊ veni sequere me. Cuȝ audisset
autem adolescens verbum abijt
tristis. Erat ei habēs mltas possessiōes.
Jesus autem dixit discipulis suis.
Amen dico vobis quia diues difficile
intrabit in regnum celorum.
Et iterum dico vobis. Facilius est Marc.10.c
camelum per foramen acus transire Luce.18.c.
q̄ȝ diuitem intrare in regnuȝ celorum. D
Auditis autem his discipuli
mirabātur valde dicentes. Quis ergo
poterit saluꝰ eē? Aspiciens āt iesꝰ dixit
illis. Apud homines hoc impossibile Mar.10.d
est: apud deū āt oia possibilia sūt. Tūc Luce.18.c.
respondens petrus dixit ei. Ecce nos
reliquimuȝ omnia: ⁊ secuti sumus ┌ ill.
te. Quid ergo erit nobis? Jesꝰ āt dixit
Amē dico vobis: ꝙ vos q̄ secuti estis
me in regeneratione cum sederit
filius hominis in sede maiestatis
sue: sedebitis et vos super sedes Luce.22.c.
duodecim iudicantes duodecim tribuȝ
israel. Et oīs qui reliq̄rit domū vl' frēs Deu 33 a
aut sorores aut p̄rēȝ aut m̄rēȝ aut vxo Marc.10.d Luce.8.c.
reȝ aut filios aut agros propter nomen
meum: centuplum accipiet et
vitā eternā possidebit. Multi aūt erūt Marc.15.f
primi nouissimi: ⁊ nouissimi primi. Luce.13.f.

Cap.20.

Simile est regnum celorum
homini patrifamilias: qui exijt A
primo mane conducere operarios in
vineam suā. Cōuentione aūt facta cuȝ
operarijs ex denario diurno: misit
eos in vineam suam.
Et egressus circa horā tertiā vidit alios
stantes in foro ociosos: et

μοις είπεν, υπάγετε και υμείς εις τον αμπε-
λώνα, και ο εάν η δίκαιον δώσω υμίν. οι
δε απήλθον. πάλιν εξελθών περί έκτην και
ενάτην ώραν, εποίησεν ωσαύτως. περί δε
την ενδεκάτην ώραν εξελθών εύρεν άλλους
εστώτας αργούς, και λέγει αυτοίς. τι ώδε
εστήκατε όλην την ημέραν αργοί. λέγου-
σιν αυτώ. ότι ουδείς ημάς εμισθώσατο. λέ-
γει αυτοίς. υπάγετε και υμείς εις τον αμ-
πελώνα, και ο εάν η δίκαιον λήψεσθε. οψί
ας δε γενομένης, λέγει ο κύριος του αμπε
λώνος τω επιτρόπω αυτού. κάλεσον τους
εργάτας, και απόδος αυτοίς τον μισθόν αρ
ξάμενος από των εσχάτων έως των πρώτων.
και ελθόντες οι περί την ενδεκάτην ώραν,
έλαβον ανά δηνάριον. ελθόντες δε οι πρώ
τοι, ενόμισαν ότι πλείονα λήψονται, και έ-
λαβον και αυτοί ανά δηνάριον. λαβόντες
δε εγόγγυζον κατά του οικοδεσπότου λέ
γοντες. ότι ούτοι οι έσχατοι μίαν ώραν ε-
ποίησαν, και ίσους ημίν αυτούς εποίησας
τοις βαστάσασι το βάρος της ημέρας και
τον καύσωνα. ο δε αποκριθείς είπεν ενί αυ-
τών. εταίρε, ουκ αδικώ σε. ουχί δηναρίου
συνεφώνησάς μοι. άρον το σόν, και ύπαγε.
θέλω δε τούτω τω εσχάτω δούναι ως και
σοι. η ουκ έξεστί μοι ποιήσαι ο θέλω εν
τοις εμοίς. ει ο οφθαλμός σου πονηρός εσ
τίν, ότι εγώ αγαθός ειμί. ούτως έσονται οι
έσχατοι πρώτοι, και οι πρώτοι έσχατοι.
πολλοί γαρ εισί κλητοί, ολίγοι δε εκλεκ
τοί. και αναβαίνων ο ιησούς εις ιεροσόλυμα
παρέλαβε τους δώδεκα μαθητάς κατιδίαν
εν τη οδώ, και είπεν αυτοίς. ιδού αναβαί-
νομεν εις ιεροσόλυμα, και ο υιός του ανθρώ
που παραδοθήσεται τοις αρχιερεύσι και
γραμματεύσι, και κατακρινούσιν αυτόν θα
νάτω, και παραδώσουσιν αυτόν τοις έθνε-
σιν εις το εμπαίξαι και μαστιγώσαι και σταυ
ρώσαι, και τη τρίτη ημέρα αναστήσεται. τό
τε προσήλθεν αυτώ η μήτηρ των υιών ζεβε-
δαίου μετά των υιών αυτής προσκυνούσα
και αιτούσα τι παρ αυτού. ο δε είπεν αυ-
τή. τι θέλεις. λέγει αυτώ. ειπέ ίνα καθίσω-
σιν ούτοι οι δύο υιοί μου, εις εκ δεξιών σου,
και εις εξ ευωνύμων σου εν τη βασιλεία
σου. αποκριθείς δε ο ιησούς είπεν. ουκ οί-
δατε τι αιτείσθε. δύνασθε πιείν το ποτήρι-
ον ο εγώ μέλλω πίνειν, η το βάπτισμα ο ε
γώ βαπτίζομαι βαπτισθήναι. λέγουσιν αυ-
τώ δυνάμεθα. και λέγει αυτοίς. το μεν πο
τήριον μου πίεσθε, και το βάπτισμα ο εγώ
βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε. το δε καθίσαι

dixit illis. Ite & vos in vineã meam:
et quod iustũ fuerit dabo vobis. Illi
aũt abierũt. Iterũ ãt exijt circa sextã &
nonam horam: et fecit similiter. Circa
vndecimam vero exijt: et inuenit alios
stantes et dicit illis. Quid hic
statis tota die ociosi? Dicunt
ei. Quia nemo nos conduxit. Dixit
illis. Ite et vos in vineam meam.
Cum sero
autem factũ esset dicit dominus vineę
procuratori suo. Voca Lucę. 16. a.
operarios et redde illis mercedẽ: incipiẽs B
a nouissimis vsq; ad primos. ⌈nerãt:
Cũ venissent ergo q circa vndeciã horã ve
acceperũt singulos denarios. Venientes
ãt & primi: arbitrati sũt q pl⁹ essent acce
pturi: acceperũt ãt & ipsi singlos denarios.
Et accipiẽtes murmurabãt aduẽ⁹ patrẽ
familias dicẽtes. Hi nouissimi vna ho
ra fecerũt: & pares illos nobis fecisti
qui portauim⁹ pondus diei &
estus? At ille respondens vni eorũ dixit.
Amice nõ facio tibi iniuriã. Nõne ex de Ĩ. 22. b. & 26 c.
cõuenisti mecũ? Tolle qd tuũ ẽ & ⌊nario
vade: Volo ãt & huic nouissimo dare
sicut et tibi. Aut nõ licet mihi qd vo
An ocul⁹ tu⁹ nequã est ⌊lo facere? Eccl. 31. b.
quia ego bonus sum? Sic erunt sup. 19. g.
nouissimi primi: et primi nouissimi Mar. 10. c:
Multi ei sũt vocati pauci vero electi. Lucę. 13. f.
Et ascendens iesus hierosolymam C
assumpsit duodecim discipulos secreto: Ĩ. 22. c.
et ait illis. Ecce ascendimus sup. 16. c.
hierosolymã et filius hominis Marc. 10. c
tradetur principibus sacerdotum et Lucę. 18. f:
scribis et condemnabunt eum morte:
et tradent eum gentibus
ad illudendum & flagellandum et cru-
cifigendũ: et tertia die resurget. Tunc Mar. 10. c.
accessit ad eum mater filiorum zebedei
cum filijs suis: adorans
& petens aliquid ab eo. Qui dixit ei.
Quid vis? Ait illi. Dic vt sedeant
hi duo filij mei: vnus ad dexterã tuã
et vnus ad sinistram in regno
tuo. Respõdens aũt iesus dixit. Nesci Jacobi. 4. a
tis quid petatis. Potestis bibere calicẽ Rom. 8. d.
quem ego bibiturus sum? 1. Cor. 10. d
Dicunt ei.
possumus. Ait illis. Calicẽ quidem
meum bibetis:
sedere autem.

ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ
ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑ
πὸ τοῦ πατρός μου. καὶ ἀκούσαντες οἱ δέ-
κα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ὁ
δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν.
οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυ-
ριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξου-
σιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑ
μῖν. ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσ-
θαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος. καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ
ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος
ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε δια
κονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. καὶ
ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ ἱεριχὼ, ἠκολού
θησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ δύο
τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν ἀκούσαν
τες ὅτι ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες.
ἐλέησον ἡμᾶς κύριε υἱὸς δαυίδ. ὁ δὲ ὄ-
χλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ
δὲ μεῖζον ἔκραζον λέγοντες. ἐλέησον ἡμᾶς
κύριε υἱὸς δαυίδ. καὶ στὰς ὁ ἰησοῦς, ἐφώ
νησεν αὐτοὺς καὶ εἶπε. τί θέλετε ποιήσω ὑ-
μῖν. λέγουσιν αὐτῷ. κύριε ἵνα ἀνοιχθῶσιν
ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ ἰη-
σοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ εὐ
θέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἠ
κολούθησαν αὐτῷ. Cap. 21.

Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς ἱεροσόλυμα καὶ ἦλ-
θον εἰς βηθσφαγὴ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐ-
λαιῶν, τότε ὁ ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθη-
τὰς λέγων αὐτοῖς. πορεύθητε εἰς τὴν κώμην
τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄ
νον δεδεμένον καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς. λύσαν
τες ἀγάγετέ μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τί,
ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει. εὐ-
θέως δὲ ἀποστέλλει αὐτούς. τοῦτο δὲ ὅ-
λον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ
προφήτου λέγοντος. εἴπατε τῇ θυγατρὶ σι
ών, ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραΰς
καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑ
ποζυγίου. πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ
ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ ἰη-
σοῦς, ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον. καὶ
ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν,
καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ὁ δὲ πλεῖσ-
τος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν
τῇ ὁδῷ. ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ
τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ.
οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολου-
θοῦντες, ἔκραζον λέγοντες. ὡσαννὰ τῷ υἱῷ
δαυίδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνό-
ματι κυρίου, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. καὶ

ad dexteram meam vel sinistram non
est meū dare vobis: sȝ quib⁹ patū ē a
patre meo. Et audientes decem: D
indignati sunt de duobus fratribus.
Jesus aūt vocauit eos ad se: ꝛ ait.
Scitis quia principes gentium dñant Marc. 10.f Luce. 22.c.
eorum: et qui maiores sunt ptātem exer
cent inter eos. Non ita erit inter vos.
Sȝ qcūq̄ voluerit inter vos maior fieri: Luce. 22.c. Marc. 10.g
sit vester minister. Et qui voluerit
inter vos primus esse: erit vester seru⁹.
Sicut filius hominis non venit mini- Mar. 10.g Luce. 18.g sup. 9.f.
strari sed ministrare: et dare
aiam suam redemptionē p multis. Et
egredientibus illis ab iericho: secuta est
eum turba multa. Et ecce duo
ceci sedentes secus viam audierunt
qꝛ iesus transiret: ꝛ clamauerūt dicētes.
Dñe miserē nr̄i fili dauid. Turba Luce. 18.g. sup. 9.c.
increpabat eos vt tacerent. [autem]
At illi magis clamabant dicētes. Dñe
miserē nr̄i fili dauid. Et stetit ies⁹ ꝛ vo
cauit eos et ait. Quid vultis vt faciā vo-
bis. Dicūt illi. Domine vt aperiantur
oculi nostri. Misertus autem eorum ie
sus: tetigit oculos eorum. Et confestiꝫ Mar. 8.d. ꝛ 10.g.
viderunt et secuti sunt eum.
Cap. 21.

Et cū appropinquasset hierosolymis
ꝛ venisset betphage ad mōtē oli A
ueti: tunc iesus misit duos discipulos Mar. 11.a. Luce. 19.c. Johā. 12.b.
dicens eis. Ite in castellum quod
cōtra vos est: et statim inuenietis asinā
alligatam et pullum cum ea: soluite et
adducite mihi. Et si qs vobis aliqd di
[xerit:] dicite qꝛ dominus his op⁹ hꝫ:
et confestim dimittet eos. Hoc autem
factuꝫ est: vt adimpleret qd dictū ē p
prophetam dicentem. Dicite filie sion: Zacha. 9.b.
ecce rex tuus venit tibi mansuetus Esaie. 62.d.
sedens sup asinā et pullū filiū subiuga- Johis. 12.b
lis. Euntes autem discipuli Marc. 11.a
fecerūt sicut pcepit illis iesus. Et Luce. 19.c.
adduxerunt asinam et pullum et
imposuerūt super eos vestimenta sua:
et eū desup sedere fecerūt. Plurima āt B
turba strauerunt vestimenta sua in
via. Alij autem cedebant ramos de
arboribus et sternebant in via.
Turbe aūt que precedebant ꝛ que seq Mar. 11.a.
bant clamabāt dicentes. Osanna filio Luce. 19.f.
dauid benedictus qui venit in nomine Johan. 12.b
domini: osanna in altissimis. Et

εισελθόντος αυτού εις ιεροσόλυμα, εσείσθη
πάσα η πόλις λέγουσα. τίς εστίν ούτος;
οι δε όχλοι έλεγον. ούτος εστίν ιησούς ο
προφήτης ο από ναζαρέτ της γαλιλαίας. και
εισήλθεν ο ιησούς εις το ιερόν του θεού, και
εξέβαλε πάντας τους πωλούντας και αγο-
ράζοντας εν τω ιερώ, και τας τραπέζας των
κολλυβιστών κατέστρεψε, και τας καθέ-
δρας των πωλούντων τας περιστεράς, και
λέγει αυτοίς. γέγραπται. ο οίκος μου οί-
κος προσευχής κληθήσεται, υμείς δε αυτόν
εποιήσατε σπήλαιον ληστών. και προσήλ-
θον αυτώ χωλοί και τυφλοί εν τω ιερώ, και
εθεράπευσεν αυτούς. ιδόντες δε οι αρχιε-
ρείς και οι γραμματείς τα θαυμάσια α εποίη-
σε, και τους παίδας κράζοντας εν τω ιερώ
και λέγοντας, ωσαννά τω υιώ δαυίδ, ηγα-
νάκτησαν και είπον αυτώ. ακούεις τι ούτοι
λέγουσιν. ο δε ιησούς λέγει αυτοίς. ναι.
ουδέποτε ανέγνωτε ότι εκ στόματος νηπί-
ων και θηλαζόντων κατηρτίσω αίνον. και κα-
ταλιπών αυτούς, εξήλθεν έξω της πόλεως
εις βηθανίαν, και ηυλίσθη εκεί. πρωΐας δε ε-
πανάγων εις την πόλιν, επείνασε. και ιδών
συκήν μίαν επί της οδού, ήλθεν επ αυτήν.
και ουδέν εύρεν εν αυτή ει μή φύλλα μό-
νον. και λέγει αυτή. μηκέτι εκ σου καρπός
γένηται εις τον αιώνα. και εξηράνθη παρα-
χρήμα η συκή. και ιδόντες οι μαθηταί εθαύ-
μασαν λέγοντες. πως παραχρήμα εξηράνθη
η συκή. αποκριθείς δε ο ιησούς είπεν αυτοίς
αμήν λέγω υμίν, εάν έχητε πίστιν και μη
διακριθήτε, ου μόνον το της συκής ποιήσε-
τε, αλλά καν τω όρει τούτω είπητε άρθητι
και βλήθητι εις την θάλασσαν, γενήσεται.
και πάντα όσα εάν αιτήσητε εν τη προσευ-
χή πιστεύοντες λήψεσθε. και ελθόντι αυ-
τω εις το ιερόν, προσήλθον αυτώ διδάσ-
κοντι οι αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι του
λαού λέγοντες. εν ποία εξουσία ταύτα ποι-
είς. και τις σοι έδωκε την εξουσίαν ταύτην.
αποκριθείς δε ο ιησούς, είπεν αυτοίς. ερωτή-
σω υμάς καγώ λόγον ένα, ον εάν είπητε
μοι, καγώ υμίν ερώ εν ποία εξουσία ταύ-
τα ποιώ. το βάπτισμα ιωάννου πόθεν ην,
εξ ουρανού, η εξ ανθρώπων. οι δε διελογί-
ζοντο παρ εαυτοίς λέγοντες. εάν είπωμεν
εξ ουρανού, ερεί ημίν, διά τι ουν ουκ επι-
στεύσατε αυτώ. εάν δε είπωμεν εξ ανθρώ-
πων, φοβούμεθα τον όχλον. πάντες γαρ έ-
χουσι τον ιωάννην ως προφήτην. και απο-
κριθέντες τω ιησού είπον, ουκ οίδαμεν. έφη
αυτοίς και αυτός. ουδέ εγώ λέγω υμίν εν

cum intrasset hierosolymam: cōmota est
vniuersa ciuitas dicēs. Quis ē hic?
Populi autem dicebant. Hic est iesus
propheta: a nazareth galilee. Et — Marc. 11. b / Luce. 19. g. / Johā. 2. c.
intrauit iesus in templum dei: et
eijciebat omnes vendentes et ementes
in templo: et mensas
nūmulariorum et cathedras
vendentium columbas euertit: et
dicit eis. Scriptū est: dom9 mea do- — Esa. 56. c. / Hiere. 7. b.
mus orationis vocabitur: vos autem — Marc. 12. c.
fecistis illā speluncā latronū. Et acces- — Luc. 19. g.
serūt ad eum ceci et claudi in templo et
sanauit eos. Vidētes āt pricipes sacer- — C
dotum et scribe mirabilia que fecit
et pueros clamantes in templo
et dicētes osāna filio dauid: idignati sūt
et dixerunt ei. Audis quid isti
dicunt? Jesus autem dixit eis. Utiq3
nunq3 legistis quia ex ore infantium — Ps. 8.
et lactentiū perfecisti laudē? Et relictis — Mar. 11. b.
illis abijt foras extra ciuitatem
in bethaniā: ibi q3 māsit. Mane aūt re-
uertens in ciuitatem esurijt. Et videns — Mar. 11. c.
fici arborē vnā secus viā venit ad eā — Luc. 19. b.
et nihil inuenit in ea nisi folia tantum:
et ait illi. Nunq3 ex te fructus
nascatur in sēpiternū. Et arefacta ē ɔti-
nuo ficulnea. Et vidētes discipli mirati
sūt dicentes. Quomodo cōtinuo aruit.
Respondens autem iesus: ait eis.
Amē dico vobis: si habueritis fidē et nō — sup. 17. e.
hesitaueritis: nō solū de ficulnea facietis — Luce. 17. b. / Marc. 11. d
sed et si monti huic dixeritis: tollere — Jaco. 1. a.
et iacta te in mare fiet. — D
Et omnia quecūq3 petieritis in oratione — Marc. 11. e
credentes accipietis. Et cum venisset — Johā. 4. d. et 16. f
in tēplum accesserūt ad eum docentem
principes sacerdotum et seniores
populi dicētes. In q̄ ptāte hec facis? — Mar. 11. f.
Et quis tibi dedit hanc potestatem? — Luce. 20. a.
Rñdens iesus dixit eis. Interrogabo
vos et ego vnū sermonē quē si dixeritis
mihi: et ego vobis dicā in qua ptāte hec
facio. Baptismū iohannis vnde erat:
e celo an ex hoib9? At illi cogitabant
inter se dicentes. Si dixerimus
e celo: dicet nobis: q̄re ergo non credi-
distis illi? Si autem dixerimus ex hoi-
bus: timemus turbam. Oēs enī habe- — sup. 14. a.
bant iohannē sicut prophetam. Et rñdē-
tes iesu dixerūt. Nescimus. Ait
illis et ipse. Nec ego dico vobis in — E

ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. τί δὲ ὑμῖν δο-
κεῖ. ἄνθρωπος τὶς εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσ-
ελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν. τέκνον, ὕπαγε σή-
μερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. ὁ δὲ ἀ-
ποκριθεὶς εἶπεν. οὐ θέλω. ὕστερον δὲ μετα-
μεληθεὶς ἀπῆλθεν. καὶ προσελθὼν τῷ δευτέ-
ρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. ἐ-
γὼ κύριε. καὶ οὐκ ἀπῆλθε. τίς ἐκ τῶν δύο
ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός. λέγουσιν
αὐτῷ. ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ἀ-
μὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρ-
ναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ. ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς ἰωάννης ἐν ὁ-
δῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐ-
τῷ. οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν
αὐτῷ. ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕ-
στερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. ἄλλην παρα-
βολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπος τὶς ἦν οἰκοδεσ-
πότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φρα-
γμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ
ληνόν. καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδο-
το αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν. ὅτε δὲ
ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε
τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωρ-
γούς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. καὶ λα-
βόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ,
ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλι-
θοβόλησαν. πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δού-
λους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν
αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπέστειλε
πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων, ἐν-
τραπήσονται τὸν υἱόν μου. οἱ δὲ γεωργοὶ ἰ-
δόντες τὸν υἱόν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς. οὗτός ἐσ-
τιν ὁ κληρονόμος, δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐ-
τόν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐ-
τοῦ. καὶ λαβόντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τοῦ
ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν οὖν ἔλθῃ
ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς
γεωργοῖς ἐκείνοις. λέγουσιν αὐτῷ. κακοὺς
κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶ-
να ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀπο-
δώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς και-
ροῖς αὐτῶν. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. οὐδέπο-
τε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς. λίθον ὃν ἀπε-
δοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενή-
θη εἰς κεφαλὴν γωνίας. παρὰ κυρίου ἐγένε-
το αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡ-
μῶν. διατοῦτο λέγω ὑμῖν. ὅτι ἀρθήσεται
ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ δοθήσε-
ται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. καὶ
ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον, συνθλασθή-
σεται. ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. καὶ
ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι

q̄ ptāte hec facio. Quid aūt vobis vi-
det? Homo q̄dā hēbat duos filios: & ac
cedēs ad primū dixit. Fili vade hodie
operare in vineā meā. Ille aūt respōdēs
ait. Nolo. Postea aūt penitētia mot⁹
abijt. Accedens autem ad alterum
dixit similiter. At ille rn̄dens ait. Eo
dn̄e. Et non iuit. Quis ex duobus
fecit voluntatem patris? Dicunt
ei. Primus. Dicit illis iesus. Amen
dico vobis quia publicani et meretrices
precedunt vos in regno
dei. Venit enim ad vos iohannes in
via iustitie: et non credidistis ei.
Publicani autē et meretrices crediderūt
ei: vos aūt videtes nec pniaz habuistis po
stea vt crederetis ei. Aliam parabolam
audite. Homo erat paterfamilias
qui plantauit vineam: et sepem
circumdedit ei: et fodit in ea
torcular: et edificauit turrim et locauit
eaz agricolis: & pegre pfect⁹ ē. Cū aūt
tps fructuum appropinquasset: misit
seruos suos ad agricolas vt
acciperent fructus eius. Et
agricole apprehensis seruis eius:
aliū ceciderūt: aliū occiderūt: aliū vo la
pidauerūt. Iterum misit alios seruos
plures prioribus: et fecerunt
illis similiter. Nouissime aūt misit
ad eos filium suum dicens: verebūtur
forte filium meū. Agricole aūt videtes
filium dixerunt intra se. Hic est
heres: venite occidamus eum:
et habebimus hereditatem eius.
Et apprehensum eum eiecerunt extra
vineā et occiderūt. Cum ergo venerit
dominus vinee: quid faciet
agricolis illis? Aiunt illi. Malos
male perdet: et vineam suam
locabit alijs agricolis: qui reddant
ei fructum temporibus
suis. Dicit illis iesus. Nunq̄
legistis in scripturis. Lapidē quē repro
bauerunt edificantes: hic est factus
in caput anguli: A domino factum est
istud: et est mirabile in oculis nostris.
Ideo dico vobis quia auferetur
a vobis regnum dei: et dabitur
genti facienti fructus eius. Et
qui ceciderit sup lapidē istū cōfringet:
sup quē vo ceciderit: cōteret eū. Et cū
audissent principes sacerdotū & pharisei

o. Opare. i. gratiui mōi.

d. In gr. ego dn̄e. i. ecce me dn̄e.

F

Mar. 12. a. Lucc. 20. b. Esaie. 5. a.

3. 22. a.

Mar. 12. b. Gen. 37. d.

G

Marc. 12. b Lucc. 20. c. 1. Pe. 2. a. Actuum. 4. b

Mar. 12. b. Lucc. 19. g. & 20. c. & 22. a.

τας παραβολάς αυτού, έγνωσαν ότι περί
αυτών λέγει. και ζητούντες αυτόν κρατήσαι
εφοβήθησαν τους όχλους, επειδή ως προ=
φήτην αυτόν είχον. και αποκριθείς ο ιησούς
πάλιν, είπεν αυτοίς εν παραβολαίς λέγων.

Cap. 22.

Ωμοιώθη η βασιλεία των ουρανών ανθρώ
πω βασιλεί, όστις εποίησε γάμους τω
υιώ αυτού. και απέστειλε τους δούλους
αυτού καλέσαι τους κεκλημένους εις τους
γάμους, και ουκ ήθελον ελθείν. πάλιν απέ=
στειλεν άλλους δούλους λέγων. είπατε
τοις κεκλημένοις ιδού το άριστόν μου ητοί
μασα, οι ταύροι μου και τα σιτιστά τεθυ=
μένα, και πάντα έτοιμα, δεύτε εις τους γά=
μους. οι δε αμελήσαντες απήλθον, ο μεν εις
τον ίδιον αγρόν, ο δε εις την εμπορίαν αυ
τού. οι δε λοιποί κρατήσαντες τους δού=
λους αυτού, ύβρισαν και απέκτειναν. και α
κούσας ο βασιλεύς εκείνος, ωργίσθη. και πέμ
ψας τα στρατεύματα αυτού, απώλεσε τους
φονείς εκείνους. και την πόλιν αυτών ενέ=
πρησε. τότε λέγει τοις δούλοις αυτού. ο μεν
γάμος έτοιμος εστίν, οι δε κεκλημένοι ουκ
ήσαν άξιοι. πορεύεσθε ουν επί τας διεξό=
δους των οδών, και όσους εάν εύρητε, κα=
λέσατε εις τους γάμους. και εξελθόντες οι
δούλοι εκείνοι εις τας οδούς, συνήγαγον
πάντας όσους εύρον πονηρούς τε και αγα
θούς, και επλήσθη ο γάμος ανακειμένων. ει=
σελθών δε ο βασιλεύς θεάσασθαι τους ανα
κειμένους, είδεν εκεί άνθρωπον ουκ ενδεδυ=
μένον ένδυμα γάμου. και λέγει αυτώ. εταί
ρε πως εισήλθες ώδε μη έχων ένδυμα γά=
μου. ο δε εφιμώθη. τότε είπεν ο βασιλεύς
τοις διακόνοις. δήσαντες αυτού χείρας και
πόδας, άρατε αυτόν και εκβάλετε εις το
σκότος το εξώτερον. εκεί έσται ο κλαυθμός
και ο βρυγμός των οδόντων. πολλοί γαρ
εισί κλητοί, ολίγοι δε εκλεκτοί. τότε πορευ
θέντες οι φαρισαίοι, συμβούλιον έλαβον ό=
πως αυτόν παγιδεύσωσιν εν λόγω. και α=
ποστέλλουσιν αυτώ τους μαθητάς αυτών
μετά των ηρωδιανών λέγοντες. διδάσκα
λε, οίδαμεν ότι αληθής ει, και την οδόν του
θεού εν αληθεία διδάσκεις, και ου μέλει σοι
περί ουδενός. ου γαρ βλέπεις εις πρόσω=
πον ανθρώπων. ειπε ουν ημίν, τι σοι δοκεί.
έξεστι δούναι κήνσον καίσαρι, η ου. γνούς
δε ο ιησούς την πονηρίαν αυτών είπε. τι με
πειράζετε υποκριταί. επιδείξατε μοι το νό=
μισμα του κήνσου. οι δε προσήνεγκαν αυ=
τώ δηνάριον. και λέγει αυτοίς. τίνος η εικών

parabolas eius: cognouerunt q de Johã. 7.c.
ipsis diceret. Et querentes euz tenere 7.g.
timuerunt turbas: quoniã sicut pphetã
eum habebant. Et respondens iesus
dixit iterum in parabolis eis dicens.

Cap. 22.

Simile factũ est regnũ celoꝝ homi A
regi qui fecit nuptias
filio suo. Et misit seruos Luc. 14. d.
suos vocare inuitatos ad Apoc. 19. b.
nuptias: et nolebãt venire. Iterũ misit
alios seruos dicens. Dicite
inuitatis. Ecce prandiuz meuz parauí:
tauri mei et altilia occisa sunt:
et omnia parata venite ad nuptias.
Illi autez neglexerũt ⁊ abierũt: alius in
villã suã alius vero ad negociationẽ suã.
Reliqui vero tenuerunt seruos sup. 21. f.
eius: et cõtumelijs affectos occiderũt.
Rex autẽ cuz audisset iratus est: ⁊ missis
exercitibus suis perdidit [succen]dit.
homicidas illos: ⁊ ciuitatẽ illoꝝ succẽ
Tunc ait seruis suis. [erãt] nõ
Nuptie quidez parate sunt: sed qui inuitati
fuerũt digni. Ite ergo ad exitus
viarũ: et quoscũqꝫ inueneritis vocate
ad nuptias. Et egressi
serui eius in vias congregauerunt
oĩs quos inuenerũt malos et bonos:
⁊ implete sunt nuptie discũbẽtiuz. In= B
trauit aũt rex vt videret discũbentes: ⁊
vidit ibi hominem non vestitum
veste nuptiali. Et ait illi. Amice
quõ huc itrasti nõ habẽs vestẽ nuptialẽ:
At ille obmutuit. Tunc dixit rex
ministris. Ligatis manibus et j. 25. c.
pedibus eius mittite eum in sup. 13. g.
tenebras exteriores: ibi erit fletus j. 24. g.
et stridor dentium. Multi autem sup. 20. d.
sũt vocati pauci vero electi. Tũc abeũ Marc. 12. b
tes pharisei consilium inierunt vt Luce. 20. d.
caperent eum in sermone. Et mittunt
ei discipulos suos:
cum herodianis dicentes. Magister Mar. 12. c.
scimus quia verax es et viam
dei in veritate doces: et nõ est tibi cu=
ra de aliquo. Non enĩ respicis personã Actu. 10. c.
hoim. Dic ergo nobis quid tibi videt.
Licet cẽsũ dari cesari an nõ: Cognita
autẽ iesus neqtia eorum ait. Quid me
tẽptatis hypocrite: Ostẽdite mihi nu=
misma census. At illi obtulerunt ei [go]
denariũ. Et ait illis iesus. Cuius ẽ ima= C

αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή. λέγουσιν αὐτῷ, καί-
σαρος. τότε λέγει αὐτοῖς. ἀπόδοτε οὖν τὰ
καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.
καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐ-
τὸν ἀπῆλθον. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον
αὐτῷ σαδδουκαῖοι οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀ-
νάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες.
διδάσκαλε, μωσῆς εἶπεν. ἐάν τις ἀποθάνῃ
μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει
σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἦσαν δὲ παρ'
ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί. καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας
ἐτελεύτησε, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκε τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ὁμοί-
ως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπ-
τά. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυ-
νή. ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσ-
ται γυνή, πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. ἀποκρι-
θεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. πλανᾶσθε μὴ
εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ
θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν,
οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ θε-
οῦ ἐν οὐρανῷ εἰσί. περὶ δὲ τῆς ἀναστάσε-
ως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν
ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος. ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς ἀ-
βραάμ, καὶ ὁ θεὸς ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ.
οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζών-
των. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἐξεπλήσσον-
το ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀ-
κούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς σαδδουκαίους
συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό καὶ ἐπηρώτησεν εἷς
ἐξ αὐτῶν νομικός πειράζων αὐτὸν καὶ λέ-
γων. διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν
τῷ νόμῳ. ὁ δὲ ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ. ἀγαπή-
σεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ
σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ
τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ με-
γάλη ἐντολή. δευτέρα δὲ ὁμοία αὕτη. ἀ-
γαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ἐν
ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος
καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. συνηγμένων
δὲ τῶν φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ
ἰησοῦς λέγων. τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χρι-
στοῦ, τίνος υἱός ἐστι. λέγουσιν αὐτῷ τοῦ
δαυίδ. λέγει αὐτοῖς. πῶς οὖν δαυὶδ ἐν
πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ λέγων. εἶπεν
ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν
μου. ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑπο-
πόδιον τῶν ποδῶν σου. εἰ οὖν δαυὶδ κα-
λεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστί. καὶ
οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον.
οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐ-
περωτᾶν αὐτὸν οὐκέτι. Cap. 23.

hec et superscriptio? Dicunt ei: cesaris.
Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt Rom. 13. b.
cesaris cesari: et que sunt dei deo.
Et audientes mirati sunt: et relicto eo
abierunt. In illo die accesserunt ad Actu. 23. a.
eum saducei: qui dicunt non esse resur
rectionem: et interrogauerunt eum dicentes.
Magister moyses dixit: si quis mortuus fuerit
non habens filium: vt ducat frater
eius vxorem illius et suscitet
semen fratri suo. Erant autem apud Mar. 12. d.
nos septem fratres: et primus vxore ducta
defunctus est: et non habens semen reliquit
vxorem suam fratri suo. Similiter
secundus et tertius vsque ad septimum.
Nouissime autem omnium et mulier defuncta est.
In resurrectione ergo cuius erit de septem
vxor? Omnes enim habuerunt eam. Respondens
autem iesus ait illis. Erratis nescientes Titum. 3. b.
scripturas neque virtutem
dei. In resurrectione enim neque nubent
neque nubentur: sed erunt sicut angeli dei
in celo. De resurrectione autem
mortuorum non legistis quod dictum est
a deo dicente vobis. Ego sum deus abraam Exodi. 3. b.
et deus ysaac et deus iacob. Mar. 12. c.
Non est deus mortuorum sed viuentium.
Et audientes turbe mirabantur D
in doctrina eius. Pharisei autem audientes Marc. 12. e
quod silentium imposuisset saduceis Luce. 10. f.
conuenerunt in vnum: et interrogauit eum vnus
ex eis legisdoctor temptans eum.
Magister quod est mandatum magnum in
lege. Ait illi iesus. Diliges Deut. 6. a.
dominum deum tuum ex toto corde
tuo: et in tota anima tua: et in tota
mente tua. Hoc est maximum et primum
mandatum. Secundum autem simile est huic. Di Leui. 19. d.
liges proximum tuum sicut teipsum. In Mar. 12. c. Rom. 13. c.
his duobus mandatis vniuersa lex sup. 7. c.
pendet et prophete. Congregatis Luce. 10. g. Iaco. 2. b.
autem phariseis interrogauit eos
iesus dicens. Quid vobis videtur de christo
cuius filius est? Dicunt ei
dauid. Ait illis. Quomodo ergo dauid in Marc. 12. f.
spiritu vocat eum dominum dicens. Dixit Luce. 20. g
dominus domino meo sede a dextris ps. 109.
meis: donec ponam inimicos tuos scabel
lum pedum tuorum? Si ergo dauid vocat
eum dominum: quomodo filius eius est? Et Mar. 12. f.
nemo poterat ei respondere verbum: Luce. 20. g
neque ausus fuit quisquam ex illa die
eum amplius interrogare. Cap. 23.

Τότε/ο ιησούς ελάλησε/τοις όχλοις και
/τοις μαθηταίς αυτού λέγων. επί/της
μωσέως καθέδρας εκάθισαν/οι γραμματείς
και/οι φαρισαιοι. πάντα ουν όσα εάν είπω
σιν υμίν τηρείν, τηρείτε και ποιείτε, κατά
δε/τα έργα αυτών μη ποιείτε. λέγουσι
γαρ και ου ποιούσι. δεσμεύουσι γαρ φορ
τία βαρέα και δυσβάστακτα, και επιτιθέα=
σιν επί/τους ώμους/των ανθρώπων./τω δε
δακτύλω αυτών ου θέλουσι κινήσαι αυ=
τά. πάντα δε/τα έργα αυτών ποιούσι
προς/το θεαθήναι/τοις ανθρώποις. πλατύ=
νουσι δε/τα φυλακτήρια αυτών, και μεγα=
λύνουσι/τα κράσπεδα/των ιματίων αυτών.
φιλούσι τε/την πρωτοκλισίαν εν/τοις δείπ=
νοις, και/τας πρωτοκαθεδρίας εν/ταις συνα=
γωγαίς, και/τους ασπασμούς εν/ταις αγο=
ραίς, και καλείσθαι υπό/των ανθρώπων ραβ
βί ραββί. υμείς δε μη κληθήτε ραββί. εις
γαρ εστίν υμών/ο καθηγητής/ο Χριστός.
πάντες δε υμείς αδελφοί εστέ. και πατέ=
ρα μη καλέσητε υμών επί/της γης, εις γαρ
εστίν/ο πατήρ υμών ο εν/τοις ουρανοίς. μη
δέ κληθήτε καθηγηταί, εις γαρ υμών εστίν
/ο καθηγητής/ο Χριστός./ο δε μείζων υμών
έσται υμών διάκονος. όστις δε υψώσει εαυ
τόν ταπεινωθήσεται, και όστις ταπεινώσει ε=
αυτόν υψωθήσεται. ουαί δε υμίν γραμμα=
τείς και φαρισαίοι υποκριταί, ότι κατεσθίε
τε/τας οικίας/των χηρών και προφάσει μα=
κρά προσευχόμενοι, διατούτο λήψεσθε
περισσότερον κρίμα. ουαί υμίν γραμμα=
τείς και φαρισαίοι υποκριταί, ότι κλείετε
/την βασιλείαν/των ουρανών έμπροσθεν
/των ανθρώπων. υμείς γαρ ουκ εισέρχεσθε,
ουδέ/τους εισερχομένους αφίετε εισελθείν.
ουαί υμίν γραμματείς και φαρισαίοι υ=
ποκριταί, ότι περιάγετε/την θάλασσαν και
/την ξηράν ποιήσαι ένα προσήλυτον. και
όταν γένηται, ποιείτε αυτόν υιόν γεέννης
διπλότερον υμών. ουαί υμίν οδηγοί
τυφλοί/οι λέγοντες ος αν ομόση εν/τω
ναώ ουδέν εστίν, ος δαν ομόση εν/τω
χρυσώ/του ναού οφείλει. μωροί και τυ=
φλοί, τις γαρ μείζων εστίν/ο χρυσός, η/ο να
ός/ο αγιάζων/τον χρυσόν. και ος εάν ομόση
εν/τω θυσιαστηρίω ουδέν εστίν. ος δαν ομό
ση εν/τω δώρω/τω επάνω αυτού, οφείλει.
μωροί και τυφλοί τι γαρ μείζον/το δώρον
η/το θυσιαστήριον/το αγιάζον/το δώρον.
/ο ουν ομόσας εν/τω θυσιαστηρίω, ομνύει
εν αυτώ και εν πάσι/τοις επάνω αυτού.
και/ο ομόσας εν/τω ναώ, ομνύει εν αυτώ

Tunc iesus locutꝰ ē ad turbas ⁊ ad A
discipulos suos dicens. Super Lucę. 11. f.
cathedram moysi sederūt scribe Marc. 12. g
et pharisei. Omnia ergo quecūq; dixerint
vobis: seruate et facite: secundum
opera vero eorum nolite facere. Dicūt
enim ⁊ non faciūt. Alligant āt onera Luce. 11. g.
grauia et importabilia: ⁊ imponunt
in humeros hominum:
digito aūt suo nolunt ea mouere.
Omnia vero opera sua faciunt sup. 6. c.
vt videantur ab hominibus. Dilatant
enim phylacteria sua: et magnificant
fimbrias.
Amant aūt primos recubitus in cenis: Mar. 12. g.
et primas cathedras in synagogis: Luc. 14. b.
et salutationes in foro:
et vocari ab hominibus rabbi.
Uos autē nolite vocari rabbi. Unus
est enim magister vester:
omēs aūt vos fratres estis. Et patrem
nolite vocare vobis super terram: vnus
est enim pater vester q̄ in celis est. Nec Jaco. 3. a.
vocemini magistri: quia
mgr̄ vr̄ vnꝰ ē xp̄s. Qui maior ē vestrū B
erit minister vester. Qui aūt se exalta= Luce. 14. c
uerit humiliabitur: ⁊ q̄ se humiliauerit
exaltabitur. Ue autem vobis scribe Jacobi. 4.
et pharisei hypocrite qui comeditis Luce. 11. g.
domos viduarum orationes longas
orantes: propter hoc
āpliꝰ accipietis iudiciū. Ue vobis scribe
⁊ pharisei hypocrite qui clauditis
regnum celorum ante
homines. Uos enim non intratis
nec introeuntes sinitis intrare.
Ue vobis scribe et pharisei hypocri=
te: qui circuitis mare et
aridam vt faciatis vnum proselytū: et
cum fuerit factꝰ facitis eū filiū gehēne
duplo q̄ vos. Ue vobis duces
ceci qui dicitis quicunq; iurauerit per
templū nihil est: qui autē iurauerit in
auro templi debitor est. Stulti et ceci:
quid enim maius est: aurū an tēplum
qđ sanctificat aurū? Et q̄cūq; iurauerit
in altari nihil est: quicūq; āt iurauerit
in dono quod est super illud debet
Stulti ⁊ ceci quid enim maiꝰ est: donū
an altare quod sanctificat donum?
Qui ergo iurat in altari: iurat
in eo et in omnibus que super illud sūt
Et q̄cūq; iurauerit i tēplo: iurat in illo

και εμ/Τω κατοικήσαμτι αυτόμ. και/ο ομό=
σας εμ/Τω ουραμώ, ομμύει εμ/Τω θρόμω/Του
θεού, και εμ/Τω καθημέμω επάμω αυτού.
ουαί υμίμ γραμματείς και φαρισαίοι υπο=
κριταί, ότι αποδεκατούτε/Το ηδύοσμομ και
/Το άμηθομ και/Το κύμιμομ, και αφήκατε/τα
βαρύτερα/Του μόμου/Τημ κρίσιμ και/Τομ έ=
λεομ και/Τημ πίστιμ. Ταύτα έδει ποιήσαι κα=
κείμα μη αφιέμαι. οδηγοί Τυφλοί,/οι διυλί=
ζομτες/Τομ κώμωπα/Τημ δε κάμηλομ καταπί
μομτες. ουαί υμίμ γραμματείς και φαρισαίοι
υποκριταί, ότι καθαρίζετε Το έξωθεμ/Του πο
τηρίου και/Της παροψίδος, έσωθεμ δε γέ=
μουσιμ εξ αρπαγής και αδικίας. φαρισαίε
Τυφλέ, καθάρισομ πρώτομ Το εμτός/Του πο
τηρίου και/Της παροψίδος, ίμα γέμηται και
Το εκτός αυτώμ καθαρόμ. ουαί υμίμ γραμ=
ματείς και φαρισαίοι υποκριταί, ότι παρο=
μοιάζετε Τάφοις κεκομιαμέμοις, οίτιμες έξω=
θεμ μεμ φαίμομται ωραίοι, έσωθεμ δε γέμου
σιμ οστέωμ μεκρώμ και πάσης ακαθαρσίας.
ούτω και υμείς, έξωθεμ μεμ φαίμεσθε/Τοις
αμθρώποις δίκαιοι, έσωθεμ δε μεστοί εστέ
υποκρίσεως και αμομίας. ουαί υμίμ γραμμα
τείς και φαρισαίοι υποκριταί, ότι οικοδομεί
τε/Τους Τάφους/Τωμ προφητώμ, και κοσμεί
τε/Τα μμημεία/Τωμ δικαίωμ, και λέγετε. ότι
ει ήμεθα εμ/Ταις ημέραις/Τωμ πατέρωμ ημώμ,
ουκ αμ ήμεμ κοιμωμοί αυτώμ εμ/Τω αίματι
/Τωμ προφητώμ. ώστε μαρτυρείτε εαυτοίς
ότι υιοί εστέ/Τωμ φομευσάμτωμ/Τους προ
φήτας. και υμείς πληρώσατε/Το μέτρομ/Τωμ
πατέρωμ υμώμ. όφεις γεμμήματα εχιδμώμ,
πώς φύγητε από/Της κρίσεως/Της γεέμμης.
διά Τούτο ιδού εγώ αποστέλλω πρός υ=
μάς προφήτας και σοφούς και γραμμα=
τείς, και εξ αυτώμ αποκτεμείτε και σταυρώ=
σετε, και εξ αυτώμ μαστιγώσετε εμ/Ταις συ=
μαγωγαίς υμώμ, και διώξετε από πόλεως
εις πόλιμ, όπως έλθη εφ υμάς παμ αίμα δί
καιομ εκχυμόμεμομ επί/Της γης από/Του αί=
ματος άβελ/Του δικαίου έως/Του αίματος
ζαχαρίου υιού βαραχίου ομ εφομεύσατε
μεταξύ/Του μαού και/Του θυσιαστηρίου. α=
μήμ λέγω υμίμ. ότι ήξει πάμτα Ταύτα επί
/Τημ γεμεάμ Ταύτημ. ιερουσαλήμ ιερουσα=
λήμ/η αποκτέμουσα/Τους προφήτας και λι=
θοβολούσα/Τους απεσταλμέμους προς αυ=
τήμ. ποσάκις ηθέλησα επισυμαγαγείμ/Τα Τέκ
μα σου ομ Τρόπομ επισύμαγει όρμις/τα μοσ=
σία εαυτής υπό/Τας πτέρυγας, και ουκ ηθε
λήσατε. ιδού αφίεται υμίμ/ο οίκος υμώμ έ=
ρημος. λέγω γαρ υμίμ, ου μή με ίδητε α=

τ in eo qui habitat ī ipso. Et q̄ iurat C
in celo: iurat in throno
dei: τ in eo qui sedet super eum.
Ue vobis scribe τ pharisei hypocrite Luce. 11. f.
qui decimatis mentam et
anetū et cyminuz: et reliquistis que
grauiora sunt legis iudicium τ miam
τ fidem. Hec oportuit facere: τ illa
non omittere. Duces ceci excolantes
culicē: camelum autem glutientes.
Ue vobis scribe et pharisei Luce. 11. f.
hypocrite q̄ mūdatis qd̄ de foris ē cali
cis et parapsidis: int9 aūt pleni estis
rapina et imundicia. Pharisee sup. 15. b.
cece munda prius qd̄ intus est calicis
et parapsidis: vt fiat et
id qd̄ de foris est mūdū. Ue vobis scri Luce. 11. f.
be τ pharisei hypocrite q2 similes estis Actu. 23. a.
sepulchris dealbatis: que a
foris parēt hoib9 speciosa: it9 Vo sūt ple
na ossib9 mortuorū et omni spurcitia.
Sic et vos a foris quidem paretis Rom. 1. c.
hominibus iusti: intus autē pleni estis sup. 7. d.
hypocrisi et iniq̄tate. Ue vobis scribe Luce. 11. g.
τ pharisei hypocrite qui edificatis
sepulchra prophetarum et ornatis
monumenta iustorum: et dicitis
Si fuissemus in dieb9 patrū nostrorū: D
non essemus socij eorum in sanguine
pphetarum. Itaq3 testionio estis vobismet= Luce. 11. g.
ipsis: q2 filij estis eorum q̄ pphetas occi= 1. Thes. 2. d
derunt. Et vos implete mensuram
patrū vrorum. Serpētes genimia viparum: sup. 3. c.
quomodo fugietis a iudicio gehenne? Luce. 3. b.
Jō dico vobis. Ecce ego mitto ad vos Marc. 13. g
prophetas et sapientes et scribas:
et ex illis occidetis et crucifigetis
et ex eis flagellabitis in synagogis Actu. 5. d.
vestris: et persequemini de ciuitate 2. Cor. 11. c
ī ciuitatē vt veniat sup vos ois sāguis
q̄ effusus est sup terrā a sāguine iust9 Hebr. 11. a.
abel iusti vsq3 ad sanguinem
zacharie filij barachie quez occidistis
inter templum et altare. Amen
dico vobis: venient hec omnia super
generationē istam. Hierusalem hierusa Luce. 13. g.
lem: que occidis prophetas et lapidas
eos qui ad te missi sunt:
quotiens volui congregare filios
tuos quēadmodū gallina cōgregat
suos sub alas: et noluisti. pullos
Ecce relinquet vobis domus vestra de
serta. Dico eñ vobis nō me videbitis amo

πάρτι, ἕως ἂμ εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμε
νος ἐμ ὀνόματι κυρίου. Cap.24.
Καὶ ἐξελθὼμ ὁ ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ
ἱεροῦ. καὶ προσῆλθομ οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱε-
ροῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεμ αὐτοῖς. οὐ βλέπετε
ταῦτα πάντα; ἀμὴμ λέγω ὑμῖμ, οὐ μὴ ἀφε-
θῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθομ, ὃς οὐ καταλυθήσε-
ται. καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους
τῶμ ἐλαιῶμ, προσῆλθομ αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
κατιδίαμ λέγοντες. εἰπὲ ὑμῖμ πότε ταῦτα
ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖομ τῆς σῆς παρουσίας
καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. καὶ ἀποκρι
θεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεμ αὐτοῖς. βλέπετε μήτις ὑ-
μᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ
τῷ ὀνόματί μου λέγοντες. ἐγώ εἰμι ὁ χρι
στός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. μελλήσε-
τε δὲ ἀκούειμ πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέ-
μωμ. ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε, δεῖ γὰρ πάντα γε
νέσθαι, ἀλλ᾽ οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος. ἐγερθήσε-
ται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βα
σιλείαμ, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ
σεισμοὶ κατὰ τόπους. πάντα δὲ ταῦτα ἀρ-
χὴ ὠδίνωμ. τότε παραδώσουσιμ ὑμᾶς εἰς
θλῖψιμ, καὶ ἀποκτενοῦσιμ ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε
μισούμενοι ὑπὸ πάντωμ τῶμ ἐθνῶμ διὰ τὸ
ὄνομά μου. καὶ τότε σκανδαλισθήσονται
πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ
μισήσουσιμ ἀλλήλους. καὶ πολλοὶ ψευ-
δοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσι
πολλούς. καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴμ ἀνο-
μίαμ, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶμ πολλῶμ. ὁ
δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.
καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιομ τῆς
βασιλείας ἐμ ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύ-
ριομ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.
ὅταμ οὖμ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσε
ως τὸ ῥηθὲμ διὰ δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑσ-
τὸς ἐμ τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκωμ νοείτω
τότε οἱ ἐμ τῇ ἰουδαίᾳ φευγέτωσαμ ἐπὶ τὰ ὄ-
ρη. ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω ἆ-
ραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ὁ ἐμ τῷ ἀ
γρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτι
ομ αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐμ γαστρὶ ἐχούσαις
καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐμ ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
ραις. προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυ
γὴ ὑμῶμ χειμῶνος, μηδὲ σαββάτῳ. ἔσται
γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη οἵα οὐ γέγονεμ ἀ
παρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦμ, οὐδ᾽ οὐ μὴ γέ-
νηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαμ αἱ ἡμέραι ἐκεῖ
ναι, οὐκ ἂμ ἐσώθη πᾶσα σάρξ. διὰ δὲ τοὺς
ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖ-
ναι. τότε ἐάμ τις ὑμῖμ εἴπῃ ἰδοὺ ὧδε ὁ χρι-

do donec dicatis. Benedictus qui venit
in nomine domini. Cap.24.
Et egressus iesus de templo ibat. Et accesserunt discipuli eius vt
ostenderent ei edificationes templi.
Ipse autem respondens dixit illis. Videtis
hec omnia? Amen dico vobis non relinquetur
hic lapis super lapidem: qui non destruatur.
Sedente autem eo super montem
oliueti: accesserunt ad eum discipuli
secreto dicentes. Dic nobis quando hec
erunt: et quod signum aduentus tui
et consummationis seculi? Et respondens
iesus dixit eis. Videte ne quis vos
seducat. Multi enim venient in
nomine meo dicentes. Ego sum christus
et multos seducent.
Audituri enim estis prelia et opiniones prelio
rum: videte ne turbemini. Oportet enim hec
fieri sed nondum est finis. Consurget
enim gens in gentem et regnum in regnum:
et erunt pestilentie et fames et
terremotus per loca. Hec autem omnia initia sunt
dolorum. Tunc tradent vos in
tribulationem: et occident vos et eritis
odio omnibus gentibus propter
nomen meum. Et tunc scandalizabuntur
multi et inuicem tradent: et
odio habebunt inuicem. Et multi pseu
doprophete surgent: et seducent
multos et quoniam abundabit iniquitas:
refrigescet charitas multorum.
Qui autem perseuerauerit vsque in finem: hic salvus erit.
Et predicabitur hoc euangelium
regni in vniuerso orbe in testimonium
omnibus gentibus: et tunc veniet consummatio.
Cum ergo videritis abominationem deso-
lationis: que dicta est a daniele propheta stantem
in loco sancto: qui legit intelligat.
Tunc qui in iudea sunt fugiant ad montes: et
qui in tecto non descendat tollere
aliquid de domo sua: et qui in agro
non reuertatur tollere tunicam
suam. Ve autem pregnantibus
et nutrientibus in illis diebus.
Orate autem vt non fiat fuga
vestra in hieme vel sabbato. Erit
enim tunc tribulatio magna qualis non fuit ab
initio mundi vsque modo neque fiet.
Et nisi breuiati fuissent dies illi:
non fieret salua omnis caro: sed propter
electos breuiabuntur dies illi.
Tunc si quis vobis dixerit: ecce hic est christus

A
Marc.13.a
Luce.19.g
z.21.b.

Marc.13.b
Luce.21.b.
Eph.5.b.
1.Cor.3.d.
Collo.2.d.

Mar.13.b.
Luce.21.c.

Mar.13.b.
Luce.21.c.
Joha.15.f.

B
Sup.10.c.
Marc.13.c
Rom.10.c
Actu.2.b.

Mar.13.d.
Danie.9.g.

Marc.13.d
Luce.21.d.

Mar.13.d.
Luce.21.d.
Esaie.13.b
Ezech.13.c

Marc.13.d
Luce.21.c.
Mar.13.c.

Marc.13.c.
Luce.17.c.

στός ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. ἐγερθήσονται
γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται,
καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα,
ὥστε πλανῆσαι εἰ δυνατὸν καὶ/ τοὺς ἐκλε
κτούς. ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴπω
σιν ὑμῖν ἰδοὺ ἐν/ τῇ ἐρήμῳ ἐστί, μὴ ἐξέλθη=
τε. ἰδοὺ ἐν/ τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. ὥσ
περ γὰρ/ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατο=
λῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσ=
ται καὶ/ἡ παρουσία/ τοῦ υἱοῦ/ τοῦ ἀνθρώ=
που. ὅπου γὰρ ἐὰν ἦ/ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συνα=
χθήσονται/ οἱ ἀετοί. εὐθέως δὲ μετὰ/ τὴν
θλῖψιν/ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων/ὁ ἥλιος σκοτισ=
θήσεται, καὶ/ἡ σελήνη οὐ δώσει/ τὸ φέγγος
αὐτῆς, καὶ/οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ/ τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ/αἱ δυνάμεις/ τῶν οὐρανῶν σα
λευθήσονται, καὶ τότε φανήσεται/ τὸ σημεῖ=
ον/ τοῦ υἱοῦ/ τοῦ ἀνθρώπου ἐν/ τῷ οὐρανῷ.
καὶ τότε κόψονται πᾶσαι/αἱ φυλαὶ/ τῆς
γῆς, καὶ ὄψονται/ τὸν υἱὸν/ τοῦ ἀνθρώπου
ἐρχόμενον ἐπὶ/ τῶν νεφελῶν/ τοῦ οὐρανοῦ
μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. καὶ ἀ=
ποστελεῖ/ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλ=
πιγγος καὶ φωνῆς μεγάλης. καὶ ἐπισυνάξου
σι/ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ/ τῶν τεσσάρων
ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐ
τῶν. ἀπὸ δὲ/ τῆς συκῆς μάθετε/ τὴν παραβο=
λήν. ὅταν ἤδη/ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁ=
παλὸς καὶ/ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι
ἐγγὺς/ τὸ θέρος. οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδη
τε ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν
ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν οὐ μὴ παρέλ
θῃ/ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένη=
ται./ὁ οὐρανὸς καὶ/ἡ γῆ παρελεύσονται,/οἱ
δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. περὶ δὲ
/ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν
οὐδὲ/οἱ ἄγγελοι/ τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ/ὁ πα=
τήρ μου μόνος. ὥσπερ δὲ/αἱ ἡμέραι/ τοῦ νῶε,
οὕτως ἔσται καὶ/ἡ παρουσία/ τοῦ υἱοῦ/ τοῦ
ἀνθρώπου. ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν/ ταῖς ἡμέ=
ραις/ ταῖς πρὸ/ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγον=
τες καὶ πίνοντες γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζον=
τες ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε νῶε εἰς/ τὴν κιβω
τόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν/ὁ κατακλυ
σμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ/ἡ
παρουσία/ τοῦ υἱοῦ/ τοῦ ἀνθρώπου. τότε
δύο ἔσονται ἐν/ τῷ ἀγρῷ,/ὁ εἷς παραλαμ=
βάνεται, καὶ/ὁ εἷς ἀφίεται. δύο ἀλήθουσαι
ἐν/ τῷ μύλωνι, μία παραλαμβάνεται καὶ
μία ἀφίεται. γρηγορεῖτε οὖν ὅτι οὐκ οἴδα=
τε ποίᾳ ὥρᾳ/ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ἐκεῖνο
δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει/ὁ οἰκοδεσπότης
ποίᾳ φυλακῇ/ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρη

aut illic: nolite credere. Surgent — Mar. 13. c.
enim pseudochristi et pseudoprophete
et dabunt signa magna et prodigia:
ita ut in errorē inducātur si fieri pt̄ ēt ele
cti. Ecce predixi vobis. Si ergo dixerit — Luce. 17. c.
vobis ecce in deserto est: nolite exire.
ecce in penetralib9 nolite credē. Sicut — Luce. 17. c.
enim fulgur exit ab oriente
et paret usq in occidentem: ita erit
et aduentus filij hominis.
Ubicūq fuerit corp9 illuc congregabū — C
tur et aquile. Statim autem post — Luce. 17. g
tribulationē dierū illorū sol obscurabit — Johelis. 2. Esa. 13. b.
et luna non dabit lumen
suum: et stelle cadent de — Marc. 13. f.
celo: et virtutes celorū cōmouebuntur:
et tunc parebit signum
filij hominis in celo.
Et tunc plangent omnes tribus
terre: et videbunt filium hominis
venientem in nubibus celi
cū virtute multa et maiestate. Et mittet — Marc. 13. f.
angelos suos cum tuba
et voce magna et congregabunt
electos eius a quattuor
vētis: a summis celo᷑ usq ad terios eo᷑.
Ab arbore autem fici discite parabolā: — Marc. 13. f. Luce. 21. f.
cum iam ramus ei9 tener fuerit
et folia nata: scitis quia
ppe ē estas. Ita et vos cum videritis
hec omnia: scitote quia prope est — Marc. 13. g
in ianuis. Amē dico vobis qr nō p̄teri — Luce. 21. f.
bit generatio hec donec omnia ista fiāt.
Celum et terra transibunt:
verba autem mea nō preteribunt. De
die autē illa et hora nemo scit:
neq angeli celorum nisi pater
solus. Sicut autem in diebus noe: — Luce. 17. f.
ita erit et aduentus filij — 2. Pe. 3. b.
hominis. Sicut enim erant in diebus
ante diluuium comedentes — D
et bibētes: nubētes et nuptui tradētes:
usq ad eū diem quo intrauit noe in arcā:
et nō cognouerūt donec venit diluuiū
et tulit omnes: ita erit et
aduentus filij hominis. Tunc — Luc. 17. g.
duo erunt in agro: unus assumetur
et unus relinquetur. Due molentes
in mola: una assumetur et unus relinquet
una relinquet. Duo in lecto: un9 assumet et
Uigilate ergo qr nescitis q̄ hora dn̄s vr̄ — Marc. 13. g
ventur9 sit. Illud aūt scitote qm̄ si sciret — Luce. 12. c. Apoca. 3. a
prfamilias q̄ hora fur ventur9 esset: vigi

σεν, καὶ οὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰ-
κίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕ-
τοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἔρχεται. τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς
δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύ-
ριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ δι-
δόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ. μακάρι-
ος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐ-
τοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. ἀμὴν λέγω
ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ
καταστήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς
δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, χρο-
νίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν, καὶ ἄρξηται τύπ-
τειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν
μετὰ τῶν μεθυόντων, ἥξει ὁ κύριος τοῦ
δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ
καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει
αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑπο-
κριτῶν θήσει. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ
βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Cap. 25.

Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-
νῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι
τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάν-
τησιν τοῦ νυμφίου. πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν
φρόνιμοι καὶ αἱ πέντε μωραί. αἵτινες μωραὶ
λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, οὐκ ἔλα-
βον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον. αἱ δὲ φρόνιμοι ἔ-
λαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ
τῶν λαμπάδων αὐτῶν. χρονίζοντος δὲ
τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευ-
δον. μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν. ἰ-
δοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάν-
τησιν αὐτοῦ. τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρ-
θένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας
αὐτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον.
δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμ-
πάδες ἡμῶν σβέννυνται. ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ
φρόνιμοι λέγουσαι. μήποτε οὐκ ἀρκέσει ἡ-
μῖν καὶ ὑμῖν. πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς
τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς.
ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν
ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐ-
τοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.
ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθέ-
νοι λέγουσαι. κύριε κύριε ἄνοιξον ἡμῖν. ὁ
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶ-
δα ὑμᾶς. γρηγορεῖτε οὖν ὅτι οὐκ οἴδατε
τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἔρχεται. ὥσπερ γὰρ ἄνθρω-
πος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δού-
λους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχον-
τα αὐτοῦ, καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα,
ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν

laret: vtique et non sineret perfodi domum
suam. Ideo et vos estote parati:
quia qua nescitis hora filius
hominis venturus est. Quis putas est fidelis Luce.12.c.
servus et prudens: quem constituit dominus
super familiam suam vt det
illis cibum in tempore. Beatus Luce.12.e.
ille servus quem cum venerit dominus eius Apo.16.d.
invenerit sic facientem. Amen dico 2.Cor.5.a.
vobis: quoniam super omnia bona sua
constituet eum. Si autem dixerit malus
servus ille in corde suo: moram facit
dominus meus venire: et ceperit percutere
conservos suos: manducet autem et bibat
cum ebriosis: veniet dominus
servi illius in die qua non sperat
et hora qua ignorat: et dividet
eum partemque eius ponet cum hypocritis:
illic erit fletus et sup.22.c.
stridor dentium. Cap. 25. i.25.e.

Tunc simile erit regnum celorum A
decem virginibus que accipientes
lampades suas exierunt obviam
sponso et sponse. Quinque autem ex eis
fatue: et quinque prudentes. Sed quinque fatue
acceptis lampadibus non sumpserunt
oleum secum. Prudentes vero acceperunt
oleum in vasis suis cum
lampadibus. Moram autem faciente
sponso: dormitaverunt omnes et dormie-
runt. Media autem nocte clamor factus est ecce Thessa.5.a
sponsus venit exite obviam
ei. Tunc surrexerunt omnes virgines
ille et ornaverunt lampades
suas. Fatue autem sapientibus dixerunt.
Date nobis de oleo vestro: quia lampa-
des nostre extinguntur. Responderunt
prudentes dicentes. Ne forte non sufficiat no-
bis et vobis: ite potius ad
vendentes et emite vobis. Dum
autem irent emere: venit
sponsus et que parate erant intraverunt cum eo
ad nuptias: et clausa est ianua.
Novissime vero veniunt et reliquae virgines
dicentes. Domine domine aperi nobis sup.7.c.
At ille respondens ait. Amen dico vobis ne- Luce.13.e.
scio vos. Vigilate itaque quia nescitis i.16.d.
diem neque horam. Luce.19.b.
Sicut enim homo peregre
proficiscens vocavit servos suos Marc.13.g
et tradidit illis bona
sua. et uni dedit quinque talenta: B
alii autem duo: alii vero unum: unicuique secundum

δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. πορευ=
θεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργά=
σατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τά
λαντα. ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ
αὐτὸς ἄλλα δύο. ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν, ἀπελ
θὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύ
ριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. μετὰ δὲ χρόνον
πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκεί=
νων, καὶ συναίρει λόγον μετ᾽ αὐτῶν. καὶ
προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν,
προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων.
κύριε, πέντε τάλαντα μοι παρέδωκας, ἴδε
ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς.
ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ. εὖ δοῦλε
ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ
πολλῶν σε καταστήσω, εἴσελθε εἰς τὴν χα
ρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν δὲ καὶ ὁ
τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπε. κύριε, δύο τά
λαντα μοι παρέδωκας, ἴδε ἄλλα δύο τά
λαντα ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς. ἔφη αὐτῷ ὁ κύ=
ριος αὐτοῦ. εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ
ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστή
σω. εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰλη=
φώς, εἶπεν. κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ
ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας,
καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας. καὶ φο
βηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου
ἐν τῇ γῇ. ἴδε ἔχεις τὸ σόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ. πονηρὲ δοῦλε
καὶ ὀκνηρέ. ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσ=
πειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα. ἔ=
δει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς
τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν
τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. ἄρατε οὖν ἀπ᾽ αὐτοῦ
τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα
τάλαντα. τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται
καὶ περισσευθήσεται. ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχον
τος, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.
καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ
σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ὅταν δὲ ἔλ=
θῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ,
καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ᾽ αὐτοῦ, τό
τε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συνα
χθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθ=
νη. καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, ὥσπερ
ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐ
ρίφων. καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξι=
ῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. τό=
τε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. δεῦ
τε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρο=
νομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν

priã virtutẽ: et profect9 est statiȥ. Abijt
aũt q̃ qnqꝫ talẽta acceperat: et opat9 est
in eis et lucratus est alia quinqꝫ.
Similiter qui duo acceperat lucrat9 est
alia duo. Qui aũt vnũ accepat abiẽs
fodit in terram: et abscondit pecuniam
domini sui. Post multuȥ vero tẽporis Lucc.16.a.
venit dñs seruoꝝ illoꝝ: p. Venit. p̄sentis tpis.
et posuit rationem cuȥ eis. Et
accedens qui quinqꝫ talenta acceperat
obtulit alia quinqꝫ talenta dicens.
Dñe quiqꝫ talẽta tradidisti mihi: ecce
alia quinqꝫ superlucratus sum.
Ait illi dominus eius. Euge serue Lucc.19.c.
bone et fidelis: q: sup pauca fuisti fidel'
multa te cõstituã: intra in gaudiũ dñi sup
domini tui. Accessit autem et qui talẽta
qui duo talẽta accepat et ait. Dñe duo
tradidisti mihi: ecce alia duo
lucratus sum. Ait illi dominus
ei9. Euge serue bone et fidelis: q: sup
pauca fuisti fidelis: sup multa te consti
tuam: intra in gaudiuȥ domini tui.
Accedẽs aũt et q̃ vnũ talentũ acceperat
ait. Domine scio quia hõ durus es: C
metis vbi nõ semiasti:
et congregas vbi non sparsisti: et timẽs
abij et abscondi talentum tuum
i terra. Ecce hẽs qđ tuũ est. Rñdẽs ãt
dominus eius dixit ei. Serue male
et piger: sciebas q: meto vbi nõ semio:
et cõgrego vbi non sparsi. Oportuit
ergo te committere pecuniam meam
numularijs: et veniẽs ego recepissẽ vti
qꝫ qđ meũ est cũ vsura. Tollite itaqꝫ ab
eo talentũ: et date ei qui habet decẽ ta
talenta. Omni enim habenti dabitur: sup.13.b.
et abundabit: ei autem qui non habet: Lucc.8.c. 7.19.d.
et qđ videtur habere auferetur ab eo. Marc.4.c.
Et inutilem seruum eijcite in
tenebras exteriores: illic erit fletus Lucc.13.f.
et stridor dentium. Cum autẽ venerit
filius hominis in maiestate sua
et omnes angeli cum eo: tunc
sedebit sup sedẽ maiestatis sue: et ↄgrega
buntur ante eum omnes gentes:
et separabit eos ab inuicem: sicut
pastor segregat oues ab hedis.
Et statuet oues quidem a dextris:
hedos aũt a sinistris: Tunc
dicet rex his q̃ a dextris eius erunt. Ve Apo.19.d.
nite benedicti patris mei: possidete Ephe.1.a.
paratum vobis regnum

απὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπείνασα γαρ και
ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. ἐδίψησα και ἐποτίσα
τέ με. ξένος ἤμην και συνηγάγετε με. γυμ
νός και περιεβάλετέ με. ἠσθένησα και ἐπεσκέ
ψασθέ με. ἐν φυλακῇ ἤμην και ἤλθετε προς
με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι
λέγοντες. κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα
και ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα και ἐποτίσαμεν
πότε δέ σε εἴδομεν ξένον και συνηγάγο-
μεν, ἢ γυμνὸν και περιεβάλομεν. πότε
δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ και
ἤλθομεν πρός σε, και ἀποκριθεὶς ὁ βα-
σιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐφόσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελ-
φῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.
Τότε ἐρεῖ και τοῖς ἐξ εὐωνύμων. πορεύεσθε
ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώ-
νιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ και τοῖς
ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα γαρ και οὐκ ἐ-
δώκατέ μοι φαγεῖν. ἐδίψησα και οὐκ ἐποτί-
σατέ με. ξένος ἤμην και οὐ συνηγάγετέ με.
γυμνὸς και οὐ περιεβάλετέ με. ἀσθενὴς και
ἐν φυλακῇ και οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀ
ποκριθήσονται και αὐτοὶ λέγοντες. κύριε πό
τε σε εἴδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξέ-
νον, ἢ γυμνόν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, και
οὐ διηκονήσαμέν σοι. Τότε ἀποκριθήσεται
αὐτοῖς λέγων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφόσον
οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων,
οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. και ἀπελεύσονται οὗ-
τοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζω
ὴν αἰώνιον. Cap. 26.

Και ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς πάν-
τας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μα
θηταῖς αὐτοῦ. οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας
τὸ πάσχα γίνεται, και ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. Τό-
τε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς και οἱ γραμμα-
τεῖς και οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν
αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου καϊά
φα, και συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν ἰησοῦν
δόλῳ κρατήσωσι και ἀποκτείνωσιν. ἔλεγον
δέ. μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ ἵνα μὴ θόρυβος γένηται
ἐν τῷ λαῷ. Τοῦ δὲ ἰησοῦ γενομένου ἐν βη
θανίᾳ ἐν οἰκίᾳ σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλ
θεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχου-
σα βαρυτίμου, και κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφα-
λὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. ἰδόντες δὲ οἱ μαθη
ταὶ αὐτοῦ, ἠγανάκτησαν λέγοντες. εἰς τί ἡ
ἀπώλεια αὕτη, ἠδύνατο γαρ τοῦτο τὸ μύ
ρον πραθῆναι πολλοῦ και δοθῆναι τοῖς πτω
χοῖς. γνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. τί κό
πους παρέχετε τῇ γυναικί. ἔργον γαρ κα-

a cõstitutiõe mũdi. Esuriui eniz et ⌈stis
dedistis mihi mãducare. Sitiui et dedi
mihi bibẽ. Hospes erã et collegistis me.
Nudus et operuistis me. Infirmus et visita D
stis me. In carcere eram et venistis ad
me. Tunc respondebunt ei iusti
dicẽtes. Dñe. Qñ te vidimus esuriẽtem
et pauimus: sitientẽ et dedimus tibi potũ:
Qñ autẽ te vidimus hospitẽ et collegimus
te: aut nudũ et cooperuimus te: Aut qñ
te vidimus ĩfirmum aut in carcere et
venimus ad te: Et respondens rex
dicet illis. Amen dico vobis:
qñdiu fecistis vni de his fratribus
meis minimis mihi fecistis. ⌈dite
Tũc dicet et his q̃ a sinistris erũt. Disce sup.7.c. Luce.13.f.
a me maledicti in ignem eternum
qui paratus est diabolo et
angelis eius. Esuriui eniz: et nõ dedistis
mihi manducare. Sitiui et non dedistis
mihi potũ. Hospes erã: et nõ collegistis
nudus et nõ operuistis me. Infirmus et ⌊me
ĩ carcẽ et nõ visitastis me. Tũc rñdebũt
ei et ipsi dicentes. Domine quando
te vidimus esurientẽ: aut sitiẽtẽ: aut ho
spitẽ: aut nudũ: aut ĩfirmũ: aut in carcẽ
et nõ ministrauimus tibi: Tũc rñdebit
illis dicens. Amẽ dico vobis: qñdiu
non fecistis vni de minoribus his:
nec mihi fecistis. Et ibunt hi Johis.5.c.
in supplicium eternũ: iusti autẽ in vitã
eternam. Cap.26.

Et factum est cum cõsũmasset iesus A
sermones hos oẽs dixit discipu-
lis. Scitis quia post biduum ⌊lis Mar.14.a. Luce.22.a. Johan.12.a
pascha fiet: et filius hominis
tradetur vt crucifigatur. Tunc
congregati sunt principes sacerdotum:
et seniores populi in
atriũ prĩcipis sacerdotũ q̃ dicebat cay
phas: et concilium fecerunt vt iesum
dolo tenerent et occiderent. Dicebant
aũt. Nõ ĩ die festo. Ne forte tumultus fie
ret in pplo. Cũ aũt iesus esset in betha
nia in domo symonis leprosi: accessit ad
eũ mulier habens alabastrum vnguenti
preciosi: et effudit super caput
ipsius recũbentis. Videtes aũt discipu
li: indignati sunt dicentes. Ut quid
perditio hec: Potuit enim istud
venundari multo: et dari pauperibus.
Sciẽs aũt iesus ait illis. Quid molesti
estis huic mulieri: Opus enim bonum B

λὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. πάντοτε γὰρ τοὺς
πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ
πάντοτε ἔχετε. βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύ
ρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ
ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο
ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποί
ησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. τότε πο=
ρευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα ὁ λεγόμενος ἰούδας
ἰσκαριώτης πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, εἶπε. τί θέ
λετέ μοι δοῦναι καὶ ἐγὼ ὑμῖν παραδώσω
αὐτόν. οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀρ=
γύρια. καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα
αὐτὸν παραδῷ. τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων
προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ ἰησοῦ λέγοντες
αὐτῷ. ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φα=
γεῖν τὸ πάσχα. ὁ δὲ εἶπεν. ὑπάγετε εἰς τὴν
πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ. ὁ
διδάσκαλος λέγει, ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐσ
τι, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μα=
θητῶν μου. καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέ
ταξεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσ
χα. ὀψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν
δώδεκα. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.
καὶ λυπούμενοι σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν
αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν. μήτι ἐγώ εἰμι κύριε
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. ὁ ἐμβάψας μετ᾽ ἐμοῦ
ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παρα=
δώσει. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει κα
θὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ τῷ ἀν
θρώπῳ ἐκείνῳ δι᾽ οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ=
που παραδίδοται. καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐ
γεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ἀποκριθεὶς δὲ
ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτόν, εἶπε. μήτι ἐ=
γώ εἰμι ῥαββί. λέγει αὐτῷ. σὺ εἶπας. ἐσθι=
όντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ ἰησοῦς τὸν ἄρ=
τον καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς
μαθηταῖς καὶ εἶπε. λάβετε φάγετε. τοῦτο
ἐστὶ τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν τὸ ποτήρι=
ον καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων
πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτο γάρ ἐστι τὸ
αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ
πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτι=
ῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπάρτι ἐκ
τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως
τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ᾽
ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός
μου. καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος
τῶν ἐλαιῶν. τότε λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς.
πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν
τῇ νυκτὶ ταύτῃ. γέγραπται γάρ. πατάξω
τὸν ποιμένα καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρό=

operata est in me. Nam semper
paupes habetis vobiscũ: me autẽ non
semp habebitis. Mittẽs enim hec vnguẽ Marc.14.a
tum hoc in corpus meum ad Luce.7.f.
sepeliendũ me fecit. Amẽ dico vobis: Johã.12.a.
vbicũq predicatũ fuerit hoc euãgeliũ
in toto mundo: dicetur et qd fecit
hec in memoriam eius. Tunc abijt Mar.14.b
vnus de duodecim qui dicebatur iudas Luce.22.a.
scarioth ad pricipes sacerdotũ: et ait ill'.
mihi dare: et ego vobis ⌊Quid vultis
eũ tradã? At illi ↄstituerũt ei triginta ar
gẽteos. Et exinde qrebat oportunitatẽ vt
eum traderet. Prima autẽ die azymorũ
accesserunt discipuli ad iesum dicentes.
Ubi vis paremus tibi comedere
pascha? At iesus dixit. Ite in
ciuitatem ad quẽdam: et dicite ei.
Magister dicit: tẽpus meum ppe est:
apud te facio pascha cũ discipulis
meis. Et fecerũt discipuli sicut ↄstituit
illis iesus: et parauerunt pascha.
Vespere autem facto: discumbebat cum Mar.14.b.
duodeci discipulis suis. Et edẽtibus illis Joa.13.c.
dixit. Amẽ dico vobis: qr vnus vrm me
Et cõtristati valde ceperũt ⌈traditurus ẽ. Mar.14.b
singuli dicere. Nũquid ego sum dñe? Luce.22.c.
At ipe rñdens ait. Qui intingit mecũ Joa.13.c.
manũ in parapside hic me tradet.
filius quidem hominis vadit sicut
scriptum est de illo. Ve autẽ homini sup.18.b.
illi per quem filius hominis Mar.14.c
tradet. Bonũ erat ei: si natus nõ fuisset Luce.22.c. C
homo ille. Respondens autem
iudas q tradidit eũ dixit. Nũquid ego
sũ rabbi? Ait illi. Tu dixisti. Cenãtibus Mar.14.c
autem eis accepit iesus panem Luce.22.b.
et bñdixit ac fregit: dedit q ⌈dite: hoc Johan.6.f.
discipulis suis: et ait. Accipite et come
est corpus meum. Et accipiens calicẽ Mar.14.c.
gratias egit: et dedit illis dicens Luce.22.b.
Bibite ex hoc omnes. Hic est enim 1.Cor.11.c.
sanguis meus noui testamenti qui pro Heb.9.c.
multis effundetur in remissionẽ peccatorũ
Dico autẽ vobis non bibam amodo de Mar.14.c.
hoc genimine vitis vsq in
diem illum cum illud bibam vobiscũ
nouũ in regno patris
mei. Et hymno dicto exierunt in mõtẽ Mar.14.c.
oliueti. Tunc dicit illis iesus. Johan.18.a
Oẽs vos scãdalũ patiemini in me in
ista nocte. Scriptum est enĩ: percutiã Mar.14.c.
pastorẽ et dispergentur oues Zacha.13.

βατα τῆς ποίμνης. μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με,
προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν. ἀποκρι-
θεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπεν αὐτῷ. εἰ καὶ πάντες
σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέπο-
τε σκανδαλισθήσομαι. ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς.
ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν
ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.
λέγει αὐτῷ ὁ πέτρος. κἂν δέῃ με σὺν σοὶ
ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσωμαι. ὁμοί-
ως δὲ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον. τότε ἔρ
χεται μετ᾽ αὐτῶν ὁ ἰησοῦς εἰς χωρίον λε-
γόμενον γεθσημανή, καὶ λέγει τοῖς μαθη-
ταῖς. καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθὼν
προσεύξωμαι ἐκεῖ. καὶ παραλαβὼν τὸν πέ
τρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς ζεβεδαίου ἤρξα-
το λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. τότε λέγει αὐ-
τοῖς. περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανά
του, μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ᾽ ἐμοῦ.
καὶ προελθὼν μικρόν, ἔπεσεν ἐπὶ πρό-
σωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων.
πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι παρελθέτω ἀπ
ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν οὐχ ὡς
ἐγὼ θέλω, ἀλλ᾽ ὡς σύ. καὶ ἔρχεται πρὸς
τοὺς μαθητάς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύ-
δοντας καὶ λέγει τῷ πέτρῳ. οὕτως, οὐκ ἰσ
χύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ᾽ ἐμοῦ.
γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλ
θητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυ-
μον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. πάλιν ἐκ δευτέρου
ἀπελθών, προσηύξατο λέγων. πάτερ
μου εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον πα
ρελθεῖν ἀπ᾽ ἐμοῦ ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθή
τω τὸ θέλημά σου. καὶ ἐλθών, εὑρίσκει αὐ-
τοὺς πάλιν καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν
οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι, καὶ ἀφεὶς αὐ-
τούς, ἀπελθὼν πάλιν προσηύξατο ἐκ τρί-
του τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. τότε ἔρχε-
ται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ λέγει αὐ
τοῖς. καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύ-
εσθε. ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρ-
τωλῶν. ἐγείρεσθε ἄγωμεν. ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ
παραδιδούς με. καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦν-
τος, ἰδοὺ ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθε,
καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μα-
χαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων
καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ παρα-
διδοὺς αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέ-
γων. ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν, κρατή-
σατε αὐτόν. καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ
ἰησοῦ εἶπε, χαῖρε ῥαββί. καὶ κατεφί-
λησεν αὐτόν. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. ἑ-
ταῖρε, ἐφ᾽ ᾧ πάρει. τότε προσελθόντες,

gregis. Postq̃ autem resurrexero: Johã.16.g.
precedam vos in galileã. Respondens Mar.14.c
autem petrus ait illi. Etsi omnes Luce.22.d.
scandalizati fuerint in te: ego nunq̃
scandalizabor. Ait illi iesus. mar.14.d.
Amẽ dico tibi: q2 in hac nocte anteq̃ Rom.8.d
gallus cantet: ter me negabis.
Ait illi petrus. Etiam si oportuerit me
mori tecum: non te negabo. Similiter D
et omnes discipuli dixerũt. Tunc venit Mar.14.d
iesus cum illis in villam que dicitur Luce.22.d
gethsemani. Et dixit discipulis suis. Johis.18.a
Sedete hic donec vadam Mar.14.d
illuc et orem. Et assumpto petro
et duobus filijs zebedei: cepit
contristari et mestus esse. Tũc ait illis.
Tristis est anima mea vsq̃ ad mortez: mar.14.d
sustinete hic et vigilate mecum. Johã.12.d.
Et progressus pusillũ: procidit in faciẽ mar.14.d
suam orans et dicens. Luce.22.d.
Pater mi: si possibile est transeat a marc.14.d
me calix iste. Verũtamen non sicut Luce.22.c.
ego volo: sed sicut tu. Et venit ad Mar.14.d
discipulos suos ⁊ inuenit eos dormiẽtes: Luce.22.c.
et dicit petro. Sic non potuistis
vna hora vigilare mecum?
Vigilate ⁊ orate vt non intretis
in tentationem. Spũs quidẽ prõpt9 est Mar.14.d
caro aũt infirma. Iterum secundo Johã.6.g.
abijt et orauit dicens. Pater Mar.14.d
mi: si non potest hic calix transire sup.6.c.
nisi bibam illum: fiat
volũtas tua. Et venit
iterũ ⁊ inuenit eos dormiẽtes: erant eni
oculi eo2 grauati. Et relictis illis
iterum abijt ⁊ orauit tertio
eundem sermonem dicens. Tunc venit Mar.14.c
ad discipulos suos: et dicit illis
Dormite iam et requiescite.
Ecce appropinquauit hora ⁊ filius
hominis tradetur in man9 peccatoruz.
Surgite eamus. Ecce appropinquauit E
qui me tradet. Adhuc eo loquente: Mar.14.c
ecce iudas vnus de duodecim venit: Luce.22.c
et cum eo turba multa cum gladijs Johã.18.a.
⁊ fustibus missi a p̃cipib9 sacerdotuz
⁊ senioribus populi. Qui autem tradi mar.14.c
dit eum: dedit illis signum dicens.
Quẽcũq̃ osculat9 fuero ipse est tenete
eum. Et confestim accedens ad
iesum dixit. Aue rabbi. Et osculat9 est
eum. Dixitq̃ illi iesus. Amice
ad quid venisti? Tunc accesserunt et

ἐπέβαλον/ τὰς χεῖρας ἐπὶ/ τὸν ἰησοῦν καὶ ἐκρά
τησαν αὐτόν. καὶ ἰδοὺ εἷς/ τῶν μετὰ ἰησοῦ ἐκ
τείνας/ τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε/ τὴν μάχαιραν
αὐτοῦ, καὶ πατάξας/ τὸν δοῦλον/ τοῦ ἀρ=
χιερέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ/ τὸ ὠτίον. τότε λέ=
γει αὐτῷ/ ὁ ἰησοῦς. ἀπόστρεψον σου/ τὴν μά
χαιραν εἰς/ τὸν τόπον αὐτῆς. πάντες γὰρ/ οἱ
λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦν
ται. ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρα=
καλέσαι/ τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει
μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέ=
λων. πῶς οὖν πληρωθῶσιν/ αἱ γραφαί, ὅτι
οὕτως δεῖ γενέσθαι. ἐν ἐκείνῃ/ τῇ ὥρᾳ, εἶπεν
/ὁ ἰησοῦς/ τοῖς ὄχλοις. ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλ=
θετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν
με. καθημέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδά
σκων ἐν/ τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με.
τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν
/αἱ γραφαί/ τῶν προφητῶν. τότε/ οἱ μαθηταὶ
πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον. οἱ δὲ κρα=
τήσαντες/ τὸν ἰησοῦν, ἀπήγαγον πρὸς καϊά
φαν/ τὸν ἀρχιερέα, ὅπου/ οἱ γραμματεῖς καὶ
/οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν./ ὁ δὲ πέτρος ἠ
κολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως/ τῆς αὐ=
λῆς/ τοῦ ἀρχιερέως. καὶ εἰσελθὼν ἔσω, ἐκάθη
το μετὰ/ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν/ τὸ τέλος./ οἱ δὲ
ἀρχιερεῖς καὶ/ οἱ πρεσβύτεροι καὶ/ τὸ συνέ=
δριον ὅλον, ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ
/ τοῦ ἰησοῦ, ὅπως θανατώσωσιν αὐτόν, καὶ
οὐχ εὗρον. καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων
προσελθόντων, οὐχ εὗρον. ὕστερον δὲ
προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες εἶπον.
οὗτος ἔφη. δύναμαι καταλῦσαι/ τὸν ναὸν
/ τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆ
σαι αὐτόν. καὶ ἀναστὰς/ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν
αὐτῷ. οὐδὲν ἀποκρίνῃ τί οὗτοί σοι κατα=
μαρτυροῦσιν./ ὁ δὲ ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀπο=
κριθεὶς/ ὁ ἀρχιερεύς, εἶπεν αὐτῷ. ἐξορκίζω σε
κατὰ/ τοῦ θεοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ
εἶ/ ὁ χριστός/ ὁ υἱός/ τοῦ θεοῦ. λέγει αὐτῷ/ ὁ
ἰησοῦς. σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπάρτι
ὄψεσθε/ τὸν υἱὸν/ τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον
ἐκ δεξιῶν/ τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ
/ τῶν νεφελῶν/ τοῦ οὐρανοῦ. τότε/ ὁ ἀρχιε=
ρεὺς διέρρηξε/ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων. ὅτι
ἐβλασφήμησε, τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύ
ρων. ἴδε νῦν ἠκούσατε/ τὴν βλασφημίαν αὐ
τοῦ. τί ὑμῖν δοκεῖ. οἱ δὲ ἀποκριθέντες, εἶ=
πον. ἔνοχος θανάτου ἐστί. τότε ἐνέπτυσαν
εἰς/ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν
αὐτόν. οἱ δὲ ἐρράπισαν λέγοντες. προφή=
τευσον ἡμῖν χριστέ τίς ἐστιν/ ὁ παίσας σε
/ ὁ δὲ πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν/ τῇ αὐλῇ.

manus iniecerunt in iesum: et tenuerunt
eũ. Et ecce vnus ex his q̃ erãt cũ iesu: ex mat. 14. e Luce. 22. c.
manum exemit gladium ⌊ tẽdẽs Iohã. 18. b.
suum: et percutiens seruum principis
sacerdotũ ãputauit auriculã eius. Tũc
illi iesus. Conuerte gladium tuuz ⌊ ait
in locum suum. Omnes enim Gen. 9. a.
qui acceperint gladium: gladio ꝑibũt. Apoc. 13. c.
An putas quia non possum rogare
patrem meum: et exhibebit
mihi mõ plus q̃ duodeci legiones ãge
loꝝ. Quõ ergo ĩplebũtur scripture: Q2
sic oportet fieri. In illa hora dixit
iesus turbis. Tãq̃ ad latronem existis Mar. 14. e
cum gladijs ⁊ fustibus comprehendere Luce. 22. e
me. Quotidie apud vos sedebaz docẽs F
in templo ⁊ non me tenuistis.
Hoc autem totũ factũ est: vt adimplerẽt
scripture ꝓphetaꝝ. Tũc discipuli Mar. 14. e
oẽs relicto eo fugerũt. At illi tenentes Mar. 14. f Luce. 22. f.
iesum: duxerunt ad caypham Iohã. 18. c.
principem sacerdotũ: vbi scribe ⁊
seniores cõuenerãt. Petrus aũt sequeba Marc. 14. f
tur eum alonge: vsq̃ in atrium Luce. 22. f.
pricipis sacerdotũ. Et igressus itro se= Iohã. 18. c.
debat cũ ministris: vt videret finem.
Principes autem sacerdotum et Marc. 14. f
oẽ cõciliũ: q̃rebãt falsũ testimoniũ cõtra Luce. 22. g
iesum: vt eum morti traderent: et
non inuenerunt cum multi falsi testes
accessissent. Nouissime autem mar. 14. f.
venerunt duo falsi testes: et dixerunt.
Hic dixit. Possum destruere templum
dei et post triduum reedificare
illud. Et surgẽs pĩceps sacerdotũ ait
illi. Nihil rñdes ad ea q̃ isti aduersũ te
Iesus aũt tacebat. Et ⌊ testificant?
pĩceps sacerdotuz ait illi. Adiuro te Mar. 14. f.
per deum viuũ: vt dicas nobis si tu Luce. 22. g.
es christus filius dei. Dicit illi ⌈ modo
iesus. Tu dixisti. Verũtñ dico vobis: a marc. 14. g
videbitis filium hominis sedentem Luce. 22. g. Iohã. 6. g.
a dextris virtutis dei: et venientem in
nubibus celi. Tũc princeps sacerdotuz G
scidit vestimenta sua dicẽs. ⌈ stibus? mar. 14. g
Blasphemauit. Quid adhuc egemus te
Ecce nunc audistis blasphemiam.
Quid vobis videt? At illi rñdẽtes dixe
rũt. Reus est mortis. Tũc expuerunt mar. 14. g
in faciẽ eius ⁊ colaphis eũ cecidert. ⌈ tes. Luce. 22. g. Iohã. 18. d
Alij aũt palmas in faciẽ eius dederũt dicẽ Esaie. 50. b
Prophetiza nobis xp̃e: q̃s ẽ q̃ te ꝑcus
sit? Petrus vero sedebat foris in atrio: Mar. 14. g

καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγου
σα. καὶ σὺ ἦσθα μετὰ ἰησοῦ τοῦ γαλιλαίου
ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν ἁπάντων λέγων
οὐκ οἶδα τί λέγεις. ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς
τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει
αὐτοῖς ἐκεῖ. καὶ οὗτος ἦν μετὰ ἰησοῦ τοῦ
ναζωραίου. καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ᾽ ὅρκου
ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. μετὰ μικρὸν
δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ πέ=
τρῳ. ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. καὶ γὰρ
ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. τότε ἤρξα=
το καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι οὐκ οἶδα
τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνη
σε. καὶ ἐμνήσθη ὁ πέτρος τοῦ ῥήματος ἰη=
σοῦ εἰρηκότος αὐτῷ, ὅτι πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. καὶ ἐξελθὼν ἔ
ξω ἔκλαυσε πικρῶς. Cap. 27.

Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλα=
βον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύ=
τεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ ἰησοῦ ὅπως αὐ=
τὸν θανατώσωσιν. καὶ δήσαντες αὐτόν, ἀ=
πήγαγον καὶ παρέδωκαν αὐτὸν ποντίῳ πι=
λάτῳ τῷ ἡγεμόνι. τότε ἰδὼν ἰούδας ὁ πα=
ραδιδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς
ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρ
χιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις λέγων. ἥ
μαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. οἱ δὲ εἶπον
τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει. καὶ ῥίψας τὰ ἀργύ
ρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησε. καὶ ἀπελθὼν ἀ
πήγξατο. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀρ=
γύρια εἶπον. οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν
κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. συμβού
λιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν
ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις
διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος
ἕως τῆς σήμερον. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν
διὰ ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος. καὶ
ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια τὴν τιμὴν
τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν
ἰσραήλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ
κεραμέως καθὰ συνέταξέ μοι κύριος. ὁ δὲ ἰη
σοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπη
ρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων. σὺ εἶ ὁ βα
σιλεὺς τῶν ἰουδαίων. ὁ δὲ ἰησοῦς ἔφη αὐ=
τῷ. σὺ λέγεις. καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐ
τὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέ=
ρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. τότε λέγει αὐτῷ ὁ
πιλάτος. οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυ
ροῦσιν. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν
ῥῆμα. ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.
κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύ=
ειν τῷ ὄχλῳ ἕνα δέσμιον ὃν ἤθελον. εἶχον
δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον βαραβ

et accessit ad eum vna ancilla dicens. — Luce. 22. f. Johã. 18. c.
Et tu cum iesu galileo eras?
At ille negauit corã omnibus dicẽs.
Nescio quid dicis. Exeunte aũt illo
ianuã: vidit eum alia ancilla et ait
his qui erant ibi. Et hic erat cũ iesu
nazareo. Et iterũ negauit cũ iuramẽto:
quia non noui hominẽ. Et post pusillũ
accesserunt qui stabant: et dixerũt petro.
Uere et tu ex illis es: nam et
loquela tua te manifestũ facit. Tũc ce
pit detestari et iurare: quia non nouisset
hominẽ. Et continuo gallus cantauit.
Et recordatus est petrus verbi iesu — mar. 14. g Luce. 22. g.
quod dixerat: Priusquã gallus
cantet: ter me negabis. Et egressus fo
ras fleuit amare. Cap. 27.

Mane autẽ facto: cõsilium inierunt — A
omnes principes sacerdotũ et seniores — Mar. 15. a. Luce. 23. a
populi aduersus iesũ vt eum
morti traderent. Et vinctũ adduxerũt eũ: — Marc. 15. a Luce. 23. a. Johã. 18. c.
et tradiderunt pontio pilato
presidi. Tunc videns iudas qui eũ
tradidit q damnatus esset: penitentia ductus
retulit triginta argẽteos principibus sacer
dotũ et senioribus dicens. Peccaui — Geñ. 4. d.
tradens sanguinẽ iustum. At illi dixerũt
Quid ad nos? Tu videris. Et proiectis
in templo recessit: et abiẽs laqueo se ⌊argẽteis
suspendit. Principes aũt sacerdotũ acce
ptis argẽteis dixerũt. Nõ licet eos mit
tere in corbonã: quia preciũ sanguinis est
aũt inito ⌊Consilio emerũt ex illis
agrũ figuli in sepulturã peregrinorũ ⌈hoc — Actu. 1. c.
propter hoc vocatus est ager ille acheldemach:
ẽ ager sanguinis vsq in hodiernũ diẽ. Tũc
impletũ ẽ quod dictũ est per hieremiã ꝓphetã — B
dicẽtẽ. Et acceperũt triginta argẽteos: — Hiere. 32. b Zacha. 11. c
appreciati quẽ appreciauerũt a ⌊preciũ — Mar. 15. a
filijs israel: et dederunt eos in agrum — Luce. 23. a.
figuli: sicut cõstituit mihi dñs. Jesus autẽ — Johis. 18. f.
stetit ante presidem et interrogauit — Mar. 15. a Johã. 19. b.
eum preses dicens. Tu es rex
iudeorum? Dicit illi iesus.
Tu dicis. Et cum accusaretur
a principibus sacerdotum et senioribus
nihil rñdit. Tũc dicit illi ⌈testimonia?
pilatus. Nõ audis quanta aduersũ te dicũt
Et non rñdit ei ad vllum verbum
ita vt miraretur preses vehementer.
Per diem autẽ solennẽ cõsueuerat preses — Mar. 15. a. Luce. 23. c Mar. 15. b Johã. 18. g.
populo dimittẽ vnũ vinctũ quẽ voluissent.
Habebãt autẽ tũc vinctũ insignẽ qui dicebatur bar

βάν. συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς
ὁ πιλάτος. τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, βα
ραβᾶν, ἢ ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν. ἤ=
δει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.
καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέ
στειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα
μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ. πολλὰ γὰρ
ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. οἱ δὲ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ἔπεισαν τοὺς
ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν βαραββᾶν, τὸν
δὲ ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡ=
γεμὼν εἶπεν αὐτοῖς. τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν
δύο ἀπολύσω ὑμῖν. οἱ δὲ εἶπον. βαραβ=
βᾶν. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ πιλάτος. τί οὖν ποι
ήσω ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν. λέγου
σιν αὐτῷ πάντες. σταυρωθήτω. ὁ δὲ ἡγε=
μὼν ἔφη. τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν. οἱ δὲ περισ
σῶς ἔκραζον λέγοντες. σταυρωθήτω. ἰδὼν
δὲ ὁ πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλ
λον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψα
το τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων.
ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου
τούτου, ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς
ὁ λαὸς εἶπε. τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ
τὰ τέκνα ἡμῶν. τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν
βαραββᾶν, τὸν δὲ ἰησοῦν φραγελλώσας
παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. τότε οἱ στρατιῶ
ται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν ἰησοῦν
εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν
ὅλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν πε
ριέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. καὶ πλέ
ξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξι=
ὰν αὐτοῦ. καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν
αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες. χαῖρε ὁ
βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. καὶ ἐμπτύσαντες
εἰς αὐτόν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπ=
τον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν
αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα. καὶ ἐ
νέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγα
γον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. ἐξερχόμενοι
δέ, εὗρον ἄνθρωπον κυρηναῖον ὀνόματι σί
μωνα. τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυ
ρὸν αὐτοῦ. καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμε=
νον γολγοθᾶ. ὅ ἐστι λεγόμενος κρανίου τό
πος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς με
μιγμένον. καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν.
σταυρώσαντες δὲ αὐτόν, διεμερίσαντο τὰ ἱ
μάτια αὐτοῦ βάλοντες κλῆρον.
καὶ καθήμενοι ἐτή
ρουν αὐτὸν ἐκεῖ. καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφα
λῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην.

rabas. Congregatis ergo illis dixit
pilatus. Quē vultis dimittā vobis: bar
rabā: an iesum qui dicitur christꝰ? Scie
bat enim quod per inuidiam tradidissent eum.
Sedente autem illo pro tribunali: mi=
sit ad eum vxor eius dicens.
Nihil tibi et iusto illi. Multa enim
passa sum hodie per visum propter eum.
Principes aūt sacerdotū et seniores psua Mar.15.b
populis vt peterent barrabam: serūt Luce.23.c.
iesum vo pderent. Rñdens autem preses Johis.18.g Actu.3.c.
ait illis. Quem vultis vobis de C
duobus dimitti? At illi dixerūt. Barra
bam. Dicit pilatus. Quid igitur faciam Mar.15.b
de iesu qui dicitur christꝰ? Dicunt Luce.23.c.
oms. Crucifigatur. Ait illis preses.
Quid enim mali fecit? At illi magis
clamabāt dicētes. Crucifigatur. Videns
aūt pilatus quia nihil pficeret: sed ma=
gis tumultus fieret: accepta aqua lauit
manus coram populo dicens.
Innocens ego sum a sanguine iusti
huius: vos videritis. Et rñdēs vniuer
sus ppls dixit. Sāguis eius sup nos et sup
filios nostros. Tūc dimisit illis mar.15.c.
barrabam: iesum autem flagellatum Luce.23.d.
tradidit eis vt crucifigeretur. Tūc mili Johā.19.c.
tes presidis suscipientes iesum Mar.15.c.
in pretorio: congregauerunt ad eū Johā.19.a.
vniuersam cohortem et exuentes eum:
chlamydē coccineā circūdederūt ei. Et D
coronā de spinis posuerūt sup plectētes
caput eius: et harundinē in dextera
eius: et genu flexo ante
eum: illudebant ei dicentes. Aue
rex iudeorum. Et expuentes Mar.15.c.
in eum: acceperunt harundinē et pcutie
bāt caput eius. Et postq̄ illuserunt
ei: exuerunt eū chlamyde: et induerūt
eum vestimentis eius: et duxerunt
eum vt crucifigerent. Exeuntes Marci.15.c
autem inuenerūt hoiē cyreneū noie sy Luce.23.d
monē: hūc angariauerūt vt tolleret crucē
eius. Et venerūt in locū q̄ dicitur Mar.15.d
golgotha: quod est caluarie locus. Et Luce.23.c.
dederunt ei vinū bibere cum felle mix= Johā.19.c.
tū. Et cū gustasset noluit bibere. Postq̄ Mar.15.d
aūt crucifixerunt eū: diuiserūt vestimēta Johā.19.c.
eius sorte mittētes: vt impleret qđ dctm ē p p Marc.15.d
phetā dicētem. Diuiserūt sibi vestimēta mea: Luce.13.c
et sup vestē meā miserūt sortē. Et sedentes Johā.19.d ps.21.
seruabāt eū. Et iposuerūt sup caput E
eius causam ipsius scriptam. mar.15.d. Luce.13.c.

νων οὗτός ἐστιν ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν ἰου-
δαίων. Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο
λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων.
οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐ-
τὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέ-
γοντες. ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν
ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν. εἰ υἱ-
ὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες με-
τὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων καὶ
φαρισαίων, ἔλεγον. ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυ-
τὸν οὐ δύναται σῶσαι. εἰ βασιλεὺς ἰσραὴλ
ἐστί, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ
πιστεύσομεν ἐπ᾽ αὐτῷ. πέποιθεν ἐπὶ τὸν
θεόν, ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν εἰ θέλει αὐτόν.
εἶπε γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. Τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ
οἱ λησταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ ὠνείδι-
ζον αὐτόν. ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγέ-
νετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐνάτης.
περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν, ἀνεβόησεν ὁ ἰη-
σοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων. ἠλί ἠλί λιμὰ
σαβαχθανί. τουτέστι θεέ μου θεέ μου ἵνα
τί με ἐγκατέλιπες. τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώ-
των ἀκούσαντες ἔλεγον, ὅτι ἠλίαν φωνεῖ οὗ-
τος. καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ
λαβὼν σπόγγον πλήσας τε ὄξους, καὶ πε-
ριθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν. οἱ δὲ λοιποὶ
ἔλεγον. ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται ἠλίας σώ-
σων αὐτόν. ὁ δὲ ἰησοῦς πάλιν κράξας φω-
νῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα. καὶ ἰδοὺ τὸ
καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀ-
πὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ
αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν. καὶ τὰ μνημεῖα ἀ-
νεῴχθησαν. καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοι-
μημένων ἁγίων ἠγέρθη. καὶ ἐξελθόντες ἐκ
τῶν μνημείων, μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰ-
σῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθη-
σαν πολλοῖς. ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ᾽
αὐτοῦ τηροῦντες τὸν ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν
σεισμὸν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφό-
δρα, λέγοντες. ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος
ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρό-
θεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ ἰη-
σοῦ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐ-
τῷ. ἐν αἷς ἦν μαρία ἡ μαγδαληνή, καὶ μα-
ρία ἡ τοῦ ἰακώβου καὶ ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ μή-
τηρ τῶν υἱῶν ζεβεδαίου. ὀψίας δὲ γενομέ-
νης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ ἀρι-
μαθαίας τοὔνομα ἰωσήφ ὃς καὶ αὐτὸς ἐμα-
θήτευσε τῷ ἰησοῦ. οὗτος προσελθὼν τῷ
πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. τότε
ὁ πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα,
καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ ἰωσήφ, ἐνετύλιξεν αὐ-

Hic est Iesus rex iudeorum. Iohā.19.d.
Tunc crucifixi sunt cum eo duo
latrones: vnus a dextris et vnus a sinistris.
Pretereuntes autem blasphemabant eum Marc.15.d
mouentes capita sua et dicentes. Vah sup.26.f. Sapiē.2.c.
qui destruis templum dei et in triduo
illud reedificas: salua temetipsum. Si filius
dei es descende de cruce.
Similiter et principes sacerdotum illudentes cum Mar.15.c. Luce.23.e.
scribis et senioribus
dicebant. Alios saluos fecit: seipsum
non potest saluum facere. Si rex israel Mar.15.c.
est: descendat nunc de cruce et
credemus ei. Confidit in
deo: liberet eum nunc si vult.
Dixit enim quia filius dei sum. Idipsum autem et Marci.15.e Luce.23.f.
latrones qui crucifixi erant cum eo improperabant ei. A sexta autem hora tenebre facte sunt
super vniuersam terram vsque ad horam nonam.
Et circa horam nonam clamauit iesus F
voce magna dicens. Heli heli: lama
sabacthani. Hoc est. Deus meus deus meus: Mar.15.c.
vt quid dereliquisti me? Quidam autem illic stantes et audientes dicebant. Heliam vocat iste.
Et continuo currens vnus ex eis Mar.15.f. Luce.23.e.
acceptam spongiam impleuit aceto: et imposuit arundini et dabat ei bibere. Ceteri vero Iohan.19.e
dicebant. Sine videamus an veniat helias Mar.15.f.
liberans eum. Iesus autem iterum clamans voce
magna emisit spiritum. Et ecce Mar.15.f. Luce.23.f. Apoc.6.c.
velum templi scissum est in duas partes a
summo vsque deorsum. Et terra mota est et
petre scisse sunt: et monumenta aperta sunt
et multa corpora tes de
sanctorum qui dormierant surrexerunt. Et exeuntes Heb.11.d.
de monumentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam ciuitatem et apparuerunt
multis. Centurio autem et qui cum Mat.15.f. Luce.23.g
eo erant custodientes iesum: viso
terremotu et his que fiebant: timuerunt valde dicentes. Vere filius dei erat iste.
Erant autem ibi mulieres multe a longe: mar.15.f.
que secute erant iesum
a galilea ministrantes ei:
inter quas erat maria magdalene: et maria iacobi: et ioseph mater: et mater G
filiorum zebedei. Cum autem sero factum esset: mar.15.g. Luce.23.g. Iohā.19.g
venit quidam homo diues ab arimathia
nomine ioseph qui et ipse erat discipulus iesu. Hic accessit ad
pilatum: et petijt corpus iesu. Tunc
pilatus iussit reddi corpus.
Et accepto corpore ioseph inuoluit illud in mar.15.g.

τὸ σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρα. καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρα τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. ἦν δὲ ἐκεῖ μαρία ἡ μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη μαρία καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. τῇ δὲ ἐπαύριον ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς πιλάτον, λέγοντες. κύριε. ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, κλέψωσιν αὐτόν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ πιλάτος. ἔχετε κουστωδίαν, ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. οἱ δὲ πορευθέντες, ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

Cap. 28.

Ὀψὲ δὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε μαρία ἡ μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας. ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ προσελθὼν, ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος, εἶπε ταῖς γυναιξί. μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς. οἶδα γὰρ ὅτι ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπε. δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν. ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων. χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι, ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τότε λέγει αὐταῖς ὁ ἰησοῦς. μὴ φοβεῖσθε. ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται. πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυ-

sindone munda: et posuit illud in monumento suo nouo: quod exciderat in petra. Et aduoluit saxum magnum ad ostium monumenti et abijt. Erat autem ibi maria magdalene et altera maria sedentes contra sepulchrum. Altera autem die que est post parasceuen: conuenerunt principes sacerdotum et pharisei ad pilatum dicentes. Domine recordati sumus: quia seductor ille dixit adhuc viuens: post tres dies resurgam. Jube ergo custodiri sepulchrum vsque in diem tertium: neforte veniant discipuli eius et furentur eum: et dicant plebi surrexit a mortuis: et erit nouissimus error peior priore. Ait illis pilatus. Habetis custodiam: ite custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum signantes lapidem cum custodibus. Luce.23.g. Johis.19.g. Mar.15.g

Cap. 28.

Uespere autem sabbati que lucescit in prima sabbati: venit maria magdalene et altera maria videre sepulchrum. Et ecce terremotus factus est magnus. Angelus enim domini descendit de celo: et accedens reuoluit lapidem et sedebat super eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur et vestimentum eius sicut nix. Pre timore autem eius exterriti sunt custodes: et facti sunt velut mortui. Respondens autem angelus dixit mulieribus. Nolite timere vos. Scio quod iesum qui crucifixus est queritis. Non est hic: surrexit enim sicut dixit. Uenite et videte locum vbi positus erat dominus. Et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit: et ecce precedet vos in galileam. Ibi eum videbitis: ecce predixi vobis. Et exierunt cito de monumento cum timore et gaudio magno currentes nunciare discipulis eius. Et ecce iesus occurrit illis dicens. Auete. Ille autem accesserunt et tenuerunt pedes eius: et adorauerunt eum. Tunc ait illis iesus: nolite timere. Ite nunciate fratribus meis vt eant in galileam: ibi me videbunt. Que cum abijssent: ecce quidam de custodibus venerunt in ciuitatem et nunciauerunt principibus sacerdotum omnia que facta fuerant. Et congregati cum senioribus

A Mar.16.a. Luce.24.a Johā.20.a.

Marc.16.c Luce.24.a

B Mar.16.c. Luce.24.b.

C

τέρων, συμβούλιον τε λαβόντες, αργύρια
ικανά έδωκαν τοις στρατιώταις λέγοντες.
είπατε ότι οι μαθηταί αυτού νυκτός ελθόν-
τες, έκλεψαν αυτόν ημών κοιμωμένων. και
εάν ακουσθή τούτο επί του ηγεμόνος, η-
μείς πείσομεν αυτόν και υμάς αμερίμνους
ποιήσομεν. οι δε λαβόντες τα αργύρια, ε-
ποίησαν ως εδιδάχθησαν. και διεφημίσθη ο
λόγος ούτος παρά ιουδαίοις μέχρι της
σήμερον. οι δε ένδεκα μαθηταί επορεύθησαν
εις την γαλιλαίαν εις το όρος ου ετάξατο
αυτοίς ο ιησούς. και ιδόντες αυτόν προσε-
κύνησαν αυτώ. οι δε εδίστασαν. και προ-
σελθών ο ιησούς ελάλησεν αυτοίς λέγων. ε-
δόθη μοι πάσα εξουσία εν ουρανώ και επί
γης. πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα
έθνη, βαπτίζοντες αυτούς εις το όνομα του
πατρός και του υιού και του αγίου πνεύ-
ματος, διδάσκοντες αυτούς τηρείν πάντα ό-
σα ενετειλάμην υμίν. και ιδού εγώ μεθ' υ-
μών ειμί πάσας τας ημέρας έως της συντε-
λείας του αιώνος. αμήν.

Τέλος του κατά ματθαίον αγίου
ευαγγελίου.

consilio accepto: pecuniam
copiosam dederunt militibus dicentes.
Dicite quia discipuli eius nocte vene-
rūt ⁊ furati sūt eū nobis dormiētib9. Et
si hoc auditū fuerit a preside: nos
suadebimus ei: et securos vos
faciemus. At illi accepta pecunia fece-
rūt sicut erāt edocti. Et diuulgatum est
verbū istud apud iudeos vsqꝫ in
hodiernū diē. Undeci āt discipuli abie- D
rūt in galileā in montē vbi constituerat
illis iesus. Et videntes eū adorauerūt:
quidam aūt dubitauerūt. Et accedens Mar.16.f.
iesus locutus est eis dicens. Data est sup.11.g.
mihi omnis potestas in celo et in Luce.10.f.
terra. Euntes ergo docete omnes
gentes: baptizantes eos in nomine
patris et filij ⁊ spiritus sancti:
docentes eos seruare omnia quecunqꝫ
mandaui vobis. Et ecce ego vobiscum
sum omnibus dieb9 vsqꝫ ad ꝯsumma-
tionem seculi.

Explicit euangelium secundum
Mattheum.

Incipit prologus sancti Hieronymi in euangelium secundum Mattheum.

Marcus euangelista dei electus: et petri in baptismate filius: atqꝫ in diuino sermone discipulus: sacerdotium in israel agens secundum carnem leuita: ad fidem christi conuersus: euangeliū in italia scripsit: ostendens in eo quid et generi suo deberet ⁊ christo. Nam initiū principij in voce prophetice exclamationis instituens ordinem leuitice electionis ostendit: vt predicans predestinatū iohannem filium zacharie in voce angeli annunciantis emissum: nō solum verbum carnem factum: sed et corpus domini in omnia per verbum diuine vocis animatum in initio euangelice predicationis ostenderet: vt qui hec legens sciret cui initium carnis in dño et iesu aduenientis habitaculum caro deberet agnoscere: atqꝫ in se verbum vocis quod in consonantibus perdiderat inueniret. Deniqꝫ cum perfecti euangelij opus intrans: et a baptismo domini predicare deum inchoans: non laborauit natiuitatem carnis quam in prioribus viderat dicere: sed totius exprimens expositionem deserti: ieiunij numerum: temptationem diaboli: congregationem bestiarum: et ministerium protulit angelorum: ⁊ instituens nos ad intelligēdum: singula in breui compingens ne auctoritatem facte rei demeret: ⁊ perficiendi operis plenitudinem non negaret. Deniqꝫ amputasse sibi post fidem pollicem dicitur vt sacerdotio reprobus haberetur: sed tantum consentiens fidei predestinata potuit electio vt nec sic in opere verbi perderet: quod pri9 meruerat in genere. Nam alexandrie episcopus fuit. Cuius per singula opus fuit scire et euangelij in se dicta disponere et disciplinam legis in se agnoscere: et diuinam in carne domini intelligere naturam. Que in nos primum requiri oportet: dehinc inquisita volumus agnosci habentes mercedem exhortationis: quoniam qui plantat et qui rigat vnum sunt: qui autem incrementum prestat: deus est.

Explicit prologus.

Το κατά μάρκον άγιον ευαγγέλιον. Cap. i.

Αρχή του ευαγγελίου ιησού χριστού υιού του θεού, ως γέγραπται εν τοις προφήταις. ιδού εγώ αποστέλλω τον άγγελον μου προ προσώπου σου, ος κατασκευάσει την οδόν σου έμπροσθεν σου. φωνή βοώντος εν τη ερήμω, ετοιμάσατε την οδόν κυρίου, ευθείας ποιείτε τας τρίβους αυτού. εγένετο ιωάννης βαπτίζων εν τη ερήμω, και κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εις άφεσιν αμαρτιών. και εξεπορεύετο προς αυτόν πάσα η ιουδαία χώρα και οι ιεροσολυμίται, και εβαπτίζοντο πάντες εν τω ιορδάνη ποταμώ υπ αυτού, εξομολογούμενοι τας αμαρτίας αυτών. ην δε ο ιωάννης ενδεδυμένος τρίχας καμήλου, και ζώνην δερματίνην περί την οσφύν αυτού, και εσθίων ακρίδας και μέλι άγριον, και εκήρυσσε λέγων. έρχεται ο ισχυρότερος μου οπίσω μου, ου ουκ ειμί ικανός κύψας λύσαι τον ιμάντα των υποδημάτων αυτού. εγώ μεν εβάπτισα υμάς εν ύδατι, αυτός δε βαπτίσει υμάς εν πνεύματι αγίω. και εγένετο εν εκείναις ταις ημέραις ήλθεν ο ιησούς από ναζαρέτ της γαλιλαίας, και εβαπτίσθη υπό ιωάννου εις τον ιορδάνην. και ευθέως αναβαίνων από του ύδατος, είδε σχιζομένους τους ουρανούς, και το πνεύμα ωσεί περιστεράν καταβαίνον επ αυτόν. και φωνή εγένετο εκ των ουρανών, συ ει ο υιός μου ο αγαπητός εν ώ ευδόκησα. και ευθύς το πνεύμα αυτόν εκβάλλει εις την έρημον, και ην εκεί εν τη ερήμω ημέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος υπό του σατανά, και ην μετά των θηρίων. και οι άγγελοι διηκόνουν αυτώ. μετά δε το παραδοθήναι τον ιωάννην, ήλθεν ο ιησούς εις την γαλιλαίαν κηρύσσων το ευαγγέλιον της βασιλείας του θεού, και λέγων. ότι πεπλήρωται ο καιρός, και ήγγικεν η βασιλεία του θεού. μετανοείτε και πιστεύετε εν τω ευαγγελίω. περιπατών δε παρά την θάλασσαν της γαλιλαίας, είδε σίμωνα και ανδρέαν τον αδελφόν αυτού του σίμωνος βάλλοντας αμφίβληστρον εν τη θαλάσση, ήσαν γαρ αλιείς, και είπεν αυτοίς ο ιησούς. δεύτε οπίσω μου, και ποιήσω υμάς γενέσθαι αλιείς ανθρώπων. και ευθέως αφέντες τα δίκτυα αυτών, ηκολούθησαν αυτώ. και προβάς εκείθεν ολίγον, είδεν ιάκωβον τον του ζεβεδαίου και ιωάννην τον αδελφόν αυτού και αυτούς εν τω πλοίω καταρτίζοντας τα δίκτυα. και ευθέως εκάλεσεν αυτούς. και αφέν

Incipit euãgeliũ scõz Marcũ. Cap. i.

A

Initium euangelij iesu xpi filij dei: sicut scriptũ est in esaia ppheta. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuã: qui pparabit viam tuam ante te. Uox clamantis in deserto. Parate viam dñi: rectas facite semitas ei9. Fuit in deserto iohannes baptizans et predicans baptismũ pnie: in remissionẽ pctõrum. Et egrediebatur ad eũ omnis iudee regio: et hierosolymite vniuersi et baptizabantur ab illo in iordanis flumie: ꝯfitẽtes pctã sua. Et erat iohannes vestitus pilis camelorum et zona pellicea circa lumbos eius: et locustas et mel siluestre edebat: et pdicabat dicẽs. Uenit fortior me post me cuius non sũ dignꝰ pcũbẽs soluẽ corrigiã calciamẽtorum ei9. Ego baptizo vos in aqua: ille vero baptizabit vos spiritu sancto. Et factum est in diebꝰ illis: venit iesꝰ a nazareth galilee et baptizatus est a Johanne in iordane. Et statim ascendens de aqua: vidit celos apertos: et spm sctm tanq̃ colũbã descẽdẽtẽ et manẽtẽ in ipso. Et vox facta est de celo. Tu es filius meus dilectus in te complacui. Et statim spũs expulit eum in desertum. Et erat in deserto qdragita diebꝰ et qdragita noctibꝰ: et tẽptabat a sathana. Erat q̃ cũ bestijs: et angeli ministrabant illi. Postq̃ autem traditꝰ est iohãnes: venit iesus in galileam: predicans euangelium regni dei: et dicens. Qm impletũ est tempus et appropinquauit regnum dei. Penitemini et credite euangelio. Et preteriens secus mare galilee: vidit symonem et andream fratrem eius mittentes retia in mare. Erant enim piscatores. Et dixit eis iesus. Uenite post me: et faciã vos fieri piscatores hominum. Et protinus relictis retibꝰ secuti sunt eum. Et progressus inde pusillum vidit iacobum zebedei et iohannem fratrem eius: et ipsos componentes retia in naui: et statim vocauit illos. Et relicto

B

Malac. 3. a. Mat. 11. c. Luce. 7. d. Esaie. 40. b. Mat. 3. a. Johã. 1. c. Mat. 3. b. Luce. 3. a. Johan. 3. c. Mat. 3. a. Mat. 3. c. Luce. 3. d. Johan. 1. d. Mat. 3. c. Luce. 3. d. Johã. 1. d. Actu. 19. a. Mat. 3. f. Esa. 42. a. Mat. 3. g. et 17. b. Luce. 3. e. et 2. Pe. 1. d. Mat. 4. a. Luce. 4. a. Esa. 43. g. Mat. 4. c. Mat. 4. d. Mat. 4. c. Actu. 3. d. Mat. 4. e. et 8. c. Luce. 5. b. Marc. 4. f.

τες τὸν πατέρα αυτῶν ζεβεδαίον εν τῷ πλοί-
ῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, απῆλθον οπίσω αυ-
τοῦ. και εισπορεύονται εις καπερναούμ. καὶ
ευθέως τοῖς σάββασιν εισελθὼν εις τὴν συ-
ναγωγήν, εδίδασκεν. και εξεπλήσσοντο επὶ
τῇ διδαχῇ αυτοῦ. ἦν γαρ διδάσκων αυ-
τοὺς ως εξουσίαν ἔχων, και ουχ ὡς οι γραμ-
ματεῖς. και ἦν εν τῇ συναγωγῇ αυτῶν ἄν-
θρωπος εν πνεύματι ακαθάρτῳ, και ανέκρα-
ξε λέγων. ἔα, τί ημῖν και σοὶ ιησοῦ ναζαρη-
νέ, ἦλθες απολέσαι ημᾶς, οἶδα σε τίς εἶ ὁ ἅ-
γιος τοῦ θεοῦ. και επετίμησεν αυτῷ ὁ ιη-
σοῦς λέγων. φιμώθητι και ἔξελθε εξ αυτοῦ.
και σπαράξαν αυτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ακά-
θαρτον, και κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, εξῆλθεν
εξ αυτοῦ. και εθαμβήθησαν πάντες, ὥστε
συζητεῖν πρὸς εαυτοὺς λέγοντας. τί εστὶ
τοῦτο, τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ
εξουσίαν και τοῖς πνεύμασι τοῖς ακαθάρτοις
επιτάσσει, και υπακούουσιν αυτῷ. εξῆλθε
δε ἡ ακοὴ αυτοῦ ευθὺς εις ὅλην τὴν περί-
χωρον τῆς γαλιλαίας. και ευθέως εκ τῆς συ-
ναγωγῆς εξελθόντες, ἦλθον εις τὴν οικίαν σί-
μωνος και ανδρέου μετὰ ιακώβου και ιω-
άννου. ἡ δε πενθερὰ τοῦ σίμωνος κατέκειτο
πυρέσσουσα, και ευθέως λέγουσιν αυτῷ
περὶ αυτῆς. και προσελθὼν ἤγειρεν αυτὴν
κρατήσας τῆς χειρὸς αυτῆς. και αφῆκεν αυ-
τὴν ὁ πυρετὸς ευθέως, και διηκόνει αυτοῖς.
οψίας δε γενομένης ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφε-
ρον πρὸς αυτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχον-
τας, και τοὺς δαιμονιζομένους. και ἡ πόλις
ὅλη συνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. και εθε-
ράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις
νόσοις. και δαιμόνια πολλὰ εξέβαλε. και
ουκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια ὅτι ᾔδεισαν
αυτόν, και πρωῒ ἔννυχον λίαν αναστὰς ε-
ξῆλθε και απῆλθεν ὁ ιησοῦς εις ἔρημον τόπον.
κακεῖ προσηύχετο. και κατεδίωξαν αυτὸν
ὁ σίμων και οι μετ αυτοῦ. και ευρόντες αυ-
τόν, λέγουσιν αυτῷ. ὅτι πάντες σε ζητοῦσι.
και λέγει αυτοῖς. ἄγωμεν εις τὰς εχομένας
κωμοπόλεις ἵνα εκεῖ κηρύξω. εις τοῦτο γαρ
εξελήλυθα, και ἦν κηρύσσων εν ταῖς συνα-
γωγαῖς αυτῶν εις ὅλην τὴν γαλιλαίαν, και
τὰ δαιμόνια εκβάλλων. και ἔρχεται πρὸς
αυτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αυτὸν και γονυ-
πετῶν αυτὸν και λέγων αυτῷ. ὅτι εὰν θέ-
λῃς δύνασαι με καθαρίσαι. ὁ δε ιησοῦς σπλα-
γχνισθεὶς εκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αυ-
τοῦ και λέγει αυτῷ. θέλω. καθαρίσθητι. και
ειπόντος αυτοῦ, ευθέως απῆλθεν απ αυτοῦ
ἡ λέπρα και εκαθαρίσθη. και εμβριμησάμε-

patre suo zebedeo in navi
cum mercēnarijs: secuti sunt eum.
Et ingrediuntur capharnaum: et — Lucę. 4.c.
statim sabbatis ingressus in synagogaz — C
docebat eos. Et stupebant super
doctrina eius. Erat enim docens eos — Mat. 7.g. Lucę. 2.g. Lucę. 4.e.
quasi potestatē habens: et nō sicut scri-
be. Et erat in synagoga eorum homo
in spiritu immundo: et clamavit
dicēs. Quid nobis et tibi iesu nazare-
ne? Venisti pdere nos. Scio q sis sctūs — Lucę. 4.f.
dei. Et cōminatus est ei iesus
dicens. Obmutesce et exi de homine.
Et discerpens eum spiritus immundꝰ:
et exclamans voce magna exijt
ab eo. Et mirati sunt omnes: ita vt
cōquirerēt inter se dicentes. Quid nā ē
hoc? Que nā doctria hec nova? Qr in
ptāte spiritibus imundis
imperat: et obediunt ei.
Et pcessit rumor eiꝰ statim i oēs regio-
nem galilee. Et protinus ⌈ symonis — Mat. 8.c. Lucę. 4.f.
egrediētes de synagoga: venerūt i domū
et andree cum iacobo et iohanne.
Recumbebat autem socrus symonis
febricitans: et statim dicunt ei
de illa. Et accedens elevavit eam
apphēsa manu eiꝰ: et ꝯtinuo dimisit eā
febris: et ministrabat eis. — D
Vespere aūt facto cū occidisset sol: affe- — Lucę. 4.g.
rebant ad eum omnes male habentes
et demonia habentes: et erat
oīs civitas cōgregata ad ianuā. Et cu- — J. 5.c.
ravit multos qui vexabantur varijs
lāguoribꝰ: et demonia mlta eijciebat et
non sinebat ea loqui quoniam sciebant
eū. Et diluculo valde surgēs egressus
abijt in desertum locum:
ibiq orabat. Et prosecutus est eum
symō et q cū illo erāt. Et cū īvēissēt eū
dixerūt ei: quia omnes querunt te
et ait illis. Eamus in proximos ⌈ eniz
vicos et civitates vt ibi predicē: ad hoc
veni. Et erat predicans in synagogis
eorum: et in omni galilea et
demonia eijciens. Et venit ad — Mat. 8.a. Lucę. 5.c.
eum leprosus deprecans eum et genu
flexo dixit. Si vis
potes me mundare. Jesus aūt miser-
extendit manū suā et tāgēs euz ⌊ tus eius
ait illi. Volo. Mundare. Et — f. mūdare. i pati mōi pasiue vocis.
cum dixisset: statim discessit ab eo
lepra et mundatus est. Et cōminatꝰ est

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

μος αὐτῷ εὐθέως, ἐξέβαλεν αὐτὸν καὶ λέ=
γει αὐτῷ. ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σε
αυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ. καὶ προσένεγκε περὶ
τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξε μωσῆς
εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξα=
το κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λό
γον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς
εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ᾽ ἔξωθεν ἐν ἐρήμοις
τόποις ἦν. καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν παντα
χόθεν. Cap. 2.

Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς καπερναοὺμ δι᾽ ἡ=
μερῶν. καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκον ἐστί.
καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέ
τι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν. καὶ ἐ=
λάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. καὶ ἔρχονται πρὸς
αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑ
πὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγί=
σαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. ἀπεστέγασαν τὴν
στέγην ὅπου ἦν. καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι
τὸν κράββατον ἐφ᾽ ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέ=
κειτο. ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν,
λέγει τῷ παραλυτικῷ. τέκνον. ἀφέωνται
σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ἦσαν δὲ τινὲς τῶν
γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογι=
ζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. τί οὗτος
οὕτω λαλεῖ βλασφημίας. τίς δύναται ἀ=
φιέναι ἁμαρτίας. εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. καὶ εὐθέως
ἐπιγνοὺς ὁ ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅ=
τι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς,
εἶπεν αὐτοῖς. τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν
ταῖς καρδίαις ὑμῶν. τί ἐστιν εὐκοπώτερον.
εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ ἀφέωνταί σου αἱ ἁ
μαρτίαι, ἢ εἰπεῖν ἔγειραι καὶ ἆρον τὸν κράβ=
βατον σου καὶ περιπάτει. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι
ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέ=
ναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, λέγει τῷ παρα=
λυτικῷ. σοὶ λέγω. ἔγειραι καὶ ἆρον τὸν κρά
ββατόν σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκον σου.
καὶ εὐθέως ἠγέρθη, καὶ ἄρας τὸν κράββατον
ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι
πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας. ὅ
τι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν. καὶ ἐξῆλθε πά=
λιν παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
ἤρχετο πρὸς αὐτόν. καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς
καὶ παράγων, εἶδε λευῒν τὸν τοῦ ἀλφαίου.
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ.
ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν
αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν
ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ
ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ ἰησοῦ καὶ τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ. ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἠ=
κολούθησαν αὐτῷ. καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ
οἱ φαρισαῖοι ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ

ei: statimq́ꝫ eiecit illum: ⁊ dicit
ei. Uide nemini dixeris: sed vade — Mat. 8. a. Lucc. 5. c.
ostende te principi sacerdotū ⁊ offer ꝓ
emundatione tua que precepit moyses
in testimoniū illis. Et egressus cepit
predicare: et diffamare sermonem:
ita vt iā non posset manifeste
itroire in ciuitatē sed foris in desertis
locis esset: et conueniebant ad eum vn
diq́ꝫ Cap. 2.

ET iterū itrauit capharnaū post di
es octo: ⁊ auditū ē q̄ in domo eēt — A
et conuenerunt multi: ita vt non
caperet neq́ꝫ ad ianuā: et loquebatur
eis verbum: Et venerunt ad — Mat. 9. a.
eum ferentes paralyticum: qui a — Lucc. 5. d. Johan. 5. a.
quattuor portabat. Et cū nō posset of
ferre eū illi pre turba: nudauerunt
tectū vbi erat: ⁊ patefacientes submise
rūt grabatū in quo palytic⁹ iacebat. Cū
autem vidisset iesus fidem illorum
ait paralytico. Fili dimittuntur — Lucc. 7. g.
tibi pctā tua. Erant aūt illic q̄dam de
scribis sedentes: et cogitantes
in cordibus suis. Quid hic
sic loquit. Blasphēat. Quis pōt dimit — Lucc. 5. d. 1. Cor. 2. d.
tere peccata nisi solus de⁹. Quo statim
cognito iesus spiritu suo: quia — B
sic cogitarent intra se:
dicit illis. Quid ista cogitatis in
cordibus vestris. Quid est facilius — Mat. 9. a. Lucc. 5. c.
dicere palytico: dimittunt tibi pctā tua:
an dicere: surge tolle grabatum
tuum ⁊ ambula: Ut autem sciatis q̄
filius hominis habet potestatem
in terra dimittēdi peccata ait palytico
Tibi dico surge tolle grabatum — Mat. 9. b.
tuum et vade in domum tuam. — Lucc. 5. e. Johā. 5. b.
Et stati surrexit ille: ⁊ sublato grabato
abijt inde corā omnib⁹: ita vt mirarent
oēs: ⁊ honoficarent deū dicētes: quia
nūq́ꝫ sic vidim⁹. Et egressus est rursus — Mat. 9. b.
ad mare omnisq́ꝫ turba — Lucc. 5. f.
veniebat ad eum ⁊ docebat eos.
Et cum preteriret vidit leui alphei
sedentem ad teloneum: ⁊ ait illi.
Sequere me. Et surgens secutus est
eum. Et factum est cum accumberet — Mat. 9. b.
in domo illius: multi publicani et — Lucc. 5. f.
peccatores simul discūbebant cū iesu ⁊
discipulis ei⁹. Erāt ei mlti q̄ seq̄bātur — C
eum. Et scribe ⁊
pharisei videntes: q̄ manducaret cum

τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ. τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν
καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει. καὶ ἀκού-
σας ὁ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς. οὐ χρείαν ἔχου-
σιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχον-
τες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁ-
μαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. καὶ ἦσαν οἱ μα-
θηταὶ ἰωάννου καὶ οἱ τῶν φαρισαίων νηστεύ-
οντες, καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ.
διὰ τί οἱ μαθηταὶ ἰωάννου καὶ οἱ τῶν φαρι-
σαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ
νηστεύουσιν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. μὴ
δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμ-
φίος μετ' αὐτῶν ἐστὶ νηστεύειν. ὅσον χρό-
νον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ
δύνανται νηστεύειν. ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι
ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τό-
τε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. καὶ
οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιρρά-
πτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ. εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλή-
ρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ
χεῖρον σχίσμα γίνεται. καὶ οὐδεὶς βάλλει
οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς. εἰ δὲ μή,
ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶ-
νος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. ἀλ-
λὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον.
καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς
σάββασι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς
στάχυας. καὶ οἱ φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, ἴ-
δε τί ποιοῦσιν ἐν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεσ-
τι. καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς. οὐδέποτε ἀνέ-
γνωτε τί ἐποίησε δαυὶδ ὅτε χρείαν ἔσχεν,
καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, πῶς
εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἀβιά-
θαρ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προ-
θέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ
τοῖς ἱερεῦσι. καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ
οὖσι. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς. τὸ σάββατον διὰ
τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ
τὸ σάββατον. ὥστε κύριος ἐστὶν ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. Cap. 3.

Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν.
καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων
τὴν χεῖρα. καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς
σάββασι θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορή-
σωσιν αὐτοῦ. καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐ-
ξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα. ἔγειραι εἰς τὸ
μέσον. καὶ λέγει αὐτοῖς. ἔξεστι τοῖς σάββα-
σιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι. ψυχὴν
σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι. οἱ δὲ ἐσιώπων. καὶ πε-
ριβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς. συλλυ-
πούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐ-

publicanis & peccatoribus: dixerunt
discipulis eius. Quare cũ publicanis Mat. 9.c. Lucc. 15.f.
& pctõrib9 mãducat & bibit mgr vr? Hoc
iesus ait illis. Nõ necesse hñt audito
sani medico: sed qui male habent.
Non enĩ veni vocare iustos: sed pecca 1. Thi. 1.b.
tores. Et erant discipuli
iohannis & pharisei ieiunantes:
et veniunt et dicunt illi.
Quare discipuli iohãnis & phariseoꝝ Luce. 5.f.
ieiunant: tui autem discipuli non
ieiunant. Et ait illis iesus. Nunquid Mar. 9.c. Lucc. 5.g.
possunt filij nuptiarum q̃diu sponsus
cũ illis est ieiunare? Quanto tempore
habent secum sponsum non
possunt ieiunare. Venient autem dies
cum auferetur ab eis sponsus: et tunc
ieiunabunt in illis diebus. D
Nemo assumentum panni rudis assuit
vestimẽto veteri. Alioqñ aufert supple
mentũ nouũ a veteri: et
maior scissura fit. Et nemo mittit
vinum nouum in vtres veteres: alioqñ
dirumpet vinum vtres et vinum
effundetur & vtres peribunt. Sed
vinũ nouũ in vtres nouos mitti debet.
Et factum est iterum cum dominus Mat. 12.a. Lucc. 6.a.
sabbatis ambularet per sata: et
discipuli eius ceperunt progredi & vellẽ
spicas. Pharisei aũt dicebãt ei. Ecce
q̃d faciũt discipuli tui sabbatis qđ nõ lꝫ.
Et ait illis. Nunq̃ legistis Mat. 12.a. Lucc. 6.a. 1.Reg.21.b.
quid fecerit dauid qñ necessitatẽ habuit
et esurijt ipse & qui cũ eo erant: quõ
introiuit in domum dei sub abiathar
pricipe sacerdotuꝫ & panes ꝓpositionis
mãducauit quos nõ licebat mãducare
sacerdotibus: et dedit nisi solis
eis & qui cũ eo erãt? Et dicebat eis.
Sabbatũ ꝓpter hoiẽ factũ ẽ: & nõ hõ
ꝓpter sabbatum. Itaq; dñs est filius Mat.12.a. Lucc. 6.a.
hominis etiam sabbati. Cap. 3.

Et introiuit iterũ in synagogam: A
et erat ibi homo habens
manũ aridam: Et obseruabant eum si Mat. 12.b. Lucc. 13.c. & 14.a
sabbatis curaret: vt acusarent
illum. Et ait homini
habenti manum aridam. Surge in
medium. Et dicit eis. Licet sabbatis Mat. 12.b Lucc. 9.b. & 14.a.
benefacere an male: animam
saluã facẽ an pdẽ? At illi tacebãt. Et
eos cũ ira contristatus circũspiciens
super cecitate cordis eorum

τών, λέγει τω ανθρώπω· έκτεινον την χεί=
ρα σου. και εξέτεινε, και αποκατεστάθη η
χείρ αυτού υγιής ως η άλλη. και εξελθόντες
οι φαρισαίοι ευθέως μετά των ηρωδιανών,
συμβούλιον εποίουν κατ αυτού όπως αυ
τόν απολέσωσι. και ο ιησούς ανεχώρησε
μετά των μαθητών αυτού προς την θάλα=
σσαν. και πολύ πλήθος από της γαλιλαί=
ας ηκολούθησεν αυτώ. και από ιουδαίας, και
από ιεροσολύμων, και από της ιδουμαίας,
και πέραν του ιορδάνου. και οι περί τύρον
και σιδώνα πλήθος πολύ, ακούσαντες ό=
σα εποίει, ήλθον προς αυτόν. και είπε τοις
μαθηταίς αυτού ίνα πλοιάριον προσκαρ
τερεί αυτώ διά τον όχλον ίνα μη θλίβωσιν
αυτόν. πολλούς γαρ εθεράπευσεν, ώστε
επιπίπτειν αυτώ ίνα αυτού άψωνται όσοι
είχον μάστιγας. και τα πνεύματα τα ακά=
θαρτα όταν αυτόν εθεώρει, προσέπιπτεν αυ
τώ. και έκραζε λέγοντα, ότι συ ει ο υιός του
θεού. και πολλά επετίμα αυτοίς, ίνα μη
φανερόν αυτόν ποιήσωσι. και αναβαίνει
εις το όρος και προσκαλείται ους ήθελεν αυ
τος, και απήλθον προς αυτόν. και εποίησε
δώδεκα ίνα ώσι μετ αυτού, και ίνα αποσ=
τέλλη αυτούς κηρύσσειν και έχειν εξουσί=
αν θεραπεύειν τας νόσους, και εκβάλλειν τα
δαιμόνια. και επέθηκε τω σίμωνι όνομα πέ
τρον. και ιάκωβον τον του ζεβεδαίου, και ιω=
άννην τον αδελφόν του ιακώβου, και επέ=
θηκεν αυτοίς ονόματα βοανεργές, ο εστίν υ
ιοί βροντής. και ανδρέαν, και φίλιππον, και
βαρτολομαίον, και ματθαίον, και θωμάν,
και ιάκωβον τον του αλφαίου, και θαδδαί
ον, και σίμωνα τον κανανίτην, και ιούδαν ισ
καριώτην, ος και παρέδωκεν αυτόν. και έρ
χονται εις οίκον, και συνέρχεται πάλιν ό=
χλος ώστε μη δύνασθαι αυτούς μήτε άρ=
τον φαγείν. και ακούσαντες οι παρ αυτού ε
ξήλθον κρατήσαι αυτόν. έλεγον γαρ ότι εξέ
στη. και οι γραμματείς οι από ιεροσολύμων
καταβάντες έλεγον, ότι βεελζεβούλ έχει,
και ότι εν τω άρχοντι των δαιμονίων εκβά=
λλει τα δαιμόνια. και προσκαλεσάμενος αυ
τούς εν παραβολαίς έλεγεν αυτοίς. πως δύ
ναται σατανάς σατανάν εκβάλλειν. και εάν
βασιλεία εφ εαυτήν μερισθή, ου δύναται
σταθήναι η βασιλεία εκείνη. και εάν οικία εφ
εαυτήν μερισθή, ου δύναται σταθήναι η οι
κία εκείνη. και ει ο σατανάς ανέστη εφ εαυ=
τόν και μεμέρισται, ου δύναται σταθήναι,
αλλά τέλος έχει. ουδείς δύναται τα σκεύη
του ισχυρού εισελθών εις την οικίαν αυτού

dicit homini. Extende manum
tuam. Et extendit: & restituta est
manus illi. Exeuntes autem — Mat. 12.b.
pharisei statim cum herodianis — Johã. 10.g
consiliũ faciebant aduersus eũ: quõ eũ
perderent. Jesus autem
cum discipulis suis secessit ad mare:
et multa turba a galilea — Mat. 4.g.
et iudea secuta est eum. Et — Lucc. 4.e.
ab hierosolymis et ab idumea — Johan. 6.a
et trans iordanem: et qui circa tyrum
et sydonez multitudo magna audiẽtes q̃
faciebat venerũt ad eum. Et dixit ie= — B
sus discipulis suis: vt in nauicula
sibi deseruirẽt ꝑpter turbã ne cõprimerẽt
eum. Multos enim sanabat: ita vt
irruerẽt in eũ vt illũ tangerẽt quotquot
habebant plagas. Et spiritus immundi
cum illum videbant procidebant ei.
Et clamabant dicentes. Tu es filius — Lucc. 4.g.
dei. Et vehementer cõminabat̃ eis: ne
manifestarẽt illum. Et ascendens — Mat. 10.a.
in montẽ: vocauit ad se quos voluit ipse — Lucc. 6.c.
et venerunt ad eum. Et fecit
vt essent duodecim cũ illo: & vt mitteret
eos predicare. Et dedit illis potestatez
curandi infirmitates et eijciendi
demonia. Et iposuit simõi nomẽ petrꝰ — Mat. 10.a.
Et iacobũ zebedei: et iohannem — Lucc. 6.c. Actu. 1.b.
fratrem iacobi: et imposuit
eis nomina boanerges: quod est filij
tonitrui. Et andream et philippum et — C
bartholomeum & matheuz et thomam
et iacobum alphei et thadeum
et simonẽ chananeũ: et iudam scarioth
qui et tradidit illum. Et veniunt
ad domuz. Et conuenit iterum turba:
ita vt non posset neq; panem
manducare. Et cum audissent sui exie=
runt tenere eũ. Dicebãt ei qm̃ i furorẽ
versus ẽ. Et scribe q̃ ab hierosolymis — Mat. 12.c.
descẽderãt: dicebãt qm̃ beelzebub hʒ: — Lucc. 11.b
& quia in principe demoniorum eijcit
demonia. Et conuocatis eis — Mat. 12.b.
in parabolis dicebat illis. Quõ potest — Lucc. 11.c.
sathanas sathanam eijcere? Et si
regnuz in se diuidatur: non potest
regnum illud stare. Et si domus sup
semetipsaz dispartiat̃: nõ potest domus
illa stare. Et si sathanas cõsurrexerit
in semetipsũ: dispꝑtitꝰ ẽ & nõ poterit sta
re sed finem habet. Nemo potest vasa — D
fortis ingressus in domum eius

διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν
δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσῃ.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ
ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων καὶ
βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν. ὃς
δ᾽ ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα ἀλλ᾽ ἔνοχός ἐ
στιν αἰωνίου κρίσεως. ὅτι ἔλεγον πνεῦμα ἀ
κάθαρτον ἔχει. ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ
ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἔξω ἑστῶτες, ἀπέστει=
λαν πρὸς αὐτὸν φωνοῦντες αὐτόν. καὶ ἐκά=
θητο ὄχλος περὶ αὐτόν. εἶπον δὲ αὐτῷ ἰδοὺ
ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀ=
δελφαί σου ἔξω ζητοῦσί σε. καὶ ἀπεκρίθη αὐ
τοῖς λέγων. τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ ἀδελ
φοί μου, καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς
περὶ αὐτὸν καθημένους, λέγει. ἴδε ἡ μήτηρ
μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ὃς γὰρ ἂν ποιή=
σῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος μου ἀδελ=
φὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστί. Cap.4.
Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θά
λασσαν, καὶ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος
πολύς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον
καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν. καὶ ἐδί=
δασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά. καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ἀκούε
τε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι. καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ
τὴν ὁδὸν καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ καὶ κατέφα=
γεν αὐτό. ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες
ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν. καὶ εὐθέως ἐ=
ξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. ἡλίου
δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ
μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς
τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ
συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε.
καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν,
καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξά=
νοντα, καὶ ἔφερεν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκον
τα, καὶ ἐν ἑκατόν. καὶ ἔλεγεν ὁ ἔχων ὦτα ἀ
κούειν ἀκουέτω. ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας
ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς
δώδεκα τὴν παραβολήν. καὶ ἔλεγεν αὐ=
τοῖς. ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὸ μυστή=
ριον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ἐκείνοις δὲ
τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γί=
νεται, ἵνα βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴ=
δωσι, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συ=
νιῶσι. μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθῇ
αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. καὶ λέγει αὐτοῖς
οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην, καὶ
πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε.

diripere: nisi prius fortem
alliget: et tunc domum eius diripiet.
Amen dico vobis quoniam omnia dimittentur Mat.12.d. Luce.12.b.
filiis hominum peccata et
blasphemie quibus blasphemauerint. Qui
autem blasphemauerit in spiritum sanctum
non habebit remissionem in eternum: sed reus erit
eterni delicti: quoniam dicebant spiritum immundum
habet. Et veniunt Mat.12.g. Luce.8.c.
mater eius et fratres: et foris stantes mi
serunt ad eum vocantes eum. Et sede=
bat circa eum turba: et dicunt ei. Ecce
mater tua et fratres tui
foris querunt te. Et respondens eis
ait. Que est mater mea et fratres
mei? Et circumspiciens ce mater
eos qui in circuitu eius sedebant ait. Ec
mea et fratres mei. Qui enim fecerit
voluntatem dei: hic frater meus
et soror mea et mater est. Cap.4.
Et iterum cepit docere ad mare A
et congregata est ad eum turba
multa: ita vt nauim ascendens
sederet in mari: et omnis turba
circa mare super terram erat: et docebat
eos in parabolis multa et
dicebat illis in doctrina sua. Audite
Ecce exiit seminans ad seminandum. Et Mat.13.a Luce.8.a.
dum seminat: aliud cecidit circa
viam et venerunt volucres celi et come=
derunt illud. Aliud vero cecidit super petrosa
vbi non habuit terram multam: et statim exor
tum est: quoniam non habebat altitudinem terre. Et Jaco.1.b. 1.Pe.1.d. 2.Cor.9.b
quando exortus est sol exestuauit: et eo quod
non habebat radicem exaruit. Et aliud ce
cidit in spinas: et ascenderunt spine et
suffocauerunt illud et fructum non dedit.
Et aliud cecidit in terram bonam:
et dabat fructum ascendentem et cresce
tem: et afferebat vnum tricesimum et vnum se
xagesimum et vnum centesimum. Et dicebat. B
Qui habet aures audiendi audiat. Et cum
esset singularis interrogauerunt eum hi qui
cum eo erant duodecim parabolam: et dicebat
Vobis datum est nosse mysterium eis
regni dei: illis autem qui Mat.13.b. Luce.8.b. Johan.12.f.
foris sunt in parabolis omnia fiunt:
vt videntes videant et non videant: Esaie.6.c. Actu.17.f.
et audientes audiant et non intelligant
nequando conuertantur et dimittantur
eis peccata. Et ait illis.
Nescitis parabolam hanc: et
quomodo omnes parabolas cognoscetis.

/ο σπείρωμ/Τομ λόγομ σπείρει. ούτοι δέ ει
σίμ οι ωαρά/Τημ ολόμ όπου σπείρεται /ο λό=
γος, και όταμ ακούσωσιμ, ευθέως έρχεται /ο
σαταμάς και αίρει/Τομ λόγομ/Τομ εσπαρμέ=
μομ εμ/Ταις καρδίαις αυτώμ. και ούτοι εισίμ
ομοίως/οι επί/Τα ωετρώδη σπειρόμεμοι, οι
όταμ ακούσωσι/Τομ λόγομ, ευθέως μετά χα
ράς λαμβάμουσιμ αυτόμ. και ουκ έχουσι ρί
ζαμ εμ εαυτοίς, αλλά ωρόσκαιροι εισίμ, είτα
γεμομέμης θλίψεως ή διωγμού διά/Τομ
λόγομ, ευθύς σκαμδαλίζομται. και ούτοι
εισίμ/οι εις/Τας ακάμθας σπειρόμεμοι./οι τομ
λόγομ ακούομτες, και αι μερίμμαι/Του αιώ
μος Τούτου και/η αωάτη/Του ωλούτου, και
/αι περί/Τα λοιπά επιθυμίαι εισπορευόμεμαι,
συμωμίγουσι/Τομ λόγομ και άκαρπος γίμε
ται. και ούτοι εισίμ/οι επί/Τημ γημ/Τημ καλήμ
σπαρέμτες, οίτιμες ακούουσι/Τομ λόγομ και
παραδέχομται, και καρποφορούσιμ εμ Τριά
κομτα, και εμ εξήκομτα, και εμ εκατόμ. και έ=
λεγεμ αυτοίς. μήτι/ο λύχμος έρχεται ίμα υ
πό/Τομ μόδιομ Τεθή, ή υπό/Τημ κλίμημ. ουχ
ίμα επί/Τημ λυχμίαμ επιτεθή, ου γαρ εστί
Τι κρυωτόμ ο εάμ μη φαμερωθή. ουδέ εγέμε
το απόκρυφομ, αλλ' ίμα εις φαμερόμ έλθη.
ει Τις έχει ώτα ακούειμ ακουέτω. και έλεγεμ
αυτοίς. βλέπετε Τι ακούετε. εμ ω μέτρω με
τρείτε, μετρηθήσεται υμίμ, και ωροστεθήσε
ται υμίμ/Τοις ακούουσιμ. ός γαρ αμ έχη
δοθήσεται αυτώ. και ος ουκ έχει, και ο έ=
χει αρθήσεται απ' αυτού. και έλεγεμ, ούτως
εστίμ/η βασιλεία/Του θεού, ως εάμ άμθρω=
πος βάλη/Τομ σπόρομ επί/Της γης. και κα=
θεύδη και εγείρηται μύκτα και ημέραμ, και/ο
σπόρος βλαστάμη και μηκύμηται ως ουκ οί
δεμ αυτός. αυτομάτη γαρ/η γη καρποφορεί
ωρώτομ χόρτομ, είτα στάχυμ, είτα ωλή=
ρη σίτομ εμ/Τω στάχυϊ. όταμ δε ωαραδώ/ο
καρπός, ευθέως αποστέλλει/Το δρέπαμομ ό
τι ωαρέστηκεμ/ο θερισμός. και έλεγε Τίμι ο=
μοιώσωμεμ/Τημ βασιλείαμ/Του θεού, η εμ
ωοία ωαραβολή παραβαλούμεμ αυτήμ. ως
κόκκομ σιμάπεως, ος όταμ σπαρή επί/Της
γης, μικρότερος ωάμτωμ/Τωμ σπερμάτωμ
εστί/Τωμ επί/Της γης, και όταμ σπαρή αμα=
βαίμει και γίμεται πάμτωμ/Τωμ λαχάμωμ μεί
ζωμ, και ωοιεί κλάδους μεγάλους ώστε δύ
μασθαι υπό/Τημ σκιάμ αυτού/Τα ωετειμά
/Του ουραμού κατασκημούμ. και Τοιαύταις
ωαραβολαίς ωολλαίς ελάλει αυτοίς/Τομ
λόγομ, καθώς ηδύμαμτο ακούειμ. χω=
ρίς δε ωαραβολής ουκ ελάλει αυτοίς. κα=
τ' ιδίαμ δε/Τοις μαθηταίς αυτού επέλυε ωάμ=

Qui seminat verbū seminat. Hi aūt sūt
qui circa viam vbi seminatur verbū:
& cum audierint: confestim venit
sathanas & aufert verbū qđ seminatū ē
in cordibus eorum. Et hi sunt
similiter qui super petrosa seminant: q̄
cum audierit verbum: statim cū gaudio
accipiunt illud: & non habent radicem
in se: sed temporales sunt: deinde
orta tribulatione et persecutione ꝓpter
verbum: cōfestim scandalizant. Et alii
sunt qui in spinis seminantur. Hi sunt
qui verbum audiunt: et erumne seculi
et deceptio diuitiarum: et
circa reliqua concupiscentie introeūtes
suffocant verbū: & sine fructu efficitur.
Et hi sunt qui super terram bonam
seminati sunt: qui audiunt verbum et
suscipiunt: & fructificāt: vnū tricesimū:
vnū sexagesimū & vnū cētesimū. Et di=
cebat illis. Nunqđ venit lucerna vt sub
modio ponatur aut sub lecto? Nonne
vt super cādelabrū ponat. Non est enī
aliqđ abscōditū qđ nō manifestet: nec
occultū qđ nō veniat in palā. Si quis hꝫ aures audiēdi audiat. Et di
cebat illis. Videte qđ audiatis. In qua
mēsura mēsi fueritis: remetiet vobis: &
vobis. Qui enim habet adiiciet
dabitur illi: et qui nō hꝫ etiā qđ hꝫ
auferetur ab eo. Et dicebat. Sic
est regnum dei quēadmodum si homo
iaciat sementē in terram & dormiat:
et exurgat nocte et die: et
semen germinet et increscat dum nescit
ille. Vltro enim terra fructificat
primū herbā: deinde spicā: dein plenū
frumētū in spica. Et cū ex se ꝓduxerit
fructus: statim mittit falcem quoniam
adest messis. Et dicebat. Cui assimila=
bimus regnum dei? aut
cui parabole cōparabimꝰ illud. Sicut
granū sinapis: qđ cū seminatū fuerit i
terra minꝰ est oībus seminibus que sunt
in terra & cū natū fuerit ascēdit i arbo
rem: et fit maius omnibus oleribus:
& facit ramos magnos: ita vt possint
sub vmbra eius aues
celi habitare. Et talibus
multis parabolis loquebatur eis
verbum prout poterant audire: sine
parabola aūt nō loquebat eis. Seorsū
aūt discipulis suis disserebat omnia.

Mat.13.c. Luce.8.b.

C

Mat.5.b. Luc.8.c. 7.11.e. Mat.10.c Luce.8.c.

Mat.7.a. Luce.6.f.

Mat.13.b. 7.25.c. Luce.8.c. 7.16.d.

Mat.13.d Luce.13.d.

D

Mat.13.e.

τα. και λέγει αυτοίς εν εκείνη τη ημέρα οψίας γενομένης, διέλθωμεν εις το πέραν. και αφέντες τον όχλον παραλαμβάνουσιν αυτόν ως ην εν τω πλοίω, και άλλα δε πλοιάρια ην μετ αυτού. και γίνεται λαίλαψ ανέμου μεγάλη, τα δε κύματα επέβαλεν εις το πλοίον, ώστε αυτό ήδη γεμίζεσθαι, και ην αυτός επί τη πρύμνη επί το προσκεφάλαιον καθεύδων και διεγείρουσιν αυτόν και λέγουσιν αυτώ. διδάσκαλε ου μέλλει σοι ότι απολλύμεθα, και διεγερθείς. επετίμησε τω ανέμω, και είπε τη θαλάσση. σιώπα πεφίμωσο. και εκόπασεν ο άνεμος, και εγένετο γαλήνη μεγάλη. και είπεν αυτοίς. τι δειλοί εστέ ούτως. πως ουκ έχετε πίστιν. και εφοβήθησαν φόβον μέγαν, και έλεγον προς αλλήλους. τις άρα ούτος εστίν ότι και ο άνεμος και η θάλασσα υπακούουσιν αυτώ.

Cap. 5.

Και ήλθον εις το πέραν της θαλάσσης εις την χώραν των γαδαρηνών. και εξελθόντι αυτώ εκ του πλοίου, ευθέως απήντησεν αυτώ εκ των μνημείων άνθρωπος εν πνεύματι ακαθάρτω, ος την κατοίκησιν είχεν εν τοις μνήμασι. και ούτε αλύσεσιν ουδείς ηδύνατο αυτόν δήσαι, διά το αυτόν πολλάκις πέδαις και αλύσεσι δεδέσθαι. και διεσπάσθαι υπ αυτού τας αλύσεις, και τας πέδας συντετρίφθαι. και ουδείς αυτόν ίσχυε δαμάσαι. και διαπαντός νυκτός και ημέρας εν τοις μνήμασι και εν τοις όρεσι ην κράζων, και κατακόπτων εαυτόν λίθοις. ιδών δε τον ιησούν από μακρόθεν, έδραμεν και προσεκύνησεν αυτώ, και κράξας φωνή μεγάλη είπε. τι εμοί και σοι ιησού υιέ του θεού του υψίστου. ορκίζω σε τον θεόν μη με βασανίσης, έλεγε γαρ αυτώ, έξελθε το πνεύμα το ακάθαρτον εκ του ανθρώπου. και επηρώτα αυτόν. τι σοι όνομα. και απεκρίθη λέγων. λεγεών όνομα μοι, ότι πολλοί εσμέν. και παρεκάλει αυτον πολλά, ίνα μη αυτούς αποστείλη έξω της χώρας. ην δε εκεί προς τω όρει αγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη. και παρεκάλεσαν αυτόν πάντες οι δαίμονες λέγοντες. πέμψον ημάς εις τους χοίρους, ίνα εις αυτούς εισέλθωμεν. και επέτρεψεν αυτοίς ευθέως ο ιησούς. και εξελθόντα τα πνεύματα τα ακάθαρτα, εισήλθον εις τους χοίρους; και ώρμησεν η αγέλη κατά του κρημνού εις την θάλασσαν, ησαν γαρ ως δισχίλιοι. και επνίγοντο εν τη θαλάσση. οι δε βόσκοντες τους χοίρους έφυγον, και ανήγγειλαν εις την

Et ait illis in illa die cum sero esset — Lucc. 9.b.
factum: trãseamus contra. Et — Johã. 6.a.
dimittentes turbam assumunt eum
ita vt erat in naui: ꝛ alie naues
erant cum illo. Et facta est procella — Mat. 8.e.
magna venti: ꝛ fluctus mittebat in — Lucc. 8.c.
nauim: ita vt impleref nauis. Et erat
ipse in puppi super ceruical
dormiens et excitant eum: ꝛ dicunt
illi. Magister non ad te pertinet quia
perimus. Et exurgens cõminatus est
vento et dixit mari. Tace obmutesce.
Et cessauit vẽt9: ꝛ facta ẽ
trãqllitas magna. Et ait illis. Quid ti — Mat. 8.c.
midi estis. Necdum habetis fidem. Et
timuerũt timore magno: ꝛ dicebant ad
alterutrum. Quis putas est iste: quia — Mat. 8.f.
ventus ꝛ mare obediunt ei. — Lucc. 8.d.

Cap. 5.

Et venerunt trans fretum maris — A
in regionẽ gerasenorũ. Et exeunti — Mat. 8.f.
ei de naui statim occurrit
de monumentis homo in
spiritu imundo: qui domiciliũ habebat
ĩ monumẽtis. Et neqꝫ cathenis iã qsqꝫ
poterat eum ligare: quoniam
sepe compedibus et cathenis vinctus
dirupisset cathenas et
compedes comminuisset: ꝛ nemo
poterat eum domare. Et semper
die ac nocte ĩ monumẽtis ꝛ ĩ mõtib9 e-
rat clamãs ꝛ cõcidens se lapidib9. Vi
dens autem iesum a longe cucurrit
ꝛ adorauit eum: ꝛ clamans voce
magna dixit. Quid mihi ꝛ tibi iesu
fili dei altissimi? Adiuro te p deũ ne
me torqueas. Dicebat enim illi. Exi
spiritus immunde ab homine isto.
Et iterrogabat eũ. Qd tibi nomẽ ẽ? Et
dicit ei. Legio mihi nomẽ ẽ: qꝛ multi
sumus. Et deprecabãtur eum multum — B
ne se expelleret extra regionem. Erat — Mat. 8.g
aũt ibi circa mõtẽ grex porcorũ magn9 — Luce. 8.c.
pascens in agris. Et deprecabantur eũ
spiritus dicentes. Mitte nos in
porcos: vt in eos introeamus. Et
concessit eis statim iesus. Et
exeuntes spiritus immundi
introierunt in porcos: et magno impetu
grex precipitatus est in mari
ad duo milia: et suffocati sunt
in mari. Qui autem pascebant — Mat. 8.g.
eos fugerunt: et nunciauerunt in — Luce. 8.c

πόλιν καὶ εις τους ἀγρούς. καὶ εξῆλθον ι=
δεῖν τι εστὶ το γεγονός. καὶ ἔρχονται προς
τον ιησοῦν, καὶ θεωροῦσι τον δαιμονιζόμε=
νον καθήμενον καὶ ιματισμένον καὶ σωφρο=
νοῦντα, τον εσχηκότα τον λεγεῶνα, καὶ ε=
φοβήθησαν. διηγήσαντο δε αυτοῖς οι ιδόν=
τες πως εγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ πε
ρὶ των χοίρων. καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αυ
τον απελθεῖν από των ορίων αυτῶν. καὶ εμ
βάντος αυτοῦ εις το πλοῖον, παρεκάλει αυ=
τον ο δαιμονισθεὶς ἵνα ᾖ μετ αυτοῦ. ο δε
ιησοῦς ουκ αφῆκεν αυτόν, αλλὰ λέγει αυ=
τῷ. ὕπαγε εις τον οἶκον σου προς τους
σούς, καὶ ανάγγειλον αυτοῖς ὅσα σοι ο κύ
ριος πεποίηκε, καὶ ηλέησέ σε. καὶ απῆλθε καὶ
ἤρξατο κηρύσσειν εν τῃ δεκαπόλει ὅσα εποίη
σεν αυτῷ ο ιησοῦς. καὶ πάντες εθαύμαζον.
καὶ διαπεράσαντος του ιησοῦ εν τῷ πλοίῳ
πάλιν εις το πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς
επ αυτόν, καὶ ἦν παρὰ την θάλασσαν. καὶ
ιδοὺ ἔρχεται εἷς των αρχισυναγώγων ονό
ματι ιάειρος. καὶ ιδὼν αυτόν, πίπτει προς
τους πόδας αυτοῦ, καὶ παρεκάλει αυτὸν
πολλὰ λέγων. ὅτι το θυγάτριον μου εσ=
χάτως ἔχει. ἵνα ελθὼν επιθῇς αυτῇ τας χεῖ=
ρας, ὅπως σωθῇ καὶ ζήσεται. καὶ απῆλθε μετ
αυτοῦ, καὶ ηκολούθει αυτῷ ὄχλος πολὺς
καὶ συνέθλιβον αυτόν. καὶ γυνή τις οὖσα
εν ρύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, καὶ πολλὰ
παθοῦσα υπὸ πολλῶν ιατρῶν, καὶ δαπα
νήσασα τα παρ εαυτῆς πάντα καὶ μηδὲν
ωφεληθεῖσα αλλὰ μᾶλλον εις το χεῖρον ελ
θοῦσα, ακούσασα περὶ του ιησοῦ, ελθοῦσα
εν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν ἥψατο του ιματίου αυ
τοῦ. ἔλεγε γαρ ὅτι καν των ιματίων αυτοῦ
ἅψωμαι, σωθήσομαι. καὶ ευθέως εξηράνθη η
πηγὴ του αἵματος αυτῆς. καὶ ἔγνω τῷ σώ
ματι, ὅτι ἴαται απὸ της μάστιγος αυτῆς.
καὶ ευθέως ο ιησοῦς επιγνοὺς εν εαυτῷ την
εξ αυτοῦ δύναμιν εξελθοῦσαν, επιστραφεὶς
εν τῷ ὄχλῳ ἔλεγε. τίς μου ἥψατο των ιμα
τίων. καὶ ἔλεγον αυτῷ οι μαθηταὶ αυτοῦ.
βλέπεις τον ὄχλον συνθλίβοντα σε, καὶ λέ
γεις τίς μου ἥψατο. καὶ περιεβλέπετο ιδεῖν
την τοῦτο ποιήσασαν. η δε γυνὴ φοβηθεῖσα
καὶ τρέμουσα ειδυῖα ο γέγονεν επ αυτῇ,
ἦλθε καὶ προσέπεσεν αυτῷ, καὶ εἶπεν αυτῷ
πᾶσαν την αλήθειαν. ο δε εἶπεν αυτῇ. θύ=
γατερ η πίστις σου σέσωκέ σε. ὕπαγε εις ει=
ρήνην, καὶ ἴσθι υγιὴς απὸ της μάστιγος σου.
ἔτι αυτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται απὸ του
αρχισυναγώγου λέγοντες, ὅτι η θυγάτηρ
σου απέθανε. τι ἔτι σκύλλεις τον διδάσκα=

ciuitatē et in agros. Et egressi sūt vide
re quid esset facti: et venerunt ad
iesum et vidēt illū qui a demonio vexa
batur sedentem vestitum et sane mentis:
et timuerunt.
Et narrauerunt illis qui viderant
qualiter factū eēt ei q̄ demoniū habue
de porcis. Et rogare ceperūt eū et
vt discederet de finib9 eoꝝ. Cūq3 ascē Lucc. 8.c.
deret nauim: cepit illum deprecari
q̄ a demonio vexat9 fuerat vt eēt cum
non admisit eum: sed ait illi. illo: et
Uade in domum tuam ad
tuos: et annuncia illis quanta tibi dn̄s
fecerit: et misertus sit tui. Et abijt et
cepit predicare in decapoli: quanta
sibi fecisset iesus: et omnes mirabant. C
Et cum ascendisset iesus in nauim Mat. 9.d.
rursus transfretū: conuenit turba multa Lucc. 8.f.
ad eum: et erat circa mare. Et Johan. 4.g
venit quidam de archisynagogis nomie
iayrus: et videns eum procidit ad
pedes eius: et deprecabatur eum
multū dicens: qm̄ filia mea in extremis
est. Ueni impone manū tuam sup eam:
vt salua sit et viuat. Et abijt cum
illo: et sequebatur eum turba multa:
et comprimebant eū. Et mulier q̄ erat Mat. 9.d
i pfluuio sanguinis ānis duodeci: et fue Lucc. 8.f.
rat multa ppessa a cōpluribꝰ medicis et
omnia sua: nec quicq3 erogauerat
pfecerat: sed magis deterius hēbat: cū
audisset de iesu venit
in turba retro: et tetigit vestimentū ei9.
Dicebat enim quia si vel vestimētū ei9
tetigero: salua ero. Et cōfestī siccat9 ē
fons sanguinis eius: et sensit corpore
quia sanata esset a plaga.
Et statim iesus in semetipso cognoscēs
virtutem que exierat de illo: conuersus
ad turbā aiebat. Quis tetigit vestimēta
mea. Et dicebāt ei discipuli sui.
Uides turbā cōprimentem te: et dicis
quis me tetigit. Et circumspiciebat vi
dere eam q̄ hoc fecerat. Mulier vero ti
mēs et tremēs sciens quod factū eēt i se:
venit et procidit an̄ eum et dixit ei
oēz veritatem. Ille aūt dixit ei. Filia Mat. 9.e
fides tua te saluam fecit: vade in pace: Lucc. 7.g. et 18.g
et esto sana a plaga tua.
Adhuc eo loquente veniūt nuncij ad D
archisynagogū dicētes: quia filia mgr̄m
tua modo mortua ē. Quid vltra vexas

λόγον. ὁ δὲ ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τὸν λό-
γον λαλούμενον, λέγει τῷ ἀρχισυναγώ-
γῳ. μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. καὶ οὐκ ἀφῆ-
κεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ πέ-
τρον καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν
ἰακώβου. καὶ ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρ-
χισυναγώγου. καὶ θεωρεῖ θόρυβον, κλαίον-
τας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά, καὶ εἰσελθὼν
λέγει αὐτοῖς. τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε. τὸ
παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. καὶ
κατεγέλων αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐκβαλὼν πάντας,
παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου
καὶ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς μετ αὐτοῦ, καὶ εἰσ-
πορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμε-
νον, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου,
λέγει αὐτῇ. ταλιθά, κοῦμι. ὅ ἐστι μεθερμη-
νευόμενον τὸ κοράσιον σοὶ λέγω ἔγειραι.
καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπά-
τει. ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν ἐκ-
στάσει μεγάλῃ. καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πο-
λλὰ ἵνα μηδεὶς γνῷ τοῦτο, καὶ εἶπε δοθῆ-
ναι αὐτῇ φαγεῖν. Cap. 6.

Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πα-
τρίδα αὐτοῦ. καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ γενομένου σαββά-
του, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν. καὶ
πολλοὶ ἀκούοντες, ἐξεπλήσσοντο λέγον-
τες. πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἡ
δοθεῖσα αὐτῷ, καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ
τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται. οὐχ οὗτός ἐσ-
τιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς μαρίας, ἀδελφὸς δὲ ἰα-
κώβου καὶ ἰωσῆ καὶ ἰούδα καὶ σίμωνος, καὶ
οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡ-
μᾶς, καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ἔλεγε δὲ
αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης ἄ-
τιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. καὶ ἐν τοῖς
συγγενέσι. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ
ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι,
εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας,
ἐθεράπευσε. καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν
αὐτῶν. καὶ περιῆγε τὰς κώμας κύκλῳ δι-
δάσκων, καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα. καὶ
ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο. καὶ
ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων
τῶν ἀκαθάρτων. καὶ παρήγγελεν αὐτοῖς ἵ-
να μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μό-
νον, μὴ πήραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην
χαλκόν, ἀλλ ὑποδεδεμένους σανδάλια.
καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς. ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ
μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. καὶ ὅσοι ἐὰν
μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑ-
μῶν. ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν

Iesus autem audito verbo
quod dicebatur: ait archisynagogo.
Noli timere: tantummodo crede. Et non ad-
misit quemquam se sequi: nisi petrum
et iacobum et iohannem fratrem
iacobi. Et veniunt in domum archisyna-
gogi. Et vidit tumultum et flentes
et eiulantes multum: et ingressus
ait illis. Quid turbamini et ploratis?
Puella non est mortua sed dormit. Et Mat. 9. c.
irridebant eum. Ipse vero eiectis omnibus
assumit patrem
et matrem puelle: et qui secum erant: et in-
grediuntur ubi puella erat iacens:
et tenens manum puelle
ait illi. Thabita cumi: quod est interpre-
tatum puella tibi dico surge. Mat. 9. c.
Et confestim surrexit puella et ambulabat.
Erat autem annorum duodecim. Et obstupue-
magno. Et precepit illis ve [runt stupore Mat. 9. f.
hementer ut nemo id sciret: et iussit da-
re illi manducare. Cap. 6.

Et egressus inde abijt in patriam A
suam: et sequebantur eum Mat. 13. g. Luce. 4. c. Joha. 4. f.
discipuli sui. Et facto sabbato
cepit in synagoga docere: et [dicentes.
multi audientes admirabantur in doctrina eius
Unde huic hec omnia? Et que est sapientia
que data est illi: et virtutes tales que per
manus eius efficiuntur. Nonne hic est Mat. 13. g. Johan. 6. c
faber filius marie: frater iacobi
et ioseph et iude et simonis?
Nonne et sorores eius hic nobiscum sunt
Et scandalizabantur in illo. Et dicebat Mat. 13. g.
illis iesus: quia non est propheta sine hono- Luce. 4. d.
re nisi in patria sua et in Joha. 4. f.
cognatione sua et in domo sua. Et non
poterat ibi virtutem ullam facere
nisi paucos infirmos impositis manibus
curauit: et mirabatur propter incredulitatem
eorum: et circuibat castella in circuitu do-
cens. Et vocauit duodecim et mat. 10. a.
cepit eos mittere binos: et Luce. 9. a.
dabat illis potestatem spirituum B
immundorum. Et precepit eis ne
quid tollerent in via nisi virgam tantum:
non peram non panem neque in zona
es: sed calciatos sandalijs: [bat Eph. 6. c.
et ne induerentur duabus tunicis. Et dice- Mat. 10. b
eis. Quocumque introieritis in domum: illic Luce. 10. b
manete donec exeatis inde: et quicumque Mat. 10. c
non receperint vos neque audierint: Luce. 9. a.
exeuntes inde excutite

χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς
μαρτύριον αὐτοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ἀνεκ=
τότερον ἔσται σοδόμοις ἢ γομόρροις ἐν ἡμέ
ρα κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. καὶ ἐξελθόντες
ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσι, καὶ δαιμόνια
πολλὰ ἐξέβαλον. καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολ
λοὺς ἀρρώστους, καὶ ἐθεράπευον. καὶ ἤκου=
σεν ὁ βασιλεὺς ἡρώδης, φανερὸν γὰρ ἐγέ=
νετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν, ὅτι ἰωάν=
νης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη. καὶ διὰ
τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ἄλ
λοι ἔλεγον ὅτι ἡλίας ἐστίν. ἄλλοι δὲ ἔλε=
γον ὅτι προφήτης ἐστὶν ὡς εἷς τῶν προφη=
τῶν. ἀκούσας δὲ ἡρώδης εἶπεν. ὅτι ὃν ἐγὼ
ἀπεκεφάλισα ἰωάννην οὗτός ἐστιν, αὐτὸς
ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. αὐτὸς γὰρ ὁ ἡρώδης ἀ=
ποστείλας ἐκράτησε τὸν ἰωάννην, καὶ ἔδησεν
αὐτὸν ἐν φυλακῇ, διὰ ἡρωδιάδα τὴν γυ=
ναῖκα φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ὅτι
αὐτὴν ἐγάμησεν. ἔλεγε γὰρ ὁ ἰωάννης τῷ
ἡρώδῃ. ὅτι οὐκ ἔξεστι σοὶ ἔχειν τὴν γυναῖ=
κα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ἡ δὲ ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν
αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι καὶ οὐκ
ἠδύνατο, ὁ γὰρ ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν ἰω=
άννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγι=
ον, καὶ συνετήρει αὐτόν. καὶ ἀκούσας αὐ=
τοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.
καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε ἡρώ=
δης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς
μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις, καὶ
τοῖς πρώτοις τῆς γαλιλαίας. καὶ εἰσελθού=
σης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς ἡρωδιάδος καὶ
ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ ἡρώδῃ καὶ
τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ
κορασίῳ, αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς καὶ δώ=
σω σοι. καὶ ὤμοσεν αὐτῇ, ὅτι ὃ ἐὰν αἰτή=
σῃς, δώσω σοι. ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας
μου. ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς.
τί αἰτήσομαι. ἡ δὲ εἶπε τὴν κεφαλὴν ἰωάν=
νου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως
μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ἠτήσα=
το λέγουσα. θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξαυτῆς ἐ=
πὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν ἰωάννου τοῦ βαπτι=
στοῦ. καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς
διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους
οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. καὶ εὐθέως
ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα, ἐ=
πέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ
ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλα=
κῇ. καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνα=
κι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κο=
ράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ ἀ
κούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλθον καὶ ἦραν

puluerem de pedibus vestris in
testimonium illis.
Et exeuntes
predicabant vt pniam agerēt: & demōia
multa eijciebāt. Et vngebāt oleo m̄ltos Iaco. 5. c.
egros et sanabantur. Et audiuit Mat. 14. a.
rex herodes: manifestū enim factū est Luce. 9. a.
nomen ei9 et dicebat. Quia iohannes
baptista resurrexit a mortuis: & ꝓpterea
virtutes operantur in illo. Alij autem
dicebant quia helias est alij vero dice=
bāt: qr ꝓpheta e: q̄si vn9 ex ꝓphetis. Quo Mat. 14. a
audito herodes: ait. Quem ego Luce. 9. b.
decollaui iohannem hic misit ac C
a mortuis resurrexit. Ipse eni herodes Mat. 14. a
tenuit iohannem: et vinxit Luce. 3. d.
eū in carcerē ꝓp herodiadem vxorem
philippi fratris sui: quia
duxerat eam. Dicebat enim iohannes Mat. 14. a
herodi. Non licet tibi habere vxorem
fratris tui. Herodias aūt insidiabatur
illi: et volebat occidere eum nec
poterat. Herodes aūt metuebat iohānē
sciens eum virum iustum et sanctum:
et custodiebat eum: & audito eo
multa faciebat: & libenter eū audiebat.
Et cū dies opportun9 accidisset: hero
des natalis sui cenam fecit
principibus et tribunis et
primis galilee. Cumqȝ introisset
filia ipsius herodiadis et
saltasset et placuisset herodi: simulqȝ
recumbentibus: rex ait
puelle. Pete a me quod vis: & dabo 2. Re. 19. g
tibi. Et iurauit illi: qr quicqd petieris Hester. 5. b
dabo tibi licet dimidium regni D
mei. Que cū exisset dixit matri sue.
Quid petam? At illa dixit. Caput io=
hānis baptiste. Cumqȝ introisset statim
cum festinatione ad regem petiuit
dicens. Volo vt protinus des mihi in
disco caput iohannis baptiste.
Et contristatus est rex
ꝓpter iusiurādū & ꝓp simul discūbentes
noluit eam contristare: sed
misso spiculatore precepit
afferri caput eius in disco: et
decollauit eum in carcere.
Et attulit caput eius in disco:
et dedit illud puelle: & puella
dedit matri sue. Quo audito Mar. 14. c.
discipuli eius venerunt et tulerunt

τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνη-
μείῳ. καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς
τὸν ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα,
καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν, καὶ εἶ-
πεν αὐτοῖς. δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ ἰδίαν εἰς
ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον. ἦ-
σαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πο-
λλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν, καὶ ἀπῆλ-
θον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ ἰδίαν,
καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας, καὶ ἐπέγνω-
σαν αὐτὸν πολλοί. καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν
πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ. καὶ προῆλθον αὐ
τούς, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ ἐξελθὼν
εἶδεν ὁ ἰησοῦς πολὺν ὄχλον καὶ ἐσπλαγ-
χνίσθη ἐπ αὐτοῖς. ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ
ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐ
τοὺς πολλά. καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενο-
μένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ λέγουσιν. ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ
ἤδη ὥρα πολλή. ἀπόλυσον αὐτοὺς ἵνα ἀ-
πελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώ
μας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους. τί γὰρ
φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶ
πεν αὐτοῖς. δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ
λέγουσιν αὐτῷ. ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν
δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δῶμεν αὐ
τοῖς φαγεῖν. ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς. πόσους ἄρ
τους ἔχετε. ὑπάγετε καὶ ἴδετε. καὶ γνόντες
λέγουσι. πέντε καὶ δύο ἰχθύας. καὶ ἐπέτα
ξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμ
πόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. καὶ ἀνέπε-
σον πρασιαὶ πρασιαὶ ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ
πεντήκοντα. καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους
καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν
οὐρανόν, εὐλόγησε, καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρ
τους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πα
ραθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρι
σε πᾶσι. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθη
σαν, καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους
πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. καὶ ἦσαν οἱ
φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄν-
δρες. καὶ εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν
εἰς τὸ πέραν πρὸς βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀ
πολύσῃ τὸν ὄχλον. καὶ ἀποταξάμενος αὐ-
τοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. καὶ
ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς
θαλάσσης. καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς.
καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐ-
λαύνειν. ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς.
καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτός, ἔρ-
χεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θα-
λάσσης. καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. οἱ δὲ

corpus eius et posuerunt illud in monu
mento. Et convenientes apostoli ad
iesum: renunciaverunt ei omnia
que egerant et docuerant. Et ait
illis. Venite seorsum in
desertum locum: et requiescite pusillum. Erant
enim qui veniebant et redibant multi.
Et nec spacium manducandi habebant. Et asce
dentes in navim abierunt in desertum locum se
orsum. Et viderunt eos abeuntes: et cogno
verunt multi: et pedestres de omnibus
civitatibus cucurrerunt illuc et prevenerunt eos. E
Et exiens
vidit turbam multam iesus et misertus est
super eos: quia erant sicut oves non
habentes pastorem: et cepit illos docere
multa. Et cum iam hora multa fieret
accesserunt discipuli eius.
dicentes. Desertus est locus hic et
iam hora preteriit. Dimitte illos: ut eun
tes in proximas villas et vicos
emant sibi cibos quos
manducent. Et respondens ait
illis. Date illis manducare. Et
dixerunt ei. Euntes emamus
ducentis denariis panes et dabimus ill'
manducare et dicit eis. Quot panes
habetis? Ite et videte. Et cum cognovissent
dicunt: quinque et duos pisces. Et pre-
cepit illis ut accumbere facerent omnes secundum
contubernia super viride fenum. Et discubue
runt in partes per centenos et
quinquagenos. Et acceptis quinque panibus
et duobus piscibus: intuens in
celum benedixit et fregit panes
et dedit discipulis suis ut ponerent ante
eos: et duos pisces divisit
omnibus. Et manducaverunt omnes: et saturati
sunt. Et sustulerunt reliquias fragmentorum duo
decim cophinos plenos: et de piscibus. Erant
autem qui manducaverunt quinque milia virorum.
Et statim coegit discipulos
suos ascendere navim ut precederent
trans fretum ad bethsaidam: dum ipse dimit
teret populum. Et cum dimisisset eos
abiit in montem orare. Et cum
sero esset: erat navis in medio
mari et ipse solus in terra:
et videns eos laborantes in remigando:
erat enim ventus contrarius eis.
Et circa quartam vigiliam noctis venit
ad eos ambulans supra mare:
et volebat preterire eos. At illi ut G

Mat. 9. g. et 15. f. j. 8. a.

Mat. 14. c. Luce. 9. b.

Mat. 14. d Luce. 9. b. Johã. 6. a.

F

mat. 15. g. Luce. 9. b. Johan. 6. b

Mat. 14. e. Luce. 6. b. Johã. 6. b.

mat. 14. e.

ιδόντες αυτὸν περιπατοῦντα επὶ τῆς θαλάσ-
σης, ἔδοξαν φάντασμα εἶναι καὶ ανέκραξαν.
πάντες γὰρ αυτὸν εἶδον καὶ εταράχθησαν.
καὶ ευθέως ελάλησε μετ' αυτῶν, καὶ λέγει
αυτοῖς. θαρσεῖτε. εγώ ειμί, μὴ φοβεῖσθε.
καὶ ανέβη πρὸς αυτοὺς εις τὸ πλοῖον. καὶ
εκόπασεν ὁ ἄνεμος. καὶ λίαν εκ περισσοῦ
εν εαυτοῖς εξίσταντο καὶ εθαύμαζον, ου
γὰρ συνῆκαν επὶ τοῖς ἄρτοις. ἦν γὰρ ἡ καρ-
δία αυτῶν πεπωρωμένη. καὶ διαπεράσαν-
τες, ἦλθον επὶ τὴν γῆν γεννησαρέτ, καὶ προ-
σωρμίσθησαν. καὶ εξελθόντων αυτῶν εκ τοῦ
πλοίου, ευθέως επιγνόντες αυτόν, περι-
δραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον εκείνην, ἤρ-
ξαντο επὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κακῶς ἔχον-
τας περιφέρειν ὅπου ἤκουον ὅτι εκεῖ εστί.
καὶ ὅπου ἂν εισεπορεύετο εις κώμας ἢ πό-
λεις ἢ αγρούς, εν ταῖς αγοραῖς ετίθουν
τοὺς ασθενοῦντας. καὶ παρεκάλουν αυτὸν
ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ιματίου αυτοῦ
ἅψωνται. καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αυτοῦ, εσώ-
ζοντο. Cap. 7.
Καὶ συνάγονται πρὸς αυτὸν οἱ φαρισαῖ-
οι, καὶ τίνες τῶν γραμματέων ελθόντες
ἀπὸ ιεροσολύμων. καὶ ιδόντες τινὰς τῶν
μαθητῶν αυτοῦ κοιναῖς χερσί τουτέστιν ανί-
πτοις εσθίοντας ἄρτους, εμέμψαντο. οἱ γὰρ
φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ ιουδαῖοι εὰν μὴ
πυγμὴ νίψωνται τὰς χεῖρας, ουκ εσθίουσι
κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέ-
ρων. καὶ ἀπὸ αγορᾶς εὰν μὴ βαπτίσωνται,
ουκ εσθίουσι. καὶ ἄλλα πολλά εστὶν ἃ πα-
ρέλαβον κρατεῖν. βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ
ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν. ἔπειτα ε-
περωτῶσιν αυτὸν οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμ-
ματεῖς. διατί οἱ μαθηταί σου ου περιπατοῦ-
σι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων.
ἀλλὰ ανίπτοις χερσὶν εσθίουσι τὸν ἄρτον.
ὁ δὲ αποκριθεὶς εἶπεν αυτοῖς. ὅτι καλῶς
προεφήτευσεν ησαΐας περὶ υμῶν τῶν υπο-
κριτῶν, ὡς γέγραπται. οὗτος ὁ λαὸς τοῖς
χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αυτῶν πόρ-
ρω απέχει απ' εμοῦ. μάτην δὲ σέβονταί με
διδάσκοντες διδασκαλίας εντάλματα αν-
θρώπων. αφέντες γὰρ τὴν εντολὴν τοῦ θεοῦ
κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ανθρώπων, βα-
πτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα
παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. καὶ ἔλε-
γεν αυτοῖς. καλῶς αθετεῖτε τὴν εντολὴν τοῦ
θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν υμῶν τηρήσητε.
μωσῆς γὰρ εἶπε. τίμα τὸν πατέρα σου καὶ
τὴν μητέρα σου. καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα
ἢ μητέρα, θανάτω τελευτάτω. υμεῖς δὲ λέ-

viderunt eum ambulantem supra mare
putauerunt fantasma esse: et exclamauerunt.
Omnes enim viderunt eum: et turbati sunt.
Et statim locutus est cum eis: et dixit
eis. Confidite. Ego sum: nolite timere.
Et ascendit ad illos in nauim: et Mat.14.g. Luce.8.c.
cessauit ventus. Et plus magis
intra se stupebant: non
enim intellexerunt de panibus. Erat enim cor
eorum obcecatum. Et cum transfretassent
venerunt in terram genesareth: et applicue-
runt. Cumque egressi essent de
naui continuo cognouerunt eum: et percur-
rentes vniuersam regionem illam ceperunt
in grabatis eos qui se male habebant
circunferre vbi audiebant eum esse.
Et quocunque introibat in vicos vel in vil-
las aut ciuitates: in plateis ponebant
infirmos: et deprecabantur eum mat.14.g.
vt vel fimbriam vestimenti eius
tangerent: et quotquot tangebant eum salui
fiebant. Cap. 7.
Et conuenerunt ad eum pharisei A
et quidam de scribis venientes
ab hierosolymis. Et cum vidissent quosdam
ex discipulis eius communibus manibus id est non lo-
tis manducare panes vituperauerunt.
Pharisei enim et omnes iudei nisi
crebro lauerint manus non manducant:
tenentes traditionem seniorum
et a foro venientes nisi baptizentur
non comedunt: et alia multa sunt que tradita
seruare: baptismata calicum et ⌊sunt illis
vrceorum et eramentorum et lectorum. Et in- mat.15.a.
terrogabant eum pharisei et scribe.
Quare discipuli tui non ambulant
iuxta traditionem seniorum
sed communibus manibus manducant panem?
At ille respondens dixit eis. Bene
prophetauit esaias de vobis hypocritis:
sicut scriptum est. Populus hic Esaie.29.d Mat.15.b.
labiis me honorat: cor autem eorum longe
est a me. In vanum autem me colunt:
docentes doctrinas et precepta hominum. B
Relinquentes enim mandatum dei
tenetis traditiones hominum baptismata
vrceorum et calicum: et alia
similia his facitis multa. Et dicebat
illis. Bene irritum fecistis preceptum Actu.5.c.
dei: vt traditionem vestram seruetis.
Moyses enim dixit. Honora patrem tuum et Exo.20.b.
matrem tuam: et qui maledixerit patri Deut.5.b. Exo.21.b
vel matri morte moriatur. Vos autem dicitis. Leui.20.b.

γετε. ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί
κορβᾶν ὅ ἐστι δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφε=
ληθῇς, καὶ οὐκ ἔτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆ
σαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ,
ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παρα=
δόσει ὑμῶν ἣ παρεδώκατε. καὶ παρόμοια
τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. καὶ προσκαλεσά=
μενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς. ἀ=
κούετέ μου πάντες καὶ συνίετε. οὐδὲν ἐστὶν
ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς
αὐτὸν ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ἀλλὰ
τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι τὰ
κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. εἴ τις ἔχει ὦτα ἀ
κούειν ἀκουέτω. καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀ
πὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθη=
ταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. καὶ λέγει
αὐτοῖς. οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε, οὐ
νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον
εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὐ δύναται αὐτὸν κοι=
νῶσαι, ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν
καρδίαν, ἀλλ᾽ εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀ
φεδρῶνα ἐκπορεύεται καθαρίζον πάντα τὰ
βρώματα. ἔλεγε δέ, ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώ=
που ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρω
πον. ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώ=
πων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται,
μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, κλοπαί, πλεονε=
ξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγειαι, ὀφθαλμὸς
πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύ
νη. πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπο=
ρεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἐκεῖθεν
ἀναστάς, ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια τύρου καὶ
σιδῶνος, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδέ
να ἤθελε γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν.
ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ ἧς εἶχε τὸ
θυγάτριον πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα
προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἦν δὲ
ἡ γυνὴ ἑλληνίς σύρα φοινίκισσα τῷ γέ=
νει, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκ=
βάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶ
πεν αὐτῇ. ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκ
να. οὐ γὰρ καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν
τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ἡ δὲ ἀπε
κρίθη καὶ λέγει αὐτῷ. ναὶ κύριε. καὶ γὰρ τὰ
κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ
τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. καὶ εἶπεν αὐτῇ.
διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθε τὸ
δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου. καὶ ἀπελ=
θοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρε τὸ δαιμό=
νιον ἐξεληλυθός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημέ=
νην ἐπὶ τῆς κλίνης. καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν
ὁρίων τύρου καὶ σιδῶνος, ἦλθε πρὸς τὴν
θάλασσαν τῆς γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν

Si dixerit homo patri aut matri
corban qđ ē donū qđcūq; ex me tibi
pfuerit: & vltra nō dimittitis eū qcq; fa
cere patri suo aut matri:
rescindentes verbum dei per traditionē
vestram quam tradidistis. Et similia
huiusmōi multa facitis. Et aduocās ite
rum turbas dicebat illis. Audite
me omnes et intelligite. Nihil est
extra hominem introiens in
eum quod possit eum coinquinare: sȝ
que de homine procedunt illa sunt
q̄ coinquināt hoīem. Si quis hȝ aures
audiēdi audiat. Et cū itroisset in domū Mat. 15.c.
a turba: interrogabant eum discipuli
eius parabolam. Et ait
illis. Sic et vos iprudentes estis? Nō C
intelligitis qr ōme extrinsecus introiens Heb. 5.d.
in hoīem non potest eum coinquinare
quia non intrat in
cor ei9: sed in ventrē vadit & in secessū
exit purgans omnes
escas? Dicebat autem: qm q̄ de hoīe
exeunt illa coinquināt hominem.
Abintus enim de corde hominum Mat. 15.b.
male cogitationes procedūt: avaricie:
adulteria: fornicatōes: homicidia: furta
nequitie: dolus: impudicicie: oculus
malus: blasphemia: superbia & stultitia.
Omnia hec mala abintus procedunt
et coinquinant hominem. Et inde
surgens abijt in fines tyri et
sidonis: & ingressus domum neminem
voluit scire: et non potuit latere.
Mulier enī statī vt audiuit de eo cui9 Mat. 15.d.
filia hēbat spiritū immūdū: intrauit &
pcidit ad pedes eius. Erat enim
mulier gentilis syrophenissa genere.
Et rogabat eum vt demonium eijceret
de filia eius. Qui dixit
illi. Sine prius saturari filios.
Non est enim bonum sumere panem Mat. 15.e.
filiorū & mittere canib9. At illa rn̄dit D
& dixit illi. Vtiq; domine. Nam &
catelli comedunt sub mensa de
micis puerorum. Et ait illi.
Propter hunc sermonem vade: exiit
demonium a filia tua. Et cum abijsset
domum: inuenit
puellam iacentem ⌈ exiens de
supra lectū & demoniū exijsse. Et iterū
finibus tyri venit per sidonem ad
mare galilee: inter medios

ορίων δεκαπόλεως. και φέρουσιν αυτώ κω
φόν μογγιλάλον, και παρακαλούσιν αυ=
τόν, ίνα επιθή αυτώ την χείρα. και επιλαβό
μενος αυτόν από του όχλου κατ ιδίαν, έβα=
λε τους δακτύλους αυτού εις τα ώτα αυ=
τού. και πτύσας, ήψατο της γλώσσης αυ=
τού. και αναβλέψας εις τον ουρανόν, εστέ=
ναξε, και λέγει αυτώ, εφφαθά, ο εστί διανοί
χθητι. και ευθέως διηνοίχθησαν αυτού αι α
κοαί και ελύθη ο δεσμός της γλώσσης αυ=
τού, και ελάλει ορθώς. και διεστείλατο αυ
τοίς ίνα μηδενί είπωσιν. όσον δε αυτός αυ=
τοίς διεστέλλετο, μάλλον περισσότερον ε=
κήρυσσον, και υπερπερισσώς εξεπλήσσοντο
λέγοντες. καλώς πάντα πεποίηκε, και τους
κωφούς ποιεί ακούειν, και τους αλάλους
λαλείν. Cap.8.

Εν εκείναις ταις ημέραις παμπόλλου όχ=
λου όντος, και μη εχόντων τι φάγωσι,
προσκαλεσάμενος ο ιησούς τους μαθητάς
αυτού λέγει αυτοίς. σπλαγχνίζομαι επί
τον όχλον, ότι ήδη ημέρας τρεις προσμέ=
νουσι μοι, και ουκ έχουσι τι φάγωσι. και ε=
άν απολύσω αυτούς νήστις εις οίκον αυ
τών, εκλυθήσονται εν τη οδώ. τινές γαρ αυ
τών μακρόθεν ήκασι. και απεκρίθησαν αυ=
τώ οι μαθηταί αυτού. πόθεν τούτους δυνή
σεταί τις ώδε χορτάσαι άρτων επ ερημίας.
και επηρώτα αυτούς. πόσους έχετε άρτους
οι δε είπον επτά. και παρήγγειλε τω όχλω
αναπεσείν επί της γης. και λαβών τους επτά
άρτους, ευχαριστήσας έκλασε και εδίδου
τοις μαθηταίς αυτού ίνα παραθώσι. και πα
ρέθηκαν τω όχλω. και είχον ιχθύδια ολίγα
και ευλογήσας είπε παραθείναι και αυτά.
έφαγον δε και εχορτάσθησαν, και ήραν πε
ρισσεύματα κλασμάτων επτά σπυρίδας. ή=
σαν δε οι φαγόντες ως τετρακισχίλιοι, και
απέλυσεν αυτούς. και ευθέως εμβάς εις το
πλοίον μετά των μαθητών αυτού, ήλθεν
εις τα μέρη δαλμανουθά, και εξήλθον οι φα
ρισαίοι και ήρξαντο συζητείν αυτώ ζητούν=
τες παρ αυτού σημείον από του ουρανού πει
ράζοντες αυτόν. και αναστενάξας τω πνεύ=
ματι αυτού λέγει. τι η γενεά αύτη σημείον
επιζητεί. αμήν λέγω υμίν, ει δοθήσεται τη
γενεά ταύτη σημείον. και αφείς αυτούς εμ
βάς πάλιν εις πλοίον απήλθεν εις το πέ=
ραν. και επελάθοντο λαβείν άρτους. και ει=
μή ένα άρτον ουκ είχον μεθ εαυτών εν τω
πλοίω. και διεστέλλετο αυτοίς λέγων. ο=
ράτε, βλέπετε από της ζύμης των φαρισαίων
και της ζύμης ηρώδου. και διελογίζοντο

fines decapoleos: ⁊ adducũt ei surdũ ⁊
mutum: et deprecabantur eum
vt imponat illi manũ. Et apprehẽdẽs
eũ de turba seorsũ: misit
digitos suos in auriculas eius
⁊ expuens tetigit linguam eius:
et suspiciens in celum ingemuit
⁊ ait illi. Effeta quod est adaperire.
Et statim aperte sunt aures eius:
et solutum est vinculum lingue eius
⁊ loquebatur recte. Et precepit illis
ne cui dicerent. Quanto autem eis
precipiebat: tanto magis plus predica
bant et eo amplius admirabantur
dicentes. Bene omnia fecit: et
surdos fecit audire: et mutos
loqui. Cap.8.

In diebus illis iterũ cũ turba multa
esset cũ iesu nec haberẽt qđ mãdu=
conuocatis discipulis [carent:
ait illis. Misereor super
turbam: quia ecce iam triduo sustinent
me nec habent qđ manducent: ⁊ si
dimisero eos ieiunos in domũ suam:
deficient in via. Quidam enim ex eis
de longe venerunt. Et responderunt ei
discipuli sui. Unde illos
q̃s poterit hic saturare panib9 in soli=
tudine? Et interrogauit eos. Quot pa
Qui dixerunt. Septẽ. Et p̃ [nes hẽtis?
cepit turbe discũbere sup terrã. Et acci-
piẽs septẽ panes grãs agẽs fregit ⁊ da
bat discipulis suis vt apponerẽt: ⁊ appo
suerũt turbe. Et hẽbant pisciculos pau=
cos: ⁊ ipos bñdixit ⁊ iussit apponi. Et
mãducauerũt ⁊ saturati sũt: ⁊ sustulerũt
qđ supauerat de fragmẽtis septẽ sportas.
Erant aũt q̃ mãducauerãt q̃si q̃ttuor mi
lia: ⁊ dimisit eos. Et statim ascendens
nauim cum discipulis suis venit
in partes dalmanutha. Et exierũt phari
sei et ceperũt cõquirere cũ eo querentes
ab illo signum de celo: temptantes
eum: ⁊ ingemiscens spiritu
ait. Quid generatio ista signum
querit. Amen dico vobis: si dabitur
generationi isti signũ. Et dimittẽs eos
iterũ nauim: ⁊ abiit transfre [ascendit
tum. Et obliti sunt panem sumere: ⁊ ni
si vnum panem non habebant secum in
naui. Et p̃cipiebat eis dicens. Videte
⁊ cauete a fermento phariseorum
⁊ fermento herodis. Et cogitabant

Mat.9.f.⁊ 12.b.⁊.17.c ĩ.9.b. Luce.9.c.

A

Mat.15.f. sup.6.c.

ĩ.eodem.d. sup.6.f. Johã.6.b

B

Mat.16.a Johã.6.d

Mat.12.f. Luc.11.d

Mat.16.b. Luce.12.a

πρός αλλήλους λέγοντες, ότι άρτους ουκ
έχομεν. και γνούς ο ιησούς λέγει αυτοίς. Τί
διαλογίζεσθε ότι άρτους ουκ έχετε. ού=
πω νοείτε ουδέ συνίετε, έτι πεπωρωμένην έ=
χετε την καρδίαν υμών, οφθαλμούς έχον=
τες ου βλέπετε, και ώτα έχοντες ουκ ακούε
τε, και ου μνημονεύετε ότε τους πέντε άρ=
τους έκλασα εις τους πεντακισχιλίους, πό
σους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ήρατε.
λέγουσιν αυτώ δώδεκα. ότε δε τους επτά
εις τους τετρακισχιλίους, πόσων σπυρί=
δων πληρώματα κλασμάτων ήρατε. οι δε
είπον επτά. και έλεγεν αυτοίς πως ου συ=
νίετε. και έρχεται εις βηθσαϊδά, και φέρου=
σιν αυτώ τυφλόν, και παρακαλούσιν αυ=
τόν ίνα αυτού άψηται. και επιλαβόμενος
της χειρός του τυφλού, εξήγαγεν αυτόν έ
ξω της κώμης, και πτύσας εις τα όμματα
αυτού, επιθείς τας χείρας αυτώ, επηρώτα
αυτόν ει τι βλέπει, και αναβλέψας έλεγε.
βλέπω τους ανθρώπους ως δένδρα περι=
πατούντας. είτα πάλιν επέθηκε τας χείρας
επί τους οφθαλμούς αυτού, και εποίησεν
αυτόν αναβλέψαι. και αποκατεστάθη, και
ανέβλεψε τηλαυγώς άπαντας. και απέσ=
τειλεν αυτόν εις τον οίκον αυτού λέγων. μη
δε εις την κώμην εισέλθης, μηδε είπης τινί
εν τη κώμη. και εξήλθεν ο ιησούς και οι μα
θηταί αυτού εις τας κώμας καισαρείας της
φιλίππου, και εν τη οδώ επηρώτα τους
μαθητάς αυτού λέγων αυτοίς. Τίνα με λέ
γουσιν οι άνθρωποι είναι. οι δε απεκρίθη=
σαν, ιωάννην τον βαπτιστήν, και άλλοι ηλί=
αν, άλλοι δε ένα των προφητών. και αυ=
τός λέγει αυτοίς. υμείς δε τίνα με λέγετε
είναι. αποκριθείς δε ο πέτρος λέγει αυτώ.
συ ει ο χριστός. και επετίμησεν αυτοίς ίνα
μηδενί λέγωσι περί αυτού. και ήρξατο δι=
δάσκειν αυτούς ότι δει τον υιόν του ανθρώ
που πολλά παθείν, και αποδοκιμασθήναι
από των πρεσβυτέρων και αρχιερέων και
γραμματέων, και αποκτανθήναι, και μετά
τρεις ημέρας αναστήναι. και παρρησία τον
λόγον ελάλει. και προσλαβόμενος αυτόν
ο πέτρος, ήρξατο επιτιμάν αυτώ. ο δε επι=
στραφείς και ιδών τους μαθητάς αυτού, επε
τίμησε τω πέτρω λέγων. ύπαγε οπίσω μου
σατανά, ότι ου φρονείς τα του θεού, αλ=
λά τα των ανθρώπων. και προσκαλεσάμε=
νος τον όχλον συν τοις μαθηταίς αυτού εί=
πεν αυτοίς. όστις θέλει οπίσω μου ακολου
θείν, απαρνησάσθω εαυτόν και αράτω τον
σταυρόν αυτού, και ακολουθείτω μοι. οσ

ad alterutrũ dicẽtes: quia panes non
hẽmꝰ. Quo cognito ait illis iesꝰ. Quid
cogitatis qꝫ panes nõ habetis? Non
dum cognoscitis nec intelligitis? Adhuc
cor vrm̃. Oculos hñtes cecatũ hẽtis ps. 113.
non videtis: ⁊ aures hñtes non auditis.
Nec recordamini quãdo quinqꝫ panes Johã. 6. b.
fregi in quinqꝫ milia: et quot sup. 6. f.
cophinos fragmentorũ plenos sustulistis?
Dicũt ei. Duodecim. Qñ ⁊ septeꝫ panes
in quattuor milia: quot sportas
fragmẽtorũ tulistis? Quõ nõdũ itelligitis
Et dicũt ei. Septem. Et dicebat eis. sup codẽ. a.
Et veniũt bethsaida ⁊ adducũt C
ei cecũ: ⁊ rogabãt eum Mat. 20. g.
vt illum tangeret. Et apprehensa
manu ceci eduxit eum extra
vicũ: ⁊ expuens in oculos
eius ipositis manibus suis interrogauit
eum si quid videret. Et aspiciens ait.
Video homines velut arbores ambulã
tes. Deinde iterum posuit manus
super oculos eius et cepit
videre: et restitutus est ita vt
clare videret omnia. Et misit
illũ i domũ suã dicẽs. Vade i domũ tuã:
et si in vicũ introieris nemini dixeris.
Et ingressus est iesus ⁊ discipuli Mat. 16. d
eius in castella cesaree Luce. 9. c.
philippi: ⁊ in via interrogabat
discipulos suos: dicẽs eis. Quẽ me di
cũt esse hoies? Qui rñderũt illi dicẽtes.
Alij iohãnem baptistam: alij heliam:
alij vero quasi vnum de prophetis. Tũc
dicit illis. Vos vero quem me
esse dicitis? Respondens petrꝰ ait ei.
Tu es christus. Et cõminatꝰ ẽ eis ne
cui dicerẽt de illo. Et cepit docere Mat. 16. c.
eos qm̃ oportet filium hominis pati D
multa: et reprobari
a senioribus ⁊ a sũmis sacerdotibus et
scribis et occidi et post
tres dies resurgere. Et palam
verbum loquebatur: ⁊ apprehendẽs eũ
petrus cepit increpare eũ. Qui ꝯuersus
et vidẽs discipulos suos: cõminatus ẽ
petro dicens. Vade retro me Mat. 16. g.
sathana: qꝫ nõ sapis que dei sunt: sed
que hominum. Et conuocata
turba cum discipulis suis: dixit
eis. Si quis vult me sequi mat. 10. g. ⁊ 16. f.
deneget semetipm̃: ⁊ tollat Luce. 14. f. ⁊. 9. c.
crucem suam ⁊ sequatur me. Qui Galat. 2. d.

γαρ ἂν θέλη τὴν ψυχὴν αυτοῦ σῶσαι, απολέσει αυτήν. ος δ᾽ ἂν απολέση τὴν εαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν εμοῦ καὶ τοῦ ευαγγελίου, οὗτος σώσει αυτήν. τί γαρ ωφελήσει ἄνθρωπον εὰν κερδήση τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῆ τὴν ψυχὴν αυτοῦ. ἢ τί δώσει ἄνθρωπος αντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αυτοῦ. ος γαρ επαισχυνθῆ με καὶ τοὺς εμοὺς λόγους εν τῆ γενεᾶ ταύτη τῆ μοιχαλίδι καὶ αμαρτωλῶ, καὶ ο υιὸς τοῦ ανθρώπου επαισχυνθήσεται αυτὸν ὅταν ἔλθη εν τῆ δόξη τοῦ πατρὸς αυτοῦ μετὰ τῶν αγγέλων τῶν αγίων.

Cap. 9.

Καὶ ἔλεγεν αυτοῖς. αμὴν λέγω υμῖν, ὅτι εισί τινες τῶν ὧδε εστηκότων οἵτινες ου μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εληλυθυῖαν εν δυνάμει. καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ο ιησοῦς τὸν πέτρον καὶ τὸν ιάκωβον καὶ ιωάννην, καὶ αναφέρει αυτοὺς εις ὄρος υψηλὸν κατ᾽ ιδίαν μόνους, καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αυτῶν. καὶ τὰ ιμάτια αυτοῦ εγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιὼν οἷα γναφεὺς επὶ τῆς γῆς ου δύναται λευκᾶναι. καὶ ὤφθη αυτοῖς ηλίας συν μωσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῶ ιησοῦ. καὶ αποκριθεὶς ο πέτρος λέγει τῶ ιησοῦ. ραββί, καλόν εστιν ημᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ μωσεῖ μίαν, καὶ ηλία μίαν, ου γαρ ᾔδει τί λαλήσει. ἦσαν γαρ ἔκφοβοι. καὶ εγένετο νεφέλη επισκιάζουσα αυτοῖς. καὶ ἦλθε φωνὴ εκ τῆς νεφέλης λέγουσα. οὗτος εστὶν ο υιός μου ο αγαπητός, αυτοῦ ακούετε. καὶ εξάπινα περιβλεψάμενοι, ουκέτι ουδένα εἶδον ει μὴ τὸν ιησοῦν μόνον μεθ᾽ εαυτῶν. καταβαινόντων δὲ αυτῶν απὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αυτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον, ει μὴ ὅταν ο υιὸς τοῦ ανθρώπου εκ νεκρῶν αναστῆ. καὶ τὸν λόγον εκράτησαν πρὸς εαυτοὺς συζητοῦντες τί εστὶ τὸ εκ νεκρῶν αναστῆναι. καὶ επηρώτων αυτὸν λέγοντες. ὅτι λέγουσιν οι γραμματεῖς ὅτι ηλίαν δεῖ ελθεῖν πρῶτον. ο δὲ αποκριθεὶς εἶπεν αυτοῖς. ηλίας μὲν ελθὼν πρῶτον αποκαθιστᾶ πάντα, καὶ πῶς γέγραπται επὶ τὸν υιὸν τοῦ ανθρώπου ἵνα πολλὰ πάθη καὶ εξουδενωθῆ. αλλὰ λέγω υμῖν ὅτι καὶ ηλίας ελήλυθε, καὶ εποίησαν αυτῶ ὅσα ηθέλησαν καθὼς γέγραπται επ᾽ αυτόν. καὶ ελθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αυτοὺς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αυτοῖς. καὶ ευθέως πᾶς ο ὄχλος ιδὼν αυτὸν εξεθαμβήθη. καὶ προστρέχοντες, ησ=

enim voluerit animã suã saluã facere perdet eam: qui autem perdiderit aïam suam ꝓpter me ⁊ euangelium: saluã faciet eã. Quid enim ꝓderit hoi si lucretur mũdũ totum: ⁊ detrimentũ anime sue faciat: Aut quid homo cõmutationis dabit ꝓ aïa sua. Qui enim me cõfessus fuerit et verba mea in generatione ista adultera et peccatrice: ⁊ filius hominis confitebitur eum cũ venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis.

Mat.16.f. Luce.17.g.

Mat.10.f. Luce.9.c. ⁊.12.b.

Cap. 9.

Et dicebat illis. Amẽ dico vobis q sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant regnum dei veniens in virtute. Et post dies sex assumpsit iesus petrum et iacobum et iohannem: et ducit illos in montem excelsum solos: et transfiguratus est coram ipsis. Et vestimenta eius facta sunt splẽdẽtia: ⁊ cãdida nimis velut nix: q̃lia fullo nõ pt sup terrã cãdida facere. Et apparuit illis helias cum moyse: ⁊ erãt loquentes cum iesu. Et respondens petrus ait iesu. Rabbi bonum est nos hic esse: et faciamus tria tabernacla: tibi vnũ ⁊ moysi vnũ: ⁊ helie vnũ. Nõ enim sciebat qd diceret. Erãt enim timore exterriti. Et facta est nubes obũbrãs ⁊ venit vox de nube dicẽs. Hic est filius meus charissimus audite illum. Et statim circumspicientes neminẽ amplius viderũt nisi Jesum tantũ secum. Et descendentibus illis de monte precepit illis ne cuiq̃ quod vidissent narrarent: nisi cũ filius hois a mortuis resurrexerit. Et verbũ cõtinuerunt apud se: conquirẽtes quid esset cũ a mortuis resurrexerit. Et interrogabant eũ dicẽtes. Quid ergo dicũt pharisei et scribe qr heliã oportet venire primũ: Qui rñdẽs ait illis Helias cum venerit prio restituet oia: ⁊ quõ scriptũ in filium hois vt multa patiatur et contemnatur. Sed dico vobis quia ⁊ helias venit ⁊ fecerunt illi quecunq̃ voluerunt sicut scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos suos vidit turbam magnã circa eos ⁊ scribas cõquirentes cũ illis. Et cõfestim ois populus videns iesũ stupefact' e ⁊ expauerũt: ⁊ accurrẽtes

A Mat.16.g. Luce.9.d.

Mat.17.a. Luce.9.d.

B Mat.9.f.⁊12.b.⁊.17.c. sup.7.g.

Mat.17.c.

C

σπάζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησε τοὺς γραμ-
ματεῖς. τί συζητεῖτε πρὸς ἑαυτούς. καὶ ἀ-
ποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπε. διδάσκαλε
ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε ἔχοντα πνεῦ-
μα ἄλαλον, καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ,
ῥήσσει αὐτὸν καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς
ὀδόντας αὐτοῦ καὶ ξηραίνεται. καὶ εἶπον τοῖς
μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ
ἴσχυσαν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν. ὦ γε-
νεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι, ἕ-
ως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν. φέρετε αὐτὸν πρός
με, καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰ-
δὼν αὐτὸν εὐθέως τὸ πνεῦμα, ἐσπάραξεν
αὐτὸν καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀ-
φρίζων. καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ.
πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐ-
τῷ. ὁ δὲ εἶπε. παιδιόθεν. καὶ πολλάκις αὐ-
τὸν καὶ εἰς τὸ πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς τὸ ὕδωρ ἵ-
να ἀπολέσῃ αὐτόν. ἀλλ᾽ εἴ τι δύνασαι βοή-
θησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ᾽ ἡμᾶς. ὁ δὲ ἰη-
σοῦς εἶπεν αὐτῷ. τὸ, εἰ δύνασαι πιστεῦσαι,
πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. καὶ εὐθέως
κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύ-
ων ἔλεγε. πιστεύω κύριε, βοήθει μου τῇ ἀ-
πιστίᾳ. ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει
ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρ-
τῳ, λέγων αὐτῷ. τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ
κωφὸν ἐγώ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ
καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. καὶ κράξαν
καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν, ἐξῆλθε, καὶ ἐγέ-
νετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι
ἀπέθανεν. ὁ δὲ ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς
αὐτοῦ, ἤγειρεν αὐτὸν καὶ ἀνέστη. καὶ εἰ-
σελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἐπηρώτων αὐτὸν κατ᾽ ἰδίαν ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠ-
δυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό. καὶ εἶπεν αὐτοῖς
τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν
εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. καὶ ἐκεῖθεν ἐ-
ξελθόντες, παρεπορεύοντο διὰ τῆς γαλιλαί-
ας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῷ. ἐδίδασκε
γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐ-
τοῖς. ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδο-
ται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν
αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀ-
ναστήσεται. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ
ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. καὶ ἦλ-
θεν εἰς καπερναούμ. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γε-
νόμενος ἐπηρώτα αὐτούς. τί ἐν τῇ ὁδῷ
πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε. οἱ δὲ ἐσιώ-
πων, πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν
ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. καὶ καθίσας ἐφώ-
νησε τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς. εἴ
τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάν-

salutabant eum. Et interrogauit eos.
Quid inter vos conquiritis. Et rñdẽs
vnus de turba dixit. Magister Mat.17.d. Luce.9.e.
attuli filium meũ ad te habentẽ spiritũ
mutum: qui vbicunq͂ eũ apprehenderit
allidit illum et spumat: ꝛ stridet
dentibꝰ et arescit. Et dixi
discipulis tuis vt eijcerent illum: ꝛ nõ
potuerũt. Qui rñdẽs eis dixit. O gene Mat.17.e.
ratio incredula q̃diu apd vos ero? Quã Luce.9.e.
diu vos patiar. Afferte illum ad
me: et attulerũt eum. Et cum vidisset
eum: statim spiritus conturbauit
illum: et elisus in terrã volutabat spu
mans: et interrogauit patrem eius.
Quantũ temporis est ex quo ei hoc ac
cidit? At ille ait. Ab īfantia: ꝛ frequẽ
ter eũ in ignem ꝛ ī aquam misit: vt
eum perderet. Sed si quid potes: adiu
ua nos misertus nostri. Jesus autem
ait illi. Si potes credere: D
omnia possibilia sunt credẽti. Et ꝯtinuo
exclamans pater pueri cum lachrymis
aiebat. Credo dñe: adiuua incredulita
tem meam. Et cũ vidisset iesus cõcur-
rentẽ turbã: cõminatus ẽ spiritui immun
do dicens illi. Surde ꝛ mute spũs:
ego precipio tibi exi ab eo:
ꝛ amplius ne introeas in eũ. Et excla
mans ꝛ multũ discerpẽs euz exijt ab eo:
ꝛ factus est sicut mortuꝰ: ita vt mul
ti dicerẽt q: mortuꝰ ẽ. Jesꝰ aũt tenẽs ma
nũ eiꝰ eleuauit eũ ꝛ surrexit. Et cũ itrois
set in domum: discipuli eius secreto
interrogabãt eũ. Quare nos non potui Mat.17.e.
mus eijcere eum? Et dixit illis.
Hoc genus in nullo potest exire:
nisi in oratione et ieiunio. Et inde ꝓ E
fecti pretergrediebantur galileam:
nec volebat quenq͂ scire. Docebat Mat.17.f.
aũt discipulos suos: ꝛ dicebat illis: Luce.9.e.
quoniam filius hominis tradetur sup.8.f.ꝛ
in manus hominum: ꝛ occident 10.c
eum et occisus tertia die resurget.
At illi ignorabant verbum: et
timebant interrogare eum. Et venerũt
capharnaum. Qui cum domi esset:
interrogabat eos. Quid in via
tractabatis? At illi tacebant.
Siquidem in via inter se disputauerãt:
quis eorũ maior esset. Et residẽs voca
uit duodecim et ait illis. Si Mat.18.a
quis vult primus esse: erit omnium Luce.22.c.

των ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος. καὶ
λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέ-
σῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶ-
πεν αὐτοῖς. ὃς ἐὰν ἓν τῶν παιδίων τοι-
ούτων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέ-
χεται. καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχε-
ται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με. ἀπεκρίθη
δὲ αὐτῷ ὁ ἰωάννης λέγων. διδάσκαλε, εἴ-
δομεν τινὰ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαι-
μόνια ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύσα-
μεν αὐτὸν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. ὁ δὲ ἰη-
σοῦς εἶπε. μὴ κωλύετε αὐτόν. οὐδεὶς γὰρ
ἐστὶν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με.
ὃς γὰρ οὐκ ἐστὶ καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐσ-
τίν. ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδα-
τος ἐν ὀνόματι μου ὅτι χριστοῦ ἐστέ, ἀμὴν
λέγω ὑμῖν οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐ-
τοῦ. καὶ ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν
τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, καλόν ἐσ-
τὶν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περίκειται λίθος μυλι-
κὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβλη-
ται εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ
σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν. καλόν σοι
ἐστὶ κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς
δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέεν-
ναν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ὅπου ὁ σκώ-
ληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέν-
νυται. καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε ἀ-
πόκοψον αὐτόν. καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς
τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχον-
τα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν εἰς τὸ πῦρ τὸ
ἄσβεστον, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευ-
τᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. καὶ ἐὰν ὁ ὀφ-
θαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν.
καλόν σοι ἐστὶ μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς
ἔχοντα, βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυ-
ρός, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ
τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισ-
θήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται.
καλὸν τὸ ἅλας. ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον
γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε. ἔχετε ἐν ἑαυ-
τοῖς ἅλας, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις. Cap. 10.

Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστάς, ἔρχεται εἰς τὰ ὅ-
ρια τῆς ἰουδαίας διὰ τοῦ πέραν τοῦ
ἰορδάνου. καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄ-
χλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδα-
σκεν αὐτούς. καὶ προσελθόντες φαρισαῖοι ἐ-
πηρώτων αὐτόν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀ-
πολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν αὐτοῖς. τί ὑμῖν ἐνετείλατο μωσῆς.
οἱ δὲ εἶπον. μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλί-

nouissimus & omnium minister. Et
accipiens puerum statuit eũ in medio Mat.20.f.
eorum: quez cũ cõplexus esset ait
illi. Quisqs vnum ex hmõi pueris Mat.18.a.
receperit in nomine meo: me recipit: Luce.9.f. Mat.18.a.
& qcunq3 me susceperit non me suscipit: Luce.9.f.
sed eum qui misit me. Respondit
illi iohãnes dicens. Magister vidimus F
quendã in nomine tuo eiicientem demo
nia qui nõ sequitur nos: & prohibuimus
eum. Jesus autem
ait. Nolite prohibere eum. Nemo Luce.9.f.
est enim qui facit virtutem in nomine
meo: & possit cito male loqui de me.
Qui eĩ nõ est aduersũ vos: pro vobis ẽ.
Quisqs eĩ potũ dederit vobis calicẽ aq̃ 1.Cor.12.a
frigide in noĩe meo q2 xpi estis: amen Mat.10.g.
dico vobis non perdet mercedem suaz.
Et quisqs scandalizauerit vnũ ex Mat.18.a.
his pusillis credẽtibus in me: bonum est Luce.7.a.
ei magis si circũdaretur mola asinaria
collo eius et in mare mitteretur.
Et si scandalizauerit
te manus tua abscide illam. Bonum G
est tibi debilẽ introire in vitam: q̃z
duas manus habentem ire in gehen-
nã in ignez inextinguibilem: vbi vermis Esa.66.g.
eorum non moritur: & ignis non extin
guitur. Et si pes tuus te scãdalizat: am
puta illũ. Bonũ ẽ tibi claudũ itroire in
vitam eternã: q̃z duos pedes habentez
mitti in gehennam ignis
inextinguibilis: vbi vermis eoꝝ nõ mo
ritur: & ignis nõ extiguitur. Q̃d si ocu
lus tuus scandalizat te: eiice eum.
Bonum est tibi luscũ introire in Mat.18.b.
regnum dei: q̃z duos oculos
hñtem mitti in gehennam ignis
vbi vermis eorum non moritur: et
ignis nõ extiguitur. Omnis eĩ igne sa
lietur: & omnis victima sale salietur.
Bonum est sal. Q̃d si sal insulsum Mat.5.b.
fuerit: in quo illud cõdietis? Habete in vo Luce.14.g
bis sal: & pacẽ habete iter vos. Cap. 10.

Et inde exurgens venit in fines
iudee vltra A
iordanem: et conueniunt iterum turbe Mat.19.a.
ad eum: & sicut consueuerat iterum do
cebat illos. Et accedentes pharisei iter
rogabant eum: si licet viro vxorẽ dimit
tere: temptantes eum. At ille rñdens
dixit eis. Quid vobis precepit moyses? Deut.24.a
Qui dixerunt. Moyses pmisit libellum Mat.5.c.& 19.a

ὂν ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολῦσαι. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην. ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ θεός, καὶ εἶπεν. ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥστε οὐκ ἔτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ μία σάρξ. ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν, καὶ λέγει αὐτοῖς. ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν. καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται. καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα ἅψηται αὐτῶν, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς ἠγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά. τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτά, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά, ηὐλόγει αὐτά. καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν τις καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν. διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. τί με λέγεις ἀγαθόν. οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. τὰς ἐντολὰς οἶδας. μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, μὴ ἀποστερήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ. διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. ὁ δὲ ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ. ἕν σοι ὑστερεῖ. ὕπαγε ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς πτωχοῖς καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι ἄρας τὸν σταυρόν. ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος. ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. καὶ περιβλεψάμενος ὁ ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς. τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. εὐκοπώτερον γάρ ἐστι κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν

repudij scribere et dimittere. Quibus respondens iesus ait. Ad duriciam cordis vestri scripsit vobis preceptum istud. Ab initio autem creature masculum et feminam fecit eos deus. Propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem: et adherebit ad vxorem suam et erunt duo in carne vna. Itaque iam non sunt duo: sed vna caro. Quod ergo deus coniunxit: homo non separet. Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogauerunt eum. Et ait illis. Quicunque dimiserit vxorem suam et aliam duxerit: adulterium committit super eam. Et si vxor dimiserit virum suum et alij nupserit mechatur. Et offerebant illi paruulos vt tangeret illos: discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cum videret iesus: indigne tulit. Et ait illis. Sinite paruulos venire ad me et ne prohibueritis eos. Talium enim est regnum dei. Amen dico vobis quisquis non receperit regnum dei velut paruulus: non introibit in illud. Et complexans eos et imponens manus super illos: benedicebat eos. Et cum egressus esset in via procurrens quidam genu flexo ante eum rogabat eum dicens. Magister bone: quid faciam vt vitam eternam percipiam? Iesus autem dixit ei. Quid me dicis bonum? Nemo bonus nisi vnus deus. Precepta nosti: ne adulteres: ne occidas: ne fureris: ne falsum testimonium dixeris: ne fraudem feceris: honora patrem tuum et matrem. At ille respondens ait illi. Magister hec omnia obseruaui a iuuentute mea. Iesus autem intuitus eum dilexit eum et dixit ei. Unum tibi deest. Uade quecunque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in celo et veni sequere me. Qui contristatus in verbo abijt merens: erat enim habens multas possessiones. Et circumspiciens iesus ait discipulis suis. Quam difficile qui pecunias habent in regnum dei introibunt. Discipuli autem obstupebant in verbis eius. At iesus rursus respondens ait illis. Filioli quam difficile est confidentes in pecunijs in regnum dei introire. Facilius est camelum per foramen acus transire: quam diuitem

Gen.1.d. Mat.19.b.
Gen.2.d.
Ephe.5.d. 1.Cor.6.d.
Mat.5.e.et 19.b Luce.16.d.
B
Mat.19.c. Luce.18.c.
Mat.19.d. Luce.18.c.
Mat.19.d Luce.18.d
C
Exo.20.b. Rom.13.a. Gal. 4.b.
Mat.19.c. Luce.12.d.et 18.d Mat.6.d. Luce.12.d. 1.Cor.7.c. Mat.19.c.
Mat.19.f. Luce.18.c.

βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ περισ
σῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς
καὶ τίς δύναται σωθῆναι. ἐμβλέψας δὲ αὐ-
τοῖς ὁ ἰησοῦς λέγει. παρὰ ἀνθρώποις ἀδύ-
νατον, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῷ. πάντα γὰρ δυ-
νατά ἐστι παρὰ τῷ θεῷ. ἤρξατο δὲ ὁ πέ-
τρος λέγειν αὐτῷ. ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν
πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. καὶ ἀποκρι
θεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν. οὐ-
δείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς ἢ
ἀδελφάς, ἢ πατέρα ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα
ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν
τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατοντα-
πλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας
καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς, καὶ μητέρας καὶ
τέκνα, καὶ ἀγρούς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν
τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. πολ
λοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχα-
τοι πρῶτοι. ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνον-
τες εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτῶν
ὁ ἰησοῦς. καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦν
τες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς
δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλον-
τα αὐτῷ συμβαίνειν. ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν
εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς
γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν
θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθ-
νεσι, καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώ-
σουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀ-
ναστήσεται. καὶ προσπορεύονται αὐτῷ ἰά-
κωβος καὶ ἰωάννης οἱ υἱοὶ ζεβεδαίου λέγον-
τες. διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσω-
μεν ποιήσῃς ἡμῖν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. τί θέ-
λετε ποιῆσαι με ὑμῖν. οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ.
δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐ
ωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ὁ
δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσ
θε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω καὶ
τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι
οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ. δυνάμεθα. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶ
πεν αὐτοῖς. τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίε
σθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπ
τισθήσεσθε, τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ
ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι,
ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται. καὶ ἀκούσαντες οἱ δέ-
κα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ ἰακώβου καὶ ἰω
άννου. ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐ-
τούς, λέγει αὐτοῖς. οἴδατε ὅτι οἱ δο-
κοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύου-
σιν αὐτῶν. καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατε-
ξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δὲ ἔσται
ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέ-

intrare in regnum dei. Qui magis
ammirabatur dicentes ad semetipsos.
Et quis potest saluus fieri: Et intuens illos D
iesus ait. Apud homines impossibile est Mat. 19. f.
sed non apud deum. Omnia enim possibilia Luce. 1. d. et 18. e.
sunt apud deum. Et cepit Mat 19. f.
ei petrus dicere. Ecce nos dimisimus Luce. 18. e.
omnia: et secuti sumus te. Respondens
iesus ait. Amen dico vobis: nemo Mat. 19. g.
est qui reliquerit domum aut fratres aut Luce. 18. e.
sorores aut patrem aut matrem
aut filios aut agros propter me et propter
euangelium: qui non accipiet centies tantum
nunc in tempore hoc domos
et fratres et sorores et matres et
filios et agros cum persecutionibus: et in
seculo futuro vitam eternam. Multi Mat. 19. g.
autem erunt primi nouissimi et nouissimi Luce. 13. f.
primi. Erant autem in via ascendentes E
hierosolymam: et precedebat illos
iesus. Et stupebant et sequentes
timebant. Et assumens iterum Mat. 16. c.
duodecim cepit illis dicere que essent et 17 f. et 20 d.
ei ventura. Quia ecce ascendimus Luce. 18. f.
hierosolymam: et filius hominis
tradetur principibus sacerdotum et
scribis et senioribus: et damnabunt eum
morte. Et tradent eum gentibus
et illudent ei: et conspuent eum et flagella
bunt eum et
interficient eum: et tertia die resurget.
Et accedunt ad eum iacobus Mat. 20. c.
et iohannes filij zebedei dicentes.
Magister volumus vt quodcumque petieri-
mus facias nobis. At ille dixit eis. Quid
vultis vt faciam vobis? Et dixerunt.
Da nobis vt vnus ad dexteram tuam et alius ad sinistram
tuam sedeamus in gloria tua.
Jesus autem ait eis. Nescitis quid peta
tis. Potestis bibere calicem quem ego bibo F
aut baptismo quo ego baptizor baptiza
ri? At illi dixerunt ei. Possumus. Jesus
autem ait eis. Calicem quidem quem ego bibo bi
betis: et baptismo quo ego baptizor bapti
zabimini: sedere autem ad dexteram meam vel
ad sinistram non est meum dare vobis:
sed quibus paratum est. Et audientes decem Mat. 20. f.
indignati sunt de iacobo et iohanne.
Jesus autem vocans eos
ait illis. Scitis quia hi qui videntur Luce. 22. c.
principari gentibus dominantur
eis: et principes eorum potestatem habent
ipsorum. Non ita est autem
in vobis: sed quicumque voluerit fieri ma

γας εν υμίν, έσται υμών διάκονος. και ος εάν θέλη υμών γενέσθαι πρώτος, έσται πάντων δούλος. και γαρ /ο υιός /του ανθρώπου ουκ ήλθε διακονηθήναι, αλλά διακονήσαι, και δούναι /την ψυχήν αυτού λύτρον αντί πολλών. και έρχονται εις ιεριχώ. και εκπορευομένου αυτού από ιεριχώ και /των μαθητών αυτού και όχλου ικανού, υιός τιμαίου βαρτιμαίος /ο τυφλός εκάθητο παρά /την οδόν προσαιτών. και ακούσας ότι ιησούς /ο ναζωραίος εστίν, ήρξατο κράζειν και λέγειν. /ο υιός δαυίδ ιησού ελέησον με. και επετίμων αυτώ πολλοί ίνα σιωπήση. /ο δε πολλώ μάλλον έκραζεν, υιέ δαυίδ ελέησον με. και στας /ο ιησούς, είπεν αυτόν φωνηθήναι. και φωνούσι /τον τυφλόν λέγοντες αυτώ. θάρσει. έγειραι φωνεί σε. /ο δε αποβαλών /το ιμάτιον αυτού, αναστάς ήλθε προς /τον ιησούν. και αποκριθείς λέγει αυτώ /ο ιησους. τι θέλεις ποιήσω σοι. /ο δε τυφλός είπεν αυτώ. ραβουνί ίνα αναβλέψω. /ο δε ιησούς είπεν αυτώ. ύπαγε /η πίστις σου σέσωκε σε. και ευθέως ανέβλεψε, και ηκολούθησε /τω ιησού εν /τη οδώ.

Cap. 11.

Και ότε εγγίζουσιν εις ιερουσαλήμ εις βηθσφαγή και βηθανίαν προς /το όρος /των ελαιών, αποστέλλει δύο /των μαθητών αυτού και λέγει αυτοίς. υπάγετε εις /την κώμην /την κατέναντι υμών. και ευθέως εισπορευόμενοι εις αυτήν ευρήσετε πώλον δεδεμένον, εφ ον ουδείς ανθρώπων κεκάθικε. λύσαντες αυτόν, αγάγετε. και εάν τις υμίν είπη τι ποιείτε τούτο, είπατε ότι /ο κύριος αυτού χρείαν έχει. και ευθέως αυτόν αποστέλλει ώδε. απήλθον δε και εύρον /τον πώλον δεδεμένον προς /την θύραν έξω επί /του αμφόδου. και λύουσιν αυτόν, και τινές /των εκεί εστώτων, έλεγον αυτοίς. τι ποιείτε λύοντες /τον πώλον. οι δε είπον αυτοίς καθώς ενετείλατο /ο ιησούς, και αφήκαν αυτούς. και ήγαγον /τον πώλον προς /τον ιησούν, και επέβαλον αυτώ /τα ιμάτια αυτών, και εκάθισεν επ αυτώ. πολλοί δε /τα ιμάτια αυτών έστρωσαν εις /την οδόν. άλλοι δε στοιβάδας έκοπτον εκ /των δένδρων, και εστρώννυον εις /την οδόν. και /οι προάγοντες και /οι ακολουθούντες έκραζον λέγοντες. ωσαννά, ευλογημένος /ο ερχόμενος εν ονόματι κυρίου. ευλογημένη /η ερχομένη βασιλεία εν ονόματι κυρίου /του πατρός ημών δαυίδ, ωσαννά εν /τοις υψίστοις. και εισήλθεν εις ιεροσόλυμα /ο ιησούς εις /το ιερόν, και περιβλεψάμενος πάντα, οψίας ήδη ούσης /της ώρας, εξήλθεν

ior erit vester minister. Et quicūq; voluerit i vobis primꝰ esse: erit omniū seruus. Nam ⁊ filius hominis G
nō venit vt ministraret̃ ei: sꝫ vt ministraret: ⁊ daret animā suā redemptionē pro multis. Et veniūt hiericho. Et proficiscente eo de hiericho ⁊ discipulis eius ⁊ plurima mltitudine: filiꝰ thimei barthimeus cecus sedebat iuxta viam mendicans. Qui cū audisset quia iesus nazarenus est cepit clamare ⁊ dicere. Jesu fili dauid miserere mei. Et comminabant̃ illi multi vt tacēt. At ille mlto magis clamabat fili dauid miserē mei. Et stās iesus precepit illum vocari: Et vocant cecum dicentes ei. Aīequior esto: surge vocat te. Qui ꝓiecto vestimento suo: exiliens venit ad eum. Et respondens iesus dixit illi. Quid tibi vis faciam? Cecus aūt dixit ei. Raboni vt videam. Jesus autem ait illi. Vade: fides tua te saluū fecit. Et confestim vidit ⁊ sequebatur eum in via.

Mat. 20. g. Luce. 18. g.

Mat. 20. g.

Cap. 11.

A

Et cum appropinquarēt hierosolyme ⁊ bethanie ad montem oliuarum: mittit duos ex discipulis suis ⁊ ait illis. Ite in castellū qđ cōtra vos est: ⁊ statim introeūtes illuc inuenietis pullum ligatum: super quē nullus adhuc hominū sedit. Soluite illū ⁊ adducite. Et si quis vobis dixerit quid facitis: dicite quia dño necessarius est: ⁊ continuo illū dimittet huc. Et abeuntes inuenerunt pullum ligatū ante ianuam foris in biuio ⁊ soluunt eum. Et quidam de illic stātibus dicebant illis. Quid facitis soluentes pullū? Qui dixerūt eis sicut p̄ceperat illis iesus ⁊ dimiserūt eis. Et duxerunt pullum ad iesum: ⁊ imponunt illi vestimenta sua et sedit super eum. Multi autem vestimenta sua strauerunt in via. Alij autē frōdes cedebāt de arboribꝰ: ⁊ sternebant in via. Et qui p̄ibāt ⁊ qui sequebātur clamabant dicentes. Osanna benedictus qui venit in nomine dñi: benedictū quod venit regnum patris nostri dauid osanna in excelsis. Et introiuit hierosolymam in templum: ⁊ circūspectis oībus cum iam vespera esset hora: exijt

Mat. 21. a. Luce. 19. d. Johā. 12. b.

Mat. 21. a Luce. 19. e.

Mat. 12. b Luce. 19. f. Johā. 12. b

B

Mat. 21. c.

εις βηθανίαν μετά των δώδεκα. και τη
επαύριον εξελθόντων αυτών από βηθα=
νίας επείνασε, και ιδών συκήν μακρόθεν έ=
χουσαν φύλλα, ήλθεν ει άρα ευρήσει τι εν
αυτή. και ελθών επ' αυτήν, ουδέν εύρεν ει=
μή φύλλα. ου γαρ ην καιρός σύκων. και α
ποκριθείς ο ιησούς είπεν αυτή. μηκέτι εκ σου
εις τον αιώνα μηδείς καρπόν φάγη. και ή=
κουον οι μαθηταί αυτού, και έρχονται εις ιε
ροσόλυμα, και εισελθών ο ιησούς εις το ιε=
ρόν, ήρξατο εκβάλλειν τους πωλούντας και
αγοράζοντας εν τω ιερώ. και τας τραπέζας
των κολλυβιστών και τας καθέδρας των
πωλούντων τας περιστεράς κατέστρεψε.
και ουκ ήφιεν ίνα τις διενέγκη σκεύος διά
του ιερού, και εδίδασκε λέγων αυτοίς. ου
γέγραπται ότι ο οίκος μου οίκος προσευχής
κληθήσεται πάσι τοις έθνεσι. υμείς δε εποιή=
σατε αυτόν σπήλαιον ληστών. και ήκουσαν
οι γραμματείς και οι αρχιερείς, και εζήτουν
πως αυτόν απολέσωσιν, εφοβούντο γαρ
αυτόν ότι πας ο όχλος εξεπλήσσετο επί
τη διδαχή αυτού. και ότε οψέ εγένετο, ε=
ξεπορεύετο έξω της πόλεως. και πρωΐ παρα
πορευόμενοι, είδον την συκήν εξηραμμένην
εκ ριζών. και αναμνησθείς ο πέτρος, λέγει
αυτώ. ραββί, ίδε η συκή ην κατηράσω εξή=
ρανται. και αποκριθείς ο ιησούς λέγει αυτοίς,
έχετε πίστιν θεού. αμήν γαρ λέγω υμίν, ό
τι ος αν είπη τω όρει τούτω άρθητι και βλή
θητι εις την θάλασσαν, και μη διακριθή εν τη
καρδία αυτού, αλλά πιστεύσει ότι α λέ=
γει γίνεται, έσται αυτώ ο εάν είπη. διά τού
το λέγω υμίν, πάντα όσα αν προσευχόμε
νοι αιτήσθε, πιστεύετε ότι λαμβάνετε, και έ=
σται υμίν. και όταν στήκητε προσευχόμε=
νοι αφίετε εί τι έχετε κατά τινος, ίνα και ο
πατήρ υμών ο εν τοις ουρανοίς αφή υμίν
τα παραπτώματα υμών. ει δε υμείς ουκ α=
φίετε, ουδέ ο πατήρ υμών ο εν τοις ουρα=
νοίς αφήσει τα παραπτώματα υμών. και έρ
χονται πάλιν εις ιεροσόλυμα. και εν τω ιε=
ρώ περιπατούντος αυτού, έρχονται προς
αυτόν οι αρχιερείς και οι γραμματείς και
οι πρεσβύτεροι και λέγουσιν αυτώ. εν ποί
α εξουσία ταύτα ποιείς. και τις σοι την ε=
ξουσίαν ταύτην έδωκεν ίνα ταύτα ποιής.
ο δε ιησούς αποκριθείς είπεν αυτοίς. επε=
ρωτήσω υμάς και εγώ ένα λόγον, και απο=
κρίθητε μοι, και ερώ υμίν εν ποία εξουσία
ταύτα ποιώ. το βάπτισμα ιωάννου εξ ου=
ρανού ην η εξ ανθρώπων. αποκρίθητε μοι.
και ελογίζοντο προς εαυτούς λέγοντες. ε

in bethaniam cum duodecim: et
alia die cum exiret a bethania
esurijt. Cūq3 vidisset a longe ficū hñtē — Mat.21.c. Luce.13.b.
folia: venit si qd forte inueniret in
ea. Et cū venisset ad eā: nihil iuenit pre
ter folia. Non enī erat tps ficoꝝ. Et re
spōdens dixit ei. Jam non amplius
i eternū ex te qsq3 fructū mãducet. Et
audiebant discipuli ei9: ⁊ veniūt iteru3
hierosolymam. Et cum itroissent i tem — Mat.21.b. Luce.19.g.
plū cepit eijcere vendentes et — Johã.2.d
ementes in templo: ⁊ mensas
numulariorum ⁊ cathedras
vendentium columbas euertit.
Et nō sinebat vt qsq3 transferret vas p
templum: ⁊ docebat dicens eis. Nōne — Esaie.56.c Hiere.7.b
scriptū est: q2 dom9 mea domus orōnis
vocabit oibus gentib9? Uos aūt fecistis
eā speluncā latronū. Quo audito pricipes — C
sacerdotū ⁊ scribe querebant — Mat.21.g.
quomodo eum perderent. Timebāt enī — Luce.16.g
eum: qm vniuersa turba admirabat sup — Jo.7.c.⁊.g
doctrina ei9. Et cū vespa facta esset
egrediebat de ciuitate. Et cū mane trā — Mat.21.c.
sirēt: viderūt ficum aridā factam — Luce.13.b.
a radicibus. Et recordatus petr9 dixit
ei. Rabbi: ecce fic9 cui maledixisti a
ruit. Et respondēs iesus ait illis.
Habete fidem dei. Amē dico vobis: q2 — Mat.17.c.
qcunq3 dixerit huic monti tollere ⁊ mit — ⁊.21.c.⁊ lu.
tere in mare ⁊ nō hesitauerit in — 17.b.
corde suo: s3 crediderit: q2 qdcūq3 dixe
rit fiat: fiet ei. Propterea
dico vobis: oia quecūq3 orantes — Mat.21.d. Johã.15.b.
petitis credite: q2 accipietis: ⁊ euenient
vobis. Et cum stabitis ad orandu3: — Mat.6.c.
dimittite si qd hētis aduersu3 aliquē vt
⁊ pater vester qui i celis ē dimittat vo
bis pctā vestra. Qd si vos nō dimiseri — D
tis: nec pater vester qui in celis est
dimittet vobis peccata vestra. Et ve
niunt rursus hierosolymam. Et cum
ambularet in templo: accedunt ad
eum sūmi sacerdotes ⁊ scribe ⁊
seniores: ⁊ dicunt ei. In qua — Mat.21.d.
potestate hec facis: ⁊ qs dedit tibi — Luce.20.a.
hanc potestatem vt ista facias?
Jesus autē rñdens ait illis: Interroga
bo vos ⁊ ego vnum verbū: ⁊ rñdete
mihi: ⁊ dica3 vobis in qua potestate
hec faciā. Baptismū iohannis de celo
erat an ex hominib9? Respōdete mihi
At illi cogitabant secum dicentes. Si

ἂν εἴπωμεν ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ. ἀλλ᾽ εἴπωμεν ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν. ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν ἰωάννην ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι τῷ ἰησοῦ. οὐκ οἴδαμεν. καὶ ὁ ἰησοῦς ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς. οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

Cap.12.

Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος. καὶ περιέθηκε φραγμόν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησε. καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος. οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον, κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. καὶ πάλιν ἄλλον ἀπέστειλε, κἀκεῖνον ἀπέκτειναν. καὶ πολλοὺς ἄλλους τοὺς μὲν δαίροντες, τοὺς δὲ ἀποκτέννοντες. ἔτι οὖν ἕνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον λέγων. ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς αὐτούς. ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος. δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος. ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον. ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον. καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινὰς τῶν φαρισαίων καὶ ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ. οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ. διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός. οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστι κῆνσον καίσαρι δοῦναι, ἢ οὔ. δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν. ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν, εἶπεν αὐτοῖς. τί με πειράζετε. φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα ἴδω. οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς. τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή. οἱ δὲ εἶ

dixerimus de celo: dicet nobis. Quare ergo non credidistis ei. Si dixerimus ex hominibus: timemus populum. Omnes enim habebant iohannem quia vere propheta esset. Et respondentes dicunt iesu. Nescimus. Et respondens iesus ait illis. Neque ego dico vobis in qua potestate hec faciam.

Cap.12.

Et cepit illis in parabolis loqui. Vineam pastinavit homo et circundedit sepem et fodit lacum: et edificavit turrim et locavit eam agricolis et peregre profectus est. Et misit ad agricolas in tempore servum: ut ab agricolis acciperet de fructu vinee. Qui apprehensum eum ceciderunt et dimiserunt vacuum. Et iterum misit ad illos alium servum: et illum in capite vulneraverunt et contumeliis affecerunt. Et rursum alium misit et illum occiderunt: et plures alios quosdam cedentes: alios vero occidentes. Adhuc ergo unum habens filium charissimum et illum misit ad eos novissimum dicens: quia reverebuntur filium meum. Coloni autem dixerunt ad invicem. Hic est heres. Venite occidamus eum et nostra erit hereditas. Et apprehendentes eum occiderunt et eiecerunt extra vineam. Quid ergo dominus faciet vinee? Veniet et perdet colonos, et dabit vineam aliis. Nec scripturam hanc legistis: lapidem quem reprobaverunt edificantes hic factus est in caput anguli: a domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris. Et querebant eum tenere: et timuerunt turbam. Cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt. Et mittunt ad eum quosdam ex phariseis et herodianis ut eum caperent in verbo. Qui venientes dicunt ei. Magister scimus quia verax es et non curas quemquam. Nec enim vides in faciem hominum: sed in veritate viam dei doces. Licet dari tributum cesari: an non dabimus? Qui sciens versutiam illorum ait illis. Quid me temptatis? Afferte mihi denarium ut videam. At illi obtulerunt ei. Et ait illis. Cuius est imago hec: et inscriptio?

A Mat.21.f. Luce.20.b Esaie.5.a

Mat.23.f.

Hebreo.1.a

Gen.37.d Mat.21.f.

Ps.117. Mat.21.g. Luce.20.c Actuum.4.d 1.Pe.2.a.

Mat.21.g. Luce.19.g. et 20.c.et 22.a.

Jo.7.e.et 8

B Mat.22.c Luce.20.d. Mat.22.c.

πον αὐτῷ. καίσαρος. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰη-
σοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ἀπόδοτε τὰ καίσαρος καί-
σαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἐθαύμα-
σαν ἐπ' αὐτῷ. καὶ ἔρχονται σαδδουκαῖοι
πρὸς αὐτὸν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν
μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες.
διδάσκαλε μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἐὰν
τινὸς ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυ-
ναῖκα καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστή-
σῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἑπτὰ ἀδελ-
φοὶ ἦσαν καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, καὶ
ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα. καὶ ὁ δεύ-
τερος ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐ-
τὸς ἀφῆκε σπέρμα. καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως.
καὶ ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἑπτά, καὶ οὐκ ἀφῆκαν
σπέρμα. ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυ-
νή. ἐν τῇ ἀναστάσει ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐ-
τῶν ἔσται γυνή. οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν
γυναῖκα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐ-
τοῖς. οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες
τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ.
ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γα-
μοῦσιν οὔτε ἐκγαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς
ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. περὶ δὲ τῶν νε-
κρῶν ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βί-
βλῳ μωσέως ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς εἶπεν αὐτῷ
ὁ θεὸς λέγων. ἐγὼ ὁ θεὸς ἀβραὰμ καὶ ὁ θε-
ὸς ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ. οὐκ ἔστιν ὁ θε-
ὸς θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. ὑμεῖς οὖν
πολὺ πλανᾶσθε. καὶ προσελθὼν εἷς τῶν
γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούν-
των, εἰδὼς ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη ἐπηρώτησεν
αὐτόν. ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολή. ὁ
δὲ ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ. ὅτι πρώτη πα-
σῶν τῶν ἐντολῶν. ἄκουε ἰσραὴλ κύριος ὁ
θεὸς ἡμῶν, κύριος εἷς ἐστί. καὶ ἀγαπήσεις
κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅ-
λης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύ-
ος σου. αὕτη πρώτη ἐντολή. καὶ δευτέρα
ὁμοία αὕτη. ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου
ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ
οὐκ ἔστι. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς.
καλῶς διδάσκαλε ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι
εἷς ἐστὶ καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ.
καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδί-
ας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς
ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀ-
γαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, πλεῖόν ἐσ-
τι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσι-
ῶν. καὶ ὁ ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς
ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ. οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ

Dicunt ei. Cesaris. Respondens autem iesus
dixit illis. Reddite igitur que sunt cesaris cesari: Mat.22.d. Roma.13.b
et que sunt dei deo. Et mirabantur
super eo. Et venerunt Mat.22.d.
ad eum saducei qui dicunt resurrectionem Luce.20.e.
non esse: et interrogabant eum dicentes.
Magister moyses nobis scripsit ut si Deut.25.a
cuius frater mortuus fuerit et dimiserit uxo-
rem: et filios non reliquerit: accipiat frater
eius uxorem ipsius et resuscitet
semen fratri suo. Septem ergo fratres Mat.22.d.
erant: et primus accepit uxorem: et Luce.20.e.
mortuus est non relicto semine. Et secundus
accepit eam et mortuus est: et nec iste
reliquit semen. Et tertius similiter.
Et acceperunt eam similiter septem: et non reliquerunt
semen. Novissima omnium defuncta est et mu-
lier. In resurrectione ergo cum resurrexe-
rint: cuius de his erit uxor? Septem enim ha-
buerunt eam uxorem. Et respondens iesus ait illis.
Nonne ideo erratis non scientes
scripturas neque virtutem dei?
Cum enim a mortuis resurrexerint neque nu-
bent neque nubentur: sed sunt sicut
angeli dei in celis. De mortuis autem C
quod resurgant non legistis in libro
moysi super rubum: quomodo dixerit illi Exo.3.b
deus inquiens ego sum deus abraam et deus Mat.22.e.
ysaac et deus iacob? Non est deus
mortuorum sed vivorum. Vos ergo
multum erratis. Et accessit unus de Mat.22.f.
scribis qui audierat illos conquirentes et Luce.10.f.
videns quoniam bene illis responderit: interrogavit
eum quod esset primum omnium mandatum.
Jesus autem respondit ei: quia primum omnium
mandatum est. Audi israel dominus Deute.6.a
deus tuus deus unus est. et diliges Mat.22.f. Luce.10.g.
dominum deum tuum ex toto corde
tuo et ex tota anima tua: et ex tota
mente tua: et ex tota virtute
tua. Hoc est primum mandatum. Secundum autem
simile est illi. Diliges proximum tuum
tanquam teipsum. Maius horum aliud mandatum
non est. Et ait illi scriba.
Bene magister in veritate dixisti: quia Deut.4.f.
unus est deus et non est alius preter eum. Mat.22.g. Jaco.2.b.
Et ut diligatur ex toto corde: 1.Cor.8.b
et ex toto intellectu: et ex tota Eph.4.g
anima: et ex tota fortitudine: et dilige-
re proximum tanquam seipsum: maius est
omnibus holocaustomatibus et sacrificiis.
Jesus autem videns quod sapienter
respondisset: dixit illi. Non es longe a

της βασιλείας του θεού. και ουδείς ουκ έ-
τι ετόλμα αυτόν επερωτήσαι. και αποκριθείς
ο ιησούς, έλεγε διδάσκων εν τω ιερώ. πως
λέγουσιν οι γραμματείς ότι ο χριστός υιός
εστί δαυίδ. αυτός γαρ δαυίδ είπεν εν
πνεύματι αγίω. λέγει ο κύριος τω κυρίω
μου κάθου εκ δεξιών μου. έως αν θω τους
εχθρούς σου υποπόδιον των ποδών σου.
αυτός ουν δαυίδ λέγει αυτόν κύριον, και
πόθεν υιός αυτού εστί. και πολύς όχλος
ήκουεν αυτού ηδέως. και έλεγεν αυτοίς εν
τη διδαχή αυτού. βλέπετε από των γραμ
ματέων των θελόντων εν στολαίς περιπα-
τείν, και ασπασμούς εν ταις αγοραίς, και
πρωτοκαθεδρίας εν ταις συναγωγαίς, και
πρωτοκλισίας εν τοις δείπνοις. οι κατεσ-
θίοντες τας οικίας των χηρών, και προφά-
σει μακρά προσευχόμενοι. ούτοι λήψονται
περισσότερον κρίμα. και καθίσας ο ιησούς
κατέναντι του γαζοφυλακίου, εθεώρει πως
ο όχλος βάλλει χαλκόν εις το γαζοφυ-
λάκιον. και πολλοί πλούσιοι έβαλον πο-
λλά. και ελθούσα μία χήρα πτωχή, έβαλε
λεπτά δύο ο εστί κοδράντης. και προσκα-
λεσάμενος τους μαθητάς αυτού, είπεν αυ-
τοίς αμήν λέγω υμίν, ότι η χήρα αύτη η
πτωχή πλείον πάντων βέβληκε των βαλ-
λόντων εις το γαζοφυλάκιον. πάντες γαρ
εκ του περισσεύοντος αυτοίς έβαλον, αύ-
τη δε εκ της υστερήσεως αυτής πάντα όσα
είχεν έβαλεν όλον τον βίον αυτής. Cap. 13.

Και εκπορευομένου αυτού εκ του ιερού,
λέγει αυτώ εις εκ των μαθητών αυτού.
διδάσκαλε, ίδε ποταποί λίθοι και ποτα-
παί οικοδομαί. και αποκριθείς ο ιησούς εί-
πεν αυτώ. βλέπεις ταύτας τας μεγάλας οι
κοδομάς, ου μη αφεθή λίθος επί λίθω ος ου
μη καταλυθή. και καθημένου αυτού εις το
όρος των ελαιών κατέναντι του ιερού, επη-
ρώτων αυτόν κατ ιδίαν πέτρος και ιάκωβος
και ιωάννης και ανδρέας. είπε ημίν πότε
ταύτα έσται, και τι το σημείον όταν μέλλη
ταύτα πάντα συντελείσθαι. ο δε ιησούς α-
ποκριθείς αυτοίς ήρξατο λέγειν. βλέπετε μη
τις υμάς πλανήση. πολλοί γαρ ελεύσον-
ται επί τω ονόματί μου λέγοντες ότι εγώ
ειμί, και πολλούς πλανήσουσιν. όταν δε
ακούσητε πολέμους και ακοάς πολέμων,
μη θροείσθε. δει γαρ γενέσθαι αλλ ούπω
το τέλος. εγερθήσεται γαρ έθνος επί έθ-
νος, και βασιλεία επί βασιλείαν, και έσον-
ται σεισμοί κατά τόπους, και έσονται λιμοί
και ταραχαί. αρχαί ωδίνων ταύτα. βλέ-

regno dei. Et nemo iam Mat.22.g.
audebat eum interrogare. Et respõdẽs Luce.20.g.
iesus dicebat docens in templo. Quõ D
dicũt scribe christum filium
esse david. Ipse enim david dicit in Mat.22.g.
spiritu sancto. Dixit dominus domino Luce.20.g ps.109.
meo sede a dextris meis: donec ponam
inimicos tuos: scabellum pedũ tuorum.
Ipse ergo david dicit eum dominum et
vnde est filius eius. Et multa turba
eũ libenter audivit. Et dicebat eis in Mat.23.a.
doctrina sua. Cavete a scribis Luce.11.f. et 14.b.
qui volunt in stolis ambulare
et salutari in foro: et in
primis cathedris sedere in synagogis: et
primos discubitus in cenis. Qui devo-
rant domos viduarum sub obtẽtu
prolixe orationis: hi accipient
prolixius iudicium. Et sedens iesus
contra gazophylaciũ aspiciebat quomodo
turba iactaret es in gazophylacium:
et multi divites iactabant multa.
Cũ venisset autem vna vidua pauper misit Luce.21.a.
duo minuta quod est quadrãs. Et cõ-
vocans discipulos suos ait illis.
Amen dico vobis: quoniã vidua hec
pauper plus omnibus misit qui miserunt
in gazophylacium. Omnes enim
ex eo quod abũdabat illis miserũt: hec
vero de penuria sua omnia que
habuit misit totũ victũ suum. Cap. 13.

Et cũ egrederetur de templo: A
ait illi vnus ex discipulis suis. Mat.24.a. Lu.19.g. et 21.b.
Magister aspice quales lapides: et quales
structure. Et respondens iesus ait
illi. Vides has omnes magnas edificationes?
Non relinquetur lapis super lapidem qui nõ
destruatur. Et cum sederet in
mõte olivarum cõtra templũ interrogabant
eum separatim petrus et iacobus
et iohannes et andreas. Dic nobis quando
ista fient et quod signum erit quando
hec omnia incipient cõsumari? Et rñdẽs
iesus cepit dicere illis. Videte ne Mat.7.d. et 24.a.
quis vos seducat. Multi enim venient Luce.21.b.
in nomine meo dicentes quia ego 1.Cor.3.d.
sum: et multos seducent. Cum Ephe.5.b. Luce.21.b.
audieritis autem bella et opiniones bellorum:
ne timueritis. Oportet enim hec fieri: sed
nondum finis. Exurget enim gens B
cõtra gentem et regnũ super regnũ: et erũt
terremotus per loca: et fames.
Initium dolorum hec. Videte Mat.10.c. Johã.16.a.

πετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς. παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγάς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. ὅταν δὲ ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε μηδὲ μελετᾶτε, ἀλλ᾽ ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε. οὐ γὰρ ἐστὲ ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν ὑπὸ δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς ὅπου οὐ δεῖ ὁ ἀναγινώσκων νοείτω. τότε οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβάτω εἰς οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὤν, μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις, οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ᾽ ἀρχῆς κτίσεως ἧς ἔκτισεν ὁ θεὸς ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ κύριος ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ. ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτούς οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας. καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ ἰδοὺ ὧδε ὁ χριστός ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ, μὴ πιστεύσητε. ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν εἰ δυνατὸν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ὑμεῖς δὲ βλέπετε. ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν πάντα. ἀλλ᾽ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς. καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες. καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις, μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ᾽ ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν. ὅταν δὴ ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς

autem vos metipsos. Tradent enim
vos in concilijs: et in synagogis vapulabitis: et ante presides et reges stabitis
propter me in testimonium illis.
Et in omnes gentes primum oportet predicari evangelium. Et cum duxerint vos Mat.10.d.
tradentes nolite precogitare quid loquamini: Luce.12.b.
sed quod datum vobis fuerit
in illa hora id loquimini. Non enim
vos estis loquentes: sed spiritus
sanctus. Tradet autem frater fratrem
in mortem: et pater filium: et consurget
filij in parentes: et morte afficient
eos. Et eritis odio
omnibus propter nomen meum. Qui autem sustinue- Mat.10.c.
rit in finem hic salvus erit. Cum autem vi- et 24.b.
deritis abominationem desolationis Danie.9.g
stantem ubi non debet:
qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt
fugiant in montes: et qui super tectum:
ne descendat in domum: nec introeat ut
tollat quid de domo sua: et qui in
agro erit non revertatur retro
tollere vestimentum suum. Ve autem pregnan- Mat.24.c.
tibus et nutrientibus in Luce.21.d.
illis diebus. Orate vero ut hyeme Mat.24.c.
non fiant. Erunt Mat.24.c.
enim dies illi tribulationis quam condidit Luce.21.e.
tales quales non fuerunt ab initio creature
deus usque nunc: neque fient. Et nisi Mat.24.c.
breviasset dominus dies: non fuisset salva
omnis caro. Sed propter electos
quos elegit breviavit dies. Et Mat.24.d
tunc si quis vobis dixerit. Ecce hic est christus: Luce.17.c.
ecce illic: ne credideritis. Exurgent enim Mat.24.c.
pseudochristi et pseudoprophete: et dabunt
signa et portenta ad seducendos
si fieri potest etiam electos. Vos ergo
videte. Ecce predixi vobis omnia. Sed
in illis diebus post tribulationem illam
sol contenebrabitur: et luna Johel.2.g.
non dabit splendorem suum. Et stelle Esai.5.g.et
celi erunt decidentes: et .13.b.
virtutes que in celis sunt movebuntur. Mat.24.d.
Et tunc videbunt filium hominis Luce.21.e.
venientem in nubibus cum virtute Danie.7.d
multa et gloria. Et tunc mittet
angelos suos: et congregabit
electos suos a quattuor ventis
a summo terre usque ad summum celi.
A ficu autem discite parabolam. Mat.24.c.
Cum iam ramus eius tener fuerit Luc.21.f.
et nata fuerint folia: cognoscitis quia in pro-

τὸ θέρος ἐστίν. οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅταν ταῦτα ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ πάντα ταῦτα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας, οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. βλέπετε ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε, οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν. ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. γρηγορεῖτε οὖν οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται ὀψέ, ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ, μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω. γρηγορεῖτε.

Cap. 14.

Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας, καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. ἔλεγον δέ. μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ. καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς, καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς καὶ λέγοντες. εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν. ἠδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν. ἄφετε αὐτήν. τί αὐτῇ κόπους παρέχετε. καλὸν ἔργον εἰργάσατο ἐν ἐμοί. πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ὃ ἔσχεν αὕτη ἐποίησε, προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. καὶ ὁ ἰούδας ὁ ἰσκαριώτης εἷς τῶν δώδεκα ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ. καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσω

mum sit estas. Sic et vos cum videritis hec fieri: scitote quod in proximo sit in ostiis. Amen dico vobis quoniam non transibit generatio hec donec omnia ista fiant. Celum et terra transibunt: verba autem mea non transibunt. De die autem illo vel hora nemo scit: neque angeli in celo neque filius nisi pater. Videte: vigilate et orate. Nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam et dedit servis suis potestatem cuiusque operis: et ianitori precepit ut vigilet. Vigilate ergo. Nescitis enim quando dominus domus veniat sero an media nocte: an gallicantu: an mane: ne cum venerit repente inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico omnibus dico vigilate.

Cap. 14.

Erat autem pascha et azyma post biduum: et querebant summi sacerdotes et scribe quomodo eum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autem. Non in die festo ne forte tumultus fieret in populo. Et cum esset bethanie in domo simonis leprosi et recumberet: venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati preciosi: et fracto alabastro effudit super caput eius. Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos: et dicentes. Ut quid perditio ista unguenti facta est? Poterat enim unguentum istud venundari plusquam trecentis denariis et dari pauperibus. Et fremebant in eam. Jesus autem dixit. Sinite eam. Quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. Semper enim pauperes habetis vobiscum: et cum volueritis potestis illis benefacere: me autem non semper habebitis. Quod habuit hec fecit: prevenit ungere corpus meum in sepulturam. Amen dico vobis: ubicumque predicatum fuerit evangelium istud in universo mundo: et quod fecit hec: narrabitur in memoriam eius. Et iudas scariotis unus de duodecim abiit ad summos sacerdotes ut proderet eum illis. Qui audientes gavisi sunt et promiserunt ei pecuniam se daturos. Et querebat quomodo illum oportune traderet. Et primo die azymorum quando pascha immolabant: dicunt ei discipuli. Quo vis eamus et paremus tibi

Margin: D — Mat. 24. e / Lucc. 16. d. / 21. f. — Mat. 25. b / Lucc. 19. b — Mat. 24. f. / Lucc. 12. e. — A — Mat. 26. a. / Lucc. 22. a. / Johã. 12. a — Mat. 26. a. — Mat. 26. a. — Mat. 26. b — Mat. 26. b. / Lucc. 7. f / Johã. 12. a — B — Mat. 26. b / Lucc. 22. a

μεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα. καὶ ἀποστέλλει
δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς.
ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν
ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων, ἀ-
κολουθήσατε αὐτῷ, καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ,
εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, ὅτι ὁ διδάσκαλος
λέγει. ποῦ ἐστὶ τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσ
χα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω. καὶ
αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγαιον μέγα ἐστρωμέ
νον ἕτοιμον, ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. καὶ ἐξῆλ-
θον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πό
λιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοί
μασαν τὸ πάσχα. καὶ ὀψίας γενομένης, ἔρ-
χεται μετὰ τῶν δώδεκα, καὶ ἀνακειμένων αὐ
τῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν λέ
γω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με ὁ
ἐσθίων μετ᾽ ἐμοῦ. οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι
καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ᾽ εἷς. μήτι ἐγώ. καὶ
ἄλλος, μήτι ἐγώ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ
τοῖς. εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ ἐμβαπτόμενος μετ᾽
ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐ
τοῦ. οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι᾽ οὗ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται. καλὸν
ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖ
νος. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ ἰησοῦς
ἄρτον καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε καὶ ἔδωκεν
αὐτοῖς καὶ εἶπε. λάβετε φάγετε, τοῦτο ἐσ-
τὶ τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον εὐ
χαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐ
τοῦ πάντες, καὶ εἶπεν αὐτοῖς. τοῦτό ἐστὶ τὸ
αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ περὶ
πολλῶν ἐκχυνόμενον. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅ
τι οὐκ ἔτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς
ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐ
τὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. καὶ
ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαι-
ῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ὅτι πάντες
σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύ-
τῃ. ὅτι γέγραπται, πατάξω τὸν ποιμένα.
καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα. ἀλλὰ
μετὰ τὸ ἐγερθῆναι με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν
γαλιλαίαν. ὁ δὲ πέτρος ἔφη αὐτῷ. καὶ εἰ
πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἀλλ᾽ οὐκ
ἐγώ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν λέγω
σοι, ὅτι σὺ σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ πρὶν
ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με
ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον, ἐάν με δέ-
ῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσωμαι.
ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. καὶ ἔρχον
ται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα γεθσημανῆ, καὶ
λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καθίσατε ὧδε
ἕως προσεύξομαι. καὶ παραλαμβάνει τὸν πέ

vt manduces pascha? Et mittit
duos ex discipulis suis et dicit eis.
Ite in ciuitatem: et occurret vobis [Mat.26.b. Luce.22.a.]
homo lagenā aque baiulans. Sequimī
eum: et quocunq introierit
dicite dño domus: quia magister
dicit. Ubi est refectio mea vbi pascha
cum discipulis meis manducem? Et
ipse vobis demōstrabit cenaculū grāde
illic parate nobis. Et abierūt stratū ꝛ
discipuli ei⁹: ꝛ venerunt in ciuitatem:
et inuenerūt sicut dixerat illis ꝛ pauerūt
pascha. Vespere autem facto: venit [Mat.26.b. Johā.13.c.]
cum duodecim. Et discumbentibus il-
lis et māducantib⁹ ait iesus. Amen di
co vobis: quia vn⁹ ex vobis tradet me
q̄ māducat mecū. At illi ceperūt ɔtrista-
ri et dicere ei singulatim. Nunquid ego?
Qui ait illis.
Unus ex duodecim qui intingit mecū
manū in catino. Et filius quidem hoīs
vadit sicut scriptum est de eo.
Ve autem homini illi per quem [C]
filius hominis tradetur. Bonum [Mat.26.b. Luce.22.c.]
erat ei: si non esset natus homo ille.
Et manducantib⁹ illis: accepit iesus [Mat.26.c. Luce.22.b.]
panem et benedicens fregit ꝛ dedit
eis et ait. Sumite hoc est agēs
corpus meū. Et accepto calice: grās
dedit eis. Et biberunt ex illo
omnes. Et ait illis. Hic est
sanguis me⁹ noui testamenti: qui pro
multis effundetur. Amē dico vobis: q̄ [Mat.26.c.]
iam non bibam de genimine
vitis vsq in diem illum cum illud
bibam nouum in regno dei. Et [Mat.26.c. Johā.18.a.]
hymno dicto exierūt in montē oliuaꝝ.
Et ait eis iesus. Omnes
scandalizabimini in me in nocte ista
quia scriptum est. Percutiam pastorē [Zacha.13.c Mat.26.c. Luce.22.d.]
et dispergentur oues. Sed
postea q̄ resurrexero precedam vos in
galileam. Petrus aūt ait illi. Et si [D]
omnes scandalizati fuerit in te: sed nō
ego. Et ait illi iesus. Amen dico
tibi: quia tu hodie ī nocte hac priusq̄
gall⁹ vocē bis dederit: ter me es nega
turus. At ille apli⁹ loqbat. Et si opor- [Mat.26.c.]
tuerit me simul cōmori tibi non te nega
bo. Similiter aūt ꝛ oēs dicebant. Et ve [Mat.26.d.]
niūt in predium cui nomē gethsemani ꝛ
ait discipulis suis. Sedete hic [Mat.26.d.]
donec orem. Et assumit petrum

τὸν καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην μεθ᾽ ἑαυτοῦ,
καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. καὶ
λέγει αὐτοῖς. περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου
ἕως θανάτου. μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖ-
τε μετ᾽ ἐμοῦ. καὶ προελθὼν μικρόν, ἔπεσεν ἐ-
πὶ τῆς γῆς καὶ προσηύχετο, ἵνα εἰ δυνατόν
ἐστι παρέλθῃ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ ὥρα. καὶ ἔλεγεν.
αββᾶ ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι, παρένε-
γκε τὸ ποτήριον ἀπ᾽ ἐμοῦ τοῦτο. ἀλλ᾽ οὐ τί
ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. καὶ ἔρχεται καὶ εὑ-
ρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ πέ-
τρῳ. σίμων καθεύδεις, οὐκ ἴσχυσας μίαν
ὥραν γρηγορῆσαι. γρηγορεῖτε καὶ προσεύ-
χεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν
πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. καὶ
πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο τὸν αὐτὸν λό-
γον εἰπών. καὶ ὑποστρέψας, εὗρεν αὐτοὺς
πάλιν καθεύδοντας. ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ
αὐτῶν βεβαρημένοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί αὐ-
τῷ ἀποκριθῶσι. καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέ-
γει αὐτοῖς. καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύ-
εσθε. ἀπέχει. ἦλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδο-
ται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας
τῶν ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε ἄγωμεν. ἰδοὺ
ὁ παραδιδούς με ἤγγικε. καὶ εὐθέως ἔτι αὐ-
τοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται ἰούδας εἷς
ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ὄχλος πο-
λὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν
ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν
πρεσβυτέρων. δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐ-
τὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων. ὃν ἂν φιλή-
σω αὐτός ἐστι, κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπα-
γάγετε ἀσφαλῶς. καὶ ἐλθὼν εὐθέως προ-
σελθὼν αὐτῷ λέγει. χαῖρε ῥαββί. καὶ κατε-
φίλησεν αὐτόν. οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ᾽ αὐτὸν
τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. εἷς
δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν
μάχαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέ-
ως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. καὶ ἀποκρι-
θεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐ-
ξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλα-
βεῖν με. καθ᾽ ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ
ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με.
ἀλλ᾽ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. καὶ ἀφέν-
τες αὐτὸν πάντες ἔφυγον. καὶ εἷς τις νεα-
νίσκος ἠκολούθησεν αὐτῷ περιβεβλημέ-
νος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν
αὐτὸν οἱ νεανίσκοι. ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν
σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ᾽ αὐτῶν. καὶ
ἀπήγαγον τὸν ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα.
καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ οἱ γραμματεῖς.
καὶ ὁ πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθη-
σεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρ-

et iacobum et iohannem secum:
et cepit pauere et tedere. Et Mat. 26. d
ait illis. Tristis est anima mea Johã. 12. d
vsq; ad mortẽ. Sustinete hic et vigila-
te. Et cũ processisset paululũ, pcidit sup Mat. 26. d.
terram et orabat: vt si fieri posset Luce. 22. d.
transiret ab eo hora. Et dixit.
Abba pater: omnia tibi possibilia sunt: Mat. 26. d.
transfer calicem hunc a me: sed nõ qd Luce. 22. e.
ego volo: sed quod tu. Et venit et in Johã. 6. e.
uenit eos dormientes. Et ait petro.
Simon dormis? Non potuisti vna
hora vigilare. Vigilate et orate
vt non intretis in temptationem.
Spũs quidẽ pmpt᷒ ẽ: caro vo infirma. Mat. 26. d.
Et iterũ abiens orauit eundẽ sermonẽ Johã. 6. g.
dicens. Et reuersus denuo: inuenit eos Mat. 26. d
dormientes. Erant enim oculi E
eorum grauati: et ignorabant quid
responderet ei. Et venit tertio: et ait
illis. Dormite iam et requiescite.
Sufficit. Venit hora: ecce filius
hominis tradetur in manus
peccatorum. Surgite eamus. Ecce
qui me tradet prope est. Et adhuc eo Mat. 26. e.
loquente venit iudas scarioth vnus de Luce. 22. e.
duodecim et cum eo turba multa: Johã. 18. a.
cum gladijs et lignis missi a summis
sacerdotibus et scribis et
senioribus. Dederat autem traditor Mat. 26. e
eis signũ dicens. Quecũq; osculat᷒ fue
ro ipse est tenete eum: et ducite
caute. Et cũ venisset statim accedẽs ad
eum ait. Aue rabbi. Et osculatus est
eum. At illi manus iniecerunt in ie-
sum et tenuerunt eum. Unus Mat. 26. e.
aũt quidam de circunstantibus educẽs Luce. 22. e.
gladiũ: percussit seruum summi sacer Johã. 18. b.
dotis et amputauit illi auriculã. Et rñdẽs Mat. 26. e.
iesus ait illis. Tanq; ad latronẽ existis Luce. 22. e.
cum gladijs et lignis comprehendere Johã. 18. d
me. Quottidie eram apud vos in
tẽplo docens: et non me tenuistis.
Sed vt impleant scripture. Tũc discipu Mat. 26. f.
li ei᷒ relinquẽtes eũ oẽs fugerũt. Adole
scẽs aũt quidam sequebatur eum ami
ctus sindone super nudo: et tenuerunt
eum. Et ille reiecta F
sindone nudus pfugit ab eis. Et Mat. 26. f.
adduxerunt iesum ad summũ sacerdotẽ Luce. 22. f
et conuenerunt omnes sacerdotes
et scribe et seniores. Mat. 26. f.
Petrus autem alonge secutus est Luce. 22. f.
eũ vsq; itro in atriũ summi sacerdotis:

Hb

χιερέως. καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπη
ρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. οἱ
δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, ἐζή=
τουν κατὰ τοῦ ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θα=
νατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ εὕρισκον. πολλοὶ
γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ᾿ αὐτοῦ, καὶ ἴ=
σαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καὶ τινὲς ἀνασ=
τάντες, ἐψευδομαρτύρουν κατ᾿ αὐτοῦ, λέ=
γοντες. ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγον=
τος ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον
τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν
ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. καὶ οὐ
δὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. καὶ ἀ=
ναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον, ἐπηρώτησε
τὸν ἰησοῦν λέγων. οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν, τί
οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν. ὁ δὲ ἐσιώπα
καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐ
πηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ. σὺ εἶ ὁ χρι
στὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶ=
πεν. ἐγώ εἰμι. καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀν=
θρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως,
καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐ=
ρανοῦ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶ
νας αὐτοῦ λέγει. τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρ
τύρων. ἠκούσατε τῆς βλασφημίας, τί ὑμῖν
φαίνεται. οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔ
νοχον εἶναι θανάτου. καὶ ἤρξαντο τινὲς ἐμ=
πτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσω=
πον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτόν, καὶ λέγειν
αὐτῷ. προφήτευσον. καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσ
μασιν αὐτὸν ἔβαλλον. καὶ ὄντος τοῦ πέτρου
ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδίσ=
κων τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον
θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει. καὶ
σὺ μετὰ τοῦ ναζαρηνοῦ ἰησοῦ ἦσθα. ὁ δὲ
ἠρνήσατο λέγων. οὐκ οἶδα, οὔτε ἐπίσταμαι
τί σὺ λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύ
λιον, καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἡ παιδίσκη ἰ
δοῦσα αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς πα
ρεστηκόσιν, ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ὁ δὲ
πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ πα
ρεστῶτες ἔλεγον τῷ πέτρῳ. ἀληθῶς ἐξ αὐ=
τῶν εἶ, καὶ γὰρ γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά
σου ὁμοιάζει. ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν
καὶ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦ
τον ὃν λέγετε. καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐ
φώνησε. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ πέτρος τὸ ῥῆμα ὃ
εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὅτι πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι δίς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβα
λὼν ἔκλαιε.

Cap. 15.

Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον
ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσ
βυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέ
δριον, δήσαντες τὸν ἰησοῦν ἀπήνεγκαν, καὶ

et sedebat cum ministris Johā. 18. f.
ad ignem: et calefaciebat se. ⌈bāt
Sūmi vo sacerdotes et oē cōciliū qre= Mat. 26. f. Luce. 22. g.
aduersus iesū testimoniū: vt eū morti tra
derent nec inueniebant. Multi
āt testioniū falsū dicebāt aduersus eū et
ɔuenietia testimonia nō erāt. Et quidā Mat. 29. f.
surgētes falsum testimoniū ferebāt ad=
uersus eū dicentes. Qm nos audiuim9
Ego dissoluā templū hoc ⌊ eū dicētē.
manufactum et post triduum
aliud nō manufactū edificabo. Et non
erat ɔueniēs testimoniū illoꝝ. Exurgēs
āt sūmus sacerdos in mediū: iterroga=
uit iesū dicens. Nō rñdes qcq̄ ad ea q̄ ti
bi obijciuntur ab his? Ille autē tacebat
et nihil rñdit. Rursū sūm9 sacerdos in Mat. 26. f. Luce. 22. g.
terrogabat eū et dixit ei. Tu es christus
filius dei benedicti. Jesus aūt dixit illi. Mat. 26. f. Luce. 22. g. Johā. 6. g.
Ego sum. Et videbitis filiū hominis
sedētem a dextris virtutis dei: G
et venientem cum nubibus celi.
Sūm9 āt sacerdos scindens vestimenta Mat. 26. g.
sua ait. Quid adhuc ɔsideram9 testes? Mat. 26. g. Luce. 22. g.
Audistis blasphemiam: quid vobis
videt? Qui omnes condemnauerūt eū Mat. 26. g. Luce. 22. g. Johā. 19. a
esse reū mortꝫ. Et ceperūt quidā con
spuere eum et velare faciem
eius: et colaphis eum cedere et dicere
ei: prophetiza: et ministri alapis
eum cedebant. Et cum esset petrus Mat. 26. g Luce. 22. f. Johā. 18. c.
i atrio deorsum: venit vna ex ancillis
sūmi sacerdotis: et cum vidisset petrum
calefacientem se: aspiciens illū ait. Et
tu cum iesu nazareno eras. At ille
negauit dicens. Neq scio neq noui
qd dicas. Et exijt foras ante atrium: Mat. 26. g. Luce. 22. f. Johā. 18. c.
et gallus cantauit. Rursus āt cū vidis=
set illū ancilla cepit dicere circūstātib9:
quia hic ex illis est. At ille
iterū negauit. Et p9 pusillū rursꝰ q astā
dicebāt petro. Vere ex illis ⌊bāt
es: nam et galileus es.
Ille autem cepit anathematizare
et iurare quia nescio hominē istum
quē dicitis. Et stati iterū gallus cātā=
uit. Et recordat9 est petrus verbi quod Mat. 26. g. Luce. 22. g
dixerat ei iesus: Priusq̄ gallus
cantet bis: ter me negabis. Et cepit
flere.

Cap. 15.

Et confestim mane concilium A Mat. 27. a. Luce. 23. a. Johā. 18. c.
facietes sūmi sacerdotes cū seniori
bus et scribis: et vniuerso concilio
vincientes iesum duxerunt: et

παρέδωκαν τῷ πιλάτῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐ=
τὸν ὁ πιλάτος. σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰου=
δαίων. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ. σὺ λέ
γεις. καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς
πολλά. αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. ὁ δὲ πι
λάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων.
οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν. ἴδε πόσα σου κατα=
μαρτυροῦσιν. ὁ δὲ ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀ
πεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν πιλάτον. κατὰ
δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον ὅν=
περ ᾐτοῦντο. ἦν δὲ ὁ λεγόμενος βαραββᾶς,
μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτι=
νες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. καὶ ἀ
ναβοήσας ὁ ὄχλος, ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς
ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ πιλάτος ἀπεκρίθη
αὐτοῖς λέγων. θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν
βασιλέα τῶν ἰουδαίων. ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι
διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρ=
χιερεῖς. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον
ἵνα μᾶλλον τὸν βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς
ὁ δὲ πιλάτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν αὐ=
τοῖς. τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασι=
λέα τῶν ἰουδαίων. οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν στα
ύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς.
τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν. οἱ δὲ περισσοτέ=
ρως ἔκραξαν, σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ πιλά
τος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆ=
σαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν βαραββᾶν, καὶ πα=
ρέδωκε τὸν ἰησοῦν φραγελλώσας, ἵνα σταυ
ρωθῇ. οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔ
σω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον. καὶ συγ=
καλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν, καὶ ἐνδύουσιν
αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ
πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, καὶ ἤρξαν=
το ἀσπάζεσθαι αὐτὸν καὶ λέγειν. χαῖρε ὁ βα
σιλεὺς τῶν ἰουδαίων. καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν
κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ
τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. καὶ
ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν
πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια
τὰ ἴδια, καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώ
σωσιν αὐτόν. καὶ ἀγγαρεύουσι παράγον=
τά τινα σίμωνα κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ
ἀγροῦ, τὸν πατέρα ἀλεξάνδρου καὶ ῥούφου
ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. καὶ φέρουσιν
αὐτὸν ἐπὶ γολγοθᾶν τόπον ὅ ἐστι μεθερμη
νευόμενον κρανίου τόπος. καὶ ἐδίδουν αὐ=
τῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον, ὁ δὲ οὐκ ἔλα
βε. καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν διαμερίζονται
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον ἐπ αὐ
τά, τίς τί ἄρῃ. ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρω
σαν αὐτόν. καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐ
τοῦ ἐπιγεγραμμένη ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαί=
ων. καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστάς, ἕ

tradiderunt pilato. Et interrogauit eum
pilatus. Tu es rex iudeorum?
At ille respondens ait illi. Tu dicis.
Et accusabant eum summi sacerdotes in
multis. Pilatus autem
rursum interrogauit eum dicens.
Non respondes quicquam? Vide in quantis te accusant?
Jesus autem amplius nihil respondit:
ita vt miraretur pilatus. Per
diem autem festum solebat dimittere illis vnum
ex vinctis quemcumque petijssent. Erat autem qui di
cebatur barrabas: qui cum seditiosis erat vin
ctus qui in seditione fecerant homicidium. Et cum
turba cepit rogare sicut ascendisset
semper faciebat illis. Pilatus autem respondit
eis et dixit. Vultis dimittam vobis
regem iudeorum? Sciebat enim quod
per inuidiam tradidissent eum summi sacerdo
tes. Pontifices autem concitauerunt turbam
vt magis barrabam dimitteret eis.
Pilatus autem iterum respondens ait illis.
Quid ergo vultis faciam regi
iudeorum? At illi iterum clamauerunt
dicentes. Crucifige eum. Pilatus vero dice
bat illis. Quid enim mali fecit? At illi
magis clamabant. Crucifige eum. Pilatus
volens populo satisfacere autem
dimisit illis barrabam: et tradidit
iesum flagellis cesum vt crucifigeretur.
Milites autem duxerunt eum in
atrium pretorij: et conuocant
totam cohortem: et induunt
eum purpura: et imponunt ei
plectentes spineam coronam: et ceperunt
salutare eum. Aue rex
iudeorum. Et percutiebant
caput eius harundine: et conspuebant eum. et
ponentes genua adorabant eum. Et
postquam illuserunt ei: exuerunt illum
purpura: et induerunt eum vestimentis
suis: et educunt illum vt crucifigerent
eum. Et angariauerunt pretereuntem
quempiam simonem cyreneum venientem de
villa: patrem alexandri et ruffi:
vt tolleret crucem eius. Et perducunt
illum in golgotha locum: quod est interpretatum
caluarie locus. Et dabant ei
bibere myrrhatum vinum: et non accepit
Et crucifigentes eum diuiserunt
vestimenta eius: mittentes sortem super eis
quis quid tolleret. Erat autem hora tertia: et
crucifixerunt eum. Et erat titulus cause eius
inscriptus rex iudeorum.
Et cum eo crucifigunt duos latrones

Mat.27.b Luce.23.a Johã.18.f
Mat.27.b. Johã.19.b.
Mat.27.b. Luce.23.c. Johã.18.g
Mat.27.b Johã.18.g.
Mat.27.b. Luce.23.c Johã.18.g Actuu.3.c
Mat.27.c. Luce.23.d Johã.19.c.
Mat.27.c. Johã.19.a
Mat.27.d
Mat.27.d Luce.23.d.
Mat.27.d Luce.23.c. Johã.19.c.
Mat.27.d Johã.19.c.
Mat.27.d. Luce.23.c. Johã.19.d.
Mat.27.d Luce.23.c. Johã.19.d

μα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ.
καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα. καὶ με=
τὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. καὶ οἱ παραπορευόμε
νοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφα
λὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες. οὐὰ, ὁ καταλύ=
ων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδο=
μῶν, σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ
σταυροῦ. ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζον
τες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων
ἔλεγον. ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύνα
ται σῶσαι. ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ ἰσρα
ήλ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴ
δωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυρω
μένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. γενομένης δὲ
ὥρας ἕκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ᾽ ὅλην τὴν
γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ
ἐβόησεν ὁ ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων. ἐ=
λωΐ, ἐλωΐ λιμὰ σαβαχθανί. ὅ ἐστι μεθερμη
νευόμενον, ὁ θεός μου ὁ θεός μου εἰς τί με
ἐγκατέλιπες. καὶ τινὲς τῶν παρεστηκότων ἀ
κούσαντες, ἔλεγον. ἰδοὺ ἡλίαν φωνεῖ. δρα=
μὼν δὲ εἷς καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους, πε
ριθεὶς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτὸν λέγων. ἄ=
φετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται ἡλίας καθελεῖν αὐτόν
ὁ δὲ ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην, ἐξέπνευ=
σε. καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη
εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. ἰδὼν δὲ ὁ
κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ
ὅτι οὕτως κράξας ἐξέπνευσεν, εἶπεν. ἀληθῶς
ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν θεοῦ. ἦσαν δὲ
καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν
αἷς ἦν μαρία ἡ μαγδαληνὴ, καὶ μαρία ἡ τοῦ
ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ ἰωσῆ μήτηρ, καὶ
σαλώμη, αἳ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ἠ=
κολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ
ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς ἱε
ροσόλυμα. καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ
ἦν παρασκευὴ ὅ ἐστι προσάββατον, ἦλ=
θεν ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ ἀριμαθαίας εὐσχήμων βου
λευτὴς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. καὶ τολμήσας εἰσῆλ
θε πρὸς πιλάτον, καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ
ἰησοῦ. ὁ δὲ πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνη
κεν. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα,
ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε. καὶ
γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο
τὸ σῶμα τῷ ἰωσήφ. καὶ ἀγοράσας σινδό=
να καὶ καθελὼν αὐτὸν, ἐνείλησε τῇ σινδόνι,
καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελα
τομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισε λί=
θον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ἡ δὲ μα=
ρία ἡ μαγδαληνὴ καὶ μαρία ἰωσῆ ἐθεώρουν
ποῦ τίθεται.
Cap.16.

vnū a dextris et alium a sinistris eius.
Et impleta est scriptura q̄ dicit. Et cū Esaie.53.d
iniquis reputatus est. Et pretereuntes C
blasphemabant eum: mouentes capita
sua et dicentes. Uah qui destruis Mat.27.e.
templū dei: et in trib⁹ dieb⁹ reedificas.
Saluum fac temetipsū descendens de Sapiē.2.d.
cruce. Silr et summi sacerdotes illudē Mat.27.e.
tes ad alterutrum cum scribis Luce.23.e.
dicebāt. Alios saluos fecit seipsū nō pōt
saluum facere. Christus rex israel: Mat.27.e.
descēdat nunc de cruce vt videamus
et credam⁹. Et qui cū eo crucifixi erāt Mat.27.e.
conuiciabātur ei. Et facta Luce.23.f.
hora sexta: tenebre facte sunt per totā
terrā vsq; in horā nonā. Et hora nona Mat.27.e.
exclamauit Jesus voce magna dicēs.
Heloy: heloy: lama esebtani. Qđ ē i
terpretatū. Deus me⁹: de⁹ me⁹: vt qđ
dereliqsti me? Et qdā d' circūstātib⁹ au
dientes dicebāt. Ecce heliā vocat. Cur Mat.27.f.
rens āt vn⁹ et iplēs spōgiā aceto: circū= Luce.23.e. Johā.19.e.
ponēs q; calāo potū dabat ei dicēs. Si= Mat.27.f.
nite: videam⁹ si veniat helias ad depo Johā.19.f.
nendū eū. Jesus āt emissa voce magna
expirauit. Et velū templi scissum est Mat.27.f.
in duo a summo vsq; deorsū. Uidēs āt Luce.23.f. Mat.27.f.
centurio qui ex aduerso stabat Luce.23.g D
quia sic clamans expirasset ait. Uere Mat.27.f.
hic homo filius dei erat. Erant autem
et mulieres de longe aspicientes: inter
quas erat maria magdalene: et maria
iacobi minoris: et ioseph mater et
salome: q cū esset in galilea seqbātur
eum et ministrabant ei: et
alie multe q simul cū eo ascēderāt hie=
rosolymā. Et cum iam sero esset fcm: qz Mat.27.g.
erat parasceue quod ē ātesabbatū: ve Luce.23.g.
nit ioseph ab arimathia nobil decurio: Johā.19.g.
qui et ipse erat expectans
regnum dei. Et audacter introiuit
ad pilatum et petijt corpus
iesu. Pilatus āt mirabat si iā obijsset.
Et accersito centurione
interrogauit eū si iā mortu⁹ esset. Et cū
cognouisset a cēturione: donauit
corpus ioseph. Joseph aūt mercat⁹ sin Mat.27.g.
donē et deponēs eum inuoluit sindone: Luce.23.g. Johā.19.g.
et posuit eum in monumēto qđ erat ex
cisum de petra: et aduoluit lapidem
ad ostium monumenti. Maria autem Mat.27.g.
magdalene et maria ioseph aspiciebant
vbi poneretur.
Cap.16.

Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, μαρία
ἡ μαγδαληνὴ καὶ μαρία ἰακώβου καὶ
σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦ
σαι ἀλείψωσι τὸν ἰησοῦν. καὶ λίαν πρωῒ τῆς
μιᾶς σαββάτων, ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον
ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, καὶ ἔλεγον πρὸς
ἑαυτάς. τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ
τῆς θύρας τοῦ μνημείου. καὶ ἀναβλέψασαι
θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος, ἦν
γὰρ μέγας σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ
μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς
δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευκήν,
καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐταῖς. μὴ
ἐκθαμβεῖσθε. ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν ναζαρηνὸν
τὸν ἐσταυρωμένον, ἠγέρθη οὐκ ἔστιν ὧδε,
ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλ᾽ ὑπά
γετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ πέ
τρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν,
ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. καὶ ἐ-
ξελθοῦσαι, ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου. εἶχε
δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδε-
νὶ οὐδὲν εἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ. ἀναστὰς δὲ
ὁ ἰησοῦς πρωῒ πρώτῃ σαββάτου, ἐφάνη
πρῶτον μαρίᾳ τῇ μαγδαληνῇ, ἀφ᾽ ἧς ἐκ
βεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πορευθεῖσα,
ἀπήγγειλε τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ γενομένοις πεν
θοῦσι καὶ κλαίουσι. κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι
ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ᾽ αὐτῆς, ἠπίστησαν. μετὰ
δὲ ταῦτα, δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν
ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ πορευομένοις
εἰς ἀγρόν. κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν
τοῖς λοιποῖς, οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. ὕσ
τερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα, ἐφανε
ρώθη καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ
σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν
ἐγηγερμένον, οὐκ ἐπίστευσαν. καὶ εἶπεν αὐ
τοῖς. πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κη
ρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ὁ πι
στεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπι
στήσας κατακριθήσεται. σημεῖα δὲ τοῖς πισ-
τεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει. ἐν τῷ ὀνό
ματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι, γλώσσαις
λαλήσουσι καιναῖς, ὄφεις ἀροῦσι, κἂν θα-
νάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ. ἐ-
πὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι καὶ καλῶς
ἕξουσιν. ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι
αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκά
θισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόν
τες ἐκήρυξαν πανταχοῦ τοῦ κυρίου συνερ
γοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος, διὰ
τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. ἀμήν.

Τέλος τοῦ κατὰ μάρκον ἁγίου ε-
ὐαγγελίου.

Et cum transisset sabbatum: maria A
magdalene et maria iacobi: et
salome emerūt aromata ut venientes
ungerent iesum. Et valde mane Mat.28.a.
una sabbatorū veniunt ad monumentū: Luce.24.a.
orto iam sole. Et dicebant ad Joha.20.a
inuicē. Quis reuoluet nobis lapidē ab
ostio monumenti? Et respicientes
viderunt reuolutum lapidem. Erat
quippe magn9 valde. Et introeūtes in
monumentū viderūt iuuenē sedētem in
dextris coopertum stola candida:
⁊ obstupuerūt. Qui dicit illis. Nolite B
expauescere. Jesū queritis nazarenum Mat.28.a.
crucifixum: surrexit non est hic. Luce.24.a
Ecce locus: ubi posuerūt eū. Sed ite
dicite discipulis eius ⁊ petro:
quia precedet vos in galileam.
Ibi eū videbitis sicut dixit vobis. At il Mat.28.a.
le exeūtes fugerūt de monumēto. Inua Luce.24.b
serat enim eas tremor ⁊ pauor: ⁊ nemini
quicꝗ dixerūt. Timebant enim. Surgēs
autē iesus mane prima sabbati apparuit
primo marie magdalene: de qua eiece
rat septem demonia. Illa vadens C
nunciauit his qui cum eo fuerāt lugen
tibus ⁊ flentibus: ⁊ illi audientes quia
viueret ⁊ visus eēt ab ea: nō crediderūt.
Post hec autē duob9 ex his ābulātib9 Luce.24.c.
ostensus est in alia effigie euntibus
in villam: et illi euntes nunciauerunt
ceteris: nec illis crediderūt. Nouissime
autē recumbentibus illis undecim appa
ruit: et exprobrauit incredulitatē eoꝝ: ⁊
duritiā cordis: q2 his qui viderant eū
resurrexisse nō crediderūt. Et dixit eis.
Euntes in mundum uniuersum: pdica
te euangeliū oī creature. Qui credide- D
rit ⁊ baptizat9 fuerit salu9 erit: q̄ vero Mat.10.b
nō crediderit ꝯdēnabit. Signa aūt eos q̄
hec sequentur. In nomine meo [...] crediderit Luce.10.c.
meo demonia eiicient: linguis
loqnt nouis serpētes tollēt. Et si mor
tiferū q̄d biberit: nō eis nocebit. Sup
egros manus imponent ⁊ bene
hēbūt. Et dñs q̄dē iesus postꝙ locut9 ē Actuu.1.b
eis assumptus est in celum: et sedit Luce.24.g
a dextris dei. Illi autem profecti Apoca.11.c
predicauerūt ubiꝙ domino cooperante
⁊ sermonem confirmante
sequentibus signis.

Explicit euangelium secundum
marcum.

Incipit prefatio beati hieronymi presbiteri in euangelium secundum Lucam.

Lucas syrus natione antiocensis: arte medicus discipulus apostolorum postea paulum secutus vsq3 ad consummationem eius seruiens dño sine crimine: nam neq3 vxorem vnq3 habens neq3 filios: septuaginta & quattuor annorũ obijt in bithinia plenus spiritu sancto. Qui cũ iam scripta essent euãgelia: p matheũ quidẽ in iudea: per marcũ aũt in italia: sancto instigante spũ in achaie partibus hoc scripsit euãgeliũ: significans etiam ipse in principio ante suũ alia esse descripta. Cui extra ea q̃ ordo euãgelice dispositiõis exposcit: ea maxie necessitas laboris fuit vt primũ grecis fidelib9 oĩ pphetatiõe vẽturi in carnẽ dei xp̃i manifestata hũanitate: ne iudaicis fabulis attẽti i solo legis desiderio tenẽnt: vl' ne hẽticis fabul' & stultꝫ sollicitationib9 seducti exciderẽt a veritate: elaboraret. Dehinc vt i pricipio euãgelij iohãnis natiuitate presũpta: cui euãgeliũ scribẽt: & i quo elect9 scribẽt idicaret: ptestans in se cõpleta esse: que essent ab alijs inchoata. Cui ideo post baptismũ filij dei a perfectione generationis in christo implete: repetende a principio natiuitatis humane potestas pmissa est: vt requirẽtibus demõstraret in quo apprehendens erat per nathan filium dauid introitu recurrentis in deum generationis admisso: indisparabilis dei predicans in hominibus christũ suũ: perfecti opus hominis redire in se per filium faceret: que per dauid patrem venientibus iter prebebat in christo. Cui luce nõ imerito et scribendorũ actuum apostolorum potestas in ministerio datur: vt deo in deum pleno et filio perditionis extincto: oratiõe ab apostolis facta: sorte domini electionis numerus compleretur. Sicq3 paulus consummationẽ apostolicis actibus daret: quem diu contra stimulum recalcitrantem dominus elegisset. Quod et legentib9 ac requirentibus deum et si per singula expediri a nobis vtile fuerat: sciens tamen q operantem agricolã oporteat primum de fructibus suis edere: vitauimus publicam curiositatem: ne non tam volentibus deum demonstrasse videremur q3 fastidientibus prodidisse.

Explicit prefatio.

[a]Προοίμιον τού[b]αγίου[c]λουκά[d]εις το[e]αυτού[f]ευαγγέλιον.

Επειδήπερ[b]πολλοί[c]επεχείρησαν[d]ανατάξασθαι[e]διήγησιν[f]περί των[g]πεπληροφορημένων[h]εν[i]ημίν[k]πραγμάτων, [l]καθώς[m]παρέδωσαν[n]ημίν οι[o]απ[p]αρχής[q]αυτόπται[r]και[s]υπηρέται[t]γενόμενοι του[u]λόγου, [x]έδοξε[y]καμοί[z]παρηκολουθηκότι[a]άνωθεν[b]πάσιν[c]ακριβώς, [d]καθεξής[e]σοι[f]γράψαι[g]κράτιστε[h]θεόφιλε, [i]ινα[k]επιγνώς[l]περί[m]ων[n]κατηχήθης[o]λόγων την[p]ασφάλειαν.

Το[a]κατά[b]λουκάν[c]άγιον[d]ευαγγέλιον. Cap. i.

Εγένετο[b]εν ταις[c]ημέραις[d]ηρώδου του[e]βασιλέως της[f]ιουδαίας[g]ιερεύς[h]τις[i]ονόματι[k]ζαχαρίας, [l]εξ[m]εφημερίας[n]αβιά, [o]και η[p]γυνή[q]αυτού[r]εκ των[s]θυγατέρων[t]ααρών, [u]και το[x]όνομα[y]αυτής[z]ελισάβετ. [a]ήσαν[b]δε[c]δίκαιοι[d]αμφότεροι[e]ενώπιον του[f]θεού, [g]πορευόμενοι[h]εν[i]πάσαις ταις[k]εντολαίς[l]και[m]δικαιώμασι του[n]κυρίου[o]άμεμπτοι. [p]και[q]ουκ[r]ην[s]αυτοίς[t]τέκνον, [u]καθότι η[x]ελισάβετ[y]ην[z]στείρα, [a]και[b]αμφότεροι[c]προβεβηκότες[d]εν ταις[e]ημέραις[f]αυτών[g]ήσαν. [h]εγένετο[i]δε[k]εν τω[l]ιερατεύειν[m]αυτόν[n]εν τη[o]τάξει της[p]εφημερίας[q]αυτού[r]έναντι του[s]θεού, [t]κατά το[u]έθος της[x]ιερατείας, [y]έλαχε του[z]θυμιάσαι[a]εισελθών[b]εις τον[c]ναόν του[d]κυρί-

Incipit[a]prohemium[b]beati[c]Luce[d]in[f]euangelium[e]suum:

Quoniã[a] q̃dẽ [b]multi [c]conati [c]sũt [d]ordinare[e]narrationes[g]que [h]in[i]nobis[g]complete[g]sunt[k]rerum [l]sicut[m]tradiderũt[n]nobꝫ q̃[o]ab[p]initio[q]ipsi[q]viderunt[r]et[s]ministri[t]fuerunt [u]sermonis:[x]visum[x]est[y]& [y]mihi[z]assecuto [b]oĩa[a]a[a]pricipio[c]diligẽter: [d]ex[d]ordine[e]tibi [f]scribere[g]optie[h]theophile: [i]vt[k]cognoscas eorũ[o]verborũ[l]de[m]q̃b9[n]erudit9[n]es[p]veritatẽ.

Incipit[d]euangeliũ[a]scd̃m[b]Lucam. Cap. i.

Fuit[b]in[c]diebus[d]herodis [e]regis[f]iudee[g]sacerdos [h]quidã[i]noie[k]zacharias[l]de [m]vice[n]Abia: [o]& [p]vxor[q]illi9 [r]de[s]filiabus[t]aaron A
[u]et[x]nomẽ[y]eius[z]elisabeth. [a]Erant[b]aũt[c]iusti [d]ambo[e]ante[f]deum[g]incedentes [h]in[i]oibus[k]mandatis[l]et[m]iustificationibus [n]dñi[o]sine[o]querela. [p]Et[q]nõ[r]erat[s]illiꝫ[t]fili9: [u]eo[u]q[y]esset[x]elisabeth[z]sterilis: [a]& [b]ambo [c]processissent[d]in[e]diebus[f]suis. [h]Factũ[h]ẽ[i]ãt[k]cũ[l]sacerdotio[l]fũgeret[m]zacharias[n]in [o]ordine[p]vicis[q]sue[r]ante [s]dñ[t]scd̃m[u]ↄsuetudinẽ[x]sacerdotij: [y]sorte[y]exijt [z]vt[z]incẽsũ[z]poneret[a]ingress9[b]in[c]tẽplũ[d]dñi.

ου. καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προ-
σευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος.
ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἑστὼς ἐκ
δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.
καὶ ἐταράχθη ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐ-
πέπεσεν ἐπ' αὐτόν. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἀγ-
γελος, μὴ φοβοῦ ζαχαρία, διότι εἰσηκούσ-
θη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου ἐλισάβετ
γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ἰωάννην, καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀ-
γαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐ-
τοῦ χαρήσονται. ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον
τοῦ κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ,
καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ
κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν
υἱῶν ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θε-
ὸν αὐτῶν, καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον
αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει ἠλίου, ἐ-
πιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ
ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι κυ-
ρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. καὶ εἶπε ζαχαρί-
ας πρὸς τὸν ἄγγελον. κατὰ τί γνώσομαι
τοῦτο, ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυ-
νή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ. ἐγώ
εἰμι γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θε-
οῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σέ. καὶ
εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἔσῃ
σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι
ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπί-
στευσας τοῖς λόγοις μου. οἵτινες πληρωθή-
σονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ λαὸς
προσδοκῶν τὸν ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν
τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. ἐξελθὼν δὲ
οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς. καὶ ἐπέγνω-
σαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ, καὶ
αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κω-
φός. καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι
τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶ-
κον αὐτοῦ. μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας, συ-
νέλαβεν ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ. καὶ περιέ-
κρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα. ὅτι
οὕτως μοι πεποίηκεν ὁ κύριος, ἐν ἡμέραις
αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀν-
θρώποις. ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη
ὁ ἄγγελος γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πό-
λιν τῆς γαλιλαίας ᾗ ὄνομα ναζαρέτ, πρὸς
παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρί, ᾧ ὄνομα
ἰωσήφ, ἐξ οἴκου δαυίδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς
παρθένου μαριάμ. καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγε-
λος πρὸς αὐτήν, εἶπε. χαῖρε κεχαριτωμένη
ὁ κύριος μετὰ σοῦ. εὐλογημένη σὺ ἐν γυ-
ναιξίν. ἡ δὲ ἰδοῦσα, διεταράχθη ἐπὶ τῷ λό-

Et omnis multitudo populi erat orans
foris hora incensi.
Apparuit aūt illi angelus dñi stans a J.2.b. Actuū.12.a
dextris altaris incensi.
Et zacharias turbat⁹ ē vidēs: ꝛ timor
sup eū. Ait aūt ad illū angel⁹. Irruit
Ne timeas zacharia: qm̄ exaudita est
deprecatio tua. Et vxor tua elisabeth
pariet tibi filium et vocabis nomen
eius iohannē: et erit gaudiū tibi et ex
ultatio: et multi in natiuitate eius
gaudebunt. Erit enim magnus coram B
dño: et vinum et siceram non bibet. Judi.13.b
Et spiritu sancto replebitur adhuc ex
vtero matris sue: et multos
filiorum israel conuertet ad dñm deū
ipsorum. Et ipse precedet ante
illum in spiritu et virtute helie: vt con
uertat corda patrum in filios: et
icredulos ad prudentiā iustoꝝ: pare do
mino plebē perfectam. Et dixit zachari
as ad angelum. Unde hoc sciam.
Ego eī sum senex: et vxor Gen.18.b
mea processit in diebus suis.
Et respondens angel⁹ dixit ei. Ego
sum gabriel qui asto ante deum:
et missus sum loqui ad te: et
hec tibi euangelizare. Et ecce eris
tacens et non poteris loqui vsq; in
diem quo hec fiant: pro eo ꝙ nō cre
didisti verbis meis que implebuntur
in tempore suo. Et erat plebs
expectans zachariam: ꝛ mirabantur ꝙ
tardaret ipse in templo. Egressus aūt
non poterat loqui ad illos. Et cogno
uerunt ꝙ visionē vidisset in templo. Et
ipse erat innuēs illis: et ꝑmansit mut⁹.
Et factum est vt impleti sunt dies
officij eius: abijt in domum
suam. Post hos autem dies concepit C
elisabeth vxor eius: et occultabat
se mensibus quinq; dicens. Quia
sic fecit mihi dominus in diebus
q̄b⁹ respexit auferre obprobriū meū in
In mēse aūt sexto missus est inter hoīes.
angelus gabriel a deo in ciuitatem
galilee cui nomen nazareth ad
Ȣginē despōsatam viro cui nomen erat
ioseph de domo dauid: et nomen Mat.1.c
virginis maria. Et ingressus angelus
ad eam dixit. Aue gratia plena
domin⁹ tecū: bñdicta tu in mulierib⁹. Judi.13.c. Judicū.6.c
Que cū audisset turbata est in sermone

γῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ
ἀσπασμὸς οὗτος. καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐ
τῇ. μὴ φοβοῦ μαριάμ, εὗρες γὰρ χάριν πα
ρὰ τῷ θεῷ. καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρί,
καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐ=
τοῦ ἰησοῦν. οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑ
ψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύρι=
ος ὁ θεὸς τὸν θρόνον δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐ
τοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον ἰακὼβ εἰς
τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ
ἔσται τέλος. εἶπε δὲ μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγ=
γελον. πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γι=
νώσκω. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐ=
τῇ. πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ
δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι. διὸ καὶ
τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται υ
ἱὸς θεοῦ. καὶ ἰδοὺ ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου
καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς
καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλου=
μένῃ στείρᾳ. ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ
θεῷ πᾶν ῥῆμα. εἶπε δὲ μαριάμ. ἰδοὺ ἡ δού
λη κυρίου. γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμα σου
καὶ ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτῆς ὁ ἄγγελος. ἀναστᾶ=
σα δὲ μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπο
ρεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πό=
λιν ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον ζαχα=
ρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν ἐλισάβετ. καὶ ἐγένε
το ὡς ἤκουσεν ἡ ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν
τῆς μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλί
ᾳ αὐτῆς. καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ ἐ
λισάβετ, καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶ
πεν. εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλο=
γημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. καὶ πό=
θεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου
μου πρός με. ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ
τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρ
τησε τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ
μου. καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται
τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ
κυρίου. καὶ εἶπε μαριάμ. μεγαλύνει ἡ ψυ
χή μου τὸν κύριον. καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦ=
μά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου. ὅτι ἐπέ
βλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐ
τοῦ, ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσι με
πᾶσαι αἱ γενεαί. ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα
ὁ δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ
τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φο=
βουμένοις αὐτόν. ἐποίησε κράτος ἐν βραχίο
νι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοί
ᾳ καρδίας αὐτῶν. καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ
θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς. πεινῶντας
ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξα=
πέστειλε κενούς. ἀντελάβετο ἰσραὴλ παιδὸς

eius: et cogitabat qualis esset
ista salutatio. Et ait angelus ei.
Ne timeas maria: inuenisti ei grãz apd
deum. Ecce concipies in vtero — Esaie.7.c
et paries filiuz: et vocabis nomẽ ei9 — Mat.1.d.
iesum. Hic erit magn9 ꝛ fili9 altissimi
vocabitur. Et dabit illi dominus
deus sedem dauid patris eius:
et regnabit in domo iacob in — Miche.4.c
eternum: et regni eius non
erit finis. Dixit aũt maria ad angelũ.
Quomodo fiet istđ qm̃ virũ nõ cogno= — D
sco? Et respondens angelus dixit ei.
Spiritus sanctus superueniet in te: et
virt9 altissimi obũbrabit tibi. Ideoq; ꝛ
quod nascetur ex te sanctum vocabit fi
lius dei. Et ecce elisabeth cognata tua
ꝛ ipsa concepit filiuz in senectute sua:
ꝛ hic mensis est sextus illi que vocat
sterilis: quia non erit ĩpossibile apud
deũ oẽ vbũ. Dixit aũt maria. Ecce an
cilla domini fiat mihi secundũ vbũ tuũ.
Et discessit ab illa angelus. Exurgens
autem maria in diebus illis abijt
in montana cum festinatione in ciuitatẽ
iuda et intrauit in domuz zacharie
et salutauit elisabeth. Et factum est
vt audiuit salutationem
marie elisabeth: exultauit ĩfãs in vtero
eius. Et repleta est spiritu sancto elisa
beth: ꝛ exclamauit voce magna ꝛ dixit
Bñdicta tu inter mulieres: ꝛ bñdictus — Iudi.5.d.
fructus9 ventris tui. Et vnde
hoc mihi vt veniat mater domini
mei ad me? Ecce eni vt facta est vox — E
salutationis tue in aurib9 meis: exulta
uit in gaudio infans in vtero
meo. Et beata que credidisti: quonia
pficientur ea que dicta sunt tibi a
dño. Et ait maria. Magnificat aĩa
mea dominum. Et exultauit spiritus
meus in deo salutari meo. Quia respe
xit humilitatem ancille sue:
ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generatiões. Qꝛ fecit mihi ma
gna q potens est et sctm̃ nomẽ ei9. Et
mia ei9 a progenie in progenies timẽti
bus eum. Fecit potentiam in brachio
suo: dispersit superbos mente
cordis sui. Deposuit potentes de
sede: et exaltauit humiles. Esurientes
impleuit bonis: et diuites dimisit
inanes. Suscepit israel puerum

αυτού μνησθήναι ελέους. καθώς ελάλησε
προς τους πατέρας ημών, τω αβραάμ και
τω σπέρματι αυτού εις τον αιώνα. έμεινε
δε μαριάμ συν αυτή ωσεί μήνας τρεις και
υπέστρεψεν εις τον οίκον αυτής. τη δε ελι=
σάβετ επλήσθη ο χρόνος του τεκείν αυτήν,
και εγέννησεν υιόν. και ήκουσαν οι περίοι=
κοι και οι συγγενείς αυτής ότι εμεγάλυνε
κύριος το έλεος αυτού μετ αυτής, και συ=
νέχαιρον αυτή. και εγένετο εν τη ογδόη η=
μέρα ήλθον περιτεμείν το παιδίον, και εκά=
λουν αυτό επί τω ονόματι του πατρός αυ=
τού ζαχαρίαν. και αποκριθείσα η μήτηρ αυ=
τού είπεν. ουχί. αλλά κληθήσεται ιωάννης.
και είπον προς αυτήν. ότι ουδείς εστίν εν
τη συγγενεία σου ος καλείται τω ονόματι
τούτω. ενένευον δε τω πατρί αυτού το τί
αν θέλοι καλείσθαι αυτόν. και αιτήσας πι=
νακίδιον έγραψε λέγων. ιωάννης εστί το ό
νομα αυτού. και εθαύμασαν πάντες. ανεώ
χθη δε το στόμα αυτού παραχρήμα, και η
γλώσσα αυτού διηρθρώθη, και ελάλει ευ=
λογών τον θεόν. και εγένετο επί πάντας φό
βος τους περιοικούντας αυτούς. και εν όλη
τη ορεινή της ιουδαίας διελαλείτο πάντα
τα ρήματα ταύτα. και έθεντο πάντες οι α=
κούσαντες εν τη καρδία αυτών λέγοντες. τί
άρα το παιδίον τούτο έσται. και χείρ κυρί=
ου ην μετ αυτού. και ζαχαρίας ο πατήρ αυ
τού επλήσθη πνεύματος αγίου, και προ=
εφήτευσε λέγων. ευλογητός κύριος ο θεός
του ισραήλ ότι επεσκέψατο και εποίησε
λύτρωσιν τω λαώ αυτού. και ήγειρε κέ=
ρας σωτηρίας ημίν εν τω οίκω δαυίδ του
παιδός αυτού. καθώς ελάλησε διά στό=
ματος των αγίων των απ αιώνος προφη=
τών αυτού. σωτηρίαν εξ εχθρών ημών, και
εκ χειρός πάντων των μισούντων ημάς. ποιή
σαι έλεος μετά των πατέρων ημών, και μνη
σθήναι διαθήκης αγίας αυτού. όρκον ον ώμο
σε προς αβραάμ τον πατέρα ημών του δού
ναι ημίν αφόβως εκ χειρός των εχθρών η=
μών ρυσθέντας λατρεύειν αυτώ εν οσιότητι
και δικαιοσύνη ενώπιον αυτού πάσας τας
ημέρας της ζωής ημών. και συ παιδίον
προφήτης υψίστου κληθήση, προπορεύση
γαρ προ προσώπου κυρίου ετοιμάσαι ο=
δούς αυτού. του δούναι γνώσιν σωτηρίας
τω λαώ αυτού εν αφέσει αμαρτιών αυτών
διά σπλάγχνα ελέους θεού ημών, εν οις
επεσκέψατο ημάς ανατολή εξ ύψους. επι=
φάναι τοις εν σκότει και σκιά θανάτου κα=
θημένοις του κατευθύναι τους πόδας ημών

suum memorari misericordie sue. Sicut locutus est
ad patres nostros abraam et
semini eius in secula. Mansit
autem maria cum illa quasi mensibus tribus et
reuersa est in domum suam. Elisabeth autem
impletum est tempus pariendi
et peperit filium. Et audierunt vicini F
et cognati eius: quia magnificauit
dominus misericordiam suam cum illa: et congra
tulabantur ei. Et factum est in die octauo
venerunt circumcidere puerum: et vocabant
eum nomine patris sui
zachariam. Et respondens mater eius
dixit. Nequaquam: sed vocabitur iohannes:
et dixerunt ad illam. Quia nemo est in
cognatione tua qui vocetur hoc nomine
Innuebant autem patri eius: quem
vellet vocari eum. Et postulans pugilla
rem scripsit dicens: iohannes est nomen
eius. Et mirati sunt vniuersi. Apertum est
autem illico os eius: et
lingua eius et loquebatur benedicens
deum. Et factus est timor super omnes
vicinos eorum: et super omnia
montana iudee diuulgabantur omnia
verba hec: et posuerunt omnes qui audierant
in corde suo dicentes. Quis
putas puer iste erit? Etenim manus domini Hiere. i. b
erat cum illo. Et zacharias pater eius Actuum. ii. c
repletus est spiritu sancto: et prophetauit
dicens. Benedictus dominus deus G
israel: quia visitauit et fecit
redemptionem plebi sue. Et erexit cornu
salutis nobis in domo dauid
pueri sui. Sicut locutus est per os
sanctorum qui a seculo sunt prophetarum
eius. Salutem ex inimicis nostris et
de manu omnium qui oderunt nos. Ad facien
dam misericordiam cum patribus nostris: et memo
rari testamenti sui sancti. Iusiurandum quod iura
uit ad abraam patrem nostrum daturum se
nobis. Ut sine timore de manu inimicorum
nostrorum liberati: seruiamus illi. In sancti
tate et iustitia coram ipso omnibus
diebus nostris. Et tu puer
propheta altissimi vocaberis: preibis Mat. iii. c
enim ante faciem domini parare vias
eius. Ad dandam scientiam salutis
plebi eius: in remissionem peccatorum eorum.
Per viscera misericordie dei nostri in quibus
visitauit nos oriens ex alto. Illuminare
his qui in tenebris et vmbra mortis se
dent: ad dirigendos pedes nostros

εις οδόν ειρήνης. Το δε παιδίον ηύξανε και εκραταιούτο πνεύματι, και ην εν ταις ερήμοις έως ημέρας αναδείξεως αυτού προς τον ισραήλ.

Cap.2.

Εγένετο δε εν ταις ημέραις εκείναις, εξήλθε δόγμα παρά καίσαρος αυγούστου απογράφεσθαι πάσαν την οικουμένην. αύτη η απογραφή πρώτη εγένετο ηγεμονεύοντος της συρίας κυρηνίου. και επορεύοντο πάντες απογράφεσθαι έκαστος εις την ιδίαν πόλιν. ανέβη δε και ιωσήφ από της γαλιλαίας εκ πόλεως ναζαρέτ εις την ιουδαίαν εις πόλιν δαυίδ ήτις καλείται βηθλεέμ, διά το είναι αυτόν εξ οίκου και πατριάς δαυίδ απογράψασθαι συν μαριάμ τη μεμνηστευμένη αυτώ γυναικί ούση εγγύω. εγένετο δε εν τω είναι αυτούς εκεί, επλήσθησαν αι ημέραι του τεκείν αυτήν, και έτεκε τον υιόν αυτής τον πρωτότοκον, και εσπαργάνωσεν αυτόν, και ανέκλινεν αυτόν εν τη φάτνη διότι ουκ ην αυτοίς τόπος εν τω καταλύματι. και ποιμένες ήσαν εν τη χώρα τη αυτή αγραυλούντες και φυλάσσοντες τας φυλακάς της νυκτός επί την ποίμνην αυτών. και ιδού άγγελος κυρίου επέστη αυτοίς, και δόξα κυρίου περιέλαμψεν αυτούς, και εφοβήθησαν φόβον μέγαν. και είπεν αυτοίς ο άγγελος. μη φοβείσθε. ιδού γαρ ευαγγελίζομαι υμίν χαράν μεγάλην, ήτις έσται παντί τω λαώ. ότι ετέχθη υμίν σήμερον σωτήρ, ος εστι Χριστός κύριος εν πόλει δαυίδ. και τούτο υμίν το σημείον. ευρήσετε βρέφος εσπαργανωμένον κείμενον εν φάτνη. και εξαίφνης εγένετο συν τω αγγέλω πλήθος στρατιάς ουρανίου αινούντων τον θεόν και λεγόντων. δόξα εν υψίστοις θεώ, και επί γης ειρήνη, εν ανθρώποις ευδοκία. και εγένετο ως απήλθον απ᾽ αυτών εις τον ουρανόν οι άγγελοι, και οι άνθρωποι οι ποιμένες είπον προς αλλήλους, διέλθωμεν δη έως εις βηθλεέμ, και ίδωμεν το ρήμα τούτο το γεγονός, ο ο κύριος εγνώρισεν ημίν. και ήλθον σπεύσαντες, και ανεύρον την τε μαριάμ και τον ιωσήφ, και το βρέφος κείμενον εν τη φάτνη. ιδόντες δε διεγνώρισαν περί του ρήματος του λαληθέντος αυτοίς περί του παιδίου τούτου. και πάντες οι ακούσαντες εθαύμασαν περί των λαληθέντων υπό των ποιμένων προς αυτούς. η δε μαριάμ πάντα συνετήρει τα ρήματα ταύτα συμβάλλουσα εν τη καρδία αυτής. και υπέστρεψαν οι ποιμένες δοξάζοντες και αινούντες τον θεόν επί πάσιν οις ήκουσαν και είδον

in viam pacis. Puer autem crescebat et confortabat spiritu: ⁊ erat in desertis vsq; in diem ostensionis sue ad israel. [1.Reg.2.d.]

Cap.2.

[A] Factū est aūt in diebus illis: exijt edictum a cesare augusto vt describeret vniuersus orbis. Hec descriptio prima facta est a preside syrie cyrino. Et ibant omnes vt profiterentur: singuli in suaʒ ciuitateʒ. Ascendit autem et ioseph a galilea de ciuitate nazareth in iudeam in ciuitatē dauid que vocat bethleē: eo ꝙ esset de domo et familia dauid vt ꝓfiteretur cum maria desponsata sibi vxore pregnante. [Mat.2.b.] Factū est aūt cū essent ibi: impleti sunt dies vt pareret: et peperit filium suum primogenitū ⁊ pānis eum inuoluit: et reclinauit eum in presepio: quia non erat eis locus in diuersorio. [B] Et pastores erāt in regione eadē vigilantes et custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce [Actuū.12.a] angelus dñi stetit iuxta illos: ⁊ claritas dei circūfulsit illos: et timuerunt [Actuū.9.a] timore magno. Et dixit illis angelus. Nolite timere. Ecce enim euangelizo [Ephe.2.d.] vobis gaudiū magnum quod erit oīni populo: quia nat⁹ est vobis hodie saluator q̄ est xp̄s dñs ī ciuitate dauid: ⁊ hoc vobis signuʒ. Inuenietis infātem pānis iuolutū et positū ī p̄sepio. Et subito facta est cum angelo multitudo militie celestis laudantium deū et dicētiū. Gloria in altissimis deo: et in terra pax hoīb⁹ bone volūtatꝭ. Et fctm̄ est vt discesserūt ab eis angeli in celum: pastores loquebantur ad inuicem. Transeamus vsq; bethleem: ⁊ videam⁹ hoc verbum qđ factū ē qđ fecit dñs ⁊ ondit nobꝭ. [C] Et festinantes venerūt et inuenerūt mariā ⁊ ioseph: et infantem positum in presepio. Videntes aūt cognouerūt de verbo quod dictum erat illis de puero hoc. Et omnes qui audierant mirati sunt ⁊ de his que dicta erant a pastoribus ad ipsos. Maria autem conseruabat omnia verba hec cōferens in corde suo. Et reuersi sunt pastores glorificantes ⁊ laudantes deū in oībus que audierāt ⁊ viderant:

καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς. καὶ ὅτε ἐπλή
σθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν,
καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦς τὸ κλη
θὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆ=
ναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν
αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῆς κατὰ τὸν
νόμον μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς ἱερο=
σόλυμα παραστῆσαι τῷ κυρίῳ καθὼς γέ=
γραπται ἐν νόμῳ κυρίου. ὅτι πᾶν ἄρσεν
διανοῖγον μήτραν, ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθή=
σεται. καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημέ
νον ἐν νόμῳ κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων ἢ
δύο νεοσσοὺς περιστερῶν. καὶ ἰδοὺ ἦν ἄν
θρωπος ἐν ἱερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα συμεών.
καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβὴς
προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ ἰσραήλ.
καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν. καὶ ἦν αὐ
τῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος
τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον, πρὶν ἢ ἴδη
τὸν χριστὸν κυρίου. καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύ
ματι εἰς τὸ ἱερόν. καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς
γονεῖς τὸ παιδίον ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐ
τοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐ
τοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκά=
λας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν θεὸν καὶ εἶπε.
νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλον σου δέσποτα
κατὰ τὸ ῥῆμα σου ἐν εἰρήνη. ὅτι εἶδον οἱ ὀφ
θαλμοί μου τὸ σωτήριον σου, ὃ ἡτοίμασας
κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν. φῶς εἰς
ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου
ἰσραήλ. καὶ ἦν ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ
αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς συμεών, καὶ
εἶπε πρὸς μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ. ἰδοὺ
οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολ
λῶν ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγό
μενον. καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύ
σεται ῥομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ
πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. καὶ ἦν ἄν=
να προφῆτις θυγάτηρ φανουὴλ ἐκ φυλῆς ἀ
σήρ, αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς
ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρ
θενίας αὐτῆς. καὶ αὐτὴ χήρα ὡς ἐτῶν ὀγ=
δοηκοντατεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ
τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύου
σα νύκτα καὶ ἡμέραν. καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥ=
ρᾳ ἐπιστᾶσα, ἀνθωμολογεῖτο τῷ κυρίῳ, καὶ
ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομέ
νοις λύτρωσιν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ὡς ἐτέλε
σαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑ=
πέστρεψαν εἰς τὴν γαλιλαίαν. εἰς τὴν πόλιν
ἑαυτῶν ναζαρέτ. τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ
ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σο=

sicut dictum est ad illos. Et postquam consumma
ti sunt dies octo ut circumcideretur puer: Gen. 17. d. Hiere. 4. a
vocatum est nomen eius iesus: quod voca=
tum est ab angelo priusquam in utero con
ciperetur. Et postquam impleti sunt Leui. 12. a
dies purgationis eius secundum D
legem moysi: tulerunt illum in hierusalem:
ut sisterent eum domino: sicut scriptum est
in lege domini. Quia omne masculinum Exo. 34. c.
adaperiens vulvam sanctum domino vocabitur.
Et ut darent hostiam secundum quod dictum est Leui. 5. b. et 12. c.
in lege domini: par turturum aut
duos pullos columbarum. Et ecce homo erat
in hierusalem cui nomen symeon.
Et homo iste iustus et timoratus
expectans consolationem israel:
et spiritus sanctus erat in eo. Et responsum ac Actuum. 10. c
ceperat a spiritu
sancto: non visurum se mortem nisi prius vi
deret christum domini. Et venit in spiritu
in templum. Et cum inducerent
puerum iesum parentes eius: ut facerent
secundum consuetudinem legis pro eo:
et ipse accepit eum in ulnas
suas et benedixit deum et dixit.
Nunc dimittis servum tuum domine E
secundum verbum tuum in pace. Quia viderunt o
culi mei salutare tuum. Quod parasti
ante faciem omnium populorum. Lumen ad
revelationem gentium et gloriam plebis tue
israel. Et erat ioseph et mater eius
mirantes super his que dicebantur de
illo. Et benedixit illis symeon: et
dixit ad mariam matrem eius. Ecce Zach. 14. c
positus est hic in ruinam et in resurrectionem
multorum in israel: et in signum cui con
tradicetur. Et tuam ipsius animam pertransi h. Tuam ipsius .i. tui ipsius
bit gladius: ut revelentur ex anna
multis cordibus cogitationes. Et erat
prophetissa filia phanuel de tribu aser
hec processerat in diebus multis et
vixerat cum viro suo annis septem a virgini=
tate sua. Et hec vidua erat usque ad annos
octoginta quattuor: que non discedebat de
templo ieiuniis et obsecrationibus serviens
nocte ac die. Et hec ipsa hora
superveniens confitebatur domino et
loquebatur de illo omnibus qui expe
ctabant redemptionem israel. Et ut perfece F
runt omnia secundum legem domini: reversi sunt
in galileam in civitatem
suam nazareth. Puer autem crescebat et
confortabatur spiritu: plenus sapientia:

φίας. και χάρις θεού ην επ αυτόν. και επορεύοντο οι γονείς αυτού κατ έτος εις ιερουσαλήμ τη εορτή του πάσχα. και ότε εγένετο ετών δώδεκα, αναβάντων αυτών εις ιεροσόλυμα κατά το έθος της εορτής, και τελειωσάντων τας ημέρας εν τω υποστρέφειν αυτούς, υπέμεινεν ιησούς ο παις εν ιερουσαλήμ, και ουκ έγνω ιωσήφ και η μήτηρ αυτού. νομίσαντες δε αυτόν εν τη συνοδία είναι, ήλθον ημέρας οδόν. και ανεζήτουν αυτόν εν τοις συγγενέσι και εν τοις γνωστοίς. και μη ευρόντες αυτόν, υπέστρεψαν εις ιερουσαλήμ ζητούντες αυτόν. και εγένετο μεθ ημέρας τρείς εύρον αυτόν εν τω ιερώ καθεζόμενον εν μέσω των διδασκάλων, και ακούοντα αυτών, και επερωτώντα αυτούς. εξίσταντο δε πάντες οι ακούοντες αυτού επί τη συνέσει και ταις αποκρίσεσιν αυτού. και ιδόντες αυτόν, εξεπλάγησαν. και προς αυτόν η μήτηρ αυτού είπε τέκνον. τι εποίησας ημίν ούτως. ιδού ο πατήρ σου καγώ οδυνώμενοι εζητούμεν σε. και είπε προς αυτούς. τι ότι εζητείτε με. ουκ ήδειτε ότι εν τοις του πατρός μου δει είναι με. και αυτοί ου συνήκαν το ρήμα ο ελάλησεν αυτοίς. και κατέβη μετ αυτών και ήλθεν εις ναζαρέτ, και ην υποτασσόμενος αυτοίς. και η μήτηρ αυτού διετήρει πάντα τα ρήματα ταύτα εν τη καρδία αυτής. και ιησούς προέκοπτε σοφία και ηλικία και χάριτι παρά θεώ και ανθρώποις.

Cap. 3.

Εν έτει δε πέντε και δεκάτω της ηγεμονίας τιβερίου καίσαρος ηγεμονεύοντος ποντίου πιλάτου της ιουδαίας, και τετραρχούντος της γαλιλαίας ηρώδου. φιλίππου δε του αδελφού αυτού τετραρχούντος της ιτουραίας και τραχωνίτιδος χώρας, και λυσανίου της αβιλινής τετραρχούντος, επι αρχιερέως άννα και καϊάφα, εγένετο ρήμα θεού επί ιωάννην τον του ζαχαρίου υιόν εν τη ερήμω, και ήλθεν εις πάσαν την περίχωρον του ιορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εις άφεσιν αμαρτιών ως γέγραπται εν βίβλω λόγων ησαΐου του προφήτου λέγοντος. φωνή βοώντος εν τη ερήμω. ετοιμάσατε την οδόν κυρίου ευθείας ποιείτε τας τρίβους αυτού. πάσα φάραγξ πληρωθήσεται, και παν όρος και βουνός ταπεινωθήσεται. και έσται τα σκολιά εις ευθείαν, και αι τραχείαι εις οδούς λείας. και όψεται πάσα σαρξ το σωτήριον του θεού. έλεγεν ουν τοις εκπορευομένοις όχλοις βαπτισθήναι υπ αυτού. γεννήματα εχιδνών, τις υπέδειξεν υμίν

et gratia dei erat in illo. Et ibant
parētes ei⁹ per omnes annos in hieru
salez ī die solēni pasche. Et cū fact⁹ eēt j.rs.b.
ānorū duodeci: ascendētib⁹ illis in hie Esaie.27.d
rosolymā scd̄z cōsuetudinē diei festi: cō Actuū.3.a
sūmatis ꝙ diebus cum redirent:
remansit puer iesus in hierusalem
et non cognouerūt parentes eius.
Existimantes aūt illū esse in comitatu:
venerunt iter diei: et requirebant eum
inter cognatos et notos.
Et nō inuenientes regressi sunt in hie=
rusalem: requirētes eū. Et factū ē post B
triduū inuenerunt illum in tēplo seden
tem in medio doctorum: audientem
illos: et interrogantem eos. Stupebāt Mat.7.g.
autem omnes qui eum audiebant super Mat.1.d.
prudentia et responsis eius. Et viden
tes āmirati sunt. Et dixit mater ei⁹ ad
Fili quid fecisti nobis illum.
sic? Ecce pater tuus et ego dolentes
querebamus te. Et ait ad illos. Quid
est qd̄ me querebatis. Nesciebatis quia ī
his q̄ pr̄is mei sūt oportet me esse? Et
ipsi nō intellexerūt vbū qd̄ locut⁹ ē ad
eos. Et dscēdit cū eis: ⁊ vēit nazareth:
subditus illis. Et mater ei⁹ et erat
conseruabat omnia verba hec in
corde suo. Et iesus proficiebat sapien= 1.Reg.2.t.
tia ⁊ etate et gratia apud deum et ho=
mines.

Cap. 3.

Anno aūt quintodecimo imperij A
tiberij cesaris procurante
pontio pilato iudeam: tetrarcha autez
galilee herode: philippo
autem fratre eius tetrarcha
ituree et trachonitidis regionis: et
lysania abiline tetrarcha: sub
pricipib⁹ sacerdotū āna ⁊ caypha factū
dn̄i sup iohānē zacharie filiū in ē vbū
deserto. Et venit in omnem regionem Mat.3.a
iordanis predicās baptismū penitentie Mar.1.a.
in remissionē peccatorū sicut scriptū ē Johā.3.c.
in libro sermonum esaie prophete.
Vox clamantis in deserto parate Esa.40.a
viam domini: rectas facite Mat.3.a.
semitas eius. Omnis vallis implebitur Mar.1.a.
⁊ omnis mons et collis humiliabitur. Johā.1.c. B
Et erunt praua in directa et
aspera in vias planas: et videbit oīs
caro salutare dei. Dicebat ergo ad
turbas q̄ exibāt vt baptizarētur ab ipo.
Genimina viperarū qs ostendit vobis Mat.3.c. ⁊.17.d.

φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς. ποιήσα
τε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, καὶ μὴ
ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς πατέρα ἔχομεν
τὸν ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται
ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα
τῷ ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥί
ζαν τῶν δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς
πῦρ βάλλεται. καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχ-
λοι λέγοντες, τί οὖν ποιήσομεν. ἀποκριθεὶς
δὲ λέγει αὐτοῖς. ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μετα
δότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁ
μοίως ποιείτω. ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισ
θῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν. διδάσκαλε τί
ποιήσομεν. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς. μηδὲν
πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσε
τε. ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι
λέγοντες. καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν. καὶ εἶπε
πρὸς αὐτούς. μηδένα διασείσητε, μὴ δὲ συ
κοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑ-
μῶν. προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ δια-
λογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
περὶ τοῦ ἰωάννου μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χρι
στός, ἀπεκρίνατο ὁ ἰωάννης ἅπασι λέγων. ἐ
γὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς, ἔρχεται δὲ ὁ
ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦ-
σαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, αὐ
τὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυ
ρί. οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ δια-
καθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν
σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ τὸ δὲ ἄχυ-
ρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. πολλὰ μὲν
οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν, εὐηγγελίζετο
τὸν λαόν. ὁ δὲ ἡρώδης ὁ τετράρχης, ἐλεγ-
χόμενος ὑπ᾽ αὐτοῦ περὶ ἡρωδιάδος τῆς γυ
ναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ φιλίππου καὶ
περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ ἡρώ-
δης, προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέ
κλεισε τὸν ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. ἐγένετο
δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν,
καὶ ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομέ-
νου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆ-
ναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡ-
σεὶ περιστερὰν ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ
οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν. σὺ εἶ ὁ υἱ-
ός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. καὶ
αὐτὸς ἦν ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος
ὢν ὡς ἐνομίζετο υἱὸς ἰωσήφ. τοῦ ἡλί, τοῦ
ματθάτ, τοῦ λευΐ, τοῦ μελχί, τοῦ ἰαννά,
τοῦ ἰωσήφ, τοῦ ματταθίου, τοῦ ἀμώς, τοῦ
ναούμ, τοῦ ἐσλί, τοῦ ναγγαί, τοῦ μαάθ, τοῦ
ματταθίου, τοῦ σεμεΐ, τοῦ ἰωσήφ, τοῦ ἰού
δα, τοῦ ἰωανάν, τοῦ ῥησά, τοῦ ζοροβά-

fugere a ventura ira. Facite
ergo fructus dignos penitentie: et ne
ceperitis dicere patrem habemus
abraam. Dico enim vobis quia potens est
deus de lapidibus istis suscitare filios
abrae. Jam enim securis ad radicem d. abrae dativi casus. Mat. 3. d. et 7. d.
arborum posita est. Omnis ergo arbor
non faciens fructum bonum excidetur: et in
ignem mittetur. Et interrogabant eum tur
be dicentes. Quid ergo faciemus. Respondens
autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas
det non habenti: et qui habet escas similiter
faciat. Venerunt autem et publicani ut baptiza
rentur: et dixerunt ad illum. Magister quid
faciemus? At ille dixit ad eos. Nihil
amplius quam quod constitutum est vobis facia
tis. Interrogabant autem eum et milites
dicentes. Quid faciemus et nos? Et ait
illis. Neminem concutiatis: neque calumniam fa
ciatis: et contenti estote stipendiis vestris.
Existimante autem populo et cogitantibus C
omnibus in cordibus suis
de iohanne ne forte ipse esset christus:
respondit iohannes dicens omnibus. Ego Mat. 3. c. Mar. 1. b. Joha. 1. d.
quidem aqua baptizo vos: veniet autem
fortior me cuius non sum dignus solvere
corrigiam calciamentorum eius: ipse
vos baptizabit in spiritu sancto et igni.
Cuius ventilabrum in manu eius et pur Mat. 3. c
gabit aream suam: et congregabit
triticum in horreum suum: paleas autem
comburet igni inextinguibili. Multa quidem
et alia exhortans evangelizabat
populo. Herodes autem tetrarcha cum cor Mat. 14. a. Mar. 6. c.
riperetur ab illo de herodiade uxore
fratris sui philippi: et
de omnibus malis quae fecit herodes
adiecit et hoc super omnia et inclusit
iohannem in carcerem. Factum est Mat. 3. f. Mar. 1. b. Joha. 1. c.
autem cum baptizaretur omnis popu
lus et iesu baptizato et orante:
apertum est celum et descendit
spiritus sanctus corporali specie sicut
columba in ipsum: et vox de
celo facta est. Tu es filius Esaie. 42. a Mat. 3. g. Marci. 1. b.
meus dilectus: in te complacuit mihi. Et
ipse iesus erat incipiens quasi annorum triginta D
ut putabatur filius ioseph: qui fuit heli: qui fuit
mathat: qui fuit levi: qui fuit melchi: qui fuit ia
ne: qui fuit ioseph: qui fuit mathathie: qui
fuit amos: qui fuit naum: qui fuit hesli:
qui fuit nage: qui fuit maath: qui fuit ma
thathie: qui fuit semei: qui fuit ioseph: qui fuit
iuda: qui fuit iohanna: qui fuit resa: qui fuit Zo-

βελ, τοῦ σαλαθιὴλ, τοῦ νηρί, τοῦ μελχί,
τοῦ ἀδδί, τοῦ κωσάμ, τοῦ ἐλμωδάμ, τοῦ
ἤρ, τοῦ ἰωσῆ, τοῦ ἐλιέζερ, τοῦ ἰωρείμ, τοῦ
ματθάτ, τοῦ λευί, τοῦ συμεὼν, τοῦ ἰού=
δα, τοῦ ἰωσὴφ, τοῦ ἰωνάν, τοῦ ἐλιακείμ,
τοῦ μελεά, τοῦ μαϊνάν, τοῦ ματταθά, τοῦ
ναθάν, τοῦ δαυίδ, τοῦ ἰεσσαί, τοῦ ὠβὴδ,
τοῦ βοόζ, τοῦ σαλμών, τοῦ ναασσών, τοῦ
ἀμιναδάβ, τοῦ ἀράμ, τοῦ ἐσρώμ, τοῦ φα
ρές, τοῦ ἰούδα, τοῦ ἰακώβ, τοῦ ἰσαάκ, τοῦ
ἀβραάμ, τοῦ θάρρα, τοῦ ναχώρ, τοῦ σε=
ρούχ, τοῦ ῥαγαῦ, τοῦ φαλέκ, τοῦ ἔβερ,
τοῦ σαλά, τοῦ καϊνάν, τοῦ ἀρφαξάδ, τοῦ
σήμ, τοῦ νῶε, τοῦ λάμεχ, τοῦ μαθουσά=
λα, τοῦ ἐνώχ, τοῦ ἰάρεδ, τοῦ μαλελεὴλ,
τοῦ καϊνάν, τοῦ ἐνώς, τοῦ σὴθ, τοῦ ἀδάμ,
τοῦ θεοῦ.

Cap.4.

Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑ
πέστρεψεν ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἤγε
το ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον ἡμέρας
τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ δια=
βόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ὕστε=
ρον ἐπείνασε. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος. εἰ
υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα
γένηται ἄρτος. καὶ ἀπεκρίθη ἰησοῦς πρὸς
αὐτὸν λέγων. γέγραπται. ὅτι οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ
μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ᾽ ἐπὶ παντὶ ῥή
ματι θεοῦ. καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ διάβο=
λος εἰς ὄρος ὑψηλὸν, ἔδειξεν αὐτῷ πάσας
τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρό
νου, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος. σοὶ δώσω
τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν
αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέ
λω δίδωμι αὐτήν. σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς
ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σου πᾶσα. καὶ ἀποκρι
θεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ ἰησοῦς. ὕπαγε ὀπίσω μου
σατανᾶ. γέγραπται. προσκυνήσεις κύριον
τὸν θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.
καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἰερουσαλὴμ, καὶ ἔστη
σεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶ
πεν αὐτῷ. εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σε αὐτὸν
ἐντεῦθεν κάτω. γέγραπται γάρ. ὅτι τοῖς ἀγ
γέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ δια=
φυλάξαι σε, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήπο
τε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. καὶ
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὅτι εἴρηται
οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. καὶ
συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος,
ἀπέστη ἀπ᾽ αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ. καὶ ὑπέσ
τρεψεν ὁ ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύμα=
τος εἰς τὴν γαλιλαίαν καὶ φήμη ἐξῆλθε κατ᾽ ὅ

robabel: q̄ fuit salathiel: q̄ fuit neri: qui fuit
melchi: q̄ fuit addi: q̄ fuit cosan: q̄ fuit
helmadā: q̄ fuit her: q̄ fuit iesu: q̄ fuit he=
liezer: q̄ fuit ioriz: q̄ fuit mathat: q̄ fuit leui
q̄ fuit symeō: q̄ fuit iuda: q̄ fuit ioseph: q̄ fu
it iona: q̄ fuit heliachī: q̄ fuit melcha: q̄ fu
it mēna: q̄ fuit mathatha: q̄ fuit nathā: q̄
fuit dauid: q̄ fuit iesse: q̄ fuit obeth: q̄ fuit
booz: q̄ fuit salmon: q̄ fuit naason: q̄ fuit
aminadab: q̄ fuit aram: q̄ fuit esrom: q̄ fu
it phares: q̄ fuit iude: q̄ fuit iacob: q̄ fuit y
saac: q̄ fuit abrae: q̄ fuit thare: qui fuit na=
chor: q̄ fuit saruch: q̄ fuit ragau: q̄ fuit pha
lech: q̄ fuit heber: q̄ fuit sale: q̄ fuit caynan
q̄ fuit arphaxat: q̄ fuit sem: q̄ fuit noe: q̄ fu
it lamech: q̄ fuit mathusale: q̄ fuit enoch:
q̄ fuit iareth: q̄ fuit malalehel: q̄ fuit caynā
q̄ fuit enos: q̄ fuit seth: q̄ fuit adā: q̄ fuit dei.

Iesus autē plen⁹ spū sancto Cap.4.
regress⁹ est a iordane: et agebatur
in spiritu in deserto diebus
quadragīta et temptabatur a diabolo.
Et nihil manducauit in diebus
illis: et consummatis illis postea
esuriit. Dixit autē illi diabolus. Si
filius dei es: dic lapidi huic vt
panis fiat. Et respondit ad
illū iesus. Scriptū est quia nō in pane
solo viuet homo: sed in omni verbo
dei. Et duxit illum diabolus
in montē excelsum: et ostendit illi oīa
regna orbis terre in mometo temporis:
et ait illi. Tibi dabo
potestatem hanc vniuersam ꝛ gloriam
illorū: q̄ mihi tradita sunt: et cui volo
do illa. Tu ergo procidēs si adoraueris
coraꝫ me: erunt tua omnia. Et rn̄dēs
iesus dixit illi.
Scriptum est. Dominum
deum tuū adorabis: ꝛ illi soli seruies.
Et duxit illuꝫ in hierusalem: ꝛ statuit
eum super pinnam templi: ꝛ dixit
illi. Si filius dei es: mitte te
hinc deorsum. Scriptū est enim ꝙ ange
lis suis mandabit de te vt conseruent
te: et quia in manib⁹ tollēt te: ne forte
offendas ad lapidem pedem tuum. Et
respondens iesus ait illi. Dictum est.
Non temptabis dominū deū tuuꝫ. Et
consummata omni temptatiōe: diabol⁹
recessit ab illo vsq̄ ad tempus. Et
egressus est iesus in virtute spiritus
in galileā: et fama exiit per vniuersam

A
Mat.4.a.
Mar.1.b.
Mat.4.a.
Exo.34.d.
Deut.8.a.
B
Deut.6.b.
& 10.d.
Apoca.15.c
Mat.4.c.
Mar.1.b.
Mat.4.b.
Psal.90.
Deut.6.c.
Mat.4.g
marci.5.b.
Johā.6.a.

λης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ἐ
δίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζό
μενος ὑπὸ πάντων. καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ναζα=
ρέτ οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ
εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶ=
ναι. καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον ἡσαΐου τοῦ
προφήτου. καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε
τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον. πνεῦμα κυ
ρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελί
σασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι
τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρύ=
ξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνά
βλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέ=
σει, κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. καὶ πτύ
ξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθι=
σε. καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλ=
μοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ἤρξατο δὲ λέ=
γειν πρὸς αὐτούς, ὅτι σήμερον πεπλήρω=
ται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. καὶ
πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐ
πὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομέ
νοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον.
οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἰωσήφ. καὶ εἶπε
πρὸς αὐτούς. πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παρα
βολὴν ταύτην. ἰατρὲ θεράπευσον σεαυτόν.
ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ καπερναοὺμ
ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. εἶπε
δέ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης
δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. ἐπ' ἀλη
θείας λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς
ἡμέραις ἠλιοῦ ἐν τῷ ἰσραήλ, ὅτε ἐκλεί=
σθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ,
ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν
γῆν, καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη
ἠλίας εἰ μὴ εἰς σάρεπτα τῆς σιδῶνος πρὸς
γυναῖκα χήραν. καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐ
πὶ ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ ἰσρα=
ήλ, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ
νεεμὰν ὁ σύρος. καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυ
μοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα. καὶ
ἀναστάντες, ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλε
ως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄ=
ρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο εἰς
τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. αὐτὸς δὲ διελ=
θὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο. καὶ κα=
τῆλθεν εἰς καπερναοὺμ πόλιν τῆς γα=
λιλαίας. καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς
σάββασι. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδα=
χῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐ=
τοῦ. καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων
πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκρα=
ξε φωνῇ μεγάλῃ λέγων. ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί

regionem de illo. Et ipse docebat C
in synagogis eorum: et magnificabatur
ab omnibus. Et venit nazareth Mat.13.g.
vbi erat nutritus: et intrauit secundum
consuetudinem suam die sabbati
in synagogam: et surrexit legere.
Et traditus est illi liber esaie
prophete. Et vt reuoluit librum: inuenit
locum vbi scriptum erat. Spiritus domini Esa.61.a
super me: propter quod vnxit me: euan=
gelizare pauperibus misit me: sanare
contritos corde: predicare
captiuis remissionem: et cecis visum
dimittere confractos in remissionem:
predicare annum domini acceptum: et diem retribu
tionis. Et cum plicuisset librum reddidit mi
Et omnium in synagoga oculi nistro et sedit.
erant intendentes in eum. Cepit autem dice
re ad illos: quia hodie impleta est D
hec scriptura in auribus vestris. Et Mat.13.g
omnes testimonium illi dabant: et mirabantur in marci.6.a.
verbis gratie que procedebant Joha.4.f.
de ore ipsius: et dicebant.
Nonne hic est filius ioseph? Et ait Mat.13.g.
illis. Utique dicetis mihi hanc similitudinem. marci.6.a.
Medice cura teipsum. Joha.6.c.
Quanta audiuimus facta in capharnaum
fac et hic in patria tua. Ait Mat.13.g.
autem. Amen dico vobis: quia nemo propheta marci.6.a.
acceptus est in patria sua. In verita Joha.4.f.
te dico vobis multe vidue erant in 3.Reg.17.b
diebus helie in israel quando clausum est Jaco.5.d.
celum annis tribus et mensibus sex:
cum facta esset fames magna in omni
terra: et ad nullam illarum missus est
helias: nisi in sarepta sidonie ad
mulierem viduam. Et multi leprosi erant 4.Reg.5.a
in israel sub heliseo propheta:
et nemo eorum mundatus est nisi
naaman syrus. Et repleti sunt omnes E
in synagoga ira hec audientes. Et
surrexerunt et eiecerunt illum extra ciuita
tem: et duxerunt illum vsque ad supercilium mon
tis: super quem ciuitas illorum erat edificata:
vt precipitarent eum. Ipse autem transiens Joha.10.g
per medium illorum ibat. Et descendit Mar.1.d
in capharnaum ciuitatem galilee:
ibique docebat illos
sabbatis. Et stupebant in doctrina sup.2.g.
eius: quia in potestate erat sermo ipsius. Mat.7.g.
Et in synagoga erat homo habens Mar.1.d.et
demonium immundum: et exclamauit 7.g.
voce magna dicens. Sine: quid nobis et tibi mar.1.d.

Ἰησοῦ ναζαρηνέ. ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς. οἶ-
δά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπετίμη-
σεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς λέγων. φιμώθητι καὶ ἔ-
ξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαι-
μόνιον εἰς μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν
βλάψαν αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ
πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους
λέγοντες. τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξου-
σίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις
πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται. καὶ ἐξεπορεύετο ἦ-
χος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περι-
χώρου. ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς εἰ-
σῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν σίμωνος. πενθερὰ δὲ
τοῦ σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγά-
λῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐ-
πιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρε-
τῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν. παραχρῆμα δὲ ἀ-
ναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς. δύνοντος δὲ τοῦ
ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νό-
σοις ποικίλαις, ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐ-
τόν, ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπι-
θείς, ἐθεράπευσεν αὐτούς. ἐξήρχετο δὲ καὶ
δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν κράζοντα καὶ λέ-
γοντα. ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.
καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔ-
δεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι. γενομένης
δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον
τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλ-
θον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ
πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐ-
τούς. ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγε-
λίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅ-
τι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. καὶ ἦν κηρύσσων
ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς γαλιλαίας. Cap. 5.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι
αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θε-
οῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην
γεννησαρέτ, καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἑστῶτα
παρὰ τὴν λίμνην. οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ'
αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ εἰς
ἓν τῶν πλοίων ὃ ἦν τοῦ σίμωνος, ἠρώτη-
σεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον.
καὶ καθίσας, ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς
ὄχλους. ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς
τὸν σίμωνα, ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ
χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. καὶ ἀ-
ποκριθεὶς ὁ σίμων εἶπεν αὐτῷ. ἐπιστάτα, δι'
ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβο-
μεν, ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκ-
τυον. καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆ-
θος ἰχθύων πολύ. διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκ-
τυον αὐτῶν, καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις
τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας συ-

iesu nazarene. Venisti perdere nos. Scio F
te quis sis: sanctus dei. Et increpauit
illum iesus dicens. Obmutesce et exi
ab eo. Et cum proiecisset illum demonium
in medium: exiit ab illo: nihilque
illum nocuit. Et factus est pauor in
omnibus: et colloquebantur ad inuicem
dicentes. Quod est hoc verbum: quia in potestate
et virtute imperat immundis
spiritibus et exeunt? Et diuulgabatur fa-
ma de illo in omnem locum regionis.
Surgens autem iesus de synagoga introi-
uit in domum simonis. Socrus autem Mar. 1. c.
simonis tenebatur magnis febribus:
et rogauerunt illum pro ea. Et stans B
super illam: imperauit febri
et dimisit illam: et continuo surgens
ministrabat illis. Cum autem Mar. 1. e.
sol occidisset: omnes qui habebant infir-
mos variis languoribus: ducebant illos ad
eum: at ille singulis manus imponens
curabat eos. Exibant autem
demonia a multis clamantia et dicentia Mar. 3. c.
quia tu es filius dei.
Et increpans non sinebat ea loqui: quia scie-
bant ipsum esse christum. Facta
autem die egressus ibat in desertum
locum: et turbe requirebant eum: et venerunt
vsque ad ipsum: et detinebant illum ne
discederet ab eis. Quibus ille ait.
Quia et aliis ciuitatibus
oportet me euangelizare regnum dei: quia
ideo missus sum. Et erat predicans
in synagogis galilee. Cap. 5.

Factum est autem cum turbe irruerent in A
eum vt audirent verbum dei: Mar. 4. a.
et ipse stabat secus stagnum
genesareth: et vidit duas naues stantes
secus stagnum: piscatores autem descenderant et
lauabant retia. Ascendens autem in
vnam nauim que erat simonis: rogauit
eum a terra reducere pusillum:
et sedens docebat de nauicula
turbas. Vt cessauit autem loqui: dixit ad
simonem. Duc in altum: et
laxate retia vestra in capturam. Et respondens
simon dixit illi. Preceptor per Joha. 21. d.
totam noctem laborantes nihil cepimus: B
in verbo autem tuo laxabo rete.
Et cum hoc fecissent: concluserunt
piscium multitudinem copiosam. Rumpebatur autem
rete eorum: et annuerunt sociis qui erant
in alia naui: vt venirent et adiuuarent

λαβέσθαι αὐτοῖς. καὶ ἦλθον καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ἰδὼν δὲ σίμων πέτρος, προσέπεσε τοῖς γόνασιν ἰησοῦ λέγων. ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι κύριε. θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ἣ συνέλαβον. ὁμοίως δὲ καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην υἱοὺς ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ σίμωνι. καὶ εἶπε πρὸς τὸν σίμωνα ὁ ἰησοῦς. μὴ φοβοῦ. ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν ἰησοῦν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων. κύριε ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ εἰπών. θέλω. καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξε μωσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος. καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων. καὶ ἦσαν καθήμενοι φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς γαλιλαίας καὶ ἰουδαίας καὶ ἱερουσαλήμ. καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ ἰησοῦ. καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ. ἄνθρωπε, ἀφέωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι λέγοντες. τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας. τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ θεός. ἐπιγνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς. τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν ἀφέωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν ἔγειραι καὶ περιπάτει. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς

eos. Et venerũt et impleuerũt ambas nauiculas: ita vt pene mergerentur. Quod cũ videret simõ petrus: procidit ad genua iesu dicẽs. Exi a me dñe: quia homo peccator sum. Stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo erant in captura piscium quã ceperãt. Similiter autẽ iacobum et iohãnem filios zebedei: qui erant socij simonis. Et ait ad simonem iesus. Noli timere: ex hoc iam homines eris capiẽs. Et subductis ad terram nauibus: relictis omnibus secuti sunt eum. Et factũ est cum esset in vna ciuitatũ: et ecce vir plenus lepra videns iesum et procidens in faciem suam: rogauit eum dicens. Domine si vis potes me mũdare. Et extẽdẽs manũ tetigit eũ dicẽs. Uolo. Mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et ipse precepit illi vt nemini diceret: sed vade et ostẽde te sacerdoti: et offer pro emundatiõe tua sicut precepit moyses in testimoniũ illis. Perambulabat autẽ magis sermo de illo: et conueniebant turbe multe vt audirẽt et curarent ab infirmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum et orabat. Et factũ est in vna dierum: et ipse sedebat docens. Et erant pharisei sedentes et legis doctores qui venerant ex omni castello galilee et iudee et hierusalem: et virtus dñi erat ad sanãdũ eos. Et ecce viri portãtes in lecto hominem qui erat paralyticus: et querebant eum inferre et ponere ante eum. Et nõ inueniẽtes qua parte illum inferrent pre turba: ascenderũt supra tectũ: et per tegulas summiserũt eũ cum lecto in medium ante iesum. Quorum fidem vt vidit dixit. Homo remittuntur tibi peccata tua. Et ceperunt cogitare scribe et pharisei dicentes. Quis est hic qui loqtur blasphemias. Quis potest dimittere pctã: nisi solus deus? Ut cognouit autẽ iesus cogitatiões eorũ respondens dixit ad illos. Quid cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata: an dicere surge et ambula. Ut autẽ sciatis quia filius hominis habet potestatem in

Mat.4.c. Mar.1.c.

C

Mat.8.a. Mar.1.g.et 17.c.

.d. mũdare ipatiui mõi paic vocis.

Mat.4.g. Mar.3.b. Johã.6.a.

Mat.14.c. Mar.6.g. Johã.6.b.

D

mat.4.g. marci.6.g.

Mat.9.a. Mar.2.a. Johã.5.b.

ĩ.7.g. Mat.9.a Mar.2.b.

E

Mat.9.a.

γης αφιέναι αμαρτίας, είπε τω παραλελυ-
μένω. σοι λέγω. έγειραι, και άρας το κλινί-
διόν σου πορεύου εις τον οίκον σου. και πα-
ραχρήμα αναστάς ενώπιον αυτών, άρας εφ'
ω κατέκειτο απήλθεν εις τον οίκον αυτού
δοξάζων τον θεόν, και έκστασις έλαβεν ά-
παντας, και εδόξαζον τον θεόν, και επλήσθη-
σαν φόβου λέγοντες ότι είδομεν παράδοξα
σήμερον. και μετά ταύτα εξήλθε, και εθεά-
σατο τελώνην ονόματι λευίν, καθήμενον επί
το τελώνιον, και είπεν αυτώ· ακολούθει μοι
και καταλιπών άπαντα, αναστάς ηκολούθη-
σεν αυτώ. και εποίησε δοχήν μεγάλην λευ-
ίς αυτώ εν τη οικία αυτού. και ην όχλος τε-
λωνών πολύς, και άλλων οι ήσαν μετ' αυ-
τών κατακείμενοι. και εγόγγυζον οι γραμ-
ματείς αυτών και οι φαρισαίοι προς τους
μαθητάς αυτού λέγοντες. διά τι μετά των
τελωνών και αμαρτωλών εσθίετε και πίνε-
τε. και αποκριθείς ο ιησούς, είπε προς αυ-
τούς. ου χρείαν έχουσιν οι υγιαίνοντες ια-
τρού, αλλ' οι κακώς έχοντες. ουκ ελήλυθα
καλέσαι δικαίους, αλλά αμαρτωλούς εις
μετάνοιαν. οι δε είπον προς αυτόν· διά τι
οι μαθηταί ιωάννου νηστεύουσι πυκνά, και
δεήσεις ποιούνται, ομοίως και οι των φαρι-
σαίων, οι δε σοι εσθίουσι και πίνουσιν. ο
δε είπε προς αυτούς. μη δύνασθε τους υ-
ιούς του νυμφώνος εν ω ο νυμφίος μετ' αυ-
τών εστί ποιήσαι νηστεύειν. ελεύσονται δε
ημέραι, και όταν απαρθή απ' αυτών ο νυμ-
φίος, τότε νηστεύσουσιν εν εκείναις ταις ημέ-
ραις. έλεγε δε και παραβολήν προς αυτούς
ότι ουδείς επίβλημα ιματίου καινού επιβάλ-
λει επί ιμάτιον παλαιόν. ει δε μήγε, και το
καινόν σχίζει, και τω παλαιώ ου συμφω-
νεί το από του καινού. και ουδείς βάλλει
οίνον νέον εις ασκούς παλαιούς. ει δε μή-
γε, ρήξει ο νέος οίνος τους ασκούς, και αυ-
τός εκχυθήσεται, και οι ασκοί απολούνται.
αλλά οίνον νέον εις ασκούς καινούς βλητέ-
ον, και αμφότεροι συντηρούνται. και ουδείς
πιών παλαιόν, ευθέως θέλει νέον. λέγει
γαρ ο παλαιός χρηστότερός εστιν. Cap. 6.

Εγένετο δε εν σαββάτω δευτεροπρώτω
διαπορεύεσθαι αυτόν διά των σπορί-
μων, και έτιλλον οι μαθηταί αυτού τους
στάχυας και ήσθιον ψώχοντες ταις χερ-
σί. τινές δε των φαρισαίων, είπον αυτοίς.
τι ποιείτε ο ουκ έξεστι ποιείν εν τοις σάββα-
σι. και αποκριθείς προς αυτούς είπεν ο ιη-
σούς. ουδέ τούτο ανέγνωτε ο εποίησε δα-
βίδ, οπότε επείνασεν αυτός και οι μετ' αυ-

terra dimittendi peccata: ait paralytico.
Tibi dico surge: tolle lectum
tuum: et vade in domum tuam. Et con-
festim consurgens coram illis tulit lectum in
quo iacebat: et abiit in domum suam
magnificans deum. Et stupor apprehendit
omnes: et magnificabant deum. Et repleti sunt
timore dicentes: quia vidimus mirabilia
hodie. Et post hec exiit et vidit
publicanum nomine leui sedentem ad
teloneum: et ait illi. Sequere me.
Et relictis omnibus: surgens secutus
est eum. Et fecit ei conuiuium magnum le-
ui in domo sua. Et erat turba
multa publicanorum: et aliorum qui cum illis
erant discumbentes. Et murmurabant
pharisei et scribe eorum dicentes ad
discipulos eius. Quare cum
publicanis et peccatoribus manducatis et bibi-
tis. Et respondens iesus dixit ad illos.
Non egent qui sani sunt medico:
sed qui male habent. Non veni
vocare iustos sed peccatores ad
penitentiam. At illi dixerunt ad eum. Quare
discipuli iohannis ieiunant frequenter et
obsecrationes faciunt: similiter et phari-
seorum: tui autem edunt et bibunt? Quibus ipse
ait. Nunquid potestis filios
sponsi dum cum illis est sponsus
facere ieiunare? Venient autem
dies et cum ablatus fuerit ab illis sponsus
tunc ieiunabunt in illis diebus.
Dicebat autem et similitudinem ad illos.
Quia nemo commissuram a nouo vestimen-
to mittit in vestimentum vetus: alioquin et
nouum rumpit: et veteri non conuenit com-
missura a nouo. Et nemo mittit
vinum nouum in vtres veteres: alioquin
rumpit vinum nouum vtres: et vinum
effundetur et vtres peribunt. dum est
Sed vinum nouum in vtres nouos mitten-
et vtraque conseruantur. Et nemo
bibens vetus statim vult nouum: dicit
enim vetus melius est. Cap. 6.

Factum est autem in sabbato secundo primo
cum transiret per sata
vellebant discipuli eius
spicas et manducabant confricantes manibus.
Quidam autem phariseorum dicebant illis.
Quid facitis quod non licet in sabbatis?
Et respondens iesus ad eos dixit.
Nec hoc legistis quod fecit dauid
cum esurijsset ipse et qui cum illo

Mar. 2. b.
Mat. 9. b. Mar. 2. c. Joha. 5. b.
mat. 9. b. mar. 2. c.
F
Mat. 9. b. Mar. 2. d.
Mat. 9. c. Mar. 2. d.
Mat. 9. c. Mar. 2. c.
G
Mat. 9. c. Luce. 2. c.
Mat. 9. d. Mar. 2. f.
Mat. 9. d. Mar. 2. f.
A
Mat. 12. b. Mar. 2. f.
Mat. 12. a. Mar. 2. g.
1. Reg. 21. b. Mat. 12. a. Mar. 2. g.

τοῦ ὄντες, ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. παρετήρουν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα. ἔγειραι καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτούς. ἐπερωτήσω ὑμᾶς· τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν. ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι. καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν αὐτῷ. ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως, καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιήσειαν τῷ ἰησοῦ. ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε, σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασε πέτρον, καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰάκωβον, καὶ ἰωάννην, φίλιππον, καὶ βαρθολομαῖον, ματθαῖον, καὶ θωμᾶν, ἰάκωβον τὸν τοῦ ἀλφαίου, καὶ σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτήν, ἰούδαν ἰακώβου, καὶ ἰούδαν ἰσκαριώτην ὃς καὶ ἐγένετο προδότης. καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ, ἀπὸ πάσης τῆς ἰουδαίας καὶ ἱερουσαλήμ, καὶ τῆς παραλίου τύρου καὶ σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν. καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ ἐθεραπεύοντο. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας. καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε. μακάριοι οἱ πτωχοί ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν ὅτι γελάσετε. μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδί=

erant: quomodo intrauit in domũ dei:
et panes propositionis sumpsit
et manducauit: τ dedit his q̃ cũ ipso
erant: quos nõ licet mãducare nisi tm̃ sacerdotibus? Et dicebat illis q2 dñs est
filius hominis etiã sabbati. Factũ est Mat. 12. a.
aũt in alio sabbato: vt intraret Mar. 2. g.
in synagogam et doceret. Et erat ibi
homo et manus eius dextera erat B
arida. Obseruabant aũt scribe et mat. 12. b.
pharisei si in sabbato curaret mat. 3. a.
vt inuenirent vnde accusarent eũ. Ipse j. 14. a.
vero sciebat cogitationes eorum et ait
homini qui habebat manum aridam.
Surge et sta in medium. Et surgens
stetit. Ait aũt ad illos iesus. Interrogo mat. 12. b.
vos si licet sabbatis bene facere Mar. 3. a.
an male: aiã saluam facere an perdere?
Et circumspectis omnibus
dixit hoi. Extende manũ tuã. Et extendit:
et restituta est manus
eius. Ipsi autem repleti sunt marci. 14. c
insipientia: et colloquebantur ad inuicẽ marci. 6. g.
quid nã facerent de iesu. Factũ est aũt C
in illis diebus exijt in montem mat. 10. a.
orare: τ erat pernoctans in marci. 3. d.
oratione dei. Et cũ dies factus esset Actuũ. 1. b.
vocauit discipulos suos: et elegit
duodecim ex ipsis quos et apostolos
nominauit: simonẽ quẽ cognominauit
petrum: et andream fratrem eius:
iacobũ τ iohannẽ: philippũ τ bartholomeum:
matheum et thomam: iacobum
alphei et simonem qui vocatur
zelotes: τ iudã iacobi: τ iudã scarioth
qui fuit proditor. Et descendens
cum illis stetit in loco campestri: et
turba discipulorũ ei9: et multitudo copiosa
plebis ab omni iudea et
hierl'm τ maritima tyri τ Γ sanarentur mat. 4. g.
sidonis que venerant vt audirẽt eũ: et marci. 3. b.
a languoribus suis. Et qui vexabãtur Johã. 6. a.
a spiritibus immundis curabantur.
Et omnis turba querebat
eum tangere: quia virt9 de illo exibat
et sanabat omnes. Et ipse eleuatis
oculis in discipulos
suos dicebat. Beati pauperes: quia mat. 5. a.
vestrum est regnum dei. Beati mat. 5. a.
qui nunc esuritis quia saturabimini. Jaco. 4. c.
Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. D
Beati eritis cum vos oderint hoies mat. 5. a.
τ cum separauerit vos τ exprobrauerit

σωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πο-
νηρόν, ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χάρη-
τε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε. ἰδού
γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ.
κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ
πατέρες αὐτῶν. πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλου-
σίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. οὐ-
αὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε. οὐ-
αὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ
κλαύσετε. οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς
οἱ ἄνθρωποι. κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς
ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ἀλλ' ὑ-
μῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν. ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχ-
θροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑ-
μᾶς. εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν,
προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑ-
μᾶς. τῷ τύπτοντι σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πά-
ρεχε καὶ τὴν ἄλλην. καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος
σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύ-
σῃς. παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντι σε δίδου, καὶ ἀ-
πὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. καὶ κα-
θὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι,
καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. καὶ εἰ ἀ-
γαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν
χάρις ἐστί. καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀ-
γαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. καὶ ἐὰν ἀγα-
θοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία
ὑμῖν χάρις ἐστί. καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ
αὐτὸ ποιοῦσι. καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλ-
πίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί. καὶ
γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν
ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπᾶτε
τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ
δανείζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες, καὶ ἔσται ὁ
μισθὸς ὑμῶν πολύς, καὶ ἔσεσθε οἱ υἱοὶ ὑ-
ψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς
ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. γίνεσθε οὖν οἰκ-
τίρμονες καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρ-
μων ἐστί. καὶ μὴ κρίνετε καὶ οὐ μὴ κριθῆτε.
μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε.
ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. δίδοτε καὶ
δοθήσεται ὑμῖν. μέτρον καλὸν πεπιεσμένον
καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον,
δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. τῷ γὰρ αὐ-
τῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑ-
μῖν. εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς. μήτι δύνα-
ται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν. οὐχὶ ἀμφότε-
ροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. οὐκ ἔστι μαθη-
τὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ. κατηρτισ-
μένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.
τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰ-
δίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς. ἢ πῶς δύνα-

et eiecerint nomen vestrū tanq̄ malum
propter filium hominis. Gaudete [1. Pe. 4. c.]
in illa die et exultate: ecce
enim merces vestra multa est in celo.
Secundū hoc eni faciebant prophetis
patres eorū: verūtn̄ ve vobis diuitib9
qui habetis consolationē vestram. Ve
vobis qui saturati estis: q2 esurietis. Ve
vobis qui ridetis nunc: q2 lugebitis et
flebitis. Ve cum benedixerit vobis oēs
homines. Secundum hec eī faciebant
pseudoprophetis patres eorū. Sed vo [Mat. 5. g.]
bis dico qui auditis. Diligite inimicos
vestros: benefacite his qui oderūt vos.
Benedicite maledicentibus vobis: et
orate pro calumniantibus vos. Et
qui te percutit in maxillam prebe illi
et alteram: et ab eo qui aufert
tibi vestimentū: etiam tunicā noli ꝓhibe-
bere. Omni aūt petenti te tribue: et eo [E]
q̄ aufert q̄ tua sūt: ne repetas. Et put [Mat. 7. c. Thobi. 4. c.]
vultis vt faciant vobis homines: [Mat. 5. g.]
et vos facite illis similiter. Et si diligitis
eos qui vos diligūt: que vobis
est gratia? Nam et peccatores diligen-
tes se diligunt. Et si benefeceritis
his qui vobis benefaciūt: que
vobis est gratia? Siquidē et pctōres
hoc faciūt. Et si mutuū dederitis his a [Exo. 22. d.]
quib9 speratis recipe: q̄ gr̄a est vobis? [Deut. 15. b.]
Nā et pctōres peccatoribus feneratur:
vt recipiant equalia. Veruntn̄ diligite
inimicos vestros: benefacite et
mutuū date nihil inde sperantes: et erit
merces vestra multa: et eritis filij altis
simi: quia ipse benign9 est super
ingratos et malos. Estote ergo miseri
cordes: sicut et pater vester misericors
ē. Nolite iudicare: et nō iudicabimini.
Nolite condēnare et non condēnabimini. [F] [Mat. 7. a.]
dimittite et dimittemini. Date et
dabitur vobis. Mensurā bonā et cōfer
tā et coagitatam et super effluentem
dabūt in sinū vestrum. Eadem quippe [mat. 7. a.]
mēsura qua mēsi fueritis: remetietur vo [mar. 4. e.]
bis. Dicebat āt et illis similitudinē: Nūqd [mat. 15. c.]
cecus cecū ducere? Nōne ambo ⌊pōt
in foueam cadent? Non est discipulus [mat. 10. c. Johā. 13. d. c. 15. c.]
super magistrum: perfectus
aūt omnis erit si sit sicut magister eius.
Quid aūt vides festucam in oculo [mat. 7. a.]
fratris tui: trabem autem que in
oculo tuo ē nō cōsideras. Aut quō pōt

σαι λέγειν τῷ αδελφῷ σου, αδελφὲ ἄφες
εκβάλω τὸ κάρφος τὸ εν τῷ οφθαλμῷ σου,
αυτὸς τὴν εν τῷ οφθαλμῷ σου δοκὸν ου
βλέπων. υποκριτά, έκβαλε πρῶτον τὴν δο
κὸν εκ τοῦ οφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέ
ψεις εκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ εν τῷ οφθαλμῷ
τοῦ αδελφοῦ σου. ου γάρ εστι δένδρον
καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν, ουδὲ δέν-
δρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. έκασ-
τον γὰρ δένδρον εκ τοῦ ιδίου καρποῦ γι-
νώσκεται. ου γὰρ εξ ακανθῶν συλλέγουσι
σύκα, ουδὲ εκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν. ο
αγαθὸς άνθρωπος εκ τοῦ αγαθοῦ θησαυ-
ροῦ τῆς καρδίας αυτοῦ προφέρει τὸ αγα
θόν, καὶ ο πονηρὸς άνθρωπος εκ τοῦ πονη-
ροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αυτοῦ, προφέ-
ρει τὸ πονηρόν. εκ γὰρ τοῦ περισσεύματος
τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αυτοῦ. τί δέ
με καλεῖτε κύριε κύριε, καὶ ου ποιεῖτε ἃ λέ
γω. πᾶς ο ερχόμενος πρός με, καὶ ακούων
μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αυτούς, υπο-
δείξω υμῖν τίνι εστὶν όμοιος. όμοιος εστὶν
ανθρώπῳ οικοδομοῦντι οικίαν, ὃς έσκαψε
καὶ εβάθυνε, καὶ έθηκε θεμέλιον επὶ τὴν πέ-
τραν. πλημμύρας δὲ γενομένης προσέρρη
ξεν ο ποταμὸς τῇ οικίᾳ εκείνῃ, καὶ ουκ ίσχυ
σε σαλεῦσαι αυτήν, τεθεμελίωτο γὰρ επὶ
τὴν πέτραν. ο δὲ ακούσας καὶ μὴ ποιήσας,
όμοιος εστὶν ανθρώπῳ οικοδομήσαντι οικί-
αν επὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ᾗ προσέρ-
ρηξεν ο ποταμός, καὶ ευθέως έπεσε, καὶ εγέ-
νετο τὸ ῥῆγμα τῆς οικίας εκείνης μέγα.

Cap. 7.

Επεὶ δὲ επλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αυ
τοῦ εις τὰς ακοὰς τοῦ λαοῦ, εισῆλθεν εις
καπερναούμ. εκατοντάρχου δέ τινος δοῦ
λος κακῶς έχων έμελλε τελευτᾶν, ὃς ἦν αυ
τῷ έντιμος. ακούσας δὲ περὶ τοῦ ιησοῦ, α-
πέστειλε πρὸς αυτὸν πρεσβυτέρους τῶν
ιουδαίων ερωτῶν αυτὸν όπως ελθὼν δια
σώσῃ τὸν δοῦλον αυτοῦ. οι δὲ παραγενόμε
νοι πρὸς τὸν ιησοῦν, παρεκάλουν αυτὸν
σπουδαίως λέγοντες. ότι άξιος εστὶν ᾧ
παρέξει τοῦτο. αγαπᾷ γὰρ τὸ έθνος ημῶν,
καὶ τὴν συναγωγὴν αυτὸς ωκοδόμησεν η-
μῖν. ο δὲ ιησοῦς επορεύετο σὺν αυτοῖς. ήδη
δὲ αυτοῦ ου μακρὰν απέχοντος απὸ τῆς
οικίας, έπεμψε πρὸς αυτὸν ο εκατόνταρ-
χος φίλους, λέγων αυτῷ. κύριε μὴ σκύλ
λου, ου γάρ ειμι ικανὸς ίνα μου υπὸ τὴν
στέγην εισέλθῃς. διὸ ουδὲ εμαυτὸν ηξίωσα
πρὸς σὲ ελθεῖν, αλλ' ειπὲ λόγῳ, καὶ ιαθή
σεται ο παῖς μου. καὶ γὰρ εγὼ άνθρωπος

dicere fratri tuo: frater sine
eijciam festucam de oculo tuo:
ipse in oculo tuo trabem non
vides: hypocrita eijce primuz trabem Johā. 13. e
de oculo tuo: et tunc perspicies vt
educas festucam de oculo
fratris tui. Non est enim arbor Mat. 7. d.
bona q̄ facit fructꝰ malos: neq͡ʒ arbor
mala faciens fructū bonū. Una queq͡ʒ C
enim arbor de fructu suo cognoscitur.
Neq͡ʒ enim de spinis colligunt Mat. 7. d.
ficus: neq͡ʒ de rubo vindemiant vuaz.
Bonus homo de bono thesauro Mat. 12. c.
cordis sui profert bonum:
et malus homo de malo
thesauro profert
malum. Ex abundantia enim Mat. 12. e.
cordis os loquitur. Quid autem Mat. 7. c.
vocatis me dñe dñe: et nō facitis q̄ dico?
Omnis qui venit ad me et audit Mat. 7. g.
sermones meos et facit eos: ostendam
vobis cui similis sit. Similis est
homini edificanti domum qui fodit
in altum et posuit fundamētū supra pe
tram. Inundatione aūt facta illisuz est
flumen domui illi et non potuit
eam mouere: fundata enim erat supra
petram. Qui aūt audit et non facit:
similis est homini edificanti domū suā
supra terrā sine fūdamēto: in quā illisꝰ ē
fluuius et cōtinuo cecidit: et facta est
ruina domus illius magna.

Cap. 7.

Cum autez implesset oīa verba sua A
in aures plebis: intrauit Mat. 8. b. Johā. 4. g.
capharnaū. Cēturionis aūt cuiusdā ser
uꝰ male hñs erat moriturꝰ: qui illi erat
preciosus. Et cum audisset de iesu mi-
sit ad eum seniores
iudeorum: rogās eū vt veniret et salua
ret seruū eius. At illi cum venissent
ad iesum: rogabant eum
sollicite dicentes ei: quia dignus est vt
hoc illi prestes. Diligit enim gentē no
stram: et synagogā ipse edificauit nobis.
Jesus autem ibat cum illis.
Et cum iam non longe esset a
domo: misit ad eum centurio
amicos dicens. Domine noli vexari.
Nō eī sum dignꝰ vt sub ⌈ nō sū dignū Mat. 8. b.
tectū meū intres: ꝓpter qđ et meipsuz
arbitratꝰ vt venirē ad te: sꝫ dic vbo:
et sanabit puer meꝰ. Nā et ego homo B

εἰμὶ ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ'
ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ πο-
ρεύθητι καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ ἔρχου
καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου ποίησον
τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἰη-
σοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀ-
κολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε. λέγω ὑμῖν,
οὔτε ἐν τῷ ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.
καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν
οἶκον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγι-
αίνοντα. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, ἐπορεύετο
εἰς πόλιν καλουμένην ναΐν, καὶ συνεπορεύ-
οντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοί, καὶ ὄ-
χλος πολύς. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πό-
λεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς υἱὸς
μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὴ χήρα,
καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν αὐτῇ.
καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ'
αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ. μὴ κλαῖε. καὶ προ-
σελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ. οἱ δὲ βαστάζον-
τες ἔστησαν, καὶ εἶπε. νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐ-
γέρθητι. καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρός, καὶ ἤρξατο
λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.
ἔλαβε δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν
θεὸν λέγοντες. ὅτι προφήτης μέγας ἐγή-
γερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς
τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗ-
τος ἐν ὅλῃ τῇ ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πά-
σῃ τῇ περιχώρῳ. καὶ ἀπήγγειλαν ἰωάννῃ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων.
καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθη-
τῶν αὐτοῦ ὁ ἰωάννης, ἔπεμψεν πρὸς τὸν ἰη-
σοῦν λέγων. σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον
προσδοκῶμεν. παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐ-
τὸν οἱ ἄνδρες, εἶπον. ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς
ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε λέγων. σὺ εἶ ὁ
ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν. ἐν αὐ-
τῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νό-
σων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονη-
ρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ
βλέπειν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐ-
τοῖς. πορευθέντες ἀπαγγείλατε ἰωάννῃ ἃ εἴ-
δετε καὶ ἠκούσατε. ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι
χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται,
κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ
εὐαγγελίζονται. καὶ μακάριος ἐστὶν ὃς ἐὰν
μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. ἀπελθόντων δὲ
τῶν ἀγγέλων ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν τοῖς
ὄχλοις περὶ ἰωάννου. τί ἐξεληλύθατε εἰς
τὴν ἔρημον θεάσασθαι. κάλαμον ὑπὸ ἀνέ-
μου σαλευόμενον. ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰ-
δεῖν. ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσ-
μένον. ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυ-

sum sub ptāte constitutus habens sub
me milites: et dico huic vade
et vadit: et alio veni
et venit: et seruo meo fac
hoc et facit. Quo audito iesus
miratus est: et conuersus sequentibus
se turbis dixit. Amen dico vobis: Mat.8.c.
nec in israel tantam fidem inueni.
Et reuersi qui missi fuerant
domū: inuenerūt seruū q̄ l̄aguerat sanū.
Et factum est deinceps ibat iesus
i ciuitatē que vocatur naym: et ibat cū
eo discipuli eius et turba
copiosa. Cū aūt appropiquaret porte ci
uitatis: ecce defunctus efferebatur filius
vnicus matris sue. Et hec vidua erat: 4.Re.4.d
et turba ciuitatis multa cum illa.
Quā cū vidisset dñs: mīa motus super
eam dixit illi. Noli flere. Et accessit et
tetigit loculum. Hi aūt qui portabant
steterūt. Et ait. Adolescēs tibi dico sur Mar.5.g
ge. Et resedit qui erat mortuus: et cepit 4.Re.4.d
loqui: et dedit illum matri sue. 3.Reg.3.d C
Accepit aūt omnes timor: et magnifica
bāt deū dicētes. Qr ppheta magnus sur Joha.4.c. 7.6.b.
rexit in nobis: et quia deus visitauit
plebē suā. Et exiit hic sermo
in vniuersam iudeam de eo et in oēm
circa regionē. Et nūciauerunt iohanni
discipuli eius de omnibus his.
Et cōuocauit duos de discipulis Mat.11.a.
suis iohannes: et misit ad iesum
dicens. Tu es qui venturus es: an alium Mat.11.a.
expectamus? Cum autem venissent ad eum
viri dixerunt. Johannes baptista
misit nos ad te dicens. Tu es
qui venturus es: an aliū expectamus. In ip
sa aūt hora multos curauit a l̄aguoribus
suis et plagis et spiritibus malis:
et cecis multis donauit
visum. Et respondens dixit illis.
Euntes renunciate iohanni que Mat.11.a.
audistis et vidistis. Quia ceci vident: D
claudi ambulant: leprosi mundantur:
surdi audiunt: mortui resurgunt: paupe
res euangelizant. Et beatus est quicūq̄
nō fuerit scādalizatus in me. Et cū discef Mat.11.b.
sissent nūcij iohānis: cepit de iohāne di
cere ad turbas. Quid existis in
desertum videre? Harundinem vento
agitatam? Sed quid existis videre?
Hominem mollibus vestimētis indutū?
Ecce qui in veste preciosa

φή υπάρχοντες, εν τοις βασιλείοις εισίν. αλ
λά τι εξεληλύθατε ιδείν, προφήτην. ναι λέ
γω υμίν και περισσότερον προφήτου. ού=
τος εστί περί ου γέγραπται. ιδού εγώ α=
ποστέλλω τον άγγελον μου προ προσώ=
που σου, ος κατασκευάσει την οδόν σου εμ
προσθεν σου. λέγω γαρ υμίν, μείζων εν γε
ννητοίς γυναικών προφήτης ιωάννου του
βαπτιστού, ουδείς εστίν. ο δε μικρότερος
εν τη βασιλεία του θεού μείζων αυτού εστί
και πας ο λαός ακούσας και οι τελώναι, ε=
δικαίωσαν τον θεόν βαπτισθέντες το βάπτι=
σμα ιωάννου. οι δε φαρισαίοι και οι νομι=
κοί την βουλήν του θεού ηθέτησαν εις εαυ=
τούς, μη βαπτισθέντες υπ αυτου. τίνι ουν
ομοιώσω τους ανθρώπους της γενεάς ταύ=
της, και τίνι εισίν όμοιοι, όμοιοι εισί παιδί=
οις τοις εν αγορά καθημένοις, και προσφω
νούσιν αλλήλοις και λέγουσιν. ηυλήσαμεν
υμίν και ουκ ωρχήσασθε. εθρηνήσαμεν υ=
μίν, και ουκ εκλαύσατε. ελήλυθε γαρ ιωάν
νης ο βαπτιστής μήτε άρτον εσθίων μήτε οί
νον πίνων, και λέγετε δαιμόνιον έχει. ελή=
λυθεν ο υιός του ανθρώπου εσθίων και πί=
νων, και λέγετε ιδού άνθρωπος φάγος και
οινοπότης, φίλος τελωνών και αμαρτω=
λών. και εδικαιώθη η σοφία από των τέκ=
νων αυτής πάντων. ηρώτα δε τις αυτόν
των φαρισαίων ίνα φάγη μετ αυτού. και ει
σελθών εις την οικίαν του φαρισαίου, ανεκλί
θη. και ιδού γυνή εν τη πόλει ήτις ην αμαρ
τωλός. επιγνούσα ότι ανάκειται εν τη οικία
του φαρισαίου, κομίσασα αλάβαστρον μύ
ρου, και στάσα παρά τους πόδας αυτού ο
πίσω κλαίουσα, ήρξατο βρέχειν τους πό=
δας αυτού τοις δάκρυσι, και ταις θριξί της
κεφαλής αυτής εξέμασσε, και κατεφίλει τους
πόδας αυτού, και ήλειφε τω μύρω. ιδών
δε ο φαρισαίος ο καλέσας αυτόν, είπεν εν
εαυτώ λέγων, ούτος ει ην προφήτης, εγί=
νωσκεν αν τις και ποταπή η γυνή ήτις άπτε
ται αυτού, ότι αμαρτωλός εστί. και απο=
κριθείς ο ιησούς, είπε προς αυτόν. σίμων
έχω σοι τι ειπείν. ο δε φησί. διδάσκαλε ει
πέ. δύο χρεωφειλέται ήσαν δανειστή τινί, ο
εις ώφειλε δηνάρια πεντακόσια. ο δε έτε=
ρος, πεντήκοντα. μη εχόντων δε αυτών απο
δούναι, αμφοτέροις εχαρίσατο. τις ουν αυ
τών ειπέ πλείον αυτόν αγαπήσει. αποκρι=
θείς δε ο σίμων είπεν. υπολαμβάνω ότι ω
το πλείον εχαρίσατο. ο δε είπεν αυτώ. ορ=
θώς έκρινας. και στραφείς προς την γυναί=
κα τω σίμωνι έφη. βλέπεις ταύτην την γυναί

sũt ⁊ delicijs in domib⁹ regũ sũt. Sed
quid exiistis videre? Prophetã? Utiq
vobis ⁊ plusq̃ pphetam. Hic ē dico
ē de quo scriptũ est. Ecce ego mitto — Mala. 3. a.
angelum meum ante faciem — Mat. 11. c. Marci. 1. a.
tuam: qui preparabit viam tuam ante
te. Dico enĩ vobis: maior inter natos
mulierum propheta iohanne
baptista nemo est. Qui autẽ minor est — Mat. 11. c.
in regno dei maior est illo.
Et oĩs popul⁹ audiẽs: et publicani iu
stificauerũt deum: baptizati baptismo
iohannis. Pharisei autem et legisperi — E
ti consiliũ dei spreuerunt in semetipsos
nõ baptizati ab eo. Aitãt dñs. Cui ergo — Mat. 11. d.
siles dicã hoies generationis huius:
et cui similes sunt. Similes sunt pueris
sedentibus in foro et loquentibus
ad inuicem et dicentibus. Cantauimus
vobis tibijs ⁊ nõ saltastis: lamẽtauim⁹
⁊ non plorastis. Uenit autem iohãnes — Mat. 11. d.
baptista neq manducans panem neq
bibẽs vinũ: ⁊ dicitis demoniũ hz. Uenit
filius hominis manducans ⁊ bibens:
et dicitis. Ecce homo deuorator: et
bibẽs vinũ: amic⁹ publicanoꝝ ⁊ pctõꝝ.
Et iustificata est sapiẽtia ab oib⁹ filijs
suis. Rogabat autem illum quidam de — Mat. 26. a.
phariseis vt mãducaret cũ illo. Et in= — marci. 14. a. Johã. 12. a.
gressus domum pharisei discubuit. — F
Et ecce mulier q̃ erat in ciuitate pecca
trix vt cognouit ꝙ iesus accubuit in do=
mo pharisei: attulit alabastrũ vnguenti:
et stans retro secus pedes eius
lachrymis cepit rigare pedes
eius: et capillis
capitis sui tergebat: et osculabatur
pedes eius ⁊ vnguẽto vngebat. Uidẽs
aũt pharise⁹ q̃ vocauerat eũ: ait intra
se dicens. Hic si esset propheta sciret
vtiq q̃ ⁊ qualis est mulier que tangit
eum: quia peccatrix est. Et respondẽs
iesus dixit ad illũ. Simon ℸ gister dic.
habeo tibi aliq̃d dicẽ. At ille ait. Ma
Duo debitores erãt cuidã feneratori:
vnus debebat denarios quingentos
⁊ ali⁹ quĩq̃gita. Nõ hñtib⁹ illis vñ red
derent: donauit vtrisq. Quis ergo — G
eum plus diligit? Respondens
simon dixit. Estimo quia is cui
plus donauit. At ille dixit ei. Recte
iudicasti. Et conuersus ad mulierem
dixit simoni. Uides hanc mulierem?

κα. εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ
τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας, αὕτη δὲ τῆς
δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς
θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε. φίλημα
μοι οὐκ ἔδωκας, αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον,
οὐ διέλιπε καταφιλοῦσα μου τοὺς πόδας.
ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας, αὕ-
τη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. οὗ
χάριν λέγω σοι. ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐ-
τῆς αἱ πολλαὶ ὅτι ἠγάπησε πολύ. ᾧ δὲ ὀλί-
γον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. εἶπε δὲ αὐτῇ.
ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. καὶ ἤρξαντο οἱ
συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς. τίς οὗ-
τος ἐστὶν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν. εἶπε δὲ
πρὸς τὴν γυναῖκα. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.
πορεύου εἰς εἰρήνην. Cap. 8.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώ-
δευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων
καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θε-
οῦ καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, καὶ γυναῖκές
τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμά-
των πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν. μαρία ἡ καλου-
μένη μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξε-
ληλύθει, καὶ ἰωάννα γυνὴ χουζᾶ ἐπιτρόπου
ἡρώδου, καὶ σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί
αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρ-
χόντων αὐταῖς. συνιόντος δὲ ὄχλου πολ-
λοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων
πρὸς αὐτόν, εἶπε διὰ παραβολῆς. ἐξῆλθεν
ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον ἑαυτοῦ,
καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσε πα-
ρὰ τὴν ὁδὸν καὶ κατεπατήθη καὶ τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔ-
πεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη διὰ
τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν
μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκαν-
θαι ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν
γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν
ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει. ὁ
ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. ἐπηρώτων δὲ
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες. τίς εἴη
ἡ παραβολὴ αὕτη. ὁ δὲ εἶπεν. ὑμῖν δέδο-
ται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ
θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα
βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ
συνιῶσιν. ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή. ὁ σπό-
ρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οἱ δὲ παρὰ
τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ ἀκούοντες. εἶτα ἔρχεται
ὁ διάβολος, καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς
καρδίας αὐτῶν ἵνα μὴ πιστεύσαντες σω-
θῶσιν. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἳ ὅταν ἀκού-
σωσι μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον. καὶ
οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν

Intraui in domū tuam: aquam
pedibus meis non dedisti: hec autem
lachrymis rigauit pedes meos: et
capillis suis tersit. Osculum
mihi nō dedisti: hec aūt ex quo ītraui
non cessauit osculari pedes meos.
Oleo caput meum non vnxisti: hec
aūt vnguento vnxit pedes meos.
Propter qđ dico tibi: remittūtur ei pec
cata mlta qm̄ dilexit multū. Cui aūt mi
nus dimittit minꝰ diligit. Dixit aūt ad il
lā. Remittuntur tibi pctā. Et ceperunt Mar.2.b.
qui siml accūbebāt dicere ītra se. Quis
est hic q̄ etiam pctā dimittit? Dixit aūt
ad mulierē. Fides tua te saluam fecit. Mat.9.c.
Vade in pace. Cap. 8. Marci.5.f. ī.18.g.

ET factū ē deinceps et ipse iter facie A
bat p ciuitates et castella pdicās
et euangelizans regnum dei:
et duodecim cum illo: et mulieres
alique que erant curate a spiritibus
malignis et īfirmitatibꝰ: maria q̄ vocat
magdalene d q̄ septē demonia exierāt:
et iohanna vxor chuze procuratoris
herodis: et susanna et alie multe
que ministrabant ei de facultatibus
suis. Cum autem turba plurima cōue- Mat.13.a.
niret et de ciuitatibus pperarent Mar.4.a.
ad eū: dixit per similitudinem. Exijt
qui seminat seminare semen suum.
Et dum seminat: aliud cecidit secus
viam et conculcatū est: et volucres
celi comederunt illud. Et aliud cecidit
supra petram: et natum aruit quia
non hēbat humorē. Et aliud cecidit in
ter spinas: et simul exorte spine
suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in
terrā bonam: et ortum fecit fructum
centuplum. Hec dicēs clamabat.
Qui hꝫ aures audiēdi audiat. Interro
gabāt autē eū discipuli eiꝰ: que esset B
hec pabola. Quibꝰ ipse dixit. Vobis da Mar.13.b. Mar.4.b
tū est nosse mysterium regni
dei: ceteris autem in parabolis vt Esa.6.c.
videntes non videant et audientes nō Actu.18.d
intelligāt. Est aūt hec pabola. Semē Johā.12.f. Mat.13.c.
est verbum dei. Qui autem secus Mar.4.c.
viā: hi sunt qui audiunt: deinde venit
diabolus et tollit verbum de
corde eorum ne credentes salui fiant.
Nam qui supra petraꝫ: q̄ cū audierint
cum gaudio suscipiunt verbum. Et
hi radices non habent: quia ad tempꝰ

πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφί-
στανται. Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοι
εἰσὶν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ
πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμε
νοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. Τὸ
δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοι εἰσὶν οἵτινες ἐν καρ
δίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λό-
γον κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπο-
μονῇ. Ταῦτα λέγων ἐφώνει, ὁ ἔχων ὦτα ἀ
κούειν ἀκουέτω. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας κα
λύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθη
σιν, ἀλλ᾽ ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσ
πορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. Οὐ γάρ ἐσ-
τι κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται, οὐ-
δὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ εἰς
φανερὸν ἔλθῃ. Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε.
ὃς γὰρ ἐὰν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ. καὶ ὃς
ἐὰν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται
ἀπ᾽ αὐτοῦ. Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ
μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐ-
δύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.
καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ λεγόντων. ἡ μήτηρ
σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰ-
δεῖν σε θέλοντες. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς
αὐτούς. μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗ-
τοι εἰσὶν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες
καὶ ποιοῦντες αὐτόν. καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ
τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐ-
τούς. διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης.
καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύ-
πνωσε, καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν
λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευ-
ον. προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέ-
γοντες. ἐπιστάτα ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ ἐγερ-
θεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι
τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο
γαλήνη. εἶπε δὲ αὐτοῖς. ποῦ ἐστιν ἡ πί-
στις ὑμῶν. φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν λέ-
γοντες πρὸς ἀλλήλους. τίς ἄρα οὗτος
ἐστίν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ
τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. καὶ κα-
τέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν γαδαρηνῶν.
ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς γαλιλαίας. ἐξελ-
θόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐ-
τῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως ὃς εἶχε δαι-
μόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ
ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ᾽
ἐν τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν ἰησοῦν καὶ
ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ. καὶ φωνῇ με
γάλῃ εἶπε. τί ἐμοὶ καὶ σοὶ ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θε
οῦ τοῦ ὑψίστου. δέομαί σου μή με βασανί

credunt: et in tempore temptationis re
cedunt. Quod autẽ in spinas cecidit: hi
sũt qui audierũt & a sollicitudinibus et
diuitijs et voluptatibus vite euntes
suffocantur: et nõ referunt fructũ. Qđ
autẽ in bonam terrã: hi sũt qui in cor
de bono et optimo audientes verbum
retinẽt: et fructũ afferunt in patientia.

Nemo autem lucernã accendens operit — Luc.11.e. Mat.5.b. Mar.4.d.
eam vase: aut subtus lectum ponit:
sed supra candelabrum ponit: vt intrã
tes videant lumen. Non est enim — Mat.10.e Mar.4.d.
occultum quod non manifestetur: nec
absconditum quod non cognoscat & in
palã veniat. Videte ergo quõ audiatis.
Qui enim habet dabit illi: et quicunqȝ — Mat.13.b.
nõ hȝ etiã qđ putat se habere auferet — Luc.25.c. Marci.4.c
ab illo. Venerunt autem ad illum — Luc.19.d. Mat.12.g.
mater et fratres eius: et non poterant — Mar.3.g.
adire eum pre turba.
Et nunciatum est illi. Mater
tua et fratres tui stant foris
volentes te videre. Qui rñdẽs dixit ad
eos. Mater mea & fratres mei hi
sunt: qui verbum dei audiunt
& faciunt. Factum est autem in vna — Mat.8.c. Mar.4.g.
dierum et ipse ascendit in naviculam
et discipuli eius: et ait ad illos.
Transfretemus trans stagnum.
Et ascenderũt. Et navigantib9 illis ob
dormiuit: et descendit procella venti in
stagnũ: et complebantur & periclitabantur.
Accedentes aũt suscitauerunt eum di
centes. Preceptor perimus. At ille sur
gens increpauit ventum: et tempestatẽ
aque: et cessauit: et facta est
tranquillitas. Dixit autem illis. Ubi ẽ — Mat.8.f.
fides vestra? Qui timentes mirati sunt — Mar.4.g.
ad inuicem dicentes. Quis putas hic
est quia et ventis et
mari imperat et obediunt ei? Et naui-
gauerunt ad regionem gerasenorum:
que est contra galileam.
Et cũ de naui egressus esset ad terrã: oc
currit illi vir quidã qui habebat demoniũ
iam temporib9 multis: & vestimẽto nõ
induebatur: neqȝ i domo manebat sed
in monumentis. Is vt vidit iesum
pcidit añ illũ: et exclamãs voce mag
na dixit. Quid mihi & tibi ẽ iesu fili dei — Mat.8.f.
altissimi? Obsecro te ne me torqueas. — Marci.5.b

σης. παρήγγελλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀ-
καθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου.
πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν,
καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι καὶ πέδαις φυλασ-
σόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμά, ἠλαύ-
νετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. ἐ-
πηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ ἰησοῦς λέγων. τί σοι
ἐστὶν ὄνομα. ὁ δὲ εἶπε. λεγεών. ὅτι δαιμό-
νια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. καὶ παρεκά-
λει αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄ-
βυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων
ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει καὶ παρεκά-
λουν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκεί-
νους εἰσελθεῖν, καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελθόν-
τα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ-
σῆλθεν εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀ-
γέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ
ἀπεπνίγη. ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γε-
νόμενον ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγει-
λαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλ-
θον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν
ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρω-
πον ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει ἱματισ-
μένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας
τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. ἀπήγγειλαν δὲ
αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισ-
θείς. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος
τῆς περιχώρου τῶν γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν
ἀπ᾽ αὐτῶν ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο.
αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν.
ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμό-
νια ἐξεληλύθει, εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσε
δὲ αὐτὸν ὁ ἰησοῦς λέγων. ὑπόστρεφε εἰς
τὸν οἶκόν σου καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι
ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθε καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν κη-
ρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ἐγέ-
νετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν ἰησοῦν, ἀπε-
δέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος. ἦσαν γὰρ πάντες
προσδοκῶντες αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ
ᾧ ὄνομα ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συ-
ναγωγῆς ὑπῆρχε, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πό-
δας τοῦ ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς
τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς
ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθ-
νησκεν. ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συ-
νέπνιγον αὐτόν. καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵ-
ματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα ἥτις ἰατροῖς προσ-
αναλώσασα ὅλον τὸν βίον, οὐκ ἴσχυσεν
ὑπ᾽ οὐδενὸς θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὄ-
πισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματί-
ου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ
αἵματος αὐτῆς. καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς τίς ὁ ἁψά-

Precipiebat enim spiritui immundo vt
exiret ab homine.
Multis enim temporibus arripiebat illum:
et vinciebatur cathenis et compedibus cu
stoditus: et ruptis vinculis agebatur
a demonio in deserta. Interrogauit Mar. 5.b.
autem illum iesus dicens. Quod tibi nomen
est? At ille dixit. Legio. Quia
intrauerant demonia multa in eum. Et ro- E
gauerunt illum ne imperaret illis vt in abyssum
irent. Erat autem ibi grex porcorum Mat. 8.g. Mar... b.
multorum pascentium in monte: et roga
bant eum vt permitteret eis in illos
ingredi. Et permisit illis. Exierunt
ergo demonia ab homine et intrauerunt
in porcos: et impetu abijt grex
per preceps in stagnum et
suffocatus est. Quod vt viderunt factum qui Mar. 5.b. Johan. 10.c
pascebant fugerunt: et nunciauerunt
in ciuitatem et in villas. Exierunt
autem videre quod factum est: et venerunt ad
iesum: et inuenerunt hominem sedentem
a quo demonia exierant vestitum
ac sana mente ad pedes
eius et timuerunt. Nunciauerunt autem
illis et qui viderant: quomodo sanus factus esset a
legione. Et rogauerunt illum omnis multitu-
do regionis gerasenorum: vt discederet
ab ipsis: quia magno timore tenebantur.
Ipse autem ascendens nauim reuersus est. Mar. 5.c.
Et rogauit illum vir a quo demonia
exierant vt cum eo esset. Dimisit F
autem eum iesus dicens. Redi in
domum tuam: et narra quanta tibi fe
cit deus. Et abijt per vniuersam ciuitatem pre
dicans quanta illi fecisset iesus. Factum est Mat. 9.d.
autem cum redisset iesus: excepit Mar. 5.d. Johan. 4.g.
illum turba. Erant autem omnes
expectantes eum. Et ecce venit vir
cui nomen iayrus: et ipse princeps syna
goge erat: et cecidit ad pedes
iesu rogans eum vt intraret in
domum eius: quia vnica filia
erat ei fere annorum duodecim: et hec mo
riebatur. Et contigit dum iret: a turbis com
primebatur. Et mulier quedam erat in flu- Mat. 9.d. Marci. 5.d
xu sanguinis ab annis duodecim: que in medicos
erogauerat omnem substantiam suam nec
ab vllo potuit curari. Accessit retro et
tetigit fimbriam vestimenti
eius: et confestim stetit fluxus
sanguinis eius. Et ait iesus. Quis est qui

μενος μου. αρνουμένων δε πάντων, εί-
πεν ο πέτρος και οι μετ αυτού. επιστάτα,
οι όχλοι συνέχουσι σε και αποθλίβου-
σι, και λέγεις τίς ο αψάμενός μου. ο δε
ιησούς είπεν. ήψατό μου τις. εγώ γαρ
έγνων δύναμιν εξελθούσαν απ εμού. ιδού-
σα δε η γυνή ότι ουκ έλαθε, τρέμουσα
ήλθε, και προσπεσούσα αυτώ δι ην αι-
τίαν ήψατο αυτού απήγγειλεν αυτώ ενώ-
πιον παντός του λαού, και ως ιάθη παρα-
χρήμα. ο δε είπεν αυτή. θάρσει θύγατερ. η
πίστις σου σέσωκε σε. πορεύου εις ειρήνην
έτι δε αυτού λαλούντος, έρχεται τις πα-
ρά του αρχισυναγώγου λέγων αυτώ. ό-
τι τέθνηκεν η θυγάτηρ σου, μη σκύλλε τον
διδάσκαλον. ο δε ιησούς ακούσας απεκρί-
θη αυτώ λέγων. μη φοβού. μόνον πίστευε
και σωθήσεται. εισελθών δε εις την οικίαν,
ουκ αφήκεν εισελθείν ουδένα, ει μη πέτρον
και ιωάννην και ιάκωβον και τον πατέρα
της παιδός και την μητέρα. έκλαιον δε πάν-
τες και εκόπτοντο αυτήν. ο δε είπε. μη κλαί-
ετε. ουκ απέθανεν, αλλά καθεύδει. και κατε-
γέλων αυτού ειδότες ότι απέθανεν. αυτός
δε εκβαλών έξω πάντας, και κρατήσας της
χειρός αυτής εφώνησε λέγων. η παις εγεί-
ρου. και επέστρεψε το πνεύμα αυτής, και
ανέστη παραχρήμα. και διέταξεν αυτή δο-
θήναι φαγείν. και εξέστησαν οι γονείς αυτής
ο δε παρήγγειλεν αυτοίς μηδενί ειπείν το
γεγονός. Cap. 9.

Συγκαλεσάμενος δε τους δώδεκα μα-
θητάς αυτού, έδωκεν αυτοίς δύναμιν
και εξουσίαν επί πάντα τα δαιμόνια,
και νόσους θεραπεύειν. και απέστειλεν αυ-
τούς κηρύσσειν την βασιλείαν του θεού, και
ιάσθαι τους ασθενούντας. και είπε προς
αυτούς. μηδέν αίρετε εις την οδόν. μήτε
ράβδους, μήτε πήραν, μήτε άρτον, μήτε
αργύριον, μήτε ανά δύο χιτώνας έχειν.
και εις ην αν οικίαν εισέλθητε, εκεί μένε-
τε και εκείθεν εξέρχεσθε. και όσοι εάν μη δέ-
ξωνται υμάς, εξερχόμενοι από της πόλεως
εκείνης, και τον κονιορτόν από των πο-
δών υμών αποτινάξατε εις μαρτύριον επ
αυτούς. εξερχόμενοι δε, διήρχοντο κατά
τας κώμας ευαγγελιζόμενοι και θεραπεύ-
οντες πανταχού. ήκουσε δε ηρώδης ο τε-
τράρχης τα γινόμενα υπ αυτού πάντα, και
διηπόρει. διά το λέγεσθαι υπό τινων, ότι
ιωάννης εγήγερται από των νεκρών, υπό
τινων δε ότι ηλίας εφάνη, άλλων δε ότι

me tetigit? Negantib9 autē oibus: di-
xit petrus ⁊ qui cū illo erāt. Preceptor
turbe te cōprimunt et affligunt:
et dicis quis me tetigit? Et
dixit iesus. Tetigit me aliquis. Nā ⁊
ego noui virtutem de me exisse. Vidēs G
autē mulier quia non latuit: tremens
venit et procidit añ pedes ei9 ⁊ ob quā
causam tetigerit eum indicauit coram
oī pplo: ⁊ queadmodū ↄfesti sanata sit
At ipse dixit ei. Filia: Mat. 9. e.
fides tua saluā te fecit. Vade in pace. Marci. 5. f.
Adhuc illo loquente venit quidam ad
principem synagoge dicens ei: quia
mortua est filia tua noli vexare
illum. Jesus autē audito hoc verbo re-
spōdit patri puelle. Noli timē: crede tm̄
et salua erit. Et cum venisset domum:
nō permisit itrare secū quēq̄: nisi petrū
et iacobum ⁊ iohannē: et patrem
⁊ matrem puelle. Flebant aūt omnes
et plangebāt illā. At ille dixit. Nolite
flere. Nō est mortua puella sed dormit. Mat. 9. c.
Et deridebāt eū: sciētes q̄ mortua eēt Mar. 5. d.
Ipse autem tenens Johā. 11. b.
manū eius clamauit dicēs. Puella sur- Mat. 9. e.
ge. Et reuersus est spiritus eius: et Mar. 5. g.
surrexit continuo. Et iussit illi dare
manducare. Et stupuerūt parentes eius
quibus precepit ne alicui dicerent Mar. 5. g.
quod factum erat. Cap. 9.

Conuocatis aūt ies9 duodeci aplis A
dedit illis virtutem Mat. 10. a Mar. 6. b.
et potestatem super omnia demonia
vt languores curarent. Et misit illos
predicare regnum dei: et
sanare infirmos. Et ait ad Mat. 10. a.
illos. Nihil tuleritis in viam: neq3 Mar. 3. c. Mat. 10. b.
virgam neq3 peram neq3 panez neq3 Mar. 6. b.
pecuniam: neq3 duas tunicas hēatis.
Et i quācūq3 domū itraueritis ibi mane- Mat. 10. c.
te et inde ne exeatis. Et quicūq3 nō re- Mar. 6. d. Actu. 13. b
ceperint vos: exeuntes de ciuitate Mar. 6. b
illa etiam puluerem pedum
vestrorum excutite in testimoniū supra
illos. Egressi autem circuibant per Mat. 14. a.
castella euangelizantes et curantes Mar. 6. b.
vbiq3. Audiuit aūt herodes tetrarcha Mat. 14. a.
omnia que fiebant ab eo: et Mar. 6. c.
hesitabat eo q̄ diceret a quibusdā: q̄
iohānes surrexit a mortuis: a ſ aūt q̄
quibusdā vō q̄ helias appuit: ab aliis

ὅτι προφήτης εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.
καὶ εἶπεν ἡρώδης. ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκε=
φάλισα. τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἐγὼ
ἀκούω τοιαῦτα. καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν. καὶ
ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαν=
το αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. καὶ παραλαβὼν αὐ
τούς, ὑπεχώρησε κατιδίαν εἰς τόπον ἔρη=
μον πόλεως καλουμένης βηθσαϊδά. οἱ δὲ
ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ δε
ξάμενος αὐτούς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχον=
τας θεραπείας ἰᾶτο. ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλί=
νειν. προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα, εἶπον αὐ
τῷ. ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες
εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγρούς κα
ταλύσωσι, καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧ
δε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. εἶπε δὲ πρὸς αὐ=
τούς. δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ εἶπον
οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ
ἰχθύες δύο. εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγο
ράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώ=
ματα. ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλι
οι. εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ. κα=
τακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα.
καὶ ἐποίησαν οὕτως. καὶ ἀνέκλιναν ἅπαν=
τας. λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς
δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν εὐ
λόγησεν αὐτούς, καὶ κατέκλασε. καὶ ἐδί=
δου τοῖς μαθηταῖς παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ.
καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες. καὶ
ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων
κόφινοι δώδεκα. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐ
τὸν προσευχόμενον καταμόνας, συνῆσαν
αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς
λέγων. τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι.
οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον. ἰωάννην τὸν βαπ
τιστήν. ἄλλοι δὲ ἠλίαν. ἄλλοι δὲ ὅτι προ
φήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπε δὲ αὐ
τοῖς. ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι. ἀποκρι=
θεὶς δὲ πέτρος εἶπε. τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ.
ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδε
νὶ εἰπεῖν τοῦτο. εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασ
θῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων
καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. ἔλεγε δὲ πρὸς πάν
τας. εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν ἀπαρνη=
σάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρόν αὐ=
τοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν.
ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν
ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφε=

quia ppheta vnus de antiquis surrexit. B
Et ait herodes. Johānē ego decollaui. Marci.6.c
Quis est autem iste de quo ego
talia audio? Et q̄rebat videre eū. Et Mar.6.d.
reuersi apostoli narrauerunt
illi quecūqȝ fecerūt. Et assumptis illis Mat.14.c.
secessit seorsum in locum desertū qui ē Johā.6.a.
bethsaide. Quod cum
cognouissent turbe secute sunt illum: et
eos: et loquebatur illis de ⌊ excepit
regno dei: et eos qui cura indigebant
sanabat. Dies autē cepat declinare. Mat.14.c.
Et accedentes duodecim dixerunt illi. Marci.6.e
Dimitte turbas: vt euntes Johā.6.a.
in castella villasqȝ q̄ circa sūt diuertāt
et inueniant escas: quia hic
in loco deserto sum9. Ait aūt ad illos.
Vos date illis mādūcare. At illi dixe Mat.14.c.
rūt. Nō sunt nobis plus q̄ q̄nqȝ panes et Mar.6.c.
duo pisces: nisi forte nos eam9 et ema= Mat.14.d
mus in omnem hanc turbam escas. Marci.6.e Johā.6.a.
Erant autem fere viri quinqȝ milia.
Ait autem ad discipulos suos. Facite
illos discumbere per cōuiuia q̄nquage
nos: et ita fecerūt. Et discubuerūt oēs. Mat.14.d.
Acceptis autem quinqȝ panibus et Mar.6.f.
duob9 piscibus: respexit in celū et bñdi= Johā.6.b.
xit illis: et fregit et distribuit
discipulis suis vt ponerent ante turbas.
Et mādūcauerūt oēs et saturati sūt. Et
sublatū est qd superfuit illis fragmētorum C
cophini duodeci. Et factū ē cū sol9 eēt Mat.16.c.
orans: erant cum Mar.8.c.
illo et discipuli: et interrogauit illos
dicens. Quem me dicunt esse turbe?
At illi rñderunt et dixerūt. Johānē ba
ptistā: alij aūt heliam: alij vero quia
vn9 ppheta de priorib9 surrexit. Dixit
āt illis. Vos aūt quē me esse dicitis?
Simō petr9 dixit. Christū dei. ⌊ Rñdēs
At ille icrepās illos precepit ne cui Mat.16.c.
dicerent hoc: dicens quia oportet filiū Mar.8.c. Mat.16.c.
hominis multa pati et reprobari Marci.8.f.
a senioribus et principibus sacerdotum
et scribis: et occidi: et
tertia die resurgere. Dicebat āt ad oēs. Mat.16.f.
Si quis vult post me venire: abneget Mar.8.g.
semetipsum et tollat crucem suam quoti J.14.f.
die et sequatur me. Qui enim voluerit
aīam suam saluam facere perdet illam.
Nam qui perdiderit aīam suam ppter
me: saluā faciet illam. Quid enim pficit

λεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅ-
λον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς. ὃς
γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς
λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐ-
παισχυνθήσεται ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ
αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγ-
γέλων. λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες
τῶν ὧδε ἑστώτων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανά-
του ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡ-
σεὶ ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν πέτρον καὶ
ἰωάννην καὶ ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προ-
σεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσ-
θαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ
ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξα-
στράπτων. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελά-
λουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν μωσῆς καὶ ἠλί-
ας, οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον
αὐτοῦ ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν ἱερουσαλήμ.
ὁ δὲ πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρη-
μένοι ὕπνῳ. διαγρηγορήσαντες δέ, εἶδον
τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας
τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτοῦ, εἶπεν ὁ
πέτρος πρὸς τὸν ἰησοῦν. ἐπιστάτα. καλὸν
ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκη-
νὰς τρεῖς, μίαν σοί, καὶ μίαν μωσεῖ, καὶ μί-
αν ἠλίᾳ. μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. ταῦτα δὲ αὐ-
τοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκία-
σεν αὐτούς. ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους
εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνὴ ἐγένε-
το ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα. οὗτος ἐστὶν ὁ
υἱός μου ὁ ἀγαπητός αὐτοῦ ἀκούετε.
καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνήν, εὑρέθη ὁ ἰη-
σοῦς μόνος, καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδε-
νὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐ-
δὲν ὧν ἑωράκασι. ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέ-
ρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συ-
νήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ ἀ-
νὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε λέγων. διδά-
σκαλε, δέομαί σου ἐπίβλεψαι ἐπὶ τὸν υἱόν
μου, ὅτι μονογενής ἐστί μοι. καὶ ἰδοὺ
πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης
κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ,
καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ᾽ αὐτοῦ συντρίβον
αὐτόν. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵ-
να ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. ὦ γενεὰ
ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε
ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν.
προσάγαγε τὸν υἱόν σου ὧδε. ἔτι δὲ προ-
σερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαι-
μόνιον καὶ συνεσπάραξεν. ἐπετίμησε δὲ ὁ ἰη-

homo si lucretur vniuersum mundum:
se aūt ipsū ꝑdat et detrimētū sui faciat.
Nam qui me erubuerit: et meos — Mat.10.f. Mar.8.g.
sermones: hunc filius hominis erube-
scet cum venerit in maiestate — D
sua et patris et sanctorum angelorum.
Dico aūt vobis vere: sunt aliqui — Mat.16.g.
hic stantes: qui non gustabunt mortē — Mar.9.a.
donec videant regnum dei.
Factum est autem post hec verba fere — Mat.17.a.
dies octo: et assumpsit petrum ⁊ — Mar.9.a.
iacobū ⁊ iohānē: et ascendit in mōtem
Et facta est dum oraret ⌊vt oraret.
species vultus eius
altera: et vestitꝰ eius albus ⁊ refulgēs.
Et ecce duo viri loquebantur cum
illo. Erant aūt moyses et helias
visi in maiestate: et dicebant excessum
eius quē completurꝰ erat in hierusalē.
Petrus vero ⁊ q̄ cū illo erāt: ḡuati erāt
somno. Et euigilantes viderunt
maiestatem eius: et duos viros
qui stabant cum illo. Et factum est cū
discederent ab illo ait
petrus ad iesum. Preceptor bonum
est nos hic esse: et faciamus
tria tabernacula: vnū tibi ⁊ vnū moysi:
⁊ vnū helie. Nesciēs q̄d dicēt. Hec āt
illo loquente: facta ē nubes ⁊ obūbra
uit eos: et timuerunt
intrātibꝰ illis in nubē. Et vox facta ē — Mat.3.g.⁊ 17.b.
de nube dicens. Hic est — Mar.1.b.⁊ 9.a.
filius meꝰ dilectus: ipsum audite. — Esaie.42.a
Et dum fieret vox: inuentus est iesus — 2.Pet.1.d.
solus: et ipsi tacuerunt: ⁊ nemini — sup.3.e.
dixerunt in illis diebus quicq̄ ex — E
his q̄ viderāt. Factū ē aūt ī seq̄nti die — Mat.17.d.
descendentibꝰ illis de monte: occurrit — Mar.9.c.
illis turba multa. Et ecce vir
de turba exclamauit dicens. Magister
obsecro te: respice in filium
meum quia vnicus est mihi. Et ecce
spiritus apprehendit eum ⁊ subito
clamat: ⁊ elidit ⁊ dissipat eū cū spuma:
et vix discedit dilanians
eum. Et rogaui discipulos tuos vt
eijcerent illum: et non potuerūt.
Rn̄dēs āt iesus dixit. O generatio — Mat.17.c.
infidelis et peruersa: vsq̄quo — Marci.9.c.
ero apud vos: ⁊ patiar vos.
Adduc huc filium tuum. Et cū acce-
deret: elisit illum demonium
et dissipauit. Et increpauit iesus

σούς/ τῷ πνεύματι / τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσα
το/ τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν/ τῷ πα=
τρὶ αὐτοῦ. ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ / τῇ
μεγαλειότητι/ τοῦ θεοῦ. πάντων δὲ θαυμα
ζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν/ ὁ ἰησοῦς, εἶ
πε πρὸς/ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. θέσθε ὑμεῖς
εἰς/ τὰ ὦτα ὑμῶν/ τοὺς λόγους τούτους. / ὁ
γὰρ υἱὸς/ τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδί=
δοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἠγνό=
ουν/ τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμέ
νον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό, καὶ
ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ/ τοῦ ῥήμα
τος τούτου. εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐ
τοῖς/ τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. / ὁ δὲ ἰησοῦς
ἰδὼν/ τὸν διαλογισμὸν/ τῆς καρδίας αὐτῶν
ἐπιλαβόμενος παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ παρ
ἑαυτῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ὃς ἐὰν δέξηται τοῦ
το/ τὸ παιδίον ἐπὶ/ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχε
ται. καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται/ τὸν ἀπο
στείλαντά με. / ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑ
μῖν ὑπάρχων, οὗτος ἔσται μέγας. ἀποκρι=
θεὶς δὲ/ ὁ ἰωάννης εἶπεν. ἐπιστάτα. εἴδομεν
τινὰ ἐπὶ/ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαι=
μόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν ὅτι οὐκ ἀκο
λουθεῖ μεθ' ἡμῶν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν/ ὁ ἰη
σοῦς. μὴ κωλύετε. ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡ=
μῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐστίν. ἐγένετο δὲ ἐν/ τῷ συμ
πληροῦσθαι/ τὰς ἡμέρας/ τῆς ἀναλήψεως αὐ
τοῦ, καὶ αὐτὸς/ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστή=
ριξε/ τοῦ πορεύεσθαι εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ ἀ=
πέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ.
καὶ πορευθέντες, εἰσῆλθον εἰς κώμην σαμα=
ρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ. καὶ οὐκ ἐδέ=
ξαντο αὐτόν, ὅτι/ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν
πορευόμενον εἰς ἱερουσαλήμ. ἰδόντες δὲ/ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἰάκωβος καὶ ἰωάννης εἶπον.
κύριε θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ
/ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς ὡς
καὶ ἠλίας ἐποίησεν. στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν
αὐτοῖς, καὶ εἶπεν. οὐκ οἴδατε οἵου πνεύμα
τός ἐστε ὑμεῖς. / ὁ γὰρ υἱὸς/ τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλ=
λὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην
ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν/ τῇ ὁ=
δῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτόν. ἀκολουθήσω σοι
ὅπου ἂν ἀπέρχῃ κύριε. καὶ εἶπεν αὐτῷ/ ὁ ἰη
σοῦς. / αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ
/ τὰ πετεινὰ/ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, / ὁ
δὲ υἱὸς/ τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ/ τὴν
κεφαλὴν κλίνῃ. εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον. ἀκο=
λούθει μοι. ὁ δὲ εἶπε, κύριε ἐπίτρεψόν μοι
ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι/ τὸν πατέρα μου
εἶπε δὲ αὐτῷ/ ὁ ἰησοῦς. ἄφες/ τοὺς νεκρούς

spiritum immundum et sanauit
puerū: et reddidit illum patri
eius. Stupebant autem omnes in
magnitudine dei. Omnibus qȝ mirāti=
bus in omnibus que faciebat: dixit
ad discipulos suos. Ponite vos
in cordibus vestris sermones istos.
Filius eni hominis futurū est vt tradat
in manus hominum. At illi ignorabāt
verbum istud: et erat velatum
ante eos vt non sentirent illud: et
timebant eum interrogare de
hoc verbo. Intrauit aūt cogitatio i eos
quis eorꝫ maior esset. At iesus
videns cogitationes cordis illorum:
apprehendit puerum ⁊ statuit illuȝ sec⁹
se: ⁊ ait illis. Quicūqȝ susceperit
puerum istum in nomine meo me reci
pit. Et quicūqȝ me recepit: recipit eū q̄
me misit. Nā q minor est inter voȝ oēs:
hic maior est. Respondens
aūt iohānes dixit. Preceptor: vidim⁹
quēdā in nomine tuo eijcientē demonia
et prohibuimus eum: quia nō sequitur
nobiscum. Et ait ad illuȝ iesus.
Nolite phibē. Qui ei nō ē aduersū noȝ
pro nobiȝ est. Factū ē aūt dū cōplerent
dies assumptionis eius:
et ipse faciem suam firmauit vt
iret in hierusalem. Et misit
nuncios ante conspectum suum:
⁊ euntes intrauerunt in ciuitateȝ sama
ritanorꝫ vt parēt illi. Et non receperūt
eum: quia facies eius erat
euntis hierusalem. Cum vidissent autē
discipuli ei⁹ iacob⁹ et iohānes dixerūt.
Dñe vis dicimus vt ignis descēdat de
celo et consumat illos?
Et conuersus increpauit
illos dicens. Nescitis cuius spiritus
estis. Filius hominis
non venit animas perdere sed
saluare. Et abierūt in aliud castellum.
Factuȝ est aūt ambulantib⁹ illis i via:
dixit quidam ad illum. Sequar te
quocunqȝ ieris. Dixit illi iesus.
Vulpes foueas habent et
volucres celi nidos:
filius autēȝ hominis non habet vbi
caput suū recliet. Ait āt ad alterꝫ. Se
q̄re me. Ille āt dixit. Dñe pmitte mihi
primum ire et sepelire patrem meum.
Dixit qȝ ei iesus. Sine vt mortui

Mat.17.f. Marci.9.c
F
Mat.18.a. Mar.9.c.
Mar.9.f.
G
Mat.18.b.
Mat.8.d.
Mat.8.d.
Mat.8.c.

θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. σὺ δὲ ἀπελ-
θὼν διάγγελε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. εἶπε
δὲ καὶ ἕτερος. ἀκολουθήσω σοι κύριε. πρῶ
τον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς
τὸν οἶκόν μου. εἶπε δὲ ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐ
τόν. οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄ
ροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετος
ἐστὶν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Cap. 10.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέ
ρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐ-
τοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς
πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς
ἔρχεσθαι. ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς. ὁ μὲν
θερισμὸς πολύς. οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. δε
ήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως
ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ὑ
πάγετε, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρ
νας ἐν μέσῳ λύκων. μὴ βαστάζετε βαλάν
τιον, μὴ πήραν, μὴ δὲ ὑποδήματα, καὶ μη-
δένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. εἰς ἣν δ' ἂν
οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε εἰρήνη
τῷ οἴκῳ τούτῳ. καὶ ἐὰν ἦ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης
ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν, εἰ
δὲ μήγε ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ
οἰκίᾳ μένετε ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ
αὐτῶν. ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐ
τοῦ ἐστί. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν
καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχων-
ται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,
καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ
λέγετε αὐτοῖς, ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία
τοῦ θεοῦ. εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ
μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλα
τείας αὐτῆς, εἴπατε. καὶ τὸν κονιορτὸν κολ-
ληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπομα-
σσόμεθα ὑμῖν. πλὴν τοῦτο γινώσκετε ὅτι
ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. λέ
γω δὲ ὑμῖν, ὅτι σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί-
νῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. οὐ
αί σοι χοραζίν, οὐαί σοι βηθσαϊδά, ὅτι εἰ ἐν
τύρῳ καὶ σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ
σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. πλὴν τύρῳ
καὶ σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ
ὑμῖν. καὶ σὺ καπερναοὺμ ἡ ἕως τοῦ οὐρα-
νοῦ ὑψωθεῖσα ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. ὁ
ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει. καὶ ὁ ἀθετῶν ὑ
μᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ. ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν
ἀποστείλαντά με. ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδο
μήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες. κύριε, καὶ
τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνό-
ματί σου. εἶπε δὲ αὐτοῖς. ἐθεώρουν τὸν σα
τανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόν

sepeliant mortuos suos: tu autem vade et
annuncia regnum dei.
Et ait alter. Sequar te domine:
sed permitte mihi primum renunciare his qui
domi sunt. Ait ad illum iesus.
Nemo mittens manus suas ad aratrum
et aspiciens retro aptus
est regno dei. Cap. 10.

Post hec autem designavit dominus et alios A
septuagintaduos: et misit illos
binos ante faciem suam in
omnem civitatem et locum quo erat ipse
venturus. Et dicebat illis.
Messis quidem multa operarii autem pauci. Ro Mat. 9. g.
gate ergo dominum messis ut
mittat operarios in messem suam. Ite Mat. 10. c.
ecce ego mitto vos sicut agnos
inter lupos. Nolite portare sacculum
neque peram neque calciamenta: et neminem
per viam salutaveritis. In quamcunque Mat. 10. b.
domum intraveritis: primum dicite: pax Mar. 6. b.
huic domui: et si ibi fuerit filius pacis
requiescet super illum pax vestra: sin
autem ad vos revertetur. In eadem autem B
domo manete: edentes et bibentes que apud Mat. 10. b.
illos sunt. Dignus est enim operarius mercede sua. t. 10. b.
Nolite transire de domo in domum.
Et in quamcunque civitatem intraveritis et susce-
perint vos manducate que apponuntur vobis
et curate infirmos qui in illa sunt et Mat. 10. b.
dicite illis: appropinquavit in vos regnum Mar. 16. f.
dei. In quamcunque autem civitatem intraveritis et
non susceperint vos: exeuntes in pla-
teas eius dicite. Etiam pulverem qui adhesit
nobis de civitate vestra extergimus in
vos. Tamen hoc scitote quia
appropinquavit regnum dei. Dico
vobis quia sodomis in die illa
remissius erit quam illi civitati. Ve Mat. 11. c.
tibi corozaim: ve tibi bethsaida: quia si in C
tyro et sidone facte fuissent virtutes que
facte sunt in vobis: olim in cilicio et
cinere sedentes peniterent. Verumtamen tyro
et sidoni remissius erit in iudicio quam
vobis. Et tu capharnaum usque ad celum
exaltata: usque ad infernum demergeris.
Qui vos audit me audit: et qui vos sper Mat. 10. d
nit me spernit. Qui autem me spernit: sper t. 18. a.
nit eum qui misit me. Reversi sunt autem septua Joha. 14. c
gintaduo cum gaudio dicentes. Domine etiam
demonia subiiciuntur nobis in nomine
tuo. Et ait illis. Videbam sathanam
sicut fulgur de celo cadentem.

τα. ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πα-
τεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶ-
σαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑ-
μᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρε-
τε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται.
χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη
ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιά-
σατο τῷ πνεύματι ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν. ἐξο-
μολογοῦμαί σοι πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ
καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σο-
φῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ
νηπίοις. ναὶ ὁ πατὴρ ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐ-
δοκία ἔμπροσθεν σοῦ. καὶ στραφεὶς πρὸς
τοὺς μαθητὰς εἶπε. πάντα μοι παρεδόθη
ὑπὸ τοῦ πατρός μου. καὶ οὐδεὶς γινώσκει
τίς ἐστιν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐσ-
τιν ὁ πατὴρ εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν βούλη-
ται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. καὶ στραφεὶς πρὸς
τοὺς μαθητὰς κατ᾽ ἰδίαν εἶπε. μακάριοι οἱ ὀ-
φθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω
γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασι-
λεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ
εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤ-
κουσαν. καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπει-
ράζων αὐτὸν καὶ λέγων. διδάσκαλε, τί ποι-
ήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω. ὁ δὲ εἶπε
πρὸς αὐτόν. ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται.
πῶς ἀναγινώσκεις. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν.
ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς
καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου,
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης
τῆς διανοίας σου. καὶ τὸν πλησίον σου ὡς
σεαυτόν. εἶπε δὲ αὐτῷ. ὀρθῶς ἀπεκρίθης.
τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαι-
οῦν ἑαυτόν, εἶπε πρὸς τὸν ἰησοῦν. καὶ τίς ἐσ-
τί μου πλησίον. ὑπολαβὼν δὲ ὁ ἰησοῦς εἶ-
πεν. ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ ἱερουσα-
λὴμ εἰς ἱεριχὼ καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν, οἱ
καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέν-
τες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα.
κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν
τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλ-
θεν. ὁμοίως δὲ καὶ λευΐτης γενόμενος κατὰ
τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδών, ἀντιπαρῆλθε.
σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθε κατ᾽ αὐτόν,
καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη. καὶ προσ-
ελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπι-
χέων ἔλαιον καὶ οἶνον. ἐπιβιβάσας δὲ αὐ-
τὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν εἰς πανδο-
χεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔ-
ριον ἐξελθών ἐκβαλὼν δύο δηνάρια, ἔδωκε
τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ. ἐπιμελήθητι
αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν

Ecce dedi vobis potestatem calcandi
supra serpentes et scorpiones et super omnem — Mar.16.g.
virtutem inimici: et nihil vobis
nocebit. Verumtamen in hoc nolite gau-
dere: quia spiritus vobis subiiciuntur.
Gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt
in celis. In ipsa hora exultauit in
spiritu sancto et dixit. Confiteor — Mat.11.f.
tibi domine pater celi — D
et terre quod abscondisti hec a sapientibus
et prudentibus et reuelasti ea
paruulis. Etiam pater quoniam sic placuit
ante te.
Omnia mihi tradita sunt — Mat.11.g.
a patre meo. Et nemo scit — Joha.16.c
quis sit filius nisi pater: et quis sit
pater nisi filius: et cui voluerit
filius reuelare. Et conuersus ad
discipulos suos dixit. Beati oculi — Mat.13.b.
qui vident que vos videtis. Dico
enim vobis quod multi prophete et reges
voluerunt videre que vos videtis et non
viderunt: et audire que auditis et non au-
dierunt. Et ecce quidam legisperitus surrexit ten- — Mat.22.f.
tans illum et dicens. Magister quid facien- — Mar.12.c.
do vitam eternam possidebo? At ille dixit
ad eum. In lege quid scriptum est? — Mat.22.f.
Quomodo legis. Ille respondens dixit. — Marci.12.e
Diliges dominum deum tuum ex toto — E
corde tuo: et ex tota anima tua: — Deut.6.a.
et ex omnibus viribus tuis et ex omni — Roma.13.c
mente tua: et proximum tuum sicut
teipsum. Dixitque illi. Recte respondisti.
Hoc fac et viues. Ille autem volens iusti- — Jaco.2.b.
ficare seipsum dixit ad iesum. Et quis est — Ti.16.d.
meus proximus? Suscipiens autem Jesus di- — d. Suscipiens i. respondens.
xit. Homo quidam descendebat ab hierusalem
in hiericho et incidit in latrones: qui
etiam despoliauerunt eum: et plagis impositis
abierunt semiuiuo relicto.
Accidit autem vt sacerdos quidam descenderet
eadem via et viso illo preteriuit.
Similiter et leuita cum esset secus
locum et videret eum pertransiit. Samaritanus autem
quidam iter faciens venit secus eum: — F
et videns eum: misericordia motus est. Et appropians
alligauit vulnera eius infundens
oleum et vinum: et imponens illum
in iumentum suum duxit in stabulum
et curam eius egit. Et altera
die protulit duos denarios: et dedit
stabulario et ait. Curam illius habe: et quodcumque supererogaueris ego

τω επανέρχεσθαι με αποδώσω σοι. τις ουν
τούτων των τριών πλησίον δοκεί σοι γε-
γονέναι του εμπεσόντος εις τους λῃστάς. ο
δε είπεν. ο ποιήσας το έλεος μετ' αυτού. εί-
πεν ουν αυτώ ο ιησούς. πορεύου και συ ποί-
ει ομοίως. εγένετο δε εν τω πορεύεσθαι αυ-
τούς, και αυτός εισήλθεν εις κώμην τινά. γυ-
νή δε τις ονόματι μάρθα υπεδέξατο αυτόν
εις τον οίκον αυτής. και τῇδε ην αδελφή κα-
λουμένη μαρία, η και παρακαθίσασα παρά
τους πόδας του ιησού ήκουε των λόγων
αυτού. η δε μάρθα περιεσπάτο περί πολ-
λήν διακονίαν. επιστάσα δε είπε. κύριε, ου
μέλει σοι ότι η αδελφή μου μόνην με κατέ-
λιπε διακονείν. ειπέ ουν αυτή ίνα μοι συναν-
τιλάβηται. αποκριθείς δε ο ιησούς είπεν αυ-
τή. μάρθα μάρθα, μεριμνάς και τυρβάζῃ πε-
ρί πολλά. ενός δε εστι χρεία. μαρία δε την
αγαθήν μερίδα εξελέξατο, ήτις ουκ αφαιρε-
θήσεται απ' αυτής. Cap. xi.

Και εγένετο εν τω είναι αυτόν εν τόπω
τινί προσευχόμενον, ως επαύσατο, εί-
πε τις των μαθητών αυτού προς αυτόν. κύ-
ριε δίδαξον ημάς προσεύχεσθαι, καθώς και
ιωάννης εδίδαξε τους μαθητάς αυτού. είπε
δε αυτοίς όταν προσεύχησθε, λέγετε. πάτερ
ημών ο εν τοις ουρανοίς, αγιασθήτω το ό-
νομά σου. ελθέτω η βασιλεία σου. γενηθήτω
το θέλημά σου ως εν ουρανώ και επί της
γης. τον άρτον ημών τον επιούσιον δίδου
ημίν το καθ' ημέραν. και άφες ημίν τας α-
μαρτίας ημών, και γαρ αυτοί αφίεμεν παν-
τί οφείλοντι ημίν. και μη εισενέγκῃς ημάς εις
πειρασμόν, αλλά ρύσαι ημάς από του πο-
νηρού. και είπε προς αυτούς. τις εξ υμών έ-
ξει φίλον, και πορεύσεται προς αυτόν με-
σονυκτίου, και είπῃ αυτώ. φίλε χρήσόν μοι
τρείς άρτους επειδή φίλος παρεγένετο
εξ οδού προς με, και ουκ έχω ο παραθήσω
αυτώ. κακείνος έσωθεν αποκριθείς είπῃ. μη
μοι κόπους πάρεχε, ήδη η θύρα κέκλεισται
και τα παιδία μου μετ' εμού εις την κοίτην
εισίν, ου δύναμαι αναστάς δούναι σοι. λέ-
γω υμίν, ει και ου δώσει αυτώ αναστάς διά
το είναι αυτού φίλον, διά γε την αναίδειαν
αυτού εγερθείς δώσει αυτώ όσον χρήζει.
καγώ υμίν λέγω. αιτείτε και δοθήσεται υ-
μίν. ζητείτε και ευρήσετε. κρούετε και ανοιγή-
σεται υμίν. πας γαρ ο αιτών λαμβάνει, και
ο ζητών ευρίσκει, και τω κρούοντι ανοιγήσε-
ται. τίνα δε υμών τον πατέρα αιτήσει ο υι-
ός άρτον, μη λίθον δώσει αυτώ. η και ιχ-
θύν, μη αντί ιχθύος όφιν επιδώσει αυτώ. η

redierō reddam tibi. Quis
horum triū videtur tibi proximus fuisse
illi qui incidit in latrones?
At ille dixit. Qui fecit miam in illū.
Et ait illi iesus. Uade ⁊ tu fac G
similiter. Factum est autem dum irent:
et ipse intrauit in quoddam castellum
⁊ mulier qdā martha noīe excepit illū
in domū suā. Et huic erat soror noīe
maria: que etiam sedens secus
pedes domini audiebat verbum
illi⁹. Martha aūt satagebat circa fre-
quēs misteriū. Que stetit ⁊ ait. Dñe nō
ē tibi cure q̃ soror mea reliqt me solā
ministrare: dic ergo illi vt me adiuuet.
Et respondens dixit illi dominus.
Martha martha sollicita es ⁊ turbaris
erga plurima. Porro vnū ē necessariū.
Maria optimā partem elegit q̄ nō au
feretur ab ea. Cap. xi.

Et factum est cum esset in A
quodā loco orās: vt cessauit: dixit
vnus ex discipulis eius ad eum. Dñe
doce nos orare: sicut
docuit iohannes discipulos suos.
Et ait illis. Cū oratis dicite. Pater Mat. 6.c. Roma. 8.d
sanctificetur nomen
tuum: adueniat regnum tuum:
panem nostrum quotidianum da
nobis hodie: ⁊ dimitte nobis peccata
nostra: siquidem et nos dimittimus
debitoribus nostris ⁊ ne nos iducas in
temptationem.
Et ait ad illos. Quis vestrum habebit
amicum ⁊ ibit ad illum media nocte:
et dicet illi: amice cōmoda mihi
tres panes quoniā amicus meus venit
de via ad me ⁊ nō habeo qđ ponā añ
illū: ⁊ ille deītus respondēs dicat noli
mihi molestus esse: iam ostiū clausū ē
⁊ pueri mei mecū sūt i cubili: nō possū Job. 29.a. Esa. 8.d.
surgē ⁊ dare tibi. Et ille si pseuerauerit B
pulsās: dico vobis et si nō dabit illi sur
gens: eo q̄ amic⁹ eius sit: ppter ipro
bitatem tñ eius surget ⁊ dabit illi quot-
quot hʒ necessarios. Et dico ego vob.
Petite ⁊ dabit vob: qrite ⁊ iuenietis: Mat. 7. b. Jaco. I. a Johā. 16. f
pulsate ⁊ apiet vob. Ois ei q petit ac
cipit: ⁊ qui qrit iuenit et pulsāti aperie
tur. Quis autem ex vobis patrem petit
panē: nūqd lapidē dabit illi? Aut pis-
cē: nūqd p pisce serpētē dabit illi? Aut

και εάν αιτήση ωόν, μη επιδώσει αυτώ
σκορπίον. ει ουν υμείς πονηροί υπάρχον=
τες οίδατε δόματα αγαθά διδόναι τοις τέκ
νοις υμών, πόσω μάλλον ο πατήρ ο εξ ου
ρανού δώσει πνεύμα άγιον τοις αιτούσιν
αυτόν. και ην εκβάλλων δαιμόνιον, και αυ
τό ην κωφόν. εγένετο δε του δαιμονίου ε=
ξελθόντος ελάλησεν ο κωφός, και εθαύμασαν
οι όχλοι. τινές δε εξ αυτών είπον. εν βεελ=
ζεβούλ άρχοντι των δαιμονίων εκβάλλει
τα δαιμόνια. έτεροι δε πειράζοντες σημεί=
ον παρ αυτού εζήτουν εξ ουρανού. αυτός
δε ειδώς τα διανοήματα αυτών είπεν αυ=
τοίς. πάσα βασιλεία εφ εαυτήν μερισθείσα
ερημούται, και οίκος επί οίκον πίπτει. ει
δε και ο σατανάς εφ εαυτόν εμερίσθη, πως
σταθήσεται η βασιλεία αυτού, ότι λέγετε
εν βεελζεβούλ εκβάλλειν με τα δαιμόνια.
ει δε εγώ εν βεελζεβούλ εκβάλλω τα δαι=
μόνια, οι υιοί υμών εν τίνι εκβάλλουσι. δι=
ά τούτο κριταί υμών αυτοί έσονται. ει δε
εν δακτύλω θεού εκβάλλω τα δαιμόνια, ά
ρα έφθασεν εφ υμάς η βασιλεία του θεού. ό=
ταν ο ισχυρός καθωπλισμένος φυλάσση την
εαυτού αυλήν, εν ειρήνη εστί τα υπάρχον=
τα αυτού. επάν δε ο ισχυρότερος αυτού ε=
πελθών νικήση αυτόν, την πανοπλίαν αυ=
τού αίρει εφ η επεποίθει, και τα σκύλα αυ=
τού διαδίδωσιν. ο μη ων μετ εμού, κατ ε=
μού εστί, και ο μη συνάγων μετ εμού σκορ
πίζει. όταν το ακάθαρτον πνεύμα εξέλθη α=
πό του ανθρώπου, διέρχεται δι ανύδρων τό
πων ζητούν ανάπαυσιν, και μη ευρίσκον
λέγει. υποστρέψω εις τον οίκον μου όθεν
εξήλθον. και ελθών ευρίσκει σεσαρωμένον
και κεκοσμημένον. τότε πορεύεται και πα=
ραλαμβάνει επτά έτερα πνεύματα πονηρό=
τερα εαυτού, και εισελθόντα κατοικεί εκεί
και γίνεται τα έσχατα του ανθρώπου εκεί
νου χείρονα των πρώτων. και εγένετο εν
τω λέγειν αυτόν ταύτα, επάρασά τις γυνή
φωνήν εκ του όχλου είπεν αυτώ. μακαρία
η κοιλία η βαστάσασά σε, και μαστοί ους
εθήλασας. αυτός δε είπε. μενούνγε μακάρι
οι οι ακούοντες τον λόγον του θεού, και φυ
λάσσοντες αυτόν. των δε όχλων επαθροιζο=
μένων, ήρξατο λέγειν. η γενεά αύτη πονη=
ρά εστίν. σημείον επιζητεί, και σημείον ου
δοθήσεται αυτή ει μη το σημείον ιωνά του
προφήτου. καθώς γαρ εγένετο ιωνάς ση=
μείον τοις νινευΐταις, ούτως έσται και ο υιός
του ανθρώπου τη γενεά ταύτη. βασίλισ=
σα νότου εγερθήσεται εν τη κρίσει μετά των

si petierit ouum: nunquid porriget illi
scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali
nostis bona data dare filijs
vestris: quanto magis pater vester celestis de ce
lo dabit spiritum bonum petentibus
se? Et erat eijciens demonium et illud Mat.9.f.& 12.c.
erat mutum: et cum eiecisset demonium
locutus est mutus: et admirate sunt
turbe. Quidam autem ex eis dixerunt. In beel Mat.12.c. Marci.3.e
zebub principe demoniorum eijcit
demonia. Et alij temptantes signum Mat.12.c.
de celo querebant ab eo. Ipse
autem vt vidit cogitationes eorum dixit eis. L
Omne regnum in se diuisum Si Mat.12.d. Mar.3.f.
desolabitur: et domus supra domum cadet.
autem et sathanas in seipsum diuisus est: quomodo
stabit regnum eius: quia dicitis
in beelzebub me eijcere demonia.
Si autem ego in beelzebub eijcio demo
nia: filij vestri in quo eijciunt? Ideo
ipsi iudices vestri erunt. Porro si
in digito dei eijcio demonia: profecto
peruenit in vos regnum dei. Cum
fortis armatus custodit
atrium suum: in pace sunt ea que possidet.
Si autem fortior eo superueniens
vicerit eum: vniuersa arma eius
auferet in quibus confidebat et spolia eius
distribuet. Qui non est mecum contra me
est: et qui non colligit mecum dispergit.
Cum immundus spiritus exierit de Mat.12.f.
homine: ambulat per loca inaquosa
querens requiem: et non inueniens
dicit. Reuertar in domum meam vnde D
exiui. Et cum venerit inuenit eam scopis mun
datam. Tunc vadit et assumit
septem alios spiritus secum nequiores
se: et ingressi habitant ibi.
Et fiunt nouissima hominis illius
peiora prioribus. Factum est autem cum hoc
diceret: extollens vocem quedam mulier
de turba dixit illi. Beatus
venter qui te portauit: et vbera que
suxisti. At ille dixit. Quinimmo: beati
qui audiunt verbum dei et custodiunt
illud. Turbis autem concurrentibus
cepit dicere. Generatio hec generatio ne Mat.12.f. Marci.8.c
quam est: signum querit et signum non
dabitur ei nisi signum Jone
prophete. Nam sicut fuit ionas signum
niniuitis: ita erit et filius
hominis generationi isti. Regina 3.Reg.10.a 2.Pa.9.a.
austri surget in iudicio cum

ἀνδρῶν/ της γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ
αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ/ τῶν περάτων/ της γῆς
ἀκοῦσαι / την σοφίαν σολομῶνος. καὶ ἰ=
δοὺ πλεῖον σολομῶνος ὧδε. ἄνδρες νι=
νευῖ ἀναστήσονται ἐν/ τῃ κρίσει μετὰ / της γε
νεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι
μετενόησαν εἰς/ το κήρυγμα ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ
πλεῖον ἰωνᾶ ὧδε. οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας
εἰς κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ/ τον μόδιον,
ἀλλ' ἐπὶ/ την λυχνίαν, ἵνα/ οἱ εἰσπορευόμε=
νοι/ το φέγγος βλέπωσιν. / ὁ λύχνος/ του σώ=
ματός ἐστιν/ ὁ ὀφθαλμός. ὅταν οὖν / ὁ ὀφ=
θαλμός σου ἁπλοῦς ῃ, ὅλον/ το σῶμα σου
φωτεινόν ἐστιν. ἐπὰν δὲ πονηρὸς ῃ, καὶ/ το
σῶμα σου σκοτεινόν. σκόπει οὖν μὴ/ το
φῶς/ το ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. εἰ οὖν/ το σῶ
μα σου ὅλον φωτεινόν μὴ ἔχον τι μέρος
σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν/ ὁ
λύχνος/ τῃ ἀστραπῃ φωτίζῃ σε. ἐν δὲ / τῳ
λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν φαρισαῖος τις ὅ=
πως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ. εἰσελθὼν δὲ ἀνέ=
πεσεν. / ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι
οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ / του ἀρίστου.
εἶπε δὲ / ὁ κύριος πρὸς αὐτόν. νῦν ὑμεῖς / οἱ
φαρισαῖοι/ το ἔξωθεν/ του ποτηρίου καὶ / του
πίνακος καθαρίζετε, το δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέ
μει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. ἄφρονες, οὐχ/ ὁ
ποιήσας/ το ἔξωθεν καὶ/ το ἔσωθεν ἐποίησε.
πλὴν/ τα ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰ=
δοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. ἀλλ' οὐαὶ
ὑμῖν/ τοις φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε
/ το ἡδύοσμον καὶ/ το πήγανον, καὶ πᾶν λά=
χανον, καὶ παρέρχεσθε/ την κρίσιν καὶ/ την ἀ=
γάπην/ του θεοῦ. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖ
να μὴ ἀφιέναι. οὐαὶ ὑμῖν/ τοις φαρισαίοις ὅ=
τι ἀγαπᾶτε/ την πρωτοκαθεδρίαν ἐν/ ταις συ=
ναγωγαῖς καὶ/ τους ἀσπασμοὺς ἐν/ ταις ἀγο
ραῖς. οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι
ὑποκριταί ὅτι ἐστὲ ὡς/ τα μνημεῖα/ τα ἄ=
δηλα, καὶ/ οἱ ἄνθρωποι περιπατοῦντες ἐπά=
νω οὐκ οἴδασιν. ἀποκριθεὶς δέ τις/ των νομι
κῶν, λέγει αὐτῷ. διδάσκαλε, ταῦτα λέγων
καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ὁ δὲ εἶπε. καὶ ὑμῖν/ τοις
νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε/ τους ἀνθρώ=
πους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ
/ των δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε/ τοις
φορτίοις. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε/ τα
μνημεῖα/ των προφητῶν/ οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν
ἀπέκτειναν αὐτούς. ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συ
νευδοκεῖτε/ τοις ἔργοις/ των πατέρων ὑμῶν, ὅ
τι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰ
κοδομεῖτε αὐτῶν/ τα μνημεῖα. διὰ τοῦτο καὶ
/ ἡ σοφία/ του θεοῦ εἶπεν. ἀποστελῶ εἰς αὐ=

viris generationis huius: et condẽnabit
illos: quia venit a finibus terre
audire sapientiã salomonis. Et ecce
plusq̃ salomon hic. Viri niniuite — p. hic aduer bij loci. et sic infra.
surgent in iudicio cum generatione — Ione. 3. b.
hac: et condemnabunt illam: quia — Mat. 12. f.
pnia egerũt in predicatiõe ione. Et ec — E
ce plusq̃ iona hic. Neo lucernã accẽdit
et in absconditio ponit: neq̃ sub modio — sup. 8. b.
sed supra candelabrũ: vt qui igrediũ — Mat. 5. b. Mar. 4. d.
tur lumen videant. Lucerna corporis — Mat. 6. e.
tui est oculus tuus. Si oculus
tuus fuerit simplex: totum corpus tuũ
lucidum erit: si aũt nequã fuerit: etiã
corp9 tuũ tenebrosũ erit. Uide ergo ne
lumẽ qđ in te est tenebre sint. Si ergo
corp9 tuũ totũ lucidũ fuerit nõ hñs ali
quã pte tenebrarũ: erit lucidũ totũ: et si
cut lucerna fulgoris illuminabit te. Et
cum loqueret: rogauit illũ qdã pharise
us vt prãderet apud se. Jesus aũt igress9
recubuit. Pharise9 aũt cepit itra se repu=
tans dicere: qre non baptizat9 esset ãn
Et ait dñs ad illũ. Nũc vos ⌊ prãdiũ. — Mat. 23. e.
pharisei quod deforis est calicis et
catini mũdatis: qđ aũtẽ it9 est vrm ple
nũ est rapina et iniquitate. Stulti nõne — F
q̃ fecit qđ deforis ẽ: etiã id qđ de it9 est
fecit. Uerũtñ qđ supest date elemosynã:
et ecce oĩa mũda sunt vobis. Sed ve — Mat. 23. d
vobis phariseis qui decimatis
mentan et rutam et omne olus:
et preteritis iudicium et charitatem
dei. Hec aũt oportuit facere et illa
non omittere. Ue vobis phariseis: qui — Mat. 23. b.
diligitis primas cathedras i synagogis
et salutationes in foro.
Ue vobis scribe et pharisei — Mat. 23. e.
hypocrite quia estis vt monumenta que
nõ parent: et homines ãbulãtes supra
nesciũt. Respondẽs aũt quidã ex legispe
ritis ait illi. Magister: hec dicens
etiã contumeliã nobis facis. At ille ait — G
legispit9 ve: q̃ oneratis hoies ⌊ Et vobi — Mat. 23. a.
oneribus que portari nõ pñt et ipsi vno
digito vestro non tangitis
sarcinas. Ue vobis qui edificatis
monumẽta prophetarũ: patres aũt vri
occiderunt illos. Profecto testificami
et cõsentitis operib9 patrũ vestrorũ: qm
quidẽ ipsi eos occiderũt: vos autẽ edi
ficatis eorum sepulchra. Propterea et
sapientia dei dixit. Mittam ad illos — mat. 23. f.

/τους προφήτας και αποστόλους, και εξ αυ
τῶν αποκτενοῦσι, και εκδιώξουσιν, ίνα εκζη
τηθῇ/το αίμα πάντων/των προφητῶν /το εκ
χυνόμενον από καταβολῆς κόσμου από/της
γενεᾶς ταύτης από/του αίματος άβελ, έως
/του αίματος ζαχαρίου / του απολομένου
μεταξὺ/του θυσιαστηρίου και / του οίκου.
ναι λέγω υμῖν εκζητηθήσεται από/της γενε=
ᾶς ταύτης. ουαὶ υμῖν/τοις νομικοῖς ότι ήρα
τε/την κλεῖδα/της γνώσεως, αυτοὶ ουκ εισήλ
θετε και/τους εισερχομένους εκωλύσατε. λέ
γοντος δε αυτοῦ ταῦτα προς αυτούς, ήρ=
ξαντο/οι γραμματεῖς και / οι φαρισαῖοι δει=
νῶς συνέχειν και αποστοματίζειν αυτὸν,
περὶ πλειόνων ενεδρεύοντες αυτὸν, ζητοῦν
τες θηρεῦσαι τι εκ/του στόματος αυτοῦ, ίνα
κατηγορήσωσιν αυτοῦ. Cap.12.

Εν οις επισυναχθεισῶν / των μυριάδων
/του όχλου ώστε καταπατεῖν αλλή=
λους, ήρξατο λέγειν προς / τους μαθητὰς
αυτοῦ πρῶτον. προσέχετε εαυτοῖς από
/της ζύμης/των φαρισαίων ήτις εστὶν υπόκρι
σις ουδὲν δε συγκεκαλυμμένον εστὶν, ο ουκ
αποκαλυφθήσεται, και κρυπτὸν ο ου γνω=
σθήσεται. ανθ ων όσα εν / τῇ σκοτίᾳ είπα=
τε εν/τω φωτὶ ακουσθήσεται, και ο προς / το
ους ελαλήσατε εν/τοις ταμιείοις, κηρυχθή
σεται επὶ/των δωμάτων. λέγω δε υμῖν/τοις
φίλοις μου μη φοβηθῆτε από/των αποκτε
νόντων / το σῶμα, και μετὰ ταῦτα μη εχόν=
των περισσότερον τι ποιῆσαι. υποδείξω δε
υμῖν τίνα φοβηθῆτε. φοβήθητε/τον μετὰ/το
αποκτεῖναι εξουσίαν έχοντα εμβαλεῖν εις
/την γέενναν. ναι λέγω υμῖν τοῦτον φοβήθη
τε. ουχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ασσαρί=
ων δύο, και εν εξ αυτῶν ουκ εστὶν επιλελησ
μένον ενώπιον/του θεοῦ, αλλὰ και/αι τρί=
χες/της κεφαλῆς υμῶν πᾶσαι ηρίθμηνται. μη
ουν φοβεῖσθε, πολλῶν στρουθίων διαφέρε
τε υμεῖς. λέγω δε υμῖν πᾶς ος αν ομολογή
σῃ εν εμοὶ έμπροσθεν/των ανθρώπων, και/ο
υιὸς/του ανθρώπου ομολογήσει εν εαυτῷ
έμπροσθεν/των αγγέλων/του θεοῦ./ο δε αρ
νησάμενός με ενώπιον/των ανθρώπων, απαρ
νηθήσεται ενώπιον/των αγγέλων/του θεοῦ.
και πας ος ερεῖ λόγον εις/τον υιὸν/του αν
θρώπου, αφεθήσεται αυτῷ./τω δε εις/το ά=
γιον πνεῦμα βλασφημήσαντι, ουκ αφεθήσε
ται. όταν δε προσφέρωσιν υμᾶς επὶ/τας συ
ναγωγὰς και/τας αρχὰς και/τας εξουσίας μη
μεριμνᾶτε πως η τι απολογήσεσθε, η τι
είπητε./το γαρ άγιον πνεῦμα διδάξει υμᾶς
εν αυτῇ/τῃ ώρα α δει ειπεῖν. είπε δε τις αυ

pphetas et apostolos et ex illis
occident et persequentur: vt inquiratur
sanguis omniū pphetarū qui effusus est
a constitutione mundi a
generatiōe ista a sanguine abel vsq; ad
sanguinem zacharie qui perijt
inter altare et edem.
Ita dico vobis requiretur ab
hac gnatione. Ve vobis legispitis: q Mat.23.b.
clauē scientie: ipsi nō introistis [tulistis
et eos q introibant prohibuistis. Cum
autem hec ad illos diceret: ceperunt
pharisei et legisperiti grauiter
insistere et os eius opprimere Actuū.23.a
de multis insidiantes ei: et querentes
aliquid capere de ore eius: vt
accusarent eum. Cap.12.

Multis āt turbis concurrentibus: A
ita vt se inuicem conculcarent
cepit dicere ad discipulos
suos. Attendite a Mat.16.b
fermento phariseorū qd est hypocrisis. Marci.8.c
Nihil enim opertum est quod non Mat.10.c.
reuelet: neq; absconditū quod nō sciat. Mar.4.d.
Quoniam que in tenebris dixistis: Marci.12.c
in lumine dicentur: et quod in
aure locuti estis in cubiculis: predicabi
tur in tectis. Dico autem vobis
amicis meis ne terreamī ab his q oc
cidunt corpus: et post hoc non habent
amplius quid faciant. Ostendam autē Mat.10.c.
vobis quem timeatis. Timete
eū q postq̄ occiderit hȝ ptātē mittē in
gehēnaȝ. Ita dico vobis hunc timete.
Nōne quinq; passeres veneūt dipōdio: Mat.10.f.
et vnus ex illis non est in obliuione
coram deo. Sed et capilli Mat.10.f.
capitis vestri oēs numerati sūt. Nolite B
ergo timē: multis passerib9 pluris estis
vos. Dico āt vobis: oīs qcūq; ɔfess9 fue Mat.10.f.
rit me coram hominibus: et Marci.8.g
filius hominis confitebitur illum
coram angelis dei. Qui autem nega= Mat.10.f.
uerit me coram hominibus: negabitur
coram angelis dei.
Et omnis qui dicit verbū in filiū hoīs Mat.12.d.
remittetur illi: ei autem qui in spiritum Mar.3.g.
sanctum blasphemauerit nō remittetur.
Cum autē inducent vos in synagogas Mat.14.d
et ad magistratus et potestates: nolite Marci.13.c
solliciti eē q̄liter aut qd rñdeatis aut qd
dicatis. Sps̄ enim sctūs docebit vos [et qdā
in ipa hora: qd oporteat vos dicē. Ait āt

τῷ ἐκ τοῦ ὄχλου. διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀ-
δελφῷ μου μερίσασθαι μετ᾽ ἐμοῦ τὴν κλη
ρονομίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. ἄνθρωπε, τίς με
κατέστησε δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ᾽ ὑμᾶς.
εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς. ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσ
θε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισ-
σεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρ-
χόντων αὐτοῦ. εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς
αὐτοὺς λέγων. ἀνθρώπου τινὸς πλουσί-
ου εὐφόρησεν ἡ χώρα. καὶ διελογίζετο ἐν ἑ-
αυτῷ λέγων. τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ
συνάξω τοὺς καρπούς μου. καὶ εἶπε. τοῦ-
το ποιήσω. καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ
μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάν
τα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου, καὶ
ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου. ψυχὴ ἔχεις πολλὰ ἀ-
γαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά. ἀναπαύου,
φάγε, πίε, εὐφραίνου. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ θε-
ός, ἄφρον ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀ
παιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ, ἃ δὲ ἡτοίμασας τίνι ἔσ
ται. οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς
θεὸν πλουτῶν. εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθη-
τὰς αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω. μὴ με-
ριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε, μηδὲ
τῷ σώματι τί ἐνδύσησθε. ἡ ψυχὴ πλεῖόν
ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύμα
τος. κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπεί
ρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖ
ον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς.
πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετει-
νῶν. τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν, δύναται
προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν
ἕνα. εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί πε
ρὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε. κατανοήσατε τὰ
κρίνα πῶς αὐξάνει, οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει.
λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ
δόξῃ αὐτοῦ, περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.
εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄν-
τα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ
θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι, πόσῳ μᾶλλον ὑ
μᾶς ὀλιγόπιστοι. καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φά
γητε, ἢ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. ταῦτα
γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ. ὑ
μῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων.
πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ
ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ
φοβοῦ τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδό-
κησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βα-
σιλείαν. πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑ-
μῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑ-
αυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θη-
σαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅ-
που κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφ-

de turba. Magister dic fratri
meo: vt diuidat mecum hereditatem.
At ille dixit ei. Homo quis me
cōstituit iudicē aut diuisorē supra vos? Exo.2.c. Actu.7.b.
Dixit q3 ad illos. Videte et cauete
ab omni auaricia: q2 non in abundantia
cuiusq3 vita ei9 est ex his que possidet.
Dixit autem similitudinem ad C
illos dicens. Hois cuiusdā diuitis vbe
res fruct9 ager attulit: et cogitabat itra
se dicens. Quid faciā q2 nō habeo quo
cōgregem fruct9 meos? Et dixit. Hoc
faciam. Destruam horrea mea: et
maiora faciam: & illuc cōgregabo oīa
que nata sūt mihi et bona mea: et
dicā anime mee. Aia habes multa bo
na posita in annos plurimos: requiesce:
comede: bibe: eplare. Dixit āt illi de9
Stulte hac nocte animā tuam repetūt
a te: que aūt parasti cui9 erunt?
Sic est qui sibi thesaurizat et non est in
deum diues. Dixit q3 ad discipulos
suos. Jdō dico vob. Nolite solliciti eē Mat.6.e.
anime vestre quid manducetis: neq3 Roma.12.c
corpori vestro qd induamini. Aia plus 1.Pe.5.c.
est q3 esca: & corpus plusq3 vestimentū.
Considerate coruos: quia non semināt
neq3 metunt: quib9 non est cellarium
neq3 horreum & deus pascit illos.
Quanto magis vos pluris estis illis.
Quis autem vestrum cogitando potest
adijcere ad staturā suā cubitū ⌐ qd de
vnū? Si ergo neq3 qd minimū ē potestis:
ceteris solliciti estis. Cōsiderate Mat.6.f.
lilia quō crescunt: nō laborāt neq3 nēt. D
Dico aūt vobis nec salomon in omni
gloria sua vestiebatur sicut vnū ex istis.
Si autem fenū quod hodie est in agro
& cras in clibanum mittitur
deus sic vestit: quanto magis vos
pusille fidei? Et vos nolite qrē qd mā
ducetis aut qd bibatis: et nolite in subli
me tolli. Hec aūt oīa gētes mūdi qrūt
Pater aūt vester scit qm his indigetis.
Verūtñ qrite primū regnū dei & iustitiā Mat.6.g.
eius: et hec oīa adijcient vobis. Nolite
timere pusillus grex: quia complacuit
patri vestro dare vobis regnum.
Vendite que possidetis Mat.19.c.
et date elemosinā. Facite vobis Mar.10.c. Mat.6.d.
sacculos qui non veterascunt: thesaurum
non deficientem in celis quo
fur non appropiat: neq3 tinea corrūpit.

θείρει. ὅπου γαρ εστὶν ο θησαυρός υμῶν,
εκεῖ και η καρδία υμῶν ἔσται. ἔστωσαν υ=
μῶν αι οσφύες περιεζωσμέναι, και οι λύχνοι
καιόμενοι, και υμεῖς ὅμοιοι ανθρώποις
προσδεχομένοις τον κύριον εαυτῶν πότε
αναλύσει εκ τῶν γάμων, ἵνα ελθόντος και
κρούσαντος, ευθέως ανοίξωσιν αυτῷ. μακά
ριοι οι δοῦλοι εκεῖνοι οὓς ελθὼν ο κύριος
ευρήσει γρηγοροῦντας. αμὴν λέγω υμῖν,
ὅτι περιζώσεται και ανακλινεῖ αυτούς, και
παρελθὼν διακονήσει αυτοῖς. και εὰν ἔλθῃ
εν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, και εν τῇ τρίτῃ
φυλακῇ ἔλθῃ και εὕρῃ οὕτως, μακάριοι ει=
σὶν οι δοῦλοι εκεῖνοι. τοῦτο δε γινώσκετε, ὅ
τι ει ᾔδει ο οικοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ο κλέπ=
της ἔρχεται, εγρηγόρησεν ἄν, και ουκ αφῆ=
κε διορυγῆναι τον οἶκον αυτοῦ. και υμεῖς
οὖν γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ ου δοκεῖτε
ο υιός τοῦ ανθρώπου ἔρχεται. εἶπε δε αυ
τῷ ο πέτρος. κύριε προς ημᾶς την παραβο
λὴν ταύτην λέγεις ἢ και προς πάντας. εἶπε
δε ο κύριος. τίς ἄρα εστὶν ο πιστός οικονό=
μος και φρόνιμος ὃν καταστήσει ο κύριος
επὶ τῆς θεραπείας αυτοῦ τοῦ διδόναι εν
καιρῷ το σιτομέτριον. μακάριος ο δοῦλος
εκεῖνος ὃν ελθὼν ο κύριος αυτοῦ ευρήσει
ποιοῦντα οὕτως. αληθῶς λέγω υμῖν, ὅτι ε
πι πᾶσι τοῖς υπάρχουσιν αυτοῦ καταστή=
σει αυτόν. εὰν δε εἴπῃ ο δοῦλος εκεῖνος εν
τῇ καρδίᾳ αυτοῦ, χρονίζει ο κύριός μου ἔρ
χεσθαι, και ἄρξηται τύπτειν τους παῖδας
και τας παιδίσκας εσθίειν τε και πίνειν
και μεθύσκεσθαι, ἥξει ο κύριος τοῦ δούλου
εκείνου, εν ημέρᾳ ᾗ ου προσδοκᾷ, και εν ὥ
ρᾳ ᾗ ου γινώσκει, και διχοτομήσει αυτόν,
και το μέρος αυτοῦ μετὰ τῶν απίστων θή=
σει. εκεῖνος δε ο δοῦλος ο γνούς το θέλημα
τοῦ κυρίου αυτοῦ, και μη ετοιμάσας μηδε
ποιήσας προς το θέλημα αυτοῦ, δαρήσε=
ται πολλάς. ο δε μη γνούς ποιήσας δε ἄξια
πληγῶν, δαρήσεται ολίγας. παντὶ δε ᾧ
εδόθη πολύ, πολύ ζητηθήσεται παρ' αυ=
τοῦ, και ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον
αιτήσουσιν αυτόν. πῦρ ἦλθον βαλεῖν εις
την γῆν, και τι θέλω ει ἤδη ανήφθη. βάπτισ
μα δε ἔχω βαπτισθῆναι, και πῶς συνέχομαι
ἕως οὗ τελεσθῇ. δοκεῖτε ὅτι ειρήνην παρε=
γενόμην δοῦναι εν τῇ γῇ, ουχὶ λέγω υ=
μῖν, αλλ' ἢ διαμερισμόν. ἔσονται γαρ απὸ
τοῦ νῦν πέντε εν οἴκῳ ενὶ διαμεμερισμένοι
τρεῖς επὶ δυσί, και δύο επὶ τρισί. διαμερισθή
σεται πατὴρ επὶ υιῷ, και υιός επὶ πατρί

Ubi enim thesaurus vester est: Mat.6.c.
ibi et cor vestrum erit. Sint E
lumbi vestri precincti et lucerne
ardentes in manib9 vris: et vos siles ho
minibus expectantibus dnm suu quado
reuertatur a nuptijs: vt cum venerit et
pulsauerit confestim aperiant ei. Beati Mat.24.g.
serui illi quos cum venerit dominus
inuenerit vigilates. Amen dico vobis:
qd precinget se et faciet illos discubere et
transiens ministrabit illis. Et si vene=
rit in secunda vigilia: et si in tertia
vigilia venerit et ita iuenerit: beati sut
serui illi. Hoc aut scitote quoniam Mat.24.g
si sciret paterfamilias qua hora fur Mar.13.g.
veniret: vigilaret vtiqz et non sineret
perfodi domum suam. Et vos
estote parati: quia qua hora non puta
tis filius hominis veniet. Ait autez ei
petrus. Domine ad nos
dicis hanc pabola: an et ad oes? Dixit
at dns. Quis putas est fidelis dispen= Mat.24.g.
sator et prudens quem costituit domin9
supra familiam suam vt det illis in
tepore tritici mensuram? Beatus F
ille seruus quez cum venerit dns iuene
rit ita facietem. Vere dico vob qm supra
omnia que possidet constituet
illum. Qd si dixerit seruus ille in
corde suo: moraz facit dns me9 venire:
et ceperit percutere seruos
et ancillas et edere et bibere
et inebriari: veniet dominus serui
illius in die qua non sperat et hora
qua nescit et diuidet eum
partemqz ei9 cum infidelibus ponet.
Ille aut seruus qui cognouit volutate Jaco.4.d.
domini sui: et non se preparauit: et no
fecit secundu voluntatem eius: vapu
labit multis. Qui aut no cognouit et fe Osee.4.d.
plagis: vapulabit paucis. Oi cit digna
autem cui mltu datu e mltu querek ab
eo: et cui comendauerut multum: plus
petent ab eo. Ignem veni mittere in
terra: et quid volo nisi vt accedat? Ba
ptisma aute hco baptizari: et quo coartor
vsqz du perficiat? Putatis qr pace veni Mat.10.f.
mittere in terram? Non dico vobis G
sed separationem. Erunt enim ex
hoc quinqz in domo vna diuisi
tres in duos et duo in tres diuidentur
pater in filiu: et filius in patrem suum

μήτηρ ἐπὶ θυγατρί, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί
πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη
ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς. ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς
ὄχλοις. ὅταν ἴδητε τὴν νεφέλην ἀνατέλλου
σαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὄμβρος ἔρ
χεται, καὶ γίνεται οὕτως. καὶ ὅταν νότον
πνέοντα, λέγετε ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνε
ται. ὑποκριταὶ τὸ πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ
καὶ τῆς γῆς οἴδατε δοκιμάζειν τὸν δὲ καιρὸν
τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε. τί δὲ καὶ ἀφ
ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον. ὡς γὰρ ὑπά
γεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ ἄρχοντα
ἐν τῇ ὁδῷ, δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ
αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κρι
τήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι,
καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλῃ εἰς φυλακήν. λέγω
σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως οὗ καὶ τὸν
ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς. Cap. 13.

Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀ-
παγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν γαλιλαί
ων, ὧν τὸ αἷμα πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν
θυσιῶν αὐτῶν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς. δοκεῖτε ὅτι οἱ γαλιλαῖοι οὗτοι ἁ-
μαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς γαλιλαίους
ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν. οὐχί
λέγω ὑμῖν. ἀλλ ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάν-
τες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα
καὶ ὀκτὼ ἐφ οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ σι
λωάμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς. δοκεῖτε ὅτι
οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀν
θρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν ἱερουσαλήμ.
οὐχί λέγω ὑμῖν. ἀλλ ἐὰν μὴ μετανοῆτε,
πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. ἔλεγε δὲ ταύ-
την τὴν παραβολήν. συκῆν εἶχέ τις ἐν τῷ
ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην, καὶ ἦλθε
ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν. εἶπε
δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν. ἰδοὺ τρία ἔτη
ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ,
καὶ οὐχ εὑρίσκω. ἔκκοψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ
τὴν γῆν καταργεῖ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐ
τῷ. κύριε ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕ-
ως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κό-
πρια. κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν, εἰ δὲ μήγε, εἰς
τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν. ἦν δὲ διδάσ-
κων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάβ-
βασι. καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα
ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ, καὶ ἦν συγ
κύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι
εἰς τὸ παντελές. ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ ἰησοῦς
προσεφώνησε καὶ εἶπεν αὐτῇ. γύναι ἀ
πολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου. καὶ ἐπέθη-
κεν αὐτῇ τὰς χεῖρας, καὶ παραχρῆμα ἀ-

mater in filiam: et filia in matrem:
socrus in nurum suam: et nurus
in socrum suam. Dicebat autem ad Mat.16.a.
turbas. Cum videritis nubem orientem
ab occasu: statim dicitis nimbus venit:
et ita fit. Et cum austrum
flantem: dicitis quia estus erit et fit.
Hypocrite faciem celi
et terre nostis probare: hoc autem tempus
quomodo non probatis. Quid autem et a
vobisipsis non iudicatis quod iustum est? Cum autem
cum adversario tuo ad principem vadis
in via: da operam liberari ab
illo: ne forte trahat te ad iudicem
et iudex tradat te exactori:
et exactor mittat te in carcerem. Dico Mat.5.d. et 18.g.
tibi: non exies inde donec etiam
novissimum minutum reddas. Cap. 13.

Aderant autem quidam ipso in tempore nun- A
ciantes illi de galileis:
quorum sanguinem pilatus miscuit cum
sacrificiis eorum. Et respondens dixit
illis. Putatis quod hi galilei
pre omnibus galileis peccatores
fuerint: quia talia passi sunt. Non Mat.4.c. Mar.1.c.
dico vobis: sed nisi penitentiam habueritis omnes Actu.2.d.et 3.d.
similiter peribitis: sicut illi decem Apoca.2.d.
et octo supra quos cecidit turris in syloe
et occidit eos. Putatis quia et
ipsi debitores fuerint: preter omnes ho
mines habitantes in hierusalem.
Non dico vobis: sed si non penitentiam habue Ezech.18.c
ritis omnes similiter peribitis. Dicebat autem hanc Eccle.17.d Actuu.3.d.
similitudinem. Arborem fici habebat quidam
plantatam in vinea sua: et venit
querens fructum in illa et non invenit. Dixit
autem ad cultorem vinee. Ecce anni tres Mat.21.c. Mar.11.c.
sunt ex quo venio querens fructum in ficulnea hac:
et non invenio: succide ergo illam. Ut quid etiam
terram occupat? At ille respondens dixit illi.
Domine dimitte illam et hoc anno: usque
dum fodiam circa illam et mittam stercora.
Et si quidem fecerit fructum: sin autem in B
futurum succides eam. Erat autem docens Mat.12.b.
in synagoga eorum sabbatis. Mar.3.a. infra.14.a.
Et ecce mulier que habebat spiritum
infirmitatis annis decem et octo: et erat
inclinata: nec omnino poterat sursum re-
spicere. Quam cum videret iesus
vocavit eam ad se et ait illi. Mulier dimis
sa es ab infirmitate tua. Et imposuit Mat.12.b. Marci.2.g
illi manus: et confestim erecta sup.6.a.

ανωρθώθη, καὶ εδόξαζε τον θεόν. αποκρι=
θείς δε ο αρχισυνάγωγος αγανακτών ό=
τι τω σαββάτω εθεράπευσεν ο ιησούς, έλεγε
τω όχλω. εξ ημέραι εισίν εν αις δει εργά=
ζεσθαι. εν ταύταις ουν ερχόμενοι θεραπεύε
σθε, και μη τη ημέρα του σαββάτου. απεκρί=
θη ουν αυτώ ο κύριος και είπεν. υποκριταί έ
καστος υμών τω σαββάτω ου λύει τον βούν
αυτού η τον όνον από της φάτνης, και α=
παγαγών ποτίζει. ταύτην δε θυγατέρα α=
βραάμ ούσαν ην έδησεν ο σατανάς ιδού δέ
κα και οκτώ έτη, ουκ έδει λυθήναι από του
δεσμού τούτου τη ημέρα του σαββάτου.
και ταύτα λέγοντος αυτού, κατησχύνον=
το πάντες οι αντικείμενοι αυτώ, και πας ο
όχλος έχαιρεν επί πάσι τοις ενδόξοις τοις
γινομένοις υπ' αυτού. έλεγε δε τίνι ομοία
εστίν η βασιλεία του θεού, και τίνι ομοιώ=
σω αυτήν. ομοία εστί κόκκω σινάπεως, ον
λαβών άνθρωπος έβαλεν εις κήπον εαυτού,
και ηύξησε, και εγένετο εις δένδρον μέγα.
και τα πετεινά του ουρανού κατεσκήνωσεν
εν τοις κλάδοις αυτού. πάλιν είπε. τίνι ο=
μοιώσω την βασιλείαν του θεού. ομοία εστί
ζύμη ην λαβούσα γυνή έκρυψεν εις αλεύ
ρου σάτα τρία έως ου εζυμώθη όλον. και διε
πορεύετο κατά πόλεις και κώμας διδάσκων
και πορείαν ποιούμενος εις ιερουσαλήμ.
είπε δε τις αυτώ. κύριε ει ολίγοι οι σωζό=
μενοι. ο δε είπε προς αυτούς. αγωνίζεσθε
εισελθείν διά της στενής πύλης, ότι πολ=
λοί λέγω υμίν ζητήσουσιν εισελθείν και ουκ
ισχύσουσιν. αφ' ου αν εγερθή ο οικοδεσπό
της και αποκλείση την θύραν, και άρξησθε έ=
ξω εστάναι και κρούειν την θύραν λέγοντες
κύριε κύριε άνοιξον ημίν, και αποκριθείς ε=
ρεί υμίν. ουκ οίδα υμάς πόθεν εστέ. τότε άρ
ξεσθε λέγειν. εφάγομεν ενώπιόν σου και ε=
πίομεν, και εν ταις πλατείαις ημών εδίδα=
ξας. και ερεί, λέγω υμίν, ουκ οίδα υμάς
πόθεν εστέ. απόστητε απ' εμού πάντες οι ερ
γάται της αδικίας. εκεί έσται ο κλαυθμός
και ο βρυγμός των οδόντων. όταν όψεσθε
αβραάμ και ισαάκ και ιακώβ και πάντας
τους προφήτας εν τη βασιλεία του θεού, υ
μάς δε εκβαλλομένους έξω. και ήξουσιν α=
πό ανατολών και δυσμών και βορρά και νό
του, και ανακλιθήσονται εν τη βασιλεία του
θεού. και ιδού εισίν έσχατοι οι έσονται πρώ
τοι, και εισί πρώτοι, οι έσονται έσχατοι. εν
αυτή τη ημέρα προσήλθον τινές φαρισαίοι
λέγοντες αυτώ. έξελθε και πορεύου εντεύ=
θεν, ότι ηρώδης θέλει σε αποκτείναι. και

est: et glorificabat deum. Respondens
autem archisynagogus indignãs: quia
sabbato curasset iesus: dicebat
turbe. Sex dies sunt in quib9 opz ope
rari. In his ergo venite et curamini:
et non in die sabbati. Respondens
aũt ad illũ dixit dñs. Hypocrite vnusqs
qꝫ vestrum sabbato non soluit bouem
suuz aut asinum a presepio et ducit
adaqre? Hanc autem filiam abrae
quam alligauit sathanas ecce decem
et octo annis: non oportuit solui a
vinculo isto die sabbati?
Et hec cum diceret: erubescebant
omnes aduersarij eius: et omnis
ppls gaudebat in vniuersis q̄ gloriose
fiebant ab eo. Dicebat ergo. Cui silẽ C
est regnum dei: et cui simile estimabo
illũ? Simile est grano sinapis: quod Mat.13.d.
acceptum homo misit in hortum suum Mar.4.f.
et creuit: et factũ est in arborẽ magnã
et volucres celi requieuerunt
in ramis ei9. Et iterum dixit. Cui silẽ
estiabo regnũ dei. Simile est ⌈ i farine Mat.12.d.
fermento qd acceptũ mulier abscondit
sata tria: donec fermẽtaret totũ. Et ibat Mat.9.g.
per ciuitates et castella docens:
et iter faciens in hierusalem.
Ait aũt illi quidã. Dñe si pauci sunt
q̇ saluãtur. Ipse aũt dixit ad illos. Cõ Mat.7.c.
tendite intrare per angustã portã: qz mul Johã.7.c.
ti dico vobis querent intrare et non
poterũt. Cuz aũt intrauerit paterfami
lias et clauserit ostium: incipietis foris
stare et pulsare ad ostiũ dicentes
domine aperi nobis et respondẽs dicet
vobis. Nescio vos vnde sitis. Tũc icipie Mat.7.c.et
tis dicere. Mãducauim9 coram te et bi 25.b.
bimus: et in plateis nostris docuisti.
Et dicet vobis. Nescio vos
vnde sitis. Discedite a me oẽs operarij Mat.7.f.et
iniquitatis. Ibi erit fletus 25.g.
et stridor dentium: cum videritis Mat.8.c.
abraam et ysaac et iacob et omnes
prophetas in regno dei: vos D
autem expelli foras. Et venient ab Mat.8.c.
oriente et occidẽte et aquilone et austro:
et accumbent in regno
dei. Et ecce sũt nouissimi qui erãt pmi: Mat.19.g.
et sunt primi qui erant nouissimi. In Mar.10.c.
ipsa die accesserũt quidam phariseorũ
dicentes illi. Exi et vade hinc:
quia herodes vult te occidere. Et

εἶπεν αὐτοῖς. πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώ=
πεκι ταύτῃ. ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ
ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ
τρίτῃ τελειοῦμαι. πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ
αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ
ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω ἱερου
σαλήμ. ἱερουσαλὴμ ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτέν
νουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα
τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν. ποσά=
κις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρό
πον ὄρνις ἐπισυνάγει τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑ
πὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ἰδοὺ
ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. λέγω
δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μή με ἴδητε ἕως ἂν ἥξῃ ὅ
τε εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνό
ματι κυρίου. Cap.14.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκον
τινὸς τῶν ἀρχόντων τῶν φαρισαίων
σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν
παρατηρούμενοι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρω=
πός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς νο
μικοὺς καὶ φαρισαίους λέγων. εἰ ἔξεστι τῷ
σαββάτῳ θεραπεύειν. οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ
ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυ=
σεν. καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε. τίνος
ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται,
καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέ
ρᾳ τοῦ σαββάτου. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀντα=
ποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα. ἔλεγε δὲ
πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέ=
χων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο
λέγων πρὸς αὐτούς. ὅταν κληθῇς ὑπό τι
νος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρω
τοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερος σου ἢ κε=
κλημένος ὑπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐ
τὸν καλέσας, ἐρεῖ σοι. δὸς τούτῳ τόπον,
καὶ τότε ἄρξῃ μετ᾽ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον
τόπον κατέχειν. ἀλλ᾽ ὅταν κληθῇς, πορευ=
θεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅ=
ταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι. φίλε
προσανάβηθι ἀνώτερον. τότε ἔσται σοι δό
ξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοι. ὅτι
πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ
ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. ἔλεγε δὲ
καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν. ὅταν ποιῇς ἄρισ=
τον ἢ δεῖπνον μὴ φώνει τοὺς φίλους σου,
μὴ δὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μὴ δὲ τοὺς
συγγενεῖς σου, μὴ δὲ γείτονας πλου=
σίους μήποτε καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσω=
σι καὶ γένηται σοι ἀνταπόδομα. ἀλλ᾽ ὅ=
ταν ποιῇς δοχὴν κάλει πτωχούς, ἀνα=
πήρους, χωλούς, τυφλούς, καὶ μακάρι=

ait illis. Ite et dicite vulpi
illi. Ecce eiicio demonia et
sanitates perficio hodie et cras: et
tertia die cõsumor. Verũtñ opz me ho
die τ cras τ sequẽti die ambulare: qz nõ
capit ꝓphetam perire extra hierusalẽ.
Hierusalem hierusalem que occidis Mat.23.g.
prophetas τ lapidas
eos qui mittuntur ad te. Quotiens
volui congregare filios tuos quẽadmo
dum auis nidum suum sub
pennis et noluisti. Ecce
relinquet vobis dom⁹ vr̃a deserta. Dico
ãt vobis: qz nõ videbitis me donec ve
niat cũ dicetis: benedict⁹ q venit in no
mine domini. Cap.14.

Et factũ ẽ cũ introisset iesus in do A
mũ cuiusdã principis phariseorum
sabbato manducare panem et ipsi
obseruabant eum. Et ecce homo
quidam hydropicus erat ante illum.
Et respondẽs iesus dixit ad legisꝑitos
et phariseos dicens. Si licet Mat.12.b.
sabbato curare? At illi tacuerũt. Ipse vo Marci.3.a. sup.6.b
apprehensum sanauit eum ac dimisit.
Et respondẽs ad illos dixit. Cuius sup.13.c.
vestrum asin⁹ aut bos in puteũ cadet
τ non continuo extrahet illum die
sabbati? Et non poterant
ad hec respondere illi. Dicebat autẽ τ Mat.23.b
ad inuitatos parabolã: intendens Marci.12.g
quomodo primos accubitus eligerent:
dicens ad illos. Cum inuitatus fueris B
ad nuptias: nõ discũbas in primo loco
ne forte honoratior te sit inuitatus
ab illo: et veniens is qui te et illum
vocauit dicat tibi. Da huic locũ:
et tunc incipias cum rubore nouissimũ
locũ tenere. Sed cũ vocat⁹ fueris va
de recumbe in nouissimo loco: vt cum
venerit q te inuitauit dicat tibi. Amice
ascende superius. Tunc erit tibi gloria
coram simul discũbentibus: quia Mat.13.b
omnis qui se exaltat humiliabitur: et Iaco.4.c.
qui se humiliat exaltabitur. Dicebat ãt
et ei que se inuitauerat. Cũ facis prã C
diũ aut cenam: noli vocare amicos tuos
neqz fratres tuos: neqz
cognatos: neqz vicinos diuites:
ne forte et ipsi te reinuitent
et fiat tibi retributio. Sed cum Thob.4.b.
facis conuiuiũ voca pauperes debiles
claudos et cecos: et beatus

ος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναι
σοι. ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀνα-
στάσει τῶν δικαίων. ἀκούσας δέ τις τῶν συν-
ανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ. μακάριος
ὃς φάγεται ἄριστον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖ-
πνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς, καὶ ἀπέ-
στειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεί-
πνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις ἔρχεσθε ὅτι ἤδη
ἕτοιμά ἐστι πάντα. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς
παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐ-
τῷ. ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελ-
θεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν. ἐρωτῶ σε ἔχε με παρῃ-
τημένον. καὶ ἕτερος εἶπε. ζεύγη βοῶν ἠγό-
ρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐ-
τά. ἐρωτῶ σε ἔχε με παρῃτημένον. καὶ ἕτε-
ρος εἶπε. γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ
δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦ-
λος ἐκεῖνος, ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦ-
τα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης, εἶπε τῷ
δούλῳ αὐτοῦ. ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλα-
τείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτω-
χοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς καὶ χω-
λοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος.
κύριε γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος
ἐστί. καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον.
ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀ-
νάγκασον εἰσελθεῖν ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου.
λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐ-
κείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ
δείπνου. συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πο-
λλοί, καὶ στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς. εἴ τις
ἔρχεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα
αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα καὶ
τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀ-
δελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, οὐ
δύναταί μου εἶναι μαθητής. καὶ ὅστις οὐ
βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀ-
πίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.
τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν ὁ θέλων πύργον οἰκοδομῆ-
σαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δα-
πάνην εἰ ἔχει τὰ πρὸς ἀπαρτισμόν, ἵνα μήπο-
τε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύον-
τος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξων-
ται ἐμπαίζειν αὐτῷ λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ ἄν-
θρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν
ἐκτελέσαι. ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος
συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐ-
χὶ καθίσας πρῶτον βουλεύεται εἰ δυνατός
ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ
εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν. εἰ δὲ
μή γε, ἔτι πόρρω αὐτοῦ ὄντος, πρεσβείαν
ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. οὕ-

eris: quia non habent retribuere
tibi: retribuetur enim tibi in resurrectiõe
iustorum. Hec cũ audisset quidã de his
discũbentibus dixit illi. Beatus — D — ps.77. Mat.22.a. Apoc.19.b
qui manducat panem in regno dei.
At ipse dixit ei. Homo quidã fecit ce
nam magnã et vocauit multos. Et mi-
sit seruum suum hora cene
dicere inuitatis vt venirent: quia iam
parata sunt omnia. Et ceperunt simul
omnes excusare. Prim⁹ dixit ei.
Villã emi: et necesse habeo exire
et videre illã. Rogo te habe me excusa
tum. Et alter dixit. Juga boum emi
quinq;: et eo probare illa.
Rogo te habe me excusatũ. Et alius
dixit. Uxorem duxi: et ideo non
possum venire. Et reuersus seruus — E
nunciauit hec domino suo.
Tunc iratus paterfamilias dixit
seruo suo. Exi cito in plateas
et vicos ciuitatis: et pauperes
ac debiles et cecos et claudos
introduc huc. Et ait seruus.
Dñe factũ est vt imperasti: et adhuc loc⁹
est. Et ait dominus seruo.
Exi in vias et sepes et compelle
intrare: vt impleatur domus mea.
Dico autẽ vobis q2 nemo virorũ illorũ — Mat.6.c.
qui vocati sunt gustabit cenam meam.
Ibant autem turbe multe cum eo: — F
et conuersus dixit ad illos. Si quis — Mat.10.g.
venit ad me et non odit patrem
suum et matrem et vxorem et
filios et fratres et sorores
adhuc autem et animam suam non
potest meus esse discipul⁹. Et qui nõ — Mat.10.g 2.16.f.
baiulat crucem suam et venit post — Mar.8.g.
me: non potest meus esse discipulus. — sup.9.c.
Quis enim ex vobis volens turrim edifica-
re: nõne prius sedẽs cõputat sũpt⁹ q̃ neces
sarij sũt si habeat ad pficiẽdũ: ne postq̃
posuerit fundamentum et non potuerit
perficere: omnes qui vident incipiant
illudere ei dicentes: quia hic homo
cepit edificare et non potuit
consummare? Aut quis rex iturus — G
cõmittere bellũ aduersus aliũ regẽ nõ
sedens prius cogitat si possit
cum decẽ milib⁹ occurrere ei qui cum
viginti milibus venit ad se? Alioquin
adhuc illo longe agente: legationem
mittens rogat ea que pacis sũt. Sic — Mat.10.g. infra.18.c.

τως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται
πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύνα-
ται μου εἶναι μαθητής. καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν
δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται.
οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐσ-
τιν, ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκού-
ειν, ἀκουέτω. Cap.15.
Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τε-
λῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐ-
τοῦ. καὶ διεγόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ
γραμματεῖς λέγοντες. ὅτι οὗτος ἁμαρτω-
λοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. εἶπε
δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέ-
γων. τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν
πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ κα-
ταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ
αὐτό. καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους
ἑαυτοῦ χαίρων, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον,
συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας
λέγων αὐτοῖς. συγχάρητέ μοι ὅτι εὗρον τὸ
πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. λέγω ὑμῖν,
ὅτι οὕτως χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑ-
νὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα
ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι με-
τανοίας. ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα
ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύ-
χνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς
ἕως ὅτου εὕρῃ. καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται
τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας λέγουσα. συγ-
χάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώ-
λεσα. οὕτως λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώ-
πιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρ-
τωλῷ μετανοοῦντι. εἶπε δέ. ἄνθρωπος τις
εἶχε δύο υἱούς, καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐ-
τῶν τῷ πατρί. πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλ-
λον μέρος τῆς οὐσίας, καὶ διεῖλεν αὐτοῖς
τὸν βίον. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συ-
ναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱός, ἀπεδήμη-
σεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε
τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαν-
τος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυ-
ρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρ-
ξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑ-
νὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔ-
πεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσ-
κειν χοίρους. καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοι-
λίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ
χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. εἰς ἑαυ-
τὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε. πόσοι μίσθιοι τοῦ πα-
τρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ
λιμῷ ἀπόλλυμαι. ἀναστὰς πορεύσομαι
πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ. πά-

ergo omnis ex vobis qui non renūciat
omnibus que possidet non potest
me⁹ esse discipulus. Bonū est sal. Si Mat.5.b. Marci.9.g.
autem sal euanuerit in quo condietur:
Neqꝫ in terrā neqꝫ in sterqliniū vtile ē:
sed foras mittetur. Qui habet aures au
diendi audiat. Cap.15.
Erāt aūt appropinquātes ei publica A
ni et peccatores vt audirent illum. Mat.9.b. Mar.2.d.
Et murmurabant pharisei et
scribe dicentes. Quia hic peccatores
recipit et manducat cum illis.
Et ait ad illos parabolā istā dicens. Mat.18.b.
Quis ex vobis homo qui habet centū
oues: ⁊ si pdiderit vnā ex illis: nōne di
mittit nonaginta nouem in deserto
⁊ vadit ad illā que perierat donec inue
niat eam: Et cū iuenerit eā: iponit i hu
meros suos gaudens: ⁊ veniens domū
conuocat amicos ⁊ vicinos
dicēs illis. Cōgratulamini mihi: qꝛ iueni
ouem meam q̄ perierat. Dico vobis
q̄ ita gaudium erit in celo super vno
pctōre pniām agente: q̄ȝ supra nonagi-
tanouē iustis qui nō indigent penitētia.
Aut q̄ mulier habēs drachmas decē: B
si pdiderit drachmā vnā: nōne accēdit
lucernā ⁊ euerrit domū ⁊ q̄rit diligēter 3. euerrit. i. scopis mundat.
donec iueniat eā: Et cū iuenerit puocat
amicas ⁊ vicinas: dicēs. Cōgratulami
mihi: qꝛ iueni drachmā quā pdiderā.
Ita dico vobis: gaudium erit coram
angelis dei super vno peccatore
pniam agente. Ait aūt. Homo qdā
habuit duos filios: ⁊ dixit adolescētior
patri. Pater: da mihi ex illis
portionē substātie mee q̄ me ptingit. Et
diuisit illis substantiā. Et nō post mul
tos dies pgregatis oib⁹ adolescētior fili⁹
pegre pfect⁹ ē in regionē longīquā ⁊ i
bi dissipauit substātiā suā viuēdo luxurio
se. Et postq̄ oia cōsumasset: facta ē fa-
mes valida in regione illa: et ipē cepit
egere. Et abijt et adhesit vni
ciuium regionis illius: ⁊ misit
illum in villam suam vt pasceret
porcos. Et cupiebat implere ventrē
suum de siliquis quas
porci mādacabāt: et nēo illi dabat. In
se āt reuersus dixit. Quāti mercenarij C
in domo pris mei abūdant panib⁹: ego
aūt hic fame pereo. Surgam et ibo
ad patrem meum ⁊ dicam ei. Pater ?.18.c.

τερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός. πάτερ ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ. ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας. καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ. καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν. καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν, παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί. ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ, ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν. εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη. Cap. 16.

Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ. τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ. ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου. οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν. εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος. τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ. σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ

peccaui in celum: et coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnũ de mercenariis tuis. Et surgens venit ad patrẽ suũ. Cum autem adhuc longe esset: vidit illum pater ipsius: et misericordia motus est: et accurrens cecidit super collum eius et osculatus est eum. Dixitque ei filius. Pater peccaui in celum et coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad seruos suos. Cito proferte stolam primam et induite illũ: et date annulum in manum eius: et calciamenta in pedes eius. Et adducite vitulum saginatũ et occidite: et manducemus et epulemur: quia hic filius meus mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est. Et cepe-
D
runt epulari. Erat autem filius eius senior in agro. Et cum veniret et appropiquaret domui audiuit symphoniã et chorum: et vocauit vnum de seruis et interrogauit quid hoc esset. Is que dixit illi. Frater tuus venit: et occidit pater tuus vitulum saginatum: quia saluum illũ recepit. Indignatus est autem et nolebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare illum. At ille respondens dixit patri suo. Ecce tot annis seruio tibi et nunquam mandatum tuum preteriui et nunquam dedisti mihi hedum vt cum amicis meis epularer: sed postquam filius tuus hic qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus venit: occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi. Fili tu semper mecum es et omnia mea tua sunt: epulari autem et gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est. Cap. 16.

A
Dicebat autem et ad discipulos suos. Homo quidam erat diues qui habebat villicum: et hic diffamatus est apud illum: quasi dissipasset bona illius. Et vocauit illum et ait illi. Quid hoc audio de te. Redde rationem villicationis tue. Mat. 25. c. Iam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se. Quid faciam: quia dominus meus aufert a me villicationem: fodere non valeo: mendicare erubesco. Scio quid faciam: vt cum amotus fuero a villicatione recipiant me in domos suas. Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui

έλεγε/Τω πρώτω. πόσομ οφείλεις/Τω κυρί
ωμ μου. ο Δε είπεμ. εκατόμ βάτους ελαίου.
και είπεμ αυτώ. Δέξαι σου/Το γράμμα, και
καθίσας Ταχέως γράψομ πεμτήκομτα. έπει
τα ετέρω είπε. συ Δε πόσομ οφείλεις. ο Δε
είπεμ. εκατόμ κόρους σίτου. και λέγει αυτώ
Δέξαι σου/Το γράμμα, και γράψομ ογΔοή
κομτα. και επήμεσεμ/ο κύριος/Τομ οικομόμομ
/Της αΔικίας, ότι φρομίμως εποίησεμ. ότι/οι
υιοί/Του αιώμος Τούτου φρομιμώτεροι υπέρ
/Τους υιούς/Του φωτός εις/Τημ γεμεάμ/Τημ ε
αυτώμ εισί. καγώ υμίμ λέγω. ποιήσατε ε=
αυτοίς φίλους εκ/Του μαμωμά/Της αΔικίας
ίμα όταμ εκλείπητε Δέξωμται υμάς εις/Τας
αιωμίους σκημάς. /ο πιστός εμ ελαχίστω,
και εμ πολλώ πιστός εστί. και/ο εμ ελα=
χίστω άΔικος, και εμ πολλώ άΔικος εσ
τίμ. ει ούμ εμ/Τω αΔίκω μαμωμά πισ=
τοί ουκ εγέμεσθε, /Το αληθιμόμ Τις υμίμ
πιστεύσει. και ει εμ/Τω αλλοτρίω πιστοί
ουκ εγέμεσθε, /Το υμέτερομ Τις υμίμ Δώσει.
ουΔείς οικέτης Δύμαται Δυσί κυρίοις Δου=
λεύειμ. η γαρ/Τομ έμα μισήσει, και/Τομ έτε=
ρομ αγαπήσει. η εμός αμθέξεται, και/Του ετέ
ρου καταφρομήσει. ου Δύμασθε θεώ Δου=
λεύειμ και μαμωμά. ήκουομ Δε Ταύτα πάμ
τα και/οι φαρισαίοι φιλάργυροι υπάρχομ=
τες, και εξεμυκτήριζομ αυτόμ. και είπεμ αυ=
τοίς. υμείς εστέ/οι Δικαιούμτες εαυτούς ε=
μώπιομ/Τωμ αμθρώπωμ, /ο Δε θεός γιμώσκει
/Τας καρΔίας υμώμ. ότι/Το εμ αμθρώποις υ=
ψηλόμ βΔέλυγμα εμώπιομ/Του θεού ημ. /ο μό
μος και/οι προφήται έως ιωάμμου. από Τό=
τε/η βασιλεία/Του θεού ευαγγελίζεται, και
πας εις αυτήμ βιάζεται. ευκοπώτερομ Δε εστί
/Τομ ουραμόμ και/Τημ γημ παρελθείμ η/Του
μόμου μίαμ κεραίαμ πεσείμ. πας/ο απολύωμ
/Τημ γυμαίκα αυτού και γαμώμ ετέραμ μοι
χεύει. και πας/ο απολελυμέμημ από αμ=
Δρός γαμώμ μοιχεύει. άμθρωπος Δε Τις ημ
πλούσιος, και εμεΔιΔύσκετο πορφύραμ και
βύσσομ, ευφραιμόμεμος καθημέραμ λαμ=
πρώς. πτωχός Δε Τις ημ ομόματι λάζαρος,
ος εβέβλητο προς/Τομ πυλώμα αυτού ηλ=
κωμέμος, και επιθυμώμ χορτασθήμαι από/Τωμ
ψιχίωμ/Τωμ πιπτόμτωμ από/Της Τραπέζης
/Του πλουσίου. αλλά και/οι κύμες ερχόμε
μοι, απέλειχομ/Τα έλκη αυτού. εγέμετο Δε α
ποθαμείμ/Τομ πτωχόμ, και απεμεχθήμαι αυ=
τόμ υπό/Τωμ αγγέλωμ εις/Τομ κόλπομ/Του
αβραάμ. απέθαμε Δε και/ο πλούσιος και ετά
φη. και εμ/Τω άΔη επάρας/Τους οφθαλμούς
αυτού υπάρχωμ εμ βασάμοις, ορά/Τομ α=

dicebat primo. Quantum debes dño
meo? At ille dixit. Centũ cados olei.
Dixitq; illi. Accipe cautionẽ tuam et
sede cito scribe quinquaginta. Deinde
alio dixit. Tu vero quãtũ debes? qui
ait: centum choros tritici. Ait illi.
Accipe litteras tuas et scribe octogin=
ta. Et laudauit dominus villicum
iniquitatis quia prudenter fecisset: quia
filij huius seculi prudentiores
filijs lucis in generatione sua
sunt. Et ego vobis dico: facite vobis
amicos de mammona iniquitatis:
vt cum defeceritis: recipiant vos in
eterna tabernacula. Qui fidelis ẽ ĩ mini B
mo et in maiori fidelis est: ⁊ qui ĩ modi
co ĩiqu9 est ⁊ in maiori iniqu9 est.
Si ergo in ĩiquo mãmõa fideles
non fuistis: quod verum est quis
credet vob? Et si in alieno fide
les nõ fuistis: qđ vestrũ ẽ qs dabit vo
bis? Nemo seruus põt duob9 dñis ser= Mat.6.c.
uire. Aut enim vnum odiet et alteruz
diliget: aut vni adherebit et alterum
contemnet. Non potestis deo seruire
⁊ mãmone. Audiebant aũt omnia hec
pharisei qui erant auari:
et deridebant illum. Et ait illis.
Vos estis qui iustificatis vos coram
hominibus: deus autem nouit
corda vestra. Quia qđ hominib9 altũ ẽ: Mat.11.d.
abominatio est ante deum. Lex
et prophete vsq; ad iohannem: ex eo
regnum dei euangelizatur et Mat.5.b.
omnis in illud vim facit. Facili9 ẽ ãt Mar.13.g.
celũ et terram preterire: q̃ de Mat.5.e.⁊ 19.b.
lege vnum apicẽ cadere. Oĩs qui dimit Mar.10.b.
tit vxorẽ suã: et alteraz ducit: mechať.
Et qui dimissam a viro Apoc.18.c.
ducit mechať. Homo quidam erat
diues qui induebatur purpura et
bysso: et epulabatur quotidie splẽdide. C
Et erat quidam mendicus noĩe lazar9:
qui iacebat ad ianuã eius vlcerib9 ple
nus: cupiens saturari de
micis que cadebant de mensa
diuitis: ⁊ nemo illi dabat. Sed et canes
vẽiebãt ⁊ ligebãt vlcera ei9. Factũ ẽ ãt
mendicus: et portaretur ⌊ vt moreretur
ab angelis in sinum
abrae. Mortu9 ẽ ãt ⁊ diues et sepult9
est in inferno. Eleuans autem oculos
suos cum esset in tormẽtis: vidit abraã

βραάμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ λάζαρον ἐν τοῖς
κόλποις αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε.
πάτερ ἀβραάμ ἐλέησόν με, καὶ πέμψον λά
ζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐ
τοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσαν
μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. εἶ-
πε δὲ ἀβραάμ. τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλα
βες σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ λά
ζαρος ὁμοίως τὰ κακά. νῦν δὲ ὅδε παρακα-
λεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐπὶ πᾶσι τού-
τοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐσ
τήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν
πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν
πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. εἶπε δέ. ἐρωτῶ
οὖν σε πάτερ ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶ
κον τοῦ πατρός μου. ἔχω γὰρ πέντε ἀδελ
φούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς ἵνα μὴ
καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον
τῆς βασάνου. λέγει αὐτῷ ἀβραάμ. ἔχουσι
μωσέα καὶ τοὺς προφήτας, ἀκουσάτωσαν
αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν. οὐχί πάτερ ἀβραάμ,
ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐ
τούς, μετανοήσουσιν. εἶπε δὲ αὐτῷ. εἰ μω-
σέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐ
δὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

Cap. 17.

Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς. ἀνένδεκτόν
ἐστι τοῦ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα. οὐαὶ
δὲ δι' οὗ ἔρχεται. λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύ-
λος ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐ
τοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα
σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων. προσέ
χετε ἑαυτοῖς. ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελ
φός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετανο
ήσῃ ἄφες αὐτῷ. καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας
ἁμάρτῃ εἰς σέ, καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπι
στρέψῃ λέγων μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ. καὶ
εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ. πρόσθες ἡ-
μῖν πίστιν. εἶπε δὲ ὁ κύριος. εἰ εἴχετε πίστιν
ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμί-
νῳ ταύτῃ ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θα
λάσσῃ, καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. τίς δὲ ἐξ ὑ-
μῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνον
τα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ, ἐρεῖ εὐθέ-
ως παρελθὼν ἀνάπεσε, ἀλλ' οὐχί ἐρεῖ αὐ
τῷ ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσά-
μενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ
μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ. μὴ χά
ριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ δια
ταχθέντα. οὐ δοκῶ. οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν
ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγε
τε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν. ὅτι ὃ ὀφείλο-
μεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ

a longe: et lazarum in
sinu eius: et ipse clamans dixit.
Pater abraam miserere mei: et mitte la
zarum ut intingat extremum digiti sui in D
aquam ut refrigeret linguam
meam: quia crucior in hac flamma.
Et dixit illi abraam. Fili recordare quia
bona in vita tua: et lazarus recepisti
similiter mala. Nunc autem hic consolatur:
tu vero cruciaris. Et in his omnibus
inter nos et vos chaos magnum firmatum
est: ut hi qui volunt hinc transire
ad vos non possint: neque inde
huc transmeare. Et ait. Rogo
ergo te pater ut mittas eum in domum
patris mei. Habeo enim quinque fratres:
ut testetur illis ne
et ipsi veniant in hunc locum
tormentorum. Et ait illi abraam. Habent
moysen et prophetas: audiant
illos. At ille dixit. Non pater abraam:
sed si quis ex mortuis ierit ad eos:
penitentiam agent. Ait autem illi. Si moysen
et prophetas non audiunt: neque
si quis ex mortuis resurrexerit credent.

Cap. 17.

Et ait ad discipulos suos. Impossi A
bile est ut non veniant scandala. Ve Mat. 18. a.
autem illi per quem veniunt. Utilius est illi si la Marci. 9. f.
pis molaris imponatur circa collum eius:
et proiciatur in mare: quam ut
scandalizet unum de pusillis istis. Atten
dite vobis. Si peccaverit in te frater Mat. 18. c.
tuus: increpa illum: et si penitentiam egerit Levi. 19. d.
dimitte illi. Et si septies in die Eccle. 10. a.
peccaverit in te: et septies in die conver Mat. 18. d.
sus fuerit ad te dicens penitet me: dimit
te illi. Et dixerunt apostoli domino. Adauge no
bis fidem. Dixit autem dominus. Si habue Mat. 17. c.
ritis fidem sicut granum sinapis diceretis Marci. 11. c.
huic arbori moro: eradicare et transplan
tare in mare: et obediet vobis. Quis autem
vestrum habens servum arantem aut pascentem bo
ves qui regresso de agro dicat illi statim
transi et recumbe: et non dicat ei
para quod cenem et precinge te et
ministra mihi donec manducem et bibam: et
post hec tu manducabis et bibes. Nun B
quid gratiam habet servo illi: quia fecit que ei impe
raverat? Non puto. Sic et vos cum
feceritis omnia que precepta sunt vobis di
cite: Servi inutiles sumus. Quod debui
mus facere fecimus. Et factum est dum

πορεύεσθαι αυτὸν εις ιερουσαλὴμ, και αυ
τὸς διήρχετο διὰ μέσου σαμαρείας και γα-
λιλαίας. και εισερχομένου αυτοῦ εις τινὰ
κώμην, απήντησαν αυτῷ δέκα λεπροὶ ἄν-
δρες οι ἔστησαν πόρρωθεν, και αυτοὶ ἦραν
φωνὴν λέγοντες. ιησοῦ επιστάτα ελέησον
ημᾶς. και ιδὼν εἶπεν αυτοῖς. πορευθέντες ε-
πιδείξατε εαυτοὺς τοῖς ιερεῦσι. και εγένετο
εν τῷ υπάγειν αυτοὺς εκαθαρίσθησαν. εις
δὲ εξ αυτῶν ιδὼν ὅτι ιάθη υπέστρεψε με-
τὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, και
ἔπεσεν επὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αυ
τοῦ ευχαριστῶν αυτῷ. και αυτὸς ἦν σαμα
ρείτης. αποκριθεὶς δὲ ο ιησοῦς εἶπεν. ουχὶ οι
δέκα εκαθαρίσθησαν, οι δὲ εννέα ποῦ; ουχ
ευρέθησαν υποστρέψαντες δοῦναι δόξαν
τῷ θεῷ ειμὴ ο αλλογενὴς οὗτος. και εἶπεν
αυτῷ. αναστὰς πορεύου, η πίστις σου σέ
σωκέ σε. επερωτηθεὶς δὲ υπὸ τῶν φαρισαίων
πότε ἔρχεται η βασιλεία τοῦ θεοῦ, απεκρίθη
αυτοῖς και εἶπεν. ουκ ἔρχεται η βασιλεία
τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, ουδὲ εροῦ-
σιν ιδοὺ ὧδε, ιδοὺ εκεῖ. ιδοὺ γὰρ η βασι-
λεία τοῦ θεοῦ εντὸς υμῶν εστίν. εἶπε δὲ και
πρὸς τοὺς μαθητάς. ελεύσονται ημέραι ὅ-
τε επιθυμήσετε μίαν τῶν ημερῶν τοῦ υιοῦ
τοῦ ανθρώπου ιδεῖν, και ουκ ὄψεσθε. και ε
ροῦσιν υμῖν ιδοὺ ὧδε, ιδοὺ εκεῖ. μὴ απέλθη
τε μηδὲ διώξητε. ὥσπερ γὰρ η αστραπὴ η
αστράπτουσα εκ τῆς υπουρανὸν εις τὴν υ
πουρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ο υιὸς τοῦ
ανθρώπου εν τῇ ημέρᾳ αυτοῦ. πρῶτον δὲ
δεῖ αυτὸν πολλὰ παθεῖν, και αποδοκιμασ
θῆναι απὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. και καθὼς εγέ
νετο εν ταῖς ημέραις νῶε, οὕτως ἔσται και εν
ταῖς ημέραις τοῦ υιοῦ τοῦ ανθρώπου. ἤσθι
ον, ἔπινον, εγάμουν, εξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς
ημέρας εισῆλθε νῶε εις τὴν κιβωτόν, και ἦλ-
θεν ο κατακλυσμὸς και απώλεσεν ἅπαντας.
ομοίως και ὡς εγένετο εν ταῖς ημέραις λὼτ
ἤσθιον, ἔπινον, ηγόραζον, επώλουν, ε-
φύτευον, ωκοδόμουν, ῇ δὲ ημέρᾳ εξῆλθε
λὼτ απὸ σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ και θεῖ
ον απ᾽ ουρανοῦ, και απώλεσεν ἅπαν-
τας. κατὰ ταῦτα ἔσται ῇ ημέρᾳ ο υιὸς τοῦ
ανθρώπου αποκαλύπτεται. εν εκείνῃ τῇ
ημέρᾳ ὃς ἔσται επὶ τοῦ δώματος και τὰ
σκεύη αυτοῦ εν τῇ οικίᾳ, μὴ καταβάτω ἆ-
ραι αυτά, και ο εν τῷ αγρῷ ομοίως μὴ επι
στρεψάτω εις τὰ οπίσω. μνημονεύετε τῆς
γυναικὸς λώτ. ὃς εὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αυ
τοῦ σῶσαι, απολέσει αυτήν. και ὃς εὰν απο
λέσῃ αυτήν, ζωογονήσει αυτήν. λέγω υμῖν,

iret in hierusalem:
transibat per mediã samariã et galileã.
Et cum ingrederetur quoddam
castellũ: occurrerũt ei decẽ viri leprosi.
Qui steterũt a longe et leuauerunt
vocẽ dicentes. Jesu preceptor miserere
nostri. Quos vt vidit dixit. Ite ostẽdite
vos sacerdotibus. Et factum est
dum irent: mundati sunt. Unus Mat. 8. a.
autem ex illis vt vidit quia mũdatus est: re- Mar. 1. g. sup. 5. c.
gressus est cũ magna voce magnificans
cecidit in faciẽ ante pedes eius deũ. Et
gratias agens. Et hic erat samaritanus.
Respondens autẽ iesus dixit. Nonne Leui. 14. a.
decem mũdati sũt? et nouẽ vbi sũt? Nõ
est inuẽtus qui rediret et daret gloriam
deo nisi hic alienigena. Et ait C
illi. Surge vade: quia fides tua te saluũ
fecit. Interrogatus autem a phariseis
quando venit regnum dei: respondens
eis dixit. Non veniet regnum
dei cum obseruatione: neque dicent
ecce hic aut ecce illic. Ecce enim regnũ
dei intra vos est. Et ait
ad discipulos suos. Venient dies quãdo
desideretis videre vnum diem filij
hominis et nõ videbitis. Et dicent
vobis. Ecce hic et ecce illic. Nolite ire: Mat. 24. d Mar. 13. c.
neque sectemini. Nam sicut fulgur
coruscãs sub celo in ea que sub celo sũt
fulget: ita erit filius
hominis in die sua. Primum autem
oportet illum multa pati: et reprobari
a generatione hac. Et sicut factũ est Mat. 24. c. 1. Pe. 3. d.
in diebus noe: ita erit et in
diebus filij hominis. Edebãt et nuptias: vsque
bibebãt: vxores ducebãt et dabãtur ad
in diem qua intrauit noe in arcã: et venit
diluuium et perdidit omnes.
Similiter sicut factũ est in diebus loth. D
Edebãt et bibebãt: emebãt et vẽdebant:
plãtabãt et edificabãt: qua die autem exijt
loth a sodomis: pluit ignẽ et sulphur
de celo et omnes perdidit.
Secundũ hec erit qua die filius
hominis reuelabitur. In illa
die qui fuerit in tecto et
vasa eius in domo ne descẽdat tollẽ
illa et qui in agro similiter non redeat Gene. 19. c.
retro. Memores estote Mat. 16. f. Mar. 8. g.
vxoris loth. Quicũque quesierit animam suã
saluã facere perdet illã. Et quicũque perdide
rit illã viuificabit eã. Dico vobis in

ταύτῃ/ τῇ νυκτί ἔσονται δύο ἐπί κλίνης μι-
ᾶς, εἷς παραληφθήσεται καὶ/ ὁ ἕτερος ἀφεθή-
σεται. δύο ἔσονται ἀλήθουσαι/ ἐπὶ/ τὸ αὐτό,
μία παραληφθήσεται, καὶ/ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσε-
ται. δύο ἔσονται ἐν/ τῷ ἀγρῷ,/ ὁ εἷς παρα-
ληφθήσεται, καὶ/ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. καὶ ἀ-
ποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ. ποῦ κύριε. ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς. ὅπου/ τὸ σῶμα, ἐκεῖ συνα-
χθήσονται καὶ/ οἱ ἀετοί. Cap. 18.

Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς
/ τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι καὶ μὴ
ἐκκακεῖν, λέγων. κριτής τις ἦν ἔν τινι πό-
λει/ τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον
μὴ ἐντρεπόμενος. χήρα δὲ ἦν ἐν/ τῇ πόλει ἐ-
κείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα. ἐκ-
δίκησόν με ἀπό/ τοῦ ἀντιδίκου μου, καὶ οὐκ
ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον. μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν
ἐν ἑαυτῷ· εἰ καὶ/ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι καὶ
ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι, διά γε/ τὸ παρέ-
χειν μοι κόπον/ τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω
αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιά-
ζῃ με. εἶπε δὲ/ ὁ κύριος. ἀκούσατε τί/ ὁ κρι-
τής/ τῆς ἀδικίας λέγει./ ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιή-
σῃ/ τὴν ἐκδίκησιν/ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ/ τῶν
βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός,
καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς. ναὶ λέγω ὑ-
μῖν ὅτι ποιήσει/ τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τά-
χει. πλὴν/ ὁ υἱός/ τοῦ ἀνθρώπου ἐλθών, ἆρα
εὑρήσει/ τὴν πίστιν ἐπί/ τῆς γῆς. εἶπε δὲ πρὸς
τινάς/ τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσί
δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας/ τοὺς λοιπούς
/ τὴν παραβολὴν ταύτην. ἄνθρωποι δύο ἀ-
νέβησαν εἰς/ τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι,/ ὁ εἷς φα-
ρισαῖος, καὶ/ ὁ ἕτερος τελώνης./ ὁ φαρισαῖος
σταθείς, πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο.
/ ὁ θεός εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμί ὥσπερ
/ οἱ λοιποί/ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι
μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος/ ὁ τελώνης. νηστεύ-
ω δίς/ τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅ-
σα κτῶμαι. καὶ/ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑστώς,
οὐκ ἤθελεν οὐδέ/ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς/ τὸν
οὐρανὸν ἐπᾶραι. ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς/ τὸ στῆ-
θος αὐτοῦ, λέγων./ ὁ θεός ἱλάσθητι μοι/ τῷ
ἁμαρτωλῷ. λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δε-
δικαιωμένος εἰς/ τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ γὰρ ἐ-
κεῖνος. ὅτι πᾶς/ ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθή-
σεται,/ ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.
προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ/ τὰ βρέφη, ἵνα αὐ-
τῶν ἅπτηται. ἰδόντες δὲ/ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμη-
σαν αὐτοῖς./ ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος
αὐτά, εἶπεν. ἄφετε/ τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς
με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά./ τῶν γὰρ τοιού-
των ἐστίν/ ἡ βασιλεία/ τοῦ θεοῦ. ἀμὴν λέγω

illa nocte erunt duo in lecto vno:
vnus assumetur et alter relinquetur.
Due erunt molentes in vnum: Mat. 24. f.
vna assumetur et altera relinquetur.
Duo in agro: vnus assumetur
et alter relinquetur. Respondentes
dicunt illi. Ubi domine? Qui
dixit illis. Ubicunque fuerit corpus illic cō- Mat. 24. f.
gregabuntur et aquile. Cap. 18.

Dicebat autem et parabolam ad illos quoniam A
oportet semper orare et non Eccle. 18. c. 1. Thes. 5. d
deficere: dicens. Iudex quidam erat in quadam
ciuitate qui deum non timebat et hominem
non reuerebatur: vidua autem quedam erat in ci-
uitate illa et veniebat ad eum dicens. Ui-
dica me de aduersario meo: et nolebat
per multum tempus. Post hoc autem dixit
intra se. Et si deum non timeo nec
hominem reuereor: tamen quia molesta est
mihi hec vidua vindicabo
illam: ne in nouissimo veniens suggillet
me. Ait autem dominus. Audite quid iu-
dex iniquitatis dicit. Deus autem non fa-
ciet vindictam electorum suorum
clamantium ad se die ac nocte:
et patientiam habebit in illis? Dico autem vobis
quia cito faciet vindictam illorum.
Ueruntamen filius hominis veniens: putas
inueniet fidem in terra? Dixit autem ad
quosdam qui in se confidebant tanquam
iusti et aspernabantur ceteros
parabolam istam dicens. Duo homines ascen- sup. 2. f.
debant in templum vt orarent: vnus phari- Actuum 3. a.
seus et alter publicanus. Phariseus B
stans hec apud se orabat.
Deus gratias ago tibi: quia non sum sicut
ceteri hominum: raptores: iniusti
adulteri: velut etiam hic publicanus. Ie-
iuno bis in sabbato: decimas do omnium que
possideo. Et publicanus a longe stans Eccle. 5. b.
nolebat nec oculos ad sup. 15. c.
celum leuare: sed percutiebat pectus
suum dicens. Deus propitius esto mihi
peccatori. Dico vobis descendit hic iusti-
ficatus in domum suam ab illo.
Quia omnis qui se exaltat humiliabitur: Mat. 23. b.
et qui se humiliat exaltabitur.
Afferebant autem ad illum et infantes: vt eos Mat. 19. c
tangeret. Quod cum viderent discipuli increpa- Mar. 10. b.
bant illos. Iesus autem conuocans
illos dixit. Sinite pueros venire ad
me et nolite vetare eos. Talium
est enim regnum dei. Amen dico

υμῖν, ος εάν μη δέξηται την βασιλείαν του
θεου ως παιδίον, ου μη εισέλθη εις αυτήν.
και επηρώτησέ τις αυτόν άρχων λέγων.
διδάσκαλε αγαθέ τι ποιήσας ζωήν αιώνι-
ον κληρονομήσω. είπε δε αυτώ ο ιησους. τι
με λέγεις αγαθόν. ουδείς αγαθός ει μή εις
ο θεός. τας εντολάς οίδας. μη μοιχεύσης,
μη φονεύσης, μη κλέψης, μη ψευδομαρ-
τυρήσης, τίμα τον πατέρα σου και την μη-
τέρα σου. ο δε είπε. ταυτα πάντα εφυλαξά-
μην εκ νεότητός μου. ακούσας δε ταυτα ο
ιησους είπεν αυτώ. έτι εν σοι λείπει. πάντα
όσα έχεις πώλησον και διάδος πτωχοίς,
και έξεις θησαυρόν εν ουρανώ, και δευρο
ακολούθει μοι. ο δε ακούσας ταυτα περί-
λυπος εγένετο. ην γαρ πλούσιος σφόδρα.
ιδών δε αυτόν ο ιησους περίλυπον γενόμε-
νον, είπε. πως δυσκόλως οι τα χρήματα έ-
χοντες εισελεύσονται εις την βασιλείαν του
θεου. ευκοπώτερον γαρ εστί κάμηλον διά
τρυμαλιάς ραφίδος εισελθείν, η πλούσιον
εις την βασιλείαν του θεου εισελθείν. είπον
δε οι ακούσαντες, και τις δύναται σωθή-
ναι. ο δε είπε τα αδύνατα παρά ανθρώποις
δυνατά εστι παρά τω θεώ. είπε δε πέτρος
ιδού ημείς αφήκαμεν πάντα και ηκολουθή-
σαμέν σοι. ο δε είπεν αυτοίς. αμήν λέγω υ-
μίν οτι ουδείς εστίν ος αφήκεν οικίαν, η
γονείς η αδελφούς, η γυναίκα, η τέκνα έ-
νεκεν της βασιλείας του θεου, ος ου μη απο-
λάβη πολλαπλασίονα εν τω καιρώ τούτω,
και εν τω αιώνι τω ερχομένω ζωήν αιώνιον.
παραλαβών δε τους δώδεκα είπε προς αυ-
τούς. ιδού αναβαίνομεν εις ιεροσόλυμα,
και τελεσθήσεται πάντα τα γεγραμμένα διά
των προφητών τω υιώ του ανθρώπου. πα-
ραδοθήσεται γαρ τοις έθνεσι, και εμπαιχθή-
σεται, και υβρισθήσεται, και εμπτυσθήσεται
και μαστιγώσαντες αποκτενούσιν αυ-
τόν, και τη τρίτη ημέρα αναστήσεται. και
αυτοί ουδέν τούτων συνήκαν. και ην το ρή-
μα τουτο κεκρυμμένον απ' αυτών, και ουκ ε-
γίνωσκον τα λεγόμενα. εγένετο δε εν τω εγ-
γίζειν αυτόν εις ιεριχώ, τυφλός τις εκάθη-
το παρά την οδόν προσαιτών. ακούσας
δε όχλου διαπορευομένου, επυνθάνετο τι
είη τουτο. απήγγειλαν δε αυτώ, οτι ιησους
ο ναζωραίος παρέρχεται. και εβόησε λέγων.
ιησου υιέ δαυίδ ελέησόν με. και οι προάγον-
τες επετίμων αυτώ ίνα σιωπήση, αυτός
δε πολλώ μάλλον έκραζεν. υιέ δαυίδ ε-
λέησόν με. σταθείς δε ο ιησους εκέλευσεν

vobis: quicunq; non acceperit regnum
dei sicut puer non intrabit in illud.
Et interrogauit eũ quidã princeps dicẽs
Magister bone quid faciens vitã eternã
possidebo? Dixit autem ei iesus. Quid
me dicis bonũ? Nemo bonus nisi solus
deus. Mãdata nosti. Nõ occides nõ
mechaberis: nõ furtũ facies: nõ falsũ te
stimoniũ dices: honora patrem tuũ et ma
trem. Qui ait. Hec omnia custodiui
a iuuentute mea. Quo audito:
iesus ait ei. Adhuc vnũ tibi deest. Oia
quecũq; habes vende et da pauperibus:
et habebis thesaurũ in celo: et veni
sequere me. His ille auditis contrista
tus est: quia diues erat valde.
Uidens aũt iesus illum tristem factum
dixit. Quã difficile qui pecũias hñt
in regnum dei intrabunt.
Facilius est enim camelum per
foramen acus transire: q̃ diuitem
intrare in regnũ dei.
Et dixerũt qui audiebãt. Et quis põt saluus
fieri? Ait illis. Que ĩpossibilia sũt apud
hoĩes: possibilia sũt apud deũ. Ait aũt
petrus. Ecce nos dimisimus oĩa: et secu
ti sumus te. Qui dixit eis. Amẽ dico vo
bis: nemo est qui reliquit domum aut
parẽtes aut frẽs aut vxorẽ aut filios p-
pter regnum dei: et non recipiat
multo plura in hoc tempore
et in seculo futuro vitam eternam.
Assumpsit aũt iesus duodecim et ait illis
Ecce ascendimus hierosolymam:
et consũmabuntur oĩa que scripta sũt per
prophetas de filio hominis. Tradetur
enim gentibus: et illudetur
et flagellabitur et
cõspuetur: et postq̃ flagellauerit occidẽt eũ:
et die tertia resurget. Et
ipsi nihil horum intellexerũt. Et erat ver
bum istud absconditũ ab eis: et nõ itelli
gebãt que dicebãtur. Factũ est aũt cũ ap
propinquaret hiericho: cecus quidã se
debat secus viam mendicans. Et cũ au
diret turbã pretereũtem: interrogabat quid
hoc esset. Dixerunt autem ei: quod iesus
nazarenus transiret. Et clamauit dicẽs
Jesu fili dauid miserere mei. Et qui prei
bãt icrepabãt eũ vt taceret: ipse vero
multo magis clamabat. Fili dauid mi-
serere mei. Stans autem iesus iussit

Mar.19.d. Mar.10.b.
C
Exo.20.b Mat.19.d. Mar.10.c.
Mat.19.c. Mar.10.c.
Mat.19.f. Mar.10.c.
Mat.19.f. Mar.10.d
Mat.19.g. Mar.10.d.
Mat.20.d Mar.10.g
D
Mat.20.g. Mar.10.e.
Mat.20.g.

M

αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ
αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων. τί σοι θέ-
λεις ποιήσω. ὁ δὲ εἶπε. κύριε ἵνα ἀναβλέψω.
καὶ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. ἀνάβλεψον. ἡ πίσ-
τις σου σέσωκέ σε. καὶ παραχρῆμα ἀνέβλε-
ψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν.
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ
θεῷ. Cap.19.

Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν ἱεριχώ. καὶ ἰ-
δοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος ζακχαί-
ος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν
πλούσιος. καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν ἰησοῦν τίς ἐσ-
τί. καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ
ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ προσδραμὼν ἔμπρο-
σθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομωρέαν ἵνα ἴδῃ αὐτόν,
ὅτι ἐκείνης ἔμελλε διέρχεσθαι. καὶ ὡς ἦλ-
θεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ ἰησοῦς εἶδεν
αὐτόν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν. ζακχαῖε σπεύ-
σας κατάβηθι, σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου
δεῖ με μεῖναι. καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπε-
δέξατο αὐτὸν χαίρων. καὶ ἰδόντες πάντες
διεγόγγυζον λέγοντες, ὅτι παρὰ ἁμαρτω-
λῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι. σταθεὶς δὲ
ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν κύριον. ἰδοὺ τὰ ἡ-
μίση τῶν ὑπαρχόντων μου κύριε δίδωμι
τοῖς πτωχοῖς, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντη-
σα ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. εἶπε δὲ πρὸς
αὐτὸν ὁ ἰησοῦς. ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴ-
κῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς ἀ-
βραάμ ἐστιν. ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός. ἀκου-
όντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παρα-
βολὴν διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι ἱερουσαλὴμ
καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει
ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. εἶπεν
οὖν. ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς
χώραν μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ
ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑ-
αυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε
πρὸς αὐτούς. πραγματεύσασθε ἕως ἔρχο-
μαι. οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν.
καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέ-
γοντες. οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ
ἡμᾶς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν
λαβόντα τὴν βασιλείαν, εἶπε φωνηθῆναι αὐ-
τῷ τοὺς δούλους τούτους οἷς ἔδωκε τὸ
ἀργύριον, ἵνα γνῷ τίς τι διεπραγμα-
τεύσατο. παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέ-
γων. κύριε ἡ μνᾶ σου προσειργάσατο δέκα
μνᾶς. καὶ εἶπεν αὐτῷ. εὖ ἀγαθὲ δοῦλε, ὅ-
τι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου ἴσθι ἐξουσίαν ἔ-
χων ἐπάνω δέκα πόλεων. καὶ ἦλθεν ὁ δεύτε-

illū adduci ad se. Et cū appropinq̄sset:
iterrogauit illū dicens. Quid tibi vis
faciā? At ille dixit. Dñe vt videam.
Et iesus dixit ei. Respice. Fides Mat.9.c.
tua saluum te fecit. Et confestim vidit Mar.5.f.
& sequebatur illum magnificans deum.
Et omnis plebs vt vidit dedit laudez
deo. Cap.19.

Et igress9 pābulabat hiericho. Et A
vir nomine zacheus ecce
et hic princeps erat publicanoꝝ et ip̄e
diues. Et querebat vidē iesū quis esset
& non poterat pre turba: quia
statura pusillus erat. Et precurrens
ascēdit in arborē sycomoꝝ vt videret eū
quia inde erat transiturus. Et cuz ve
nisset ad locum: suspiciens iesus vidit
illuz et dixit ad illuz. Zachee festinās
descende: quia hodie in domo tua
opz me manē. Et festinās descēdit & ex
cepit illum gaudens. Et cum viderent
murmurabant dicentes q ad omnes
hominē pctōrez diuertisset. Stans aūt
zacheus dixit ad iesum. Ecce dimidiū
bonorum meorum domine do
pauperib9: & si quid aliquē defrauda-
ui reddo quadruplum. Ait iesus ad
eum. Quia hodie sal9 domui huic fa
cta est eo q et ipse filius sit abrae.
Venit enim filius hominis Mat.15.c.
querere et saluum facere quod pierat.
Hec illis audientib9 adijciens dixit pa
bolam eo q esset prope hierusalem
& quia existimarent q confestim
regnum dei manifestaretur. Dixit Mat.25.b.
ergo. Homo quidam nobilis abijt in Mar.13.g.
regionē longiquā accipere sibi regnū et
reuerti. Vocatis autez decē seruis suis
dedit eis decem mnas et ait
ad illos. Negociamini dum venio.
Ciues autem eius oderant eum:
et miserunt legationez post illū dicentes B
Nolumus hunc regnare super
nos. Et factum est vt rediret
accepto regno: & iussit vocari
seruos quibus dedit
pecuniā: vt sciret quātū q̄sq̄ negociat9
esset. Venit autem primus dicens.
Domine mna tua decē mnas acq̄siuit.
Et ait illi. Euge bone serue: Mat.25.d.
q2 i modico fuisti fidelis: eris potestatē
hñs supra decē ciuitates. Et alter vēit

ρος λέγων. κύριε, η μνα σου εποίησε πέντε
μνάς. είπε δε και τούτω. και συ γίνου επά-
νω πέντε πόλεων. και έτερος ήλθε λέγων.
κύριε ιδού η μνά σου ην είχον αποκειμέ-
νην εν σουδαρίω. εφοβούμην γαρ σε ότι άν-
θρωπος αυστηρός ει. αίρεις ο ουκ έθηκας, και
θερίζεις ο ουκ έσπειρας. λέγει δε αυτώ. εκ
του στόματος σου κρινώ σε πονηρέ δού-
λε. ήδεις ότι εγώ άνθρωπος αυστηρός ειμί,
αίρων ο ουκ έθηκα, και θερίζων ο ουκ έσ-
πειρα. και διά τι ουκ έδωκας το αργύριον
μου τοις τραπεζίταις, και ελθών εγώ συν
τόκω αν έπραξα αυτό. και τοις παρεστώ-
σιν είπεν. άρατε απ αυτού την μναν, και δό-
τε τω τας δέκα μνας έχοντι. και είπον αυτώ.
κύριε έχει δέκα μνάς. λέγω γαρ υμίν ότι
παντί τω έχοντι δοθήσεται, από δε του μη
έχοντος, και ο έχει αρθήσεται απ αυτού.
πλήν τους εχθρούς μου εκείνους τους μη θε-
λήσαντας με βασιλεύσαι επ αυτούς, αγά-
γετε ώδε, και κατασφάξατε έμπροσθεν μου.
και ειπών ταύτα επορεύετο έμπροσθεν, α-
ναβαίνων εις ιεροσόλυμα. και εγένετο ως
ήγγισεν εις βηθσφαγή και βηθανίαν προς το
όρος το καλούμενον ελαιών, απέστειλε δύ-
ο των μαθητών αυτού ειπών. υπάγετε εις
την κατέναντι κώμην. εν η εισπορευόμενοι,
ευρήσετε πώλον δεδεμένον, εφ ον ουδείς
πώποτε ανθρώπων εκάθισε. λύσαντες αυ-
τόν αγάγετε. και εάν τις υμάς ερωτά, διά τι
λύετε, ούτως ερείτε αυτώ. ότι ο κύριος αυ-
τού χρείαν έχει. απελθόντες δε οι απεσταλ-
μένοι, εύρον καθώς είπεν αυτοίς. λυόντων
δε αυτών τον πώλον, είπον οι κύριοι αυ-
τού προς αυτούς. τι λύετε τον πώλον. οι
δε είπον. ο κύριος αυτού χρείαν έχει. και
ήγαγον αυτόν προς τον ιησούν. και επιρ-
ρίψαντες εαυτών τα ιμάτια επί τον πώλον,
επεβίβασαν τον ιησούν. πορευομένου δε αυ-
τού, υπεστρώννυον τα ιμάτια αυτών εν τη
οδώ. εγγίζοντος δε αυτού ήδη προς τη
καταβάσει του όρους των ελαιών ήρξαντο ά-
παν το πλήθος των μαθητών χαίροντες αι-
νείν τον θεόν φωνή μεγάλη περί πασών ων
είδον δυνάμεων λέγοντες. ευλογημένος ο
ερχόμενος βασιλεύς εν ονόματι κυρίου. ει-
ρήνη εν ουρανώ, και δόξα εν υψίστοις. και
τινές των φαρισαίων από του όχλου είπον
προς αυτόν. διδάσκαλε. επιτίμησον τοις
μαθηταίς σου. και αποκριθείς είπεν αυ-
τοίς. λέγω υμίν, ότι εάν ούτοι σιωπή-
σωσιν, οι λίθοι κεκράξονται. και ως ή-
γγισεν ιδών την πόλιν έκλαυσεν επ αυ-
τη λέγων. ότι ει έγνως και συ και γε

dicens. Domine mna tua fecit quinq;
mnas. Et huic ait. Et tu esto super
quinq; ciuitates. Et alter venit dicẽs.
Dñe ecce mna tua quã habui repositã
in sudario. Timui enim te quia homo
austerus es: tollis quod nõ posuisti: ⁊
metis qd non seminasti. Dixit ei. De
ore tuo iudico te serue nequam.
Sciebas q ego homo austerus sum:
tollẽs qd nõ posui: ⁊ metẽs qd nõ se-
minaui. Et quare non dedisti pecuniaʒ
meam ad mensam: et ego veniens cum
vsuris vtiq; exegissẽ illd. Et astãtib9
dixit. Afferte ab illo mnã: ⁊ date
illi qui deceʒ mnas hʒ. Et dixerũt ei.
Dñe hʒ decẽ mnas. Dico aũt vobis q; Mat. 13.b.
oĩ hñti dabit ⁊ abũdabit: ab eo aũt q 7.25.c. Mar. 4.c.
nõ habet et quod hʒ auferetur ab eo. sup. 8.c.
Veruntamen inimicos meos illos qui
noluerunt me regnare super se: adduci
te huc: et interficite ante me. C
Et his dictis precedebat ascendens
hierosolymam. Et factum est cum Mat. 21.a.
appropinqsset ad betphage ⁊ bethaniaʒ Mar. 11.a. Joh. 12.b.
mõtẽ q vocat oliueti: misit duos ad
discipulos suos dicens. Ite in Mat. 21.a.
castellũ qd cõtra vos ẽ. In qd itroeũtes Mar. 11.a.
iuenietis pullũ asine alligatuʒ: cui nemo
vnq; hominum sedit. Soluite illum et
adducite. Et si qs vos iterrogauerit q̃
re soluitis: sic dicetis ei. Qr dominus
opaʒ ei9 desiderat. Abierũt aũt q missi
erãt: ⁊ iuenerũt sicut dixit illis stãtẽ pul
lũ. Soluẽtib9 aũt illũ pullũ dixerũt dñi ei9
ad illos. Quid soluitis pullum?
At illi dixerũt. Qr dñs eũ necessariũ hʒ.
duxerũt illũ ad iesũ. Et iactãtes Et
vestimenta sua supra pullum:
imposuerunt iesum. Eunte autem illo Mat. 21.a.
substernebant vestimenta sua in Mar. 11.b. Johã. 12.b.
via. Et cum appropinquaret iam ad
descensũ mõtis oliueti: ceperũt omnes
turbe descendentium gaudẽtes laudare
deum voce magna super omnib9 quas
viderant virtutibus dicentes. Bñdict9 D
qui venit rex in noĩe domini. Pax
in celo et gloria in excelsis. Et Mar. 21.c.
quidã phariseorum de turbis dixerunt
ad illum. Magister increpa
discipulos tuos. Quibus ipse ait.
Dico vobis quia si hi tacuerint:
lapides clamabũt. Et vt appropinquit Abach. 2.c
videns ciuitatem fleuit super illam
dicens. Qr si cognouisses et tu et qdẽ

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ τὰ πρὸς εἰρήνην σου, νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακα σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσι σε πάντοθεν, καὶ ἐδαφιοῦσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί. καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ, ἀνθ᾽ ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, λέγων αὐτοῖς. γέγραπται, ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστιν. ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν. καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθημέραν ἐν τῷ ἱερῷ. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσουσιν. ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων. Cap. 20.

Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν λέγοντες. εἰπὲ ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς. ἢ τίς ἐστιν ὁ δοὺς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς. ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λόγον. καὶ εἴπατέ μοι. τὸ βάπτισμα ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων. οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες. ὅτι ἐὰν εἴπωμεν ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ. ἐὰν δὲ εἴπωμεν ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς. πεπεισμένος γάρ ἐστιν ἰωάννην προφήτην εἶναι. καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. καὶ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην. ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἱκανούς. καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν αὐτῷ. οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δοῦλον. οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξαπέστειλαν κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον. οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος. τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν, ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται. ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοί, διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες. οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος. δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. καὶ ἐκβαλόντες αὐ-

in hac die tua que ad pacem tibi: nūc autem abscōdita sūt ab oculis tuis. Quia venient dies in te: et circumdabunt te inimici tui vallo: et circumdabunt te: et coangustiabunt te undique: et ad terram pstérnēt te et filios tuos qui in te sunt. Et non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quod non cognoveris tempus visitationis tue. (Mat. 24.a. Mar. 13.a.) Et ingressus in templum cepit eijcere vendentes in illo et ementes: dicens illis. (Mat. 21.b. Mar. 11.d. Joha. 2.d.) Scriptum est: quia domus mea domus orationis est. Vos autem fecistis illam speluncam latronum. (Esai. 56.c. Hiere. 7.b) Et erat docens quotidie in templo. Principes autem sacerdotum et scribe et principes plebis querebant illum perdere: et non inveniebant quid facerent illi. (Mat. 21.g. Mar. 11.b. 22.a. Joha. 7.c. 2.g. 8.c.) Omnis enim populus suspensus erat audiens illum. Cap. 20.

Et factum est in una dierum docente illo populum in templo et evangelizante: convenerunt principes sacerdotum et scribe cum senioribus: (A) et aiunt dicentes ad illum. Dic nobis in qua potestate hec facis. Aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem? (Mat. 21.d. Mar. 11.f.) Respondens autem iesus dixit ad illos. Interrogabo vos et ego unum verbum. Respondete mihi. Baptismum iohannis de celo erat: an ex hominibus? At illi cogitabant intra se dicentes. Quia si dixerimus de celo dicet. Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus ex hominibus plebs universa lapidabit nos. Certi sunt enim iohannem prophetam esse. Et responderunt se nescire unde esset. Et iesus ait illis. Neque ego dico vobis in qua potestate hec facio. Cepit autem dicere ad plebem parabolam hanc. (Mat. 21.f. Mar. 12.a.) Homo quidam plantavit vineam et locavit eam colonis: et ipse peregre fuit multis temporibus: et in tempore misit ad cultores servum ut de fructu vinee darent illi. Qui cesum dimiserunt eum inanem. Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque cedentes et afficientes contumelia: dimiserunt inanem. Et addidit tertium mittere: qui et illum vulnerantes eiecerunt. (B) Dixit autem dominus vinee. Quid faciam? Mittam filium meum dilectum: forsitan cum hunc viderint verebuntur. Quem cum vidissent coloni: cogitaverunt intra se dicentes. Hic est heres. Occidamus illum: ut nostra fiat hereditas. (Gene. 37.d.) Et eiectum illum

τὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος. ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπον. μὴ γένοιτο. ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπε. τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμένον τοῦτο. λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται, ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ λικμήσει αὐτόν. καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν. ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε. καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες. διδάσκαλε οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν ἡμῖν καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ. κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς. τί με πειράζετε. ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον. τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν. ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, καίσαρος. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. ἀπόδοτε τοίνυν τὰ καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ. καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν. προσελθόντες δέ τινες τῶν σαδδουκαίων οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες. διδάσκαλε μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν. ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος, καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος, καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή. οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίσκονται οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐκγαμίζονται, οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύναν-

extra vineam occiderũt. Quid ergo faciet illis dominus vinee? Veniet et perdet colonos istos: et dabit vineam alijs. Quo audito dixerunt illi. Absit. Ille autez aspiciens eos ait. Quid est ergo hoc qđ scriptũ est. Lapidẽ quẽ reprobauerũt edificãtes hic factus ẽ in caput anguli? Oĩs q̃ ceciderit supra illũ lapidez cõq̃ssabit: sup quẽ aũt ceciderit cõminuet illũ. Et querebãt principes sacerdotũ & scribe mittere in illum manus illa hora & timuerũt ppl'z. Cognouerũt enĩ q ad ipsos dixerit similitudinem hanc. Et obseruantes miserunt insidiatores qui se iustos simularent vt caperent eum in sermone: et traderent illum principatui et potestati presidis. Et interrogauerũt eũ dicẽtes. Magister scimus quia recte dicis et doces et non accipis personam: sed viam dei in veritate doces. Licet nobis tributum dare cesari an nõ? Considerans autez dolũ illoꝝ dixit ad eos. Quid me temptatis? Ostẽdite mihi denariũ. Cuius hꝫ imaginẽ et inscriptionẽ? Rñdẽtes dixerunt. Cesaris. Et ait illis. Reddite ergo que sũt cesaris cesari & q̃ sunt dei deo. Et non potuerũt verbũ eius reprehendere coram plebe: et mirati in responso eius tacuerunt. Accesserunt autem quidam saduceorũ qui negãt esse resurrectionẽ: & interrogauerunt eum dicentes. Magister moyses scripsit nobis: si frater alicuius mortuus fuerit habẽs vxorẽ & hic sine liberis fuerit: vt accipiat eam frater eius vxorem: et suscitet semen fratri suo. Septem ergo fratres erãt: & primus accepit vxorem & mortuus est sine filijs: et sequens accepit illã: et ipse mortuus ẽ sine filio: et tertius accepit illam: similr et omnes septez & nõ reliquerũt semen et mortui sũt. Nouissime oĩm mortua ẽ & mulier. In resurrectiõe ergo cuius eorũ erit vxor. Siquidẽ septẽ habuerũt eaz vxorem. Et ait illis iesus. Filij huius seculi nubunt: et traduntur ad nuptias: illi vero qui digni hẽbũt sclõ illo et resurrectione ex mortuis: neq3 nubẽt neq3 ducẽt vxores: neq3 vltra mori poterunt.

Mat. 21. g. Mar. 12. b. 1. Pe. 2. d. Actu. 4. b.

Mat. 22. c. Mar. 12. b. Joha. 7. g. & 8. c.

Mat. 22. c. Mar. 12. c.

C

Mat. 22. d. Mar. 12. c.

D

ται. ισάγγελοι γαρ εισί, και υιοί εισί/του θε
ού/της αναστάσεως υιοί όντες. ότι δε εγεί=
ρονται/οι νεκροί, και μωυσής εμήνυσεν επί
/της βάτου ως λέγει. κύριον/τον θεόν αβρα
άμ, και/τον θεόν ισαάκ, και/τον θεόν ιακώβ.
θεός δε ουκ εστί νεκρών αλλά ζώντων,
πάντες γαρ αυτώ ζώσιν. αποκριθέντες δε
τινές/των γραμματέων είπον. διδάσκαλε,
καλώς είπας. ουκ έτι δε ετόλμων επερωτάν
αυτόν ουδέν. είπε δε προς αυτούς, πως λέ
γουσι/τον χριστόν υιόν δαυίδ είναι, και αυ
τός δαυίδ λέγει εν βίβλω ψαλμών. είπεν/ο
κύριος/τω κυρίω μου κάθου εκ δεξιών μου,
έως αν θω/τους εχθρούς σου υποπόδιον/
των ποδών σου. δαυίδ ουν κύριον αυτόν
καλεί, και πως υιός αυτού εστίν. ακουόν=
τος δε παντός/του λαού, είπε/τοις μαθηταίς
αυτού. προσέχετε από/των γραμματέων
/των θελόντων περιπατείν εν στολαίς, και
φιλούντων ασπασμούς εν/ταις αγοραίς και
πρωτοκαθεδρίας εν/ταις συναγωγαίς, και
πρωτοκλισίας εν/τοις δείπνοις. οι κατεσθί=
ουσι/τας οικίας/των χηρών, και προφάσει
μακρά προσεύχονται. ουτοι λήψονται πε
ρισσότερον κρίμα. Cap. 21.

Αναβλέψας δε είδε/τους βάλλοντας/τα
δώρα αυτών εις/το γαζοφυλάκιον
πλουσίους. είδε δε τινά και χήραν πενι=
χράν βάλλουσαν εκεί δύο λεπτά, και είπεν.
αληθώς λέγω υμίν ότι/η χήρα αύτη/η πτω
χή πλείον πάντων έβαλεν. άπαντες γαρ ού
τοι εκ/του περισσεύοντος αυτοίς έβαλον
εις/τα δώρα/του θεού. αύτη δε εκ/του υσ=
τερήματος αυτής άπαντα/τον βίον ον είχεν
έβαλε. και τινών λεγόντων περί/του ιερού
ότι λίθοις καλοίς και αναθήμασι κεκόσμηται
είπε. ταύτα α θεωρείτε, ελεύσονται ημέραι
εν αίς ουκ αφεθήσεται λίθος επί λίθον ος ου
καταλυθήσεται. επηρώτησαν δε αυτόν λέ
γοντες. διδάσκαλε πότε ουν ταύτα έσται,
και τι/το σημείον όταν μέλλη ταύτα γίνεσ=
θαι. ο δε είπε. βλέπετε μη πλανηθήτε. πολ=
λοί γαρ ελεύσονται επί/τω ονόματι μου λέ
γοντες ότι εγώ ειμί, και/ο καιρός ήγγικε. μη
ουν πορευθήτε οπίσω αυτών. όταν δε ακού
σητε πολέμους και ακαταστασίας μη πτοη
θήτε. δει γαρ ταύτα γενέσθαι πρώτον,
αλλ' ουκ ευθέως/το τέλος. τότε έλεγεν αυ=
τοίς. εγερθήσεται έθνος επί έθνος, και βασι=
λεία επί βασιλείαν, σεισμοί τε μεγάλοι κα
τά τόπους και λιμοί και λοιμοί έσονται. φό
βητρα τε και σημεία απ' ουρανού μεγάλα έσ
ται. προ δε τούτων απάντων επιβαλούσιν εφ

Equales enī angelis sūt: ⁊ filij dei sūt: D
cum sint filij resurrectiōis. Quia vo re= Mat. 22. c. Mar. 12. d. Exodi. 3. b
surgant mortui: et moyses ostēdit secus
rubum: sicut dicit. Dñm deū abraam
et deum ysaac et deum iacob.
Deus aūt non est mortuorū sed viuoꝝ:
omnes enim viuunt ei. Rñdentes aūt
quidā scribarum dixerunt ei. Magister
bene dixisti. Et amplius nō audebant Mat. 22. g.
eū quicq̄ interrogare. Dixit aūt ad illos Marci. 12. f.
xp̄z filiū eē dauid: ⁊ ipse Quō dicūt
dauid dicit in libro psalmorum. Dixit Psal. 19.
dñs domino meo sede a dextris meis
donec ponam inimicos tuos scabellū
pedum tuorum. Dauid ergo dñm illū Mat. 22. g.
vocat: ⁊ quō filius eius est? Audiente Mar. 12. f.
autem omni populo dixit discipulis
suis. Attendite a scribis Mar. 12. g.
qui volunt ambulare in stolis: et
amant salutationes in foro et
primas cathedras in synagogis et
primos discubitus i cōuiuijs. Qui deuo=
rant domos viduarū: simulantes
longam orationem. Hi accipient
damnationem maiorem. Cap. 21.

Respiciens aūt vidit eos q̄ mittebāt A
munera sua in gazophylacium Mar. 12. g.
diuites. Uidit aūt ⁊ quādā viduā pau
perculā mittentē era minuta duo. Et dixit
Uere dico vobis q2 vidua hec pauper
plusq̄ oēs misit: nam omnes hi
ex abundanti sibi miserunt
in munera dei: hec aūt ex eo q̄ deest
illi omnem victum suum quem habuit
misit. Et quibusdā dicentibus de templo
q̄ bonis lapidibus et donis ornatū eēt:
dixit. Hec que videtis: venient dies Mat. 24. a.
in quibus nō relinquetur lapis supra lapi Marci. 13. a
dē q̄ nō destruatur. Interrogauerūt āt illū Mat. 24. a. Mar. 13. b.
Preceptor quando hec erūt: dicētes.
et quod signum cum fieri incipient?
Qui dixit. Uidete ne seducamini. Mul Mat. 24. a.
ti enim venient in noīe meo dicentes Mar. 13. b.
q2 ego sū: ⁊ tps appropinquauit. Nolite Ephe. 5. b 1. Cor. 3. d.
ire post eos. Cum autem audieritis Col. 2. d.
prelia et seditiones nolite terreri. B
Oportet primum hec fieri:
sed nondū stati finis. Tūc dicebat illis.
Surget gens contra gentē et regnū Mat. 24. b
aduersus regnū: ⁊ terremotus magni erūt Mar. 13. b.
per loca ⁊ pestilentie et fames terrores
q̄z de celo ⁊ signa magna erunt.
Sed ante hec omnia inijcient Mat. 24. b.

υμάς τας χείρας αυτών, και διώξουσι πα
ραδιδόντες εις συναγωγάς και φυλακάς, α
γομένους επι βασιλείς και ηγεμόνας ένεκεν
του ονόματος μού. αποβήσεται δε υμίν εις
μαρτύριον. θέσθε ουν εις τας καρδίας υ=
μών μη προμελετάν απολογηθήναι. εγώ
γαρ δώσω υμίν στόμα και σοφίαν, η ου δυ
νήσονται αντειπείν ουδέ αντιστήναι πάντες
οι αντικείμενοι υμίν. παραδοθήσεσθε δε και
υπό γονέων και συγγενών και φίλων και
αδελφών, και θανατώσουσιν εξ υμών. και
έσεσθε μισούμενοι υπό πάντων διά το όνο
μα μου. και θριξ εκ της κεφαλής υμών ου=
μή απόληται. εν τη υπομονή υμών κτήσασ=
θε τας ψυχάς υμών. όταν δε ίδητε κυκλου
μένην υπό στρατοπέδων την ιερουσαλήμ, τό
τε γνώτε ότι ήγγικεν η ερήμωσις αυτής. τό
τε οι εν τη ιουδαία φευγέτωσαν εις τα όρη,
και οι εν μέσω αυτής εκχωρείτωσαν, και οι
εν ταις χώραις μη εισερχέσθωσαν εις αυτήν
ότι ημέραι εκδικήσεως αύται εισί, του πλη
ρωθήναι πάντα τα γεγραμμένα. ουαί δε ταις
εν γαστρί εχούσαις και ταις θηλαζούσαις
εν εκείναις ταις ημέραις. έσται γαρ ανάγκη
μεγάλη επί της γης, και οργή εν τω λαώ
τούτω. και πεσούνται στόματι μαχαίρας,
και αιχμαλωτισθήσονται εις πάντα τα έθνη.
και ιερουσαλήμ έσται πατουμένη υπό εθ=
νών άχρι πληρωθώσι καιροί εθνών. και έσ=
ται σημεία εν ηλίω και σελήνη και άστροις,
και επί της γης συνοχή εθνών, εν απορία η=
χούσης θαλάσσης και σάλου, αποψυχόν=
των ανθρώπων από φόβου και προσδοκί=
ας των επερχομένων εν τη οικουμένη. αι γαρ
δυνάμεις των ουρανών σαλευθήσονται. και
τότε όψονται τον υιόν του ανθρώπου ερχό
μενον εν νεφέλη μετά δυνάμεως και δόξης
πολλής. αρχομένων δε τούτων γίνεσθαι,
ανακύψατε και επάρατε τας κεφαλάς υ=
μών, διότι εγγίζει η απολύτρωσις υμών.
και είπε παραβολήν αυτοίς. ίδετε την συ=
κήν και πάντα τα δένδρα, όταν προβάλω=
σιν ήδη, βλέποντες αφ εαυτών γινώσκετε ό
τι ήδη εγγύς το θέρος εστίν. ουτω και υ=
μείς όταν ίδητε ταύτα γινόμενα, γινώσκε=
τε ότι εγγύς εστίν η βασιλεία του θεού. α=
μήν λέγω υμίν ότι ου μή παρέλθη η γενεά
αύτη, έως αν πάντα γένηται. ο ουρανός και
η γη παρελεύσονται, οι δε λόγοι μου ου
μή παρέλθωσι. προσέχετε δε εαυτοίς, μή=
ποτε βαρηθώσιν υμών αι καρδίαι εν κραιπά
λη και μέθη και μερίμναις βιωτικαίς, και αιφ
νίδιος εφ υμάς επιστή η ημέρα εκείνη. ως

vobis manus suas: et persequẽtur tra= Mar.13.b.
dentes in synagogas et custodias: trahẽ Joħā.15.f.
tes ad reges et presides propter
nomen meũ. Continget autez vobis in
testimoniũ. Ponite ergo in cordib⁹ vr̃is
nõ p̃meditari quẽadmodũ rñdeatis. Ego
.n. dabo vobis os et sapiaz cui nõ po=
terũt resistere et contradicere omnes
aduersarij vestri. Trademini autem
a parẽtib⁹ et fratrib⁹ et cognatis et ami
cis: et morte afficient ex vobis. Et
eritis odio oĩbus hominibus ꝓpter no=
mẽ meũ. Et capillus de capite vr̃o nõ Mat.10.f.
peribit. In patientia vestra possidebitis
animas vestras. Cum aũt videritis cir Mat.24.c. Mar.13.d
cundari ab exercitu hierusalem: tunc
scitote q2 appropiquauit desolatio ei⁹.
Tũc q̃ in iudea sunt fugiant ad montes Mat.24.c. Mar.13.d.
et qui in medio eius discedant: et qui
in regionibus non intrent in eam:
quia dies vltionis hi sũt: vt impleãtur
omnia que scripta sunt. Ve autem Mat.24.c. Mar.13.d.
pregnantibus et nutrientibus
in illis diebus. Erit enim pressura
magna supra terram: et ira in pplo
hoc. Et cadent in ore gladij:
et captiui ducent̃ in omnes gentes.
Et hierusalem calcabitur a gentibus
donec impleant̃ tpa nationũ. Et erũt Esaie.13.b. Johelis.2.c
signa in sole et luna et stellis:
et ĩ terris pressura gẽtiũ pre cõfusiõe so
nitus maris et fluctuum: arescentibus
hominibus pre timore et expectatione
que superuenient vniuerso orbi. Nam
virtutes celorum mouebuntur. Et Mat.24.d. Mar.13.f. Esai.5.c
tunc videbũt filiuz hominis venientem
in nube cuz ptãte magna et maiestate.
His autem fieri incipientibus:
respicite et leuate capita vestra:
quoniam appropinquat redemptio ve=
stra. Et dixit illis siliitudinẽ. Videte fi Mat.24.e. Mar.13.f.
culneã et omnes arbores: cum ꝓducunt
iam ex se fructum scitis quoniam
prope est estas. Ita et vos
cum videritis hec fieri: scitote
quoniam prope est regnuz dei. Amen
dico vobis q2 non preteribit generatio
hec donec omnia fiant. Celum et Mat.24.e. Mar.13.g.
terra transibũt: verba autem mea non Roma.13.d
transibũt. Attendite aũt vobis ne for= 1.Thes.5.a Apoca.8.d
te grauentur corda vestra in crapula
et ebrietate et curis huius vite: et
superueniat ĩ vos repẽtina dies illa. Tanq̃

παγίς γαρ επελεύσεται επί πάντας τους
καθημένους επί πρόσωπον πάσης της γης.
αγρυπνεῖτε ουν εν παντί καιρῷ δεόμενοι,
ίνα καταξιωθῆτε εκφυγεῖν πάντα τα μέλ=
λοντα γίνεσθαι, και σταθῆναι έμπροσθεν
του υιού του ανθρώπου. ην δε τας ημέρας
εν τῷ ιερῷ διδάσκων, τας δε νύκτας εξερ=
χόμενος ηυλίζετο εις το όρος το καλούμε=
νον ελαιῶν. και πας ο λαός ώρθριζε προς
αυτόν εν τῷ ιερῷ ακούειν αυτού. Cap. 22.
Ήγγιζε δε η εορτή των αζύμων, η λεγο=
μένη πάσχα, και εζήτουν οι αρχιερεῖς και
οι γραμματεῖς το πως ανέλωσιν αυτόν.
εφοβοῦντο γαρ τον λαόν. εισῆλθε δε σα=
τανᾶς εις ιούδαν τον επικαλούμενον ισκαρι=
ώτην, όντα εκ του αριθμού των δώδεκα, και
απελθών συνελάλησε τοις αρχιερεῦσι και
τοις στρατηγοῖς το πως αυτόν παραδῷ
αυτοῖς. και εχάρησαν, και συνέθεντο αυτῷ
αργύριον δοῦναι. και εξωμολόγησε. και ε=
ζήτει ευκαιρίαν του παραδοῦναι αυτόν αυ=
τοῖς άτερ όχλου. ήλθε δε η ημέρα των αζύ=
μων, εν ἧ έδει θύεσθαι το πάσχα. και απέ=
στειλε πέτρον και ιωάννην ειπών. πορευθέν
τες ετοιμάσατε ημῖν το πάσχα, ίνα φάγω=
μεν. οι δε είπον αυτῷ. που θέλεις ετοιμά=
σομεν. ο δε είπεν αυτοῖς. ιδού εισελθόντων
υμῶν εις την πόλιν συναντήσει υμῖν άνθρω
πος, κεράμιον ύδατος βαστάζων. ακολουθή
σατε αυτῷ εις την οικίαν ου εισπορεύεται,
και ερεῖτε τῷ οικοδεσπότῃ της οικίας. λέ=
γει σοι ο διδάσκαλος. που εστί το κατάλυ=
μα, όπου το πάσχα μετά των μαθητῶν
μου φάγω. κακεῖνος υμῖν δείξει ανώγαιον
μέγα εστρωμένον, εκεῖ ετοιμάσατε. απελ=
θόντες δε εύρον καθώς είρηκεν αυτοῖς, και η
τοίμασαν το πάσχα. και ότε εγένετο η ώρα
ανέπεσε, και οι δώδεκα απόστολοι συν αυ
τῷ, και είπε προς αυτούς. επιθυμίᾳ επεθύ=
μησα τούτο το πάσχα φαγεῖν μεθ υμῶν προ
του με παθεῖν. λέγω γαρ υμῖν, ότι ουκέτι
ου μή φάγω εξ αυτού, έως ότου πληρωθῇ
εν τῇ βασιλείᾳ του θεού. και δεξάμενος πο
τήριον, ευχαριστήσας είπε. λάβετε τούτο
και διαμερίσατε εαυτοῖς. λέγω γαρ υμῖν,
ότι ου μή πίω από του γεννήματος της αμ=
πέλου, έως ότου η βασιλεία του θεού έλθῃ.
και λαβών άρτον ευχαριστήσας, έκλασε και
έδωκεν αυτοῖς λέγων. τούτο εστί το σῶ=
μα μου το υπέρ υμῶν διδόμενον. τούτο
ποιεῖτε εις την εμήν ανάμνησιν. ωσαύτως
και το ποτήριον μετά το δειπνῆσαι λέγων.
τούτο το ποτήριον η καινή διαθήκη εν τῷ αι

laqueus enim superueniet in omnes
qui sedent super faciem omnis terre.
Vigilate itaq; omni tempore orantes
vt digni habeamini fugere ista oīa q̄ fu=
tura sunt: et stare ante
filium hominis. Erat autē diebus
docens in templo: noctibus vo exiens
morabatur in monte qui vocatur
oliueti. Et oīs populus manicabat ad
eum in templo audire eum. Cap. 22.
Appropiq̄bat āt dies festꝰ azymoꝝ
q̄ dr̄ pascha. Et q̄rebāt pricipes
scribe quō eū interficerēt: sacerdotū ⁊
timebāt vero plebē. Intrauit aūt satha
nas i iudā qui cognominabat scarioth
vnum de duodecim: et
abijt ⁊ locutꝰ ē cū pricipibꝰ sacerdotū et
magistratibꝰ quēadmodū illū traderet
eis. Et gauisi sūt et pacti sunt
pecuniā illi dare. Et spopondit. Et q̄=
rebat oportunitatem vt traderet illum
sine turbis. Venit autē dies azymoꝝ:
in q̄ necesse erat occidi pascha. Et mi=
sit petrum et iohannem dicens. Euntes
parate nobis pascha vt manducemus.
At illi dixerunt. Ubi vis paremus?
Et dixit ad eos. Ecce introeuntibus
vobis in ciuitatē occurret vobis hō q̄dā
amphoram aque portans: sequimini
eum in domum in quam intrat:
et dicetis patrifamilias domus. Dicit
tibi magister. Ubi est diuersorium:
vbi pascha cum discipulis cenaculū
meis mādūcem. Et ipse ostēdet vobis ce
magnū stratum: et ibi parate. Eūtes
aūt inuenerūt sicut dixit illis: ⁊ parauerūt
pascha. Et cum facta esset hora
discubuit et duodecim apostoli cū eo.
Et ait illis. Desiderio desideraui
hoc pascha manducare vobiscū anteq̄
patiar. Dico enim vobis: quia ex hoc
non mādūcabo illud donec impleatur
in regno dei. Et accepto calice
gratias egit et dixit. Accipite
et diuidite inter vos. Dico enim vobis:
q non bibam de generatione vitis
donec regnum dei veniat.
Et accepto pane gratias egit: ⁊ fregit ⁊
dedit eis dicens. Hoc est corpus
meum quod pro vobis datur. Hoc
facite in meā comemorationem. Silr
et calicem postq̄ cenauit dicens.
Hic est calix nouū testamentū i sāguie

A
Mat.26.a.
Mar.14.a.
Johā.11.a.
sup.19.g.⁊
20.c.
Mar.11.g.
Mar.11.b.
Johā.7.c.
7.g.
Job.13.a.
Mat.25.b.
Mar.14.b

Mat.26.b.
Mar.14.b

B

Mat.26.c.
Mar.14.c.
1.Cor.11.c

Mat.26.c.
Mar.14.c.
Actu.17.d.

Mat.26.c.

ματι μου/το υπέρ υμών εκχυνόμενον. πλήν
ιδού/η χείρ/του παραδιδόντος με, μετ ε
μού επί/της τραπέζης. και/ο μεν υιός/του αν
θρώπου πορεύεται κατά/το ωρισμένον. πλήν
ουαί/τω ανθρώπω εκείνω δι ου παραδί=
δοται. και αυτοί ήρξαντο συζητείν προς ε=
αυτούς/το τις άρα ειη εξ αυτών / ο τούτο
μέλλων πράσσειν. εγένετο δε και φιλονει=
κία εν αυτοίς/το τις αυτών δοκεί είναι μεί=
ζων. ο δε είπεν αυτοίς. οι βασιλείς/των εθ
νών κυριεύουσιν αυτών, και/οι εξουσιάζον
τες αυτών ευεργέται καλούνται. υμείς δε
ουκ ούτως. αλλ/ο μείζων εν υμίν γενέσ=
θω ως/ο νεώτερος, και/ο ηγούμενος ως/ο
διακονών. τις γαρ μείζων/ο ανακείμενος, η
/ο διακονών. ουχι/ο ανακείμενος. εγώ δε ει=
μί εν μέσω υμών ως/ο διακονών. υμείς δε
εστέ/οι διαμεμενηκότες μετ εμού εν/τοις
πειρασμοίς μου. καγώ διατίθεμαι υμίν κα
θώς διέθετο μοι/ο πατήρ μου βασιλείαν, ί=
να εσθίητε και πίνητε επί/της τραπέζης μου
εν/τη βασιλεία μου, και καθίσεσθε επί θρό
νων, κρίνοντες/τας δώδεκα φυλάς/του ισ=
ραήλ. είπε δε/ο κύριος. σίμων σίμων, ιδού
/ο σατανάς εξητήσατο υμάς/του σινιάσαι
ως/τον σίτον. εγώ δε εδεήθην περί σου ί=
να μη εκλείπη/η πίστις σου. και συ ποτέ ε=
πιστρέψας στήριξον/τους αδελφούς σου. ο
δε είπεν αυτώ. κύριε, μετά σου έτοιμος
ειμί και εις φυλακήν και εις θάνατον πορεύ
εσθαι. ο δε είπε. λέγω σοι πέτρε, ου μή φω
νήση σήμερον αλέκτωρ, πριν η τρις απαρ=
νήση μη ειδέναι με. και είπεν αυτοίς. ότε α
πέστειλα υμάς άτερ βαλλαντίου και πήρας
και υποδημάτων, μη τινός υστερήσατε. οι
δε είπον. ουδενός. είπεν ουν αυτοίς. αλ=
λά νυν/ο έχων βαλλάντιον αράτω ομοίως
και πήραν. και/ο μη έχων πωλήσει/το ιμά=
τιον αυτού, καί αγοράσει μάχαιραν. λέγω
γαρ υμίν ότι έτι τούτο/το γεγραμμένον
δει τελεσθήναι εν εμοί/το και μετά ανόμων
ελογίσθη. και γαρ τα περί εμού τέλος έ=
χει. οι δε είπον. κύριε, ιδού μάχαιραι ώδε
δύο. ο δε είπεν αυτοίς. ικανόν εστί. και ε
ξελθών επορεύθη κατά/το έθος εις/το όρος
/των ελαιών. ηκολούθησαν δε αυτώ και/οι
μαθηταί αυτού. γενόμενος δε επί/του τό=
που, είπεν αυτοίς. προσεύχεσθε μη εισελ=
θείν εις πειρασμόν. και αυτός απεσπάσθη
απ αυτών ωσεί λίθου βολήν. και θείς/τα
γόνατα προσηύχετο λέγων. πάτερ, ει βού
λει παρενεγκείν/το ποτήριον τούτο απ εμού
πλήν μη/το θέλημα μου, αλλά/το σον γε=

meo qui pro vobis fundetur. Veruntñ
ecce manus tradentis me mecum est
in mensa. Et quidem filius hominis
scdm qđ definitum est vadit. Verũtamẽ
ve homini illi per quem tradetur.
Et ipsi ceperunt querere inter se
quis esset ex eis qui hoc
facturus esset. Facta est aũt et contẽtio
inter eos quis eorum videretur eẽ ma
ior. Dixit aũt eis. Reges gentium
dominantur eorum: et qui ptãtem hñt
sup eos bñfici vocantur. Vos autem
nõ sic. Sed qui maior est in vobis fiat
sicut minor: et qui precessor est sicut
ministrator. Nã qs maior ẽ: q recũbit:
q ministrat? Nõne q recũbit? Ego aũt an
in medio vrũ sum sicut q ministrat. Vos
estis qui mansistis mecum in aũt
tẽptationib9 meis. Et ego dispono vo
bis sicut disposuit mihi pr̃ me9 regnũ vt
edatis et bibatis super mensam meam
in regno meo: et sedeatis super thronos
iudicantes duodecim tribus israel.
Ait autem domin9 simoni. Simon: ec
ce sathanas expetiuit vos vt cribraret
sicut triticũ. Ego autẽ rogaui p te vt
nõ deficiat fides tua. Et tu aliqñ con
uersus confirma fratres tuos. Qui
dixit ei. Domine: tecum paratus
sum et in carcerem et in mortem ire.
Et ille dixit. Dico tibi petre: non cãta
bit hodie gallus donec ter abneges
nosse me. Et dixit eis. Quando misi
vos sine sacculo et pera
et calciamẽtis: nũquid aliqd defuit vo
bis? At illi dixerũt. Nihil. Dixit ergo
nũc q hʒ sacculũ tollat silr eis. Sed
et perã. Et qui non habet vendat tuni
cam suam et emat gladium. Dico
enim vobis: qm adhuc hoc qđ scriptũ est
oportet impleri in me. Et cum iniquis
reputat9 ẽ. Etenĩ ea q sũt d me finẽ hñt
At illi dixerũt. Dñe ecce duo gladij hic
At ille dixit eis. Satis est. Et egres
sus ibat secundum consuetudinẽ in mõ
tem oliuarum. Secuti sunt autẽ illũ et
discipuli. Et cum puenisset ad locum
dixit illis. Orate ne intretis
in temptationem. Et ipse auulsus est
ab eis qñtũ iactus est lapidis: et positis
genibus orabat dicens. Pater si vis
transfer calicem istum a me.
Veruntñ non mea volũtas sed tua fiat.

Mar. 14. c.
Heb. 9. c.
Mat. 18. b.
7. 26. b.
Mar. 14. c
Mat. 16. b.
Mar. 14. b
Johã. 13. c.
Mat. 18. a.
Marci. 9. e.
Mat. 20. f.
Mar. 10. f.
D
Mat. 25. c.
Marci. 4. c
Esaie. 53. d
Mar. 15. d.
Mat. 26. d.
Johã. 18. a
Mat. 26. d
Mar. 14. d
E
Mat. 26. d.
Mar. 14. d
Johã. 6. d.

μέσθω. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρα=
νοῦ ἐνισχύων αὐτόν. καὶ γενόμενος ἐν ἀγω
νία, ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἐγένετο δὲ
ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος κα
ταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ἀναστὰς ἀπὸ
τῆς προσευχῆς ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθη=
τάς, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύ
πης. καὶ εἶπεν αὐτοῖς. τί καθεύδετε. ἀναστάν
τες προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πει=
ρασμόν. ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄ=
χλος καὶ ὁ λεγόμενος ἰούδας εἷς τῶν δώ=
δεκα προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισε τῷ ἰη=
σοῦ φιλῆσαι αὐτόν. τοῦτο γὰρ σημεῖον δε
δώκει αὐτοῖς. ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν. ὁ
δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. ἰούδα φιλήματι τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως. ἰδόντες
δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ.
κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ. καὶ ἐπά=
ταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρ=
χιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξι=
όν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. ἐᾶτε ἕως
τούτου. καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ,
ἰάσατο αὐτόν. εἶπε δὲ ὁ ἰησοῦς πρὸς τοὺς
παραγενομένους πρὸς αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ
στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους.
ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαι=
ρῶν καὶ ξύλων. καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ'
ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖ=
ρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστὶν ἡ ὥρα
καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους. συλλαβόν=
τες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον εἰς
τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ πέτρος ἠ=
κολούθει μακρόθεν. ἀψάντων δὲ πῦρ ἐν μέ=
σῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν,
ἐκάθητο ὁ πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. ἰδοῦσα
δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ
φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε. καὶ οὗτος
σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν λέγων.
γύναι οὐκ οἶδα αὐτόν. καὶ μετὰ βραχὺ ἕ
τερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη. καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ
δὲ πέτρος εἶπεν. ἄνθρωπε οὐκ εἰμί. καὶ δια
στάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διισχυ
ρίζετο λέγων. ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ'
αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ γαλιλαῖός ἐστιν. εἶπε
δὲ ὁ πέτρος ἄνθρωπε οὐκ οἶδα ὃ λέγεις.
καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐ=
φώνησεν ἀλέκτωρ. καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐ=
νέβλεψε τῷ πέτρῳ. καὶ ὑπεμνήσθη ὁ πέτρος
τοῦ λόγου τοῦ κυρίου ὡς εἶπεν αὐτῷ, ὅ=
τι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με
τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ πέτρος ἔκλαυσε πι
κρῶς. καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν ἰη
σοῦν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες. καὶ περικα

Apparuit autem illi angelus de celo
confortans eum. Et factus in agonia
prolixius orabat. Et factus est
sudor ei⁹ sicut gutte sanguinis decurrē
tis in terram. Et cum surrexisset ab Mat.26.d Mar.14.d
oratione et venisset ad discipulos suos:
inuenit eos dormientes pre tristitia.
Et ait illis. Quid dormitis? Surgite
orate ne intretis in temptationem.
Adhuc eo loquente ecce turba: Mat.26.e.
et qui vocabatur iudas vn⁹ de duode= Mar.14.e
cim antecedebat eos et appropiquauit ie= Johā.18.a
su: vt oscularetur eum.

Jesus autē dixit illi. Juda osculo
filium hominis tradis. Uidentes Mat.26.e.
autē hi q̄ circa ipsū erāt qđ futurū erat: Mar.14.e
dixerūt ei. Dn̄e si pcutim⁹ i gladio? Et Johā.18.b.
percussit vn⁹ ex illis seruū pn̄cipis sa
cerdotū: et āputauit auriculā eius dexte
rā. Rn̄dens autē iesus ait. Sinite vsq
huc. Et cum tetigisset auriculam eius
sanauit eum. Dixit autē iesus ad eos F
q̄ venerāt ad se principes sacerdotū et
magistratus templi et seniores.
Quasi ad latronē existis cum gladijs Mat.26.e.
et fustib⁹: cū quottidie vobiscū fuerim Mar.14.e.
in templo non extendistis manus Johā.18.d
in me. Sed hec est hora vestra
et potestas tenebrarū. Cōprehendētes Mat.26.f.
autem eum duxerunt ad Mar.14.f.
domū pn̄cipis sacerdotū: petr⁹ vo se Johā.18.c.
quebat eū a longe. Accenso autē igne in me Mat.26.g Mar.14.g
dio atrij et circumsedentibus illis: Johā.18.c.
erat petrus in medio eorum.
Quē cū vidisset ancilla q̄dā sedentē ad
lumen: et eū fuisset intuita dixit. Et hic
cum illo erat. At ille negauit eum di=
cens. Mulier nō noui illū. Et p⁹ pusil
vidēs eū alius dixit. Et tu de illis es. [lū alius
Petr⁹ vero ait. O homo nō sū. Et interual
lo facto q̄si hore vni⁹ alius q̄dā affirma=
bat dicens. Uere et hic cum
illo erat: nā et galileus est.
Et ait petr⁹. Homo nescio quid dicis.
Et cōtinuo adhuc illo loqnte cātauit
gallus. Et conuersus domin⁹ respexit G
petrum. Et recordatus est petrus Mat.26.g
verbi domini sicut dixerat: quia Mar.14.g
priusq̄ gallus cantet: ter me negabis.
Et egressus foras petr⁹ fleuit amare.
Et viri qui tenebant iesum
illudebant ei cedentes. Et velauerunt Mat.26.g.

λύψαντες αυτόν έτυπτον αυτού το πρό-
σωπον. και επηρώτων αυτόν λέγοντες. προ
φήτευσον τίς εστίν ο παίσας σε. και έτερα
πολλά βλασφημούντες έλεγον εις αυτόν.
και ως εγένετο ημέρα, συνήχθη το πρεσβυ
τέριον του λαού αρχιερείς τε και γραμμα-
τείς, και απήγαγον αυτόν εις το συνέδριον
αυτών λέγοντες. ει συ ει ο χριστός ειπέ η-
μίν. είπε δε αυτοίς. εάν υμίν είπω ου μή πι
στεύσητε, εάν δε και ερωτήσω, ου μή αποκρι
θήτε μοι ή απολύσητε. από του νυν έσται ο
υιός του ανθρώπου καθήμενος εκ δεξιών
της δυνάμεως του θεού. είπον δε πάντες.
συ ουν ει ο υιός του θεού. ο δε προς αυ-
τούς έφη. υμείς λέγετε ότι εγώ ειμί. οι δε
είπον. τί έτι χρείαν έχομεν μαρτυρίας, αυ
τοί γαρ ηκούσαμεν από του στόματος αυ
τού. Cap.23.

Και αναστάν άπαν το πλήθος αυτών ή-
γαγον αυτόν επί τον πιλάτον. ήρξαν-
το δε κατηγορείν αυτού λέγοντες. τούτον
εύρομεν διαστρέφοντα το έθνος, και κωλύ
οντα καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ε-
αυτόν χριστόν βασιλέα είναι. ο δε πιλάτος
επηρώτησεν αυτόν λέγων. συ εί ο βασι-
λεύς των ιουδαίων. ο δε αποκριθείς αυτώ
έφη. συ λέγεις. ο δε πιλάτος είπε προς τους
αρχιερείς και τους όχλους. ουδέν ευρίσκω
αίτιον εν τω ανθρώπω τούτω. οι δε επίσ-
χυον λέγοντες. ότι ανασείει τον λαόν δι-
δάσκων καθ' όλης της ιουδαίας, αρξάμενος
από της γαλιλαίας έως ώδε. πιλάτος δε
ακούσας γαλιλαίαν επηρώτησεν ει ο άν-
θρωπος γαλιλαίος εστί. και επιγνούς ότι
εκ της εξουσίας ηρώδου εστίν, ανέπεμψεν
αυτόν προς ηρώδην όντα και αυτόν εν ιε
ροσολύμοις εν ταύταις ταις ημέραις. ο δε
ηρώδης ιδών τον ιησούν, εχάρη λίαν. ην
γαρ θέλων εξ ικανού ιδείν αυτόν. διά το α
κούειν πολλά περί αυτού, και ήλπιζέ τι
σημείον ιδείν υπ' αυτού γινόμενον. επη-
ρώτα δε αυτόν εν λόγοις ικανοίς, αυτός
δε ουδέν απεκρίνατο αυτώ. ειστήκεισαν δε
οι αρχιερείς και οι γραμματείς ευτόνως κα
τηγορούντες αυτού. εξουθενήσας δε αυτόν
ο ηρώδης συν τοις στρατεύμασιν αυτού
και εμπαίξας, περιβαλών αυτόν εσθήτα λαμ
πράν, ανέπεμψεν αυτόν τω πιλάτω. εγέ-
νοντο δε φίλοι ότε πιλάτος και ηρώδης εν
αυτή τη ημέρα μετ' αλλήλων, προϋπήρ-
χον γαρ εν έχθρα όντες προς εαυτούς. πι-
λάτος δε συγκαλεσάμενος τους αρχιερείς
και τους άρχοντας και τον λαόν είπε προς

eum et percutiebant faciem eius: Mar.14.g. Joha.18.d
et interrogauerunt eum dicentes. Prophe
tiza quis est qui te percussit? Et alia
multa blasphemantes dicebant in eum.
Et vt factus est dies: conuenerunt seniores
plebis et principes sacerdotum et scribe:
et duxerunt illum in concilium
suum dicentes. Si tu es christus dic nobis. Mat.26.f. Mar.14.f. Joha.6.g.
Et ait illis. Si vobis dixero non crede
tis mihi: si autem et interrogauero non respondebitis
mihi: neque dimittetis. Ex hoc autem erit Mat.26.f. Mar.14.g Joha.6.g.
filius hominis sedens a dextris
virtutis dei. Dixerunt autem omnes.
Tu ergo es filius dei? Qui
ait. Vos dicitis: quia ego sum. At illi
dixerunt. Quid adhuc desideramus testi Mat.26.g Mar.14.g
monium? ipsi enim audiuimus de ore eius.
Cap.23.

Et surgens omnis multitudo eorum du A
xerunt illum ad pilatum. Ceperunt Mat.27.a. Mar.15.a. Joha.18.c.
autem illum accusare dicentes. Hunc
inuenimus subuertentem gentem nostram et pro
hibentem tributa dari cesari: et dicentem se
christum regem esse. Pilatus autem Mat.27.b. Mar.15.a Joha.18.f.
interrogauit eum dicens. Tu es rex
iudeorum? At ille respondens
ait. Tu dicis. Ait autem pilatus ad Joha.18.g.
principes sacerdotum et turbas. Nihil inue
nio cause in hoc homine. At illi inualescebant
dicentes. Commouit populum docens
per vniuersam iudeam: incipiens
a galilea vsque huc. Pilatus autem
audiens galileam interrogauit si homo
galileus esset. Et vt cognouit quod
de herodis potestate esset: remisit
eum ad herodem qui et ipse hierosolymis erat
illis diebus.
Herodes autem viso iesu: gauisus est valde. B
erat enim cupiens ex multo tempore videre eum:
eo quod audiret multa de eo: et sperabat
signum aliquod videre ab eo fieri. Inter
rogabat autem eum multis sermonibus.
At ipse nihil illi respondebat. Stabant autem Mat.26.f. Mar.14.f.
principes sacerdotum et scribe constanter ac
cusantes eum. Spreuit autem illum
herodes cum exercitu suo:
et illusit indutum veste alba: et
remisit ad pilatum.
Et facti sunt amici herodes et pilatus in
ipsa die: nam antea inimici
erant ad inuicem. Pilatus
autem conuocatis principibus sacerdo-
tum et magistratibus et plebe dixit ad

αυτούς. προσηνέγκατε μοι τον άνθρωπον
τούτον ως αποστρέφοντα τον λαόν, και ι-
δού εγώ ενώπιον υμών ανακρίνας, ουδέν
εύρον εν τω ανθρώπω τούτω αίτιον ων κα
τηγορείτε κατ αυτού. αλλ ουδέ ηρώδης. α
νέπεμψα γαρ υμάς προς αυτόν, και ιδού
ουδέν άξιον θανάτου εστί πεπραγμένον αυ
τώ. παιδεύσας ουν αυτόν απολύσω. ανάγ
κην δε είχεν απολύειν αυτοίς κατά εορτήν έ
να. ανέκραξαν δε παμπληθή λέγοντες. αίρε
τούτον, απόλυσον δε ημίν τον βαραββάν.
όστις ην διά στάσιν τινά γενομένην εν τη πό
λει και φόνον βεβλημένος εις φυλακήν. πά
λιν ουν ο πιλάτος προσεφώνησε θέλων α-
πολύσαι τον ιησούν. οι δε επεφώνουν λέ-
γοντες. σταύρωσον σταύρωσον αυτόν. ο
δε τρίτον είπε προς αυτούς. τι γαρ κακόν
εποίησεν ούτος. ουδέν αίτιον θανάτου εύ-
ρον εν αυτώ. παιδεύσας ουν αυτόν απολύ
σω. οι δε επέκειντο φωναίς μεγάλαις αιτού
μενοι αυτόν σταυρωθήναι, και κατίσχυον αι
φωναί αυτών και των αρχιερέων. ο δε πι
λάτος επέκρινε γενέσθαι το αίτημα αυτών.
απέλυσε δε τον διά στάσιν και φόνον βεβλη
μένον εις την φυλακήν ον ητούντο. τον δε ιη
σούν παρέδωκε τω θελήματι αυτών. και ως
απήγαγον αυτόν επιλαβόμενοι σίμωνός τι
νός κυρηναίου ερχομένου απ αγρού, επέ-
θηκαν αυτώ τον σταυρόν φέρειν όπισθεν
του ιησού. ηκολούθει δε αυτώ πολύ πλή
θος του λαού και γυναικών. αι και εκόπτον
το και εθρήνουν αυτόν. στραφείς δε προς
αυτάς ο ιησούς είπε. θυγατέρες ιερουσα-
λήμ μη κλαίετε επ εμέ, πλήν εφ εαυτάς
κλαίετε και επί τα τέκνα υμών. ότι ιδού έρ
χονται ημέραι, εν αις ερούσι. μακάριαι αι
στείραι, και κοιλίαι αι ουκ εγέννησαν, και
μαστοί οι ουκ εθήλασαν. τότε άρξονται
λέγειν τοις όρεσι, πέσετε εφ ημάς, και τοις
βουνοίς καλύψατε ημάς. ότι ει εν τω υγ-
ρώ ξύλω ταύτα ποιούσιν, εν τω ξηρώ τι
γένηται. ήγοντο δε και έτεροι δύο κακούρ-
γοι συν αυτώ αναιρεθήναι. και ότε απήλ-
θον επί τον τόπον τον καλούμενον κρανίον,
εκεί εσταύρωσαν αυτόν, και τους κακούρ
γους. ον μεν εκ δεξιών, ον δε εξ αριστερών.
ο δε ιησούς έλεγε. πάτερ άφες αυτοίς, ου
γαρ οίδασι τι ποιούσι. διαμεριζόμενοι δε
τα ιμάτια αυτού έβαλον κλήρον. και ειστή-
κει ο λαός θεωρών. εξεμυκτήριζον δε και οι
άρχοντες συν αυτοίς λέγοντες. άλλους έ-
σωσε, σωσάτω εαυτόν, ει ούτος εστίν ο χρι-
στός ο του θεού εκλεκτός. ενέπαιζον δε αυ

illos. Obtulistis mihi hūc hominem Actu. 13. c.
quasi auertentem populum: et ecce
ego coram vobis interrogans nullam
cām inuenio in hoīe isto: ex his ī qui-
bus eum accusatis. Sed neq; herodes. C
Nam remisi vos ad illum: et ecce
nihil dignum morte actum est ei.
Emendatū ergo illū dimittā. Necesse Mat. 27. b.
āt hēbat dimittere eis ꝑ diē festū vnū. Mar. 15. a.
Exclamauit aūt siml' vniuersa turba di
cēs. Tolle hunc: ⁊ dimitte nobis barra Mat. 27. c.
bā. Qui erat ꝓpter seditionē quādā fa- Mar. 15. b.
ctā ī ciuitate ⁊ homicidiū missus ī carce Johā. 18. g.
rē. Iterū aūt pilatꝰ locutꝰ ē ad eos volēs Actu. 3. c.
dimittere iesū. At illi succlamabāt dicē
tes. Crucifige crucifige eum. Ille
āt tertio dixit ad illos. Quid eni mali
fecit iste. Nullam causam mortis inue- Actuū. 13. c.
nio in eo. Corripiam ergo illū ⁊ dimit-
tā. At illi instabant vocibus magnis po
stulantes vt crucifigeret: et iualescebant
voces eorum. Et pilatus
adiudicauit fieri petitionē eorum.
Dimisit āt ill' eū q ꝓpt homicidiū ⁊ se Mat. 27. c.
ditionē missꝰ fuerat ī carcerē quē petebāt Mar. 15. c.
Jesū ꝟo tradidit volūtati eorū. Et cū Johā. 18. g.
ducerēt eū apprehenderūt simonē quēdā D
cyrenēsē venientē de villa: ⁊ imposuerūt Mat. 27. d.
illi crucem portare post Mar. 15. c.
iesū. Sequebat āt post illū mlta turba
populi et mulierum: que plangebant
et lamentabant eum. Cōuersus āt ad
illas iesus dixit. Filie hierusalem:
nolite flere sup me: sed sup vos ipsas
flete: et sup filios vr̄os. Qm̄ ecce ve-
nient dies in quibus dicēt. Beate sup. 21. d.
steriles ⁊ ventres qui nō genuerūt: et Sapien. 3. c.
vbera que non lactauerūt. Tunc icipiēt Esai. 54. a.
dicere montibus: cadite super nos: et Hal. 4. d.
collibus operite nos. Quia si in viridi Apoca. 6. d.
ligno hec faciunt: in arido quid 7. 9. b.
fiet. Ducebant aūt et alij duo nequam Esaie. 2. d.
cum eo vt interficerent. Et postq̄ vene Osee. 10. c.
rūt in locum qui vocatur caluarie: E
ibi crucifixerunt eum et latrones: Mat. 27. d.
vnū a dextris: alterū a sinistris. Nō Mar. 15. d.
Jesus āt dicebat. Pater dimitte illis. Johā. 19. c.
eniz sciunt quid faciūt. Diuidētes vero Mat. 27. d.
vestimēta eiꝰ miserūt sortes. Et stabat Mar. 15. d.
populus spectans: ⁊ deridebant eum Johā. 19. d.
pricipes cū eis dicētes. Alios saluos fe
cit: se saluum faciat: si hic est christus
dei electus. Illudebāt autem ei Mat. 27. f.

τῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, καὶ ὄ
ξος προσφέροντες αὐτῷ καὶ λέγοντες. εἰ σὺ
εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων, σῶσον σεαυ-
τόν. ἦν δὲ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ γεγραμμένη ἐπ'
αὐτῷ γράμμασιν ἑλληνικοῖς καὶ ῥωμαϊ-
κοῖς καὶ ἑβραϊκοῖς. οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς
τῶν ἰουδαίων. εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων
κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν λέγων. εἰ
σὺ εἶ ὁ χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος, ἐπετίμα αὐτῷ λέ-
γων. οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐ
τῷ κρίματι εἶ. καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια
γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν. οὗ-
τος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε. καὶ ἔλεγε
τῷ ἰησοῦ. μνήσθητί μου κύριε ὅταν ἔλθῃς
ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰη-
σοῦς. ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔ-
σῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη,
καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως
ὥρας ἐνάτης. καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσ-
χίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον, καὶ
φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ ἰησοῦς εἶπε. πά-
τερ εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμα
μου. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐξέπνευσεν. ἰδὼν δὲ
ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν
θεὸν λέγων. ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δί-
καιος ἦν. καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄ
χλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες
τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑ
πέστρεφον. εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνω-
στοὶ αὐτοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνα
κολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ὁ-
ρῶσαι ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι ἰω-
σὴφ βουλευτὴς ὑπάρχων ἀνὴρ ἀγαθὸς
καὶ δίκαιος, οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμέ-
νος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ ἀρι
μαθαίας πόλεως τῶν ἰουδαίων, ὃς προσεδέ
χετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. οὗ-
τος προσελθὼν τῷ πιλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶ
μα τοῦ ἰησοῦ. καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν
αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι
λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμε-
νος. καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευὴ σάββατον ἐπέ
φωσκε. κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες, αἵ-
τινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς γαλι
λαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη
τὸ σῶμα αὐτοῦ. ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμα
σαν ἀρώματα καὶ μύρα, καὶ τὸ μὲν σάββα-
τον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν. Cap. 24.

Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βα-
θέως ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρουσαι
ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, καὶ τινὲς σὺν αὐ

et milites accedentes: et acetum Mar. 15. f.
offerentes ei dicentes. Si tu Joha. 19. e.
es rex iudeorum: saluum te fac.
Erat autem et superscriptio scripta sup Mat. 27. e.
eum litteris grecis et latinis Mar. 15. c.
et hebraicis. Hic est rex Joha. 19. d
iudeorum. Unus autem de his qui pendebant Mat. 27. e.
latronibus blasphemabat eum dicens. Si Mar. 15. c.
tu es christus saluum fac teipsum et nos. F
Respondens autem alter increpabat eum dicens. Mat. 27. e. Mar. 15. e.
Neque tu times deum: qui in eadem
damnatione es. Et nos quidem iuste
nam digna factis recipimus. Hic
vero nihil mali gessit. Et dicebat ad
iesum. Domine memento mei cum veneris
in regnum tuum. Et dixit illi iesus.
Amen dico tibi: hodie mecum eris
in paradiso. Erat autem fere hora sexta:
et tenebre facte sunt in vniuersam terram vsque
in horam nonam. Et obscuratus est sol: et Apoc. 6. c.
velum templi scissum est medium: et Mat. 27. f. Mar. 15. f.
clamans voce magna iesus ait. Pater
in manus tuas commendo spiritum Psal. 30.
meum. Et hec dicens expirauit. Videns autem Mat. 27. f.
centurio quod factum fuerat: glorificauit Mar. 15. f.
deum dicens. Vere hic homo iustus
erat. Et omnis turba eorum qui simul aderant
ad spectaculum istud: et videbant
que fiebant percutientes pectora sua reuer
tebantur. Stabant autem omnes noti G
eius a longe: et mulieres que secute
eum erant a galilea hec videntes.
Et ecce vir nomine ioseph Mat. 27. g.
qui erat decurio vir bonus Mar. 15. g. Joha. 19. g.
et iustus: hic non consenserat
concilio et actibus eorum: ab arimathia
ciuitate iudee: qui expectabat
et ipse regnum dei. Hic Mat. 27. g. Mar. 15. g.
accessit ad pilatum et petijt corpus Joh. 19. g.
iesu: et depositum inuoluit in
sindone: et posuit eum in monumento
exciso: in quo nondum quisquam positus fuerat.
Et dies erat parasceues: et sabbatum illuce
scebat. Subsecute autem mulieres que
cum eo venerant de galilea
viderunt monumentum: et quemadmodum posi
tum erat corpus eius. Et reuertentes parauerunt
aromata et vnguenta: et sabbato quidem
siluerunt secundum mandatum. Cap. 24.

Una autem sabbati valde diluculo A
venerunt ad monumentum portantes Mat. 28. a. Mar. 16. a.
que parauerant aromata: et

ταίς. εὗρον δε/τον λίθον αποκεκυλισμέ=
νον ἀπό/του μνημείου, και εισελθοῦσαι
ουχ εὗρον/το σῶμα/του κυρίου ιησοῦ.
και εγένετο εν/τω διαπορεῖσθαι αὐτάς
περί τούτου, και ιδοὺ ἄνδρες δύο ε=
πέστησαν αυταίς εν εσθήσεσιν αστραπτού=
σαις. εμφόβων δε γενομένων αυτῶν και
κλινουσῶν/το πρόσωπον εις/την γην, εἶπον
προς αυτάς. τι ζητεῖτε/τον ζῶντα μετά/των
νεκρῶν. ουκ εστίν ὧδε αλλ ηγέρθη. μνήσ=
θητε ως ελάλησεν υμίν έτι ὢν εν/τη γαλι=
λαία, λέγων. ότι δει/τον υιόν/του ανθρώ
που παραδοθῆναι εις χεῖρας ανθρώπων α=
μαρτωλῶν, και σταυρωθῆναι, και/τη τρίτη η
μέρα αναστῆναι. και εμνήσθησαν/των ρημά=
των αυτοῦ. και υποστρέψασαι ἀπό/του
μνημείου, απήγγειλαν ταῦτα πάντα/τοις
ένδεκα και πᾶσι/τοις λοιποίς. ἦσαν δε/η μα=
γδαληνή μαρία και ιωάννα και μαρία ιακώ
βου, και/αι λοιπαί σὺν αυταίς, αι έλεγον
προς/τους αποστόλους ταῦτα, και εφάνη=
σαν ενώπιον αυτῶν ωσεί λῆρος/τα ρήματα
αυτῶν, και ηπίστουν αυταίς./ο δε πέτρος
αναστάς έδραμεν επί/το μνημεῖον, και πα
ρακύψας βλέπει/τα οθόνια κείμενα μόνα, και
απῆλθε προς εαυτόν θαυμάζων/το γεγο=
νός. και ιδοὺ δύο εξ αυτῶν ἦσαν πορευόμε
νοι εν αυτῇ/τη ημέρα εις κώμην απέχουσαν
σταδίους εξήκοντα ἀπό ιερουσαλήμ, η ὄ=
νομα εμμαοῦς. και αυτοί ωμίλουν προς α
λλήλους περί πάντων/των συμβεβηκότων
τούτων. και εγένετο εν/τω ομιλεῖν αυτούς
και συζητεῖν, και αυτός/ο ιησοῦς εγγίσας
συνεπορεύετο αυτοίς./οι δε οφθαλμοί αυ=
τῶν εκρατοῦντο/του μη επιγνῶναι αυτόν.
εἶπε δε προς αυτούς. τίνες/οι λόγοι οὗτοι
ους αντιβάλλετε προς αλλήλους περιπα=
τοῦντες, και εστέ σκυθρωποί. αποκριθείς δε
/ο εις ῳ ὄνομα κλεόπας, εἶπε προς αυτόν.
συ μόνος παροικείς ιερουσαλήμ, και ουκ
έγνως/τα γενόμενα εν αυτῇ εν/ταις ημέ=
ραις ταύταις. και εἶπεν αυτοίς, ποῖα. οι
δε εἶπον αυτῷ/τα περί ιησοῦ/του ναζω=
ραίου, ος εγένετο ανήρ προφήτης, δυνα=
τός εν έργῳ και λόγῳ εναντίον/του θε=
οῦ και παντός/του λαοῦ, ὅπως τε παρέ
δωκαν αυτόν/οι αρχιερείς και/οι άρχοντες
ημῶν εις κρίμα θανάτου και εσταύρωσαν αυ
τόν. ημείς δε ηλπίζομεν ότι αυτός εστίν/ο μέ
λλων λυτροῦσθαι/τον ισραήλ. αλλάγε συν
πᾶσι τούτοις τρίτην ταύτην ημέραν άγει σή
μερον, αφ οὗ ταῦτα εγένετο. αλλά και γυ

inuenerunt lapidem reuolutum — Johā.20.a
a monumento: et ingresse
non inuenerunt corpus domini iesu.
Et factū ē dū mēte ꝯsternate eēnt
de isto: ecce duo viri steterunt
secus illas in veste fulgenti. Cum — Mat.28.a
timerent autem et — Mar.16.c.
declinarent vultum in terrā: dixerunt
ad illas. Quid queritis viuentē cum
mortuis? Nō est hic sz surrexit. Recor=
damini qͥliter locut9 ē vobis cū adhuc ī
galilea eēt dicēs. Quia oportet filiū ho
minis tradi in manus hominū pctōꝛꝫ
et crucifigi: et die tertia
resurgere. Et recordate sunt verborum — Mat.28.b.
eius. Et regresse a — Mar.16.c.
monumento nunciauerunt hec oīa illis — B
vndeci: ꝛ ceterꝭ oib9. Erat autē maria
magdalene et iohāna et maria iacobi:
et cetere que cum eis erāt: que dicebāt
ad apostolos hec: et visa sunt
ante illos sicut deliramentum verba
ista: et non crediderūt illis. Petr9 aūt
surgēs cucurrit ad monumentū: ꝛ ꝓcū
bens vidit linteamina sola posita: et
abijt secum mirans quod factū fuerat.
Et ecce duo ex illis ibant
ipsa die in castellum quod erat in spa=
cio stadiorum sexaginta ab hierl'm noīe
emauꝫ. Et ipsi loquebantur ad inuiceꝫ
de his omnibus que acciderant.
Et factum est dum fabularentur — Mar.16.c.
ꝛ secū qͥrerēt: ꝛ ipse iesus appropiquās
ibat cum illis. Oculi autem illorum
tenebantur ne eum agnoscerent.
Et ait ad illos. Qui sunt hi sermones
quos confertis ad inuiceꝫ ambulantes:
et estis tristes? Et respondens
vnus cui nomen cleophas dixit ei.
Tu solus peregrin9 es in hierl'm: ꝛ nō
cognouisti que facta sunt in illa
his dieb9? Quibus ille dixit. Que?
Et dixerūt de iesu nazareno — C
qui fuit vir propheta: potens
in omni opere et sermone coram deo
et omni populo. Et quomō eū tradide
rūt summi sacerdotes et principes
nr̄i in dānationē mortꝭ ꝛ crucifixerūt euꝫ.
Nos autem sperabamus: quia ipse eēt
redempturus israel. Et nunc super
hec omnia tertia dies est hodie:
ꝙ hec facta sunt. Sed ꝛ mulieres

μαίκες τινές εξ ημών εξέστησαν ημάς γενόμε
ναι όρθριαι επί το μνημείον, και μη ευρού
σαι το σώμα αυτού ήλθον λέγουσαι και οπ
τασίαν αγγέλων εωρακέναι, οι λέγουσιν αυ
τόν ζην. και απήλθόν τινές των συν ημίν επί
το μνημείον, και εύρον ούτως καθώς και
αι γυναίκες είπον, αυτόν δε ουκ είδον. και
αυτός είπε προς αυτούς. ω ανόητοι και
βραδείς τη καρδία του πιστεύειν επί πά=
σιν οις ελάλησαν οι προφήται. ουχί ταύτα
έδει παθείν τον χριστόν, και εισελθείν εις
την δόξαν αυτού. και αρξάμενος από μωσέ
ως και από πάντων των προφητών διηρ=
μήνευεν αυτοίς εν πάσαις ταις γραφαίς τα
περί εαυτού. και ήγγισαν εις την κώμην
ου επορεύοντο, και αυτός προσεποιείτο
πορρωτέρω πορεύεσθαι. και παρεβιάσαντο
αυτόν λέγοντες. μείνον μεθ ημών ότι προς
εσπέραν εστί, και κέκλικεν η ημέρα. και εισήλ
θε του μείναι συν αυτοίς. και εγένετο εν τω
κατακλιθήναι αυτόν μετ αυτών, λαβών τον
άρτον ευλόγησε, και κλάσας επεδίδου
αυτοίς. αυτών δε διηνοίχθησαν οι οφθαλ
μοί και επέγνωσαν αυτόν, και αυτός άφαν
τος εγένετο απ αυτών. και είπον προς αλλή
λους. ουχί η καρδία ημών καιομένη ην εν
ημίν, ως ελάλει ημίν εν τη οδώ, και ως δι
ήνοιγεν ημίν τας γραφάς. και αναστάντες
αυτή τη ώρα υπέστρεψαν εις ιερουσαλήμ,
και εύρον συνηθροισμένους τους ένδεκα και
τους συν αυτοίς λέγοντας, ότι ηγέρθη ο
κύριος όντως και ώφθη σίμωνι. και αυτοί ε
ξηγούντο τα εν τη οδώ, και ως εγνώσθη
αυτοίς εν τη κλάσει του άρτου. ταύτα δε
αυτών λαλούντων, και αυτός ο ιησούς έσ=
τη εν μέσω αυτών, και λέγει αυτοίς. ειρήνη
υμίν. πτοηθέντες δε και έμφοβοι γενόμε=
νοι, εδόκουν πνεύμα θεωρείν, και είπεν αυ=
τοίς. τι τεταραγμένοι εστέ, και διά τι δια=
λογισμοί αναβαίνουσιν εν ταις καρδίαις υ=
μών. ίδετε τας χείρας μου και τους πόδας
μου, ότι αυτός εγώ ειμί. ψηλαφήσατε με
και ίδετε, ότι πνεύμα σάρκα και οστέα ουκ
έχει, καθώς εμέ θεωρείτε έχοντα. και τού=
το ειπών επέδειξεν αυτοίς τας χείρας και
τους πόδας. έτι δε απιστούντων αυτών α
πό της χαράς και θαυμαζόντων, είπεν αυτοίς
έχετε τι βρώσιμον ενθάδε. οι δε επέδωκαν
αυτώ ιχθύος οπτού μέρος, και από μελισ
σείου κηρίου. και λαβών ενώπιον αυτών έφα
γεν.
είπε δε αυτοίς. ούτοι οι λόγοι ους ελάλησα

quedam ex nostris terruerunt nos: que
ante lucem fuerunt ad monumentum: et non inuen
to corpore eius: venerunt dicentes se etiam visi
onem angelorum vidisse: qui dicunt eum
viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad
monumentum: et ita inuenerunt sicut
mulieres dixerunt: ipsum vero non inuenerunt. Et
ipse dixit ad eos. O stulti et
tardi corde ad credendum in omnibus
que locuti sunt prophete. Nonne hec [Act. 14. d]
oportuit pati christum: et ita intrare in
gloriam suam? Et incipiens a moyse **D**
et omnibus prophetis: interpretabatur
illis in omnibus scripturis que
de ipso erant. Et appropinquerunt castello
quo ibant: et ipse se finxit
longius ire. Et coegerunt [Gen. 19. a]
illum dicentes. Mane nobiscum domine quoniam ad
vesperascit: et inclinata est iam dies. Et in
trauit cum illis. Et factum est dum
recumberet cum eis: accepit
panem et benedixit ac fregit: et porrigebat
illis. Et aperti sunt oculi eorum
et cognouerunt eum: et ipse euanuit
ex oculis eorum. Et dixerunt ad inuicem.
Nonne cor nostrum ardens erat in
nobis: dum loqueretur in via et aperiret
nobis scripturas? Et surgentes
eadem hora regressi sunt in hierusalem:
et inuenerunt congregatos vndecim: et
eos qui cum illis erant dicentes: quod surrexit
dominus vere: et apparuit simoni. Et ipsi nar **E**
rabant que gesta erant in via: et quomodo cogno
uerunt eum in fractione panis. Dum autem hec
loquuntur: stetit iesus
in medio eorum et dixit eis. Pax
vobis. Ego sum: nolite timere. Conturbati
vero et conterriti existimabant se spiritum videre.
Et dixit eis. Quid turbati estis: et cogi
tationes ascendunt in corda vestra:
videte manus meas et pedes:
quia ego ipse sum. Palpate
et videte: quia spiritus carnem et ossa non
habet: sicut me videtis habere. Et cum hoc
dixisset ostendit eis manus et
pedes. Adhuc autem illis non credentibus
et mirantibus pre gaudio dixit.
Habetis hic aliquid quod manducetur? At illi
ei partem piscis assi: et fauum obtulerunt **F**
mellis. Et cum manducasset coram eis: sumens
reliquias dedit eis. locutus sum
Et dixit ad eos. Hec sunt verba que lo

προς υμάς έτι ων συν υμίν, ότι δει πληρωθήναι πάντα τα γεγραμμένα εν τω νόμω μωσέως και προφήταις και ψαλμοίς περί εμού. Τότε διήνοιξεν αυτών τον νουν του συνιέναι τας γραφάς, και είπεν αυτοίς. ότι ούτως γέγραπται, και ούτως έδει παθείν τον χριστόν, και αναστήναι εκ νεκρών τη τρίτη ημέρα, και κηρυχθήναι επί τω ονόματι αυτού μετάνοιαν και άφεσιν αμαρτιών εις πάντα τα έθνη, αρξάμενον από ιερουσαλήμ. υμείς δε εστέ μάρτυρες τούτων. και ιδού εγώ αποστέλλω την επαγγελίαν του πατρός μου εφ υμάς. υμείς δε καθίσατε εν τη πόλει ιερουσαλήμ, έως ου ενδύσησθε δύναμιν εξ ύψους. εξήγαγε δε αυτούς έξω έως εις βηθανίαν, και επάρας τας χείρας αυτού, ευλόγησεν αυτούς. και εγένετο εν τω ευλογείν αυτόν αυτούς διέστη απ αυτών, και ανεφέρετο εις τον ουρανόν. και αυτοί προσκυνήσαντες αυτόν υπέστρεψαν εις ιερουσαλήμ μετά χαράς μεγάλης. και ήσαν διαπαντός εν τω ιερώ αινούντες και ευλογούντες τον θεόν. αμήν.

Τέλος του κατά λουκάν αγίου ευαγγελίου.

ad vos cū adhuc eē͂ vobiscū: qm̄ neces
omnia q̄ scripta sunt i lege ꝑ se e͂ ipleri
moysi et prophetis ꝛ psalmis de
me. Tunc aperuit illis sensum vt H
itelligerēt scripturas: ꝛ dixit eis. Qm̄ Actu. 17. a.
sic scriptum est: ꝛ sic oportebat
christum pati ꝛ resurgere a mortuis
tertia die: et predicari in nomine
eius pn̄iam et remissionem peccatorū
in omnes gentes: incipiētibus ab hiero
solyma. Vos aūt testes estis horum. Et
ecce ego mittam promissum Actuū. i. a.
patris mei in vos. Vos autem sedete
in ciuitate quoadusq̧ induamini
virtute ex alto. Eduxit aūt eos foras
in bethaniam: et eleuatis manibus
suis benedixit eis. Et factū est dum Mar. 16. g
benediceret illis recessit ab eis: Actu. i. b.
et ferebatur in celum. Et ipsi
adorantes regressi sunt in
hierusalē cū gaudio magno. Et erant
sēper in templo laudantes et
benedicentes deum. Amen.

Explicit euangelium secundum Lucam.

Incipit prologus in euangelium secundum Johannem.

Hic est Johannes euangelista vnus ex discipulis domini: qui virgo a deo electus est: quem de nuptijs volentem nubere vocauit deus. Cui virginitatis in hoc duplex testimoniū datur in euāgelio: q̄ et pre ceteris dilectus a deo dicitur: ꝛ huic matrem suam pendens in cruce cōmendauit dominus: vt virginē virgo seruaret. Denique manifestans in euangelio q̄ erat ipse incorruptibilis verbi opus inchoans: solus verbū carnē factum esse: nec lumen a tenebris comprehensum fuisse testatur primum signum ponens quod in nuptijs fecit dominus: ostendens q̄ ipse erat: vt legentibus demonstraret q̄ vbi dominus inuitatus sit: deficere nuptiarum vinum debeat: ꝛ veteribus imutatis: noua omnia que a xp̄o instituūtur appareāt. Hoc aūt euāgeliū scripsit in asia: postea q̄ in pathmos insula apocalypsim scripserat: vt cui in principio canonis incorruptibile principiū prenotatur in genesi: ei etiā incorruptibilis finis per virginē in apocalypsi redderetur dicente christo. Ego sum alpha ꝛ o. Et hic est iohānes qui sciens superuenisse diē recessus sui: conuocatis discipulis suis in epheso: per multa signorum experimēta promens christum: descendens in defossum sepulture locum: facta oratione positus est ad patres suos tam extraneus a dolore mortis q̄ a corruptione carnis inuenitur alienus. Tum post omnes euangeliū scripsit: et hoc virgini debebatur. Quorum tamen vel scriptorum temporis dispositio vel librorum ordinatio ideo a nobis per singula non exponitur: vt sciendi desiderio collato ꝛ querentibus fructus laboris et deo magisterij doctrina seruetur.

Explicit prologus.

Τὸ κατὰ ἰωάννην ἅγιον εὐαγγέλιον. Cap. i.

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. πάντα διʼ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν ὃ γέγονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ ἰωάννης. οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι διʼ αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλʼ ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος διʼ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλʼ ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγε λέγων. οὗτος ἦν ὃν εἶπον, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. ὅτι ὁ νόμος διὰ μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ ἰησοῦ χριστοῦ ἐγένετο. θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε. ὁ μονογενὴς υἱός ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ ἰωάννου ὅτε ἀπέστειλαν οἱ ἰουδαῖοι ἐξ ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν. σὺ τίς εἶ. καὶ ὡμολόγησε καὶ οὐκ ἠρνήσατο. καὶ ὡμολόγησεν ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός. καὶ ἠρώτησαν αὐτόν. τί οὖν ἠλίας εἶ σύ. καὶ λέγει οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης εἶ σύ. καὶ ἀπεκρίθη. οὔ. εἶπον οὖν αὐτῷ. τίς εἶ, ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς. τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ. ἔφη. ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν ἠσαΐας ὁ προφήτης. καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν φαρισαίων. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπον αὐτῷ. τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός οὔτε

Incipit euangeliū scḋm Johānē. Cap. i.

A In principio erat verbū: & verbū erat apd' deū: & deus erat verbū: hoc erat in prīcipio apd' deū. Oīa p ipsū facta sūt: & sine ipso factū est nihil. Qd' factū ē in ipso vita erat: et vita erat lux hominum: et lux in tenebris lucet: et tenebre eam nō cōprehēderūt. Fuit homo missus a deo: cui nomen erat iohannes. (Mat.3.a. I.3.d) Hic venit in testimoniū vt testimoniū phiberet de lumine: vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sꝫ vt testimoniū phiberet de luie. Erat lux vera: que illuminat omnem hoiem venientem in hunc mundū. B In mundo erat: & mundus per ipsum factus est: et mund' eū nō cognouit. In propria venit: et sui eū nō receperūt. Quotquot aūt receperūt eū: dedit eis potestatez filios dei fieri his qui credunt in nomine ei'. Qui nō ex sāguinib' neqꝫ ex volūtate carnis: neqꝫ ex volūtate viri: sed ex deo nati sunt. Et verbum caro factum est: et habitauit in nobis. Et vidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti a patre: plenum gratie & veritatis. Johānes testimoniū phibꝫ de ipso et clamat dicens. Hic erat quē dixi: qui post me venturus est: ante me fact' est: qꝛ prior me erat. C Et de plenitudine eius nos omnes accepim' et gratiam pro gratia: quia lex per moysen data est: gratia & veritas per iesum christū facta est. Deū nemo vidit vnqꝫ. (1.Joh.4.c.) Unigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarrauit. Et hoc est testimonium iohannis: (I.5.f.) quando miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes & leuitas ad eū vt iterrogarēt eū. Tu qs es? Et cōfessus est & nō negauit. Et confessus ē: quia nō sum ego xp̄s. Et iterrogauerūt eū. Quid ergo? Helias es tu? Et dixit nō sū. Propheta es tu? Et rn̄dit. Nō. Dixerūt ergo ei. Quis es vt rn̄sū dem' his q̄ miserūt nos. Quid dicis de teipso? Ait. Ego vox clamantis in deserto: dirigite viam dn̄i: sicut dixit esaias propheta. (Esai.40.a Mat.3.a. Mar.1.a. Luce.3.a.) Et qui missi fuerāt erant ex phariseis. D Et iterrogauerūt eū: & dixerūt ei. Quid ergo baptizas si tu nō es xp̄s: neqꝫ

ἠλίας; οὔτε ὁ προφήτης. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ
ἰωάννης λέγων. ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι. μέ
σος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.
αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμ
προσθεν μου γέγονεν, οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξι
ος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδή
ματος. ταῦτα ἐν βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ
ἰορδάνου, ὅπου ἦν ἰωάννης βαπτίζων. τῇ
ἐπαύριον βλέπει ὁ ἰωάννης τὸν ἰησοῦν ἐρ-
χόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει. ἴδε ὁ ἀμ-
νὸς τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κό
σμου. οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον. ὀπίσω
μου ἔρχεται ἀνήρ, ὃς ἔμπροσθεν μου γέ-
γονεν ὅτι πρῶτός μου ἦν, κἀγὼ οὐκ ᾔδειν
αὐτόν. ἀλλ᾽ ἵνα φανερωθῇ τῷ ἰσραήλ, διά
τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων.
καὶ ἐμαρτύρησεν ἰωάννης λέγων. ὅτι τεθέα
μαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν
ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ᾽ αὐτόν. κἀγὼ οὐκ
ᾔδειν αὐτόν. ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με βαπτίζειν
ἐν ὕδατι ἐκεῖνός μοι εἶπεν. ἐφ᾽ ὃν ἂν ἴδῃς τὸ
πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ᾽ αὐτόν,
οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ
κἀγὼ ἑώρακα καὶ μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτός
ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. τῇ ἐπαύριον πάλιν
εἱστήκει ὁ ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐ-
τοῦ δύο, καὶ ἐμβλέψας τῷ ἰησοῦ περιπα-
τοῦντι, λέγει. ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἤ-
κουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος,
καὶ ἠκολούθησαν τῷ ἰησοῦ. στραφεὶς δὲ ὁ
ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολου-
θοῦντας, λέγει αὐτοῖς. τί ζητεῖτε. οἱ δὲ εἶ-
πον αὐτῷ. ῥαββί, ὃ λέγεται ἑρμηνευόμενον
διδάσκαλε, ποῦ μένεις. λέγει αὐτοῖς. ἔρ-
χεσθε καὶ ἴδετε. ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει,
καὶ παρ᾽ αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην.
ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. ἦν ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς
σίμωνος πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκου-
σάντων παρὰ ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάν-
των αὐτῷ. εὑρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀ-
δελφὸν τὸν ἴδιον σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ.
εὑρήκαμεν τὸν μεσίαν ὅ ἐστι μεθερμηνευόμε
νον χριστός. καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν ἰη
σοῦν. ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, εἶπε. σὺ
εἶ σίμων ὁ υἱὸς ἰωνᾶ, σὺ κληθήσῃ κηφᾶς ὃ
ἑρμηνεύεται πέτρος. τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν
ἐξελθεῖν εἰς τὴν γαλιλαίαν, καὶ εὑρίσκει φί
λιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ἀκολού-
θει μοι. ἦν δὲ ὁ φίλιππος ἀπὸ βηθσαϊδὰ ἐκ
τῆς πόλεως ἀνδρέου καὶ πέτρου. εὑρίσκει
φίλιππος τὸν ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῷ.
ὃν ἔγραψε μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προ-
φῆται, εὑρήκαμεν ἰησοῦν τὸν υἱὸν ἰωσὴφ τὸν

helias? nec propheta? Respondit eis
iohãnes dicẽs. Ego baptizo in aq̃: me Mat.3.c.
dius autem vestrũ stetit quẽ vos nescitis. Mar.1.b.
Ipse est qui post me venturus est: qui an Luce.3.d. Actuũ.1.a.
te me factus est: cuius ego non sum dignus 19.a.
vt soluam eius corrigiam calciamenti.
Hec in bethania facta sunt trans
iordanem vbi erat iohannes baptizãs.
Altera die vidit iohannes iesum venientẽ
ad se et ait. Ecce agnus
dei: ecce qui tollit peccatum mundi.
Hic est de quo ego dixi. Post
me venit vir qui ante me factus est:
quia prior me erat: et ego nesciebam
eũ. Sed vt manifestetur in israel: propterea
veni ego in aqua baptizans.
Et testimonium perhibuit iohãnes dicẽs. E
spiritum descẽdentẽ quasi colũbã Quia vidi Mat.3.g.
de celo et mansit super eũ: et ego ne Mar.1.b. Luce.3.e.
sciebam eũ. Sed qui misit me baptizare
in aqua: ille mihi dixit. Super quẽ vi-
deris spiritum descendentẽ et manentẽ super eũ:
hic est qui baptizat in spiritu sancto.
Et ego vidi et testimonium perhibui quia hic
est filius dei. Altera die iterum
stabat iohannes: et ex discipulis eius
duo et respiciens iesum ambulantem
dicit. Ecce agnus dei. Et audierunt
eum duo discipuli loquentem:
et secuti sunt iesum. Conuersus autem
iesus et videns eos sequentes se:
dixit eis. Quid queritis? Qui dixerunt
ei. Rabbi: quod dicitur interpretatum
magister: vbi habitas? Dicit eis: venite
et videte. Venerunt et viderunt vbi mane F
ret: et apud eum manserunt die illo.
Hora autem erat quasi decima. Erat autem andre
as frater simonis petri vnus ex duobus qui
a iohãne et secuti fuerant audierant
eum. Inuenit hic primum fratrem
suum symonem et dicit ei.
Inuenimus messiam quod est interpretatũ
christus. Et adduxit eum ad iesum.
Intuitus autem eum iesus dixit. Tu
es simon filius iona: tu vocaberis cephas
quod interpretatur petrus. In crastinũ voluit
exire in galileam: et inuenit philippũ.
Et dicit ei iesus. Sequere
me. Erat autem philipus a bethsaida G
ciuitate andree et petri. Inuenit
philippus nathanael: et dicit ei.
Que scripsit moyses in lege et prophete:
inuenimus iesum filium ioseph

από ναζαρέτ. και είπεν αυτώ ναθαναήλ. εκ ναζαρέτ δύναται τι αγαθόν είναι. λέγει αυτώ φίλιππος. έρχου και ίδε. είδεν ο ιησούς τον ναθαναήλ ερχόμενον προς αυτόν και λέγει περί αυτού ίδε αληθώς ισραηλίτης εν ω δόλος ουκ εστί. λέγει αυτώ ναθαναήλ. πόθεν με γινώσκεις. απεκρίθη ιησούς και είπεν αυτώ. προ του σε φίλιππον φωνήσαι όντα υπό την συκήν είδον σε. απεκρίθη ναθαναήλ και λέγει αυτώ. ραββί, συ ει ο υιός του θεού, συ ει ο βασιλεύς του ισραήλ. απεκρίθη ιησούς και είπεν αυτώ ότι είπον σοι είδον σε υποκάτω της συκής πιστεύεις, μείζω τούτων όψει. και λέγει αυτώ. αμήν αμήν λέγω υμίν, απάρτι όψεσθε τον ουρανόν ανεωγότα και τους αγγέλους του θεού αναβαίνοντας και καταβαίνοντας επί τον υιόν του ανθρώπου. Cap.2.

Και τη ημέρα τη τρίτη γάμος εγένετο εν κανά της γαλιλαίας, και ην η μήτηρ του ιησού εκεί. εκλήθη δε και ο ιησούς και οι μαθηταί αυτού εις τον γάμον. και υστερήσαντος οίνου, λέγει η μήτηρ του ιησού προς αυτόν. οίνον ουκ έχουσι. λέγει αυτή ο ιησούς τι εμοί και σοι γύναι. ούπω ήκει η ώρα μου. λέγει η μήτηρ αυτού τοις διακόνοις. ό τι αν λέγει υμίν ποιήσατε. ήσαν δε εκεί υδρίαι λίθιναι εξ κείμεναι κατά τον καθαρισμόν των ιουδαίων χωρούσαι ανά μετρητάς δύο η τρείς. λέγει αυτοίς ο ιησούς. γεμίσατε τας υδρίας ύδατος. και εγέμισαν αυτάς έως άνω. και λέγει αυτοίς. αντλήσατε νυν και φέρετε τω αρχιτρικλίνω. και ήνεγκαν. ως δε εγεύσατο ο αρχιτρίκλινος το ύδωρ οίνον γεγενημένον, και ουκ ήδει πόθεν εστίν, οι δε διάκονοι ήδεισαν οι ηντληκότες το ύδωρ, φωνεί τον νυμφίον ο αρχιτρίκλινος και λέγει αυτώ. πας άνθρωπος πρώτον τον καλόν οίνον τίθησι, και όταν μεθυσθώσι, τότε τον ελάσσω. συ τετήρηκας τον καλόν οίνον έως άρτι. ταύτην εποίησε την αρχήν των σημείων ο ιησούς εν κανά της γαλιλαίας, και εφανέρωσε την δόξαν αυτού, και επίστευσαν εις αυτόν οι μαθηταί αυτού. μετά τούτο κατέβη εις καπερναούμ αυτός και η μήτηρ αυτού, και οι αδελφοί αυτού. και οι μαθηταί αυτού, και εκεί έμειναν ου πολλάς ημέρας. και εγγύς ην το πάσχα των ιουδαίων. και ανέβη εις ιεροσόλυμα ο ιησούς. και εύρεν εν τω ιερώ τους πωλούντας βόας και πρόβατα, και περιστεράς, και τους κερματιστάς καθημένους. και ποιήσας φραγέλλιον εκ σχοινίου, πάντας εξέβαλεν

a nazareth. Et dixit ei nathanael. A nazareth pōt aliq̄d boni esse. Dicit ei philippus. Ueni et vide. Uidit iesus nathanael venientem ad se et dicit de eo. Ecce vere israelita: in quo dolus nō est. Dicit ei nathanael. Unde me nosti. respondit iesus et dixit ei. Priusq̄ te philippꝰ vocaret cū eēs sub ficu vidi te. Respōdit ei nathanael et ait. Rabbi tu es filius dei: tu es rex israel. Respondit iesus et dixit ei. Quia dixi tibi vidi te sub ficu credis: maius his videbis. Et dicit ei. Amen amen dico vobis: amodo videbitis celū apertum et angelos dei ascendentes et descendentes supra filium hominis. Cap.2.

Et tertia die nuptie facte sunt in chana galilee: et erat mater iesu ibi. Vocatus est aūt et iesꝰ et discipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino: dicit mater iesu ad eum. Vinum non habent. Et dicit ei iesus. Quid mihi et tibi est mulier? Nōdū venit hora mea. Dicit mr̄ eiꝰ ministris. Quodcūq̄ dixerit vobis facite. Erāt āt ibi lapidee hydrie sex posite scđz purificationē iudeorum capiētes singule metretas binas vel ternas. Dicit eis iesus. Implete hydrias aq̄. Et ipleuerūt eas vsq̄ ad sūmū. Et dicit eis iesus. Haurite nunc et ferte architriclino. Et tulerūt. Ut aūt gustauit architriclinus aquam vinum factum: et non sciebat vnde esset: ministri aūt sciebant qui hauserūt aquā: vocat sponsum architriclinus et dicit ei. Omnis homo primum bonū vinū ponit: et cum inebriati fuerit tūc id qđ deteriꝰ ē. Tu āt seruasti bonū vinū vsq̄ adhuc. Hoc fecit initium signoꝝ iesus in chana galilee: et manifestauit gloriam suam: et crediderunt in eum discipuli eius. Post hec descēdit capharnaum ipse et mater eius et fratres eius et discipuli eius: et ibi manserunt non multis diebus. Et prope erat pascha iudeorum: et ascēdit iesus hierosolymā et inuenit in templo vendentes oues et boues et columbas et numularios sedētes. Et cum fecisset q̄si flagellum de funiculis: omnes eiecit

A

B

Mat.4.d.

C

Mat.21.b.
Mar.11.d.
Luce.19.g.
Esaie.56.
Hiere.7.b

ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας
καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα, καὶ
τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε, καὶ τοῖς τὰς περι-
στερὰς πωλοῦσιν εἶπεν. ἄρατε ταῦτα ἐν-
τεῦθεν. μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός
μου οἶκον ἐμπορίου. ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν. ὁ ζῆ-
λος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με. ἀπεκρί-
θησαν οὖν οἱ ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ. τί
σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς. ἀ-
πεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς. λύσατε τὸν
ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ
αὐτόν. εἶπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι. τεσσαράκον-
τα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος,
καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν. ἐ-
κεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώμα-
τος αὐτοῦ. ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν,
ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔ-
λεγεν αὐτοῖς, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ
τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ ἰησοῦς. ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς
ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ,
πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ θε-
ωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. αὐτὸς
δὲ ὁ ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς,
διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, καὶ ὅτι οὐ
χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ
ἀνθρώπου. αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ
ἀνθρώπῳ. Cap. 3.

Ην δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν φαρισαίων νικό-
δημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν ἰουδαί-
ων. οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν ἰησοῦν νυκτός,
καὶ εἶπεν αὐτῷ. ῥαββί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ
ἐλήλυθας διδάσκαλος. οὐδεὶς γὰρ ταῦτα
τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν
μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς
καὶ εἶπεν αὐτῷ. ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν
μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. λέγει πρὸς αὐτὸν
ὁ νικόδημος. πῶς δύναται ἄνθρωπος γεν-
νηθῆναι γέρων ὤν. μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλί-
αν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν,
καὶ γεννηθῆναι. ἀπεκρίθη ἰησοῦς. ἀμὴν ἀ-
μὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδα-
τος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. τὸ γεγεννημένον
ἐκ τῆς σαρκός, σάρξ ἐστι. καὶ τὸ γεγεννημέ-
νον ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι. μὴ θαυ-
μάσῃς ὅτι εἶπόν σοι δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄ-
νωθεν. τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν
φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις. ἀλλ' οὐκ οἶδας πό-
θεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει. οὕτως ἐστὶ
πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. ἀ-
πεκρίθη νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ. πῶς δύ-

de templo: oves quoque et boves ∞
et numulariorum effudit es: et ∞
mensas subvertit. Et his qui columbas
vendebant dixit. Auferte ista hinc et
nolite facere domũ patris ⌈ vo discipli
mei domũ negociationis. Recordati sũt
eius quia scriptum est. Zelus ∞ Psal. 68.
domus tue comedit me. Responderunt
ergo iudei et dixerunt ei. Quod ∞
signũ ondis nobis qr hec facis? Rñdit
iesus et dixit eis. Solvite ∞ Mat. 26. f.
templũ hoc et in trib⁹ diebus excitabo D
illud. Dixerũt ergo iudei. Quadragin
ta et sex annis edificatũ est templũ hoc
et tu in trib⁹ dieb⁹ excitabis illd? Ille
autem dicebat de templo corporis ∞
sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis:
recordati sunt discipuli eius qr hoc di
cebat: et crediderunt scripture et ∞
sermoni quẽ dixit iesus. Cum aũt eẽt
hierosolymis in pascha in die festo: ∞
multi crediderunt in noie ei⁹ videntes
signa eius que faciebat. Ipse ∞
aũt iesus non credebat semetipsum eis
eo q ipse nosset omnes: et quia ∞
op⁹ ei nõ erat vt qs testimoniũ phibẽt
hoie. Ipse eni sciebat quid eẽt in ⌊ de
homine. Cap. 3.

Erat autem homo ex phariseis ni- A
codemus nomine princeps iudeorum i. 7. g.
Hic venit ad iesum nocte: ∞ Mat. 22. c.
et dixit ei. Rabbi scimus quia a deo
venisti magister. Nemo eniz potest hec
signa facere que tu facis: nisi ∞
fuerit deus cum eo. Respondit iesus
et dixit ei. Amen amen dico tibi: nisi
qs renat⁹ fuerit denuo: nõ potest vide
re regnum dei. Dicit ad eum ∞
nicodem⁹. Quõ potest homo renasci cũ
sit senex. Nunquid potest in ventrem
matris sue iterato introire ∞
et renasci? Respõdit iesus. Amẽ amẽ
dico tibi: nisi qs renatus fuerit ex aq̃
et spiritu sancto non potest introire ∞
in regnum dei. Quod natum est ∞
ex carne caro est: et quod natum est
ex spiritu spiritus est. Non mireris ∞
qr dixi tibi: oportet vos nasci denuo.
Spiritus vbi vult spirat et ∞
vocem eius audis: sed nescis vnde ∞
veniat aut quo vadat. Sic est ∞
omnis qui natus est ex spiritu. Rñdit
nicodemus et dixit ei. Quomodo pñt

ταῦτα γενέσθαι. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ
εἶπεν αὐτῷ. σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ ἰσρα-
ὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις. ἀμὴν ἀμὴν λέ-
γω σοι, ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν. καὶ ὃ ἑω-
ράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν
ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑ-
μῖν καὶ οὐ πιστεύετε πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐ-
πουράνια πιστεύσετε. καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν
εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καταβάς ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ
οὐρανῷ. καὶ καθὼς μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν
ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υ-
ἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς
αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.
οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον,
ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν
ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλη-
ται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. οὐ γὰρ ἀπέστει-
λεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵ-
να κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσ-
μος δι' αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρί-
νεται. ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι
μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογε-
νοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρί-
σις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον,
καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκό-
τος ἢ τὸ φῶς. ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔρ-
γα. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ
φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ
ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀ-
λήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερω-
θῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα. ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασ-
μένα. μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ
διέτριβε μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ἦν δὲ
καὶ ἰωάννης βαπτίζων ἐν αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ
σαλήμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρε-
γίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. οὔπω γὰρ ἦν βε-
βλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ ἰωάννης. ἐγένε-
το οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν ἰωάννου με-
τὰ ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ. καὶ ἦλθον
πρὸς τὸν ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ. ῥαββί.
ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου, ᾧ
σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ
πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ἀπεκρίθη ἰω-
άννης καὶ εἶπεν. οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμ-
βάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ. αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε,
ὅτι εἶπον οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀ-
πεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁ ἔχων
τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν, ὁ δὲ φίλος τοῦ
νυμφίου ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χα-
ρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη

hec fieri? Respondit iesus et
dixit ei. Tu es magister in israel B
et hec ignoras? Amen amen dico
tibi quia quod scimus loquimur et quod vi-
dimus testamur: et testimonium
nostrum non accipitis. Si terrena dixi vo-
bis et non creditis: quomodo si dixero vobis ce-
lestia credetis. Et nemo ascendit Ephe.4.b
in celum nisi qui descendit de celo
filius hominis qui est in
celo. Et sicut moyses exaltauit serpentem Num.21.c
in deserto: ita exaltari oportet filium Jo.12.c.
hominis: vt omnis qui credit in
ipso non pereat: sed habeat vitam eternam.
Sic enim deus dilexit mundum 1.Joh.4.b.
vt filium suum vnigenitum daret:
vt omnis qui credit in eum non pereat
sed habeat vitam eternam. Non enim misit
deus filium suum in mundum vt
iudicet mundum: sed vt saluetur mundus
per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur.
Qui autem non credit iam iudicatus est: quia
non credit in nomine vnigeniti
filii dei. Hoc est autem iudicium:
quia lux venit in mundum:
et dilexerunt homines magis tenebras
quam lucem. Erant enim eorum mala opera.
Omnis enim qui male agit odit C
lucem: et non venit ad lucem vt non
arguantur opera eius. Qui autem facit ve-
ritatem venit ad lucem: vt manifestentur
opera eius: quia in deo sunt facta.
Post hec venit iesus et discipuli
eius in terram iudeam: et illic
morabatur cum eis et baptizabat. Erat autem Mat.3.b.
et iohannes baptizans in ennon iuxta Luce.3.a.
salim: quia aque multe erant illic: et ve-
niebant et baptizabantur. Nondum enim missus Mat.4.d.
fuerat iohannes in carcerem. Facta est Mar.1.c.
autem questio ex discipulis iohannis cum
iudeis de purificatione. Et venerunt
ad iohannem et dixerunt ei. Rabbi
qui erat tecum trans iordanem cui
tu testimonium perhibuisti ecce hic baptizat
et omnes veniunt ad eum. Respondit iohannes D
et dixit. Non potest homo accipere
quicquam nisi fuerit ei datum de
celo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis 1.Joh.4.c.
quod dixerim non sum ego christus: sed quia missus
sum ante illum. Qui habet
sponsam sponsus est: amicus autem
sponsi qui stat et audit eum: gaudio
gaudet propter vocem sponsi. Hoc

ουν/η χαρά/η εμή πεπλήρωται. εκείνον δει
αυξάνειν, εμέ δε ελαττούσθαι. / ο άνωθεν
ερχόμενος επάνω πάντων εστίν. / ο ών εκ/της
γης, εκ/της γης εστί, και εκ/της γης λαλεί. / ο
εκ/του ουρανού ερχόμενος επάνω πάντων
εστί. και ο εώρακε και ήκουσε τούτο μαρ-
τυρεί, και/την μαρτυρίαν αυτού ουδείς λαμ-
βάνει. / ο λαβών αυτού/την μαρτυρίαν εσφρά-
γισεν ότι/ο θεός αληθής εστιν. ον γαρ απέσ-
τειλεν/ο θεός, /τα ρήματα/του θεού λαλεί.
ου γαρ εκ μέτρου δίδωσιν/ο θεός/το πνεύ-
μα. / ο πατήρ αγαπά/τον υιόν, και πάντα δέ-
δωκεν εν/τη χειρί αυτού. / ο πιστεύων εις/τον
υιόν έχει ζωήν αιώνιον. / ο δε απειθών/τω
υιώ ουκ όψεται/την ζωήν, αλλ/η οργή/του
θεού μενεί επ αυτόν. Cap. 4.

Ως ουν έγνω/ο ιησούς ότι ήκουσαν/οι φα-
ρισαίοι ότι ιησούς πλείονας μαθητάς
ποιεί και βαπτίζει η ιωάννης, καίτοιγε ιη-
σούς αυτός ουκ εβάπτιζεν αλλ/οι μαθηταί
αυτού, αφήκε/την ιουδαίαν, και απήλθεν εις
/την γαλιλαίαν. έδει δε αυτόν διέρχεσθαι
διά/της σαμαρείας. έρχεται ουν εις πόλιν
σαμαρείας λεγομένην συχάρ, πλησίον/του
χωρίου ου έδωκεν ιακώβ ιωσήφ/τω υιώ αυ-
τού. ην δε εκεί πηγή/του ιακώβ. / ο ουν ιη-
σούς κεκοπιακώς εκ/της οδοιπορίας, εκαθέ-
ζετο ούτως επί/τη πηγή. ώρα ην ωσεί έκτη.
έρχεται γυνή εκ/της σαμαρείας αντλήσαι
ύδωρ. λέγει αυτή/ο ιησούς. δος μοι πιείν.
/οι γαρ μαθηταί αυτού απεληλύθεισαν εις
/την πόλιν, ίνα τροφάς αγοράσωσι. λέγει
ουν αυτώ/η γυνή/η σαμαρείτις. πως συ
ιουδαίος ων παρ εμού πιείν αιτείς ούσης
γυναικός σαμαρείτιδος. ου γαρ συγχρών-
ται ιουδαίοι σαμαρείταις. απεκρίθη ιησούς
και είπεν αυτή. ει ήδεις/την δωρεάν/του
θεού, και τίς εστιν/ο λέγων σοι δος μοι πι-
είν, συ αν ήτησας αυτόν, και έδωκεν αν σοι
ύδωρ ζων. λέγει αυτώ/η γυνή. κύριε ού-
τε άντλημα έχεις και/το φρέαρ εστί βαθύ.
πόθεν ουν έχεις/το ύδωρ/το ζων. μη συ
μείζων ει/του πατρός ημών ιακώβ, ος έδω-
κεν ημίν/το φρέαρ, και αυτός εξ αυτού έπιε
και/οι υιοί αυτού και/τα θρέμματα αυτού.
απεκρίθη ιησούς και είπεν αυτή. πας/ο πί-
νων εκ/του ύδατος τούτου διψήσει πάλιν,
ος δ αν πίη εκ/του ύδατος ου εγώ δώσω
αυτώ, ου μη διψήσει εις/τον αιώνα, αλλά
/το ύδωρ ο δώσω αυτώ, γενήσεται εν αυ-
τώ πηγή ύδατος αλλομένου εις ζωήν αιώ-
νιον. λέγει προς αυτόν/η γυνή. κύριε δος
μοι τούτο/το ύδωρ, ίνα μη διψώ μη δε

ergo gaudiū meū ipletū est. Illū opor-
tet crescere me aūt minui. Qui desursū
venit super omnes est. Qui est de
terra de terra est: et de terra loquitur
qui de celo venit super omnes
est. Et quod vidit et audivit hoc testa-
tur: et testimoniū eius nemo accipit.
Qui aūt acceperit ei9 testimoniū signa- Roma.3.a.
uit quia de9 verax est. Quē enim misit 1.8.c. Mat.11.g.
deus verba dei loquitur. Luce.10.f.
Non eni ad mēsurā dat de9 spiritum. 1.16.c.
Pater diligit filium et omnia dedit
in manu eius. Qui credit in
filiū h3 vitā eternā. Qui āt icredul9 ē Esai.11.a
filio: non videbit vitam: sed ira Abach.2.a
dei manet super eum. Cap.4.

A

Ut ergo cognovit ies9 q2 audierūt
pharisei quod iesus plures discipulos
facit et baptizat quam iohannes: quamquam ies9
non baptizaret sed discipuli
eius: reliquit iudeā et abijt iterum in Mar.4.d.
galileam. Oportebat aūt eum transire
per mediam samariā. Venit ergo in ci-
vitatē samarie que dicitur sychar: iuxta
prediū qd dedit iacob ioseph filio suo.
Erat aūt ibi fons iacob. Jesus autem
fatigatus ex itinere sedebat
sic supra fōtē. Hora aūt erat qsi sexta.
Venit mulier de samaria haurire
aquā. Dicit ei iesus. Da mihi bibere.
Discipuli enim eius abierant in
civitatem ut cibos emerent. Dicit

B

ergo ei mlier illa samaritana. Quō tu
iudeus cū sis bibere a me poscis: q̄m sū
mulier samaritana? Nō enim coutunt
iudei samaritanis. Respondit iesus
et dixit ei. Si scires donum
dei: et qs ē q dicit tibi da mihi bibere
tu forsitā petisses ab eo et dedisset tibi
aquā vivā. Dicit ei mlier. Dñe neq̄ i
quo haurias habes: et puteus alt9 est.
Unde ergo hēs aquā vivā? Nūquid tu 1.7.f.
maior es patre nostro iacob: qui dedit
nobis puteum: et ipse ex eo bibit
et filij eius et pecora eius?
Respondit iesus et dixit ei. Ois q bi-
bit ex aqua hac sitiet iterum:
qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo
ei non sitiet in eternum: sed
aqua quā ego dabo ei: fiet in eo
fons aque salientis in vitam eternam.

C

Dicit ad eum mulier. Domine da 1.6.d.
mihi hanc aquam ut non sitiam neq̄

ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ ὁ ἰη-
σοῦς. ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου. καὶ
ἐλθὲ ἐνθάδε. ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν. οὐκ
ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. καλῶς
εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω, πέντε γὰρ ἄν-
δρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἐστί σου
ἀνήρ. τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. λέγει αὐτῷ
ἡ γυνή. κύριε θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.
οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσε-
κύνησαν, καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν ἱεροσολύ-
μοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. λέ-
γει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. γύναι πίστευσόν μοι, ὅ-
τι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ
οὔτε ἐν ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πα-
τρί. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε. ἡμεῖς
προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία
ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐστίν. ἀλλ' ἔρχεται ὥρα
καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ
προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ
ἀληθείᾳ. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ
τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. πνεῦμα ὁ θε-
ός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύ-
ματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. λέγει αὐ-
τῷ ἡ γυνή. οἶδα ὅτι μεσίας ἔρχεται ὁ λεγό-
μενος χριστός. ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος ἀναγγε-
λεῖ ἡμῖν πάντα. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. ἐγώ
εἰμι ὁ λαλῶν σοι. καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ
γυναικὸς ἐλάλει. οὐδεὶς μέντοι εἶπε τί ζη-
τεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς. ἀφῆκεν οὖν τὴν
ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν
πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις. δεῦτε ἴ-
δετε ἄνθρωπον ὃς εἶπε μοι πάντα ὅσα ἐ-
ποίησα, μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. ἐξῆλ-
θον οὖν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς
αὐτόν. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες. ῥαββί φάγε. ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς. ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν
ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους. μή τις ἤνεγκεν αὐ-
τῷ φαγεῖν. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ἐμὸν
βρῶμα ἐστὶν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμ-
ψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.
οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι τετράμηνός ἐστι καὶ
ὁ θερισμὸς ἔρχεται. ἰδοὺ λέγω ὑμῖν ἐπά-
ρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε
τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν
ἤδη. καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ
συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον. ἵνα καὶ ὁ
σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ
τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός, ὅτι ἄλ-
λος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.
ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς

veniam huc haurire. Dicit ei iesus.
Vade voca virum tuum et
veni huc. Respõdit mlier & dixit. Nõ
habeo virum. Dicit ei iesus. Bene
dixisti: q2 non habeo virũ: quinq3 ei vi
ros habuisti: & nũc quẽ hẽs non est tu9
vir. Hoc vere dixisti. Dicit ei Luce. 7.c.
mulier. Dñe video q2 propheta es tu.
Patres nr̃i in monte hoc adorauerunt
et vos dicitis quia hierosolymis
est locus vbi adorare oportet. Dicit
ei iesus. Mulier crede mihi: quia
veniet hora quãdo neq3 in monte hoc:
neq3 in hierosolymis adorabitis patre3.
Vos adoratis quod nescitis: nos
adoramus quod scimus: quia salus
ex iudeis est. Sed venit hora
et nunc est: quando veri adoratores
adorabunt patrem in spiritu et
veritate. Nam et pater tales querit: D
qui adorent eum. Spiritus est deus 2.Cor.3.d
et eos qui adorant eu3: in spiritu
et veritate oportet adorare. Dicit ei
mulier. Scio q2 messias venit q̃ dicit
christ9. Cũ ergo venerit ille: nob nũcia
bit omnia. Dicit ei iesus. Ego
su3 qui loquor tecũ. Et cõtinuo venerũt
discipuli eius: & mirabantur quia cum
muliere loq̄bat. Nemo tñ dixit qd q̃ris
aut quid loquer' cũ ea. Reliquit ergo
hydriam suam mulier: et abijt in
ciuitatẽ: & dicit illis hoĩb9. Venite & vi
dete hoĩe3 q dixit mihi oĩa quecũq3 feci
nũquid ipse est christus? Exierunt
ergo de ciuitate et veniebant ad
eum. Interea rogabant eum
discipuli dicẽtes. Rabbi mãduca. Ille E
ãt dixit eis. Ego cibũ hẽo manducare
quẽ vos nescitis. Dicebãt ergo discipu
li ad inuicẽ. Nũqd aliqs attulit ei
mãducare? Dicit eis iesus. Meus
cibus est vt faciam volũtatẽ ei9 q misit
me vt perficiam opus eius.
Nõne vos dicitis q adhuc q̃ttuor mẽses
sũt & messis venit? Ecce dico vobis le Esa.40.g
uate oculos vestros et videte & 51.b.
regiones: quia albe sunt iam ad messẽ: Luce.10.a.
et qui metit mercedem accipit: et
congregat fructũ in vitam eternã. vt &
q seminat simul gaudeat: & q metit. In
hoc enim est verbum verum: quia alius
est qui seminat & alius est qui metit.
Ego misi vos metere quod vos non

κεκοπιάκατε. άλλοι κεκοπιάκασι, και υμείς
εις/τον κόπον αυτών εισεληλύθατε. εκ δε
/της ϖόλεως εκείνης/ ϖολλοί επίστευσαν εις
αυτόν/των σαμαρειτών, διά/τον λόγον/της
γυναικός μαρτυρούσης ότι είϖε μοι ϖάν=
τα όσα εποίησα. ως ουν ήλθον ϖρος αυτόν
/οι σαμαρείται ηρώτων αυτόν μείναι ϖαρ
αυτοίς. και έμεινεν εκεί δύο ημέρας. και
ϖολλώ ϖλείους επίστευσαν εις αυτόν διά
/τον λόγον αυτού. /τη τε γυναικί έλεγον, ό=
τι ουκέτι διά/την σην λαλιάν ϖιστεύομεν.
αυτοί γαρ ακηκόαμεν και οίδαμεν ότι ού=
τος εστίν αληθώς/ο σωτήρ/του κόσμου/ο
χριστός. μετά δε/τας δύο ημέρας εξήλθεν
εκείθεν και απήλθεν εις/την γαλιλαίαν. αυ
τός γαρ/ο ιησούς εμαρτύρησεν ότι ϖροφή=
της εν/τη ιδία ϖατρίδι τιμήν ουκ έχει. ότε
ουν ήλθεν εις/την γαλιλαίαν, εδέξαντο αυ=
τόν/οι γαλιλαίοι ϖάντα εωρακότες α εποίη
σεν εν ιεροσολύμοις εν/τη εορτή, και αυτοί
γαρ ήλθον εις/την εορτήν. ήλθεν ουν ϖά=
λιν/ο ιησούς εις/την κανά/της γαλιλαίας, ό=
που εποίησε/το ύδωρ οίνον. και ην τις βασι
λικός ου/ο υιός ησθένει εν καπερναούμ. ού
τος ακούσας ότι ιησούς ήκει εκ/της ιουδαίας
εις/την γαλιλαίαν, απήλθε ϖρος αυτόν και
ηρώτα αυτόν ίνα καταβή και ιάσηται αυτόν
/τον υιόν. ήμελλε γαρ αποθνήσκειν. είπεν
ουν/ο ιησούς προς αυτόν. εάν μη σημεία και
τέρατα ίδητε ου μή ϖιστεύσητε. λέγει προς
αυτόν/ο βασιλικός. κύριε κατάβηθι ϖριν α=
ποθανείν/το ϖαιδίον μου. λέγει αυτώ/ο ιη
σούς. ϖορεύου/ο υιός σου ζη. και εϖίστευ=
σεν/ο άνθρωπος/τω λόγω ω είπεν αυτώ/ο
ιησούς, και επορεύετο. ήδη δε αυτού κατα=
βαίνοντος,/οι δούλοι αυτού αϖήντησαν αυ=
τώ και αϖήγγειλαν λέγοντες, ότι/ο ϖαις
σου ζη. εϖύθετο ουν ϖαρ αυτών/την ώραν
εν η κομψότερον έσχε. και είπον αυτώ, ότι
χθές ώραν εβδόμην αφήκεν αυτόν/ο ϖυρε=
τός. έγνω ουν/ο ϖατήρ ότι εν εκείνη/τη ώ=
ρα εν η είπεν αυτώ/ο ιησούς ότι/ο υιός σου
ζη. και εϖίστευσεν αυτός και/η οικία αυτού
όλη. τούτο ϖάλιν δεύτερον σημείον εποίη=
σεν/ο ιησούς ελθών εκ/της ιουδαίας εις/την
γαλιλαίαν. Cap. 5.

Μετά ταύτα ην/η εορτή/των ιουδαίων, και
ανέβη/ο ιησούς εις ιεροσόλυμα. έστη δε
εν/τοις ιεροσολύμοις επί/τη ϖροβατική, κο=
λυμβήθρα/η εϖιλεγομένη εβραϊστί βηθεσδά
ϖέντε στοάς έχουσα. εν ταύταις κατέκειτο
ϖλήθος ϖολύ/των ασθενούντων, τυφλών,
χωλών, ξηρών, εκδεχομένων/την/του ύ=

laborastis. Alij laborauerunt et vos
in labores eorum introistis. Ex
ciuitate autem illa multi crediderūt in
eum samaritanorum: propter verbum
mulieris testimoniū ꝑhibētis: qꝛ dixit mi=
hi oīa q̄cūqꝫ feci. Cū venissent ergo ad
illū samaritani rogauerūt eū vt ibi ma F
neret. Et mansit ibi duos dies. Et
multo plures crediderunt ī eū propter
sermonē eius. Et mulieri dicebant: qꝛ
non iā ꝑꝑ tuam loquelam credim9.
Ipsi enim audiuim9 & scimus quia hic
est vere saluator mundi.
Post duos autem dies exijt Mat. 4. d.
inde et abijt in galileam. Ipse Mat. 15. g.
enī iesus testimoniū ꝑhibuit: qꝛ ꝓpheta Mar. 6. a.
in sua patria honorem non habet. Cū Lucc. 4. a.
ergo venisset in galileam exceperūt eū
galilei cum omnia vidissēt que fecerat
hierosolymis in die festo: et ipsi
enī venerāt ad diē festū. Venit ergo ite
rum in chana galilee vbi
fecit aquā vinū. Et erat quidā regu Mat. 8. b.
lus cui9 fili9 īfirmabat capharnaū. Hic Lucc. 7. a.
cum audisset qꝛ iesus adueniret a iudea G
in galileam: abijt ad eum et Mat. 9. d.
rogabat eū vt descenderet & sanaret Mar. 5. d.
filiū eius. Incipiebat enī mori. Dixit Lucc. 8. f.
ergo iesus ad eum. Nisi signa et
ꝓdigia videritis nō creditis. Dicit ad
eū regulus. Dñe descēde priusqꝫ mo=
riatur filius meus. Dicit ei iesus.
Vade filius tuus viuit. Credidit
homo sermoni quem dixit ei
iesus: & ibat. Iam autem eo descendē
te serui occurerunt ei: et
nunciauerunt dicētes qꝛ filius ⌈ ab eis
eius viueret. Interrogabat ergo horā
in qua meli9 habuerit. Et dixerūt ei: qꝛ
heri hora septima reliquit eum febris.
Cognouit ergo pater qꝛ illa hora erat
qua dixit ei iesus filius tuus
viuit: et credidit ipse et domus eius
tota. Hoc iterū secundum signum fecit
iesus cum venisset a iudea in
galileam. Cap. 5.

Post hec erat dies festus iudeorū: & A
ascendit iesus hierosolymā. Est āt
hierosolymis probatica piscina
que cognominatur hebraice bethsaida
quinqꝫ portic9 habens. In his iacebat
multitudo magna languētium cecorum
claudoꝝ aridorum: expectantiū aque

δατος κίνησιν. ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν
κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ ἐταράσσε=
το τὸ ὕδωρ. ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ
τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνε=
το ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι. ἦν δὲ
τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριακονταοκτὼ ἔτη ἔ=
χων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. τοῦτον ἰδὼν ὁ ἰη=
σοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤ=
δη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ. θέλεις ὑγι=
ὴς γενέσθαι. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν. κύ=
ριε ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ
τὸ ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν,
ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ
καταβαίνει. λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ἔγειραι ἆ
ρον τὸν κράββατον σου καὶ περιπάτει.
καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ
ἦρε τὸν κράββατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει.
ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἔλε=
γον οὖν οἱ ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ.
σάββατον ἐστίν, οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν
κράββατον. ἀπεκρίθη αὐτοῖς. ὁ ποιήσας με
ὑγιῆ ἐκεῖνος μοι εἶπεν ἆρον τὸν κράββατον
σου καὶ περιπάτει. ἠρώτησαν οὖν αὐτόν.
τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι ἆρον
τὸν κράββατον σου καὶ περιπάτει. ὁ δὲ ἰα
θεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν. ὁ γὰρ ἰησοῦς ἐξένευ
σεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. μετὰ ταῦτα
εὑρίσκει αὐτὸν ὁ ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶ
πεν αὐτῷ. ἴδε ὑγιὴς γέγονας, μηκέτι ἁμάρ
τανε, ἵνα μὴ χεῖρον τί σοι γένηται. ἀπῆλθεν
ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλε τοῖς ἰουδαίοις
ὅτι ἰησοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.
καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν ἰησοῦν οἱ ἰου=
δαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦ
τα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ ἰησοῦς ἀπεκρί
νατο αὐτοῖς, ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζε
ται κἀγὼ ἐργάζομαι. διὰ τοῦτο οὖν μᾶλ=
λον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι,
ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ
καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἴσον ἑαυ=
τὸν ποιῶν τῷ θεῷ. ἀπεκρίνατο οὖν ὁ ἰη=
σοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑ=
μῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ ἑαυτοῦ
οὐδὲν ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποι
οῦντα. ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ
υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν
υἱόν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς
ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔρ
γα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ὥσπερ γὰρ ὁ πα
τὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕ=
τως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. οὐδὲ
γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρί
σιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ, ἵνα πάντες τι=

motum. Angelus autem domini descendebat secundum
in piscinam: et mouebatur tempus
aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post
motionem aque: sanus fiebat a
quacunque detinebatur infirmitate. Erat autem
quidam homo ibi triginta et octo annos habens
in infirmitate sua. Hunc cum vidisset iesus B
iacentem et cognouisset quia iam multum
tempus haberet dicit ei. Vis sanus
fieri? Respondit ei languidus. Domine
hominem non habeo ut cum turbata fue
rit aqua mittat me in piscinam:
dum venio enim ego: alius ante me
descendit. Dicit ei iesus. Surge tolle Mat. 9.b.
grabbatum tuum et ambula. Mar. 2.c. Luce. 5.c.
Et statim sanus factus est homo ille: et
sustulit grabbatum suum et ambulabat.
Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant
ergo iudei illi qui sanatus fuerat.
Sabbatum est: non licet tibi tollere
grabbatum tuum. Respondit eis. Qui me
sanum fecit ille mihi dixit: tolle grabbatum
tuum et ambula. Interrogauerunt ergo eum
Quis est ille homo qui dixit tibi tolle
grabbatum tuum et ambula? Is autem qui sanus fue
rat effectus nesciebat quis esset. Jesus enim de
clinauit a turba constituta in loco. Postea
inuenit eum iesus in templo et dixit
illi. Ecce sanus factus es: iam noli pec C
care: ne deterius tibi aliquid contingat. Abijt
ille homo et nunciauit iudeis
quia iesus esset qui fecit eum sanum.
Propterea persequebantur iudei iesum:
quia hec
faciebat in sabbato. Jesus autem respondit
eis. Pater meus usque modo operatur
et ego operor. Propterea ergo magis
querebant eum iudei interficere:
quia non solum soluebat sabbatum sed
et patrem suum dicebat deum: equalem se
faciens deo. Respondit itaque iesus
et dixit eis. Amen amen dico vobis:
non potest filius a se facere
quicquam nisi quod viderit patrem facientem.
Quecunque enim ille fecerit: hec et
similiter filius facit. Pater enim diligit D
filium et omnia demonstrat ei que ipse
facit: et maiora his demonstrabit ei opera
ut vos miremini. Sicut enim pater
suscitat mortuos et viuificat: sic
et filius quos vult viuificat. Neque
enim pater iudicat quemquam: sed omne iudi
cium dedit filio ut omnes honorificent

O

μῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ
μὴ τιμῶν τὸν υἱόν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα
τὸν πέμψαντα αὐτόν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ
πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώ
νιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μετα
βέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν
ἐστὶν ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς
τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζή-
σονται. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν
ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν
ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρί
σιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. μὴ
θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ
πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται
τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ
ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς,
οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστα-
σιν κρίσεως. οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ
ἐμαυτοῦ οὐδέν. καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ
ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζη
τῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλη-
μα τοῦ πέμψαντός με πατρός. ἐὰν ἐγὼ
μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου
οὐκ ἔστιν ἀληθής. ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρ-
τυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής
ἐστὶν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐ-
μοῦ. ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην,
καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ. ἐγὼ δὲ οὐ
παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβά-
νω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆ-
τε. ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ
φαίνων. ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε πρὸς ὥραν
ἀγαλλιαθῆναι ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ
ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου.
τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τε-
λειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ
μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέ-
σταλκε. καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτὸς με
μαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ
ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑω-
ράκατε. καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μέ
νοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος
τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ἐρευνᾶτε τὰς
γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν
αἰώνιον ἔχειν. καὶ ἐκεῖναι εἰσὶν αἱ μαρτυ-
ροῦσαι περὶ ἐμοῦ, καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν
πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. δόξαν παρὰ ἀνθρώ
πων οὐ λαμβάνω, ἀλλ᾽ ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι
τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.
ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός
μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με. ἐὰν ἄλλος ἔλθη

filium sicut honorificant patrem.
Qui nõ honorificat filiũ nõ honorificat
qui misit illũ. Amen amẽ dico ⌊ p̃rẽ
vobis quia q̃ v̄bum meũ audit et cre-
dit ei qui me misit: habet vitã eternã.
Et in iudicium non venit: sed transiet
a morte in vitam. Amen
amen dico vobis: q̄r venit hora ⁊ nunc
est quando mortui audient vocem E
filij dei et qui audierint viuent.
Sicut enim pater habet vitam in
semetipõ: sic dedit et filio habere vitã
in semetipso. Et potestatẽ dedit ei iudi
ciũ facere: q̄r fili⁹ hominis est. Nolite
mirari hoc: quia venit hora in qua
omnes qui in monumentis sũt audient
vocẽ filij dei: et procedent
qui bona fecerũt in resurrectionẽ vite:
qui vero mala egerunt in resurrectionẽ
iudicij. Non possum ego a ⌈co et
meipso facere q̄cq̃. Sicut audio iudi- j.8.d.
iudiciũ meũ iustum est: quia nõ quero j.6.d.
voluntatem meam: sed voluntatem
eius qui misit me. Si ego ⌈ meũ j.8.b.
testimoniũ p̃hibeo d̃ meipõ: testimoniũ
nõ est verũ. Alius est qui testimoniũ p̃hi
bet de me: et scio quia verum
est testimoniũ eius quod p̃hibet de me.
Vos misistis ad iohannem: F
et testimoniũ p̃hibuit veritati. Ego aũt
ab homine testimonium accipio: ⌊ nõ
sed hec dico vt vos salui sitis.
Ille erat lucerna ardens et
luces. Vos autem voluistis ad horam
exultare in luce eius. Ego autem
habeo testimoniũ maius iohãne. ⌈ciã j.14.c.
Opa eni que dedit mihi pater vt p̃fi
ea ipsa opera que ego facio
testioniũ p̃hibẽt de me: q̄r p̃r misit me.
Et qui misit me pater: ipse testimoniũ
perhibuit de me. Neq̃ vocem eius
vnq̃ audistis: neq̃ spẽm eius vidistis.
Et verbum eius non habetis
in vobis manens: quia quẽ misit ille:
huic vos non creditis. Scrutamini
scripturas: q̄r vos putatis in ipsis vitã G
eternã hẽre. Et ille sũt q̃ testioniũ p̃hi
bẽt de me: et non vultis venire
ad me vt vitã hẽatis. Claritatẽ ab hoi-
bus non accipio sed cognoui vos: quia
dilectionem dei non habetis in vobis.
Ego veni in nomine patris
mei ⁊ nõ accepistis me. Si alius venerit

εν τω ονόματι τω ιδίω, εκείνον λήψεσ-
θε. πως δύνασθε υμείς πιστεύσαι δόξαν
παρά αλλήλων λαμβάνοντες, και την δό-
ξαν την παρά του μόνου θεού ου ζητείτε.
μη δοκείτε ότι εγώ κατηγορήσω υμών
προς τον πατέρα. εστίν ο κατηγορών υμών
μωσής εις ον υμείς ηλπίκατε. ει γαρ επι-
στεύετε μωσεί, επιστεύετε αν εμοί, περί γαρ
εμού εκείνος έγραψεν. ει δε τοις εκείνου
γράμμασιν ου πιστεύετε, πως τοις εμοίς
ρήμασι πιστεύσετε. Cap. 6.

Μετά ταύτα απήλθεν ο ιησούς πέραν
της θαλάσσης της γαλιλαίας της τιβε-
ριάδος. και ηκολούθει αυτώ όχλος πολύς,
ότι εώρων αυτού τα σημεία α εποίει επί
των ασθενούντων. ανήλθε δε εις το όρος ο
ιησούς, και εκεί εκάθητο μετά των μαθητών
αυτού. ην δε εγγύς το πάσχα η εορτή των
ιουδαίων. επάρας ουν ο ιησούς τους οφ-
θαλμούς και θεασάμενος ότι πολύς όχλος
έρχεται προς αυτόν, λέγει προς τον φί-
λιππον. πόθεν αγοράσομεν άρτους, ίνα φά-
γωσιν ούτοι. τούτο δε έλεγε πειράζων αυ-
τόν. αυτός γαρ ήδει τι ήμελλε ποιείν. απε-
κρίθη αυτώ φίλιππος. διακοσίων δηναρίων
άρτοι ουκ αρκούσιν αυτοίς, ίνα έκαστος αυ-
τών βραχύ τι λάβη. λέγει αυτώ εις εκ των
μαθητών αυτού ανδρέας αδελφός σίμω-
νος πέτρου. έστι παιδάριον εν ώδε ο έχει
πέντε άρτους κριθίνους και δύο οψάρια.
αλλά ταύτα τι εστίν εις τοσούτους. είπε
δε ο ιησούς. ποιήσατε τους ανθρώπους α-
ναπεσείν. ην δε χόρτος πολύς εν τω τόπω.
ανέπεσον ουν οι άνδρες τον αριθμόν ωσεί
πεντακισχίλιοι. έλαβε δε τους άρτους ο ιη-
σούς, και ευχαριστήσας διέδωκε τοις μα-
θηταίς, οι δε μαθηταί τοις ανακειμένοις. ο-
μοίως και εκ των οψαρίων όσον ήθελον.
ως δε ενεπλήσθησαν, λέγει τοις μαθηταίς
αυτού. συναγάγετε τα περισσεύσαντα κλά-
σματα, ίνα μη τι απόληται. συνήγαγον ουν
και εγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων
εκ των πέντε άρτων των κριθίνων, α επερίσ-
σευσε τοις βεβρωκόσιν. οι ουν άνθρωποι ι-
δόντες ο εποίησε σημείον ο ιησούς, έλεγον.
ότι ούτος εστίν αληθώς ο προφήτης ο ερ-
χόμενος εις τον κόσμον. ιησούς ουν γνούς
ότι μέλλουσιν έρχεσθαι και αρπάζειν αυτόν
ίνα ποιήσωσιν αυτόν βασιλέα, πάλιν ανε-
χώρησεν εις το όρος αυτός μόνος. ως δε
οψία εγένετο κατέβησαν οι μαθηταί αυ-
τού επί την θάλασσαν. και εμβάντες

in nomine suo illum accipietis.
Quomodo vos potestis credere qui gloriam
ab invicem accipitis: et gloriam que
a solo deo est non queritis.
Nolite putare quia ego accusaturus sum
apud patrem. Est qui accusat vos moyses
in quo vos speratis. Si enim cre
dereti moysi crederetis forsitan et mihi. De
me enim ille scripsit. Si autem illius
litteris non creditis: quomodo verbis meis
credetis? Cap. 6.

Post hec abijt iesus trans
mare galilee quod est tiberiadis. A Mat. 4. g. Mar. 3. b. Luce. 4. b.
Et sequebatur eum multitudo magna:
quia videbant signa que faciebat super
his qui infirmabantur. Subijt ergo in mon Mat. 14. c Luce. 9. b.
tem iesus: et ibi sedebat cum discipulis
suis. Erat autem proximum pascha dies fe
stus iudeorum. Cum sublevasset ergo oculos Mat. 14. c.
iesus et vidisset quia multitudo maxima Mar. 6. c.
venit ad eum: dicit ad philippum. Luce. 9. b.
Unde ememus panes ut manducent
hi? Hoc autem dicebat temptans eum.
Ipse enim sciebat quid esset facturus. Respondit
ei philippus. Ducentorum denariorum
panes non sufficiunt eis: ut unusquisque
modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex
discipulis eius andreas frater simonis
petri. Est puer unus hic qui habet Mat. 14. d
quinque panes hordeaceos et duos pisces. Mar. 6. c. Luce. 9. b
Sed hec quid sunt inter tantos? Dicit
ergo iesus. Facite homines discumbere.
Erat autem fenum multum in loco.
Discubuerunt ergo viri numero quasi B
quinque milia. Accepit ergo iesus panes Mat. 14. d
et cum gratias egisset distribuit et 15. g Mar. 6. f. et 8. a.
discumbentibus. Similiter
et ex piscibus quantum volebant. Luce. 9. b.
Ut autem impleti sunt: dixit discipulis
suis. Colligite que superaverunt fragmenta
ne pereant. Collegerunt ergo
et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum
ex quinque panibus hordeaceis et duobus pisci
bus: que superfuerunt his qui manducaverant. Illi
ergo homines cum vidissent quod iesus fecerat si
gnum dicebant. Quia hic est vere propheta qui sup. 4. c.
venturus est in mundum. Iesus ergo cum cogno Luce. 7. c.
visset quia venturi essent ut raperent eum
et facerent eum regem: fugit iterum Mat. 14. c.
in montem ipse solus. Ut autem Mar. 6. g.
sero factum est: descenderunt discipuli eius Luce. 6. b.
ad mare. Et cum ascendissent

εις/το πλοίον, ήρχοντο πέραν/της θαλάσ
σης εις καπερναούμ. και σκοτία ήδη εγεγόνει
και ουκ εληλύθει προς αυτούς/ο ιησούς./η
τε θάλασσα ανέμου μεγάλου πνέοντος δι
ηγείρετο. εληλακότες ουν ως σταδίους εικο
σιπέντε η τριάκοντα, θεωρούσι/τον ιησούν
περιπατούντα επί/της θαλάσσης, και εγγύς
/του πλοίου γινόμενον, και εφοβήθησαν.
ο δε λέγει αυτοίς. εγώ ειμί μη φοβείσθε.
ήθελον ουν λαβείν αυτόν εις/το πλοίον, και
ευθέως/το πλοίον εγένετο επί/της γης εις ην
υπήγον./τη επαύριον/ο όχλος/ο εστηκώς πέ
ραν/της θαλάσσης ιδών ότι πλοιάριον άλ=
λο ουκ ην εκεί ει μή εν εκείνο εις ο ενέβησαν
/οι μαθηταί αυτού, και ότι ου συνεισήλθε
/τοις μαθηταίς αυτού/ο ιησούς εις/το πλοιά
ριον, αλλά μόνοι/οι μαθηταί αυτού απήλ=
θον. άλλα δε ήλθε πλοιάρια εκ τιβεριάδος,
εγγύς/του τόπου όπου έφαγον/τον άρτον
ευχαριστήσαντος/του κυρίου. ότε ουν εί=
δεν/ο όχλος ότι ιησούς ουκ εστίν εκεί ου=
δέ/οι μαθηταί αυτού, ενέβησαν αυτοί εις/τα
πλοία, και ήλθον εις καπερναούμ ζητούν=
τες/τον ιησούν και ευρόντες αυτόν πέραν/της
θαλάσσης, είπον αυτώ. ραββί πότε ώδε γέ
γονας. απεκρίθη αυτοίς/ο ιησούς και είπεν.
αμήν αμήν λέγω υμίν, ζητείτε με ουχ ότι
είδετε σημεία, αλλ ότι εφάγετε εκ/των άρ=
των και εχορτάσθητε. εργάζεσθε μη/την βρώ
σιν/την απολλυμένην, αλλά/την βρώσιν/την
μένουσαν εις ζωήν αιώνιον, ην/ο υιός/του
ανθρώπου υμίν δώσει. τούτον γαρ/ο πα=
τήρ εσφράγισεν/ο θεός. είπον ουν προς αυ=
τόν. τι ποιώμεν ίνα εγραζώμεθα/τα έργα
του θεού. απεκρίθη ιησούς και είπεν αυτοίς.
τούτο εστί/το έργον/του θεού, ίνα πιστεύ
σητε εις ον απέστειλεν εκείνος. είπον ουν αυ
τώ. τι ουν ποιείς συ σημείον, ίνα ίδωμεν
και πιστεύσωμεν σοι. τι εργάζη./οι πα=
τέρες ημών/το μάννα έφαγον εν/τη ερήμω,
καθώς εστί γεγραμμένον. άρτον εκ/του ου
ρανού έδωκεν αυτοίς φαγείν. είπεν ουν αυ
τοίς/ο ιησούς. αμήν αμήν λέγω υμίν, ου μω
σής δέδωκεν υμίν/τον άρτον εκ/του ουρα=
νού, αλλ/ο πατήρ μου δίδωσιν υμίν/τον
άρτον εκ/του ουρανού/τον αληθινόν./ο γαρ
άρτος/του θεού εστίν/ο καταβαίνων εκ/του
ουρανού, και ζωήν διδούς/τω κόσμω. εί=
πον ουν προς αυτόν. κύριε πάντοτε δος
ημίν/τον άρτον τούτον. είπε δε αυτοίς/ο ιη
σούς. εγώ ειμί/ο άρτος/της ζωής/ο ερχόμενος
προς με ου μη πεινάση, και/ο πιστεύων εις

nauim: venerunt trans mare
in capharnaũ. Et tenebre iaz facte erãt
et non venerat ad eos iesus. C
Mare ãt vento magno flante exurge=
bat. Cũ remigassent ergo q̃si stadia vi=
ginti quinq; aut triginta: vident iesum
ambulantem supra mare: et proximuz Mat.14.e.
naui fieri: et timuerunt. Mar.6.g.
Ille ãt dicit eis. Ego sũ nolite timere.
Voluerũt ergo eũ accipere in nauiz: et
statim nauis fuit ad terram quam
ibant. Altera die turba que stabat trãs
mare vidit quia nauicula alia
non erat ibi nisi vna:
et quia non introisset cum
discipulis suis iesus in nauim
sed soli discipuli eius abissent.
Alie vero superueneruñt naues a tyberia=
de iuxta locũ vbi manducauerant panẽ
grãs agentes deo. Cum ergo vidisset
turba quia iesus non esset ibi neq;
discipuli eius: ascenderunt in
nauiculas et venerũt capharnaũ queren
tes iesum. Et cum inuenissent eum trans
mare: dixerũt ei. Rabbi q̃n huc veni=
sti? Respondit eis iesus et dixit.
Amẽ amẽ dico vobis q̃ritis me: nõ q̃
vidistis signa: sed q̃ mãducastis ex pa
nibus et saturati estis. Operamini nõ ci D
bum qui perit: sed
qui permanet in vitam eternã quẽ filius
hominis dabit vobis. Hũc eniz pater
signauit deus. Dixerũt ergo ad eum.
Quid faciemus vt operemur opera
dei? Respondit iesus et dixit eis.
Hoc est opuz dei vt credatis
in eũ quẽ misit ille. Dixerunt ergo ei. Mat.16.a.
Quod ergo tu facis signũ vt videamus Mar.8.b.
et credamus tibi? Quid operaris? Pr̃es
nostri mãducauerunt mãna in deserto
sicut scriptum est. Panem de celo: Ps.77.
dedit eis manducare. Dixit ergo eis Sapi.16.c
iesus. Amen amẽ dico vobis: nõ moy
ses dedit vobis panem de celo
sed pater meus dat vobis
panem de celo verum.
Panis enim verus est qui de
celo descẽdit et dat vitã mũdo. Dixerũt
ergo ad eum. Domine semper da
nobis panez hũc. Dixit aũt eis iesus.
Ego sum panis vite: qui venit Mat.16.c.
ad me non esuriet: et qui credit in Mar.14.c. Luce.22.b.

εμέ ου μή διψήση πώποτε. αλλ' είπον υμίν
ότι και εωράκατέ με και ου πιστεύετε. πάν
ο δίδωσί μοι ο πατήρ προς εμέ ήξει, και
τον ερχόμενον πρός με ου μή εκβάλλω έξω
ότι καταβέβηκα εκ του ουρανού, ουχ ίνα
ποιώ το θέλημα το εμόν, αλλά το θέλημα
του πέμψαντός με. τούτο δέ εστί το θέλη
μα του πέμψαντός με πατρός ίνα παν ο δέ
δωκέ μοι μη απολέσω εξ αυτού, αλλ' ανα-
στήσω αυτό εν τη εσχάτη ημέρα. τούτο δέ
εστί το θέλημα του πέμψαντός με, ίνα
πας ο θεωρών τον υιόν και πιστεύων εις αυ
τόν έχη ζωήν αιώνιον, και αναστήσω αυτόν
εγώ τη εσχάτη ημέρα. εγόγγυζον ουν οι
ιουδαίοι περί αυτού ότι είπεν, εγώ ειμί ο
άρτος ο καταβάς εκ του ουρανού, και έλε-
γον. ουχ ούτος εστίν ιησούς ο υιός ιωσήφ,
ου ημείς οίδαμεν τον πατέρα και την μητέ
ρα. πως ουν λέγει ούτος ότι εκ του ουρα-
νού καταβέβηκα. απεκρίθη ουν ο ιησούς και
είπεν αυτοίς. μη γογγύζετε μετ' αλλήλων.
ουδείς δύναται ελθείν πρός με εάν μη ο πα
τήρ ο πέμψας με ελκύση αυτόν, και εγώ α
ναστήσω αυτόν τη εσχάτη ημέρα. εστί γε-
γραμμένον εν τοις προφήταις. και έσονται
πάντες διδακτοί θεού. πας ουν ο ακούων
παρά του πατρός και μαθών έρχεται προς
με. ουχ ότι τον πατέρα τις εώρακεν, ει μή
ο ων παρά του θεού, ούτος εώρακε τον πα
τέρα. αμήν αμήν λέγω υμίν, ο πιστεύων
εις εμέ έχει ζωήν αιώνιον. εγώ ειμί ο άρτος
της ζωής. οι πατέρες υμών έφαγον το μάν
να εν τη ερήμω και απέθανον. ούτος εστίν
ο άρτος ο εκ του ουρανού καταβαίνων, ί-
να τις εξ αυτού φάγη και μη αποθάνη. εγώ
ειμί ο άρτος ο ζων ο εκ του ουρανού κατα-
βάς. εάν τις φάγη εκ τούτου του άρτου, ζή
σεται εις τον αιώνα. και ο άρτος δε ον εγώ
δώσω, η σαρξ μου εστίν, ην εγώ δώσω υ-
πέρ της του κόσμου ζωής. εμάχοντο ουν οι
ιουδαίοι προς αλλήλους λέγοντες. πως
δύναται ούτος ημίν δούναι την σάρκα φα-
γείν. είπεν ουν αυτοίς ο ιησούς. αμήν α-
μήν λέγω υμίν, εάν μη φάγητε την σάρ-
κα του υιού του ανθρώπου, και πίητε αυ
τού το αίμα ουκ έχετε ζωήν εν εαυτοίς.
ο τρώγων μου την σάρκα και πίνων μου
το αίμα, έχει ζωήν αιώνιον, και εγώ
αναστήσω αυτόν τη εσχάτη ημέρα. η
γαρ σαρξ μου αληθώς εστί βρώσις, και
το αίμα μου αληθώς εστί πόσις. ο τρώ-
γων μου την σάρκα και πίνων μου το
αίμα, εν εμοί μένει καγώ εν αυτώ.

me nõ sitiet in eternũ. Sed dixi vobis
q2 vidistis me: ⁊ non credidistis. Omñe
qđ dat mihi pater ad me veniet: et
eum q̃ venit ad me non eijciam foras
quia descendi de celo non vt — Mat.26.d. Mar.14.d Luce.22.e.
faciam voluntatem meã: sed voluntatẽ
eius qui misit me. Hec est ẽi volũtas — sup.5.c.
eius q̃ misit me patris: vt omne qđ de — E
dit mihi non perdaz ex eo: sed resuscitẽ
illud in nouissimo die. Hec est autem
voluntas patris mei qui misit me: vt
omnis qui videt filium et credit in eũ
hẽat vitã eternã: ⁊ ego resuscitabo eũ
in nouissimo die. Murmurabant ergo
iudei de illo quia dixisset: ego sum
panis viuus q̃ de celo descẽdi. Et dice
bãt. Nonne hic est filius ioseph — Mat.13.g. Mar.6.a.
cuius nos nouimus patrem ⁊ matrẽ? — Luce.4.d
Quomodo ergo dicit hic quia de celo — i.7.b.
descendi? Respondit ergo iesus et
dixit eis. Nolite murmurare inuicem.
Nemo potest venire ad me nisi pater
qui misit me traxerit eũ: ⁊ ego resuscita
bo eum in nouissimo die. Est scriptum
in prophetis. Et erunt — Esaie.54.d
omnes docibiles dei. Omnis q̃ audiuit
a patre ⁊ didicit venit ad
me. Non quia patrem vidit q̃sq̃: nisi — Mat.11.g.
is qui est a deo: hic vidit patrem — Luce.10.f.
Amen amen dico vobis qui credit — i.16.c.
in me habet vitaz eternã. Ego suz pa
nis vite. Patres vestri mãducauerũt mã
na in deserto et mortui sunt. Hic est
panis de celo descendens: vt si
q̃s ex ipo mãducauerit nõ moriat. Ego
sum panis viu9 qui de celo descendi.
Si quis mãducauerit ex hoc pane vi-
uet in eternum. Et panis quem ego
dabo caro mea est pro
mundi vita. Litigabant ergo
iudei ad inuicẽ dicentes. Quõ potest — F
hic nobis carnem suã dare ad mãducã
duz? Dixit ergo eis iesus. Amen amen
dico vobis: nisi mãducaueritis carnem
filii hominis et biberitis eius
sanguinem: nõ habebitis vitã in vobis
Qui mãducat meaz carnẽ ⁊ bibit meũ — 1.Cor.11.e
sanguinez habet vitam eternam: ⁊ ego
resuscitabo eum in nouissimo die.
Caro enim mea vere est cibus et
sanguis me9 vere est pot9. Qui mãdu
cat meã carnẽ et bibit meum sanguinem
in me manet et ego in illo.

καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ, κἀγὼ
ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κα=
κεῖνος ζήσεται δι᾽ ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος
ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς. οὐ καθὼς ἔφα=
γον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον.
ὁ τρώγων μου τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσεται
εἰς τὸν αἰῶνα. ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ δι
δάσκων ἐν καπερναούμ. πολλοὶ οὖν ἀκού=
σαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον. σκλη=
ρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος, τίς δύναται αὐ=
τοῦ ἀκούειν. εἰδὼς δὲ ὁ ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅ
τι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐ
τοῦ, εἶπεν αὐτοῖς. τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει.
ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀ
ναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον. τὸ πνεῦ=
μά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν. ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ
οὐδέν. τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦ
μά ἐστι, καὶ ζωή ἐστιν. ἀλλ᾽ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τι
νὲς οἳ οὐ πιστεύουσιν. ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς
ὁ ἰησοῦς τινές εἰσιν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ
τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. καὶ ἔλεγεν.
διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται
ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ
ἐκ τοῦ πατρός μου. ἐκ τούτου πολλοὶ ἀ=
πῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω,
καὶ οὐκέτι μετ᾽ αὐτοῦ περιεπάτουν. εἶπεν
οὖν ὁ ἰησοῦς τοῖς δώδεκα. μὴ καὶ ὑμεῖς θέ
λετε ὑπάγειν. ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ σίμων πέ
τρος. κύριε πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα. ῥήμα
τα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. καὶ ἡμεῖς πεπιστεύ=
καμεν καὶ ἐγνώκαμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ
υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ἀπεκρίθη αὐ=
τοῖς. οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξά=
μην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. ἔλε=
γε δὲ τὸν ἰούδαν σίμωνος ἰσκαριώτην. οὗ=
τος γὰρ ἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι εἷς
ὢν ἐκ τῶν δώδεκα. Cap.7.

Καὶ περιεπάτει ὁ ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν
τῇ γαλιλαίᾳ. οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ ἰου
δαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ ἰου
δαῖοι ἀποκτεῖναι. ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν
ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. εἶπον οὖν πρὸς
αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ μετάβηθι ἐντεῦ=
θεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ
μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ
ποιεῖς. οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ
ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποι
εῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. οὐδὲ
γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.
λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς
οὔπω πάρεστιν. ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος
πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. οὐ δύναται ὁ κόσ=
μος μισεῖν ὑμᾶς. ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρ=

Sicut misit me viuens pater: et ego
viuo propter patrem: et qui manducat me et ipse
viuet propter me. Hic est panis
qui de celo descendit. Non sicut manducaue
runt patres vestri manna et mortui sunt.
Qui manducat hunc panem viuet
in eternum. Hec dixit in synagoga docens
in capharnaum. Multi ergo audientes
ex discipulis eius dixerunt. Durus
est hic sermo et quis potest eum
audire? Sciens autem iesus apud semetipsum
quia murmurarent de hoc discipuli eius
dixit eis. Hoc vos scandalizat.
Si ergo videritis filium hominis ascen H Mat.26.f.
dentem vbi erat prius. Spiritus Mar.14.g
est qui viuificat: caro non prodest Luce.22.g. Mar.16.d.
quicquam. Verba que ego locutus sum vobis spiritus Mar.14.c.
et vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis
qui non credunt. Sciebat enim ab initio
iesus qui essent credentes: et
quis traditurus esset eum. Et dicebat.
Propterea dixi vobis quia nemo potest
venire ad me: nisi fuerit ei datum
a patre meo. Ex hoc multi
discipulorum eius abierunt retro:
et iam non cum illo ambulabant. Dixit
ergo iesus ad duodecim. Numquid et vos
vultis abire? Respondit ergo ei simon pe=
trus. Domine ad quem ibimus. Verba
vite eterne habes. Et nos credimus Mat.16.d
et cognouimus quia tu es christus
filius dei. Respondit eis iesus.
Nonne ego vos duodecim elegi:
et ex vobis vnus diabolus est? Dice
bat autem de iuda simonis scariothis. Hic
enim erat traditurus eum
cum esset vnus ex duodecim. Cap.7.

Post hec autem ambulabat iesus in A
galileam. Non enim volebat in iudeam
ambulare: quia querebant eum iudei
interficere. Erat autem in proximo dies fe
stus iudeorum scenophegia. Dixerunt autem ad
eum fratres eius. Transi hinc
et vade in iudeam: vt et
discipuli tui videant opera tua que
facis. Nemo quippe in occulto quid facit: et
querit ipse in palam esse. Si hec facis
manifesta teipsum mundo. Neque
enim fratres eius credebant in eum.
Dicit ergo eis iesus. Tempus meum
nondum aduenit. Tempus autem vestrum
semper est paratum. Non potest mundus B
odisse vos. Me autem odit quia ego testimo

τυρῶ περί αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονη
ρά ἐστιν. ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύ
την. ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύ
την, ὅτι ὁ καιρός ὁ ἐμός οὔπω πεπλήρωται.
Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ γαλι
λαίᾳ. ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοί αὐτοῦ,
τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν οὐ φα
νερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. οἱ οὖν ἰουδαῖοι
ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον. ποῦ
ἐστιν ἐκεῖνος. καὶ γογγυσμός πολύς περί
αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον ὅ-
τι ἀγαθός ἐστιν, ἄλλοι ἔλεγον οὔ, ἀλλά
πλανᾷ τὸν ὄχλον. οὐδεὶς μέντοι παρρη=
σίᾳ ἐλάλει περί αὐτοῦ διά τὸν φόβον τῶν
ἰουδαίων. ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀ=
νέβη ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκε. καὶ
ἐθαύμαζον οἱ ἰουδαῖοι λέγοντες. πῶς οὗ-
τος γράμματα οἶδε μὴ μεμαθηκώς. ἀπεκρί=
θη οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν. ἡ ἐμή διδα
χή οὐκ ἐστίν ἐμή, ἀλλά τοῦ πέμψαντος με.
ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώ
σεται περί τῆς διδαχῆς πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ
ἐστίν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. ὁ ἀφ' ἑαυ
τοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ. ὁ δὲ
ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν,
οὗτος ἀληθής ἐστί, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ
ἐστίν. οὐ μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον.
καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με
ζητεῖτε ἀποκτεῖναι. ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ
εἶπε. δαιμόνιον ἔχεις. τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖ=
ναι. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ἓν ἔρ=
γον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. διά
τοῦτο μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν,
οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ μωσέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν
πατέρων. καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄν=
θρωπον. εἰ περιτομήν λαμβάνει ἄνθρωπος
ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος μωσέως,
ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐ=
ποίησα ἐν σαββάτῳ. μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν,
ἀλλά τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ἔλεγον
οὖν τινες ἐκ τῶν ἱεροσολυμιτῶν. οὐχ οὗ
τος ἐστίν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι, καὶ ἴδε παρ
ρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι. μή=
ποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗ=
τος ἐστίν ὁ χριστός. ἀλλά τοῦτον οἴδαμεν
πόθεν ἐστίν. ὁ δὲ χριστός ὅταν ἔρχηται, οὐ
δείς γινώσκει πόθεν ἐστίν. ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ
ἱερῷ διδάσκων ὁ ἰησοῦς καὶ λέγων. κἀμέ
οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί, καὶ ἀπ' ἐμαυ
τοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐστίν ἀληθινός ὁ πέμ
ψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ἐγὼ οἶδα
αὐτόν, ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
ꝏꝏꝏ ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμί, κἀκεῖνός με ἀ

niũ phibeo de illo: q2 opera eius mala
sunt. Vos ascendite ad diẽ festũ hunc.
Ego.n. non ascendã ad diẽ festũ istũ:
quia meũ tempus nondũ impletũ est.
Hec cũ dixisset: ipse mansit in galilea.
Ut autem ascenderunt fratres eius: ꝏ
tũc ⁊ ipse ascendit ad diẽ festũ nõ ma=
nifeste sed quasi in occulto. Judei ergo
querebãt eũ ĩ die festo: ⁊ dicebãt. Ubi
est ille. Et murmur multus ꝏꝏꝏ sup.6.e.
erat ĩ turba de eo. Quidã ei dicebãt:
q2 bonꝰ est: alij aũt dicebant. non: sed
seducit turbas. Nemo tamen palam
loquebatur de illo propter metum ꝏ
iudeoꝝ. Jã ãt die festo mediãte ascẽdit
iesus in templum et docebat. Et ꝏ
mirabant iudei dicẽtes. Quomodo hic
litteras scit cum non didicerit? Rñdit
eis iesus et dixit. Mea doctrina ꝏ C
non est mea sed eius qui misit me. ꝏ
Si qs voluerit volũtatẽ eiꝰ facere: co
gnoscet de doctrina vtrum ex deo ꝏ
sit an ego a meipso loqr. Qui a semet
ipso loquitur gloriam propriã querit. ꝏ
Qui ãt querit gloriã eiꝰ qui misit eũ
hic verax est: ⁊ iniustitia in illo non ꝏ
est. Nõne moyses dedit vobis legem?
Et nemo ex vobis facit legẽ. Quid me
queritis interficere? Respõdit turba et
dixit. Demoniũ habes. Quis te qrit in j.8.f.
terficere? Rñdit iesꝰ et dixit eis. Unum
opꝰ feci et oẽs miramini. Propterea
moyses dedit vobis circuncisionem: ꝏ
non quia ex moyse est sed ex ꝏꝏ
patribꝰ. Et ĩ sabbato circũciditis hoiẽ.
Si circuncisionem accipit homo ꝏ
in sabbato vt non soluatur lex moysi:
mihi idignamini q2 totũ hoiẽ sanũ fe=
ci in sabbato? Nolite iudicare scd'm faciẽ D
sed iustum iudicium iudicate. Dicebãt Deut.1.c.
ergo quidã ex hierosolymis. Nõne hic
est quẽ querũt interficere? Ecce palam
loquitur: ⁊ nihil ei dicunt. Nunquid
vere cognouerunt principes quia hic
est christus? Sed hunc scimus ꝏꝏ
vnde sit: christus aũt cũ venerit nemo
scit vnde sit. Clamabat ergo iesus in
templo docens et dicens. Et me ꝏ
scitis ⁊ vnde sim scitis: et a meipso ꝏ
non veni sed est verus qui misit ꝏ j.8.c. j.8.g.
me quẽ vos nescitis: ego scio ⌈ mẽdax.
eũ ⁊ si dixero q2 nescio eũ: ero similis vobis
Sed scio eũ: q2 ab ipo sũ ⁊ ipse me mi E

πέστειλεν. ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ
οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔ
πω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. πολλοὶ δὲ ἐκ
τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔλε-
γον. ὅτι ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ μήτι πλείο-
να σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν. ἤκου
σαν οἱ φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος
περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέ-
τας οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα πιά-
σωσιν αὐτόν. εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς. ἔτι μικρὸν
χρόνον μεθ᾽ ὑμῶν εἰμί, καὶ ὑπάγω πρὸς
τὸν πέμψαντά με. ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑ
ρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασ-
θε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυ-
τούς. ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡ-
μεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν. μὴ εἰς τὴν δια-
σποράν τῶν ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ
διδάσκειν τοὺς ἕλληνας. τίς ἐστιν οὗτος ὁ
λόγος ὃν εἶπε, ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσε
τε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλ-
θεῖν. ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς
ἑορτῆς εἱστήκει ὁ ἰησοῦς καὶ ἔκραξε λέγων.
ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω
ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ πο
ταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδα
τος ζῶντος. τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύ-
ματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύον-
τες εἰς αὐτόν. οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον,
ὅτι ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. πολλοὶ οὖν
ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον ἔλε-
γον. οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. ἄλ-
λοι ἔλεγον οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. ἄλλοι ἔ
λεγον. μὴ γὰρ ἐκ τῆς γαλιλαίας ὁ χριστὸς
ἔρχεται. οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ
σπέρματος δαυὶδ καὶ ἀπὸ βηθλεέμ τῆς κώ-
μης, ὅπου ἦν δαυὶδ ὁ χριστὸς ἔρχεται. σ-
χίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι᾽ αὐτόν.
τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν,
ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας.
ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιε-
ρεῖς καὶ φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖ-
νοι. διά τι οὐκ ἠγάγετε αὐτόν. ἀπεκρίθησαν
οἱ ὑπηρέται. οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄν-
θρωπος ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν
οὖν αὐτοῖς οἱ φαρισαῖοι. μὴ καὶ ὑμεῖς πε-
πλάνησθε. μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευ
σεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων. ἀλλ᾽ ὁ ὄ
χλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπι
κατάρατοί εἰσι. λέγει νικόδημος πρὸς αὐ-
τούς ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτὸν εἷς ὢν
ἐξ αὐτῶν. μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄν-
θρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ᾽ αὐτοῦ πρότε-
ρον καὶ γνῷ τί ποιεῖ. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον

sit. Querebant ergo eū apprehēdere: et Mat.21.g Mar.12.b.
nemo misit in illū manꝰ: quia nōdum Lu.19.g.et
venerat hora eius. De 20.c.et.22.a
turba aūt multi crediderūt in eū: et di
cebant. Christus cū venerit: nūqd plu
ra signa faciet q̄ que hic fecit? Audie-
runt pharisei turbam murmurantem
de illo hec: et miserunt prīcipes
sacerdotū et pharisei ministros vt appre
hēderēt iesū. Dixit ergo eis iesꝰ. Adhuc
tps vobiscū sū et vado ad modicū
eū q̄ me misit. Queretis me et nō inue Jo.13.f.
nietis: et vbi ego sum vos non potestis Mat.17.c.
venire. Dixerūt ergo iudei ad semetipos. Luce.13.c.
Quo hic iturus est: quia
non inueniemꝰ eū? Nunquid in dispersionem gentium iturus est et
docturus gentes? Quis est hic
sermo quē dixit: q̄retis me et nō inuenie
tis: et vbi sum ego vos non potestis ve
nire. In nouissimo autem die magno F
festiuitatis stabat iesus et clamabat di-
cēs. Si qs sitit: veniat ad me et bibat.
Qui credit in me sicut dicit scriptura: i.Joh.4.c. sup.4.b.
de ventre eius fluent aque flumia
viue. Hoc autem dixit de spiritu Esa.44.a
quem accepturi erant credentes
in eum. Nondū enim erat spiritꝰ datꝰ
quia iesus nondum erat glorificatus.
Ex illa ergo turba cū audissēt hos ser- Mat.21.c.
mones eiꝰ dicebāt. Hic est vere ppheta.
Alij dicebāt. Hic est christꝰ. Qdā āt di
cebāt. Nunquid a galilea
venit xp̄s. Nōne scriptura dicit q̄ ex Mich.5.a.
semine dauid: et de bethleem castello
vbi erat dauid venit christꝰ. Dissensio
itaq̧ facta est in turba propter eum.
Quidā āt ex ipīs volebāt apphēdere eū sup.eodē.c
sed nemo misit super eum manus.
Venerunt ergo ministri ad pontifices G
et phariseos et dixerunt eis illi.
Quare non adduxistis illū? Respōdert
ministri. Nunq̄ sic locutus est homo:
sicut hic loquitur. Responderunt
ergo eis pharisei. Nūquid et vos sedu
cti estis? Nūquid ex prīcipibꝰ aliq̄s cre
didit in eū: aut ex phariseis? Sed tur
ba hec que non nouit legem: maledicti
sunt. Dixit nicodemus ad eos sup.3.a.
ille qui venit ad eū nocte: q̄ vnꝰ erat
ex ipsis. Nunqd lex nostra iudicat ho
minē: nisi prius audierit ab ipso prīus
et cognouerit qd faciat? Rñdert et dixe

αυτώ. μη και συ εκ της γαλιλαίας εί. ερεύ=
νησον και ίδε ότι προφήτης εκ της γαλιλαί
ας ουκ εγήγερται. και επορεύθη έκαστος εις
τον οίκον αυτού. Cap. 8.
Ιησούς δε επορεύθη εις το όρος των ε=
λαιών. όρθρου δε πάλιν παρεγένετο εις
το ιερόν. και πας ο λαός ήρχετο προς αυ
τόν. και καθίσας εδίδασκεν αυτούς. άγουσι
δε οι γραμματείς και οι φαρισαίοι προς αυ
τόν γυναίκα επί μοιχεία κατειλημμένην, και
στήσαντες αυτήν εν μέσω λέγουσιν αυτώ.
διδάσκαλε, ταύτην εύρομεν επαυτοφόρω
μοιχευομένην. εν δε τω νόμω ημών μω=
σής ενετείλατο τας τοιαύτας λιθοβολείσθαι.
συ ουν τι λέγεις. τούτο δε έλεγον πειρά=
ζοντες αυτόν ίνα έχωσι κατηγορίαν κατ αυ=
τού. ο δε ιησούς κάτω κύψας τω δακτύλω
έγραφεν εις την γην μη προσποιούμενος.
ως δε επέμενον ερωτώντες αυτόν, ανακύ=
ψας είπε προς αυτούς. ο αναμάρτητος υ=
μών πρώτος τον λίθον επ αυτή βαλέτω.
και πάλιν κάτω κύψας έγραφεν εις την
γην. οι δε ακούσαντες και υπό της συνειδή
σεως ελεγχόμενοι εξήρχοντο εις καθείς αρξά
μενοι από των πρεσβυτέρων έως των εσχά=
των, και κατελείφθη μόνος ο ιησούς και η
γυνή εν μέσω ούσα. ανακύψας δε ο ιησούς
και μηδένα θεασάμενος πλην της γυναικός
είπεν αυτή. που εισιν εκείνοι οι κατήγοροι
σου. ουδείς σε κατέκρινεν. η δε είπεν ουδείς
κύριε. είπε δε αυτή ο ιησούς. ουδέ εγώ σε
κατακρίνω, πορεύου και από του νυν μηκέτι
αμάρτανε. πάλιν ουν αυτοίς ο ιησούς ελά=
λησε λέγων. εγώ ειμί το φως του κόσμου
ο ακολουθών εμοί ου μή περιπατήση εν τη
σκοτία, αλλ έξει το φως της ζωής. είπον
ουν αυτώ οι φαρισαίοι συ περί σεαυτού
μαρτυρείς, η μαρτυρία σου ουκ εστιν αλη
θής. απεκρίθη ιησούς και είπεν αυτοίς. καν ε
γώ μαρτυρώ περί εμαυτού, αληθής εστιν
η μαρτυρία μου, ότι οίδα πόθεν ήλθον και
που υπάγω. υμείς δε ουκ οίδατε πόθεν
έρχομαι η που υπάγω. υμείς κατά την
σάρκα κρίνετε, εγώ ου κρίνω ουδένα. και ε
άν κρίνω δε εγώ, η κρίσις η εμή αληθής εσ=
τιν ότι μόνος ουκ ειμί, αλλ εγώ και ο
πέμψας με πατήρ. και εν τω νόμω δε τω
υμετέρω γέγραπται, ότι δύο ανθρώπων η
μαρτυρία αληθής εστιν. εγώ ειμι ο μαρτυ
ρών περί εμαυτού, και μαρτυρεί περί ε
μού ο πέμψας με πατήρ. έλεγον ουν αυ
τώ. που εστιν ο πατήρ σου. απεκρίθη ο ιη=
σούς. ούτε εμέ οίδατε ούτε τον πατέρα

ei. Nunquid et tu galileus es. Scrutare scri sup.5.f.
pturas et vide quia a galilea propheta
non surrexit. Et reversi sunt unusquisque in
domum suam. Cap. 8.
Iesus autem perrexit in montem oliveti A
et diluculo iterum venit in
templum et omnis populus venit ad eum
et sedens docebat eos. Adducunt
autem scribe et pharisei
mulierem in adulterio deprehensam: et
statuerunt eam in medio et dixerunt ei.
Magister hec mulier modo deprehensa est
in adulterio. In lege autem moyses
mandavit nobis huiusmodi lapidare.
Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant temptantes eum ut possent accusare eum.
Iesus autem inclinans se deorsum digito
scribebat in terram.
Cum ergo perseveraret interrogantes eum erexit se et dixit eis. Qui sine peccato est vestrum
primus in illam lapidem mittat.
Et iterum se inclinans scribebat in B
terram. Audientes autem hec
unus post unum exibant incipientes
a senioribus
et remansit solus iesus et
mulier in medio stans. Erigens autem se iesus
dixit ei. Mulier ubi sunt qui te accusabant? Nemo te condemnavit? Que dixit. Nemo domine. Dixit autem iesus. Nec ego te
condemnabo: vade et iam amplius noli
peccare. Iterum ergo locutus est eis iesus
dicens. Ego sum lux mundi
qui sequitur me non ambulat in
tenebris sed habebit lumen vite. Dixerunt
ergo ei pharisei. Tu de temetipso
testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Respondit iesus et dixit eis. Et si sup.5.f.
testimonium perhibeo de meipso verum est
testimonium meum: quia scio unde veni et
quo vado. Vos autem nescitis unde
venio aut quo vado. Vos secundum
carnem iudicatis: ego non iudico quemquam
iudico ego: iudicium meum verum est: Et si C
quia solus non sum: sed ego et
qui misit me pater. Et in lege Deut.17.b
vestra scriptum est: quia duorum hominum 2Mat.18.c. Heb.10.d.
testimonium verum est. Ego sum qui testimonium 2.Cor.13.a
perhibeo de meipso: et testimonium perhibet de
me qui misit me pater. Dicebant ergo ei.
Ubi est pater tuus. Respondit iesus. Mat.11.g. Luce.10.g.
Neque me scitis neque patrem sup.7.d.

μου. ει εμέ ήδειτε, και/τον πατέρα μου ή
δειτε αν. Ταύτα/τα ρήματα ελάλησεν/ο ιη=
σούς εν/τω γαζοφυλακίω διδάσκων εν/τω
ιερώ και ουδείς επίασεν αυτόν, ότι ούπω
εληλύθει/η ώρα αυτού. είπεν ουν πάλιν αυ
τοίς/ο ιησούς. εγώ υπάγω και ζητήσετέ με,
και εν/τη αμαρτία υμών αποθανείσθε. ό=
που εγώ υπάγω υμείς ου δύνασθε ελθείν
έλεγον ουν/οι ιουδαίοι. μήτι αποκτενεί ε=
αυτόν, ότι λέγει όπου εγώ υπάγω υμείς
ου δύνασθε ελθείν. και είπεν αυτοίς. υμείς
εκ/των κάτω εστέ, εγώ εκ/των άνω ειμί. υ
μείς εκ/του κόσμου τούτου εστέ, εγώ ουκ ει
μί εκ/του κόσμου τούτου. είπον ουν υμίν,
ότι αποθανείσθε εν/ταις αμαρτίαις υμών. ε=
άν γαρ μη πιστεύσητε ότι εγώ ειμί, αποθα
νείσθε εν/ταις αμαρτίαις υμών. έλεγον ουν
αυτώ. συ τις εί. και είπεν αυτοίς/ο ιησούς.
/την αρχήν ότι και λαλώ υμίν. πολλά έ=
χω περί υμών λαλείν και κρίνειν αλλ/ο πέμ
ψας με αληθής εστί, καγώ α ήκουσα παρ
αυτού ταύτα λέγω εις/τον κόσμον. ουκ
έγνωσαν ότι/τον πατέρα αυτοίς έλεγεν. εί=
πεν ουν αυτοίς/ο ιησούς. όταν υψώσητε
/τον υιόν/του ανθρώπου, τότε γνώσεσθε ότι
εγώ ειμί. και απ εμαυτού ποιώ ουδέν, αλ
λά καθώς εδίδαξέ με/ο πατήρ μου ταύτα
λαλώ. και/ο πέμψας με μετ εμού εστίν ουκ
αφήκέ με μόνον/ο πατήρ, ότι εγώ/τα αρεσ
τά αυτώ ποιώ πάντοτε. ταύτα αυτού λα=
λούντος πολλοί επίστευσαν εις αυτόν. έλε=
γεν ουν/ο ιησούς προς/τους πεπιστευκότας
αυτώ ιουδαίους. εάν υμείς μείνητε εν/τω
λόγω/τω εμώ, αληθώς μαθηταί μου εστέ.
και γνώσεσθε/την αλήθειαν, και/η αλήθεια ε=
λευθερώσει υμάς. απεκρίθησαν αυτώ σπέρμα
αβραάμ εσμέν, και ουδενί δεδουλεύκαμεν
πώποτε. πως συ λέγεις ότι ελεύθεροι γε
νήσεσθε. απεκρίθη αυτοίς/ο ιησούς. αμήν α=
μήν λέγω υμίν, ότι πας/ο ποιών/την αμαρτί
αν δούλος εστί/της αμαρτίας./ο δε δούλος
ου μένει εν/τη οικία εις/τον αιώνα./ο υιός
μένει εις/τον αιώνα. εάν ουν/ο υιός υμάς ε
λευθερώση, όντως ελεύθεροι έσεσθε. οίδα ό
τι σπέρμα αβραάμ εστέ, αλλά ζητείτέ με α
ποκτείναι, ότι/ο λόγος/ο εμός ου χωρεί εν
υμίν. εγώ ο εώρακα παρά/τω πατρί μου
λαλώ, και υμείς ουν ο εωράκατε παρά/τω
πατρί υμών ποιείτε. απεκρίθησαν και εί=
πον αυτώ./ο πατήρ ημών αβραάμ εστί. λέ=
γει αυτοίς/ο ιησούς. ει τέκνα/του αβραάμ ή
τε,/τα έργα/του αβραάμ εποιείτε. νυν δε ζη
τείτέ με αποκτείναι, άνθρωπον ος/την αλη=

meū. Si me sciretis forsitā ⁊ prēz meū
Hec verba locutus est iesus ⌊ sciretis.
in gazophylacio docens in
téplo. Et nemo apprehēdit eū: qꝛ nec= Mat. 21. g.
dū venerat hora eius. Dixit ergo iterū Mar. 12. b.
eis iesus. Ego vado ⁊ queretis me: Luce. 19. g. sup. 7. g.
et in peccato vestro moriemini: quo
ego vado vos non potestis venire.
Dicebāt ergo iudei. Nūqd iterficiet se
metipm: quia dicit quo ego vado vos
nō potestis venire? Et dicebat eis. Vos
deorsū estis: ego de superi⁹ sū. Vos
de mundo hoc estis: ego non sum
de hoc mundo. Dixi ergo vobis:
quia moriemini in peccatis vestris. Si
eni nō credideritis qꝛ ego sum moriemi
ni in peccato vestro. Dicebant ergo
ei. Tu quis es? Dicit eis iesus. D
Principiū q̄ ⁊ loquor vobis. Multa
habeo de vobis loq̄ ⁊ iudicare: sed qui Roma. 3. a.
me misit verax est: ⁊ ego q̄ audiui ab
eo hec loquor in mundo. Et non
cognouerūt qꝛ patrē eis dicebat deū. Di
xit ergo eis iesus Cū exaltaueritis sup. 3. c.
filium hominis: tunc cognoscetis quia 1. Joh. 3. c.
ego sum: ⁊ a meipso facio nihil: sed
sicut docuit me pater hec
loquor. Et qui me misit mecū est: ⁊ nō
reliquit me solū: qꝛ ego q̄ placita sūt
ei facio semper. Hec illo loquente
multi crediderunt in eum. Dicebat
ergo iesus ad eos qui crediderunt
ei iudeos. Si vos manseritis in
sermone meo: vere discipuli mei eritis:
⁊ cognoscetis veritatē: ⁊ veritas libera
bit vos. Responderūt ei. Semen
abrae sum⁹ et nemini seruiuimus
vnq̄. Quomodo tu dicis liberi eritis.
Respondit eis iesus. Amen amen
dico vobis quia omnis qui facit pctm̄
seruus est peccati. Seruus autem Roma. 6. d
nō manet in domo in eternū: fili⁹ aūt
manet in eternū. Si ergo vos fili⁹ libe
rauerit: vere liberi eritis. Scio quia E
filij abrae estis: sed queritis me interfi
cere: quia sermo meus non capit in
vobis. Ego quod vidi apud patrem
loquor: et vos que vidistis apud
patrem vestrū facitis. Rūderūt et dixe
rūt ei. Pater noster abraam est. Dicit
eis iesus. Si filij abrae estis:
opera abrae facite. Nunc autem queri
tis me interficere: hoīem qui veritatē

θειαν υμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρά του
θεοῦ. τοῦτο αβραὰμ ουκ εποίησεν. υμεῖς
ποιεῖτε τα ἔργα του πατρός υμῶν. εἶπον
οὖν αυτῷ. ημεῖς εκ πορνείας ου γεγεν-
νήμεθα. ἕνα πατέρα ἔχομεν τον θεόν. εἶπεν
οὖν αυτοῖς ο ιησοῦς. ει ο θεός πατήρ υ-
μῶν ἦν, ηγαπᾶτε ἂν εμέ. εγὼ γαρ εκ του
θεοῦ εξῆλθον και ἥκω. ουδὲ γαρ απ' εμαυ-
τοῦ ελήλυθα, αλλ' εκεῖνος με απέστειλε.
διατί την λαλιάν την εμὴν ου γινώσκετε. ὅ-
τι ου δύνασθε ακούειν τον λόγον τον εμόν
υμεῖς εκ του πατρός του διαβόλου εστέ,
και τας επιθυμίας του πατρός υμῶν θέλετε
ποιεῖν. εκεῖνος ανθρωποκτόνος ἦν απ' αρ-
χῆς, και εν τῇ αληθείᾳ ουχ ἕστηκεν, ὅτι ουκ
ἔστιν αλήθεια εν αυτῷ. ὅταν λαλῇ το ψεῦ-
δος εκ των ιδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης εστί
και ο πατὴρ αυτοῦ. εγὼ δε ὅτι την αλήθει-
αν λέγω ου πιστεύετέ μοι. τις εξ υμῶν ε-
λέγχει με περί αμαρτίας. ει δε αλήθειαν λέ-
γω διατί υμεῖς ου πιστεύετέ μοι. ο ὢν εκ
του θεοῦ, τα ῥήματα του θεοῦ ακούει. διά
τοῦτο υμεῖς ουκ ακούετε, ὅτι εκ του θεοῦ
ουκ εστέ. απεκρίθησαν οὖν οι ιουδαῖοι, και
εἶπον αυτῷ. ου καλῶς λέγομεν ημεῖς ὅτι
σαμαρείτης εἶ σύ, και δαιμόνιον ἔχεις. απε-
κρίθη ιησοῦς. εγὼ δαιμόνιον ουκ ἔχω, αλ-
λὰ τιμῶ τον πατέρα μου, και υμεῖς ατιμά-
ζετέ με. εγὼ δε ου ζητῶ την δόξαν μου, ἔσ-
τιν ο ζητῶν και κρίνων. αμὴν αμὴν λέγω υ-
μῖν, εάν τις τον λόγον τον εμόν τηρήσῃ, θά-
νατον ου μὴ θεωρήσῃ εις τον αἰῶνα. εἶπον
οὖν αυτῷ οι ιουδαῖοι. νῦν εγνώκαμεν ὅτι
δαιμόνιον ἔχεις. αβραὰμ απέθανε και οι προ-
φῆται, και συ λέγεις εάν τις τον λόγον μου
τηρήσῃ ου μὴ γεύσηται θανάτου εις τον αι-
ῶνα. μὴ συ μείζων εἶ του πατρός ημῶν α-
βραὰμ ὅστις απέθανε, και οι προφῆται απέ-
θανον, τίνα σεαυτόν συ ποιεῖς. απεκρίθη ιη-
σοῦς, εὰν εγὼ δοξάζω εμαυτόν, η δόξα μου
ουδέν εστιν. ἔστιν ο πατήρ μου ο δοξάζων
με, ὃν υμεῖς λέγετε ὅτι θεός υμῶν εστί, και
ουκ εγνώκατε αυτόν, εγὼ δε οἶδα αυτόν.
και εὰν εἴπω ὅτι ουκ οἶδα αυτόν, ἔσομαι
ὅμοιος υμῶν ψεύστης. αλλ' οἶδα αυτόν
και τον λόγον αυτοῦ τηρῶ. αβραὰμ ο πα-
τὴρ υμῶν ηγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ την ημέ-
ραν την εμήν, και εἶδε και εχάρη. εἶπον οὖν οι
ιουδαῖοι προς αυτόν. πεντήκοντα ἔτη οὔ-
πω ἔχεις, και αβραὰμ εώρακας. εἶπεν αυτοῖς
ο ιησοῦς. αμὴν αμὴν λέγω υμῖν, πριν αβρα-
ὰμ γενέσθαι εγὼ εἰμί. ἦραν οὖν λίθους ἵνα
βάλωσιν επ' αυτόν. ιησοῦς δε εκρύβη και

vobis locutus sum quam audivi a
deo. Hoc abraam non fecit. Vos
facitis opera patris vestri. Dixerunt
itaque ei. Nos ex fornicatione non sumus na
ti. Unum patrem habemus deum. Dixit
ergo eis iesus. Si deus pater vester
esset diligeretis utique me. Ego enim ex
deo processi et veni. Neque enim a meipso
veni sed ille me misit.
Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia
non potestis audire sermonem meum.
Vos ex patre diabolo estis: 1.Joh.3.b
et desideria patris vestri vultis
facere. Ille homicida erat ab initio:
et in veritate non stetit: quia non
est veritas in eo. Cum loquitur mendacium F
ex propriis loquitur: quia mendax est
et pater eius. Ego autem si veritatem
dico non creditis mihi. Quis ex vobis
arguet me de peccato? Si veritatem dico
quare non creditis mihi? Qui ex
deo est: verba dei audit. Propterea 1.Joh.4.a
vos non auditis: quia ex deo
non estis. Responderunt ergo iudei et
dixerunt ei. Nonne bene dicimus nos quia
samaritanus es tu: et demonium habes? Re
spondit iesus. Ego demonium non habeo sed sup.7.c.
honorifico patrem meum: et vos inhonora
tis me. Ego autem non quero gloriam meam: est
qui querat et iudicet. Amen amen dico vobis:
si quis sermonem meum servaverit: mortem
non videbit in eternum. Dixerunt
ergo iudei. Nunc cognovimus quia
demonium habes. Abraam mortuus est et pro
phete: et tu dicis: si quis sermonem meum
servaverit: non gustabit mortem in eternum.
Numquid tu maior es patre nostro abraam G
qui mortuus est: et prophete mortui sunt:
quem teipsum facis? Respondit iesus.
Si ego glorifico meipsum gloria mea
nihil est. Est pater meus qui glorificat
me: quem vos dicitis quia deus vester est: et
non cognovistis eum: ego autem novi eum.
Et si dixero quia non scio eum ero sup.7.d.
similis vobis mendax. Sed scio eum
et sermonem eius servo. Abraam pater
vester exultavit ut videret diem
meum: vidit et gavisus est. Dixerunt ergo
iudei ad eum. Quinquaginta annos nondum
habes et abraam vidisti? Dixit eis
iesus. Amen amen dico vobis antequam abraam
fieret ego sum. Tulerunt ergo lapides ut
iacerent in eum. Jesus autem abscondit se et

ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ παρῆγεν οὕτως.

Cap. 9.

Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες. ῥαββί τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ. ἀπεκρίθη ἰησοῦς. οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστίν. ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμὶ τοῦ κόσμου. ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσε χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ. ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σιλωάμ, ὃ ἑρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων. οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν ἔλεγον. οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν. ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν. ἄλλοι δὲ ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἐγώ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ. πῶς ἀνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί. ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν. ἄνθρωπος λεγόμενος ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέ μοι ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σιλωάμ καὶ νίψαι. ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. εἶπον οὖν αὐτῷ. ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος. λέγει. οὐκ οἶδα. ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς φαρισαίους τόν ποτε τυφλόν. ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. πηλὸν ἐπέθηκέ μοι ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην καὶ βλέπω. ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν φαρισαίων τινές. οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον. πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν. καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν. σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι προφήτης ἐστίν. οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες. οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη, πῶς οὖν ἄρτι βλέπει. ἀπεκρίθησαν δὲ αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶ-

exiuit de templo.

Cap. 9.

A Et preteriens iesus vidit hominem cecum a natiuitate: et interrogauerunt eum discipuli eius dicentes. Rabbi quis peccauit: hic aut parentes eius vt cecus nasceretur. Respondit iesus. Neque hic peccauit neque parentes eius: sed vt manifestentur opera dei in illo. Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est: venit nox quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo lux sum mundi. Hec cum dixisset expuit in terram: et fecit lutum ex sputo et liniuit lutum super oculos eius: et dixit ei. Vade laua in natatoria syloe quod interpretatur missus. Abijt ergo et lauit et venit videns. Itaque vicini et qui viderant eum prius quia mendicus erat: dicebant. Nonne hic est qui sedebat et mendicabat? Alij dicebant quia hic est: alij autem nequaquam: sed similis est ei. Ille vero dicebat quia ego sum. Dicebant ergo ei. Quomodo aperti sunt tibi oculi. Respondit. Ille homo qui dicitur iesus lutum fecit et vnxit oculos meos: et dixit mihi. Vade ad natatoriam syloe et laua: et abij et laui: et video. Et dixerunt ei. Ubi est ille? Ait: nescio. Adducunt eum ad phariseos qui

B cecus fuerat. Erat autem sabbatum quando lutum fecit iesus et aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis. Lutum mihi posuit super oculos et laui et video. Dicebant ergo ex phariseis quidam: non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. Alij autem dicebant. Quomodo potest homo peccator hec signa facere? Et scisma erat inter eos. Dicunt ergo ceco iterum. Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: quia propheta est. Non crediderunt ergo iudei de illo: quia cecus fuisset et vidisset: donec vocauerunt parentes eius qui viderat: et interrogauerunt eos dicentes. Hic est filius vester quem vos dicitis quia cecus natus est. Quomodo ergo nunc videt? Responderunt eis parentes eius et dixerunt.

πον. οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν,
καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. πῶς δὲ νῦν βλέ
πει οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς
ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν. αὐτὸς ἡλι=
κίαν ἔχει. αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ ἑ
αυτοῦ λαλήσει. ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐ
τοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς ἰουδαίους. ἤ=
δη γὰρ συνετέθειντο οἱ ἰουδαῖοι, ἵνα ἐὰν
τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστὸν ἀποσυνά=
γωγος γένηται. διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ
εἶπον ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.
ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρω=
πον ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον αὐτῷ. δὸς
δόξαν τῷ θεῷ. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄν=
θρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. ἀπεκρίθη
οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν. εἰ ἁμαρτωλός ἐσ
τὶν οὐκ οἶδα, ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν
ἄρτι βλέπω. εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν. τί
ἐποίησέ σοι. πῶς ἀνέῳξέ σου τοὺς ὀφ=
θαλμούς. ἀπεκρίθη αὐτοῖς. εἶπον ὑμῖν ἤδη
καὶ οὐκ ἠκούσατε, τί πάλιν θέλετε ἀκούειν.
μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσ=
θαι. ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπον. σὺ εἶ μα
θητὴς ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ μωσέως ἐσμὲν
μαθηταί. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μωσεῖ λελάλη
κεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν
ἐστί. ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς.
ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς
οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστί, καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς
ὀφθαλμούς. οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ ἁμαρτωλῶν
ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ᾽ ἐάν τις θεοσεβὴς ἦ
καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ τούτου ἀκούει.
ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέ τις
ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. εἰ μὴ ἦν
οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐ=
δέν. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ. ἐν ἁμαρ=
τίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσ=
κεις ἡμᾶς. καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. ἤκου=
σεν ὁ ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ
εὑρὼν αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ. σὺ πιστεύεις
εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ. ἀπεκρίθη ἐκεῖνος
καὶ εἶπε. καὶ τίς ἐστι κύριε, ἵνα πιστεύσω
εἰς αὐτόν. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. καὶ ἑώρα
κας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνος
ἐστίν. ὁ δὲ ἔφη. πιστεύω κύριε. καὶ προσε
κύνησεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς. εἰς κρί
μα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα
οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέ=
ποντες τυφλοὶ γένωνται. καὶ ἤκουσαν=
ἐκ τῶν φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ
αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ. μὴ καὶ ὑ=
μεῖς τυφλοί ἐσμεν. εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰη=

Scimus quia hic est filius noster:
et quia cecus natus est. Quomodo autem nunc vide
at nescimus: aut quis eius aperuit
oculos nos nescimus.
Ipsum interrogate. Etatem habet ipse de se
loquatur. Hec dixerunt parentes eius:
quoniam timebant iudeos. Iam C
enim conspirauerant iudei: ut si
quis eum confiteretur esse christum: extra synago
gam fieret. Propterea parentes eius
dixerunt: quia etatem habet: ipsum interro=
gate. Vocauerunt ergo rursum hominem
qui fuerat cecus: et dixerunt ei. Da
gloriam deo. Nos scimus quia hic homo
peccator est. Dixit
ergo eis ille. Si peccator est
nescio: unum scio: quia cecus cum essem
modo video. Dixerunt ergo illi. Quid
fecit tibi? Quomodo aperuit tibi oculos?
Respondit eis. Dixi vobis iam
et audistis. Quid iterum vultis audire?
Nunquid et vos vultis discipuli eius fieri?
Maledixerunt ergo ei: et dixerunt. Tu disci
pulus illius sis: nos autem moysi
discipuli sumus. Nos scimus quia moysi lo=
deus: hunc autem nescimus unde [cutus est
sit. Respondit ille homo: et dixit eis.
In hoc enim mirabile est: quia vos
nescitis unde sit: et aperuit meos
oculos. Scimus autem quia peccatores
deus non audit: sed si quis dei cultor est:
et voluntatem eius facit: hunc exaudit.
A seculo non est auditum: quia quis aperuit D
oculos ceci nati. Nisi esset
hic a deo: non poterat facere quicquam.
Responderunt et dixerunt ei. In pecca
tis natus es totus: et tu doces
nos. Et eiecerunt eum foras. Audiuit
iesus quia eiecerunt eum foras: et
cum inuenisset eum dixit ei. Tu credis
in filium dei? Respondit ille
et dixit. Quis est domine ut credam
in eum? Et dixit ei iesus. Et vidisti
eum: et qui loquitur tecum ipse
est. At ille ait. Credo domine. Et procidens
adorauit eum. Et dixit ei iesus. In iudi=
cium ego in hunc mundum veni: ut
qui non vident videant: et qui vident
ceci fiant. Et audierunt quidam
ex phariseis qui cum
ipso erant: et dixerunt ei. Nunquid et nos
ceci sumus? Dixit eis iesus.

P

σούς. ει τυφλοί ήτε, ουκ αν είχετε αμαρ
τίαν. νυν δε λέγετε ότι βλέπομεν, η ουν α
μαρτία υμών μένει. Cap. 10.
Αμήν αμήν λέγω υμίν, ο μη εισερχό
μενος διά της θύρας εις την αυλήν
των προβάτων, αλλά αναβαίνων αλλα=
χόθεν, εκείνος κλέπτης εστί και ληστής. ο
δε εισερχόμενος διά της θύρας, ποιμήν
εστί των προβάτων. τούτω ο θυρωρός α=
νοίγει, και τα πρόβατα της φωνής αυ=
τού ακούει. και τα ίδια πρόβατα καλεί
κατ' όνομα, και εξάγει αυτά. και όταν
τα ίδια πρόβατα εκβάλη, έμπροσθεν αυ=
τών πορεύεται, και τα πρόβατα αυτώ α=
κολουθεί, ότι οίδασι την φωνήν αυτού.
αλλοτρίω δε ου μή ακολουθήσωσιν, αλ=
λά φεύξονται απ' αυτού, ότι ουκ οίδα=
σι των αλλοτρίων την φωνήν. ταύτην την
παροιμίαν είπεν αυτοίς ο ιησούς. εκεί=
νοι δε ουκ έγνωσαν τίνα ην α ελάλει αυ
τοίς. είπεν ουν πάλιν αυτοίς ο ιησούς.
αμήν αμήν λέγω υμίν, ότι εγώ ειμί η
θύρα των προβάτων. πάντες όσοι ήλ=
θον κλέπται εισί και λησταί, αλλ' ουκ ή
κουσαν αυτών τα πρόβατα. εγώ ειμί η
θύρα, δι' εμού εάν τις εισέλθη σωθήσεται,
και εισελεύσεται και εξελεύσεται, και νο
μήν ευρήσει. ο κλέπτης ουκ έρχεται, ει μή
ίνα κλέψη και θύση και απολέση. εγώ ήλ
θον ίνα ζωήν έχωσι, και περισσόν έχωσιν.
εγώ ειμί ο ποιμήν ο καλός. ο ποιμήν ο κα
λός την ψυχήν αυτού τίθησιν υπέρ των
προβάτων. ο μισθωτός δε και ουκ ων ποι
μήν, ου ουκ εισί τα πρόβατα ίδια, θεωρεί
τον λύκον ερχόμενον, και αφίησι τα πρό=
βατα και φεύγει, και ο λύκος άρπαζει αυ
τά και σκορπίζει τα πρόβατα. ο δε μισθω
τός φεύγει, ότι μισθωτός εστί, και ου μέλει
αυτώ περί των προβάτων. εγώ ειμί ο ποι
μήν ο καλός, και γινώσκω τα εμά, και γι=
νώσκομαι υπό των εμών. καθώς γινώσκει με
ο πατήρ καγώ γινώσκω τον πατέρα, και
την ψυχήν μου τίθημι υπέρ των προβάτων.
και άλλα πρόβατα έχω, α ουκ εστίν εκ
της αυλής ταύτης, κακείνα με δει αγα=
γείν, και της φωνής μου ακούσουσι, και
γενήσεται μία ποίμνη, εις ποιμήν. διά
τούτο ο πατήρ με αγαπά, ότι εγώ τί
θημι την ψυχήν μου, ίνα πάλιν λάβω
αυτήν. ουδείς αίρει αυτήν απ' εμού, αλλ'
εγώ τίθημι αυτήν απ' εμαυτού. εξουσίαν
έχω θείναι αυτήν, και εξουσίαν έχω πάλιν
λαβείν αυτήν. ταύτην την εντολήν έλαβον

Si ceci essetis: non haberetis peccatũ.
Nunc vero dicitis quia videm⁹: p̃ctm̃
vestrum manet. Cap. 10.
Amen amen dico vobis: qui nõ in A
trat per ostium in ouile
ouium: sed ascendit aliunde:
ille fur est et latro.
Qui aũt intrat per ostium: pastor
est ouium. Huic ostiarius aperit:
ꝛ oues vocem eius
audiũt. Et ꝑprias oues vocat
nominatim: et educit eas. Et cum
proprias oues emiserit: ante eas
vadit: et oues illum sequuntur:
quia sciunt vocem eius.
Alienum autem non sequũtur sed
effugiunt ab eo: quia non nouerunt
vocem alienorum. Hoc
prouerbium dixit eis iesus. Illi
autem non cognouerũt quid loq̃ret̃ eis.
Dixit ergo eis iterum iesus.
Amen amen dico vobis quia ego sũ
ostium ouiũ. Omnes quotquot venerũt
fures sunt ꝛ latrones: sed nõ audierũt
eos oues. Ego sum
ostiũ: per me si quis introierit saluabit̃
et ingredietur et egredietur: et pascua
inueniet. Fur non venit nisi
vt furetur ꝛ mactet et ꝑdat. Ego veni B
vt vitam habeãt: et abũdanti⁹ habeãt.
Ego sum pastor bonus: bonus pastor 2. Cor. 9. c.
animam suam ponit pro 1. Joh. 3. c.
ouib⁹ suis. Mercẽnari⁹ ãt ꝛ q̃ nõ ẽ pa
stor cuius non sunt oues proprie: videt
lupum venientem et dimittit oues
et fugit: et lupus rapit
et dispergit oues. Mercẽnarius autem Mat. 8. g.
fugit quia mercẽnarius est: ꝛ nõ ꝑtinet Mar. 5. b.
ad eum de ouibus. Ego sum pastor Luce. 8. c
bon⁹: ꝛ cognosco oues meas ꝛ cogno
scunt me mee. Sicut nouit me Mat. 11. g.
pater: et ego agnosco patrem: et Luce. 10. f.
animam meam pono pro ouibus meis. Mat. 12. b.
Et alias oues habeo que non sunt ex
hoc ouili: ꝛ illas oportet me adducere
et vocem meam audient: et
fiet vnũ ouile ꝛ vn⁹ pastor. Propterea
me diligit pater: quia ego pono
animam meam vt iterum sumam
eam. Nemo tollet eam a me: sed
ego ponã eam a meipso. Potestatem
habeo ponendi eam: et ꝑtãtẽ hẽo iterũ
sumendi eam. Hoc mandatum accepi

παρά τοῦ πατρός μου. σχίσμα οὖν πά-
λιν ἐγένετο ἐν τοῖς ἰουδαίοις διά τοὺς λό-
γους τούτους. ἔλεγον δὲ πολλοί ἐξ αὐ-
τῶν. δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται. τί αὐτοῦ
ἀκούετε. ἄλλοι ἔλεγον. ταῦτα τὰ ῥήματα
οὐκ ἐστί δαιμονιζομένου. μὴ δαιμόνιον
δύναται τυφλῶν ὀφθαλμούς ἀνοίγειν. ἐγέ-
νετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ χει-
μὼν ἦν. καὶ περιεπάτει ὁ ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ
ἐν τῇ στοᾷ σολομῶνος. ἐκύκλωσαν οὖν
αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ. ἕως
πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις. εἰ σὺ εἶ ὁ
χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ. ἀπεκρίθη αὐ-
τοῖς ὁ ἰησοῦς. εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύε-
τε. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περί ἐμοῦ
ἀλλ᾽ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. οὐ γάρ ἐστε ἐκ
τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν καθὼς εἶπον ὑ-
μῖν. τὰ πρόβατα τὰ ἐμά τῆς φωνῆς μου ἀ-
κούει, κἀγὼ γινώσκω αὐτά καὶ ἀκολουθοῦ-
σι μοι. κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς,
καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ
οὐχ ἁρπάσει τις αὐτά ἐκ τῆς χειρός μου. ὁ
πατήρ μου ὃς δέδωκέ μοι, μείζων πάντων
ἐστί, καὶ οὐδείς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς
χειρός τοῦ πατρός μου. ἐγώ καὶ ὁ πατὴρ
ἕν ἐσμέν. ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ
ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ἀπεκρίθη αὐ-
τοῖς ὁ ἰησοῦς. πολλά καλά ἔργα ἔδειξα ὑ-
μῖν ἐκ τοῦ πατρός μου, διά ποῖον αὐτῶν
ἔργον λιθάζετέ με. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἰου-
δαῖοι λέγοντες. περί καλοῦ ἔργου οὐ λι-
θάζομέν σε, ἀλλά περί βλασφημίας, καὶ ὅ-
τι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. ἀ-
πεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. οὐκ ἐστί γεγραμ-
μένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν. ἐγὼ εἶπα θεοί ἐσ-
τέ. εἰ ἐκείνους εἶπε θεούς πρὸς οὓς ὁ λόγος
τοῦ θεοῦ ἐγένετο καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ
γραφή, ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν
εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφη-
μεῖς, ὅτι εἶπον υἱός τοῦ θεοῦ εἰμί. εἰ οὐ ποι-
ῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετε
μοι. εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοί μὴ πιστεύητε, τοῖς
ἔργοις πιστεύσατε, ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύση-
τε ὅτι ἐν ἐμοί ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν αὐτῷ. ἐζή-
τουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι. καὶ ἐξῆλθεν ἐκ
τῆς χειρός αὐτῶν. καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν
τοῦ ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν ἰω-
άννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐ-
κεῖ. καὶ πολλοί ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ
ἔλεγον. ὅτι ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίη-
σεν οὐδέν. πάντα δὲ ὅσα εἶπεν ἰωάννης πε-

a patre meo. Dissensio iterum
facta est inter iudeos ꝑpter sermones
hos. Dicebant aūt multi ex ipsis.
Demoniū habet et insanit. Quid eum C
auditis? Alij dicebant: hec verba
nō sunt demoniū habētis. Nūquid de-
moniū pōt cecorum oculos aperire? Facta
sūt āt encenia ī hierosolymis: et hiems
erat. Et ambulabat iesus in templo
ī porticu salomonis. Circūdederūt ergo
eum iudei: et dicebant ei. Quousqꝫ
animam nostram tollis? Si tu es
christus dic nobis palam? Rn̄dit eis
iesus. Loquor vobis et non creditis.
Opera que ego facio in nomine
pr̄is mei: hec testimoniū ꝑhibēt de me.
Sed vos non creditis quia nō estis ex
ouibus meis sicut dixi vobis.
Oues mee vocem meam audiunt:
et ego cognosco eas et sequuntur
me. Et ego vitam eternam do eis:
et non peribunt in eternum: et
non rapiet eas quisqꝫ de manu mea.
Pater meus qui dedit mihi maior oībus
est: et nemo potest rapere de
manu patris mei. Ego et pater
vnū sumus. Sustulerūt ergo iterū lapides
iudei vt lapidarent eū. Respondit eis
iesus. Multa bona opera ostēdi vobis
ex patre meo: ꝑpter quod eorum
opus me lapidatis? Rn̄derunt ei iudei
De bono opere non lapidamus D
te: sed de blasphemia et quia
tu homo cū sis facis teipsū deū. Rn̄-
dit eis iesus. Nonne scriptum est
in lege vestra quia ego dixi dij estis? ps. 81.
Si illos dixit deos ad quos sermo
dei factus est: et non potest solui
scriptura: quē pater sāctificauit et misit
in mundum vos dicitis q̄r blasphemas
quia dixi filius dei sum. Si non facio
opera patris mei nolite credere
mihi. Si āt facio et si mihi nō vultis cre-
dere opibus credite: vt cognoscatis et cre-
datis q̄r pr̄ ī me est: et ego ī patre. Que- Mat. 12. b.
rebāt ergo eū apprehēdere: et exiuit de Mar. 5. b.
manibus eorum. Et abijt iterū trans
iordanem in eum locū vbi erat iohānes
baptizans primum: et mansit illic.
Et multi venerunt ad eum et
dicebāt. Quia iohānes q̄dē signū fecit
nullū. Oīa āt quecūqꝫ dixit iohānes de

ρὶ τούτου ἀληθῆ ἦν, καὶ ἐπίστευσαν πολ=
λοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν. Cap. 11.
Ἦν δέ τις ἀσθενῶν λάζαρος ἀπὸ βηθανί=
ας, ἐκ τῆς κώμης μαρίας καὶ μάρθας
τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ἦν δὲ μαρία ἡ ἀλείψα
σα τὸν κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πό
δας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς
λάζαρος ἠσθένει. ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελ=
φαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι. κύριε, ἴδε ὃν φι
λεῖς ἀσθενεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐ
τῇ. ἡ ἀσθένεια οὐκ ἐστὶ πρὸς θάνατον, ἀλλ
ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υ=
ἱὸς τοῦ θεοῦ δι᾽ αὐτῆς. ἠγάπα δὲ ὁ ἰησοῦς
τὴν μάρθαν, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν
λάζαρον. ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τό=
τε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας.
ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐ
τοῦ. ἄγωμεν εἰς τὴν ἰουδαίαν πάλιν. λέγου
σιν αὐτῷ οἱ μαθηταί. ῥαββί νῦν ἐζήτουν σε
λιθάσαι οἱ ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ.
ἀπεκρίθη ἰησοῦς. οὐχὶ δώδεκα ὧραι εἰσὶ τῆς
ἡμέρας. ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ
προσκόπτει ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τού=
του βλέπει. ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκ=
τί, προσκόπτει ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐ=
τῷ. ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐ=
τοῖς. λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται,
ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. εἶ=
πον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. κύριε εἰ κεκοίμη
ται σωθήσεται. εἰρήκει δὲ ὁ ἰησοῦς περὶ τοῦ
θανάτου αὐτοῦ, ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι πε=
ρὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. τότε οὖν
εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς παρρησίᾳ. λάζαρος ἀ
πέθανε, καὶ χαίρω δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε ὅ
τι οὐκ ἤμην ἐκεῖ. ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν
εἶπεν οὖν θωμᾶς ὁ λεγόμενος δίδυμος
τοῖς συμμαθηταῖς. ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀπο
θάνωμεν μετ᾽ αὐτοῦ. ἐλθὼν οὖν ὁ ἰησοῦς
εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα
ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ ἡ βηθανία ἐγγὺς τῶν
ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκα=
πέντε. καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐ=
ληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ τὴν μάρθαν καὶ
μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς πε=
ρὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. ἡ οὖν μάρθα ὡς
ἤκουσεν ὅτι ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐ=
τῷ, μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. εἶπεν
οὖν μάρθα πρὸς τὸν ἰησοῦν. κύριε εἰ ἦς
ὧδε ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. ἀλ=
λὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν
δώσει σοι ὁ θεός. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. ἀ=
ναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. λέγει αὐτῷ

hoc vera erant: et multi crediderunt
in eum. Cap. 11.
Erat aūt qdā languēs lazarꝰ a be=
thānia: de castello marie ꝛ marthe A
sororis eius. Maria aūt erat que vnxit
dominum vnguento et extersit pedes
eiꝰ capillis suis: cuius frater
lazarꝰ infirmabat. Miserūt ergo sorores
eiꝰ ad eū dicētes. Dñe ecce quē amas
infirmat. Audiens aūt iesus dixit eis.
Infirmitas hec non est ad mortē: sed
pro gloria dei: vt glorificetur filius
dei per eam. Diligebat autem iesus
martham ꝛ sororē eius mariam et ⌈ tūc
lazarū. Ut ergo audiuit qꝛ infirmabat
quidē māsit in eodē loco duobꝰ diebꝰ.
Deinde post hec dicit discipulis suis.
Eamus in iudeam iterum. Dicunt
ei discipuli. Rabbi nunc querebant te B
iudei lapidare: et iterum vadis illuc?
Rn̄dit iesus. Nōne duodecim sūt hore
diei? Si quis ambulauerit in die: nō
offendit quia lucem huius mundi
videt. Si autē ambulauerit in nocte
offendit: quia lux non est in eo.
Hec ait: et post hec dicit eis.
Lazarus amicus noster dormit
sed vado vt a somno excitē eū. Dixerūt Mar. 9. c.
ergo discipuli eius. Domine si dormit Mar. 5. b.
saluus erit. Dixerat autem iesus de
morte eius: illi autē putauerūt qꝛ de
dormitione somni diceret. Tunc ergo
iesꝰ dixit eis manifeste. Lazarꝰ mortuꝰ
est: ꝛ gaudeo propter vos vt credatis
qm̄ non erā ibi. Sed eamus ad eum.
Dixit ergo thomas qui dr̄ didymꝰ ad
cōdiscipulos. Eamus et nos ꝛ moria=
mur cum eo. Uenit itaqꝫ iesus: et C
inuenit eum quattuor dies iam ⌈ iuxta
ī monumēto habētē. Erat aūt bethania
hierosolymam quasi stadijs quindecim.
Multi autem ex iudeis venerant
ad martham et
mariam vt consolarētur eas de
fratre suo. Martha ergo vt
audiuit quia iesus venit occurrit illi:
maria autem domi sedebat. Dixit
ergo martha ad iesum. Dñe si fuisses
hic frater meus nō fuisset mortuꝰ. Sed
ꝛ nūc scio qꝛ quecūqꝫ poposceris a deo
dabit tibi deꝰ. Dicit illi iesus. Resur=
get frater tuus. Dicit ei

ἡ μάρθα· οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστά
σει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶπεν αὐτῇ ὁ ἰη=
σοῦς· ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. ὁ πι
στεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται. καὶ
πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀ=
ποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο. λέ=
γει αὐτῷ. ναὶ κύριε. ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι
σὺ εἶ ὁ χριστός ὁ υἱός τοῦ θεοῦ, ὁ εἰς τὸν
κόσμον ἐρχόμενος. καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀ=
πῆλθε καὶ ἐφώνησε μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐ=
τῆς λάθρα εἰποῦσα. ὁ διδάσκαλος πάρεσ
τι καὶ φωνεῖ σε. ἐκείνη ὡς ἤκουσεν ἐγείρεται
ταχύ. καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. οὔπω δὲ ἐ
ληλύθει ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν
τῷ τόπῳ, ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ μάρθα.
οἱ οὖν ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰ=
κίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν
μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠ=
κολούθησαν αὐτῇ λέγοντες. ὅτι ὑπάγει εἰς
τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ἡ οὖν μαρία
ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν
ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας λέγουσα αὐ
τῷ. κύριε εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ
ἀδελφός. ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαί=
ουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ ἰουδαί=
ους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι,
καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, καὶ εἶπε. ποῦ τεθεί=
κατε αὐτόν. λέγουσιν αὐτῷ. κύριε ἔρχου
καὶ ἴδε. ἐδάκρυσεν ὁ ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν οἱ
ἰουδαῖοι. ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. τινὲς δὲ
ἐξ αὐτῶν εἶπον. οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ ἀνοί
ξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι
ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ. ἰησοῦς οὖν πά
λιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ
μνημεῖον. ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκει=
το ἐπ' αὐτῷ. λέγει ὁ ἰησοῦς. ἄρατε τὸν λί=
θον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος
μάρθα. κύριε ἤδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐσ=
τι. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐ
ὰν πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. ἦ=
ραν οὖν τὸν λίθον οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος.
ὁ δὲ ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ
εἶπε. πάτερ εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς
μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκού=
εις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶ
πον ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε.
λάζαρε δεῦρο ἔξω. καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς
δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρί
αις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο
λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. λύσατε αὐτὸν καὶ ἀ=
φετε ὑπάγειν. πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν ἰουδαίων
οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν μαρίαν, καὶ θεασάμενοι

martha. Scio quia resurget in resurre
ctione in novissimo die. Dicit ei iesus.
Ego sum resurrectio et vita. Qui credit
in me: etiam si mortuus fuerit vivet: et
omnis qui vivit et credit in me: non mo=
rietur in eternum. Credis hoc? Ait
illi. Utique domine. Ego credidi quia Roma.10.b
tu es christus filius dei vivi qui in hunc D
mundum venisti. Et cum hoc dixisset abiit
et vocavit mariam sororem suam
silentio dicens. Magister adest:
et vocat te. Illa ut audivit surrexit
cito: et venit ad eum. Nondum enim venerat
iesus in castellum: sed erat adhuc in illo
loco ubi occurrerat ei martha.
Judei ergo qui erant cum ea in domo
et consolabantur eam: cum vidissent
mariam quia cito surrexit et exiit: secuti sunt
eam dicentes. Quia vadit ad
monumentum ut ploret ibi. Maria ergo
cum venisset ubi erat iesus: videns eum
cecidit ad pedes eius: et dixit ei.
Domine si fuisses hic: non esset mortuus
frater meus. Jesus ergo ut vidit eam plo
rantem et iudeos qui venerant cum ea
plorantes: infremuit spiritu
et turbavit seipsum: et dixit. Ubi posuistis
eum? Dicunt ei. Domine veni [ergo]
et vide. Et lachrimatus est iesus. Dixerunt E
iudei. Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem
ex ipsis dixerunt. Non poterat hic qui ape
ruit oculos ceci nati facere
ut hic non moreretur? Jesus ergo rur=
sum fremens in semetipso venit ad
monumentum. Erat autem spelunca et lapis sup
positus erat ei. Ait iesus. Tollite lapi=
dem. Dicit ei martha soror eius qui mortuus
fuerat. Domine iam fetet: quatriduanus est enim.
Dicit ei iesus. Nonne dixi tibi: quoniam si
credideris videbis gloriam dei? Tulerunt
ergo lapidem.
Jesus autem elevatis sursum oculis
dixit. Pater gratias ago tibi: quoniam audisti
me. Ego autem sciebam quia semper me audis:
sed propter populum qui circunstat dixi:
ut credant quia tu me misisti.
Hec cum dixisset voce magna clamavit.
Lazare veni foras. Et statim prodiit qui fue
rat mortuus ligatus manus et pedes institis
et facies illius sudario erat ligata.
Dixit eis iesus. Solvite eum et sinite F
abire. Multi ergo ex iudeis
qui venerant ad mariam et martham et viderant

ὅσα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς. συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον. τί ποιοῦμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ. ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν. καὶ ἐλεύσονται οἱ ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν καϊάφας ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς. ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, οὐδὲ διαλογίζεσθε, ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν. ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου προεφήτευσεν, ὅτι ἔμελλεν ὁ ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους. καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου εἰς ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν, κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες. τί δοκεῖ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν. δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

Cap. 12.

Ὁ οὖν ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς βηθανίαν, ὅπου ἦν λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ λάζαρος εἷς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. ἡ οὖν μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἰούδας σίμωνος ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόμαι. διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς. εἶπε δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελλεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβά-

que fecit iesus: crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad phariseos et dixerunt eis que fecit iesus. Collegerunt ergo pontifices et pharisei concilium: et dicebant. Quid facimus: quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic omnes credent in eum. Et venient romani: et tollent nostrum locum et gentem. Unus autem ex ipsis caiphas nomine: cum esset pontifex anni illius: dixit eis. Vos nescitis quicquam nec cogitatis: quia expedit nobis vt vnus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit. sed cum esset pontifex anni illius prophetauit: quia iesus moriturus erat pro gente. Et non tantum pro gente sed vt filios dei qui erant dispersi congregaret in vnum. Ab illo ergo die cogitauerunt vt interficerent eum. Jesus ergo iam non palam ambulabat apud iudeos: sed abijt inde in regionem iuxta desertum in ciuitatem que dicitur effrem: et ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat pascha iudeorum et ascenderunt multi hierosolymam de regione ante pascha: vt sanctificarent seipsos. Querebant ergo iesum et colloquebantur ad inuicem in templo stantes. Quid putatis: quia non venit ad diem festum istum. Dederant autem pontifices et pharisei mandatum vt si quis cognouerit vbi sit indicet vt apprehendant eum.

B

Mat. 11.b. Mar. 3.b.

Mat. 26.a. Mar. 12.a. Lucc. 14.a

Cap. 12.

A

Mat. 26.a. Mar. 14.a

Jesus ergo ante sex dies pasche venit bethaniam: vbi lazarus fuerat mortuus quem suscitauit iesus. Fecerunt autem ei cenam ibi: et martha ministrabat lazarus vero vnus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram vnguenti nardi pistici preciosi: et vnxit pedes iesu: et extersit pedes eius capillis suis: et domus impleta est ex odore vnguenti. Dixit ergo vnus ex discipulis eius iudas scariotis qui erat eum traditurus. Quare hoc vnguentum non venijt trecentis denarijs et datum est egenis? Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum: sed quia fur erat et loculos habens ea que mittebantur portabat.

Mat. 26.b. Mar. 14.a. Lucc. 7.f.

σταζειν. είπεν ουν ο ιησούς. άφες αυτήν, εις την ημέραν του ενταφιασμού μου τετήρηκεν αυτό. τους γαρ πτωχούς πάντοτε έχετε μεθ' εαυτών, εμέ δε ου πάντοτε έχετε. έγνω ουν όχλος πολύς εκ των ιουδαίων ότι εκεί εστί, και ήλθον ου διά τον ιησούν μόνον, αλλ' ίνα και τον λάζαρον ίδωσιν ον ήγειρεν εκ νεκρών. εβουλεύσαντο δε οι αρχιερείς ίνα και τον λάζαρον αποκτείνωσιν, ότι πολλοί δι' αυτόν υπήγον των ιουδαίων, και επίστευον είς τον ιησούν. τη επαύριον όχλος πολύς ο ελθών εις την εορτήν, ακούσαντες ότι έρχεται ο ιησούς εις ιεροσόλυμα, έλαβον τα βαΐα των φοινίκων, και εξήλθον εις υπάντησιν αυτώ και έκραζον. ωσαννά ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι κυρίου βασιλεύς του ισραήλ. ευρών δε ο ιησούς ονάριον εκάθισεν επ' αυτώ, καθώς εστί γεγραμμένον. μη φοβού θύγατερ σιών, ιδού ο βασιλεύς σου έρχεται καθήμενος επί πώλον όνου. ταύτα δε ουκ έγνωσαν οι μαθηταί αυτού το πρώτον, αλλ' ότε εδοξάσθη ο ιησούς τότε εμνήσθησαν ότι ταύτα ην επ' αυτώ γεγραμμένα. και ταύτα εποίησαν αυτώ. εμαρτύρει ουν ο όχλος ο ων μετ' αυτού, ότε τον λάζαρον εφώνησεν εκ του μνημείου, και ήγειρεν αυτόν εκ νεκρών. διά τούτο και υπήντησεν αυτώ ο όχλος, ότι ήκουσε τούτο αυτόν πεποιηκέναι το σημείον. οι ουν φαρισαίοι είπον προς εαυτούς. θεωρείτε ότι ουκ ωφελείτε ουδέν. ίδε ο κόσμος οπίσω αυτού απήλθεν. ήσαν δε τινές έλληνες εκ των αναβαινόντων ίνα προσκυνήσωσιν εν τη εορτή. ούτοι ουν προσήλθον φιλίππω τω από βηθσαϊδά της γαλιλαίας, και ηρώτων αυτόν λέγοντες. κύριε θέλομεν τον ιησούν ιδείν. έρχεται φίλιππος και λέγει τω ανδρέα. και πάλιν ανδρέας και φίλιππος λέγουσι τω ιησού. ο δε ιησούς απεκρίνατο αυτοίς λέγων. ελήλυθεν η ώρα ίνα δοξασθή ο υιός του ανθρώπου. αμήν αμήν λέγω υμίν, εάν μη ο κόκκος του σίτου πεσών εις την γην αποθάνη αυτός μόνος μένει. εάν δε αποθάνη, πολύν καρπόν φέρει. ο φιλών την ψυχήν αυτού απολέσει αυτήν. και ο μισών την ψυχήν αυτού εν τω κόσμω τούτω, εις ζωήν αιώνιον φυλάξει αυτήν. εάν εμοί διακονή τις, εμοί ακολουθείτω. και όπου ειμί εγώ, εκεί και ο διάκονος ο εμός έσται. και εάν τις εμοί διακονή τιμήσει αυτόν ο πατήρ. νυν η ψυχή μου τετάρακται. και τι είπω. πάτερ σώσον με εκ της ώρας ταύτης. αλλά διά τούτο ήλθον

Dixit ergo iesus. Sinite illam: vt in diem sepulture mee seruet illud. Pauperes enim semper habetis vobiscũ: me aũt non semper habebitis. B

Cognouit ergo turba multa ex iudeis quia illic est et venerũt non ꝑpter iesũ tantum: sed vt lazarum viderent quem suscitauit a mortuis. Cogitauerũt aũt prĩcipes sacerdotũ vt et lazarum interficerent: quia multi ꝑpter illũ abibãt ex iudeis: et credebant in iesum. In crastinũ autem turba multa q̃ venerat ad diẽ festũ: cũ audissent quia venit iesus hierosolymam: acceperunt ramos palmarum et ꝓcesserunt obuiam ei et clamabant. Osanna benedictus qui venit in nõie domini rex israel. Et inuenit iesus asellum et sedit super eum: sicut scriptum est. Noli timere filia sion: ecce rex tuus venit sedens super pullum asine. Hec non cognouerunt discipuli eius primum: sed quãdo glorificatus est iesus tũc recordati sũt quia hec erant scripta de eo. Et hec fecerũt ei. Testimoniũ ergo ꝑhibebat turba que erat cum eo: quñ lazarum vocauit de monumento: et suscitauit eum a mortuis. Propterea et obuiã vẽit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerũt ad semet ipsos. Videtis quia nihil ꝓficimus? Ecce mũdus totus post eũ abijt. Erant autem quidã gentiles ex his qui ascenderãt vt adorarẽt in die festo. Hi ergo accesserũt ad philippũ q̃ erat a bethsaida galilee: et rogabant eum dicentes. Domine volumus iesum videre. Venit philippus: et dicit andree. Andreas rursum et philippus dixerũt iesu. Jesus autem respondit eis dicens. Venit hora vt clarificetur filius hominis. Amẽ amen dico vobis: nisi granum frumẽti cadẽs in terrã mortuũ fuerit ipsum solũ manet. Si aũt mortuũ fuerit: multũ fructũ affert. Qui amat aĩam suã: ꝑdet eam. Et qui odit animam suam in hoc mundo in vitam eternam custodiet eam. Si quis mihi mĩstrat: me sequatur. Et vbi sum ego illic et minister meus erit. Si q̃s mihi ⌈ Nũc aĩa mea ministrauerit: honorificabit eũ pr̃ meus. turbata est. Et q̃d dicã? Pr̃ saluifica hac hora. Sed ꝓpterea veni ⌊ me ex

Mat. 21. a. Mar. 11. a. Lucc. 19. d

Mat. 21. a. Mar. 11. b. Lucc. 19. f.

Mat. 21. a. Esaie. 62. d Zacha. 9. b

C

D

Mat. 10. g. et 16. f. Mar. 8. g. Lucc. 17. g.

Mat. 26. d. Mar. 14. d

εις/την ὥραν ταύτην. πάτερ δόξασον σου
/το όνομα. ήλθεν ουν φωνή εκ/του ουρα=
νού. και εδόξασα, και πάλιν δοξάσω. /ο ουν
όχλος/ο εστώς και ακούσας, έλεγε βρον=
τήν γεγονέναι. άλλοι έλεγον. άγγελος αυ=
τώ λελάληκεν. απεκρίθη ιησούς και είπεν. ου
δι εμέ αύτη/η φωνή γέγονεν, αλλά δι υ=
μάς. νυν κρίσις εστί/του κόσμου. νυν/ο άρ
χων/του κόσμου τούτου εκβληθήσεται έ=
ξω. καγώ εάν υψωθώ εκ/της γης πάντας
ελκύσω προς εμαυτόν. τούτο δε έλεγε
σημαίνων ποίω θανάτω ήμελλεν αποθνήσ
κειν. απεκρίθη αυτώ/ο όχλος. ημείς ηκούσα
μεν εκ/του νόμου ότι/ο χριστός μένει εις
/τον αιώνα. και πως συ λέγεις δει υψωθή
ναι/τον υιόν/του ανθρώπου. τις εστίν ού=
τος/ο υιός/του ανθρώπου. είπεν ουν αυτοίς
/ο ιησούς. έτι μικρόν χρόνον/το φως μεθ υ=
μών εστί. περιπατείτε έως/το φως έχετε, ίνα
μη σκοτία υμάς καταλάβη. και/ο περιπα=
τών εν/τη σκοτία ουκ οίδε που υπάγει. έ=
ως/το φως έχετε πιστεύετε εις/το φως, ίνα
υιοί φωτός γένησθε. ταύτα ελάλησεν/ο ιη=
σούς, και απελθών εκρύβη απ αυτών. το
σαύτα δε αυτού σημεία πεποιηκότος έμπρο
σθεν αυτών ουκ επίστευον εις αυτόν. ίνα/ο
λόγος ησαΐου/του προφήτου πληρωθή ον
είπε. κύριε τις επίστευσε/τη ακοή ημών, και
/ο βραχίων κυρίου τίνι απεκαλύφθη. διά του
το ουκ ηδύναντο πιστεύειν, ότι πάλιν εί=
πεν ησαΐας. τετύφλωκεν αυτών/τους οφθαλ
μούς, και πεπώρωκεν αυτών/την καρδίαν,
ίνα μη ίδωσι/τοις οφθαλμοίς, και νοήσωσι
/τη καρδία, και επιστραφώσι και ιάσωμαι
αυτούς. ταύτα είπεν ησαΐας ότε είδε/την
δόξαν αυτού, και ελάλησε περί αυτού. ό
μως μέντοι και εκ/των αρχόντων πολλοί
επίστευσαν εις αυτόν, αλλά διά/τους φα=
ρισαίους ουχ ωμολόγουν, ίνα μη αποσυνά
γωγοι γένωνται. ηγάπησαν γαρ/την δόξαν
/των ανθρώπων μάλλον ήπερ/την δόξαν
/του θεού. ιησούς δε έκραξε και είπεν. /ο πισ
τεύων εις εμέ, ου πιστεύει εις εμέ, αλλ εις
/τον πέμψαντά με. και/ο θεωρών εμέ, θεω=
ρεί/τον πέμψαντά με. εγώ φως εις/τον κόσ
μον ελήλυθα, ίνα πας/ο πιστεύων εις εμέ, εν
/τη σκοτία μη μείνη. και εάν τις μου ακούση
/των ρημάτων και μη πιστεύση, εγώ ου κρί
νω αυτόν. ου γαρ ήλθον ίνα κρίνω/τον κόσ
μον, αλλ ίνα σώσω/τον κόσμον. /ο αθετών ε
μέ και μη λαμβάνων/τα ρήματά μου, έχει
/τον κρίνοντα αυτόν. /ο λόγος ον ελάλησα
εκείνος κρινεί αυτόν εν/τη εσχάτη ημέρα, ό/

in horā hāc. Pater clarifica nomē tuū.
Venit ergo vox de celo dicens.
Et clarificaui et iterū clarificabo. bat
Turba ergo q̄ stabat ⁊ audierat: dice=
tonitruū esse factū. Alij āt dicebāt. An
gel⁹ ei locut⁹ est. Rn̄dit iesus ⁊ dixit. E
Nō ꝑpter me hec vox venit: sed pro=
pter vos. Nūc iudiciū ē mūdi. Nūc pri
ceps huius mundi eijcietur foras.
Et ego si exaltat⁹ fuero a terra: omnia
traham ad meipsū. Hoc autē dicebat
significans qua morte esset moriturus.
Respondit ei turba. Nos audiuimus
ex lege q̄ christus manet in
eternum. Et quō tu dicis oportet exal
tari filium hominis? Et quis est iste
filius hominis? Dixit ergo eis
iesus. Adhuc modicū lumen in vobis
est. Ambulate dum lucem habetis: vt Ephe.5.b.
non vos tenebre cōprehēdāt. Et q̄ ābu 1.Thes.5.a
lat in tenebris nescit quo vadat. Dum
lucem habetis credite in lucem: vt
filij lucis sitis. Hec locutus est iesus:
et abijt ⁊ abscondit se ab eis. Cum F
autem tanta signa fecisset coram
eis non credebant in eum: vt
sermo esaie ꝓphete impleretur quem
dixit. Dn̄e q̄s credidit auditui nr̄o: et Esa.53.a.
brachiū dn̄i cui reuelatū ē. Propterea
non poterant credere: quia iterū dixit
esaias. Excecauit oculos eorum: Mat.13.b.
et indurauit cor eorum: Mar.4.b.
vt non videant oculis et non intelligāt Luce.8.b Actu.28.d.
corde: et conuertantur et sanem Esaie.6.d.
eos. Hec dixit esaias quādo vidit
gloriā eius: et locut⁹ est de eo. Verū
tamen et ex principibus multi
crediderūt in eū: sed ꝓpter phariseos
nō confitebantur: vt de synagoga non
eijcerentur. Dilexerunt enim gloriam
hominum magis q̄ gloriam
dei. Jes⁹ āt clamauit ⁊ dixit. Qui cre
dit in me: non credit in me sed in
eū q̄ misit me. Et q̄ videt me: videt G
eū qui misit me. Ego lux in mundum
veni: vt omnis qui credit in me: in
tenebris nō maneat. Et si q̄s audierit
ꝟba mea ⁊ nō custodierit: ego nō iu
dico eū. Nō enim veni vt iudicē mūdū
sed vt saluificē mūdū. Qui spernit me
et non accipit verba mea habet
qui iudicet eū. Sermo quē locut⁹ sū:
ille iudicabit eū in nouissimo die: quia

τι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα. ἀλλ' ὁ πέμ
ψας με πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε
τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντο
λὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. ἃ οὖν λαλῶ
ἐγώ, καθὼς εἴρηκέ μοι ὁ πατὴρ οὕτως λα
λῶ. Cap. 13.

Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ ἰη
σοῦς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα με
ταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πα
τέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσ
μῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. καὶ δείπ
νου γενομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκό
τος εἰς τὴν καρδίαν ἰούδα σίμωνος ἰσκαρι
ώτου ἵνα αὐτὸν παραδῷ, εἰδὼς ὁ ἰησοῦς ὅ
τι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς
χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθε καὶ πρὸς
τὸν θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου
καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον δι
έζωσεν ἑαυτόν. εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νι
πτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν
μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν δι
εζωσμένος. ἔρχεται οὖν πρὸς σίμωνα πέ
τρον, καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος. κύριε σύ μου
νίπτεις τοὺς πόδας. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶ
πεν αὐτῷ. ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρ
τι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. λέγει αὐτῷ πέ
τρος. οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν
αἰῶνα. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ἐὰν μὴ νί
ψω σε οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. λέγει αὐ
τῷ σίμων πέτρος. κύριε μὴ τοὺς πόδας
μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κε
φαλήν. λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὁ λελουμένος
οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι,
ἀλλ' ἐστὶ καθαρὸς ὅλος. καὶ ὑμεῖς καθαροί
ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ᾔδει γὰρ τὸν πα
ραδιδόντα αὐτόν. διὰ τοῦτο εἶπεν οὐχὶ
πάντες καθαροί ἐστε. ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς
πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
ἀναπεσὼν πάλιν εἶπεν αὐτοῖς. γινώσκετε
τί πεποίηκα ὑμῖν. ὑμεῖς φωνεῖτέ με ὁ δι
δάσκαλος καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε.
εἰμὶ γάρ. εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πό
δας ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀ
φείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. ὑπό
δειγμα γὰρ δέδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐ
ποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐστὶ δοῦλος μείζων τοῦ
κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων
τοῦ πέμψαντος αὐτόν. εἰ ταῦτα οἴδατε,
μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. οὐ περὶ πάν
των ὑμῶν λέγω. ἐγὼ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην
ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. ὁ τρώγων μετ'
ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρ-

ego ex meipso non sum locutus: sed qui mi
sit me pater: ipse mihi mandatum dedit
quid dicam et quid loquar. Et scio quia mandatum
eius vita eterna est. Que ergo ego lo-
quor: sicut dixit mihi pater sic loquor.
Cap. 13.

Ante diem festum pasche sciens iesus A
quia venit hora eius ut transeat
ex hoc mundo ad patrem:
cum dilexisset suos qui erant in mundo:
in finem dilexit eos. Et cena Luce.22.a.
facta cum diabolus iam misisset
in cor ut traderet eum iudas simonis sca
riotis: sciens quia Mat.11.g.
omnia dedit ei pater in Luce.10.f.
manus: et quia a deo exivit et ad sup.6.c.
deum vadit: surgit a cena et
ponit vestimenta sua: et cum accepisset li
nteum precinxit se. Deinde misit aquam in pel
vim: et cepit lavare pedes discipulorum: et extergere linteo quo erat precinctus.
Venit ergo ad simonem petrum.
Et dicit ei petrus. Domine tu mihi
lavas pedes? Respondit iesus: et dixit
ei. Quod ego facio tu nescis modo:
scies autem postea. Dicit ei petrus.
Non lavabis mihi pedes in
eternum. Respondit ei iesus. Si non lave
ro te non habebis partem mecum. Dicit ei
simon petrus. Domine non tantum pedes
meos: sed et manus et caput.
Dicit ei iesus. Qui lotus est B
non indiget nisi ut pedes lavet:
sed est mundus totus. Et vos mundi
estis sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui tra
deret eum. Propterea dixit non
estis mundi omnes. Postquam ergo lavit
pedes eorum: et accepit vestimenta sua: et cum
recubuisset iterum dixit eis. Scitis
quid fecerim vobis. Vos vocatis me ma
gister et domine et bene dicitis.
Sum etenim. Si ergo ego lavi pedes ve- Galla.6.a.
stros dominus et magister: vos debetis
alter alterius lavare pedes. Exemplum
enim dedi vobis: ut quemadmodum ego fe-
ci vobis: ita et vos faciatis. Amen amen Mat.10.c.
dico vobis: non est servus maior Luce.6.f.
domino suo: neque apostolus maior est j.15.f.
eo qui misit illum. Si hec scitis
beati eritis si feceritis ea. Non de omnibus
vobis dico. Ego scio quos elegerim.
Sed ut adimpleatur scriptura. Qui mandu Psal.40.
cat mecum panem: levavit contra me calca-

ναν αὐτοῦ. ἀπάρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέ
σθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε ὅτι ἐγώ
εἰμί. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὁ λαμβάνων ἐ
άν τινὰ πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει. ὁ δὲ ἐμὲ λαμ
βάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με. ταῦτα
εἰπὼν ὁ ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ
ἐμαρτύρησε καὶ εἶπεν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑ-
μῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. ἔβλεπον
οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορούμενοι
περὶ τίνος λέγει. ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ ἰησοῦ
ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς. νεύει οὖν τούτῳ σίμων
πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει.
ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ ἰησοῦ
λέγει αὐτῷ. κύριε τίς ἐστιν. ἀποκρίνεται ὁ
ἰησοῦς. ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψω
μίον ἐπιδώσω. καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον, δί
δωσιν ἰούδα σίμωνος ἰσκαριώτῃ. καὶ μετὰ
τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατα
νᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὃ ποιεῖς ποί
ησον τάχιον. τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀ
νακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. τινὲς γὰρ ἐ
δόκουν ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ ἰού-
δας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἀγόρασον ὧν
χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτω-
χοῖς ἵνα τι δῷ. λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖ-
νος εὐθέως ἐξῆλθεν. ἦν δὲ νὺξ ὅτε ἐξῆλθε. λέ
γει ὁ ἰησοῦς. νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. εἰ ὁ
θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει
αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν.
τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ ὑμῶν εἰμί. ζητήσετε
με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς ἰουδαίοις, ὅτι ὅ-
που ὑπάγω ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.
καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ἐντολὴν καινὴν δίδω
μι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγά
πησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλή-
λους. ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ
μαθηταί ἐστε ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλή-
λοις. λέγει αὐτῷ σίμων πέτρος. κύριε ποῦ
ὑπάγεις. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὅπου
ἐγὼ ὑπάγω οὐ δύνασαί με νῦν ἀκολουθῆ-
σαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι. λέγει αὐ
τῷ πέτρος. κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι ἀ-
κολουθῆσαι ἄρτι, τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ
θήσω. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. τὴν ψυ-
χήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις. ἀμὴν ἀμὴν λέ-
γω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀ-
παρνήσῃ με τρίς.

Cap. 14.

Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία. πιστεύε
τε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.
ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί
εἰσιν. εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν. πορεύομαι

neũ suũ. Amodo dico vobis priusquam fiat
vt cum factũ fuerit credatis: quia ego
sũ. Amẽ amẽ dico vobis: qui accipit si Mat.10.g.
quẽ misero: me accipit. Qui autem me ac Luce.10.c.
cipit: accipit eum qui me misit. Cũ hec C
dixisset iesus turbatus est spiritu: et
protestatus est et dixit. Amen amẽ dico vo Mat.26.b.
bis quia vnus ex vobis tradet me. Aspicie Mar.14.b Luce.22.c.
bant ergo ad inuicem discipuli hesitãtes
de quo diceret. Erat ergo recũbẽs vnus J.21.f.
ex discipulis eius in sinu iesu
quẽ diligebat iesus. Innuit ergo huic si
mõ petrus et dixit ei. Quis est de quo dicit.
Itaque cũ recubuisset ille supra pectus iesu
dicit ei: Domine quis est? Respondit
iesus. Ille est cui ego intinctum panez
porrexero. Et cum intinxisset panẽ de
dit iude simonis scariote. Et post
buccellã introiuit in eum sathanas.
Et dicit ei iesus. Quod facis fac
citius. Hoc autem nemo sciuit discũbentiũ
ad quid dixerit ei. Quidã enim putabãt
quia loculos habebat iudas
quod dixisset ei iesus: eme ea que
opus sũt nobis ad diẽ festũ: aut egenis
vt aliquid daret. Cum ergo accepisset ille
bucellã: exiuit cõtinuo. Erat autem nox. D
Cũ ergo exisset dixit iesus. Nũc clarifi
catus est filius hominis: et deus clarificatus est in
eo. Si deus clarificatus est in eo: et deus cla
rificabit eũ in semetipso: et cõtinuo clarifi
cabit eũ. Filioli: adhuc modicũ vobiscũ
sũ. Queretis me: et sicut dixi iudeis: quo sup.7.e.
ego vado vos non potestis venire.
Et vobis dico modo. Mãdatũ nouũ do 1.Cor.4.d
vobis: vt diligatis inuicem sicut dilexi Ephe.5.a Philip.3.c
vos vt et vos diligatis inuicem. 1.Thes.4.b
In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei
estis: si dilectionẽ habueritis ad inuicẽ.
Dicit ei simon petrus. Domine quo
vadis. Respondit iesus. Quo
ego vado non potes me modo sequi:
sequeris autem postea. Dicit ei
petrus. Quare non possum te sequi
modo? Animam meam pro te
ponam. Respondit ei iesus. Animam
tuam pro me pones. Amen amen di Mat.26.c.
co tibi: non cantabit gallus donec Mar.14.d Luce.22.c.
ter me neges.

Cap. 14.

Et ait discipulis suis. Nõ turbetur cor A
vestrum neque formidet. Creditis in deum et
in me credite. In domo patris mei mã
siões multe sũt. Si quo minus dixissem vo

ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. καὶ ἐὰν πορευθῶ
καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι
καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵ=
να ὅπου εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. καὶ ὅπου
ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε.
λέγει αὐτῷ θωμᾶς κύριε οὐκ οἴδαμεν ποῦ
ὑπάγεις, καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέ
ναι. λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή. οὐδεὶς ἔρχεται
πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι᾽ ἐμοῦ. εἰ ἐγνώκει
τέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν. καὶ
ἀπάρτι γινώσκετε αὐτόν, καὶ ἑωράκατε αὐ=
τόν. λέγει αὐτῷ φίλιππος. κύριε δεῖξον ἡ=
μῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. λέγει αὐτῷ
ὁ ἰησοῦς. τοσοῦτον χρόνον μεθ᾽ ὑμῶν εἰμί,
καὶ οὐκ ἔγνωκάς με. φίλιππε, ὁ ἑωρακὼς
ἐμέ, ἑώρακε τὸν πατέρα, καὶ πῶς σὺ λέ=
γεις δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα. οὐ πιστεύεις ὅ
τι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐσ
τι. τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ᾽ ἐμαυ
τοῦ οὐ λαλῶ. ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων
αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. πιστεύετέ μοι ὅτι ἐ=
γὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐσ=
τιν. εἰ δὲ μὴ διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ
μοι. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς
ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει,
καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς
τὸν πατέρα μου πορεύομαι. καὶ ὅτι ἂν αἰ=
τήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω,
ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ἐάν τι αἰ=
τήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. ἐὰν
ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσα
τε. καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον
παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ᾽ ὑ=
μῶν εἰς τὸν αἰῶνα τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας,
ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θε=
ωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει αὐτό. ὑμεῖς δὲ γι
νώσκετε αὐτό, ὅτι παρ᾽ ὑμῖν μένει. καὶ ἐν ὑ=
μῖν ἔσται. οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρ=
χομαι πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρόν, καὶ ὁ κόσμος
με οὐκέτι θεωρεῖ. ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι
ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ
ρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί
μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί κἀγὼ ἐν ὑμῖν. ὁ ἔχων
τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνος
ἐστὶν ὁ ἀγαπῶν με. ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγα=
πηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. καὶ ἐγὼ ἀ=
γαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυ=
τόν. λέγει αὐτῷ ἰούδας οὐχ ὁ ἰσκαριώτης.
κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμ=
φανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ. ἀπε=
κρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ. ἐάν τις ἀγαπᾷ
με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ

bis: quia vado parare vobis locum. Et si abiero
et preparavero vobis locum: iterum venio
et accipiam vos ad meipsum: ut
ubi sum ego et vos sitis. Et quo
ego vado scitis: et viam scitis.
Dicit ei thomas. Domine nescimus quo
vadis: et quomodo possumus viam scire?
Dicit ei iesus. Ego sum via
veritas et vita. Nemo venit
ad patrem nisi per me. Si cognovissetis
me: et patrem meum utique cognovissetis. Et
amodo cognoscetis eum: et vidistis eum.
Dicit ei philippus. Domine ostende nobis
patrem et sufficit nobis. Dicit ei
iesus. Tanto tempore vobiscum sum
et non cognovistis me? Philippe qui vidit
me vidit patrem: et quomodo tu dicis
ostende nobis patrem. Non credis quia
ego in patre et pater in me est?
Verba que ego loquor vobis a meipso
non loquor. Pater autem in me manens — B
ipse facit opera. Non creditis quia ego
in patre et pater in me est.
Alioquin propter opera ipsa credite. — sup. 5. f.
Amen amen dico vobis: qui credit in
me opera que ego facio et ipse faciet:
et maiora horum faciet: quia ego ad — Io. 16. d.
patrem vado. Et quodcumque petieritis patrem
in nomine meo: hoc faciam:
ut glorificetur pater in filio. Si quid petieri — Mat. 21. d.
tis me in nomine meo: hoc faciam. Si — Mar. 11. c.
diligitis me mandata mea servate. — Jo. 15. b. et 16 f.
Et ego rogabo patrem et alium
paraclitum dabit vobis ut maneat vobiscum
in eternum spiritum veritatis:
quem mundus non potest accipere: quia non vi
det eum: nec scit eum. Vos autem cogno
scetis eum: quia apud vos manet et in vo
bis erit. Non relinquam vos orphanos: ve
niam ad vos. Adhuc modicum et mundus
me iam non videt. Vos autem videtis me quia — C
ego vivo et vos vivetis. In illo die
vos cognoscetis quia ego sum in patre
meo et vos in me et ego in vobis. Qui habet
mandata mea et servat ea: ille
est qui diligit me. Qui autem diligit me: dili — Mat. 10. g.
getur a patre meo. Et ego diligam — et 18. a. et 25 f.
eum et manifestabo ei meipsum. — Luce. 10. c.
Dicit ei iudas non ille scariotis.
Domine quid factum est quia manifestaturus es no
bis teipsum et non mundo? Respondit
iesus et dixit ei. Si quis diligit
me sermonem meum servabit: et pater

μου αγαπήσει αυτόν, και προς αυτόν ελευ
σόμεθα και μονήν παρ αυτῶ ποιήσομεν. ο
μη αγαπῶν με, τους λόγους μου ου τη=
ρεῖ. και ο λόγος ον ακούετε, ουκ εστίν εμός,
αλλά του πέμψαντος με πατρός. Ταῦτα
λελάληκα υμῖν παρ υμῖν μένων. ο δε πα=
ράκλητος το πνεῦμα το άγιον ο πέμψει ο
πατήρ εν τω ονόματί μου, εκεῖνος υμᾶς δι
δάξει πάντα, και υπομνήσει υμᾶς πάντα α
είπον υμῖν. ειρήνην αφίημι υμῖν, ειρήνην
την εμήν δίδωμι υμῖν. ου καθώς ο κόσμος
δίδωσιν εγώ δίδωμι υμῖν. μή ταρασσέσ=
θω υμῶν η καρδία μηδε δειλιάτω. ηκούσα=
τε ότι εγώ εἶπον υμῖν, υπάγω και έρχομαι
προς υμᾶς. ει ηγαπᾶτε με, εχάρητε άν, ότι
εἶπον πορεύομαι προς τον πατέρα, ότι ο πα
τήρ μου μείζων μου εστί. και νῦν είρηκα υ=
μῖν πρίν γενέσθαι, ίνα όταν γένηται πιστεύ=
σητε. ουκέτι πολλά λαλήσω μεθ υμῶν. έρ=
χεται γαρ ο του κόσμου άρχων και εν εμοί
ουκ έχει ουδέν. αλλ ίνα γνῶ ο κόσμος ότι
αγαπῶ τον πατέρα, και καθώς ενετείλατο
μοι ο πατήρ ούτως ποιῶ. εγείρεσθε άγω=
μεν εντεῦθεν. Cap. 15.

Εγώ ειμί η άμπελος η αληθινή, και ο πα
τήρ μου ο γεωργός εστί. πᾶν κλῆμα εν
εμοί μη φέρον καρπόν, αίρει αυτό. και πᾶν
το καρπόν φέρον καθαίρει αυτό, ίνα πλείο=
να καρπόν φέρη. ήδη υμεῖς καθαροί εστέ, δι=
ά τον λόγον ον λελάληκα υμῖν. μείνατε εν
εμοί, καγώ εν υμῖν. καθώς το κλῆμα ου δύ
ναται καρπόν φέρειν αφ εαυτοῦ εάν μη μεί=
νη εν τη αμπέλω, ούτως ουδέ υμεῖς εάν μη
εν εμοί μείνητε. εγώ ειμί η άμπελος, υμεῖς
τα κλήματα. ο μένων εν εμοί καγώ εν αυ=
τῶ, οὗτος φέρει καρπόν πολύν. ότι χωρίς
εμοῦ ου δύνασθε ποιεῖν ουδέν. εάν μη τις
μείνη εν εμοί, εβλήθη έξω ως το κλῆμα, και
εξηράνθη. και συνάγουσιν αυτά, και εις το
πῦρ βάλλουσι, και καίεται. εάν μείνητε
εν εμοί, και τα ρήματα μου εν υμῖν μείνη,
ο εάν θέλητε αιτήσεσθε και γενήσεται υμῖν.
εν τούτω εδοξάσθη ο πατήρ μου, ίνα καρ
πόν πολύν φέρητε, και γενήσεσθε εμοί μα=
θηταί. καθώς ηγάπησε με ο πατήρ, καγώ η
γάπησα υμᾶς. μείνατε εν τη αγάπη τη εμή.
εάν τας εντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε εν
τη αγάπη μου. καθώς εγώ τας εντολάς
του πατρός μου τετήρηκα, και μένω αυ=
τοῦ εν τη αγάπη. Ταῦτα λελάληκα υμῖν, ί=
να η χαρά η εμή εν υμῖν μείνη και η χαρά υ
μῶν πληρωθῆ. αὕτη εστίν η εντολή η εμή, ί=
να αγαπᾶτε αλλήλους, καθώς ηγάπησα υ=

meus diliget eum: ⁊ ad eum veniemꝰ:
et mansionẽ apud eũ faciemꝰ. ⌈fuat.
Qui nõ diligit me sermones meos nõ
Et sermonẽ quẽ audistis nõ est meus:
sed eius qui misit me patris. Hec
locutꝰ sũ vobis apd vos manẽs. Pa=
raclitus aũt spiritus sanctus quẽ mittet D
pater in nomine meo: ille vos docebit
omnia ⁊ suggeret vobis oia quecunqꝫ
dixero vobis. Pacẽ relinquo vobis: pa=
cẽ meã do vobis. Non quomodo mũdꝰ
dat ego do vobis. Non turbetur
cor vestrum neqꝫ formidet. Audistis
qꝛ ego dixi vobis: vado et venio
ad vos. Si diligeretis me gauderetis vti
vado ad patrem: quia pater ⌊qꝫ: qꝛ
maior me est. Et nunc dixi vobis
priusqꝫ fiat vt cum factuꝫ fuerit creda
tis. Jam nõ multa loquar vobiscũ. Ve
nit enim princeps mũdi huiuꝫ: ⁊ in me
nõ hꝫ qcqꝫ. Sꝫ vt cognoscat mũdꝰ: qꝛ
diligo patrem: et sicut mandatũ dedit
mihi pater sic facio. Surgite eamus
hinc. Cap. 15.

Ego sum vitis vera: et pater A
meꝰ agricola est. Oẽm palmitẽ i
me nõ ferentẽ fructuꝫ tollet eũ: ⁊ oẽm
qui fert fructum purgabit eum vt
fructũ plꝰ afferat. Jã vos mũdi estis p
pter sermonẽ quẽ locutꝰ sũ vobis: Ma
nete i me et ego in vobis. Sicut pal
mes nõ põt ferre fructũ a semetipo nisi
manserit in vite: sic nec vos nisi
in me manseritis. Ego sum vitis vos
palmites: qui manet in me ⁊ ego i eo
hic fert fructum multum: quia sine
me nihil potestis facere. Si quis
i me nõ mãserit mittetꝰ foras sicut pal=
arescet: ⁊ colligent eum ⁊ in ⌊mes ⁊
ignem mittent et ardet. Si manseritis Mat. 21. d.
in me et verba mea in vobis manserint Mar. 11. c.
quodcũqꝫ volueritis petetis ⁊ fiet vobis. sup. 14. d.
In hoc clarificatꝰ ẽ pr̃ meꝰ vt fructũ i. 16. f.
plimũ afferatis: ⁊ efficiamini mei discipli.
Sicut dilexit me pater et ego dilexi
vos. Manete in dilectione mea. B
Si pcepta mea seruaueritis: manebitis i
dilectione mea: sicut et ego patris mei
precepta seruaui: et maneo
in eiꝰ dilectiõe. Hec locutꝰ sũ vobis vt
gaudiũ meũ in vobis sit: ⁊ gaudiũ ve
strũ ipleatur. Hoc est preceptũ meũ vt 1. Cor. 4. d
diligatis inuicem sicut dilexi vos. Ephe. 5. a.

μάς. μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει,
ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν
φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ,
ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν.
οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦ=
λος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος. ὑ
μᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκου
σα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν.
οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξε=
λεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς
ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρ=
πὸς ὑμῶν μένῃ, ἵνα ὅτι ἂν αἰτήσητε τὸν
πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν. ταῦ
τα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλή=
λους. εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε
ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. εἰ ἐκ
τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον
ἐφίλει. ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ,
ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσ=
μου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. μνη
μονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑ=
μῖν. οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρί=
ου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώ=
ξουσιν. εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ
τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ἀλλὰ ταῦτα
πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομα
μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με.
εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρ=
τίαν οὐκ εἶχον. νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔ=
χουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ὁ ἐμὲ
μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. εἰ τὰ
ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλ
λος πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον. νῦν
δὲ καὶ ἑωράκασι καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ
τὸν πατέρα μου. ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λό=
γος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν ὅτι
ἐμίσησάν με δωρεάν. ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παρά
κλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πα
τρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ
πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει
περὶ ἐμοῦ, καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι
ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστέ. Cap. 16.

Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδα=
λισθῆτε. ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν
ὑμᾶς. ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκ
τείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν
τῷ θεῷ. καὶ ταῦτα ποιήσουσιν, ὅτι οὐκ
ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ἀλλὰ ταῦ
τα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥ=
ρα μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶ=
πον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ
εἶπον ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. νῦν δὲ ὑ=
πάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ

Maiorē hac dilectionē nemo habet: vt Phili.3.d.
vt animā suam ponat quis pro 1.The.4.b
amicis suis. Vos amici mei estis: 1.Ioh.4.c
si feceritis que ego precipio vobis.
Iā non dicam vos seruos: q: seruus
nescit quid faciat dñs eius. Vos
aūt dixi amicos: quia oīa quecūq; au=
diui a patre meo nota feci vobis.
Non vos me elegistis: sed ego elegi 1.Iohā.3.c
vos: et posui vos vt Mat.20.f.
eatis et fructum afferatis: et fructus Mar.10.g. C
vester maneat: vt quodcunq; petieritis
patrē in nomine meo det vobis. Hec 1.Iohā.3.d
mando vobis vt diligatis inuicem.
Si mundus vos odit: scitote
q: me priorē vobis odio hūit. Si de mū
do fuissetis: mūdus quod suum erat
diligeret. Q: vero de mūdo nō estis:
sed ego elegi vos de mundo:
propterea odit vos mundus. Memēto
te sermonis mei quem ego dixi vobis.
Non est seruus maior domino Mat.10.c.
suo. Si me psecuti sūt z vos psequēt. Luce.6.f.
Si sermonem meum seruauerunt: et Mat.24.b
vestrum seruabunt. Sed hec Mar.13.b Luce.21.c.
omnia facient vobis propter nomen
meū: quia nesciunt eū qui misit me. D
Si nō venissē et locutus fuissē eis: pec
catū nō hērent. Nūc aūt excusationē non
de peccato suo. Qui me habēt
odit et patrem meum odit. Si
opera nō fecissē in eis que nemo alius
fecit: peccatum non haberent. Nunc
aūt z viderunt: et oderunt et me et
patrem meū. Sed vt adimpleatur sermo
qui in lege eorum scriptus est: quia Psal.108
odio habuerūt me grat's. Cū aūt venerit
quē ego mittā vobis a pře paclit9
spiritum veritatis qui a
patre procedit: ille testimoniū phibebit
de me: z vos testimoniū phibebit' q:
ab initio mecum estis. Cap. 16.

Hec locut9 sū vobis vt nō scanda A
lizemini. Absq; synagogis facient Mat.10.c.
vos. Sed venit hora vt oīs qui inter Mar.13.b. Luce.12.b.
ficit vos: arbitretur obsequiū se prestare
deo. Et hec facient vobis: quia non
nouerunt patrem neq; me. Sed hec
locut9 sum vobis vt cum venerit hora
eorum: reminiscamini quia ego dixi
vobis. Hec autē vobis ab initio non
dixi quia vobiscū eram. Et nunc vado
ad eum qui misit me: et

Q

οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, ποῦ ὑπάγεις.
ἀλλ᾽ ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύ-
πη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ἀλλ᾽ ἐ-
γὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑ-
μῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀ-
πέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς
ὑμᾶς. ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν
πρὸς ὑμᾶς. καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν
κόσμον περὶ ἁμαρτίας, καὶ περὶ δικαιο-
σύνης, καὶ περὶ κρίσεως. περὶ ἁμαρτίας
μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ. περὶ δι-
καιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου
ὑπάγω, καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με. περὶ δὲ
κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τού-
του κέκριται. ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑ-
μῖν, ἀλλ᾽ οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. ὅ-
ταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθεί-
ας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν
οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ἀλλ᾽ ὅσα ἂν
ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγ-
γελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ
ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. πάν-
τα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστι. διὰ τοῦ-
το εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει, καὶ ἀ-
ναγγελεῖ ὑμῖν. μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με,
καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ὑπά-
γω πρὸς τὸν πατέρα. εἶπον οὖν ἐκ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους. τί ἐστι
τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, μικρὸν καὶ οὐ θεω-
ρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με,
καὶ ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. ἔ-
λεγον οὖν. τοῦτο τί ἐστιν ὃ λέγει τὸ μι-
κρόν. οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. ἔγνω οὖν ὁ ἰη-
σοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν
αὐτοῖς περὶ τούτου ζητεῖτε μετ᾽ ἀλλήλων,
ὅτι εἶπον μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πά-
λιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. ἀμὴν ἀμὴν λέ-
γω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς,
ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται. ὑμεῖς δὲ λυπηθή-
σεσθε, ἀλλ᾽ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γε-
νήσεται. ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει ὅτι
ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς. ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ
παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως
διὰ τὴν χαράν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς
τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν
ἔχετε. πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρή-
σεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν
οὐδεὶς αἴρει ἀφ᾽ ὑμῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡ-
μέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀ-
μὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε
τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώ-
σει ὑμῖν. ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν

nemo ex vobis interrogat me quo vadis.
Sed quia hec locutus sum vobis: tristi
tia impleuit cor vestrum. Sed ego
veritatem dico vobis: expedit vobis
vt ego vadam. Si enim ego non abiero
paraclitus non veniet ad
vos: si autem abiero mittam eum
ad vos. Et cum venerit ille arguet
mundum de peccato: et de iustitia
et de iudicio. De peccato
quidem: quia non crediderunt in me. De iu B
stitia vero: quia ad patrem
vado et iam non videbitis me. De
iudicio autem: quia princeps mundi huius
iam iudicatus est. Adhuc multa habeo vo
bis dicere: sed non potestis portare modo.
autem venerit ille spiritus veritatis: Cum
docebit vos omnem veritatem.
Non enim loquetur a semetipso: sed que
cunque audiet loquetur: et que ventura sunt annun
ciabit vobis. Ille me clarificabit: quia de
meo accipiet et annunciabit vobis. Omnia Mat. 11. g.
quecunque habet pater mea sunt. Propte Luce. 10. f.
rea dixi: quia de meo accipiet et annuncia
bit vobis. Modicum et iam non videbitis me:
et iterum modicum et videbitis me: quia va
do ad patrem. Dixerunt ergo ex
discipulis eius ad inuicem. Quid est
hoc quod dicit nobis modicum et non videbi
tis me: et iterum modicum et videbitis me
et quia vado ad patrem: Dicebant
ergo. Quid est hoc quod dicit modicum:
Nescimus quid loquitur. Cognouit autem ie
sus quia volebant eum interrogare et dixit
eis. De hoc queritis inter vos: C
quia dixi modicum et non videbitis me: et ite
rum modicum et videbitis me. Amen amen di
co vobis: quia plorabitis et flebitis vos
mundus autem gaudebit. Vos autem contrista Hiere. 31. c
bimini: sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Iaco. 4. c
Mulier cum parit tristitiam habet: quia
venit hora eius. Cum autem peperit
puerum iam non meminit pressure
propter gaudium: quia natus est homo in
mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam
habetis. Iterum autem videbo vos: et gaude
bit cor vestrum: et gaudium vestrum
nemo tollet a vobis. Et in illo die
me non interrogabitis quicquam. Amen amen Mat. 21. d.
dico vobis: si quid petieritis Mar. 11. c.
patrem in nomine meo dabit sup. 14. d.
vobis. Usque modo non petistis quicquam in

τῷ ὀνόματί μου. αἰτεῖτε καὶ λήψεσθε, ἵνα
ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα
ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν. ἀλλ᾽ ἔρχε-
ται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλή-
σω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς
ἀναγγελῶ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ
ὀνόματί μου αἰτήσεσθε. καὶ οὐ λέγω ὑμῖν
ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν.
αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς
ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ
παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον. ἐξῆλθον παρὰ τοῦ
πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον. πά-
λιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς
τὸν πατέρα. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ. ἴδε νῦν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμί-
αν οὐδεμίαν λέγεις. νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶ-
δας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε
ἐρωτᾷ. ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ
ἐξῆλθες. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ἄρτι πι-
στεύετε. ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐλήλυ-
θεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια καὶ
ἐμὲ μόνον ἀφῆτε. καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅ-
τι ὁ πατὴρ μετ᾽ ἐμοῦ ἐστί. Ταῦτα λελά-
ληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ
κόσμῳ θλίψιν ἕξετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ
νενίκηκα τὸν κόσμον. Cap. 17.

Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ
εἶπε. πάτερ ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου
τὸν υἱὸν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε. κα-
θὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς
ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσει αὐ-
τοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος
ζωή, ἵνα γινώσκωσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν
θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας ἰησοῦν χριστόν. ἐ-
γώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτε-
λείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. καὶ νῦν
δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ τῇ δό-
ξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ
σοί. ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώ-
ποις, οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦ-
σαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λό-
γον σου τετηρήκασι. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάν-
τα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ἐστιν, ὅτι
τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι δέδωκα αὐ-
τοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀλη-
θῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν
ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρω-
τῶ, οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ πε-
ρὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι. καὶ τὰ ἐ-
μὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά. καὶ δε-
δόξασμαι ἐν αὐτοῖς. καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ
κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰ-

noie meo. Petite et accipietis: vt 1. Johā. 1. b
gaudium vestrum sit plenum. Hec
in prouerbijs locut9 sum vobis. Venit D
hora cu3 iam nō in prouerbijs loquar
vobis: sed palam de patre meo
annunciabo vobis. In illo die in
noie meo petetis. Et non dico vobis
quia ego rogabo patrem de vobis.
Ipse enim pater amat vos: quia vos
me amastis: et credidistis quia
ex deo exiui. Exiui a
patre et veni in mundum. Iterum
relinquo mundum: ⁊ vado ad
patrem. Dicunt ei discipuli eius.
Ecce nunc palā loqueris et prouerbiū
nullum dicis. Nunc scimus quia scis
omnia: ⁊ non opus est tibi vt quis te
interroget. In hoc credimus: q2 a deo
existi. Respondit eis iesus. Modo cre
ditis. Ecce venit hora ⁊ iam venit Mat. 26. c.
vt dispgamini vnusquisq3 in propria ⁊ Mar. 14. c.
me solum relinquatis: ⁊ nō sū solus q2 Zacha. 13. c
pater mecū est. Hec locutus sū vobis y. Venit. in grec. preteriti tēporis.
vt in me pacem habeatis. In
mūdo pressurā habebitis: s3 9fidite: ego
vici mundum. Cap. 17.

Hec locutus est iesus: et subleuatis A
oculis in celum
dixit. Pater venit hora clarifica
filiū tuū vt filius tuus clarificet te. Si
cut dedisti ei potestatem omnis carnis
vt omne quod dedisti ei det eis
vitam eternam. Hec est autem
vita eterna vt cognoscāt te solū deū ve
rum: ⁊ quem misisti iesum xpm. Ego
te clarificaui super terram: opus 9sū
maui qd dedisti mihi vt faciā. Et nūc
clarifica me tu pr apd temetipsū clari
tate quā habui priusq3 mūd9 fieret apd
te. Manifestaui nomen tuum hoibus
quos dedisti mihi de mūdo. Tui erāt
et mihi eos dedisti: et sermonem
tuū seruauerūt. Nūc cognouerūt q2 oia
que dedisti mihi abs te sunt. Quia B
verba que dedisti mihi dedi eis:
⁊ ipsi acceperunt et cognouerunt vere
quia a te exiui et crediderunt
quia tu me misisti. Ego pro eis rogo:
non pro mundo rogo sed pro mea
his quos dedisti mihi quia tui sūt. Et
oia tua sūt ⁊ tua mea sūt: ⁊ clarificatus
sum in eis. Et iam nō sum in
mundo: ⁊ hi in mundo

σί, καὶ ἐγὼ πρός σε ἔρχομαι. πάτερ
ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου
ὧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς ἡμεῖς.
ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ
ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου. οὓς
δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐ-
τῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα
ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ πρός σε ἔρ-
χομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα
ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην
ἐν αὐτοῖς. ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λό-
γον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅ-
τι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ
εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄ-
ρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρή-
σῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσ-
μου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου
οὐκ εἰμί. ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ
σου. ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. καθὼς
ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέ-
στειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑπὲρ αὐ-
τῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ
ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. οὐ περὶ τού-
των δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν
πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐ-
μέ. ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σὺ πάτερ ἐν
ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν
ἓν ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ
με ἀπέστειλας. καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέ-
δωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἕν,
καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν. ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ
σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν,
καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέ-
στειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ
ἠγάπησας. πάτερ οὓς δέδωκάς μοι θέλω
ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐ-
μοῦ, ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν
δέδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ κα-
ταβολῆς κόσμου. πάτερ δίκαιε καὶ ὁ κόσ-
μος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων καὶ οὗ-
τοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἐ-
γνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρί-
σω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς
ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς. Cap. 18.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρ-
ρου τῶν κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος εἰς ὃν εἰ-
σῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ᾔδει
δὲ καὶ ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν τὸν
τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ ἰησοῦς
ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ οὖν ἰού-
δας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιε-
ρέων καὶ φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται

sunt: et ego ad te venio. Pater
sancte serva eos in nomine tuo nos.
quos dedisti mihi: ut sint unum sicut et
Cum essem cum eis ego
servabam eos in nomine tuo. Quos
dedisti mihi ego custodivi: et nemo ex eis
periit nisi filius perditionis ut
scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio: Psal. 108
et hec loquor in mundo: ut C
habeant gaudium meum impletum
in semetipsis. Ego dedi eis sermonem
tuum et mundus eos odio habuit: quia
non sunt de mundo sicut et ego non
sum de mundo. Non rogo ut tollas
eos de mundo: sed ut serves
eos a malo. De mundo
non sunt sicut et ego non sum de mundo.
Sanctifica eos in veritate.
Sermo tuus veritas est. Sicut tu
me misisti in mundum: ita et ego misi
eos in mundum. Et pro eis
ego sanctifico meipsum: ut sint et ipsi
sanctificati in veritate. Non pro eis
autem rogo tantum: sed et pro
eis qui credituri sunt per verbum eorum in me
ut omnes unum sint sicut tu pater in
me et ego in te: ut et ipsi in nobis
unum sint: ut credat mundus quia tu
me misisti. Et ego claritatem quam tu de- D
disti mihi dedi eis: ut sint unum
sicut et nos unum sumus. Ego in eis et
tu in me ut sint consummati in unum:
et cognoscat mundus quia tu me misisti
et dilexisti eos sicut et me
dilexisti. Pater quos dedisti mihi volo
ut ubi sum ego et illi sint mecum:
ut videant claritatem meam quam
dedisti mihi: quia dilexisti me ante consti-
tutionem mundi. Pater iuste mundus Mat. 11 g.
te non cognovit: ego autem te cognovi: et Luce. 10. f.
hi cognoverunt quia tu me misisti. Et notum
feci eis nomen tuum et notum faciam:
ut dilectio qua dilexisti me in ipsis
sit: et ego in ipsis. Cap. 18.

Hec cum dixisset iesus egressus est cum A Mat. 26. c.
discipulis suis trans torrentem Mar. 14. c.
cedron: ubi erat hortus in quem introi- Luce. 22. d.
vit ipse et discipuli eius. Sciebat
autem et iudas qui tradebat eum
locum: quia frequenter iesus convenerat
illuc cum discipulis suis. Iudas ergo Mat. 26. e.
cum accepisset cohortem et a pontificibus Mar. 14. e.
et phariseis ministros: venit Luce. 22. e.

εκεί μετά φανών και λαμπάδων και όπλων. ιησούς ουν ειδώς πάντα τα ερχόμενα επ αυτόν, εξελθών είπεν αυτοίς. τίνα ζητείτε. απεκρίθησαν αυτώ. ιησούν τον ναζωραίον. λέγει αυτοίς ο ιησούς. εγώ ειμί. ειστήκει δε και ιούδας ο παραδιδούς αυτόν μετ αυτών. ως ουν είπεν αυτοίς ότι εγώ ειμί, απήλθον εις τα οπίσω, και έπεσον χαμαί. πάλιν ουν αυτούς επηρώτησε. τίνα ζητείτε. οι δε είπον. ιησούν τον ναζωραίον. απεκρίθη ιησούς. είπον υμίν ότι εγώ ειμί. ει ουν εμέ ζητείτε, άφετε τούτους υπάγειν. ίνα πληρωθή ο λόγος ον είπεν. ότι ους δέδωκας μοι, ουκ απώλεσα εξ αυτών ουδένα. σίμων ουν πέτρος έχων μάχαιραν είλκυσεν αυτήν, και έπαισε τον του αρχιερέως δούλον, και απέκοψεν αυτού το ωτίον το δεξιόν. ην δε όνομα τω δούλω μάλχος. είπεν ουν ο ιησούς τω πέτρω. βάλε την μάχαιραν εις την θήκην. το ποτήριον ο δέδωκέ μοι ο πατήρ ου μή πίω αυτό. η ουν σπείρα και ο χιλίαρχος και οι υπηρέται των ιουδαίων συνέλαβον τον ιησούν, και έδησαν αυτόν, και απήγαγον αυτόν προς άνναν πρώτον. ην γαρ πενθερός του καϊάφα, ος ην αρχιερεύς του ενιαυτού εκείνου. ην δε καϊάφας ο συμβουλεύσας τοις ιουδαίοις ότι συμφέρει ένα άνθρωπον απολέσθαι υπέρ του λαού. ηκολούθει δε τω ιησού σίμων πέτρος, και ο άλλος μαθητής. ο δε μαθητής εκείνος ην γνωστός τω αρχιερεί, και συνεισήλθε τω ιησού εις την αυλήν του αρχιερέως. ο δε πέτρος ειστήκει πρός τη θύρα έξω. εξήλθεν ουν ο μαθητής ο άλλος ος ην γνωστός τω αρχιερεί, και είπε τη θυρωρώ και εισήγαγε τον πέτρον. λέγει ουν η παιδίσκη η θυρωρός τω πέτρω. μη και συ εκ των μαθητών ει του ανθρώπου τούτου, λέγει εκείνος. ουκ ειμί. ειστήκεισαν δε οι δούλοι και οι υπηρέται ανθρακιάν πεποιηκότες ότι ψύχος ην και εθερμαίνοντο. ην δε μετ αυτών ο πέτρος εστώς και θερμαινόμενος. ο ουν αρχιερεύς ηρώτησε τον ιησούν περί των μαθητών αυτού και περί της διδαχής αυτού. απεκρίθη αυτώ ο ιησούς. εγώ παρρησία ελάλησα τω κόσμω. εγώ πάντοτε εδίδαξα εν τη συναγωγή και εν τω ιερώ όπου πάντοτε οι ιουδαίοι συνέρχονται και εν κρυπτώ ελάλησα ουδέν. τι με επερωτάς. επερώτησον τους ακηκοότας τι ελάλησα αυτοίς, ίδε ούτοι οίδασιν α είπον εγώ. ταύτα δε αυτού ειπόντος, εις των υπηρετών παρεστηκώς έ=

illuc cum laternis et facibus ⁊ armis. Jesus itaqꝫ sciens omnia q̄ ventura erant super eum: processit ⁊ dixit eis. Quem queritis? Responderūt ei. Jesū nazarenū. Dicit eis iesus. Ego sum. Stabat autem ⁊ iudas qui tradebat eum cum ipsis. Ut ergo dixit eis ego sum abierunt retrorsū et ceciderūt in terrā. Iterū ergo interrogauit eos. Quē q̄ritis. Illi āt dixerūt. Jesū nazarenū. Respondit iesus. Dixi vobis q2 ego sū. Si ergo me queritis sinite hos abire. Ut impleref̄ sermo quē dixit. Q2 quos dedisti mihi non perdidi ex eis quemq̄. Simon ergo petrus hn̄s gladiū eduxit eum: et percussit pontificis seruum: ⁊ abscidit auriculam eius dexteram. Erat aūt nomen seruo malchus. Dicit ergo iesus petro. Mitte gladiū tuū in vaginam. Calicē quē dedit mihi pater non vis vt bibam illum. Cohors autem et tribunus et ministri iudeoꝝ cōprehēderunt iesū: ⁊ ligauerūt eum et adduxerūt eum ad annam primum. Erat enim socer caiphe qui erat pontifex anni illius. Erat autem caiphas qui consiliū dederat iudeis: quia expedit vnum hominem mori pro populo. Sequebatur aūt iesum simon petrus et aliꝰ discipulus. Discipulꝰ āt ille erat notus pontifici: et introiuit cum iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiuit ergo discipulꝰ aliꝰ q̄ erat notus pontifici et dixit ostiarie ⁊ itroduxit petrū. Dixit ergo petro ancilla ostiaria. Nunquid ⁊ tu ex discipulis es hominis illius? Dicit ille. Non sum. Stabāt autem serui et ministri ad prunas: q2 frigꝰ erat: ⁊ calefaciebāt se. Erat āt cū eis ⁊ petrus stans et calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit iesum de discipulis suis et de doctrina eius. Respondit ei iesus. Ego palam locutus sum mūdo. Ego semp̄ docui in synagoga et in templo quo omnes iudei conueniunt: ⁊ in occulto locutꝰ sū nihil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierunt quid locutꝰ sim ipsis: ecce hi sciunt que dixerim ego. Hec autē cū dixisset vnus assistens ministrorum dedit

Mat. 16. c. Mar. 14. c. Luce. 22. c.

B

Mat. 26. f. Mar. 14. f. Luce. 22. f.

Mat. 26. f. Mar. 14. f. Luce. 22. f.

Mat. 26. g. Mar. 14. g. Luce. 22. f.

Mat. 26. f. Mar. 14. e. Luce. 22. f.

C

Mat. 26. g. Mar. 14. g.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

δωκε ράπισμα τω ιησού ειπών. ούτως αποκρίνη τω αρχιερεί. απεκρίθη αυτώ ο ιησούς. ει κακώς ελάλησα μαρτύρησον περί του κακού, ει δε καλώς τι με δέρεις. απέστειλεν αυτόν ο άννας δεδεμένον προς καϊάφαν τον αρχιερέα. ην δε σίμων πέτρος εστώς και θερμαινόμενος. είπον ουν αυτώ. μη και συ εκ των μαθητών αυτού ει. ηρνήσατο ουν εκείνος και είπεν. ουκ ειμί. λέγει εις εκ των δούλων του αρχιερέως, συγγενής ων ου απέκοψε πέτρος το ωτίον. ουκ εγώ σε είδον εν τω κήπω μετ αυτού. πάλιν ουν ηρνήσατο ο πέτρος, και ευθέως αλέκτωρ εφώνησεν. άγουσιν ουν τον ιησούν από του καϊάφα εις το πραιτώριον. ην δε πρωϊ και αυτοί ουκ εισήλθον εις το πραιτώριον, ίνα μη μιανθώσιν, αλλ ίνα φάγωσι το πάσχα. εξήλθεν ουν ο πιλάτος προς αυτούς και είπε. τίνα κατηγορίαν φέρετε κατά του ανθρώπου τούτου. απεκρίθησαν και είπον αυτώ. ει μή ην ούτος κακοποιός, ουκ αν σοι παραδεδώκαμεν αυτόν. είπεν ουν αυτοίς ο πιλάτος. λάβετε αυτόν υμείς, και κατά τον νόμον υμών κρίνατε αυτόν. είπον ουν αυτώ οι ιουδαίοι. ημίν ουκ έξεστιν αποκτείναι ουδένα. ίνα ο λόγος του ιησού πληρωθή ον είπε, σημαίνων ποίω θανάτω έμελλεν αποθνήσκειν. εισήλθεν ουν εις το πραιτώριον πάλιν ο πιλάτος, και εφώνησε τον ιησούν, και είπεν αυτώ. συ εί ο βασιλεύς των ιουδαίων. απεκρίθη αυτώ ο ιησούς. αφ εαυτού συ τούτο λέγεις, η άλλοι σοι είπον περί εμού. απεκρίθη ο πιλάτος. μήτι εγώ ιουδαίος ειμί. το έθνος το σον και οι αρχιερείς παρέδωκαν σε εμοί. τι εποίησας. απεκρίθη ιησούς. η βασιλεία η εμή, ουκ εστίν εκ του κόσμου τούτου. ει εκ του κόσμου τούτου ην η βασιλεία η εμή, οι υπηρέται αν οι εμοί ηγωνίζοντο ίνα μη παραδοθώ τοις ιουδαίοις. νυν δε η βασιλεία η εμή ουκ εστίν εντεύθεν. είπεν ουν αυτώ ο πιλάτος. ουκούν βασιλεύς ει σύ. απεκρίθη ο ιησούς. συ λέγεις ότι βασιλεύς ειμί εγώ. εγώ εις τούτο γεγέννημαι, και εις τούτο ελήλυθα εις τον κόσμον, ίνα μαρτυρήσω τη αληθεία. πας ο ων εκ της αληθείας ακούει μου της φωνής. λέγει αυτώ ο πιλάτος. τι εστίν αλήθεια. και τούτο ειπών πάλιν εξήλθεν προς τους ιουδαίους, και λέγει αυτοίς. εγώ ουδεμίαν αιτίαν ευρίσκω εν αυτώ. εστί δε συνήθεια υμίν, ίνα ένα υμίν απολύσω εν τω πάσχα. βούλεσθε ουν υμίν απολύσω τον βασιλέα των ιουδαίων. εκραύγα

alapam iesu dicens. Sic rñdes pontifici? Respondit ei iesus. Si male locut⁹ sũ testioniũ ꝑhibe de malo: si aũt bñ quid me cedis. Et misit eum annas ligatum ad caypham pontificẽ. Erat aũt simon petrus stans et calefaciens se. Dixerunt ergo ei. Nunqd ⁊ tu ex discipulis eius es? Negauit ille et dixit. Non sum. Dicit ei vnus ex seruis pontificis cognatus eius cuius abscidit petrus auriculaȝ. None ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negauit petrus: et statim gallus cantauit. Adducunt ergo iesum a caypha in pretorium. Erat autem mane ⁊ ipsi non introierunt in pretoriũ vt nõ cõtaminarent̃: sed vt manducarẽt pascha. Exiuit ergo pilatus ad eos foraȝ ⁊ dixit. Quã accusationẽ affertis aduersus hoiez hunc? Respõderunt ⁊ dixer̃t ei. Si nõ esset hic malefactor: non tibi tradidissemus eũ. Dixit ergo eis pilatus. Accipite eum vos: et secundũ legẽ vestrã iudicate eũ. Dixer̃t ergo ei iudei. Nobis nõ licet ĩterficere quemq̃ȝ. Ut sermo iesu impleret̃ quẽ dixit: significãs qua morte esset moritur⁹. Introiuit ergo iteruȝ in pretorium pilatus: et vocauit iesum et dixit ei. Tu es rex iudeorum. Respondit iesus. A temetipo hoc dicis: an alij dixerunt tibi de me? Respondit pilat⁹. Nunquid ego iudeus sum? Gens tua et põtifices tradider̃t te mihi. Quid fecisti. Respondit iesus. Regnũ meũ non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum: ministri mei vtiq̃ȝ decertarent vt non traderer iudeis. Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaq̃ȝ ei pilatus. Ergo rex es tu? Respondit iesus. Tu dicis q2 rex sum ego. Ego in hoc nat⁹ sum: et ad hoc veni in mũdum vt testimoniũ ꝑhibeã ṽitati. Omis qui est ex veritate audit voceȝ meam. Dicit ei pilatus. Quid est veritas? Et cũ hoc dixisset: iterum exiuit ad iudeos et dicit eis. Ego nullam inuenio in eo causam. Est aũt ꝯsuetudo vobis vt vnũ dimittã vobis in pascha. Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum. Clamauerunt

Luce.22.g.
Mat.26.f. Mar.14.f. Luce.22.f.
Mat.26.a. Mar.15.a. Luce.23.a.
D
Mat.27.b. Mar.15.a. Luce.23.a.
Mat.27.b Mar.15.b.
Mat.27.b.

σαν ουν πάντες λέγοντες. μη τούτον, αλ
λά τον βαραββάν. ην δε ο βαραββάς λησ
τής. Cap.19.
Τότε ουν έλαβεν ο πιλάτος τον ιησούν
και εμαστίγωσε. και οι στρατιώται πλέ
ξαντες στέφανον εξ ακανθών, επέθηκαν αυ-
τού τη κεφαλή, και ιμάτιον πορφυρούν πε-
ριέβαλον αυτόν, και έλεγον. χαίρε ο βασι-
λεύς των ιουδαίων. και εδίδουν αυτώ ρα-
πίσματα. εξήλθεν ουν πάλιν έξω ο πιλάτος
και λέγει αυτοίς ίδε άγω υμίν αυτόν έ-
ξω, ίνα γνώτε ότι εν αυτώ ουδεμίαν αιτίαν
ευρίσκω. εξήλθεν ουν ο ιησούς έξω φορών
τον ακάνθινον στέφανον και το πορφυ-
ρούν ιμάτιον, και λέγει αυτοίς. ίδε ο άνθρω
πος. ότε ουν είδον αυτόν οι αρχιερείς και οι
υπηρέται, εκραύγασαν λέγοντες. σταύρω-
σον σταύρωσον αυτόν. λέγει αυτοίς ο πι-
λάτος. λάβετε αυτόν υμείς και σταυρώσα-
τε. εγώ γαρ ουχ ευρίσκω εν αυτώ αιτίαν.
απεκρίθησαν αυτώ οι ιουδαίοι. ημείς νόμον
έχομεν, και κατά τον νόμον ημών οφείλει
αποθανείν, ότι εαυτόν υιόν θεού εποίησεν.
ότε ουν ήκουσεν ο πιλάτος τούτον τον λό
γον, μάλλον εφοβήθη. και εισήλθεν εις το
πραιτώριον πάλιν, και λέγει τω ιησού. πό
θεν ει συ. ο δε ιησούς απόκρισιν ουκ έδω-
κεν αυτώ. λέγει ουν αυτώ ο πιλάτος. εμοί
ου λαλείς. ουκ οίδας ότι εξουσίαν έχω
σταυρώσαι σε, και εξουσίαν έχω απολύσαι
σε. απεκρίθη ιησούς. ουκ είχες εξουσίαν ου
δεμίαν κατ εμού, ει μη ην σοι δεδομένον ά-
νωθεν. διά τούτο ο παραδιδούς με σοι, μεί
ζονα αμαρτίαν έχει. εκ τούτου εζήτει ο πι-
λάτος απολύσαι αυτόν. οι δε ιουδαίοι έκρα
ζον λέγοντες. εάν τούτον απολύσης, ουκ ει
φίλος του καίσαρος. πας ο βασιλέα εαυ-
τόν ποιών, αντιλέγει τω καίσαρι. ο ουν πιλά
τος ακούσας τούτον τον λόγον ήγαγεν έξω
τον ιησούν. και εκάθισεν επί του βήματος
εις τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, εβραϊ-
στί δε γαβαθά. ην δε παρασκευή του πάσ-
χα, ώρα δε ωσεί έκτη. και λέγει τοις ιουδαί
οις. ίδε ο βασιλεύς υμών. οι δε εκραύγα-
σαν. άρον άρον σταύρωσον αυτόν. λέγει αυ
τοίς ο πιλάτος. τον βασιλέα υμών σταυ-
ρώσω. απεκρίθησαν οι αρχιερείς. ουκ έχομεν
βασιλέα ει μη καίσαρα. τότε ουν παρέδω-
κεν αυτόν αυτοίς, ίνα σταυρωθή. παρέλα-
βον δε τον ιησούν, και ήγαγον. και βαστά-
ζων τον σταυρόν αυτού, εξήλθεν εις τον
λεγόμενον κρανίου τόπον, ος λέγεται ε-
βραϊστί γολγοθά, όπου αυτόν εσταύρω-

rursus omnes dicentes. Non hunc: sed Mar.15.b. Luce.23.c.
barrabam. Erat autem barrabas
latro. Cap.19.
Tunc ergo apprehendit pilatus iesũ A
et flagellauit. Et milites plectẽtes Mat.27.c. Mar.15.c.
coronã de spinis imposuerũt capiti ei9:
et veste purpurea circumdederunt
eũ. Et veiebãt ad eũ et dicebãt. Aue rex
iudeorũ. Et dabant ei alapas.
Exiuit ergo iterum pilatus foras Luce.23.a.
et dicit eis. Ecce adduco vobĩ eũ foras
vt cognoscatis: qr nullã iuenio ĩ eo cau
sam. Exiuit ergo iesus foras portans Mat.27.c. Mar.15.c.
spineam coronam et purpureum
vestimentum: et dicit eis. Ecce homo.
Cum ergo vidissent eum pontifices et Mat.27.c. Mar.15.b. Luce.23.c.
ministri clamabant dicentes. Crucifige
crucifige eum. Dicit eis pilatus.
Accipite eum vos et crucifigite.
Ego enim non inuenio in eo causam. Luce.23.a.
Responderũt ei iudei. Nos legem
habemus: et secũdũ legem nrã debet
mori: quia filium dei se fecit.
Cum ergo audisset pilat9 hunc sermo- Mat.27.b. Mar.15.a. Luce.23.a.
nem: magis timuit. Et ingressus est
pretorium iterũ: et dicit ad iesum. Un
de es tu? Jesus aũt responsũ non dedit
ei. Dicit ergo ei pilatus. Mihi
non loqueris? Nescis qr ptãtem hẽo
crucifigere te: et ptãtẽ habeo dimittere
te? Rñdit iesus. Non haberes ptãtẽ
aduersũ me vllã: nisi tibi datũ eẽt desu
per. Propterea q̃ me tradidit tibi ma-
ius peccatũ habet. Exinde querebat pila B
tus dimittere eum. Judei aũt clamabãt
dicentes. Si hunc dimittis non es
amicus cesaris. Omnis enĩ qui se regẽ Actu.15.a.
facit contradicit cesari. Pilatus autem
cũ audisset hos sermones: adduxit fo
ras iesum et sedit pro tribunali
in loco qui dicitur lithostratos hebrai-
ce aũt gabata. Erat aũt pasceue pasche
hora quasi sexta. Et dicit iudeis.
Ecce rex vester. Illi autem clamabãt. Luce.23.c. Mar.15.b.
Tolle tolle crucifige eum. Dicit eis
pilatus. Regem vestrum crucifigam.
Responderunt pontifices. Nõ habem9
regem nisi cesarem. Tũc ergo tradidit
eis illum vt crucifigeretur. Susceperũt Mat.27.d. Mar.15.c. Luce.23.d.
aũt iesum: et eduxerunt eũ. Et baiulãs
sibi crucem exiuit in eum
qui dicitur caluarie locum: hebraice ãt
golgota: vbi crucifixerunt eum:

σαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν
καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν ἰησοῦν. ἔγραψε
δὲ καὶ τίτλον ὁ πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ
σταυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον. ἰησοῦς ὁ να
ζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. τοῦτον
οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν
ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλε
ως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ ἰησοῦς. καὶ ἦν γεγρα
μμένον ἑβραϊστί, ἑλληνιστί, ῥωμαϊστί. ἔλε=
γον οὖν τῷ πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν ἰουδαί
ων. μὴ γράφε ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων,
ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε βασιλεύς εἰμι τῶν ἰου=
δαίων. ἀπεκρίθη ὁ πιλάτος. ὃ γέγραφα γέ=
γραφα. οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν
τὸν ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ
ἐποίησαν τέσσαρα μέρη ἑκάστῳ στρατιώτῃ
μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄρρα
φος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. εἶπον
οὖν πρὸς ἀλλήλους. μὴ σχίσωμεν αὐτόν
ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται. ἵ=
να ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα. διεμερί=
σαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱ=
ματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. οἱ μὲν οὖν
στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. εἱστήκεισαν
δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐ
τοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ μαρία
ἡ τοῦ κλωπᾶ, καὶ μαρία ἡ μαγδαληνή. ἰη=
σοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν
παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί αὐ=
τοῦ. γύναι ἴδε ὁ υἱός σου. εἶτα λέγει τῷ
μαθητῇ. ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης
τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος
εἰς τὰ ἴδια. μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ ἰησοῦς ὅτι
πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γρα
φή, λέγει. διψῶ. σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους
μεστόν. οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους
καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐ=
τοῦ τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ
ἰησοῦς εἶπε. τετέλεσται. καὶ κλίνας τὴν κε=
φαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα. οἱ οὖν ἰουδαῖ
οι ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα
ἐν τῷ σαββάτῳ ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἦν γὰρ
μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου, ἠ=
ρώτησαν τὸν πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐ=
τῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν ἦλθον οὖν οἱ στρα
τιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ
σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος
αὐτῷ. ἐπὶ δὲ τὸν ἰησοῦν ἐλθόντες ὡς εἶ=
δον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐ=
τοῦ τὰ σκέλη, ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγ
χῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθέως ἐ=
ξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς με=
μαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐ

et cum eo alios duos hinc
et hinc: medium autem iesum. Scripsit Mat.27.c.
autem et titulum pilatus et posuit sup Luce.23.e.
crucem. Erat autem scriptum. Jesus nazarenus Mar.15.d.
rex iudeorum. Hunc Mat.27.c. Mar.15.d.
ergo titulum multi iudeorum legerunt: Luce.23.e.
quia prope civitatem erat locus
ubi crucifixus est iesus. Et erat scriptum
hebraice: grece et latine. Dicebant
ergo pilato pontifices.
Noli scribere rex iudeorum:
sed quia ipse dixit: rex sum iudeorum.
Respondit pilatus. Quod scripsi: scripsi.
Milites ergo cum crucifixissent Mat.27.d.
eum: acceperunt vestimenta eius: et Mar.15.d.
fecerunt quattuor partes vnicuique militi Luce.23.c.
partem: et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis
desuper contexta per totum. Dixerunt C
ergo adinuicem. Non scindamus eam
sed sortiamur de illa cuius sit. Ut
scriptura impleretur dicens. Partiti sunt ps.21.
vestimenta mea sibi: et in vestem
meam miserunt sortem. Et
milites quidem hec fecerunt. Stabant
autem iuxta crucem iesu mater eius:
et soror matris eius maria
cleophe et maria magdalene.
Cum vidisset ergo iesus matrem et discipulum
astantem quem diligebat: dicit matri sue.
Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit
discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa
hora accepit eam discipulus
in suam. Postea sciens iesus: quia iam
omnia consummata sunt: vt consummaretur scriptu
ra dicit. Sitio. Vas ergo erat positum a
ceto plenum. Illi vero spongiam plenam aceto Mat.27.f.
hysopo circumponentes: obtulerunt ori eius. Mar.15.f.
Cum ergo accepisset iesus acetum Luce.23.e.
dixit. Consummatum est. Et inclinato ca= Mat.27.f.
pite tradidit spiritum. Judei ergo Mar.15.f.
quoniam parasceue erat vt non remanerent in cru Luce.23.f.
ce sabbato: erat enim ⌊ ce corpora
magnus dies ille sabbati: rogauerunt
pilatum vt frangerentur eorum
crura: et tollerentur. Venerunt ergo mi
lites: et primi quidem fregerunt
crura et alterius qui crucifixus est cum
eo. Ad iesum autem cum venissent vt vide D
runt eum iam mortuum non fregerunt eius
crura: sed vnus militum lancea
latus eius aperuit: et continuo exiuit
sanguis et aqua. Et qui vidit testimonium perhi
buit: et verum est testimonium eius.

τοῦ κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ὑμεῖς πιστεύσητε. ἐγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῆ. ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται ἀπ' αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει. ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. μετὰ ταῦτα ἠρώτησε τὸν πιλάτον ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ ἀριμαθαίας ὢν μαθητὴς τοῦ ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐπέτρεψεν ὁ πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. ἦλθε δὲ καὶ νικόδημος ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον ἔθηκαν τὸν ἰησοῦν.

Cap. 20.

Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων μαρία ἡ μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς σίμωνα πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς. ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ἐξῆλθεν οὖν ὁ πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ πέτρου, καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον. καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν σίμων πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον. τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευσεν. οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω. ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι. γύναι τί κλαίεις. λέγει αὐτοῖς. ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐ-

Et ille scit quia vera dicit ut et vos credatis. Facta sunt enim hec ut scriptura impleretur. Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit. Videbunt in quem transfixerunt. Post hec autem rogauit pilatum ioseph ab arimathia eo quod esset discipulus iesu: occultus autem propter metum iudeorum: ut tolleret corpus iesu. Et permisit pilatus. Venit ergo et tulit corpus iesu. Venit autem et nicodemus qui venerat ad iesum nocte primum: ferens mixturam mirrhe et aloes quasi libras centum. Acceperunt autem corpus iesu: et ligauerunt eum linteis cum aromatibus sicut mos est iudeis sepelire. Erat autem in loco ubi crucifixus est hortus: et in horto monumentum nouum in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo propter parasceuen iudeorum: quia iuxta erat monumentum posuerunt iesum.

Exodi. 12. g
Nume. 9. b
Zacha. 12. d
Mat. 27. g.
Mar. 15. g.
Luce. 23. g.

Mat. 27. g.
Mar. 15. g
Luce. 23. g.

Cap. 20.

A

Mat. 28. a.
Mar. 16. a.
Luce. 24. a.

Una autem sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a monumento. Cucurrit ergo et venit ad simonem petrum et ad alium discipulum quem diligebat iesus et dicit illis. Tulerunt dominum de monumento: et nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergo petrus et ille alius discipulus: et venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul: et ille alius discipulus precucurrit citius petro: et venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset vidit posita linteamina: non tamen introiuit. Venit ergo simon petrus sequens eum: et introiuit in monumentum. Et vidit linteamina posita et sudarium quod fuerat super caput eius non cum linteaminibus positum sed separatim inuolutum in unum locum. Tunc ergo introiuit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum: et vidit et credidit. Nondum enim sciebant scripturam quia oportuit eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos.

B

Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret inclinauit se et prospexit in monumentum. Et vidit duos angelos in albis sedentes: unum ad caput et unum ad pedes: ubi positum erat corpus iesu. Dicunt ei illi. Mulier quid ploras? Dicit eis. Quia tulerunt dominum meum: et nescio ubi posuerunt eum.

Actu. 1. b.

τόν. καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπί-
σω, καὶ θεωρεῖ τὸν ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ
ἤδει ὅτι ἰησοῦς ἐστί. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς.
γύναι τί κλαίεις. τίνα ζητεῖς. ἐκείνη δοκοῦ-
σα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ. κύριε
εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν εἰπέ μοι ποῦ ἔθη-
κας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ ὁ
ἰησοῦς. μαρία. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐ-
τῷ. ῥαβουνί, ὃ λέγεται διδάσκαλε. λέγει
αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. μή μου ἅπτου, οὔπω γὰρ
ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου. πορεύου
δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐ-
τοῖς. ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πα-
τέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. ἔρ-
χεται μαρία ἡ μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα
τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἑώρακε τὸν κύριον, καὶ
ταῦτα εἶπεν αὐτῇ. οὔσης οὖν ὀψίας τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν
θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθη-
ταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαί-
ων, ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον,
καὶ λέγει αὐτοῖς. εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰ-
πὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευ-
ρὰν αὐτοῦ. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόν-
τες τὸν κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς
πάλιν. εἰρήνη ὑμῖν. καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ
πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. καὶ τοῦτο εἰ-
πὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς. λάβετε
πνεῦμα ἅγιον. ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρ-
τίας, ἀφίενται αὐτοῖς. ἄν τινων κρατῆτε κε-
κράτηνται. θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ λε-
γόμενος δίδυμος οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλ-
θεν ὁ ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι
μαθηταί. ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖς. ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ
τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυ-
λόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βά-
λω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ
οὐ μὴ πιστεύσω. καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πά-
λιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ θωμᾶς
μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ ἰησοῦς τῶν θυρῶν
κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶ-
πεν. εἰρήνη ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ θωμᾷ. φέρε
τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖ-
ράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε
εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπισ-
τος, ἀλλὰ πιστός. καὶ ἀπεκρίθη θωμᾶς καὶ
εἶπεν αὐτῷ. ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου.
λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὅτι ἑώρακάς με πεπί-
στευκας. μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύ-
σαντες. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐ-
ποίησεν ὁ ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐ-
τοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ

Hec cum dixisset conuersa est retrorsum
et vidit iesum stantem: et non
sciebat quia iesus est. Dicit ei iesus:
mulier quid ploras? Quem queris? Illa existi
mans quia hortulanus esset: dicit ei. Domine
si tu sustulisti eum dicito mihi vbi posui-
sti eum: et ego eum tollam. Dicit ei
iesus. Maria. Conuersa illa dicit ei.
Rabboni: quod dicitur magister. Dicit
ei iesus. Noli me tangere: nondum enim
ascendi ad patrem meum. Vade C
autem ad fratres meos et dic eis
Ascendo ad patrem meum et patrem
vestrum deum meum et deum vestrum. Venit
maria magdalene annuncians
discipulis quia vidi dominum: et
hec dixit mihi. Cum ergo sero esset Luce. 24. f.
die illo vna sabbatorum et
fores essent clause vbi erant discipuli
congregati propter metum iudeorum:
venit iesus et stetit in medio
et dixit eis. Pax vobis. Et cum hec di
xisset ostendit eis manus et latus.
Gauisi sunt ergo discipuli viso
domino. Dixit ergo eis iesus
iterum: pax vobis. Sicut misit me
pater et ego mitto vos. Hec cum dixisset
insufflauit et dicit eis. Accipite
spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata Mat. 16. c.
remittuntur eis: et quorum retinueritis re ⁊. 18. d.
tenta sunt. Thomas autem vnus ex duodecim
qui dicitur didymus non erat cum eis quando venit
iesus. Dixerunt ergo ei alii
discipuli. Vidimus dominum. Ille autem dixit
eis. Nisi videro in manibus eius D
fixuram clauorum: et mittam digitum
meum in locum clauorum: et mittam
manum meam in latus eius:
non credam. Et post dies octo iterum
erant discipuli eius intus et thomas
cum eis. Venit iesus ianuis
clausis: et stetit in medio eorum et dixit eis.
Pax vobis. Deinde dicit thome. In
fer digitum tuum huc: et vide manus
meas: et affer manum tuam et mitte
in latus meum: et noli esse incredulus
sed fidelis. Respondit thomas et
dixit ei. Dominus meus et deus meus.
Dicit ei iesus. Quia vidisti me thoma cre
didisti: beati qui non viderunt et crediderunt.
Multa quidem et alia signa fecit
iesus in conspectu discipulorum suorum
que non sunt scripta in libro

τούτω. ταύτα δε γέγραπται ίνα πιστεύσητε, ότι ιησούς εστίν ο χριστός ο υιός του θεού, και ίνα πιστεύοντες ζωήν έχητε εν τω ονόματι αυτού. Cap.21.

Μετά ταύτα εφανέρωσεν εαυτόν πάλιν ο ιησούς τοις μαθηταίς επί της θαλάσσης της τιβεριάδος. εφανέρωσε δε ούτως. ήσαν ομού σίμων πέτρος, και θωμάς ο λεγόμενος δίδυμος, και ναθαναήλ ο από κανά της γαλιλαίας, και οι του ζεβεδαίου, και άλλοι εκ των μαθητών αυτού δύο. λέγει αυτοίς σίμων πέτρος. υπάγω αλιεύειν. λέγουσιν αυτώ. ερχόμεθα και ημείς συν σοι. εξήλθον και ενέβησαν εις το πλοίον ευθύς. και εν εκείνη τη νυκτί επίασαν ουδέν. πρωΐας δε ήδη γενομένης, έστη ο ιησούς εις τον αιγιαλόν. ου μέντοι ήδεισαν οι μαθηταί ότι ιησούς εστί. λέγει ουν αυτοίς ο ιησούς. παιδία μήτι προσφάγιον έχετε. απεκρίθησαν αυτώ. ου. ο δε είπεν αυτοίς. βάλετε εις τα δεξιά μέρη του πλοίου το δίκτυον και ευρήσετε. έβαλον ουν, και ουκέτι αυτό ελκύσαι ίσχυσαν από του πλήθους των ιχθύων. λέγει ουν ο μαθητής εκείνος ον ηγάπα ο ιησούς τω πέτρω. ο κύριος εστί. σίμων ουν πέτρος ακούσας ότι ο κύριος εστί τον επενδύτην διεζώσατο, ην γαρ γυμνός, και έβαλεν εαυτόν εις την θάλασσαν. οι δε άλλοι μαθηταί τω πλοιαρίω ήλθον. ου γαρ ήσαν μακράν από της γης, αλλ' ως από πηχών διακοσίων σύροντες το δίκτυον των ιχθύων. ως ουν απέβησαν εις την γην βλέπουσιν ανθρακιάν κειμένην και οψάριον επικείμενον, και άρτον. λέγει αυτοίς ο ιησούς. ενέγκατε από των οψαρίων ων επιάσατε νυν. ανέβη σίμων πέτρος, και είλκυσε το δίκτυον επί της γης μεστόν ιχθύων μεγάλων εκατόν πεντήκοντα τριών. και τοσούτων όντων ουκ εσχίσθη το δίκτυον. λέγει αυτοίς ο ιησούς. δεύτε αριστήσατε. ουδείς δε ετόλμα των μαθητών εξετάσαι αυτόν συ τις ει, ειδότες ότι ο κύριος εστίν. έρχεται ουν ο ιησούς και λαμβάνει τον άρτον και δίδωσιν αυτοίς, και το οψάριον ομοίως. τούτο ήδη τρίτον εφανερώθη ο ιησούς τοις μαθηταίς αυτού εγερθείς εκ νεκρών. ότε ουν ηρίστησαν, λέγει τω σίμωνι πέτρω ο ιησούς. σίμων ιωνά αγαπάς με πλείον τούτων. λέγει αυτώ. ναι κύριε, συ οίδας ότι φιλώ σε. λέγει αυτώ. βόσκε τα αρνία μου. λέγει αυτώ πάλιν δεύτερον σίμων ιωνά αγαπάς με, λέγει αυτώ. ναι κύριε συ οίδας ότι φιλώ σε. λέγει αυτώ ποίμαι-

hoc. Hec autem scripta sunt ut credatis quia iesus est christus filius dei: et ut credentes vitam habeatis in nomine eius. Cap.21.

Postea manifestavit se iterum iesus discipulis suis ad mare tiberiadis. Manifestavit autem sic. (A)
Erant simul simon petrus et thomas qui dicitur didymus et nathanael qui erat a chana galilee et filii zebedei: et alii ex discipulis eius duo. Dicit eis simon petrus. Vado piscari. Dicunt ei. Venimus et nos tecum. Et (Luce.5.a.)
exierunt et ascenderunt in navim: et illa nocte nihil prendiderunt. Mane autem iam facto stetit iesus in littore: non tamen cognoverunt discipuli quia iesus est. Dicit ergo eis iesus. Pueri numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei. Non. Dicit eis. Mittite in dexteram navigii rete et invenietis. Miserunt ergo et iam non valebant illud trahere pre multitudine piscium. Dicit ergo discipulus ille quem diligebat iesus petro. Dominus est. Simon petrus cum audisset quia dominus est: tunica succinxit se. Erat enim nudus: et misit se in mare. Alii autem discipuli navigio venerunt. Non enim longe erant a terra: sed quasi cubitis ducentis trahentes rete piscium. Ut ergo descenderunt in terram viderunt prunas positas et piscem superpositum et panem. Dicit eis iesus. Afferte de piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit simon petrus et traxit rete in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent: non est scissum rete. Dicit eis iesus. Venite et prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum: tu quis es: scientes quia dominus est. Et venit iesus et accepit panem: et dabat eis et piscem similiter. Hoc iam tertio manifestatus est iesus discipulis suis cum surrexisset a mortuis. Cum ergo prandidissent: dixit simoni petro iesus. Simon iohannis diligis me plus his? Dicit ei. Etiam domine tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei iterum. Simon iohannis diligis me? Ait illi. Etiam domine tu scis quia amo te. Dicit ei iterum. Pasce

Margin: A; Luce.5.a.; B; Luce.24.f.; Luce.24.f.; Luce.24.f.; C

με/τα πρόβατα μου. λέγει αυτῷ/το τρίτον. σίμων ιωνά φιλείς με. ελυπήθη/ο πέτρος ότι είπεν αυτῷ/το τρίτον φιλείς με, και είπεν αυτῷ. κύριε σύ πάντα οίδας, σύ γινώσκεις ότι φιλῶ σε. λέγει αυτῷ/ο ιησούς. βόσκε/τα πρόβατα μου. αμήν αμήν λέγω σοι, ότε ής νεώτερος εζώννυες σεαυτόν, και περιεπάτεις όπου ήθελες. όταν δε γηράσης, εκτενείς/τας χείρας σου, και άλλος σε ζώσει, και οίσει όπου ου θέλεις. τούτο δε είπε σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει/τον θεόν. και τούτο ειπών λέγει αυτῷ. ακολούθει μοι. επιστραφείς δε/ο πέτρος βλέπει/τον μαθητήν ον ηγάπα/ο ιησούς ακολουθούντα, ος και ανέπεσεν εν/τῳ δείπνῳ επί/το στήθος αυτού, και είπε. κύριε τις εστίν/ο παραδιδούς σε. τούτον ιδών πέτρος. λέγει/τῳ ιησού κύριε ούτος δε τι. λέγει αυτῷ/ο ιησούς εάν αυτόν θέλω μένειν έως έρχομαι, τι προς σε. σύ ακολούθει μοι. εξήλθεν ουν/ο λόγος ούτος εις/τους αδελφούς ότι/ο μαθητής εκείνος ουκ αποθνήσκει. και ουκ είπεν αυτῷ/ο ιησούς ότι ουκ αποθνήσκει, αλλ' εάν αυτόν θέλω μένειν έως έρχομαι, τι προς σε. ούτος εστίν/ο μαθητής/ο μαρτυρῶν περί τούτων, και γράψας ταύτα, και οίδαμεν ότι αληθής εστίν/η μαρτυρία αυτού. εστί δε και άλλα πολλά όσα εποίησεν/ο ιησούς, άτινα εάν γράφηται καθ' εν, ουδέ αυτόν οίμαι/τον κόσμον χωρήσαι/τα γραφόμενα βιβλία. αμήν.

Τέλος/του κατά ιωάννην αγίου ευαγγελίου.

agnos meos. Dicit ei tertio. petrus Simō iohānis amas me? Cōtristatus ē quia dixit ei tertio amas me: ꝛ dixit ei. Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dicit ei iesus pasce oues meas. Amen amen dico tibi cum esses iunior cingebas te: ꝛ ambulabas vbi volebas. Cum autē senueris extendes manus tuas et alius te cinget: et ducet quo tu nō vis. D Hoc autē dixit significās q̄ morte clarificaturus eēt deū. Et cū hoc dixisset: dicit ei. Sequere me. Cōuersus petrus vidit illum discipulum sup.13.c. quē diligebat iesus sequentem: qui ꝛ recubuit in cena super pectus eius et dixit. Domine quis est qui tradet te? Hūc ergo cū vidisset petrus dicit iesu. Dñe hic autē quid. Dicit ei iesus. Sic eū volo manere donec veniā: quid ad te? Tu me sequere. Exijt ergo sermo iste inter fratres quia discipulus ille nō moritur. Et non dixit ei iesus nō moritur: sed sic eum volo manere donec veniā: quid ad te? Hic est discipulus ille qui testimoniū phibet de his et scripsit hec: et scimus quia verum est testimoniū eius. Sūt autem ꝛ alia multa que fecit iesus que si mundū scribantur per singula: nec ipsū arbitror capere posse eos qui scribēdi sūt libros.

Explicit euangelium scdm Johannem.

Incipit prefatio sancti hieronymi presbyteri in omnes epistolas beati Pauli apostoli.

PRimum queritur: quare post euangelia que supplementū legis sunt et in quibus nobis exēpla et precepta viuendi plenissime digesta sūt: voluerit apostolus has epistolas ad singulas ecclesias destinare. Hac aūt causa factū videt: vt scʒ initia nascentis ecclesie nouis causis existentibus preueniret: et vt presētia atq; orīētia resecaret vitia: et post futuras excluderet questiones. Exēplo ꝓphetarū qui post editā legē moysi in qua oīa dei mandata legebant: nihilominus tñ doctrina sua rediuiua semꝑ populi cōpressere pctā: et ꝓpter exēplū viuendi libros ad nostrā ēt memoriā transmiserunt. Deinde querit. Cur non amplius ꝙ decē epistolas ad ecclesias scripserit. Decem sunt eni cū ea q̄ dr ad hebreos. Nam relique quattuor ad discipulos spāliter sunt porrecte. Vt ostenderet nouū non discrepare a veteri testamento: et se contra legē non facere moysi: ad numerꝫ primorꝫ decalogi mandatorꝫ suas epistolas destinauit: et quot ille preceptis a pharaone istituit liberatos: totidē hic epl̄is a diaboli et idolatrie seruitute edocet acquisitos. Nā et duas tabulas lapideas duorꝫ testamētorꝫ figurā hūisse viri eruditissimi tradiderunt. Epistolam sane que ad hebreos scribitur quidā pauli non esse contendūt: eo ꝙ non sit eius nomine titulata: et propter sermonis stiliq; distantiā: sed aut barnabe iuxta tertullianum: aut luce iuxta quosdaʒ: vel certe clementis discipuli apostolorꝫ et episcopi romane ecclesie post apostolos ordinati. Quibus respōdendū est. Si propterea pauli non erit qr eius non habet nomē: ergo nec alicuius erit: qr nullius noie intitulat. Quod si incōuenīēs absurdūq; est: ipsius magis esse credenda est: que tāto doctrine sue fulget eloq̄o. Sed qm̄ apud hebreorꝫ ecclesias quasi destructor legis falsa suspitione hēbat: voluit tacito nomine de figuris legis et veritate christi reddere rationē: ne odium nois in fronte pretitulati vtilitatē excluderet lectionis. Non est sane mirū si eloquentior videat in ꝓprio .i. in hebreo ꝙ in pegrino .i. in greco quo cetere epistole sunt scripte sermone. Mouet etiā quosdā quare romanorꝫ epl̄a in primo sit posita: cū eam nō primo scriptā ratio manifestet. Nā hanc se ꝓficiscentē hierosolymā scripsisse testat cū corinthios et alios iā ante vt ministeriū qd secū portaturus erat colligerent: litteris adhortatus sit. Unde et intelligi quidā volūt ita oēs epistolas ordinatas: vt prima poneret ꝙuis posterior fuerit destinata: vt ꝑ singulas epl̄as gradibus ad ꝑfectiora veniret. Romanorꝫ namq; pleriq; tā rudes erāt vt nō intelligerent dei se gratia et nō suis meritis esse saluatos: et ob hoc duo inter se ppl̄i cōflictarēt. Idcirco illos indigere asserit corrigi: vitia gētilitatis priora cōmemorās. Corinthijs aūt iā dicit scie grām esse cōcessam: et nō tā oēs increpat ꝙ cur peccantes nō increpauerūt reprehendit: sicut ait. Audit inter vos fornicatio. Et iterum. Congregatis vobis cum meo spiritu: tradere hmōi sathane. In secunda vero laudant: et vt magis ac magis proficiant ꝓmonent. Galathe vero iam nullius criminis arguūtur: nisi hoc tm̄ ꝙ callidissimis pseudoapostolis crediderunt. Ephesij sane nulla reprehensione sed multa laude sunt digni: qr fidē apostolicam seruauerūt. Philippenses etiam multo magis collaudant qui nec audire quidē falsos apostolos voluerūt. Thessalonicēses nihilominus in duabus epistolis omni laude prosequit: eo ꝙ nō solum fidem inconcussā seruauerint veritatis: sed etiam in persecutione ciuiū fuerint constantes inuenti. Colossenses aūt tales erāt vt cū ab apostolo visi corporaliter non fuissent hac laude digni haberentur. Et si corpore inquit absens sum: sed spiritu vobiscū sum gaudens et videns ordinem vr̄m. De hebreis vero quid dicendum est: quorꝫ thessalonicenses qui plurimū laudati sunt imitatores facti esse dicunt. Sicut ipse ait. Et vos fratres imitatores facti estis ecclesiarꝫ dei q̄ sunt in iudea. Eadem eni passi estis et vos a cōtribulibus vestris: q̄ et illi a iudeis. Apud ipos quoq; hebreos eadem cōmemorat dicēs. Nam et vinctis cōpassi estis: et rapinā bonorꝫ vestrorꝫ cum gaudio suscepistis: cognoscentes vos habere meliorem et manenteʒ substantiam.

Incipit prologus specialis in epistolam ad Romanos.

ROmani sunt qui ex iudeis et gentibus crediderūt. Hi superba contentione volebāt se alterutrū supponere. Nam iudei dicebant. Nos sumus ppl̄s dei quos ab initio dilexit et fouit: nos circūcisi ex genere abraam sancta descendimus ex stirpe. Et notus retro apud iudeam tm̄ deus. Nos de egypto signis dei et virtutibus liberati mare sicco pertransiuimus pede: cum inimicos nostros grauissimi fluctus inuoluerent. Nobis pluit manna dominus in deserto: et quasi filijs suis celeste pabulum ministrauit. Nos die noctuq; in columna nubis ignisq; precessit: vt nobis in inuio iter ostenderet. Atq; vt cetera eius circa nos immensa beneficia taceamus: nos soli digni fuimus dei legem accipere: et vocem dei loquentis audire eiusq; cognoscere voluntatem. In qua lege nobis pro=

R

missus est christus: ad quos etiam ipse se venisse testatus est dicens. Non veni nisi ad oues que perierant domus israel: cum vos canes potius ꝙ homines appellauerit. Equum ne ergo est vt idola hodie deserentes quibus ab initio deseruistis nobis comparemini: et non potius in proselytorum locum ex legis auctoritate et consuetudine deputemini? Et hoc ipsum non merebamini: nisi q̄ʒ larga semper dei clementia voluit vos ad nostram imitationem admittere. Gentes etiam econtrario respondebant. Quāto .n. maiora erga vos dei bñficia narraueritis: tāto maioris vos criminis reos eē mōstrabitis. Sēper .n. his omnibus extitistis ingrati. Nā ipsis pedibus quib⁹ aridū mare transistis: ludebatis añ idola q̄ fecistis: et ipso ore quo paulo ante ob necem aduersariorū dño cantaueratis: simulacra vobis fieri poposcistis: illis oculis quib⁹ venerando deū in nube vel igni conspicere solebatis: simulacra intuebamini. Māna quoq; vobis fastidio fuit: et semp in deserto cōtra dñm murmurastis: ad egyptū vnde vos manu valida eiecerat redire cupientes. Quid plura? Ita p̄res vestri crebra ꝓuocatione dñm irritauerunt: vt omnes in heremo morerentur: nec plus ex senioribus eorū ꝙ duo hoīes terrā repromissionis intrarent. Sed q̄d antiqua replicamus: cū etiā si illa minime fecissetis de hoc solo nemo vos dignos venia iudicaret: ꝙ dñm xp̄m ꝓphetarū semp vobis vocibus repromissū non solum sucipe noluistis: sed etiam morte pessima pemistis? Quē vt nos cognouim⁹ statim credidim⁹: cum nobis de eo antea non fuerit predicatum. Unde ꝓbat ꝙ idolis seruiuimus non obstinationi mentis sed ignorantie deputandum. Qui enim cognitū illico sequimur: olim vtiq; sequeremur si antea cognouissemus. Sic aūt vos de generis nobilitate iactatis: quasi non morum imitatio magis ꝙ carnalis natiuitas filios vos faciat esse sanctoꝝ. Deniq; esau ⁊ hysmael cū de stirpe sint abrae: minie tñ in filijs reputant. His taliter altercātib⁹: aplꝯ se mediū iterponēs ita ꝑtiū dirimit questiones: vt neutrū eoꝝ sua iustitia salutē meruisse confirmet: ambos vero pp̄los et scienter ⁊ grauiter deliquisse. Judeos quidem ꝙ per preuaricationē legis deū inhonorauerint: gētes vero ꝙ cū cognitū de creatura creatorem vt deū debuerint venerari: gloriā ei⁹ in manu facta mutauerint simulacra. Utrosq; etiam similiter veniā consecutos: equales esse verissima ratione demōstrat. Presertim cū in eadem lege predictum sit ⁊ iudeos ⁊ gētes ad christi fidem vocādos esse ostendat. Quāobrē vicissim eos hūilians ad pacem ⁊ concordiam cohortatur. Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Romani sunt partis italie. Hi preuēti sunt a falsis apostolis: ⁊ sub nomine domini nostri iesu christi in legem ⁊ prophetas erant inducti. Hos reuocat apostolus ad veram et euangelicam fidem scribens eis a corintho. Explicit argumentum.

Η [a]Του [b]αγίου [c]ωαύλου [d]ωρος [e]ρωμαίους [f]επιστολή. Cap. i.

π Αύλος [b]δούλος [c]ιησού [d]χριστού [e]κλητός [f]απόστολος, [g]αφωρισμέμος [h]εις [i]ευαγγέλιομ [k]θεού [l]ο [m]ωροεωαγγείλατο [n]διά [o]Τωμ [o]ωροφητώμ [p]αυτού [q]εμ [r]γραφαίς [s]αγίαις [t]ωερί [u]Του [u]υιού [x]αυτού [y]Του [y]γεμομέμου [z]εκ [a]σπέρματος [b]δαυίδ [c]κατά [d]σάρκα, [e]Του [e]ορισθέμτος [f]υιού [g]θεού [h]εμ [i]δυμάμει [k]κατά [l]ωμεύμα [m]αγιωσύμης [n]εξ [o]αμαστάσεώς [p]μεκρώμ [q]ιησού [r]Χριστού [s]Του [s]κυρίου [t]ημώμ, [u]δι [x]ου [y]ελάβομεμ [z]χάριμ [a]και [b]αποστολήμ [c]εις [d]υπακοήμ [e]ωίστεως [f]εμ [g]ωάσι [h]Τοις [h]έθμεσιμ [i]υπέρ [k]Του [k]ομόματος [l]αυτού, [m]εμ [n]οις [o]εστέ [p]και [q]υμείς [r]κλητοί [s]ιησού [t]Χριστού, [u]ωάσι [x]Τοις [x]ούσιμ [y]εμ [z]ρώμη [a]αγαπητοίς [b]θεού [c]κλητοίς [d]αγίοις. [e]Χάρις [f]υμίμ [g]και [h]ειρήμη [i]αωό [k]θεού [l]ωατρός [m]ημώμ, [n]και [o]κυρίου [p]ιησού [q]Χριστού. [r]ωρώτομ [s]μεμ [t]ευχαριστώ [u]Τω [u]θεώ [x]μου [y]διά [z]ιησού [a]Χριστού [b]υπέρ [c]ωάμτωμ [d]υμώμ, [e]ότι [f]η [f]ωίστις [g]υμώμ [h]καταγγέλλεται [i]εμ [k]όλω [l]Τω [l]κόσμω. [m]μάρτυς [n]γαρ [o]μου [p]εστίμ [q]ο [q]θεός, [r]ω [s]λατρεύω [t]εμ [u]Τω [u]ωμεύματι [x]μου [y]εμ [z]Τω [z]ευαγγελίω Του

Incipit [a]epistola [b]beati [c]Pauli apostoli [d]ad [e]Romanos. Cap. i.

Paulus [b]seruus [c]iesu [d]xp̄i [e]vocatus [f]apostolus: [g]segregatus A
[h]ī [i]euangeliū [k]dei [l]q̄d [m]añ [m]ꝓmiserat [n]per [o]prophetas [p]suos [q]in [r]scripturis [s]sanctis [t]de [u]filio [x]suo [y]qui [y]factus [y]est [z]ex [a]semine [b]dauid [c]scd̄m [d]carnē: [e]q̄ [e]predestinat⁹ [e]ē [f]fili⁹ [g]dei [h]in [i]v̄tute [k]scd̄ʒ [l]spm̄ [m]sanctificatōis [n]ex [o]resurrectione [p]mortuorum [q]iesu [r]christi [s]domini [t]nostri [u]per [x]quē [y]accepim⁹ [z]gratiā [a]⁊ [b]apostolatum [c]ad [d]obediendū [e]fidei [f]in [g]oīb⁹ [h]gentib⁹ [i]ꝓ [k]nomine [l]eius [m]in [n]quibus [o]estis [p]et [q]vos [r]vocati [s]iesu [t]christi: [u]oīb⁹ [x]qui [x]sunt [z]rome [a]dilectis [b]dei [c]vocatis [d]sanctis. [e]Gratia [f]vobis [g]et [h]pax [i]a [k]deo [l]patre [m]nr̄o [n]et [o]domino [p]iesu [q]christo. [r]Primum [s]quidē [t]gratias [t]ago [u]deo [x]meo [y]ꝑ [z]iesū [a]xp̄m [b]pro [c]oībus [d]vobis: [e]quia [f]fides [g]vestra [h]annunciatur [i]in [k]vniuerso [l]mundo.
[m]Testis [n]enim [o]mihi [p]est [q]deus [r]cui [s]seruio 2. Thi. 1. a.
[t]in [u]spiritu [x]meo [y]in [z]euangelio

υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς. τοῦτο δέ ἐστι συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί. οὕτως τὸ κατ᾽ ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ἕλληνι. δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς. ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσε. τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. διότι γνόντες τὸν θεὸν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ᾽ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. φάσκοντες εἶναι σοφοί, ἐμωράνθησαν. καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς. οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας. αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν. ὁμοίως καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι. καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης

filij eius: quem sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis: obsecrans si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate dei veniendi ad vos.

B

Desidero enim videre vos ut aliquid impartiar vobis gratie spiritalis ad confirmandos vos: id est simul consolari in vobis per eam que invicem est fidem vestram atque meam. Nolo autem vos ignorare fratres: quia sepe proposui venire ad vos: et prohibitus sum usque adhuc: ut aliquem fructum habeam in vobis sicut et in ceteris gentibus. Grecis ac barbaris: sapientibus et insipientibus debitor sum. Itaque quod in me promptum est: et vobis qui rome estis evangelizare. Non enim erubesco evangelium. Virtus enim dei est in salutem omni credenti: iudeo primum et greco. Iustitia enim dei in eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est. Iustus autem ex fide vivet. Revelatur enim ira dei de celo super omnem impietatem et iniustitiam hominum eorum qui veritatem dei in iniustitia detinent: quia quod notum est dei: manifestum est in illis. Deus enim illis manifestavit.

Abach. 2.a
Heb. 10.d.

C

Invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus et divinitas: ita ut sint inexcusabiles. Quia cum cognovissent deum non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt: sed evanuerunt in cogitationibus suis: et obscuratum est insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. Et mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis: et volucrum et quadrupedum et serpentum. Propter quod tradidit illos deus in desideria cordis eorum in immunditiam: ut contumelijs afficiant corpora sua in semetipsis. Qui commutaverunt veritatem dei in mendacium: et coluerunt et servierunt creature potius quam creatori: qui est benedictus in secula amen.

1. Cor. 3.d
Ephe. 4.c.

D

Propterea tradidit illos deus in passiones ignominie. Nam femine eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam. Similiter autem et masculi relicto naturali usu femine exarserunt in desiderijs suis in invicem: masculi in masculos turpitudinem operantes: et mercedem quam oportuit erroris

αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας, ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας. οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι. Cap. 2.

Διὸ ἀναπολόγητος εἶ ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις. τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. λογίζῃ δὲ τοῦτο ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ. ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει. κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ἐπιζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον. τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργή, θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ ἕλληνος. δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ἕλληνι. οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ. ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται. καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος, οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων

sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probauerunt deum habere in notitia: tradidit illos deus in reprobum ꝏ sensum: vt faciant ea que non conueniunt: repletos omni iniquitate: malicia: fornicatione: auaricia: nequitia: plenos inuidia: homicidiis: contentione: dolo: malignitate: susurrones: detractores: deo odibiles: contumeliosos: superbos: elatos: inuentores malorum: parentibus non obedientes: insipientes: incompositos: sine affectione: absque federe: sine misericordia. Qui cum iustitiam dei cognouissent: non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte: non solum qui ea faciunt: sed etiam qui consentiunt facientibus. Cap. 2.

A Propter quod inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas. In quo enim alterum iudicas teipsum condemnas. Eadem enim agis que iudicas. Scimus enim quoniam iudicium dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt. Existimas autem hoc o homo qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea: quia tu effugies iudicium dei? An diuitias bonitatis eius et patientie et longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam et impenitens cor thesaurizas tibi iram in die ire et reuelationis iusti iudicii dei: qui reddet vnicuique secundum opera eius. Mat. 7. a.

B His quidem qui secundum patientiam boni operis gloriam et honorem et incorruptionem querentibus vitam eternam. His autem qui sunt ex contentione et qui non acquiescunt veritati credunt autem iniquitati: ira et indignatio. tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum iudei primum et greci. Gloria autem et honor et pax omni operanti bonum: iudeo primum et greco. Non enim est acceptio personarum apud deum. Quicunque enim sine lege peccauerunt: sine lege peribunt. Et quicunque in lege peccauerunt per legem iudicabuntur. Non enim auditores legis iusti sunt apud deum: sed factores legis iustificabuntur. 1. Pe. 1. c. Col. 3. d. Ephe. 6. b. Actu. 10. c. Jaco. 2. b. Mat. 7. d. Jaco. 1. d.

C Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt: eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis: testimonium reddente illis conscientia ipsorum: et inter ꝏ se inuicem cogitationum accusantium

των, ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ ἰησοῦ χριστοῦ. εἰ δὲ σὺ ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ. ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις. ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις. ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις. ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς. ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις. τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται. περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσῃς, ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σέ, τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου. οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή, ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ θεοῦ. Cap. 3.

Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς. πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινες. μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει. μὴ γένοιτο. γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται. ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν. μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν. κατὰ ἄνθρωπον λέγω. μὴ γένοιτο. ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον. εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι, καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθώς φασί τινες ἡμᾶς λέγειν, ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακά, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά. ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι. τί οὖν. προεχόμεθα. οὐ πάντως. προῃτιασάμεθα γὰρ ἰου

aut etiam defendentium in die cum iudicabit deus occulta hominum secundum evangelium meum per iesum christum. Si autem tu iudeus cognominaris: et requiescis in lege: et gloriaris in deo: et nosti voluntatem eius: et probas utiliora instructus per legem: confidis teipsum esse ducem cecorum: lumen eorum qui in tenebris sunt: eruditorem insipientium: magistrum infantium: habentem formam scientie et veritatis in lege. Qui ergo alium doces teipsum non doces. Qui predicas non furandum furaris. Qui dicis non mechandum mecharis. Qui abominaris idola: sacrilegium facis. Qui in lege gloriaris: per prevaricationem legis deum inhonoras. Nomen enim dei per vos blasphematur inter gentes: sicut scriptum est. Circuncisio quidem prodest si legem observes: si autem prevaricator legis sis: circuncisio tua preputium facta est. Si igitur preputium iustitias legis custodiat: nonne preputium illius in circuncisionem reputabitur? Et iudicabit id quod ex natura est preputium legem consummans: te qui per litteram et circuncisionem prevaricator legis es. Non enim qui in manifesto iudeus est: neque que in manifesto in carne est circuncisio: sed qui in abscondito iudeus est: et circuncisio cordis in spiritu non littera: cuius laus non ex hominibus sed ex deo est. Cap. 3. D

Quid ergo amplius iudeo est: aut que utilitas circuncisionis? Multum per omnem modum. Primum quidem quia credita sunt illis eloquia dei. Quid enim si incredulitas illorum quidam illorum non crediderunt: numquid incredulitas fidem dei evacuabit? Absit. Est autem deus verax: omnis autem homo mendax: sicut scriptum est. Ut iustificeris in sermonibus tuis: et vincas cum iudicaris. Si autem iniquitas nostra iustitiam dei commendat: quid dicemus? Numquid iniquus est deus qui infert iram? Secundum hominem dico. Absit. Alioquin quomodo iudicabit deus hunc mundum? Si enim veritas dei in meo mendacio abundavit in gloriam ipsius: quid adhuc et ego tanquam peccator iudicor: et non sicut blasphemamur: et sicut aiunt quidam nos dicere: faciamus mala ut veniant bona: Precellimus? Quorum damnatio iusta est. Quid ergo? eos? Neque. Precausati enim sumus iudeos

A

Job. 4.d. & 8.c. Psal. 115. Psal. 50.

B

ἰουδαίους τε καὶ ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρ-
τίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται. οὐκ ἔστι δί-
καιος οὐδὲ εἷς, οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔσ-
τιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν. πάντες ἐξέκλιναν ἅ-
μα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστό-
τητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. τάφος ἀνεῳγμέ-
νος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν
ἐδολιοῦσαν, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐ-
τῶν. ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει,
ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα. σύντρι-
μμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν,
καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν, οὐκ ἔστι φό-
βος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.
οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν
τῷ νόμῳ λαλεῖ. ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ
ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ.
διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶ-
σα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ. διὰ γὰρ νόμου ἐ-
πίγνωσις ἁμαρτίας, νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δι-
καιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται μαρτυρουμένη
ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν. δικαιο-
σύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ,
εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύον-
τας. οὐ γάρ ἐστι διαστολή. πάντες γὰρ ἥ-
μαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θε-
οῦ. δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι,
διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ ἰη-
σοῦ, ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς
πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι εἰς ἔνδειξιν
τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρε-
σιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ἐν τῇ
ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιο-
σύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι
αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστε-
ως ἰησοῦν. ποῦ οὖν ἡ καύχησις. ἐξεκλείσθη.
διὰ ποίου νόμου. τῶν ἔργων. οὐχί. ἀλλὰ
διὰ νόμου πίστεως. λογιζόμεθα οὖν πίσ-
τει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νό-
μου. ἢ ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον. οὐχὶ δὲ καὶ
ἐθνῶν. ναὶ καὶ ἐθνῶν. ἐπείπερ εἷς ὁ θεὸς ὃς
δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀ-
κροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν κα-
ταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως. μὴ γένοιτο. ἀλ-
λὰ νόμον ἱστῶμεν.

Cap. 4.

Τί οὖν ἐροῦμεν ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡ-
μῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα. εἰ γὰρ ἀ-
βραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα
ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν. τί γὰρ ἡ γραφὴ λέ-
γει. ἐπίστευσε δὲ ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλο-
γίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. τῷ δὲ ἐργαζο-
μένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν,
ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα. τῷ δὲ μὴ ἐργαζομέ-
νῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν

et grecos omnes sub peccato
esse: sicut scriptum est. Quia non est iu-
stus quisquam. Non est intelligens: non est Eccles. 7.c.
requirens deum. Omnes declinauerunt simul Psal. 13. et 52.
inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum Psal. 13. et 52.
non est vsque ad vnum. Sepulchrum pa- Psal. 5.
tens est guttur eorum: linguis suis
dolose agebant. Venenum aspidum sub la- Psal. 139.
bijs eorum. Quorum os maledictione et ama- Psal. 9.
ritudine plenum est. Veloces pedes eorum Esa. 59.b
ad effundendum sanguinem. Contritio et infe-
licitas in vijs eorum: et viam pacis non cogno-
uerunt. Non est timor dei ante oculos eorum. Psal. 35.
Scimus autem quoniam quecunque lex loquitur: his qui in
lege sunt loquitur. Vt omne os obstruatur et Galla. 2.d
subditus fiat omnis mundus deo:
quia ex operibus legis non iustificabitur omnis
caro coram illo. Per legem enim cogni-
tio peccati: nunc autem sine lege iustitia
dei manifestata est: testificata
a lege et prophetis. Iustitia
autem dei per fidem iesu christi
in omnes et super omnes qui credunt in eum.
Non enim est distinctio. Omnes enim peccauerunt
et egent gloria dei.
Iustificati gratis per gratiam ipsius D
per redemptionem que est in christo iesu:
quem proposuit deus propitiatorem per
fidem in sanguine ipsius ad ostensionem
iustitie sue propter remissionem
precedentium delictorum in
sustentatione dei ad ostensionem iustitie
eius in hoc tempore: vt sit
ipse iustus et iustificans eum qui ex fide est
iesu christi. Vbi est ergo gloriatio tua? Exclu-
sa est. Per quam legem? Factorum? Non. Sed
per legem fidei. Arbitramur enim
iustificari hominem per fidem sine operibus le-
gis. An iudeorum deus tantum? Nonne et
gentium? Immo et gentium. Quoniam quidem vnus est de-
us qui iustificat circuncisionem ex fide et preputium
tium per fidem. Legem ergo destruimus
per fidem? Absit. Sed
legem statuimus.

Cap. 4. A

Quid ergo dicemus inuenisse abraam
patrem nostrum secundum carnem? Si enim abraam
ex operibus iustificatus est: habet gloriam
sed non apud deum. Quid enim dicit scriptura?
Credidit abraam deo et reputatum est Gen. 15.a.
illi ad iustitiam. Ei autem qui operatur Galla. 3.a.
merces non imputatur secundum gratiam:
sed secundum debitum. Ei vero qui non operatur:
credenti autem in eum qui iustificat

ασεβή, λογίζεται η πίστις αυτού εις δικαιοσύνην. καθάπερ και δαυίδ λέγει τον μακαρισμόν του ανθρώπου, ω ο θεός λογίζεται δικαιοσύνην χωρίς έργων. μακάριοι ων αφείθησαν αι ανομίαι, και ων επεκαλύφθησαν αι αμαρτίαι. μακάριος ανήρ ω μη λογίσηται κύριος αμαρτίαν. ο μακαρισμός ουν ούτος επί την περιτομήν, η και επί την ακροβυστίαν. λέγομεν γαρ ότι ελογίσθη τω αβραάμ η πίστις εις δικαιοσύνην. πως ουν ελογίσθη. εν περιτομή όντι, η εν ακροβυστία. ουκ εν περιτομή, αλλ' εν ακροβυστία. και σημείον έλαβε περιτομής σφραγίδα της δικαιοσύνης της πίστεως της εν τη ακροβυστία, εις το είναι αυτόν πατέρα πάντων των πιστευόντων δι' ακροβυστίας, εις το λογισθήναι και αυτοίς την δικαιοσύνην. και πατέρα περιτομής, τοις ουκ εκ περιτομής μόνον, αλλά και τοις στοιχούσι τοις ίχνεσι της πίστεως της εν τη ακροβυστία του πατρός ημών αβραάμ. ου γαρ διά νόμου η επαγγελία τω αβραάμ η τω σπέρματι αυτού το κληρονόμον αυτόν είναι του κόσμου αλλά διά δικαιοσύνης πίστεως. ει γαρ οι εκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται η πίστις και κατήργηται η επαγγελία. ο γαρ νόμος οργήν κατεργάζεται. ου γαρ ουκ εστί νόμος, ουδέ παράβασις. διατούτο εκ πίστεως, ίνα κατά χάριν, εις το είναι βεβαίαν την επαγγελίαν παντί τω σπέρματι. ου τω εκ του νόμου μόνον, αλλά και τω εκ πίστεως αβραάμ, ος εστί πατήρ πάντων ημών, καθώς γέγραπται. ότι πατέρα πολλών εθνών τέθεικα σε, κατέναντι ου επίστευσε θεού του ζωοποιούντος τους νεκρούς, και καλούντος τα μη όντα ως όντα. ος παρ' ελπίδα επ' ελπίδι επίστευσεν, εις το γενέσθαι αυτόν πατέρα πολλών εθνών, κατά το ειρημένον. ούτως έσται το σπέρμα σου. και μη ασθενήσας τη πίστει, ου κατενόησε το εαυτού σώμα ήδη νενεκρωμένον εκατονταέτης που υπάρχων, και την νέκρωσιν της μήτρας σάρρας. εις δε την επαγγελίαν του θεού ου διεκρίθη τη απιστία, αλλ' ενεδυναμώθη τη πίστει, δους δόξαν τω θεώ, και πληροφορηθείς, ότι ο επήγγελται δυνατός εστί και ποιήσαι. διό και ελογίσθη αυτώ εις δικαιοσύνην. ουκ εγράφη δε δι' αυτόν μόνον, ότι ελογίσθη αυτώ, αλλά και δι' ημάς οις μέλλει λογίζεσθαι, τοις πιστεύουσιν επί τον εγείραντα ιησούν τον κύριον ημών εκ νεκρών, ος παρεδόθη διά τα παραπτώματα ημών, και ηγέρθη διά την δικαίωσιν ημών.

ipiũ: reputat fides ei9 ad iustitiã ꝫm ꝓpo
sitũ grẽ dei: sicut ⁊ dauid dicit beatitu-
dinem hois cui deus accepto fert [sunt
iustitiã sine opib9. Beati quoꝝ remisse ps. 31.
iniquitates et quorum tecta sunt B
peccata. Btũs vir cui non imputabit
dominus peccatũ. Beatitudo ergo hec
in circũcisiõe tm̃ manet: an ẽt i preputio?
Dicimus enim quia reputata est
fides abrae ad iustitiã. Quõ ergo re- f. Abrae datiui casus.
putata ẽ? In circũcisione: an i ꝓputio?
Non in circũcisione: sed i preputio. Et
signũ accepit circũcisionis signaculũ iu
stitie fidei que est in preputio:
vt sit pater omnium credentum
per preputium: vt reputetur
et illis ad iustitiã. Et sic pater
circũcisiõis: nõ his tm̃ q̇ sunt ex circunci
sione: sed ⁊ his q̇ sectant vestigia fidei
que est in preputio patris nostri
abrae. Non enim per legem promissio C
abrae aut semini eius vt
heres esset mundi: sed
per iustitiam fidei. Si enim q̇ ex lege
heredes sũt: exinanita ẽ fides: abolita ẽ
ꝓmissio. Lex enim iram
operatur. Ubi enim non est lex nec
preuaricatio. Ideo ex fide: vt secũduꝫ
gratiam firma sit ꝓmissio
omni semini. Non ei qui ex lege est
solum: sed et ei qui ex fide est abrae:
qui pater est omnium nostrum: sicut
scriptũ est. Qꝛ patrẽ multaꝝ gentiũ po Gen. 17.a
sui te: ante deum cui credidisti
qui viuificat mortuos et vocat
ea q̃ nõ sũt tanq̃ ea que sũt. Qui cõtra
in spem credidit vt fieret [spẽ
pater multaꝝ gẽtiũ: scꝫ qꝙ dictũ ẽ ei. D
Sic erit semẽ tuũ sicut stelle celi ⁊ arena Gen. 15.b.
maris. Et nõ ĩfirmat9 ẽ ĩ fide nec ꝯsidera
uit corp9 suũ emortuũ cũ iaꝫ fere centũ
esset annoꝝ: et emortuã vuluam sare.
In repromissione etiã dei nõ hesitauit
diffidentia: sed confortatus est fide:
dans gloriam deo: plenissime sciens
qꝛ quecũq̧ promisit de9 potẽs ẽ ⁊ face
re. Ideo et reputatũ est illi ad iustitiã.
Nõ est ãt scriptũ tm̃ ꝓpter ip̃m: qꝛ re-
putatũ ẽ illi ad iustitiã: sꝫ ⁊ ꝑꝑ nos q̈b9
reputabit credentib9 in eũ qui suscita
uit iesum xp̃m dñm nr̃m a mortuis:
qui traditus est propter delicta
nr̃a: ⁊ resurrexit ꝑꝑ iustificationẽ nr̃aꝫ.

Cap. 5.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχο
μεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν
ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν
ᾗ ἑστήκαμεν καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς
δόξης τοῦ θεοῦ. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ
καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι
θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται. ἡ δὲ ὑπο=
μονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλ=
πὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ
ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύ
ματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. ἔτι γὰρ χρι
στὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑ=
πὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαί=
ου τις ἀποθανεῖται, ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ
τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν. συνίστησι
δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι
ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, χριστὸς ὑπὲρ
ἡμῶν ἀπέθανε. πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιω
θέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα
δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄν
τες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανά=
του τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον κατα
λλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.
οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ
θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ
δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. διὰ
τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία
εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρ=
τίας ὁ θάνατος καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώ
πους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρ
τον. ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν τῷ κόσ
μῳ. ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος
νόμου, ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ ἀ=
δὰμ μέχρι μωσέος, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁ=
μαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παρα=
βάσεως ἀδάμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλον=
τος. ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως
καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παρα
πτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλ
λον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι
τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἰησοῦ χριστοῦ εἰς
τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε. καὶ οὐχ ὡς δι'
ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα. τὸ μὲν
γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χά=
ρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαί
ωμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ
θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ
μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ
τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες
ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς ἰησοῦ
χριστοῦ. ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώμα=

Cap. 5.

Iustificati ergo ex fide pacē habea A
mꝰ ad deū per dominum nostrū
iesum christum: per quē hēmꝰ accessū
per fidem in gratiam istam: in
qua stamus et gloriamur in spe
glorie filiorum dei. Non solum aūt sed et
gloriamur in tribulationibꝰ: sciētes quod
tribulatio patientiā operatur: patiētia aūt Iaco. 1. a.
probationē: probatio vero spē. Spes aūt
non confundit: quia charitas dei
diffusa est in cordibus nr̄is per spūm
sanctū qui datus ē nobis. Ut quid enim xp̄s
cum adhuc infirmi essemꝰ secūdum tp̄s pro
impijs mortuꝰ est? Uix enim pro iusto
quis moritur: nam pro bono
forsitan quis audeat mori. Cōmendat
aūt charitatem suā deꝰ in nobis: quoniam si Heb. 9. d.
cū adhuc pctōres essemꝰ scḋz tp̄s xp̄s pro 1. Pe. 3. c
nobis mortuꝰ est: multo igitur magis B
nūc iustificati in sanguīe ipsiꝰ salui eri=
mꝰ ab ira per ipm̄. Si enim cū inimici esse
mus reconciliati sumus deo per mortē
filij eius: multo magis reconciliati
salui erimus in vita ipsius.
Non solum aūt sed et gloriamur in
deo per dn̄m nostrum iesum christum
per quē nūc recōciliationē accepimꝰ. Pro
pterea sicut per vnum hoīem peccatum
in hunc mundum intrauit et per pctm̄
mors: et ita in omnes homines
mors pertrāsijt: in quo omnes peccaue
rūt. Usque ad legem enim pctm̄ erat in mū C
do. Pctm̄ aūt non imputabatur cum
lex nō eēt: sed regnauit mors ab adā
vsque ad moysen etiam in eos qui nō pec
cauerunt in similitudinem preuaricatiōis
ade: qui est forma futuri.
Sed non sicut delictum: ita
et donum. Si enim vnius delicto
multi mortui sunt: multo magis
gratia dei et donum in gratia
vnius hominis iesu christi in
plures abundauit. Et non sicut per
vnū pctm̄ ita et donum: nam iudicium
quidem ex vno in condēnationē: grā aūt
ex multis delictis in iustificationem.
Si enim vnius delicto D
mors regnauit per vnum: multo
magis abundantiam gratie et
donationis et iustitie accipientes
in vita regnabunt per vnum iesum
christum. Igitur sicut per vniꝰ delictū

τος εις πάντας ανθρώπους εις κατάκριμα,
ούτω και δι' ενός δικαιώματος εις πάντας
ανθρώπους εις δικαίωσιν ζωής. ώσπερ γαρ
διά της παρακοής του ενός ανθρώπου α-
μαρτωλοί κατεστάθησαν οι πολλοί, ούτω
και διά της υπακοής του ενός δίκαιοι κατα-
σταθήσονται οι πολλοί. νόμος δε παρει-
σήλθεν, ίνα πλεονάση το παράπτωμα. ου
δε επλεόνασεν η αμαρτία, υπερεπερίσσευ-
σεν η χάρις. ίνα ώσπερ εβασίλευσεν η αμαρ-
τία εν τω θανάτω, ούτω και η χάρις βασιλεύ-
ση διά δικαιοσύνης εις ζωήν αιώνιον, διά
ιησού χριστού του κυρίου ημών. Cap. 6.

Τι ουν ερούμεν. επιμενούμεν τη αμαρτία
ίνα η χάρις πλεονάση. μη γένοιτο. οί-
τινες απεθάνομεν τη αμαρτία, πως έτι ζήσο-
μεν εν αυτή. η αγνοείτε ότι όσοι εβαπτίσθη-
μεν εις χριστόν ιησούν, εις τον θάνατον αυ-
τού εβαπτίσθημεν. συνετάφημεν ουν αυτώ
διά του βαπτίσματος εις τον θάνατον, ίνα
ώσπερ ηγέρθη χριστός εκ νεκρών διά της δό-
ξης του πατρός, ούτω και ημείς εν καινότητι
ζωής περιπατήσωμεν. ει γαρ σύμφυτοι γε-
γόναμεν τω ομοιώματι του θανάτου αυτού
αλλά και της αναστάσεως εσόμεθα. τού-
το γινώσκοντες, ότι ο παλαιός υμών άνθρω-
πος συνεσταυρώθη, ίνα καταργηθή το σώ-
μα της αμαρτίας, του μηκέτι δουλεύειν ή-
μάς τη αμαρτία. ο γαρ αποθανών δεδικαίω-
ται από της αμαρτίας. ει δε απεθάνομεν
συν χριστώ, πιστεύομεν ότι και συζήσο-
μεν αυτώ. ειδότες ότι χριστός εγερθείς εκ
νεκρών ουκέτι αποθνήσκει, θάνατος αυτού
ουκέτι κυριεύει. ο γαρ απέθανε τη αμαρτία
απέθανεν εφάπαξ. ο δε ζη, ζη τω θεώ. ού-
τω και υμείς λογίζεσθε εαυτούς νεκρούς
μεν είναι τη αμαρτία, ζώντας δε τω θεώ,
εν χριστώ ιησού τω κυρίω ημών. μη ουν
βασιλευέτω η αμαρτία εν τω θνητώ υμών
σώματι, εις το υπακούειν αυτή εν ταις επι-
θυμίαις αυτού. μηδέ παριστάνετε τα μέ-
λη υμών όπλα αδικίας τη αμαρτία, αλλά
παραστήσατε εαυτούς τω θεώ ως εκ νεκρών
ζώντας, και τα μέλη υμών όπλα δικαιοσύ-
νης τω θεώ. αμαρτία γαρ υμών ου κυριεύ-
σει. ου γαρ εστέ υπό νόμον, αλλ υπό χά-
ριν. τι ουν. αμαρτήσομεν ότι ουκ εσμέν υ-
πό νόμον αλλ υπό χάριν. μη γένοιτο. ουκ
οίδατε ότι ω παριστάνετε εαυτούς δού-
λους εις υπακοήν, δούλοι εστέ ω υπακού-
ετε, ήτοι αμαρτίας εις θάνατον, ή υπακοής εις
δικαιοσύνην. χάρις δε τω θεώ ότι ήτε δού-
λοι της αμαρτίας, υπακούσατε δε εκ καρδί-

in omnes homines in condemnationē:
sic et per vnius iustitiam in omnes
hoies in iustificationē vite. Sicut enim
per inobedientiā vni9 hois peccatores
constituti sunt multi: ita
& per vni9 obeditionē iusti cōstituentur
multi. Lex autem subintrauit
vt abundaret delictum. Ubi
autem abundauit delictū: supabūdauit
& gratia. Ut sicut regnauit peccatum
in mortem: ita et gratia regnet
per iustitiam in vitam eternam per
iesum christum dñm nostrum. Cap. 6.

Quid ergo dicem9? Manebim9 in
pctō vt grā abūdet? Absit. Qui
ei mortui sum9 pctō: quō adhuc viue
m9 i illo? An ignoratis frēs q: q̄cūq: ba-
ptizati in xpō iesu: i morte ipsi9 bapti sum9
baptizati sum9? Cōsepulti ei sum9 cū il-
lo per baptismum in mortem: vt
quō xps surrexit a mortuis per gloriā
patris: ita et nos in nouitate
vite ābulem9. Si ei cplātati facti sum9 Ephe. 4. c.
similitudini mortis eius: Col. 3. b.
simul et resurrectionis erimus. Hoc
scientes quia vetus homo noster
simul crucifix9 est vt destruatur corpus
peccati: vt vltra non seruiamus
peccato. Qui .n. mortu9 est iustifica- B
a pctō. Si aūt mortui sumus
cū xpō: credim9 q: simul etiā viuem9 cū
illo: scientes q xps resurgens ex
mortuis iam non moritur: mors illi
vltra nō dñabit. Qd ei mortu9 ē pctō:
mortu9 ē semel: q aūt viuit viuit deo.
Ita et vos existimate vos mortuos
quidem esse peccato: viuentes aūt deo
in christo iesu. Non ergo
regnet pctm̄ in vestro mortali
corpore: vt obediatis concupiscentijs
eius. Sed neq exhibetis membra
vestra arma iniquitatis peccato sed
exhibete vos deo tanq ex mortuis C
viuentes: & mēbra vestra arma iustitie
deo. Peccatū eni vobis non dñabit.
Non eniz sub lege estis sed sub gratia.
Quid ergo? Peccabimus qm̄ non su-
m9 sub lege sed sub gratia? Absit. An
nescitis qm̄ cui exhibetis vos seruos
ad obediēdū: serui estis ei9 cui obedistis:
siue pcti ad mortez siue obeditiōis ad
iustitiaz? Grās aūt deo q fuistis serui
peccati: obedistis autem ex corde

ας εἰς ὅν παρεδόθητε τύπον διδαχής. ἐλευ
θερωθέντες δέ ἀπό τής ἁμαρτίας ἐδουλώθη
τε τῇ δικαιοσύνῃ. ἀνθρώπινον λέγω διά τήν
ἀσθένειαν τής σαρκός ὑμών. ὥσπερ γάρ πα
ρεστήσατε τά μέλη ὑμών δοῦλα τῇ ἀκαθαρ
σίᾳ καί τῇ ἀνομίᾳ εἰς τήν ἀνομίαν, οὕτως νῦν
παραστήσατε τά μέλη ὑμών δοῦλα τῇ δι=
καιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. ὅτε γάρ δοῦλοι ἦ
τε τής ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύ=
νῃ. τίνα οὖν καρπόν εἴχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν
ἐπαισχύνεσθε. τό γάρ τέλος ἐκείνων θάνα=
τος. νυνί δέ ἐλευθερωθέντες ἀπό τής ἁμαρ
τίας, δουλωθέντες δέ τῷ θεῷ, ἔχετε τόν καρ
πόν ὑμών εἰς ἁγιασμόν, τό δέ τέλος ζωήν
αἰώνιον. τά γάρ ὀψώνια τής ἁμαρτίας θά
νατος, τό δέ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωή αἰώνι=
ος ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμών. Cap. 7.
Ἢ ἀγνοεῖτε ἀδελφοί, γινώσκουσι γάρ νό
μον λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀν
θρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ. ἡ γάρ ὕπαν=
δρος γυνή τῷ ζῶντι ἀνδρί δέδεται νόμῳ. ἐάν
δέ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπό τοῦ
νόμου τοῦ ἀνδρός. ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀν
δρός μοιχαλίς χρηματίσει, ἐάν γένηται ἀν
δρί ἑτέρῳ. ἐάν δέ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα
ἐστίν ἀπό τοῦ νόμου, τοῦ μή εἶναι αὐτήν
μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρί ἑτέρῳ. ὥστε ἀ
δελφοί μου καί ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νό=
μῳ διά τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ εἰς τό γε
νέσθαι ὑμᾶς ἀνδρί ἑτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐ=
γερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. ὅτε
γάρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τά παθήματα τῶν ἁ
μαρτιῶν τά διά τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς
μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τό καρποφορῆσαι τῷ θα
νάτῳ. νυνί δέ κατηργήθημεν ἀπό τοῦ νόμου
ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δου=
λεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καί οὐ
παλαιότητι γράμματος. τί οὖν ἐροῦμεν. ὅ
τι ὁ νόμος ἁμαρτία. μή γένοιτο. ἀλλά τήν
ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μή διά νόμου. τήν τε
γάρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μή ὁ νόμος ἔλε
γεν, οὐκ ἐπιθυμήσεις. ἀφορμήν δέ λαβοῦσα
ἡ ἁμαρτία διά τής ἐντολής, κατειργάσατο
ἐν ἐμοί πᾶσαν ἐπιθυμίαν. χωρίς γάρ νό=
μου ἁμαρτία νεκρά. ἐγώ δέ ἔζων χωρίς νό
μου ποτέ. ἐλθούσης δέ τής ἐντολής, ἡ ἁμαρ
τία ἔζησεν, ἐγώ δέ ἀπέθανον. καί εὑρέθη
μοι ἡ ἐντολή ἡ εἰς ζωήν, αὕτη εἰς θάνατον.
ἡ γάρ ἁμαρτία ἀφορμήν λαβοῦσα διά τής
ἐντολής, ἐξηπάτησέ με, καί δι' αὐτής ἀπέκ
τεινεν. ὥστε ὁ μέν νόμος ἅγιος, καί ἡ ἐντο=
λή ἁγία καί δικαία καί ἀγαθή. τό οὖν ἀγα
θόν ἐμοί γέγονε θάνατος, μή γένοιτο. ἀλ=

in eã formã doctrĩe in q̃ traditi estis. Li D
berati autem a peccato serui facti estis
iustitie. Humanum dico propter
infirmitatẽ carnis vr̃e. Sicut ei exhi
buistis membra vestra seruire imundicie
et iniquitati ad iniquitatem: ita nunc
exhibete membra vestra seruire iustitie
in sanctificationem. Cũ ei serui essetis Ioh. 8. a.
peccati: liberi fuistis iustitie. Esaie. 1. g.
Quẽ ergo fructũ hũistis tũc i ill': in q̃b9 Eze. 36. a.
erubescitis? Nã finis illoꝝ mors est. Nũc
Nunc vero liberati a peccato:
serui autem facti deo: habetis fructum
vestruȝ in sanctificationẽ: finẽ vo vitã
eternã. Stipendia enim peccati mors:
gratia autem dei vita eterna:
in christo iesu domino nostro. Cap. 7.
An ignoratis fratres: sciẽtibus ei le A
gem loquor: q2 lex in homine dñat 1. Cor. 7. d
quãto tẽpore viuit. Nã que sub viro ẽ
mulier: viuẽte viro alligata ẽ legi. Si
aũt mortu9 fuerit vir eius soluta est a
lege viri. Igitur viuente viro
vocabit' adultera si fuerit cum alio vi ro.
Si aũt mortu9 fuerit vir eius: liberata
est a lege viri: vt non sit
adultera si fuerit cũ alio viro. Itaq3 fra
tres mei et vos mortificati estis legi
per corpus christi: vt sitis
alteri9 qui ex mortuis resurrexit:
vt fructificetis deo. Cum B
eniȝ essem9 in carne: passiones pctõꝝ q̃
per legem erant operabantur in
mẽbris nostris: vt fructificarent morti.
Nunc autem soluti sumus a lege
mortis in q̃ detinebamur: ita vt seruia=
mus in nouitate spiritus: et non in
vetustate littere. Quid ergo dicemus.
Lex peccatum est? Absit. Sed
peccatum non cognoui nisi per legem.
Nã cõcupiscẽtiã nesciebã: nisi lex dice= Exodi. 20. c
ret. Nõ cõcupisces. Occasione aũt acce Deute. 5. b.
pta pctm̃ per mandatum operatum est
in me oẽm cõcupiscentiã. Sine lege ei
pctm̃ mortuũ erat: ego aũt viuebã sie le
ge aliqñ. Sed cũ venisset mãdatũ: pctm̃ C
reuixit: ego aũt mortu9 sũ. Et inuẽtũ ẽ
mihi mãdatũ qđ erat ad vitã: hoc eẽ ad
mortẽ. Nã pctm̃ occasione accepta ꝑ
mãdatũ seduxit me: et ꝑ illud occidit.
Itaq3 lex quideȝ sancta: et mandatum 1. Thi. 1. b.
sctm̃ et iustũ et bonũ. Qđ ergo bonũ ẽ:
mihi factũ est mors? Absit: Sed

λα, ἡ ἁμαρτία· ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν. ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω. οὐ γὰρ ὃ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου ἀγαθόν. τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ εὑρίσκω. οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω. εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον. βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας. Cap. 8.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη. διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν. τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται. οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι. εἴπερ

peccatum: vt appareat pctm̄ per bonū operatum est mihi mortem: vt fiat supra modum peccans peccatum per mandatum. Scimus .n. quia lex spiritalis est. Ego autē carnalis sum venundatꝰ sub peccato: quod enim operor nō itelligo. Nō .n. qđ volo bonū hoc ago: sꝫ qđ odio malū illđ facio. Si aūt quod nolo illud facio: cōsentio legi qm̄ bona ē. Nūc aūt iā nō ego operor illđ: sed quod habitat in me peccatū. Scio enim quia non habitat in me hoc est in carne mea bonum. Nam

D velle adiacet mihi: perficere autem bonum non inuenio. Non enim qđ volo bonū hoc facio: sꝫ qđ nolo malū hoc ago. Si autem quod nolo illud facio: iam nō ego operor illud: sed quod habitat in me pctm̄. Inuenio igitꝰ legem volenti mihi facere bonum: qm̄ mihi malum adiacet. Cōdelector enī legi dei scđm interiorem hominē. Video autē aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee: et captiuantē me in lege peccati que est in membris meis. Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia dei per iesum christum dominum nostrum. Igitur ego ipse mente seruio legi dei: carne autē legi peccati. Cap. 8.

A Nihil ergo nūc dānatiōis ē his q̄ sūt in xp̄o iesu: q̄ nō scđꝫ carnē ambulāt. Lex enim spiritus vite in christo iesu liberauit me a lege peccati et mortis. Nam qđ impossibile erat legi in quo īfirmabaṫ per carnē: deꝰ filiū suū mittens in similitudinē carnis peccati: et de peccato damnauit peccatum in carne: vt iustificatio legis impleretꝰ in nobis: q̄ nō scđꝫ carnem ambulamus: sed secundum spiritū. Qui .n. sm̄ carnē sūt q̄ carnis sūt sapiunt: q̄ vero scđꝫ spm̄ sūt q̄ sūt sp̄s sentiūt.

B Nam prudentia carnis mors est: prudentia autem spiritus vita et pax. Quoniam sapientia carnis inimica est deo. Legi enim dei non est subiecta: nec enim potest. Qui autem in carne sūt: deo placere non possūt. Vos autē in carne nō estis sed in spiritu: si tamē

πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα
χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ.
εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν
διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύ
νην. εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος ἰησοῦν
ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν χρι
στὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώ
ματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ
πνεύματος ἐν ὑμῖν. ἄρα οὖν ἀδελφοί ὀ=
φειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα
ζῆν. εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀπο=
θνήσκειν. εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ
σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ὅσοι γὰρ
πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι εἰσὶν υἱοὶ θε
οῦ. οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πά=
λιν εἰς φόβον, ἀλλ᾽ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθε=
σίας, ἐν ᾧ κράζομεν ἀββά ὁ πατήρ. αὐτὸ τὸ
πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν
ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. εἰ δὲ τέκνα, καὶ κλη
ρονόμοι. κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρο=
νόμοι δὲ χριστοῦ. εἴπερ συμπάσχομεν, ἵ=
να καὶ συνδοξασθῶμεν. λογίζομαι γὰρ ὅτι
οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς
τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς
ἡμᾶς. ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως
τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπε=
κδέχεται. τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετά=
γη οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα
ἐπ᾽ ἐλπίδι, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερω=
θήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς
τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ
θεοῦ. οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συ=
στενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. οὐ μό
νον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ
πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυ
τοῖς στενάζομεν υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι
τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν.
τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς δὲ βλε=
πομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς. ὃ γὰρ βλέπει τις
τί καὶ ἐλπίζει. εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζο
μεν, δι᾽ ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. ὡσαύτως
δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς
ἀσθενείαις ἡμῶν. τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα
καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ᾽ αὐτὸ τὸ πνεῦ
μα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς
ἀλαλήτοις. ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας οἶδε
τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ
θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. οἴδαμεν δὲ
ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν πάντα συνερ=
γεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλη=
τοῖς οὖσιν. ὅτι οὓς προέγνω καὶ προώρισε
συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,
εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς

spūs dei hītat in vobis. Si quis aūt spm̄
christi non habet: hic non est eius. ooo
Si aūt xp̄s ī vobis ē: corpus quidē mortuū ē
ppter pctm̄: spūs vero viuit ppter iusti
ficationē. Quod si spūs eius qui suscitauit
iesū a mortuis hītat ī vobis: qui suscitauit
iesū xp̄m a mortuis viuificabit et mortalia
vr̄a: ppter inhitantem spm̄ eius ⌊corpa
in vobis. Ergo fratres debitores ooo
sumus non carni vt secundum carnem C
viuamus. Si enim scd̄m carnē vixeritis: mo
riemini. Si autem spiritu facta ⌈enim
carnis mortificaueritis: viuetis. Quicūqz 1.Thi.1.b.
spiritu dei aguntur: hi sunt filij dei oooo
Non enim accepistis spiritū seruitutis ite
rū in timore: sed accepistis spm̄ adoptiōis Gala.4.a.
filiorum dei: in quo clamamus abba pr̄. Ipse
enim spūs testimoniū reddet spūi nostro
quod sumus filij dei. Si aūt filij et heredes:
heredes quidē dei: coheredes ooooooo 1.Cor.12.b
autem christi: si tamen compatimur vt Heb.4.d.
et conglorificemur. Existimo enim quod
non sūt cōdigne passiones huius tpis ad
futuram gloriam que reuelabitur in oo
nobis. Nam expectatio creature oooo D
reuelationem filiorum dei expectat. ooo
Vanitati enim creatura subiecta est oo
nō volens: sed ppter eum qui subiecit oo
eam in spe: quia et ipsa creatura liberabi
tur a seruitute corruptionis in ooooooo
libertatem glorie filiorum oooooooooo
dei. Scimus enim quod omnis creatura ingemi=
scit et parturit vsqz adhuc. Non solum
autem illa sed et nos ipsi primitias oooo
spiritus habentes: et ipsi intra nos ooo
gemimus adoptionem filiorum dei: expectā
tes redemptionem corporis nostri. ooo E
Spe enim salui facti sumus. Spes aūt que vi=
detur: nō est spes. Nam quod videt quis
quid sperat? Si aūt quod nō videmus spe
ramus: per patientiā expectamus. Similiter
autem et spiritus adiuuat ooooooooo
infirmitatem nostram. Nā quid oremus
sicut oportet nescimus: sed ipse spiritus
postulat pro nobis gemitibus oooooo
ienarrabilibus. Qui aūt scrutatur corda scit
quid desideret spiritus: quia secundum
deū postulat pro sanctis. Scimus aūt
quoniam diligentibus deū omnia cooperantur
in bonū his qui scd̄m ppositū vocati sūt
sancti. Nā quos presciuit et predestinauit F
conformes fieri imaginis filij sui: oooo
vt sit ipse primogenitus in multis oooo

ἀδελφοῖς. οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ
ἐκάλεσε. καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐ-
δικαίωσεν. οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐ
δόξασε. τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα. εἰ ὁ θε
ὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ᾽ ἡμῶν. ὅς γε τοῦ ἰδίου
υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ἡμῶν πάν-
των παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν
αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται. τίς ἐγκα-
λέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ. θεὸς ὁ δικαιῶν,
τίς ὁ κατακρίνων. χριστὸς ὁ ἀποθανὼν
μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθείς, ὃς καὶ ἐστὶν ἐν δε-
ξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν.
τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χρι
στοῦ. θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ
λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα.
καθὼς γέγραπται. ὅτι ἕνεκά σου θανατού-
μεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρό
βατα σφαγῆς. ἀλλ᾽ ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερ-
νικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. πέ-
πεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωή,
οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε δυνάμεις,
οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὕ-
ψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυ
νήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ
θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡ-
μῶν.

Cap. 9.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι
συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεως
μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη μοί ἐστι
μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ
μου. ηὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶ
ναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν
μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα οἵτινες
εἰσὶν ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία, καὶ ἡ δόξα
καὶ αἱ διαθῆκαι, καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λα-
τρεία, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες καὶ ἐξ
ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάν
των θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.
οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θε
οῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ ἰσραὴλ οὗτοι ἰσρα
ήλ, οὐδ᾽ ὅτι εἰσὶ σπέρμα ἀβραάμ πάντες τέκ
να. ἀλλ᾽ ἐν ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα τοῦ
τ᾽ ἔστιν οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα
τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας
λογίζεται εἰς σπέρμα. ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λό
γος οὗτος. κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσο-
μαι, καὶ ἔσται τῇ σάρρᾳ υἱός. οὐ μόνον δὲ
ἀλλὰ καὶ ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα ἰσα
άκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. μήπω γὰρ γεννηθέν-
των μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵ
να ἡ κατ᾽ ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μέ
νη, οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ καλοῦντος,
ἐρρέθη αὐτῇ, ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλά

fratrib9. Quos āt predestinauit hos τ
vocauit: et quos vocauit hos τ iustifica
uit: quos āt iustificauit illos et magni-
ficauit. Quid ergo dicem9 ad hec? Si
de9 ꝓ nobis: qs cōtra nos? Qui et̄ ꝓpo
filio suo nō pepercit: sed ꝓ nobis oib9
tradidit illum: quomodo nō etiā cum
illo oīa nobis donabit. Quis accusa-
bit aduers9 electos dei? De9 q iustificat:
quis ē q ꝯdēnet. Xp̄s iesus q mortuus
est: imo q τ resurrexit: q est ad dexterā
dei: qui etiā interpellat pro nobis.
quis ergo nos sepabit a charitate xp̄i? B
Tribulatio? an angustia? an fames an
nuditas? an periculū? an persecutio? an
gladi9? Sicut scriptū est. Quia ꝓpter te Psal. 45.
mortificamur tota die: estimati sum9 si
cut oues occisiōis. Sed i his oib9 supa-
mus ꝓpter eum qui dilexit nos.
enī q neq mors: neq vita. Cert9 sū
neq āgeli: neq pricipat9: neq virtutes:
neq istātia: neq futura: neq fortitudo:
neq altitudo: neq pfūdū: neq creatu
ra alia poterit nos separare a charitate
dei: que est in christo iesu domino no-
stro.

Cap. 9.

Veritatē dico in xp̄o: non mentior A
testimoniū mihi phibēte ꝯscīetia
mea in spiritu sācto: qm̄ tristitia mihi
magna est et continuus dolor cordi
meo. Optabam eī ego ipse anathema
esse a christo pro fratribus
meis q sunt cognati mei scd̄m carnē q
sunt israelite: quoꝝ adoptio est filioꝝ: τ
glīa τ testamētū τ legislatio τ obsequiū
τ pmissa: quorum patres: ex quibus est
christ9 scd̄m carnē: q est sup omnia
de9 benedictus in secula amen.
Non aūt q exciderit verbum dei.
Nō enī oēs q ex circūcisiōe sūt isrl: hi sūt
israelite: neq q semē sunt abrae oēs
filij. Sed in isaac vocabit tibi semē: id Galla. 4. d
est non qui filij carnis hi filij
dei: sed qui filij sunt promissionis
estimant in semie. Promissiōis enī verbū
hoc est. Scd̄m hoc tps veniā B
et erit sare filius. Non solum aūt illa:
sz τ rebecca ex vno cōcubitu hñs isa
ac pris nr̄i. Cū enī nōdum nati fuissent:
aut aliquid boni egissent aut mali: vt
scd̄m electionē propositū dei maneret:
non ex operibus sed ex vocante
dictū est ei: quia maior seruiet minori

σσονι καθώς γέγραπται. τον ιακώβ ηγάπη=
σα, τον δε ησαύ εμίσησα. τι ουν ερούμεν.
μη αδικία παρά τω θεώ. μη γένοιτο. τω
γαρ μωυσεί λέγει. ελεήσω ον αν ελεώ,
και οικτειρήσω ον αν οικτείρω. άρα ουν ου
του θέλοντος, ουδέ του τρέχοντος, αλ=
λά του ελεούντος θεού. λέγει γαρ η γρα=
φή τω φαραώ. ότι εις αυτό τούτο εξήγειρα
σε, όπως ενδείξωμαι εν σοι την δύναμιν
μου. και όπως διαγγελή το όνομα μου
εν πάση τη γη. άρα ουν ον θέλει ελεεί, ον
δε θέλει σκληρύνει. ερείς ουν μοι. τι έτι
μέμφεται. τω γαρ βουλήματι αυτού τις
ανθέστηκε. μενούνγε ω άνθρωπε συ τις ει
ο ανταποκρινόμενος τω θεώ. μη ερεί το
πλάσμα τω πλάσαντι τι με εποίησας ού=
τως. η ουκ έχει εξουσίαν ο κεραμεύς του πη
λού εκ του αυτού φυράματος ποιήσαι ο
μεν εις τιμήν σκεύος, ο δε εις ατιμίαν. ει δε
θέλων ο θεός ενδείξασθαι την οργήν και γνω
ρίσαι το δυνατόν αυτού, ήνεγκεν εν πολ=
λή μακροθυμία σκεύη οργής κατηρτισμέ=
να εις απώλειαν, και ίνα γνωρίση τον πλού
τον της δόξης αυτού επί σκεύη ελέους α
προητοίμασεν εις δόξαν. ους και εκάλεσεν
ημάς ου μόνον εξ ιουδαίων, αλλά και εξ εθ
νών. ως και εν τω ωσηέ λέγει. καλέσω τον
ου λαόν μου λαόν μου, και την ουκ ηγα
πημένην, ηγαπημένην. και έσται εν τω τόπω
ου ερρέθη αυτοίς ου λαός μου υμείς, εκεί
κληθήσονται υιοί θεού ζώντος. ησαΐας δε
κράζει υπέρ του ισραήλ. εάν η ο αριθμός
των υιών ισραήλ ως η άμμος της θαλάσ=
σης, το κατάλειμμα σωθήσεται. λόγον γαρ
συντελών και συντέμνων εν δικαιοσύνη,
ότι λόγον συντετμημένον ποιήσει κύριος
επί της γης. καθώς προείρηκεν ησαΐας. ει μη
κύριος σαβαώθ εγκατέλιπεν ημίν σπέρμα,
ως σόδομα αν εγενήθημεν και ως γόμορρα
αν ωμοιώθημεν. τι ουν ερούμεν. ότι έθνη
τα μη διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δι=
καιοσύνην, δικαιοσύνην δε την εκ πίστεως.
ισραήλ δε διώκων νόμον δικαιοσύνης, εις
νόμον δικαιοσύνης ουκ έφθασε. διατί. ότι
ουκ εκ πίστεως, αλλ' ως εξ έργων νόμου.
προσέκοψαν γαρ τω λίθω του προσκόμ=
ματος καθώς γέγραπται. ιδού εγώ τίθημι
εν σιών λίθον προσκόμματος και πέτραν
σκανδάλου, και πας ο πιστεύων επ' αυτώ
ου καταισχυνθήσεται.

Αδελφοί Cap. 10.
η μεν ευδοκία της εμής καρδίας και η δέ
ησις η προς τον θεόν υπέρ τον ισραήλ εστίν
εις σωτηρίαν. μαρτυρώ γαρ αυτοίς, ότι ζή

sicut scriptũ est. Jacob dilexi: — Mala. 1. a.
esau aũt odio habui. Quid ergo dice
mus? Nunquid iniquitas apud deũ? Absit.
Moysi enĩ dicit. Miserebor cui miser — Exo. 33. d
tus sũ: & miaʒ pstabo cui miserebor. Igit
nõ volentis neqʒ currentis sed
miserentis est dei. Dicit enim scriptura — Exo. 9. d.
pharaoni. Quia in hoc ipsum excitaui
te vt ostendam in te virtutem
meaʒ: & vt annuncietur nomen meum
in vniuersa terra. Ergo cui vult misere — C
tur: & quẽ vult indurat. Dices itaqʒ mi
hi. Quid adhuc queritur. Voluntati eniʒ
eius quis resistit? O homo tu quis es
qui respondeas deo. Nunquid dicit — Esaie. 45. c
figmentũ ei qui se finxit: quid me feci — Hiere. 18. a
sti sic. An nõ habet potestatẽ figulus lu
ti ex eadem massa facere aliud
quidẽ vas in honorẽ: aliud vero in cõ=
tumeliã? Qđ si deus volẽs ostẽdere irã et
notã facere potẽtiã suã: sustinuit in mul
ta patientia vasa ire aptata
in interitum: vt ostenderet diuitias
glorie sue in vasa misericordie que
preparauit in gloriaʒ. Quos et vocauit
nõ solũ ex iudeis sed etiam ex gẽtibus:
sicut in osee dicit. Vocabo — Osee. 2. d.
non plebeʒ meã: plebẽ meã: & nõ dile
ctaʒ dilectã: & nõ miaʒ cõsecutã: miaʒ cõsecu=
tã. Et erit in loco vbi dictuʒ est eis: non — Osee. 1. d.
plebs mea vos: ibi vocabũtur filij dei — D
viui. Esaias aũt clamat pro isrl'. Si fue — Esaie. 10. d
rit numerus filiorum isrl' tanqʒ arena mariʒ
reliquie salue fient. Verbũ enim
cõsũmans et abbreuiãs in equitate:
quia verbum breuiatum faciet dominus
super terraʒ. Et sicut pdixit esaias. Ni — Esaie. 1. d.
si dominus sabaoth reliquisset nobis semẽ
sicut sodoma facti essemus: et sicut go=
morra similes fuissemus. Quid ergo dice
mus? Qđ gẽtes que nõ sectabant iustitiã:
apprehẽderũt iustitiã: iustitiã aũt que ex fi
de ẽ. Israel vero sectãdo legẽ iustitie in
legẽ iustitie nõ peruenit. Quare? Quia
non ex fide: sed quasi ex operibus.
Offenderunt enĩ in lapidem offensionis:
sicut scriptũ est. Ecce pono — Esaie. 28. d.
in sion lapidem offensionis et petram
scandali: & ois qui credit in eũ non cõ
fundetur.

Fratres Cap. 10. — A
volũtas quidẽ cordis mei & obsecra
tio ad deũ fit pro illis in salutem. Testi
moniũ enĩ phibeo illis qđ emulationẽ quidẽ

λον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ᾽ οὐ κατ᾽ ἐπίγνωσιν.
ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην,
καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι,
τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.
τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην
παντὶ τῷ πιστεύοντι. μωυσῆς γὰρ γράφει
τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ ποι
ήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ἡ
δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει. μὴ εἴ
πῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἀναβήσεται εἰς
τὸν οὐρανόν, τουτέστι χριστὸν καταγαγεῖν
ἢ τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον, τουτέστι
χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέ
γει. ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ στόμα-
τί σου, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τουτέστι τὸ ῥή
μα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν, ὅτι ἐὰν ὁ-
μολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον ἰη-
σοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι
ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ.
καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην,
στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. λέ-
γει γὰρ ἡ γραφή. ὅτι πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ᾽
αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. οὐ γάρ ἐστι
διαστολὴ ἰουδαίου τε καὶ ἕλληνος. ὁ γὰρ
αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάν-
τας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. πᾶς γὰρ
ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθή-
σεται. πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ
ἐπίστευσαν. πῶς δὲ πιστεύσουσιν, οὗ οὐκ
ἤκουσαν. πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύ-
σσοντος. πῶς δὲ κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποσ-
ταλῶσι. καθὼς γέγραπται. ὡς ὡραῖοι οἱ πό
δες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν ε-
ὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά. ἀλλ᾽ οὐ πάντες
ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. ἡσαΐας γὰρ λέ
γει. κύριε τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν. ἄρα
ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς. ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος
θεοῦ. ἀλλὰ λέγω. μὴ οὐκ ἤκουσαν. μενοῦν
γε, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος
αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ
ῥήματα αὐτῶν. ἀλλὰ λέγω. μὴ οὐκ ἔγ-
νω ἰσραήλ. πρῶτος μωυσῆς λέγει. ἐγὼ πα
ραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ᾽ οὐκ ἔθνει. ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέ-
τῳ παροργιῶ ὑμᾶς. ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ
καὶ λέγει. εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμ-
φανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. πρὸς
δὲ τὸν ἰσραὴλ λέγει. ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξε-
πέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦν
Λέγω οὖν Cap. xi. τα, καὶ ἀντιλέγοντα.
μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.
μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ἐγὼ ἰσραηλίτης εἰμί,
ἐκ σπέρματος ἀβραάμ, φυλῆς βενιαμίν. οὐκ

dei habent sed non secundum scientiam.
Ignorantes enim iustitiam dei
et suam querentes statuere:
iustitie dei non sunt subiecti.
Finis enim legis christus est: ad iusti-
tiam omni credenti. Moyses enim scri- Leuiti 18.b
psit. Quoniam iustitiam que ex lege est: qui fecerit
homo viuet in ea. Que B
autem ex fide est iustitia sic dicit. Ne dixe Deute. 30.c
ris in corde tuo: quis ascendet in
celum: id est christum deducere:
aut quis descendet in abyssum: hoc est
christum a mortuis reuocare. Sed quid dicit
scriptura: Prope est verbum in ore Deute. 30.c
tuo et in corde tuo. Hoc est verbum
fidei quod predicamus: quia si confitearis
in ore tuo dominum iesum
et in corde tuo credideris quod
deus illum suscitauit a mortuis saluus eris.
Corde enim creditur ad iustitiam:
ore autem confessio fit ad salutem. Dicit Esaie. 28.d
enim scriptura. Omnis qui credit in
illum non confundetur. Non enim est C
distinctio iudei et greci. Nam 1. Cor. 8.b
idem dominus omnium: diues in omnes Iaco. 1.a.
qui inuocant illum. Omnis enim Johe. 2.g.
quicunque inuocauerit nomen domini saluus erit Mat. 10.c
Quomodo ergo inuocabunt in quem non 24.b. Mar. 13.c.
crediderunt? Aut quomodo credent ei quem non Actu. 2.b.
audierunt? Quomodo autem audient sine predicante?
Quomodo vero predicabunt: nisi mittantur?
sicut scriptum est. Quam speciosi pedes Esaie. 52.b.
euangelizantium pacem euangelizantium
bona. Sed non omnes
obediunt euangelio. Esaias enim di-
cit. Domine quis credidit auditui nostro? Er- Esa. 53.a
go fides ex auditu: auditus autem per verbum D
christi. Sed dico. Nunquid non audierunt? Et
quidem in omnem terram exiuit sonus Psal. 18.
eorum: et in fines orbis terre
verba eorum. Sed dico. Nunquid israel non co
gnouit? Primus moyses dicit: Ego ad emu Deute. 32.c
lationem vos adducam in non gentem: in gentem insi
pientem in iram vos mittam. Esaias autem audet
et dicit. Inuentus sum a non querentibus me: pa Esaie. 65.a
lam apparui his qui me non interrogabant. Ad
israel autem dicit. Tota die expandi Esaie. 65.a
manus meas ad populum non creden
tem: sed contradicentem. Cap. xi.
Dico ergo. Nunquid deus repulit populum A
suum? Absit. Nam et ego israelita sum
ex semine abraam de tribu beniamin. Non

απώσατο/ο θεός/τον λαόν αυτού ον προέ
γνω. η ουκ οίδατε εν ηλία/τι λέγει/η γραφή
ως εντυγχάνει/τω θεώ κατά/του ισραήλ
λέγων. κύριε/τους προφήτας σου απεκτει=
ναν, και/τα θυσιαστήρια σου κατέσκαψαν,
καγώ υπελείφθην μόνος, και ζητούσι/την
ψυχήν μου. αλλά/τι λέγει αυτώ/ο χρη=
ματισμός. κατέλιπον εμαυτώ επτακισχιλί=
ους άνδρας, οίτινες ουκ έκαμψαν γόνυ/τη
βάαλ. ούτως ουν και εν/τω νυν καιρώ λείμ
μα κατ' εκλογήν χάριτος γέγονεν. ει δε χά
ριτι, ουκέτι εξ έργων. επεί/η χάρις ουκέτι γί
νεται χάρις. ει δε εξ έργων, ουκέτι εστί χά=
ρις, επεί/το έργον ουκέτι εστίν έργον. τι ουν
ο επιζητεί ισραήλ, τούτο ουκ επέτυχεν,/η
δε εκλογή επέτυχεν,/οι δε λοιποί επωρώθη
σαν, καθώς γέγραπται. έδωκεν αυτοίς/ο θεός
πνεύμα κατανύξεως, οφθαλμούς/του μη
βλέπειν, και ώτα/του μη ακούειν, έως/της
σήμερον ημέρας. και δαυίδ λέγει. γενηθήτω
/η τράπεζα αυτών εις παγίδα, και εις θήραν
και εις σκάνδαλον και εις ανταπόδομα αυ
τοίς. σκοτισθήτωσαν/οι οφθαλμοί αυτών
/του μη βλέπειν, και/τον νώτον αυτών δια=
παντός σύγκαμψον. λέγω ουν. μη έπταισαν
ίνα πέσωσι. μη γένοιτο. αλλά/τω αυτών
παραπτώματι/η σωτηρία/τοις έθνεσιν, εις
/το παραζηλώσαι αυτούς. ει δε/το παράπτω
μα αυτών πλούτος κόσμου, και/το ήττη=
μα αυτών πλούτος εθνών, πόσω μάλλον
/το πλήρωμα αυτών. υμίν γαρ λέγω/τοις
έθνεσιν. εφόσον μεν ειμί εγώ εθνών από=
στολος,/την διακονίαν μου δοξάζω, είπω
παραζηλώσω μου/την σάρκα, και σώσω τι
νάς εξ αυτών. ει γαρ/η αποβολή αυτών κα
ταλλαγή κόσμου, τις/η πρόσληψις ει μή ζω
ή εκ νεκρών. ει δε/η απαρχή αγία, και/το φύ
ραμα. και ει/η ρίζα αγία, και/οι κλάδοι. ει
δε τινές/των κλάδων εξεκλάσθησαν, συ
δε αγριέλαιος ών ενεκεντρίσθης εν αυτοίς,
και συγκοινωνός/της ρίζης και/της πιότη=
τος/της ελαίας εγένου, μη κατακαυχώ/των
κλάδων. ει δε κατακαυχάσαι, ου συ/την
ρίζαν βαστάζεις, αλλ/η ρίζα σε. ερείς ουν.
εξεκλάσθησαν κλάδοι, ίνα εγώ εγκεντρισ=
θώ. καλώς/τη απιστία εξεκλάσθησαν. συ δε
/τη πίστει έστηκας. μη υψηλοφρόνει, αλλά
φοβού. ει γαρ/ο θεός/των κατά φύσιν κλά
δων ουκ εφείσατο, μήπως ουδέ σου φείσε=
ται. ίδε ουν χρηστότητα και αποτομίαν θεού
επί μεν/τους πεσόντας αποτομίαν. επί δε σε
χρηστότητα εάν επιμείνης/τη χρηστότητι επεί

repulit deꝰ plebē suam quam prescivit.
An nescitis in helia quid dicit scriptura:
quēadmodū īterpellat deū adūsū isrl.
Dñe ꝓphetas tuos occiderunt: 3.Re.19.b
altaria tua suffoderunt:
et ego relictus sum solus: ⁊ querunt
aīaꝫ meā. Sed qd dicit illi diuinū rñ
sum. Reliqui mihi septem milia
virorum: qui nō curuauerunt genua an
te baal. Sic ergo ⁊ in hoc tēpore reliqe
scōꝫ electionē grē dei salue facte sūt. Si
āt grā: iā nō ex opibꝰ. Alioqn grā iā
non est gratia.
Quid ergo?
Qd querebat israel hoc nō est ꝯsecutꝰ:
electio aūt consecuta est: ceteri ꝟo exce
cati sūt: sicut scriptū est. Dedit illis deꝰ B
spiritum cōpūctionis: oculos vt non Esaie.6.c
videant: et aures vt nō audiant vsqꝫ ī
hodiernū diem. Et dauid dicit. Fiat Psal.68.
mensa eorū corā ipsis in laqueū: ⁊ ī ca
ptionē ⁊ in scādalū ⁊ in retributionē il=
lis. Obscurentur oculi eorum
ne videant: ⁊ dorsum eorum semper
icurua. Dico ergo. Nunqd sic offende=
rūt vt caderent? Absit. Sed illoruꝫ
delicto salus est gentibus: vt
illos emulentur. Quod si delictum
illorū diuitie sunt mundi: ⁊ diminutio
eorum diuitie gentiū: quanto magis
plenitudo eorū? Vobis enim dico
gētibꝰ. Quādiu qdē ego sū gētiū apo=
stolꝰ ministeriū meū honorificabo: siquō
ad emulādū ꝓuocē carnē meā ⁊ saluos
faciā aliquos ex illꝭ. Si .n. amissio eo
rū recōciliatio est mūdi: q̄ assūptio nisi
vita ex mortuis. Qd si delibatio sctā
est: ⁊ massa. Et si radix sancta: ⁊ rami. C
si aliqui ex ramis fracti sunt: tu ⌊ Qd
autē cum oleaster esses insertꝰ es in illꝭ:
et sociꝰ radicis et pinguedinis
oliue factus es: noli gloriari aduersus
ramos. Qd si gloriaris: non tu
radicē portas: sed radix te. Dicis ergo.
Fracti sunt rami vt ego inserar. ⌈ aūt
Bene ꝓpter icredulitatē fracti sūt. Tu
fide stas. Noli altū sapere: sed
time. Si enim deus naturalibꝰ ramis
non pepercit: ne forte nec tibi parcat.
Vide ergo bonitatem et seueritatē dei.
In eos qdē q ceciderūt seueritatē: ī te āt
bōitatē dei si ꝑmāseris ī bōitate. Alioqn

καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. καὶ ἐκεῖνοι δὲ ἐὰν μὴ ἐπιμεί
νωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται. δυνα-
τὸς γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι
αὐτούς. εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκό
πης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσ-
θης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ
κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαί
ᾳ. οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοὶ τὸ
μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε παρ᾽ ἑαυτοῖς
φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ ἰσ
ραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν
ἐθνῶν εἰσέλθῃ, καὶ οὕτω πᾶς ἰσραὴλ σωθή
σεται καθὼς γέγραπται. ἥξει ἐκ σιὼν ὁ ῥυό
μενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ ἰακώβ.
καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ᾽ ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν
ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. κατὰ μὲν
τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι᾽ ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν
ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ἀμε-
ταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις
τοῦ θεοῦ. ὥσπερ γὰρ ποτὲ καὶ ὑμεῖς ἠπειθή
σατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀ-
πειθείᾳ, οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμε
τέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι. συνέκλει
σε γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα
τοὺς πάντας ἐλεήσῃ. ὦ βάθος πλούτου καὶ
σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ, ὡς ἀνεξερεύνη-
τα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ
ὁδοὶ αὐτοῦ. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ἢ
τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο, ἢ τίς προέ-
δωκεν αὐτῷ καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ. ὅ-
τι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ
πάντα, αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

Cap. 12.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἀδελφοὶ διὰ
τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ παραστῆσαι τὰ
σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν εὐάρεσ
τον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν. καὶ
μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ
μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑ
μῶν εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ
θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.
λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης
μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν μὴ ὑπερφρονεῖν
παρ᾽ ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ
σωφρονεῖν. ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισε μέτ-
ρον πίστεως. καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι μέ-
λη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν
αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σώ-
μα ἐσμὲν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθεὶς ἀλλήλων
μέλη. ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν
χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα. εἴτε
προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πί-
στεως. εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ. εἴτε
ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. εἴτε ὁ παρα

tu excideris. Sed et illi si non permanserint in
incredulitate: inserentur. Potens
est enim deus iterum inserere
illos. Nam et si tu ex naturali excisus es
oleastro: et contra naturam insertus es
in bonam olivam: quanto magis hi qui
secundum naturam inserentur sue olive.
Nolo enim vos ignorare fratres
mysterium hoc ut non sitis vobisipsis
sapientes: quia cecitas ex parte contigit in israel
donec plenitudo
gentium intraret: et sic omnis israel salvus fieret — D
sicut scriptum est. Veniet ex sion qui eripiat — Esaie.59.d
et avertat impietatem ab iacob.
Et hoc illis a me testamentum: cum
abstulero peccata eorum. Secundum evangelium quidem
inimici propter vos: secundum electionem autem
charissimi propter patres. Sine penitentia
enim sunt dona et vocatio
dei. Sicut enim aliquando et vos non credi
distis deo: nunc autem misericordiam consecuti estis propter
incredulitatem illorum: ita et isti nunc non cre
diderunt in vestram misericordiam: ut et ipsi misericordiam consequan
tur. Conclusit enim deus omnia in incredulita
te: ut omnium misereatur. O altitudo divi
tiarum sapientie et scientie dei: quam incomprehensibi
lia sunt iudicia eius et investigabiles — o. investigabiles.i.non
vie eius. Quis enim cognovit sensum domini: — vestigabiles
aut quis consiliarius eius fuit: aut quis prior de — 1.Cor.3.d.
dit illi et retribuetur ei. Quoniam
ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia:
ipsi honor et gloria in secula seculorum amen.

Obsecro itaque vos fratres per Cap. 12. — A
misericordiam dei ut exhibeatis — Phili.4.d
corpora vestra hostiam viventem sanctam deo pla
centem: rationabile obsequium vestrum. Et
nolite conformari huic seculo: sed
reformamini in novitate sensus vestri
ut probetis que voluntas — Ephe.5.c.
dei bona: et beneplacens et perfecta. — 1.Thes.4.a
Dico enim per gratiam que data est
mihi omnibus qui sunt inter vos: non plus sapere
quam oportet sapere: sed sapere ad
sobrietatem: et unicuique sicut deus divisit — B
mensuram. Sicut enim in uno corpore — 1.Cor.12.b
multa membra habemus omnia autem membra non — Ephe.4.a.
eundem actum habent: ita multi unum corpus
sumus in christo: singuli autem alter alterius
membra: habentes donationes secundum
gratiam que data est nobis differentes. Sive
prophetiam secundum rationem fidei.
Sive ministerium in ministrando. Sive
qui docet in doctrina. Qui exhortatur:

καλῶν ἐν τῇ παρακλήσει. ὁ μεταδιδοὺς ἐν
ἁπλότητι. ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ. ὁ ἐ-
λεῶν ἐν ἱλαρότητι. ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος.
ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι
τῷ ἀγαθῷ. τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φι-
λόστοργοι. τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμε-
νοι. τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί. τῷ πνεύματι ζέον-
τες. τῷ κυρίῳ δουλεύοντες. τῇ ἐλπίδι χαί-
ροντες. τῇ θλίψει ὑπομένοντες. τῇ προσευ-
χῇ προσκαρτεροῦντες. ταῖς χρείαις τῶν ἁ-
γίων κοινωνοῦντες. τὴν φιλοξενίαν διώκον-
τες. εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλο-
γεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. χαίρειν μετὰ χαι-
ρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. τὸ αὐ-
τὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες. μὴ τὰ ὑψη-
λὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συνα-
παγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυ-
τοῖς. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες.
προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀν-
θρώπων. εἰ δυνατὸν τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάν-
των ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. μὴ ἑαυτοὺς ἐκ-
δικοῦντες ἀγαπητοὶ ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀρ-
γῇ. γέγραπται γάρ. ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀν-
ταποδώσω λέγει κύριος. ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ
ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν. ἐὰν διψᾷ πότι-
ζε αὐτόν. τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυ-
ρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. μὴ
νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀ-
γαθῷ τὸ κακόν. Cap. 13.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑ-
ποτασσέσθω. οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ
μὴ ὑπὸ θεοῦ. αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ
τοῦ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ὥστε ὁ ἀντιτα-
σσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ
ἀνθέστηκεν. οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρί-
μα λήψονται. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φό-
βος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν.
θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν, τὸ ἀ-
γαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς. θεοῦ
γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν
δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ. οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν
μάχαιραν φορεῖ. θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν,
ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.
διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθε, οὐ μόνον διὰ τὴν
ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. δια-
τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε. λειτουργοὶ
γὰρ θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτε-
ροῦντες. ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς.
τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ
τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τι-
μὴν τὴν τιμήν. μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε εἰ μὴ
τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν
ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε. τὸ γὰρ οὐ μοι-

in exhortando. Qui tribuit in
simplicitate. Qui pest in sollicitudie. Qui C
miseret in hilaritate. Dilectio sine simu
Odientes malum: adherentes ⌊latiõe Esaie.7.d
bono. Charitatẽ fraternitatis inuicẽ di- Amos.5.d
ligentes: honore inuicem preuenientes. Ephe.4.c. 1.Pe.2.c.
Sollicitudine non pigri: spũ feruentes
domino seruientes. Spe gaudentes: in Luce.12.c. 1.Pe.5.b.
tribulatione patientes: orationi Hebre.13.a
instantes. Necessitatib9 sanctorum
cõmunicantes: hospitalitatẽ sectantes.
Benedicite persequẽtib9 vos. Bñdicite
& nolite maledicere. Gaudere cũ gaudẽ Mat.5.a.
tib9: flere cum flentibus. Idipsum
inuicem sentientes. Non alta D
sapientes: sed humilibus consentientes.
Nolite esse prudẽtes apd vosmetipsos. Prou.3.a
Nulli malum pro malo reddentes. Esa.5.b
Prouidẽtes bona: nõ tm corã deo: sz etiã co Prou.20.c
rã oib9 hoib9. Si fieri põt qđ ex vobis 1.Pe.3.b. 2.Cor.8.d
est: cũ oib9 hoibus pacẽ habẽtes. Non Heb.12.c.
vosmetipsos defẽdẽtes charissimi: sz date
locũ ire. Scriptũ ẽ ei. Mihi vĩdicta: et Deute.32.b
ego retribuã dicit dñs. Sed si esurie Prou.25.c
rit inimic9 tu9 ciba illũ. Si sitit potũ da
illi. Hoc enim faciens carbones ignis
congeres super caput eius. Noli
vinci a malo: sed vince in bono
malum. Cap. 13.

Omnis aĩa ptãtib9 sublimiorib9 sub A
dita sit. Non est enim potestas nisi 1.Pe.5.c.
a deo. Que autem sunt: a
deo ordinata sunt. Itaqꝫ qui resistit
potestati: dei ordinationi
resistit. Qui aũt resistũt: ipsi sibi dãna
tionem acquirũt. Nã pricipes nõ sũt ti
mori boni operis sed mali.
Uis aũt non timere potestatẽ: bonũ
fac: et habebis laudem ex illa. Dei
enim minister est tibi in bonum. Si B
autẽ malũ feceris time. Non enim sine cau
sa gladiũ portat. Dei enim minister est:
vindex in iram ei qui malum agit.
Ideoqꝫ necessitate subditi estote nõ solũ
ppter irã: sed etiã ppter cõscientiã. Ideo
enim et tributa prestatis. Ministri
enim dei sunt in hoc ipsum seruientes.
Reddite ergo omnibus debita. Mat.22.d.
Cui tributũ tributum: cui vectigal
vectigal: cui timorẽ timorem: cui hono C
rem honorẽ. Nemini quicqꝫ debeatis: ni 1.Joh.5.a.
si vt inuicem diligatis. Qui enim diligit
proximũ: legẽ impleuit. Nã nõ adultera Deute.5.b.

χεύσεις, ου φονεύσεις, ου κλέψεις, ουκ επι-
θυμήσεις, και ει τις ετέρα εντολή, εν τούτω
τω λόγω ανακεφαλαιούται, εν τω αγαπή-
σεις τον πλησίον σου ως εαυτόν. η αγάπη
του πλησίον κακόν ου κατεργάζεται. πλή-
ρωμα ουν νόμου, η αγάπη. και τούτο ειδό-
τες τον καιρόν, ότι ώρα ημάς ήδη εξ ύπνου
εγερθήναι. νυν εγγύτερον ημών η σωτηρία
η ότε επιστεύσαμεν. η νύξ προέκοψεν, η δε
ημέρα ήγγικεν. αποθώμεθα ουν τα έργα
του σκότους, και ενδυσώμεθα τα όπλα του
φωτός, ως εν ημέρα ευσχημόνως περιπα-
τήσωμεν. μη κώμοις και μέθαις, μη κοίταις
και ασελγείαις, μη έριδι και ζήλω, αλλ εν-
δύσασθε τον κύριον ιησούν χριστόν, και της
σαρκός πρόνοιαν μη ποιήσθε εις επιθυμίας.

Cap.14.

Τον δε ασθενούντα τη πίστει προσλαμ-
βάνεσθε, μη εις διακρίσεις διαλογισμών.
ος μεν πιστεύει φαγείν πάντα, ο δε ασθε-
νών λάχανα εσθίει. ο εσθίων τον μη εσθίον-
τα μη εξουθενείτω, και ο μη εσθίων τον εσθί-
οντα μη κρινέτω. ο θεός γαρ αυτόν προ-
σελάβετο. συ τις ει ο κρίνων αλλότριον οι-
κέτην. τω ιδίω κυρίω στήκει η πίπτει. σταθή-
σεται δε. δυνατός γαρ εστιν ο θεός στήσαι
αυτόν. ος μεν κρίνει ημέραν παρ ημέραν,
ος δε κρίνει πάσαν ημέραν. έκαστος εν τω
ιδίω νοΐ πληροφορείσθω. ο φρονών την η-
μέραν, κυρίω φρονεί. και ο μη φρονών την η-
μέραν, κυρίω ου φρονεί. και ο εσθίων, κυρί-
ω εσθίει. ευχαριστεί γαρ τω θεώ. και ο μη εσ-
θίων κυρίω ουκ εσθίει και ευχαριστεί τω θε-
ώ. ουδείς γαρ ημών εαυτώ ζη, και ουδείς ε-
αυτώ αποθνήσκει. εάν τε γαρ ζώμεν, τω κυ-
ρίω ζώμεν. εάν τε αποθνήσκωμεν, τω κυρίω
αποθνήσκομεν. εάν τε ουν ζώμεν, εάν τε α-
ποθνήσκωμεν, του κυρίου εσμέν. εις τούτο
γαρ χριστός και απέθανε και ανέστη και έ-
ζησεν ίνα και νεκρών και ζώντων κυριεύση.
συ δε τι κρίνεις τον αδελφόν σου, η και συ
τι εξουθενείς τον αδελφόν σου. πάντες γαρ
παραστησόμεθα τω βήματι του χριστού.
γέγραπται γαρ. ζω εγώ λέγει κύριος, ότι
εμοί κάμψει παν γόνυ επουρανίων και επι-
γείων και καταχθονίων, και πάσα γλώσ-
σα εξομολογήσεται τω θεώ. άρα ουν έκασ-
τος ημών περί εαυτού λόγον δώσει τω θε-
ώ. μηκέτι ουν αλλήλους κρίνωμεν. αλλά
τούτο κρίνατε μάλλον, το μη τιθέναι πρό-
σκομμα τω αδελφώ η σκάνδαλον. οίδα και
πέπεισμαι εν χριστώ ιησού, ότι ουδέν κοι-
νόν δι αυτού, ει μη τω λογιζομένω τι κοινόν

bis: nō occides: nō furaberis: nō falsū testi
moniū dices: nō ꝯcupisces: ⁊ si qđ ē aliđ
mandatū: in hoc verbo instaurat̃. Di Galla.5.c
liges ꝓximū tuū sicut teipsū. Dilectio Mat.22.g. Leuiti 19.d
ꝓximi malū non operatur. Plenitudo Jaco.2.b.
ergo legis est dilectio. Et hoc sciētes D
tēpus: quia hora est iam nos de somno
surgere. Nūc .n. ꝓpior ē nostra salus:
ꝙ cū credidimꝰ. Nox precessit dies aūt
appropinquauit. Abijciamus ergo ope
ra tenebrarum ⁊ induamur arma
lucis: sicut in die honeste ambulemꝰ.
Nō i cōmessatōibꝰ ⁊ ebrietatibꝰ: nō i cu Luce.21.g.
bilibꝰ ⁊ ipudicitijs: nō i ꝯtentōe ⁊ emu
latiōe: sed induimini dn̄m iesum xp̄m: et Galla.5.c.
carnis curam ne feceritis in desiderijs. 1.Pe.2.b.

Cap.14.

Infirmum autem in fide assumite: A
nō in disceptationibꝰ cogitationū.
Aliꝰ ei credit māducare se oīa. Qui aūt
ifirmꝰ ē olus māducet. Is q māducat
nō māducantē nō spernat: ⁊ q nō man
ducat: māducantē nō iudicet. Deꝰ ei il
lū assumpsit. Tu qs es q iudicas alie Jaco.4.c.
nū seruū? Dn̄o suo stat aut cadit. Sta-
bit aūt. Potens est enim deus statuere
illū. Nam alius iudicat diē inter diem:
alius aūt iudicat oēm diē. Unusquisq; i
suo sensu abundet. Qui sapit diem:
domino sapit:
Et qui manducat: domino
māducat. Gr̄as ei agit deo. Et q nō mā B
ducat: dn̄o nō māducat: ⁊ gr̄as agit deo.
Nemo eni nr̄m sibi viuit: et nemo sibi
moritur. Siue enim viuimꝰ: domino
viuimus: siue morimur domino
morimur. Siue ergo viuimꝰ siue mori
mur: domini sumus. In hoc
enim christus mortuus est ⁊ resurrexit
vt ⁊ viuorum ⁊ mortuorum dominetur.
Tu aūt quid iudicas fratrē tuū: aut tu Jaco.4.c.
quare spernis fratrem tuum. Oēs eni
stabimus ante tribunal christi.
Scriptū est ei. Uiuo ego dicit dn̄s qm̄ Esai.45.d
mihi flectetur omne genu: Philip.2.b
et omnis lingua
confitebitur deo. Itaq; vnusquisq; 2.Cho.2.b
nostrum pro se rationem reddet deo.
Non ergo amplius inuicē iudicemꝰ. Sz C
hoc iudicate magis: ne ponatis offendi-
culum fratri vel scandalum. Scio et
confido in dn̄o iesu: quia nihil cōmune
per ipm̄: nisi ei q existimat quid cōmūe

είναι, εκείνω κοινόν. ει δε διά βρώμα ο αδελφός σου λυπείται, ουκέτι κατά αγάπην περιπατείς. μη τω βρώματί σου εκείνον απόλλυε, υπέρ ου Χριστός απέθανεν. μη βλασφημείσθω ουν υμών το αγαθόν. ου γαρ εστίν η βασιλεία του θεού βρώσις και πόσις, αλλά δικαιοσύνη και ειρήνη και χαρά εν πνεύματι αγίω. ο γαρ εν τούτοις δουλεύων τω Χριστώ, ευάρεστος τω θεώ και δόκιμος τοις ανθρώποις. άρα ουν τα της ειρήνης διώκωμεν, και τα της οικοδομής της εις αλλήλους. μη ένεκεν βρώματος κατάλυε το έργον του θεού. πάντα μεν καθαρά, αλλά κακόν τω ανθρώπω τω διά προσκόμματος εσθίοντι. καλόν το μη φαγείν κρέα, μη δέ πιείν οίνον, μηδέ εν ω ο αδελφός σου προσκόπτει, η σκανδαλίζεται, η ασθενεί. συ πίστιν έχεις κατά σεαυτόν, έχε ενώπιον του θεού. μακάριος ο μη κρίνων εαυτόν εν ω δοκιμάζει. ο δε διακρινόμενος εάν φάγη, κατακέκριται ότι ουκ εκ πίστεως. παν δε ο ουκ εκ πίστεως αμαρτία εστί. Cap. 15.

Οφείλομεν δε ημείς οι δυνατοί τα ασθενήματα των αδυνάτων βαστάζειν, και μη εαυτοίς αρέσκειν. έκαστος υμών τω πλησίον αρεσκέτω εις το αγαθόν προς οικοδομήν. και γαρ ο Χριστός ουχ εαυτώ ήρεσεν, αλλά καθώς γέγραπται. οι ονειδισμοί των ονειδιζόντων σε επέπεσον επ' εμέ. όσα γαρ προεγράφη εις την ημετέραν διδασκαλίαν προεγράφη, ίνα διά της υπομονής και διά της παρακλήσεως των γραφών την ελπίδα έχωμεν. ο δε θεός της υπομονής και της παρακλήσεως, δώη υμίν το αυτό φρονείν, εν αλλήλοις κατά Χριστόν ιησούν, ίνα ομοθυμαδόν εν ενί στόματι δοξάζητε τον θεόν και πατέρα του κυρίου ημών ιησού Χριστού. διό προσλαμβάνεσθε αλλήλους, καθώς και ο Χριστός προσελάβετο υμάς εις δόξαν θεού. λέγω δε Χριστόν ιησούν διάκονον γεγενήσθαι περιτομής υπέρ αληθείας θεού εις το βεβαιώσαι τας επαγγελίας των πατέρων. τα δε έθνη υπέρ ελέους δοξάσαι τον θεόν καθώς γέγραπται. διά τούτο εξομολογήσομαί σοι εν έθνεσι κύριε, και τω ονόματί σου ψαλώ. και πάλιν λέγει. ευφράνθητε έθνη μετά του λαού αυτού. και πάλιν αινείτε τον κύριον πάντα τα έθνη, και επαινέσατε αυτόν πάντες οι λαοί. και πάλιν ησαΐας λέγει. έσται η ρίζα του ιεσσαί, και ο ανιστάμενος άρχειν εθνών, επ' αυτώ έθνη ελπιούσι. ο δε θεός της ελπίδος πληρώσαι υμάς πάσης χαράς και ειρήνης εν τω πιστεύειν εις

eẽ illi cõmune est. Si ei ꝑpter cibū frater tu9 cõtristat: iam non scd'z charitatez ambulas. Noli cibo tuo illum perdere: pro quo christus mortuus est. Non ergo blasphemet bonū vestrum. Non est enim regnū dei esca et potus: sed iustitia ꝛ pax et gaudium in spiritu sancto. Qui eni in hoc fuit christo: placet deo et ꝓbatus est hominib9. Itaqꝫ que pacis sunt sectemur: ꝛ que edificationis sunt in iuicẽ custodiam9. Noli ꝑpter escā destruere opus dei. Oia quidẽ sūt mūda: sed malū est homini qui ꝑ offendiculuz māducat. Bonū est nõ māducare carnẽ ꝛ nõ bibere vinū: neqꝫ i quo frater tu9 offenditur aut scandalizat aut ifirmat. Tu fidẽ quā habes penes temetipz: habe corā deo. Beat9 q̃ nõ iudicat semetipsū in eo qd ꝓbat. Qui āt discernit: si māducauerit dānat9 est: qr nõ ex fide. Oẽ āt qd nõ ẽ ex fide pctm̃ ẽ. Cap. 15. D

Debemus aūt nos firmiores ibecillitates infirmorum sustinere: et nõ nobis placere. Unusqsqꝫ vestrū ꝓximo suo placeat in bonum ad edificationez. Et enim christus non sibi placuit: sed sicut scriptum est. Improperia iproperātiū tibi ceciderũt sup me. Que cūqꝫ ei scripta sūt ad nr̃am doctrinam scripta sunt: vt per patientiam et consolationem scripturarum spem habeam9. De9 aūt patientie ꝛ solatij det vobis idipsum sapere in alterutrū scd'z iesū xp̃m: vt vnanimes vno ore honorificetis deum et patrem domini nostri iesu christi. Propter quod suscipite inuicẽ: sicut ꝛ christus suscepit vos in honorem dei. Dico enim christuz iesū ministrū fuisse circuncisionis: propter veritatez dei ad confirmandas promissiones patrum: gẽtes āt sup misericordia honorare deum: sicut scriptū est. Propterea ꝯfitebor tibi in gentib9 domine: et nomini tuo cātabo. Et iteruz dicit. Letamini gentes cum plebe eius. Et iterum. Laudate omnes gentes dominuz: ꝛ magnificate eum omnes populi. Et rursus esaias ait. Erit radix iesse: et qui exurget regere gentes: in euz gẽtes sperabunt. Deus autem spei repleat vos omni gaudio ꝛ pace in credendo vt

A (beside "Debemus") · Psal. 68. (beside "Improperia") · B (beside "gẽtes āt") · 2. Reg. 22. d / ps. 17. (beside "Propterea") · Deute. 32. f. (beside "Letamini") · Psal. 116. (beside "Laudate") · Esaie. 11. c. (beside "Erit radix")

το περισσεύειν υμάς εν τη ελπίδι εν δυνά-
μει πνεύματος αγίου. πέπεισμαι δε αδελ-
φοί μου και αυτός εγώ περί υμών, ότι και
αυτοί μεστοί εστέ αγαθωσύνης, πεπληρω-
μένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι και αλ-
λήλους νουθετείν. τολμηρότερον δε έγραψα
υμίν αδελφοί από μέρους, ως επαναμιμ-
νήσκων υμάς διά την χάριν την δοθείσαν
μοι υπό του θεού εις το είναί με λειτουρ-
γόν ιησού χριστού εις τα έθνη, ιερουργούν-
τα το ευαγγέλιον του θεού. ίνα γένηται η
προσφορά των εθνών ευπρόσδεκτος ηγιασ-
μένη εν πνεύματι αγίω. έχω ουν καύχησιν
εν χριστώ ιησού, τα προς τον θεόν. ου γαρ
τολμήσω λαλείν τι ων ου κατειργάσατο
χριστός δι εμού εις υπακοήν εθνών και λό-
γω και έργω εν δυνάμει σημείων και τερά-
των εν δυνάμει πνεύματος θεού. ώστε με
από ιερουσαλήμ και κύκλω μέχρι του ιλ-
λυρικού πεπληρωκέναι το ευαγγέλιον του
χριστού. ούτω δε φιλοτιμούμενον ευαγ-
γελίζεσθαι, ουχ όπου ωνομάσθη χριστός,
ίνα μη επ αλλότριον θεμέλιον οικοδομώ,
αλλά καθώς γέγραπται. οις ουκ ανηγγέλη
περί αυτού όψονται, και οι ουκ ακηκόασι
συνήσουσι. διό και ενεκοπτόμην τα πολ-
λά του ελθείν προς υμάς. νυνί δε μηκέτι
τόπον έχων εν τοις κλίμασι τούτοις, επι-
ποθείαν δε έχων του ελθείν προς υμάς από
πολλών ετών, ως εάν πορεύωμαι εις την ισ-
πανίαν, ελεύσομαι προς υμάς. ελπίζω γαρ
διαπορευόμενος θεάσασθαι υμάς, και υφ υ-
μών προπεμφθήναι εκεί, εάν υμών πρώτον
από μέρους εμπλησθώ. νυνί δε πορεύομαι
εις ιερουσαλήμ, διακονών τοις αγίοις. ευδό-
κησαν γαρ μακεδωνία και αχαΐα, κοινωνίαν
τινά ποιήσασθαι εις τους πτωχούς των α-
γίων των εν ιερουσαλήμ. ευδόκησαν γαρ
και οφειλέται αυτών εισίν. ει γαρ τοις πνευ-
ματικοίς αυτών εκοινώνησαν τα έθνη, οφεί-
λουσι και εν τοις σαρκικοίς λειτουργήσαι
αυτοίς. τούτο ουν επιτελέσας, και σφραγι-
σάμενος αυτοίς τον καρπόν τούτον, απελεύ-
σομαι δι υμών εις την ισπανίαν. οίδα δε ό-
τι ερχόμενος προς υμάς εν πληρώματι ευ-
λογίας του ευαγγελίου του χριστού ελεύ-
σομαι. παρακαλώ δε υμάς αδελφοί διά του
κυρίου ημών ιησού χριστού και διά της
αγάπης του πνεύματος, συναγωνίσασθαι
μοι εν ταις προσευχαίς υπέρ εμού προς
τον θεόν, ίνα ρυσθώ από των απειθούντων
εν τη ιουδαία, και ίνα η διακονία μου η εις
ιερουσαλήμ ευπρόσδεκτος γένηται τοις αγί-

abundetis in spe et virtute
spiritus sancti. Certus sum aūt fratres
mei et ego ipse de vobis: q̄m et
ipsi pleni estis dilectione: repleti
omni scientia ita vt possitis alterutrū
monere. Audacius autē scripsi
vobis fratres ex parte tanq̄ in memoriā
vos reducens propter gratiā q̄ data est
mihi a deo vt sim minister
christi iesu in gentibus: sanctificans
euangelium dei: vt fiat
oblatio gentium accepta ⁊ sanctificata
in spiritu sancto. Habeo igit̄ gloriam C
in christo iesu ad deum. Non enim
audeo aliqđ loq̄ eoꝝ q̄ p me nō efficit
xp̄s in obedientiam gentium in verbo
⁊ factis in virtute signorū ⁊ prodigioꝝ:
in virtute spiritus sancti: ita vt
ab hierusalē per circuitum vsq; illyricū
repleuerim euangelium
christi. Sic aūt predicaui euāgeliū hoc
non vbi nominatus est christus:
ne super alienum fūdamentū edificarē:
sꝫ sicut scriptū est. Quibus nō est annū Esai. 52. d.
ciatū de eo videbūt: ⁊ q̄ nō audierūt de
eo intelligēt. Propter qđ ⁊ impediebar
plurimū venire ad vos: et ꝓhibit⁹ suꝫ
vsq; adhuc. Nūc vo vlteri⁹ locū nō hn̄s
in his regionib⁹: cupiditatē aūt hn̄s ve
niēdi ad vos ex multis iā p̄cedētib⁹ annis:
cū in hispaniā ꝓficisci cepero: spero ꝙ
preteriens videam vos ⁊ a vobis
deducar illuc: si vobis primum
ex pte fruit⁹ fuero. Nūc igit̄ ꝓficiscar D
in hierl̄m ministrare sanctis. Probauert̄
enim macedonia ⁊ achaia collationem
aliquā facere in pauperes sctoꝝ qui sūt
in hierusalem. Placuit enim eis
⁊ debitores sūt eorū. Nam si spiritua
liū eoꝝ participes facti sūt gentiles: de=
bent ⁊ in carnalibus ministrare
eis. Hoc igit̄ cū cōsūmauero ⁊ assigna
uero eis fructū hūc: per vos ꝓficiscar
in hispaniam. Scio autem quoniam
veniens ad vos in abundantia benedi
ctionis christi veniam.
Obsecro ergo vos fratres per
dominū nostrum iesum christum ⁊ p
charitatē sancti spūs: vt adiuuetis
me in orationibus vestris pro me ad
deum: vt liberer ab infidelibus qui sunt
in iudea: et obsequij mei oblatio
accepta fiat in hierusalem sanctis

οἷς, ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελή
ματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ὁ
δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀ
μήν. Cap. 16.
Συνίστημι δὲ ὑμῖν φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡ
μῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς
ἐν κεγχρεαῖς, ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυ
ρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστῆτε αὐτῇ
ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ πράγματι. καὶ γὰρ αὐ
τὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ αὐτοῦ
ἐμοῦ. ἀσπάσασθε πρίσκιλλαν καὶ ἀκύλαν
τοὺς συνεργούς μου ἐν χριστῷ ἰησοῦ, οἵτι
νες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τρά
χηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαρι
στῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθ=
νῶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσ
πάσασθε ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μοι, ὅς ἐσ
τιν ἀπαρχὴ τῆς ἀχαΐας εἰς χριστόν. ἀσπά=
σασθε μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡ=
μᾶς. ἀσπάσασθε ἀνδρόνικον καὶ ἰουνίαν
τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ συναιχμαλώτους
μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστό
λοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν χριστῷ.
ἀσπάσασθε ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν
κυρίῳ. ἀσπάσασθε οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν
ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ στάχυν τὸν ἀγαπητόν
μου. ἀσπάσασθε ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν
χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ἀριστο=
βούλου. ἀσπάσασθε ἡρωδίωνα τὸν συγγε=
νῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ναρκίσσου,
τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε τρύφαι=
ναν καὶ τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ.
ἀσπάσασθε περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις
πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε ροῦ
φον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα
αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε ἀσύγκριτον,
φλέγοντα, ἑρμᾶν, πατρόβαν, ἑρμῆν, καὶ τοὺς
σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ἀσπάσασθε φιλο=
λόγον καὶ ἰουλίαν, νηρέαν καὶ τὴν ἀδελφὴν
αὐτοῦ, καὶ ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς
πάντας ἁγίους. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν
φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλη
σίαι τοῦ χριστοῦ. παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελ
φοί σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ
σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμά
θετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν. οἱ
γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἰησοῦ χρισ=
τῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοι=
λίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογί
ας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ἡ
γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο.
χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν. θέλω δὲ ὑμᾶς σο
φοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ

vt veniam ad vos in gaudio per volun
tatem dei vt refrigerer vobiscum. cccc
Deus aũt pacis sit cum omnib9 vobis
amen. Cap. 16.
Commẽdo ãt vobis phebẽ sororẽ no
strã q̃ est in ministerio ecclie que est A
in cẽchris: vt eã suscipiatis in domino
digne sctis: et assistatis ei cccccccccc
in quocũq3 negocio vr̃i idiguerit. Et ei
ipsa quoq3 astitit multis τ mihi ipsi. cc
Salutate priscam τ aquilam cccccccc
adiutores meos in christo iesu: qui ccc
pro anima mea suas ceruices cccccccc
supposuerũt: q̃b9 non solũ ego gr̃as ago
sed et cuncte ecclesie gentium: cccccc
τ domesticã ecclesiam eoru3. Salutate
ephenetum dilectum mihi: qui est ccc
primitiuus ecclie asie i xp̃o iesu. Salu
tate mariã que mltũ laborauit in nobis.
Salutate andronicũ τ iuniam cccccccc
cognatos et concaptiuos ccc cccccccc
meos qui sũt nobiles in apostolis: ccc
qui τ ante me fuerunt in christo iesu.
Salutate ampliatũ dilectissimũ mihi i
domino. Salutate vrbanũ adiutorem B
nr̃m in xp̃o iesu: et stachium dilectum
meum. Salutate appellem probum in
christo. Salutate eos q̃ sũt ex aristoboli
domo. Salutate herodione3 cognatum
meũ. Salutate eos q̃ sũt ex narcissi do=
mo: q̃ sũt in dño. Salutate triphenam
et triphosa3: que laborauit in domino.
Salutate persidam charissimam que cc
multũ laborauit in domino. Salutate
rufum electum in domino τ matrem cc
eius τ meam. Salutate asyncritũ τ cc
phlegontẽ hermã patrobã hermã τ qui
cum eis sunt fratres. Salutate philolo
gum τ iuliam nereum et sororem cccc
eius τ olympiade3: τ oẽs qui cũ eis sũt
sanctos. Salutate inuicẽ in cccccccccc C
osculo sancto. Salutant vos oẽs eccle=
sie christi. Rogo aũt vos fratres vt ccc
obseruetis eos qui dissensiones et cccc
offendicula preter doctrinã quã vos di=
dicistis faciũt: τ declinate ab illis. cccc
Huiuscemodi eni xp̃o domino nostro
non seruiunt: sed suo ventri: cccccccc
et per dulces sermones τ benedictiões
seducunt corda innocentium. cccccccc
Vestra eni obediẽtia i omni loco diuul
gata ẽ. Gaudeo igit' i vobis: s3 volo vos
sapientes esse in bono τ simplices cccc

εις τὸ κακόν. ὁ δὲ θεός τῆς ειρήνης συντρί-
ψει τὸν σαταναν ὑπό τους πόδας ὑμῶν εν
τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ιησοῦ χρισ
τοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀσπάζονται ὑμᾶς τιμόθεος ὁ
συνεργός μου, καὶ λούκιος, καὶ ιάσων, καὶ
σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. ἀσπάζομαι
ὑμᾶς εγὼ τέρτιος ὁ γράψας τὴν επιστολὴν
εν κυρίῳ. ἀσπάζεται ὑμᾶς γάϊος ὁ ξένος
μου καὶ τῆς εκκλησίας ὅλης. ἀσπάζεταί ὑμᾶς
ἔραστος ὁ οικονόμος τῆς πόλεως, καὶ κούαρ
τος ὁ ἀδελφός. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν
ιησοῦ χριστοῦ μετά πάντων ὑμῶν ἀμήν.
τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατά τὸ ευ-
αγγέλιον μου καὶ τὸ κήρυγμα ιησοῦ χρι-
στοῦ κατά ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρό-
νοις αιωνίοις σεσιγημένου φανερωθέντος δὲ
νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν κατ' επι-
ταγὴν τοῦ αιωνίου θεοῦ εις ὑπακοὴν πίσ-
τεως εις πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, μόνῳ
σοφῷ θεῷ διά ιησοῦ χριστοῦ, δόξα εις
τους αιῶνας ἀμήν.

Τέλος τῆς πρὸς ρωμαίους επι-
στολῆς.

in malo. Deus autem pacis conterat
sathanã sub pedibus vestris velociter.
Gratia domini nostri iesu christi
vobiscum. Salutat vos timotheus
adiutor meus: et lucius et iason et
sosipater cognati mei. Saluto
vos ego tertius qui scripsi epistolam
in dño. Salutat vos caius hospes
meus et vniuersa ecclesia. Salutat vos
erastus arcarius ciuitatis: et quartus
frater. Gratia domini nostri
iesu christi cum omnib9 vobis amen.
Ei aũt q̃ potẽs ẽ vos ɔfirmare iuxta euã
geliũ meũ et predicationem iesu christi
secundum reuelationem mysterij tẽpori
bus eternis taciti: qd nũc patefactũ est
per scripturas prophetarũ scd'z preceptũ
eterni dei ad obeditionem fidei
in cunctis gentibus cogniti: soli
sapiẽti deo p iesũ xpm: honor et glia in
secula seculorum amen.

Explicit epistola Pauli
ad Romanos.

D

Incipit prologus in primam epistolam ad Corinthios.

Epistola prima ad corinthios multas causas diuersasq; complectitur: quarum partem relatione fratrum cognouit apostolus: partim ipsorum corinthiorum sunt litteris indicate. Nonnullas vero pro officij sui cura aut ordinat aut emendat: et varijs curatioib9 medetur diuersa infirmitate languentibus. Nam apud eos primũ curatur dissensionis vitium quod multi pseudoapostolorum vnitatem intulerunt scindentes ecclesie: vt proprij nominis facerent sectatores: quod his exprobrat verbis apostolus. Hoc autem dico quod vnusquisq; vestrum dicit. Ego quidem sum pauli: ego autem apollo: ego vero cephe: ego aũt christi. Et ob hoc quidem horum se dicit facere nominum mentionem: vt multo magis erubescant id se facere sub falsorum apostolorũ nominib9: quod etiam si sub pauli et petri fieret nomine displiceret. Secunda causa eius inducitur qui paterne oblitus reuerentie vxorem sibi non erubuit facere de nouerca. Quod facinus licet fornicationẽ appellauerit apostolus: tamen ita condemnauit: vt in vltionem facti autorem talis operis diabolo iudicauerit deputandum: imposita iudiciorum et litium tertia questione. Quarto loco matrimoniorum iura tractantur his. Quinto loco virginitatis consilium velut e vicino coniungitur. Sexto loco de escarũ licẽtia disputatur. Septimo atq; octauo loco de attondendo viris: et mulieribus velando capite ac sacramentorum comunione precipit. Nono loco emulatio que diuersitate donorum spiritualium nascebatur sub exemplo membrorum et corporis castigatur. Decimo resurrectionis spes multis et argumentis et rationibus approbatur. Ultimo de colligẽdis ad necessitatem sanctorum nomine charitatis cura vel edificatio cultui imponitur. Interserũtur his pauca: que aut vt quibusdam videtur pendent ex superiorib9: aut habent licet ꝓprias tamen ꝑuulas actiones. Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Corinthij sunt achaici: et hi similiter ab apostolo audierunt verbum veritatis: et subuersi sunt multifarie a falsis apostolis. Quidam a philosophie verbosa eloquẽtia: alij secta legis iudaice īducti sũt. Hos reuocat apostolus ad veram fidem et euangelicam sapientiam: scribens eis ab epheso per timotheum discipulu m suum. Explicit argumentum.

Η τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς κορινθίους
πρώτη ἐπιστολή. Cap. I.
Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος ἰησοῦ
χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ
σωσθένης ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησί-
ᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ,
ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ
κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμέ-
νοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρισ-
τοῦ ἐν παντὶ τόπῳ αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν, χά-
ρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν
καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστῶ τῷ
θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι
τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ ἰη-
σοῦ ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ ἐν
παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, καθὼς τὸ
μαρτύριον τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν,
ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χα-
ρίσματι ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν
τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὃς καὶ
βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρισ-
τοῦ. πιστὸς ὁ θεὸς δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοι-
νωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ. παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελ-
φοὶ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες,
καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα. ἦτε δὲ κατηρτι-
σμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώ-
μῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν ἀδελφοί
μου ὑπὸ τῶν χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰ-
σί. λέγω δὲ τοῦτο ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει
ἐγὼ μὲν εἰμὶ παύλου, ἐγὼ δὲ ἀπολλώ, ἐ-
γὼ δὲ κηφᾶ, ἐγὼ δὲ χριστοῦ. μεμέρισται ὁ
χριστός. μὴ παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑ-
μῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα παύλου ἐβαπτίσθητε.
εὐχαριστῶ τῷ θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπ-
τισα εἰ μὴ κρίσπον καὶ γάϊον, ἵνα μή τις εἴ-
πῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισα. ἐβάπτι-
σα δὲ καὶ τὸν στεφανᾶ οἶκον, λοιπὸν οὐκ
οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. οὐ γὰρ ἀπέ-
στειλέ με χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελί-
ζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ
ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ. ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ
σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐσ-
τί, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐσ-
τί. γέγραπται γὰρ ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν
σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετή-
σω. ποῦ σοφός, ποῦ γραμματεύς, ποῦ συ-
ζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου. οὐχὶ ἐμώρανεν
ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου. ἐπει-
δὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ
κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδοκη-

Incipit epistola beati Pauli ad Co-
rinthios prima. Cap. I.
PAulus vocatus apostolus iesu A
xpi per voluntatem dei et
sosthenes frater: ecclesie
dei que est corinthi
sanctificatis in christo iesu
vocatis sanctis: cum omnibus qui inuocant
nomen domini nostri iesu christi
in omni loco ipsorum et nostro. Gratia
vobis et pax a deo patre nostro
et domino iesu christo. Gratias ago 1.14.d.et
deo meo semper pro vobis in gratia 1.co.
dei que data est vobis in christo iesu
quia in omnibus diuites facti estis in illo in
omni verbo et in omni scientia: sicut
testimonium xpi confirmatum est in vobis
ita vt nihil vobis desit in vlla gratia
expectantibus reuelationem
domini nostri iesu christi: qui et
confirmabit vos vsque in finem sine crimine
in die aduentus domini nostri iesu christi.
Fidelis deus per quem vocati estis in socie B
tatem filii eius iesu xpi domini nostri. 1.Thes.5.d 1.10.c.
Obsecro autem vos fratres
per nomen domini nostri
iesu christi: vt idipsum dicatis omnes:
et non sint in vobis scismata. Sitis autem perfe
cti in eodem sensu et in eadem sententia.
Significatum est enim mihi de vobis fratres
mei ab his qui sunt chloes: quia contentiones sunt in
ter vos. Hoc autem dico: quod vnusquisque ve
strum dicit. Ego quidem sum pauli: ego autem a- 1.3.a.
pollo: ego vero cephe ego autem xpi. Diuisus
est xps. Numquid paulus crucifixus est pro vo
bis: aut in nomine pauli baptizati estis?
Gratias ago deo meo quod neminem vestrum ba-
ptizaui nisi crispum et caium: ne quis dicat
quod in nomine meo baptizati estis. Baptiza
ui autem et stephane domum: ceterum nescio
si quem alium baptizauerim. Non enim misit C
me christus baptizare sed euangelizare:
non in sapientia verbi: vt non euacuetur
crux christi. Verbum enim
crucis pereuntibus quidem stultitia est:
his autem qui salui fiunt id est nobis dei virtus est.
Scriptum est enim. Perdam sapientiam Esaie.19.c
sapientium: et prudentiam prudentium re-
probabo. Ubi sapiens: vbi scriba: vbi in Esa.33.c
quisitor huius seculi: Nonne stultam fecit
deus sapientiam huius mundi. Nam quia
in dei sapientia non cognouit
mundus per sapientiam deum: placuit

σεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. ἐπειδὴ καὶ ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν. ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν χριστὸν ἐσταυρωμένον, ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἕλλησι δὲ μωρίαν, αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς ἰουδαίοις τε καὶ ἕλλησι χριστὸν, θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί. βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς, ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά. καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεὸς καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστὲ ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις. ἵνα καθὼς γέγραπται ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

Cap. 2.

Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ ἰησοῦν χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμα μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, ἵνα ἡ πίστις ἡμῶν μὴ ἦ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ. σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις. σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων, ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν θεοῦ ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν. εἰ γὰρ ἔγνωσαν οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. ἀλλὰ καθὼς γέγραπται. ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ἡμῖν δὲ ὁ θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ. οὕτω καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ

deo per stultitiam predicationis saluos facere credẽtes. Quoniam et iudei signa petũt: et greci sapientiam querũt. Nos autẽ predicamus xp̃m crucifixũ: iudeis quidem scandalum: gentibus autem stultitiã: ipsis autẽ vocatis iudeis atque grecis xp̃m dei virtutem et dei sapientiam. Quia quod stultũ est dei sapientius est hoibus: et quod infirmũ ẽ dei: fortius est hominibus. D Videte enim vocationem vestram fratres: quia non multi sapientes secundum carnem non multi potentes: non multi nobiles: sed que stulta sunt mũdi elegit deus vt confundat sapientes: et infirma mundi elegit deus vt confundat fortia: et ignobilia mundi et contemptibilia elegit deus et ea que nõ sũt: vt ea que sũt destrueret: vt nõ glorietur omnis caro in cõspectu eius. Ex ipso autem vos estis in christo iesu: qui factus est nobis sapientia et iustitia et sanctificatio et redemptio: vt quemadmodũ scriptũ est qui gloriatur in dño glorietur. (1. Cho. 10. d. Hiere. 9. d.)

Ca. 2.

Et ego cũ venissem ad vos fratres: veni non in sublimitate sermonis aut sapientie annũciãs vobis testimonium xp̃i. A Non enim iudicaui me scire aliquid inter vos nisi iesum xp̃m et hũc crucifixum. Et ego in infirmitate et timore et tremore multo fui apud vos: et sermo meus et predicatio mea nõ in persuasibilibus humane sapientie verbis: sed in ostensione spiritus et virtutis: vt fides vestra non sit in sapientia hominum: sed in virtute dei. B Sapientiam autem loquimur inter perfectos. Sapientiam vero non huius seculi neque principum huius seculi qui destruuntur: sed loquimur dei sapientiam in mysterio que abscondita est: quam predestinauit deus ante secula in gloriam nostram: quam nemo principum huius seculi cognouit. Si enim cognouissent: nunquam dominum glorie crucifixissent. Sed sicut scriptum est: quod oculus nõ vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit: que preparauit deus his qui diligunt illum. (Esa. 64. b.) C Nobis autem reuelauit deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur: etiam profunda dei. Quis enim scit hominum que hominis sunt: nisi spiritus hominis qui in ipso est: Ita et que dei sunt nemo cognouit nisi spiritus

E

θεού. ημείς δε ου το πνεύμα του κόσμου ελάβομεν, αλλά το πνεύμα το εκ του θεού, ίνα οίδωμεν τα υπό του θεού χαρισθέντα ημίν, ά και λαλούμεν ουκ εν διδακτοίς ανθρωπίνης σοφίας λόγοις, αλλ εν διδακτοίς πνεύματος αγίου πνευματικοίς πνευματικά συγκρίνοντες. ψυχικός δε άνθρωπος ου δέχεται τα του πνεύματος του θεού. μωρία γαρ αυτώ εστί, και ου δύναται γνώναι ότι πνευματικώς ανακρίνεται. ο δε πνευματικός ανακρίνει μεν πάντα, αυτός δε υπ ουδενός ανακρίνεται. τις γαρ έγνω νουν κυρίου ος συμβιβάσει αυτόν. ημείς δε νουν Χριστού έχομεν.

Καὶ εγώ αδελφοί ουκ ηδυνήθην υμίν λαλήσαι ως πνευματικοίς αλλ ως σαρκικοίς. ως νηπίοις εν Χριστώ γάλα υμάς επότισα και ου βρώμα. ούπω γαρ εδύνασθε, αλλ ούτε έτι νυν δύνασθε. έτι γαρ σαρκικοί εστέ. όπου γαρ εν υμίν ζήλος, και έρις, και διχοστασίαι, ουχί σαρκικοί εστέ, και κατά άνθρωπον περιπατείτε. όταν γαρ λέγει τις. εγώ μεν ειμί παύλου, έτερος δε εγώ απολλώ ουχί σαρκικοί εστέ. τις ουν εστί παύλος τις δε απολλώς, αλλ η διάκονοι δι ων επιστεύσατε. και εκάστω ως ο κύριος έδωκεν. εγώ εφύτευσα, απολλώς επότισεν, αλλ ο θεός ηύξανεν. ώστε ούτε ο φυτεύων εστί τι, ούτε ο ποτίζων, αλλ ο αυξάνων θεός. ο φυτεύων δε και ο ποτίζων εν εισίν. έκαστος δε τον ίδιον μισθόν λήψεται κατά τον ίδιον κόπον. θεού γαρ εσμέν συνεργοί. θεού γεώργιον θεού οικοδομή εστέ. κατά την χάριν του θεού την δοθείσαν μοι ως σοφός αρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, άλλος δε εποικοδομεί. έκαστος δε βλεπέτω πως εποικοδομεί. θεμέλιον γαρ άλλον ουδείς δύναται θείναι παρά τον κείμενον, ος εστίν ιησούς Χριστός. ει δε τις εποικοδομεί επί τον θεμέλιον τούτον χρυσόν, άργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, εκάστου το έργον φανερόν γενήσεται. η γαρ ημέρα δηλώσει, ότι εν πυρί αποκαλύπτεται, και εκάστου το έργον οποίον εστί το πύρ δοκιμάσει. ει τινός το έργον μένει ο εποικοδόμησε μισθόν λήψεται. ει τινός το έργον κατακαήσεται ζημιωθήσεται, αυτός δε σωθήσεται, ούτως δε ως διά πυρός. ουκ οίδατε ότι ναός θεού εστέ, και το πνεύμα του θεού οικεί εν υμίν. ει τις τον ναόν του θεού φθείρει, φθερεί τούτον ο θεός. ο γαρ ναός του θεού άγιος εστίν, οίτινες εστέ υμείς. μηδείς εαυτόν εξαπατάτω. ει τις δοκεί σοφός είναι εν υμίν εν τω αιώνι τούτω, μωρός γε

dei. Nos aũt nõ spm̃ huiꝰ mũdi accepimus: sed spm̃ qui ex deo est: vt sciamus que a deo donata sũt nobis: que et loquimur nõ in doctis humane sapie verbis: sed in doctrina spiritus spiritualibus spũalia comparantes. Animalis autem homo nõ percipit ea que sunt spũs dei. Stultitia enim est illi: ⁊ nõ põt itelligere qꝛ spũaliter examinatur. Spiritualis autez iudicat oĩa: ⁊ ipse a nemine iudicat: sicut scriptũ est. Quis ei cognouit sẽsũ dñi aut q̇s in struxit eũ? Nos aũt sensuz xp̃i habemus. D Esaie. 40. c Roma. 11. d.

Et ego fr̃es nõ potui vobis Cap. 3. A
loqui quasi spiritualibus sed q̃si carnalibꝰ. Tãq̃ꝫ puulis in xp̃o lac vobis potũ dedi nõ escã. Nõdũ ei poteratis: sꝫ nec nũc q̇dẽ potestis. Adhuc eniz carnales estis. Cũ ei sit iter vos zelꝰ et contentio: nonne carnales estis ⁊ ꝑm hoiem ambulatis? Cum enim q̇s dicat: ego q̇dẽ sum pauli: alius aũt ego sũ appollo: nõne hoies estis? Quid appollo? Quid vo paulꝰ? Ministri igr̃ ẽ stri eiꝰ cui credidistis. Et vnicuiq̃ꝫ sic dñs dedit. Ego plãtaui appollo rigauit: sꝫ deus icremẽtũ dedit. Itaqꝫ neqꝫ qui plãtat ẽ aliq̇d neqꝫ q̇ rigat sꝫ q̇ icremẽtũ dat deꝰ. Qui plãtat aũt ⁊ q̇ rigat vnũ sũt. Unusq̇sqꝫ aũt ꝓpriã mercedẽ accipiet ꝑꝫ laborẽ suũ. Dei ei sumꝰ adiutores. Dei agricultura estis: dei edificatio estis. Scd̃ꝫ gr̃az dĩ q̃ data ẽ mihi vt sapiẽs architectꝰ fũdamẽtũ posui: aliuꝫ aũt supedificat. Unusq̇sqꝫ aũt videat quõ supedificet. Fũdamẽtũ ei alid nemo p̃t ponere p̃ter id qd positũ ẽ: qd ẽ xp̃s iesus. Si quis aũt superedificat supra fundamentũ hoc aurũ argẽtum lapides p̃ciosos ligna fenũ stipulã: vniuscuiusqꝫ opus manifestum erit. Dies enim dñi d̃clarabit: qꝛ in igne reuelabitur: et vniuscuiusqꝫ opuꝫ q̃le sit: ignis ꝓbabit. Si cuiꝰ opꝰ mãserit: qd supedificauit mercedẽ accipiet. Si cuiꝰ opꝰ arserit detrimẽtũ patiet̃: ipse aũt saluus erit: sic tamen quasi per ignem. Nescitis qꝛ tẽplum dei estis: et spũs dei habitat in vobis? Si q̇s aũt tẽplũ dei violauerit: disperdet illum deus. Templũ eñ dei sctm̃ ẽ: qd estis vos. Nemo se seducat. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo: stultus fiat

Margin: sup. 1. b. — B — 2. Thi. 2. c. — C — 2. Cor. 6. d; Coll. 2. d. — D

μέσθω ἵνα γένηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία τοῦ
κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστί.
γέγραπται γάρ. ὁ δρασσόμενος τοὺς σο=
φοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. καὶ πάλιν.
κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σο
φῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. ὥστε μηδεὶς καυχάσ
θω ἐν ἀνθρώποις. πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν, εἴ
τε παῦλος, εἴτε ἀπολλώς, εἴτε κηφᾶς, εἴτε
κόσμος, εἴτε ζωή, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶ
τα, εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν ἐστίν, ὑμεῖς
δὲ χριστοῦ, χριστὸς δὲ θεοῦ. Cap. 4.
Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑ=
πηρέτας χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυσ=
τηρίων θεοῦ. ὃ δὲ λοιπόν, ζητεῖται ἐν τοῖς
οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. ἐμοὶ δὲ
εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακρι=
θῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας. ἀλλ' οὐδὲ
ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύ
νοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι. ὁ δὲ
ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. ὥστε μὴ πρὸ και
ροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος ὃς καὶ
φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώ
σει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν, καὶ τότε ὁ ἔπαι
νος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. ταῦτα
δὲ ἀδελφοί μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ
ἀπολλῶ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ
ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ
τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. τίς
γάρ σε διακρίνει. τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες.
εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών
ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε.
χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε, καὶ ὄφελόν γε ἐ
βασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύ
σωμεν. δοκῶ γὰρ ὅτι ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀπο
στόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατί
ους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ
ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. ἡμεῖς μωροὶ διὰ
χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν χριστῷ. ἡ=
μεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί. ὑμεῖς ἔνδο
ξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ
πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνιτεύομεν,
καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, καὶ κοπι
ῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί. λοιδο
ρούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχό=
μεθα. βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν. ὡς
περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθη=
μεν πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. οὐκ ἐν
τρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκ
να μου ἀγαπητὰ νουθετῶ. ἐὰν γὰρ μυρί=
ους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ'
οὐ πολλοὺς πατέρας. ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ
διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.
παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς μιμηταί μου γίνεσ=

vt sit sapiens. Sapientia enim Roma. 1. c
huius mundi stultitia est apud deum.
Scriptum est enim. Cõprehendã sapiẽ= Job. 5. b.
tes in astutia eorum. Et iterum.
Dñs nouit cogitationes sapientium: Psal. 93.
quoniã vane sunt. Nemo itaqȝ glorietur
in hoibus. Oia enim vestra sunt: siue
paulus siue apollo siue cephas siue
mundus siue vita siue mors siue pñtia
siue futura. Omnia enim vr̃a sunt: vos
aũt christi: xp̃s aũt dei. Cap. 4.
Sic nos existimet homo vt ministros A
christi: τ dispẽsatores mysteriorũ 1. Thi. 3. c.
dei. Hic iam queritur inter aũt 2. Cor. 6. a
dispẽsatores vt fidelis qs inueniat. Mihi T. 11. c. Ephe. 3. c.
pro minimo est vt a vobis iudicer
aut ab humano die. Sed neqȝ
meipm iudico. Nihil ei mihi cõsci9 sũ
sed non in hoc iustificat9 sũ. Qui aũt
iudicat me dñs est. Itaqȝ nolite añ tps
iudicare: quoadusqȝ veniat dñs qui et
illuminabit abscõdita tenebrarũ τ mani=
festabit consilia cordium: τ tunc laus
erit vnicuiqȝ a deo. Hec
aũt fratres transfiguraui in me et B
apollo pp vos: vt in nobis discatis: ne
supra qȝ scriptum est vnus aduersus
alterũ infletur p alio. Quis accepisti
ei te discernit? Quid aũt habes qd nõ
Si aũt accepisti: qd gliaris qsi nõ acce=
peris? Iã saturati estis: iã diuites facti
estis. Sine nobis regnatis: et vtinam
regnetis: vt τ nos vobiscũ regnemus.
Puto enim qȝ deus nos apostolos
nouissimos ostẽdit tanqȝ morti destina=
tos: qȝ spectaculũ facti sumus mundo τ
angelis τ hominibus. Nos stulti pp
christũ: vos aũt prudẽtes in xp̃o. Nos
infirmi: vos aũt fortes. Vos nobiles
nos aũt ignobiles. Vsqȝ in hanc horam τ C
esurim9 τ sitimus τ nudi sumus:
et colaphis cedimur et instabiles sum9
τ laboram9 opantes manib9 nr̃is. Ma
ledicimur τ bñdicim9: persecutionẽ pati=
mur τ sustinem9. Blasphemamur τ obse
cram9. Tanqȝ purgamẽta hui9 mũdi fa
cti sum9 oiũ pipsima vsqȝ adhuc. Nõ vt
confundam vos hec scribo: sed vt filios
meos charissimos moneo. Nã si decẽ
milia pedagogorũ hẽatis in christo: sed
non multos patres. Nã in christo iesu
per euangelium ego vos genui.
Rogo ergo vos imitatores mei estote

θε. Διά τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν τιμόθεον ὅς ἐστί
τέκνον μου ἀγαπητόν καὶ πιστόν ἐν κυρίῳ,
ὅς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς
ἐν Χριστῷ, καθώς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλη
σία διδάσκω. ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου
πρός ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινές. ἐλεύσομαι
δὲ ταχέως πρός ὑμᾶς ἐάν ὁ κύριος θελή=
σῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυ
σιωμένων, ἀλλά τὴν δύναμιν. οὐ γὰρ ἐν λό
γῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει. τί
θέλετε, ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρός ὑμᾶς ἢ ἐν ἀ
γάπῃ πνεύματί τε πραότητος. Cap. 5.

Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύ
τη πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀ=
νομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρός ἔ
χειν. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ
μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑ
μῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας. ἐγὼ μὲν
γὰρ ὡς ἀπών τῷ σώματι, παρών δὲ τῷ
πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρών, τὸν οὕτω
τοῦτο κατεργασάμενον ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων
ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυ
νάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ Χριστοῦ, πα
ραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλε
θρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡ
μέρᾳ τοῦ κυρίου ἰησοῦ Χριστοῦ. οὐ καλὸν
τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρά ζύ
μη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἐκκαθάρατε οὖν
τὴν παλαιάν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα κα
θώς ἐστέ ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν
ὑπέρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός. ὥστε ἑορτάζω=
μεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακί
ας καὶ πονηρίας, ἀλλ᾽ ἐν ἀζύμοις εἰλικρινεί
ας καὶ ἀληθείας. ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ
μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις. καὶ οὐ πάν
τως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς
πλεονέκταις ἢ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐ
πεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. νυ
νὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι. ἐ
άν τις ἀδελφός ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ
λοίδορος ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ
μέθυσος, ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσ
θίειν. τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν. οὐχὶ
τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε. τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεός
κρίνει. καὶ ἐξαιρεῖτε τὸν πονηρόν ἐξ ὑμῶν αὐ
τῶν.

Τολμᾷ τις Cap. 6.
ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτε=
ρον κρίνεσθαι ἐπί τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐ=
πί τῶν ἁγίων. οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι
τὸν κόσμον κρινοῦσι. καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρί=
νεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλα=

sicut ⁊ ego xpi. Ideo misi ad vos timo= D
theū: q̄ ē fili⁹ me⁹ chariſſim⁹ ⁊ fidel' in Ephe.5.a.
dño: q̄ vos cōmonefaciat vias meas q̄ Phili.3.d
ſūt in xpo ieſu: ſicut vbiq3 in oī eccleſia
doceo. Tanq̄ nō venturus ſim
ad vos: ſic inflati ſunt quidā. Veniam
aūt ad vos cito ſi dominus voluerit: et
cognoſcā non ſermonē eo⁊ q̄ inflati ſūt
ſed virtutem. Non enim in ſermone eſt
regnum dei: ſed in virtute. Quid
vultis: in virga veniā ad vos: an in cha
ritate ⁊ ſpiritu manſuetudinis. Cap. 5.

Omnino auditur inter vos fornicatio A
⁊ talis fornicatio q̄lis nec inter gē
tes: ita vt vxorē pris ſui aliq̄s habeat.
Et vos inflati eſtis: et non
magis luctū habuiſtis: vt tollatur de me
dio veſtrū q̄ hoc opus fecit. Ego q̄dē
abſens corpore: preſens autem
ſpiritu iā iudicaui vt preſens eum q̄ ſic
hoc operatus eſt in nomine
domini noſtri ieſu chriſti: cōgregatis vo
bis ⁊ meo ſpiritu cum virtute B
domini ieſu: tradere
huiuſmodi hoīem ſathane in interitum
carnis: vt ſpiritus ſaluus ſit in die
dñi noſtri ieſu chriſti. Non eſt bona
gloriatio veſtra. Neſcitis q2 modicū fer Valla.5.b.
mentū totam maſſā corrūpit? Expurga
te vet⁹ fermentū: vt ſitis noua cōſperſio
ſicut eſtis azymi. Etenim paſcha nrm̄ C
imolatus eſt chriſtus. Itaq3 epulemur
nō in fermento veteri: neq3 in fermento
malicie ⁊ nequitie: ſed in azymis ſince
ritatis et veritatis. Scripſi vobis in epl'a
ne cōmiſceamini fornicarijs. Nō vtiq3
fornicarijs huius mundi: aut
auaris: aut rapacib⁹: aut idolis ſeruiē
tib⁹: alioq̄n debueratis de hoc mūdo ex
iſſe. Nūc aūt ſcripſi vobis nō cōmiſceri.
Si is qui frater noiatur iter vos: eſt forni D
cator: aut auar⁹: aut idolis ſuiēs: aut
maledic⁹: aut ebrioſus: aut rapax: cū
hmōi nec cibum ſumere. Quid enī mi
hi de his q̄ foris ſūt iudicare? Nōne de his
q̄ int⁹ ſūt vos iudicatis? Nā eos q̄ foris ſūt
deus iudicabit. Auferte malū ex vo o. malū in gr. accipitur
bis ipſis. Cap. 6. pro hoīe nō p re mala.

Audet aliq̄s vr̄m hñs negociū aduer A
ſus alterū iudicari apd̄ iniquos ⁊ nō
apd̄ ſctōs? An neſcitis q̄m ſancti de hoc
mūdo iudicabūt? Et ſi in vobis iudicabitur
mūdus: idigni eſtis q̄ de minimis iudice

χίστων. οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦ=
μεν μήτιγε βιωτικά. βιωτικὰ μὲν οὖν κριτή=
ρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκ
κλησίᾳ τούτους καθίζετε. πρὸς ἐντροπὴν ὑ=
μῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐ
δὲ εἷς ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ
ἀδελφοῦ κρίνεται. καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων.
ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστὶν, ὅτι
κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλ
λον ἀδικεῖσθε. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστε=
ρεῖσθε. ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε.
καὶ ταῦτα ἀδελφούς. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄ
δικοι βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι μὴ
πλανᾶσθε, οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι
οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοί
ται, οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέ
θυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες βασιλεί=
αν θεοῦ κληρονομήσουσι. καὶ ταῦτά τινες
ἦτε, ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε,
ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου
ἰησοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέ=
ρει. πάντα μοι ἔξεστιν ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσι
ασθήσομαι ὑπό τινος. τὰ βρώματα τῇ κοιλί
ᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν, ὁ δὲ θεὸς
καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶ
μα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύ=
ριος τῷ σώματι. ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἤ
γειρε, καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως
αὐτοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέ
λη χριστοῦ ἐστίν. ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ
χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη. μὴ γέ=
νοιτο. οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ
πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν. ἔσονται γάρ φησιν οἱ
δύο εἰς σάρκα μίαν. ὁ δὲ κολλώμενος τῷ
κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστι. φεύγετε τὴν πορνεί
αν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος,
ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν. ὁ δὲ πορνεύων,
εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ οὐκ οἴδατε
ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγί=
ου πνεύματός ἐστιν οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ
οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν. ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς,
δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν,
καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἅτινά ἐστι τοῦ θε=
οῦ.

Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι Cap. 7. κα
λὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσ=
θαι. διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυ
τοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄν
δρα ἐχέτω. τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλο=
μένην εὔνοιαν ἀποδιδότω. ὁμοίως δὲ καὶ
ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώ
ματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ. ὁμοίως

tis? Nescitis quoniam angelos iudicabimus?
quantomagis secularia. Secularia igitur iu
dicia si habueritis: contemptibiles qui sunt in ecclesia
illos constituite ad iudicandum. Ad verecun
diam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens B
qui possit iudicare inter L quisque
fratrem suum: sed frater cum
fratre iudicio contendit: et hoc apud infideles.
Iam quidem omnino delictum est in vobis quod
iudicia habetis inter vos. Quare non ma
gis iniuriam accipitis? Quare non magis frau
dem patimini? Sed vos iniuriam facitis et frau
datis: et hoc fratribus. An nescitis quia iniqui
regnum dei non possidebunt? Nolite erra
re: neque fornicarii: neque idolis servientes:
neque adulteri: neque molles: neque masculorum
concubitores: neque fures: neque avari: neque
ebriosi: neque maledici: neque rapaces re
gnum dei possidebunt. Et hec aliquando quidam C
fuistis: sed abluti estis sed sanctificati estis
sed iustificati estis in nomine domini nostri
iesu christi: et in spiritu dei nostri.
Omnia mihi licent: sed non omnia expediunt:
omnia mihi licent: sed ego
sub nullius redigar potestate. Esca ventri
et venter escis: deus autem
et hunc et hanc destruet. Corpus autem
non fornicationi sed domino: et dominus
corpori. Deus vero et dominum suscita
vit: et nos suscitabit per virtutem
suam. Nescitis quoniam corpora vestra membra
sunt christi? Tollens ergo membra
christi faciam membra meretricis. Absit. An D
nescitis? quoniam qui adheret
meretrici: unum corpus efficitur. Erunt enim inquit Gen. 2. d.
duo in carne una. Qui autem adheret Ephe. 5. d. Mat. 19. b.
domino: unus spiritus est. Fugite fornicationem. Mar. 10. a.
Omne enim peccatum quodcumque fecerit homo: sup. 3. c.
extra corpus est: qui autem fornicatur
in corpus suum peccat. An nescitis 2. Cor. 6. d
quoniam membra vestra templum sunt 1. 7. c.
spiritus sancti qui in vobis est quem habetis a deo et 1. Pet. 1. d.
non estis vestri. Empti enim estis precio magno
glorificate et portate deum in corpore vestro.

Cap. 7.

De quibus autem scripsistis mihi: A
bonum est homini mulierem non tangere.
Propter fornicationem autem unusquisque suam
uxorem habeat: et unaquaeque suum virum
habeat. Uxori vir debitum
reddat: similiter autem et
uxor viro. Mulier sui corporis
potestatem non habet: sed vir. Similiter

δε και ο ανήρ του ιδίου σώματος ουκ εξου
σιάζει αλλ' η γυνή. μη αποστερείτε αλλή=
λους, ειμήτι αν εκ συμφώνου προς καιρόν
ίνα σχολάζητε τη νηστεία και τη προσευ=
χή, και πάλιν επί το αυτό συνέρχησθε, ίνα
μη πειράζη υμάς ο σατανάς διά την ακρα=
σίαν υμών. τούτο δε λέγω κατά συγγνώ=
μην, ου κατ' επιταγήν. θέλω γαρ πάντας αν
θρώπους είναι ως και εμαυτόν. αλλ' έκασ=
τος ίδιον χάρισμα έχει εκ θεού. ος μεν ού=
τως, ος δε ούτως. λέγω δε τοις αγάμοις
και ταις χήραις, καλόν αυτοίς εστίν εάν μεί
νωσιν ως καγώ. ει δε ουκ εγκρατεύονται γα
μησάτωσαν. κρείσσον γαρ εστί γαμήσαι η
πυρούσθαι. τοις δε γεγαμηκόσι παραγγέ
λω, ουκ εγώ αλλ' ο κύριος. γυναίκα από αν
δρός μη χωρισθήναι. εάν δε και χωρισθή
μενέτω άγαμος, η τω ανδρί καταλλαγήτω
και άνδρα γυναίκα μη αφιέναι. τοις δε
λοιποίς εγώ λέγω ουχ ο κύριος. ει τις
αδελφός γυναίκα έχει άπιστον, και αυτή
συνευδοκεί οικείν μετ' αυτού, μη αφιέτω
αυτήν. και γυνή η τις έχει άνδρα άπιστον,
και αυτός συνευδοκεί οικείν μετ' αυτής, μη
αφιέτω αυτόν. ηγίασται γαρ ο ανήρ ο άπι
στος εν τη γυναικί, και ηγίασται η γυνή η
άπιστος εν τω ανδρί. επεί άρα τα τέκνα υ=
μών ακάθαρτα εστί, νυν δε άγια εστίν. ει δε
ο άπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. ου δε=
δούλωται ο αδελφός η η αδελφή εν τοις
τοιούτοις. εν δε ειρήνη κέκληκεν ημάς ο θεός.
τι γαρ οίδας γύναι ει τον άνδρα σώσεις. η
τι οίδας άνερ ει την γυναίκα σώσεις. ει μή
εκάστω ως εμέρισεν ο θεός. έκαστον ως κέ=
κληκεν ο κύριος ούτω περιπατείτω, και ού=
τως εν ταις εκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.
περιτετμημένος τις εκλήθη, μη επισπάσθω.
εν ακροβυστία τις εκλήθη, μη περιτεμνέσ=
θω. η περιτομή ουδέν εστί, και η ακροβυστία
ουδέν εστί, αλλά τήρησις εντολών θεού. έ=
καστος εν τη κλήσει η εκλήθη εν ταύτη με
νέτω. δούλος εκλήθης, μη σοι μελέτω. αλλ'
ει και δύνασαι ελεύθερος γενέσθαι μάλ=
λον χρήσαι. ο γάρ εν κυρίω κληθείς δού=
λος, απελεύθερος κυρίου εστίν. ομοίως και
ο ελεύθερος κληθείς, δούλος εστί χριστού.
τιμής ηγοράσθητε, μη γίνεσθε δούλοι αν=
θρώπων. έκαστος εν ω εκλήθη αδελφοί εν τού
τω μενέτω παρά θεώ. περί δε των παρθέ=
νων επιταγήν κυρίου ουκ έχω, γνώμην δε
δίδωμι ως ηλεημένος υπό κυρίου πιστός
είναι. νομίζω ουν τούτο καλόν υπάρχειν,
διά την ενεστώσαν ανάγκην, ότι καλόν αν

aũt et vir sui corporis potestatẽ nõ hʒ
sed mulier. Nolite fraudare inuicẽ:
nisi forte ex consensu ad tempus
vt vacetis ieiunio ⁊ orationi:
et iterum reuertimini in idipsum:
ne tẽptet vos sathanas ꝓpter incontinẽ
tiã vestram. Hoc aũt dico ſcd̃m idulgẽ
tiã nõ ſcd̃ʒ ipiũ. Volo enim oẽs hoĩes B
esse sicut meipsum. Sed vnusquisq̃
ꝓprium donũ hʒ ex deo: ali⁹ quidẽ sic:
ali⁹ vero sic. Dico autem non nuptis
et viduis: bonũ est illis si sic ꝑmanserit
sicut ⁊ ego. Q̃d si nõ se cõtinẽt nubãt.
Melius est enim nubere q̃ꝫ
vri. His aũt q̃ mr̃imonio iũcti sũt p̃ci
pio nõ ego sed dominus: vxorẽ a viro
non discedere. Q̃d si discesserit:
manere inuptã: aut viro suo recõciliari.
Et vir vxorem non dimittat. Nam
ceteris dico ego non dominus. Si q̃s
frater vxorem habet infidelem: et hec
cõsentit habitare cum illo nõ dimittat
illã. Et si qua mulier fidelis hʒ virũ ĩfi C
delẽ ⁊ hic cõsentit habitare cũ illa: non
dimittat virũ. Sanctificat⁹ est eĩ vir in
fidelis per mulierẽ fidelẽ: ⁊ ſctificata est
mulier ĩfidelis ꝑ virꝫ fidelẽ. Alioq̃n filij
vr̃i imũdi eẽnt: nũc aũt sãcti sũt. Q̃d si
infidelis discedit: discedat. Nõ eĩ serui
tuti subiectus est frater vel soror in
eiusmodi. In pace ãt vocauit nos de⁹
Vñ eĩ scis mulier si virꝫ saluũ facies?
Aut vñ scis vir si mulierẽ saluã facies?
Nisi vnicuiq̃ sicut diuisit dñs. Vnũquẽ
q̃ sicut vocauit de⁹ ita ambulet: ⁊ sic
in omnibus ecclesijs doceo.
Circũcis⁹ aliq̃s vocat⁹ ẽ: nõ adducat D
preputiũ. In preputio aliq̃s vocat⁹ est
nõ circũcidat̃. Circuncisio nihil est ⁊ p̃
putiũ nihil ẽ: sed obseruatio mandatoꝝ
dei. Vnusq̃sq̃ ĩ qua vocatiõe vocat⁹ ẽ Ephe. 4.a.
ĩ ea ꝑmaneat. Seru⁹ vocat⁹ es: nõ sit
tibi cure. Sʒ ⁊ si poteſ fieri liber: ma
gis vtere. Qui eñi in dño vocat⁹ est ser
uus: libertus est dñi. Silr̃ qui
liber vocatus est: seruus est christi.
Precio empti estis: nolite fieri serui ho sup̃.6.d. 1.Pe.1.d.
minũ. Vnusquisq̃ ergo in quo vocat⁹ ẽ
frẽs: ĩ hoc ꝑmaneat apd̃ deũ. De v̾
ginib⁹ aũt p̃ceptũ dñi nõ habeo: consi=
liũ aũt do tanq̃ꝫ miaꝫ cõsecut⁹ a deo: vt
sim fidelis. Existimo eñi hoc bonuꝫ eẽ E
ꝓꝑ istãtẽ necessitatẽ: q̃m bonũ ẽ homini

θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί, μὴ
ζήτει λύσιν. λέλυσαι ἀπὸ γυναικός, μὴ ζή-
τει γυναῖκα. ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς, οὐχ ἥμαρ-
τες. καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε.
θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι. ἐγὼ
δὲ ὑμῶν φείδομαι. τοῦτο δέ φημι ἀδελ-
φοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος. τὸ λοιπόν ἐσ-
τὶν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔ-
χοντες ὦσι, καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίον-
τες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ
οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, καὶ οἱ
χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ ὡς μὴ κατα-
χρώμενοι. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κό-
σμου τούτου. θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶ-
ναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς
ἀρέσει τῷ κυρίῳ. ὁ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ
τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί. μεμέρι-
σται. καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος
μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώ-
ματι καὶ πνεύματι. ἡ δὲ γαμήσασα μεριμ-
νᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. τοῦ-
το δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέ-
γω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ
πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρί-
ῳ ἀπερισπάστως. εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ
τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακ-
μος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποι-
είτω, οὐχ ἁμαρτάνει. γαμείτωσαν. ὃς δὲ ἕσ-
τηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ μὴ ἔχων ἀνάγ-
κην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελή-
ματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
τοῦ τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, κα-
λῶς ποιεῖ. ὥστε καὶ ὁ ἐκγαμίζων καλῶς ποι-
εῖ, ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων κρεῖσσον ποιεῖ. γυνὴ δέδε-
ται νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.
ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέ-
λει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. μακαριω-
τέρα δέ ἐστιν, ἐὰν οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐ-
μὴν γνώμην. δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα θε-
οῦ ἔχειν.

Cap. 8.

Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι πάν-
τες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ
δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι
τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γνῶ-
ναι. εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσ-
ται ὑπ' αὐτοῦ. περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν
εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον
ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ἕτερος εἰ μὴ
εἷς. καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοί, εἴτε
ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς, ὥσπερ εἰσὶ θε-
οὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, ἀλλ' ἡμῖν εἷς
θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς
αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ

sic esse. Alligatus es vxori: noli
querere solutionē. Solutꝰ es ab vxore:
noli q̄rere vxorē. Si āt accepis vxorē:
nō peccasti: ⁊ si nupserit v̄go: nō pec
cauit. Tribulationē tñ carnis hēbūt hu
iusmodi. Ego āt vobis parco. Hoc ita
q̄ dico fr̄es. Tēpꝰ breue est. Reliquū ē:
vt qui habent vxores tanq̄ nō habētes
sint: et qui flent tanq̄ non flentes:
et qui gaudēt tanq̄ non gaudentes: et
qui emunt tanq̄ non possidentes: et
q̄ vtunt hoc mundo: tanq̄ nō vtantur.
Preterit enim figura huiꝰ mūdi. Volo aūt vos sine sollicitu dine esse. F
Qui sine vxore ē: sollicitꝰ est q̄ dn̄i sūt:
quō placeat deo. Qui aūt cū vxore ē:
sollicitꝰ ē q̄ sūt mūdi: quō placeat vxo
ri: ⁊ diuisus ē. Et mulier innupta ⁊ v̄go
cogitat q̄ domini sunt: vt sit scā corpe
⁊ spū. Que autem nupta est: cogitat
que sunt mundi: quō placeat viro.
Porro hoc ad vtilitatem v̄ram dico:
non vt laqueum vobis iniiciam: sed
ad id qd̄ honestū ē: ⁊ qd̄ facultatē p̄beat
sine ipedimēto dn̄z obsecrādi. Si q̄s āt
turpē se videri existimat sup v̄gine sua G
q̄ sit supadulta ⁊ ita oportet fieri: qd̄
vult faciat: nō peccat si nubat. Nā q̄
statuit in corde suo firmꝰ nō hn̄s neces
sitatē: potestatē aūt habēs sue volūtatis
et hoc iudicauit in corde suo
seruare virginē suā: bn̄ facit.
Igit ⁊ qui m̄rimonio iūgit v̄ginē suā: bn̄ facit:
⁊ q̄ nō iūgit meliꝰ facit. Mulier alliga Roma. 7.a
ta ē legi: q̄to tpe vir eius viuit. Qd̄ si
dormierit vir eiꝰ liberata ē a lege. Cui
āt vult nubat: tm̄ i dn̄o. Beatior
aūt erit: si sic p̄manserit scd̄z meū
consiliū. Puto aūt qd̄ ⁊ ego spm̄ dei
habeaz.

Cap. 8.

De his āt q̄ idolis sacrificant scimꝰ: A
q̄ oēs sciāz habemꝰ. Sciā inflat:
charitas vero edificat. Si quis aūt se
existimat scire aliqd: nōdū cognouit quē
admodū oporteat eū scire. Si q̄s aūt di
ligit deū: hic cognitꝰ ē ab eo. De escis
aūt que idolis imolant scimꝰ: q̄ nihil
est idolum in mūdo: et q̄ nullꝰ deꝰ nisi
vnꝰ. Nā ⁊ si sunt q̄ dicant dij: siue B
in celo siue in terra: siquidem sūt dij
multi ⁊ dn̄i multi: nobis tamen vnus
deus pater ex quo omnia: ⁊ nos in
illo: ⁊ vnus dn̄s iesus xp̄s per quem

τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. ἀλλ' οὐκ ἐν
πᾶσιν ἡ γνῶσις. τινὲς δὲ τῇ συνειδήσει τοῦ
εἰδώλου ἕως ἄρτι ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίου-
σι, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μο-
λύνεται. βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησι τῷ
θεῷ. οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν
οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα. βλέπε-
τε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκο-
μμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν. ἐὰν γάρ τις ἴ-
δῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατα-
κείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθε-
νοῦς ὄντος, οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδω-
λόθυτα ἐσθίειν. καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ἀ-
δελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι' ὃν Χριστὸς ἀ-
πέθανεν. οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀ-
δελφοὺς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδη-
σιν ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. διό-
περ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν
μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα ἵνα μὴ
τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω. Cap. 9.

Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος;
οὐχὶ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν κύριον ἡμῶν
ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστὲ ἐν κυ-
ρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά-
γε ὑμῖν εἰμί. ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀπο-
στολῆς ὑμεῖς ἐστὲ ἐν κυρίῳ. ἡ ἐμὴ ἀπολο-
γία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστί. μὴ οὐκ
ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; μὴ οὐκ
ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιά-
γειν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀ-
δελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς; ἢ μόνος ἐ-
γὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ
μὴ ἐργάζεσθαι; τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψω-
νίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ ἐκ
τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαί-
νει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμ-
νης οὐκ ἐσθίει; μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λέ-
γω; ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; ἐν
γὰρ τῷ νόμῳ Μωσέως γέγραπται. οὐ φι-
μώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει
τῷ θεῷ; ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς
γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ἀρο-
τριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος
αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι. εἰ ἡμεῖς ὑμῖν
τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς
ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; εἰ ἄλλοι τῆς
ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡ-
μεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύ-
τῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπήν
τινὰ δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ.
οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, ἐκ
τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν. οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ
προσεδρεύοντες, τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερί-

omnia: et nos per ipsum. Sed nõ in
omnib9 est scientia. Quidā autē cum cõ-
sciētia vsq3 nūc idoli q̃si idolothytū mā-
ducāt: ⁊ cõsciā ipsoꝝ cū sit infirma pol-
luitur. Esca autem nos non cõmendat
deo. Neq3 enim si māducauerim9 abū- C
dabim9: neq3 si nõ māducauerim9 defi-
ciem9. Videte aūt ne forte hec licētia vr̃a
offendiculū fiat īfirmis. Si quis eī vi-
derit eū qui h3 sciā in idolio recūbētem
nonne conscientia eius cū sit infirma
edificabitur ad māducādū idolothyta?
Et peribit infirmus
in tua scientia frater: ꝓp quē xp̄s mor- D
tuus est. Sic autem peccantes in fr̃es
et percutientes conscientiam eorum
infirmā in christo peccatis. Quapropter Ro. 14.d.
si esca scandalizat fratrem
meū non māducabo carnē in eternū: ne
fratrem meum scandalizem. Cap. 9.

Non sum apostol9? Nõ sum liber? A
Nõne xp̄m iesum dominū nostrū
vidi? Nõne op9 meū vos estis in dño?
Et si aliis non sum apostolus: sed tamē
vobis sū. Nā signaculū apostolat9 mei
vos estis in dño. Mea defensio ⁊ nõ
apd eos q me interrogāt: hec ē. Nūqd
habem9 ptātē māducādi ⁊ bibēdi? Nū-
qd nõ hēm9 ptātē sororē mlierculā circū-
ducendi: sicut ⁊ ceteri apostoli et fr̃es
dñi et cephas. Aut solus ego
et barnabas non habemus ptātē hoc
operandi? Quis militat suis stipendiis
vnq̃? Quis plantat vineā ⁊ de
fructu eius non edit? Quis pascit
gregem: et de lacte gregis
nõ māducat. Nūqd scd'm hoīem hec dico B
An ⁊ lex hec non dicit?
Scriptū est eī in lege moysi. Nõ alliga- Deu. 25.a
bis os boui triturāti. Nūqd de bob9 cu-
ra ē deo. An ꝓpter nos vtiq3 hoc dicit.
Nā ꝓp nos vtiq3 scripta sūt: qm̄ d3 ī spe
qui arat arare: ⁊ q triturat ī spe fruct9
percipiendi. Si nos vobis
spūalia seminauimus: magnū ē si nos
carnalia vestra metamus? Si alii
ptātis vr̃e pticipes sūt: qre nõ poti9 nos?
Sed non vsi sum9 hac potestate:
sed oīa sustinem9: ne quod offēdiculū
demus euangelio christi.
Nescitis qm̄ q in sacrario opantur: q de
sacrario sunt edūt. Et qui altario
deseruiunt: cum altario participant.

ζονται. ούτως καί ο κύριος διέταξε τοις το
ευαγγέλιον καταγγέλλουσιν εκ του ευαγ
γελίου ζην. εγώ δε ουδενί εχρησάμην τού=
των. ουκ έγραψα δε ταυτα, ίνα ούτω γένη
ται εν εμοί. καλόν γαρ μοι μάλλον αποθα=
νείν η το καύχημά μου ίνα τις κενώσῃ. εάν
γαρ ευαγγελίζωμαι, ουκ εστί μοι καύχημα
ανάγκη γαρ μοι επίκειται. ουαί δε μοι εσ=
τίν εάν μη ευαγγελίζωμαι. ει γαρ εκών τού
το πράσσω μισθόν έχω, ει δε άκων οικονο=
μίαν πεπίστευμαι. τίς ουν μοι εστίν ο μισ=
θός. ίνα ευαγγελιζόμενος αδάπανον θήσω
το ευαγγέλιον του χριστού, εις το μη κα
ταχρήσασθαι τῃ εξουσίᾳ μου εν τω ευαγγε=
λίω. ελεύθερος γαρ ων εκ πάντων πάσιν ε
μαυτόν εδούλωσα ίνα τους πλείονας κερ=
δήσω. και εγενόμην τοις ιουδαίοις ως ιου=
δαίος, ίνα ιουδαίους κερδήσω. τοις υπό νό
μον ως υπό νόμον, ίνα τους υπό νόμον κερ
δήσω. τοις ανόμοις ως άνομος, μη ων άνο=
μος θεώ, αλλ᾽ έννομος χριστώ, ίνα κερδήσω
ανόμους. εγενόμην τοις ασθενέσιν ως ασθε
νής, ίνα τους ασθενείς κερδήσω. τοις πάσι γέ
γονα τα πάντα, ίνα πάντως τινάς σώσω.
τούτο δε ποιώ διά το ευαγγέλιον ίνα συν
κοινωνός αυτού γένωμαι. ουκ οίδατε ότι
οι εν σταδίω τρέχοντες πάντες μεν τρέχου
σιν, εις δε λαμβάνει το βραβείον. ούτω τρέ
χετε, ίνα καταλάβητε. πας δε ο αγωνιζόμε=
νος πάντα εγκρατεύεται. εκείνοι μεν ουν ίνα
φθαρτόν στέφανον λάβωσιν, ημείς δε άφ=
θαρτον. εγώ τοίνυν ούτω τρέχω ως ουκ α=
δήλως, ούτω πυκτεύω ως ουκ αέρα δαί=
ρων. αλλ᾽ υπωπιάζω μου το σώμα και δου=
λαγωγώ, μήπως άλλοις κηρύξας αυτός α=
δόκιμος γένωμαι. Cap. 10.

Ου θέλω δε υμάς αγνοείν αδελφοί ότι
οι πατέρες ημών πάντες υπό την νεφέ
λην ήσαν, και πάντες διά της θαλάσσης δι=
ήλθον. και πάντες εις τον μωυσήν εβαπτί=
σαντο εν τῃ νεφέλῃ και εν τῃ θαλάσσῃ. και
πάντες το αυτό βρώμα πνευματικόν έφα=
γον. και πάντες το αυτό πόμα πνευματι=
κόν έπιον. έπινον γαρ εκ πνευματικής ακο=
λουθούσης πέτρας, η δε πέτρα ην ο χρισ=
τός. αλλ᾽ ουκ εν τοις πλείοσιν αυτών ευδό
κησεν ο θεός. κατεστρώθησαν γαρ εν τῃ ερή
μω. ταύτα δε τύποι ημών εγενήθησαν, εις
το μη είναι ημάς επιθυμητάς κακών, καθώς
κακείνοι επεθύμησαν. μηδε ειδωλολάτραι
γίνεσθε καθώς τινες αυτών. ώσπερ γέγραπ
ται. εκάθισεν ο λαός του φαγείν και πείν

Ita et dominus ordinauit C
his qui euangelium annunciant de euan
gelio viuere. Ego autem nullo horum vsus sum.
Non scripsi autem hec vt ita fiant
in me. Bonum est enim mihi magis mori
quam vt gloriam meam quis euacuet.
Nam et si euangelizauero: non est mihi gloria.
Necessitas enim mihi incumbit. Ve enim mihi est
si non euangelizauero. Si enim volens hoc
ago mercedem habeo: si autem inuitus dispen
satio mihi credita est. Que est ergo merces
mea? Ut euangelium predicans sine sumptu
euangelium vt non abutar ponam
potestate mea in euangelio.
Nam cum liber essem ex omnibus omnium
me seruum feci: vt plures lucrifacerem.
Et factus sum iudeis tanquam iudeus:
vt iudeos lucrarer. His qui sub lege D
sunt quasi sub lege essem: cum ipse non essem sub le
ge: vt eos qui sub lege erant lucrifacerem.
His qui sine lege erant tanquam sine lege essem
cum sine lege dei non essem: sed in lege essem
christi: vt lucrifacerem eos qui sine lege erant.
Factus sum infirmis infirmus: vt infirmos
lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum vt omnes
facerem saluos. Omnia autem facio propter euan
gelium vt particeps eius efficiar. Nescitis Philip. 3. c
quod hi qui in stadio currunt omnes quidem currunt:
sed vnus accipit brauium. Sic currite vt com
prehendatis. Omnis enim qui in agone conten
dit ab omnibus se abstinet: et illi quidem vt cor
ruptibilem coronam accipiant: nos autem incor
ruptam. Ego igitur sic curro non quasi in incertum
sic pugno non quasi aerem verberans. Sed
castigo corpus meum et in seruitutem redigo:
ne forte cum aliis predicauerim ipse re=
probus efficiar. Cap. 10.

Nolo enim vos ignorare fratres: quoniam A
patres nostri omnes sub nube Exo. 13. d.
fuerunt: et omnes mare transierunt: Exo. 14. c.
et omnes in moyse baptizati sunt
in nube et in mari. Et Exo. 16. c.
omnes eandem escam spiritalem manduca
uerunt: et omnes eundem potum spiritalem Exo. 17. b.
biberunt. Bibebant autem de spiritali conse
quente eos petra: petra autem erat christus.
Sed non in pluribus eorum beneplacitum est
deo. Nam prostrati sunt in deserto. Nu. 20. a
Hec autem in figura facta sunt nostri: vt
non simus concupiscentes malorum: sicut et B
illi concupierunt. Neque idolatre dum scriptum
efficiamini sicut quidam ex ipsis quemadmo
est. Sedit populus manducare et bibere: Exo. 32. b

και ἀνέστησαν παίζειν. μηδέ πορνεύωμεν
καθώς τινές αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον
ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. μηδέ
ἐκπειράζωμεν τὸν χριστόν, καθώς καὶ τινές
αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπό τῶν ὄφεων ἀ-
πώλοντο. μηδέ γογγύζετε, καθώς καὶ τινές
αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπό
τοῦ ὀλοθρευτοῦ. ταῦτα δὲ πάντα τύποι
συνέβαινον ἐκείνοις. ἐγράφη δὲ πρὸς νου-
θεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων
κατήντησεν. ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέ-
τω μὴ πέσῃ. πειρασμός ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν
εἰ μὴ ἀνθρώπινος. πιστός δὲ ὁ θεός ὃς οὐκ ἐ-
άσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπέρ ὃ δύνασθε, ἀλ-
λά ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβα-
σιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν. διό ἀ-
δελφοί μου ἀγαπητοί φεύγετε ἀπό τῆς εἰ-
δωλολατρίας. ὡς φρονίμοις λέγω κρίνατε
ὑμεῖς ὅ φημί. τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ
εὐλογοῦμεν, οὐχί κοινωνία τοῦ αἵματος
τοῦ χριστοῦ ἐστί. τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν οὐ
χί κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν
ὅτι εἷς ἄρτος ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμέν, οἱ
γάρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνός ἄρτου μετέχομεν.
βλέπετε τὸν ἰσραήλ κατά σάρκα. οὐχί οἱ
ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοί τοῦ θυσιασ-
τηρίου εἰσί. τί οὖν φημί ὅτι εἴδωλον τί ἐσ
τίν, ἢ ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστίν. ἀλλ᾽ ὅτι ἃ
θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει καὶ οὐ θεῷ. οὐ
θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνούς τῶν δαιμονίων
γίνεσθαι. οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πί-
νειν καὶ ποτήριον δαιμονίων. οὐ δύνασθε
τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαι
μονίων. ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον. μὴ ἰσ
χυρότεροι αὐτοῦ ἐσμέν. πάντα μοι ἔξεστιν,
ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει. πάντα μοι ἔξεσ-
τιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδείς τὸ ἑαυ
τοῦ ζητείτω ἀλλά τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος.
πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε,
μηδέν ἀνακρίνοντες διά τὴν συνείδησιν.
τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐ
τῆς. εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ
θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον
ὑμῖν ἐσθίετε, μηδέν ἀνακρίνοντες διά τὴν
συνείδησιν. ἐάν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ τοῦτο εἰ-
δωλόθυτον ἐστί, μὴ ἐσθίετε δι᾽ ἐκεῖνον τὸν
μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν. τοῦ γὰρ κυ
ρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. συνείδη
σιν δὲ λέγω οὐχί τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλά τὴν τοῦ
ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνε-
ται ὑπό ἄλλης συνειδήσεως. εἰ ἐγώ χάριτι
μετέχω τί βλασφημοῦμαι ὑπέρ οὗ ἐγώ
εὐχαριστῶ. εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴ

et surrexerunt ludere. Nec fornicemur
sicut quidā ex ipsis fornicati sūt: et ceci Nu.25.b.
derūt vna die viginti tria milia. Nec
temptemus christum: sicut quidam
eorum temptauerūt: et a serpentibus perierūt. Nu.21.b.
Nec murmuraueritis sicut quidam Nu.16.g.
eorum murmurauerunt: et perierunt ab C
exterminatore. Hec autē oīa in figura
cōtingebāt illis: scripta sunt autē ad cor
reptionem nostram: in quos fines seculorum
deuenerūt. Itaque qui se existimat stare: vi
deat ne cadat. Tentatio vos nō apprehendit nisi humana. Fidelis autē deus est: qui
nō patietur vos tēptari supra id quod potestis: sed faciet etiā cū tēptatione prouētū:
vt possitis sustinere. Propter quod charissimi mihi: fugite ab idolorum cultura.
Ut prudētibus loquor: vosipsi iudicate D
quod dico. Calix benedictionis cui
benedicimus: nōne cōmunicatio sāgui
nis christi est? Et panis quē frāgim9: nōne
participatio corporis domini est?
Quoniam vn9 panis et vnū corp9 multi sumus: omnes qui de vno pane et de vno calice participam9. Uidete israel secundum carnē. Nōne
qui edūt hostias participes sunt altaris?
Quid ergo? Dico quod idolis imolatū
sit aliquid: aut quod idolū sit aliquid? Sed
que imolant gentes demoniis imolant Deute.32.c
et non deo. Nolo autē vos socios fieri E
demoniorum. Non potestis calicē domini bi
bere: et calicē demoniorum. Nō potestis
mense domini participes esse et mēse demo
niorū. An emulamur dominū? Nunquid for
tiores illo sum9? Oīa mihi licent:
sed nō oīa expediūt. Oīa mihi licēt:
sed nō oīa edificant. Nemo quod suū est i.13.b.
querat: sed quod alterius.
Omne quod in macello venit: manducate
nihil interrogantes propter consciētiam. F
Dñi enim est terra et plenitudo eius. Psal.23.
Si quis vocat vos infideliū ad cenā et
vultis ire: omne quod vobis apponitur māducate: nihil interrogātes propter
cōsciā. Si quis autē dixerit hoc imolatū
est idolis: nolite māducare propter illum
qui indicauit: et propter cōsciā.
Conscientiam
autem dico non tuam sed
alteri9. Ut quid enim libertas mea iudicatur G
ab aliena cōscientia? Si ego cū gratia
participo: quid blasphemor pro eo quod ego
gratias ago? Siue ergo māducatis siue bi

τε τι ποιείτε, πάντα εις δόξαν θεού ποιείτε.
απρόσκοποι γίνεσθε και ιουδαίοις και έλ=
λησι και τη εκκλησία του θεού, καθώς κα=
γώ πάντα πάσιν αρέσκω, μη ζητών το εμ=
αυτού συμφέρον, αλλά το των πολλών ί
να σωθώσι. Cap. xi.
Μιμηταί μου γίνεσθε καθώς καγώ χρισ=
τού. επαινώ δε υμάς αδελφοί, ότι πάν
τα μου μέμνησθε, και καθώς παρέδωκα υ=
μίν τας παραδόσεις κατέχετε. θέλω δε υ=
μάς ειδέναι, ότι παντός ανδρός η κεφαλή ο
χριστός εστί. κεφαλή δε γυναικός ο ανήρ,
κεφαλή δε χριστού ο θεός. πας ανήρ προ
σευχόμενος η προφητεύων κατά κεφαλής έ=
χων καταισχύνει την εαυτού κεφαλήν. πά=
σα δε γυνή προσευχομένη η προφητεύου=
σα ακατακαλύπτω τη κεφαλή καταισχύνει
την κεφαλήν εαυτής. εν γαρ εστί και το αυ
τό τη ξυρημένη. ει γαρ ου κατακαλύπτεται
γυνή, και κειράσθω. ει δε αισχρόν γυναικί
το κείρασθαι η ξυράσθαι, κατακαλυπτέσθω.
ανήρ μεν γαρ ουκ οφείλει κατακαλύπτεσ=
θαι την κεφαλήν, εικών και δόξα θεού υπάρ
χων, γυνή δε δόξα ανδρός εστίν. ου γαρ
εστίν ανήρ εκ γυναικός, αλλά γυνή εξ αν
δρός. και γαρ ουκ εκτίσθη ανήρ διά την γυ
ναίκα, αλλά γυνή διά τον άνδρα. διατούτο
οφείλει η γυνή εξουσίαν έχειν επί της κεφα=
λής διά τους αγγέλους. πλήν ούτε ανήρ
χωρίς γυναικός ούτε γυνή χωρίς ανδρός εν
κυρίω. ώσπερ γαρ η γυνή εκ του ανδρός, ού
τω και ο ανήρ διά της γυναικός. τα δε πάντα
εκ του θεού. εν υμίν αυτοίς κρίνατε. πρέπον
εστί γυναίκα ακατακάλυπτον τω θεώ προσ=
εύχεσθαι. η ουδέ αυτή η φύσις διδάσκει υ=
μάς, ότι ανήρ μεν εάν κομά, ατιμία αυτώ
εστίν, γυνή δε εάν κομά δόξα αυτή εστίν
ότι η κόμη αντί περιβολαίου δέδοται αυτή.
ει δε τις δοκεί φιλόνεικος είναι, ημείς τοι=
αύτην συνήθειαν ουκ έχομεν ουδέ αι εκκλη=
σίαι του θεού. τούτο δε παραγγέλλων ουκ
επαινώ, ότι ουκ εις το κρείττον αλλ εις το
ήττον συνέρχεσθε. πρώτον μεν γαρ συνερ
χομένων υμών εν εκκλησία, ακούω σχίσμα
τα εν υμίν υπάρχειν, και μέρος τι πιστεύω.
δει γαρ και εν υμίν αιρέσεις είναι, ίνα οι δόκι
μοι φανεροί γένωνται εν υμίν. συνερχομέ=
νων ουν υμών επί το αυτό, ουκ εστί κυρια=
κόν δείπνον φαγείν. έκαστος γαρ το ίδιον
δείπνον προλαμβάνει εν τω φαγείν. και ος
μεν πεινά, ος δε μεθύει. μη γαρ οικίας ουκ
έχετε εις το εσθίειν και πίνειν, η της εκκλη=
σίας του θεού καταφρονείτε, και καταισχύνε

bitis vel aliud qd' facitis: omnia in gl'iaz dei Colo.3.c.
facite. Sine offensiõe estote iudeis & gẽti
bus et ecclesie dei: sicut et ego per
omnia omnib' placeo: nõ q̃rẽs qd' mi=
hi vtile est: sed quod multis vt Sup.4.b.
salui fiant. Cap. xi.
Imitatores mei estote sicut & ego A
Laudo aũt vos frẽs q' p om ⌊xp̄i.
nia mei memores estis: & sicut tradidi vo
bis precepta mea tenetis. Volo aũt vos
scire: q' omnis viri caput Ephe.5.e.
christus est: caput aũt mulieris vir:
caput vero xp̄i deus. Omnis vir orans
aut prophetãs velato capite
deturpat caput suum. Omnis
aũt mulier orans aut prophetãs
non velato capite deturpat
caput suũ. Unũ est enim ac si
decaluet. Nam et si non velatur
mulier: tondeat. Si vero turpe ẽ mulieri
tonderi aut decaluari: velet caput suũ.
Vir quidem non debet velare
caput suum qm̄ imago & gloria dei est:
mulier autem gloria viri est. Non enim
vir ex muliere est: sed mulier ex viro. B
Etenim non est creatus vir pp̄ mulierẽ: Gene.2.d.
sed mulier propter virum. Ideo
debet mulier velamẽ hẽre sup caput suũ &
pp̄ angelos. Verũtñ neq3 vir
sine muliere: neq3 mulier sine viro in
domino. Nam sicut mulier de viro ita
& vir per mulierem. Omnia autem
ex deo. Vos ipsi iudicate. Decet
mulierẽ non velatam orare deum?
Nec ipsa natura docet vos. ⌈illi
Quod vir quidẽ si comã nutriat ignominia
est: mulier vero si comã nutriat gl'ia ẽ illi:
qm̄ capilli pro velamine ei dati sunt.
Si quis aũt vr' cõtẽtiosus esse: nos talem
consuetudinẽ nõ habemus neq3 eccl'ia
dei. Hoc autem precipio non
laudans: q' non in melius sed in
deteri' cõuenitis. Primũ quidẽ cõuenietib' C
vobis in ecclesiam audio scissuras
esse inter vos: & ex parte credo.
Nam oportet & hereses esse: vt & qui pbati
sũt manifesti fiãt in vobis. Cõuenietib'
ergo vobis in vnũ: iaz nõ est dominicã
cenã mãducare. Unusquisq3 enim suaz
cenã psumit ad mãducãdum. Et alius
quidẽ esurit: ali' aũt ebrius ẽ. Nunquid do
mos nõ hẽtis ad mãducãdũ & bibẽdum?
dei cõtemnitis: & cõfunditis ⌊aut eccl'iaz

τε/ τοὺς μὴ ἔχοντας. τί ὑμῖν εἴπω. ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ, οὐκ ἐπαινῶ. ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ/ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι/ ὁ κύριος ἰησοῦς ἐν/ τῇ νυκτὶ ἡ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον, καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε. λάβετε φάγετε. τοῦτό μου ἐστί/ τὸ σῶμα/ τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον. τοῦτο ποιεῖτε εἰς/ τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ὡσαύτως καὶ/ τὸ ποτήριον μετὰ/ τὸ δειπνῆσαι λέγων. τοῦτο/ τὸ ποτήριον/ ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν/ τῷ ἐμῷ αἵματι. τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ἂν πίνητε εἰς/ τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε/ τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ/ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε,/ τὸν θάνατον/ τοῦ κυρίου καταγγέλλετε ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ. ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ/ τὸν ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνῃ/ τὸ ποτήριον/ τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται/ τοῦ σώματος καὶ/ τοῦ αἵματος/ τοῦ κυρίου. δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ/ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ/ τοῦ ποτηρίου πινέτω./ ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων/ τὸ σῶμα/ τοῦ κυρίου. διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. κρινόμενοι δὲ ὑπὸ/ τοῦ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν/ τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ὥστε ἀδελφοί μου συνερχόμενοι εἰς/ τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. εἰ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε./ τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι. Cap. 12.

Περὶ δὲ/ τῶν πνευματικῶν ἀδελφοί οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς/ τὰ εἴδωλα/ τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθεμα ἰησοῦν. καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν κύριον ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσί,/ τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσί, καὶ/ ὁ αὐτὸς κύριος. καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν,/ ὁ δὲ αὐτός ἐστι θεὸς/ ὁ ἐνεργῶν/ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις/ τοῦ πνεύματος πρὸς/ τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ/ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας. ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ/ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. ἑτέρῳ δὲ πίστις ἐν/ τῷ αὐτῷ πνεύματι. ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν/ τῷ αὐτῷ πνεύματι. ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων. ἄλλῳ δὲ προφητεία. ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων. ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν. ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν.

eos q̄ nō hn̄t. Quid dicā vobis? Laudo vos in hoc: non laudo. Ego enim accepi a dño qd̄ τ tradidi vobis: q̄m dñs iesus in qua nocte tradebat accepit panem τ gr̄as agens fregit τ dixit. Accipite τ mãducate. hoc ē corpꝰ meū qd̄ p vobis tradet. Hoc facite in meam commemoratione. Silr̄ τ calicem postq̄ cenauit dicens. Hic calix nouū testamentū est in meo sanguine. Hoc facite quotiescūq3 biberitis i meā cōmemoratõe3. Quotiescūq3 enim mãducabitis panē hunc τ calicē bibetis: morte3 dñi annunciabitis donec veniat. Itaq3 quicūq3 mãducauerit panē hunc τ biberit calicem domini indigne: reus erit corporis τ sanguinis domini. Probet autem semetipsū hō: τ sic de pane illo edat τ de calice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne: iudiciū sibi mãducat τ bibit: non diiudicās corpus dñi. Ideo inter vos multi infirmi τ imbecilles: τ dormiūt multi. Qd̄ si nosmetipos diiudicarem9: nō vtiq3 iudicaremur. Dū iudicamur āt a dño corripimur: vt nō cū hoc mūdo dãnemur. Itaq3 fratres mei cū cõuenitis ad mãducādū inuice3 expectate. Si qs esurit: domi mãducet: vt nō in iudiciū cõueniatis. Cetera āt cū venero disponā. Cap. 12.

De spiritalibꝰ āt nolo vos ignorare frēs. Scitis āt qm̄ cū gētes eētis: ad simulacra muta put ducebamini eūtes. Jdō notū vobis facio: q̄ nemo in spiritu dei loquens dicit anathema iesu. Et nemo potest dicere dominus iesus nisi in spiritu sctō. Diuisiones vo gratiarū sunt: idem autem spiritꝰ. Et diuisiões ministrationū sūt: idē aūt dñs. Et diuisiones operationum sunt: idem vero deus qui operatur omnia i oibꝰ. Unicuiq3 aūt dat manifestatio spiritus ad vtilitatem. Alij quidem per spiritum datur sermo sapientie: alij autem sermo sciē scd̄m eundem spiritum. Alteri fides in eodem spiritu: alij gratia sanitatum in vno spiritu. Alij operatio virtutum: alij prophetia: alij discretio spirituum: alij genera liguar: alij iterptatio sermonū.

D Mat.26.c. Mar.14.c. Luce.22.b. Heb.9.c.

E

Mat.26.b.

A

B

σσῶν. πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ
αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς
βούλεται. καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι,
καὶ μέλη ἔχει πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη
τοῦ σώματος τοῦ ἑνὸς πολλὰ ὄντα ἕν ἐσ-
τι σῶμα, οὕτω καὶ ὁ Χριστός. καὶ γὰρ ἐν ἑ-
νὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπ-
τίσθημεν, εἴτε ἰουδαῖοι, εἴτε ἕλληνες, εἴτε
δοῦλοι, εἴτε ἐλεύθεροι. καὶ πάντες εἰς ἓν
πνεῦμα ἐποτίσθημεν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ
ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπῃ ὁ
πούς, ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ
σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
σώματος. καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, ὅτι οὐκ εἰμὶ
ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ
παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. εἰ ὅ-
λον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή. εἰ ὅ-
λον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις. νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔ-
θετο τὰ μέλη ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώμα-
τι καθὼς ἠθέλησεν. εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέ-
λος, ποῦ τὸ σῶμα. νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέ-
λη, ἓν δὲ σῶμα. οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλ-
μὸς εἰπεῖν τῇ χειρί, χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ
πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί, χρείαν ὑμῶν
οὐκ ἔχω. ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦν-
τα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρ-
χειν, ἀναγκαῖά ἐστι. καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμό-
τερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν πε-
ρισσοτέραν περιτίθεμεν. καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡ-
μῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει. τὰ
δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλ' ὁ
θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι
περισσοτέραν δοὺς τιμήν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα
ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλή-
λων μεριμνῶσι τὰ μέλη. καὶ εἴτε πάσχει ἓν
μέλος, συμπάσχῃ πάντα τὰ μέλη. εἴτε δο-
ξάζεται ἓν μέλος, συγχαίρῃ πάντα τὰ μέλη.
ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη
ἐκ μέρους. καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δεύ-
τερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔ-
πειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων,
ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν.
μὴ πάντες ἀπόστολοι. μὴ πάντες προ-
φῆται. μὴ πάντες διδάσκαλοι. μὴ πάν-
τες δυνάμεις. μὴ πάντες χαρίσματα ἔ-
χουσιν ἰαμάτων. μὴ πάντες γλώσσαις λα-
λοῦσι. μὴ πάντες διερμηνεύουσι. ζηλοῦτε δὲ
τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερ-
βολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. Ca. 13.

Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λα-
λῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ
ἔχω, γέγονα χαλ-

Hec aũt omnia operatur unus atq3
idem spiritus: diuidens singulis prout
vult. Sicut enim corpus unum est
et mẽbra habet multa: oĩa aũt mẽbra Roma.12.b. Ephe.4.a.
corporis cũ sint multa: unũ tñ corpus
ita et xp̃s. Etenim in uno
spiritu oẽs nos in unũ corpus baptiza
ti sumus: siue iudei siue gentiles: siue
serui siue liberi: et omnes in uno
spũ potati sumus. Nam et corpus nõ
est unũ mẽbrũ sed multa. Si dixerit
pes: q̃m nõ sum manus nõ sum de
corpore: num ideo non est de
corpe? Et si dixerit auris: q̃m nõ sum C
oculus: non sum de corpore: num
ideo nõ est de corpore? Si totum
corpus oculus: ubi auditus? Si autem
auditus: ubi odoratus? Nũc aũt posuit deus
membra unumquodq3 eorum in corpore
sicut voluit. Q̃d si eẽnt oĩa unũ mẽbrũ:
ubi corpus? Nũc aũt multa qdẽ mẽbra:
unũ aũt corpus. Non potest aũt oculus
dicere manui: opera tua nõ indigeo: aut
iterum caput pedibus: nõ estis mihi neces
sarii. Sed multo magis que videntur
membra corporis infirmiora esse:
necessariora sunt. Et que putamus igno
biliora mẽbra eẽ corporis: his honorẽ abũ
dãtiorẽ circũdamus. Et q̃ inhonesta sũt no
stra: abundantiorem honestatem habent.
Honesta aũt nostra nullius egent. Sed D
deus temperauit corpus: ei cui deerat
abũdãtiorẽ tribuẽdo honorem ut nõ sit
scisma in corpore: sed in idipsum pro in
uicem sollicita sint mẽbra. Et si qd patit Roma.8.b. Hebre.4.d.
unũ mẽbrũ: cõpatiũtur oĩa mẽbra. Si
ue gl̃iatur unũ mẽbrũ: cõgaudẽt oĩa mẽbra.
Uos aũt estis corpus christi et mẽbra Ephe.4.d.
de mẽbro. Et quosdã qdẽ posuit deus in
ecclesia: primum apostolos: secundo
prophetas: tertio doctores: deinde
virtutes: exinde gratias curationum:
opitulatiões: gubernatiões: gñra ligua
rum: interptationes sermonũ. Nunqd oẽs
apl̃i? Nunqd oẽs pphete? Nunqd oẽs
doctores? Nunqd oẽs virtutes? Nunqd
oẽs grãm hñt curationũ? Nũqd oẽs lin
guis loquũt? Nũqd oẽs interptant? Emu j.14.a.
lami aũt charismata meliora: et adhuc
excellẽtiorẽ viã vobis demõstro. Cap. 13.

Si linguis hominum loquar A
et angelorum: charitatẽ autem non
habeam: factus sum velut es

κός ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται. ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ. ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ. πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθήσονται, εἴτε γλῶσσαι παύσονται, εἴτε γνῶσις καταργηθήσεται. ἐκ μέρους δὲ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν. ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην. ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα. μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

h. In aliis exemplaribus grecis habetur. καυχήσωμαι. Id est glorier. ut ait beatus Hieronymus super epistola ad galatas capit. 5. uide ibi.

Cap. 14.

Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ θεῷ. οὐδεὶς γὰρ ἀκούει. πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια. ὁ δὲ προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. μείζων γὰρ ὁ προφητεύων, ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύει ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. νυνὶ δὲ ἀδελφοί ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω, ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ. ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα εἴτε αὐλός, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον. καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῶ, τίς

sonans aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam et nouerim mysteria omnia et omnem scientiam: et si habuero omnem fidem ita ut montes transferam: charitatem autem non habuero: nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas: (B) et si tradidero corpus meum ita ut ardeam: charitatem autem non habuero nihil mihi prodest. Charitas patiens est: benigna est. Charitas non emulatur non agit perperam: (sup. 10. d.) non inflatur non est ambitiosa: non querit que sua sunt. Non irritatur: (Phili. 2. c.) non cogitat malum: non gaudet super iniquitate: congaudet autem veritati. Omnia suffert: omnia credit: omnia sperat omnia sustinet. (C) Charitas nunquam excidit. Siue prophetie euacuabuntur siue lingue cessabunt: siue scientia destruetur. Ex parte enim cognoscimus: et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est: euacuabitur quod ex parte est. Cum essem paruulus loquebar ut paruulus: sapiebam ut paruulus: cogitabam ut paruulus. Quando autem (D) factus sum vir: euacuaui que erant paruuli. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. Nunc autem manent fides: spes: charitas: tria hec. Maior autem horum est charitas.

Cap. 14.

(A) Sectamini charitatem: emulamini spiritualia: magis autem ut prophetetis. Qui enim loquitur lingua: non hominibus (sup. 12. d.) loquitur sed deo. Nemo enim audit. Spiritus autem loquitur mysteria. Nam qui prophetat: hominibus loquitur ad edificationem et exhortationem et consolationem. Qui loquitur lingua semetipsum edificat: qui autem prophetat ecclesiam dei edificat. Volo autem omnes vos loqui linguis: magis autem prophetare. Nam maior est qui prophetat quam qui loquitur linguis: nisi forte interpretetur ut ecclesia edificationem accipiat. Nunc autem fratres si venero ad vos linguis loquens: quid vobis prodero: nisi vobis loquar: aut in reuelatione: aut in scientia: aut in prophetia: aut in doctrina. Tamen que sine anima sunt vocem dantia siue tibia: siue cithara: nisi distinctionem sonituum dederit: quomodo scietur id quod canitur aut quod citharizatur. Etenim si incertam vocem det tuba: quis

παρασκευάσεται εἰς πόλεμον. οὕτω καὶ
ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον
λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλού-
μενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. το-
σαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν ἐστὶν ἐν κόσ-
μῳ, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον. ἐὰν οὖν μὴ
εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λα-
λοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρ-
βαρος. οὕτω καὶ ὑμεῖς ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε
πνευμάτων πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλη-
σίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. διόπερ ὁ λαλῶν
γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ἐὰν
γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου
προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι.
τί οὖν ἐστί; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προ-
σεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ. ψαλῶ τῷ πνεύματι,
ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς
τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ
ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐ-
χαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε. σὺ μὲν
γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ᾽ ὁ ἕτερος οὐκ
οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάν-
των ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν. ἀλλ᾽
ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νο-
ός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω,
ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. ἀδελφοί
μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κα-
κίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε.
ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται. ὅτι ἐν ἑτερογλώσ-
σοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λα-
ῷ τούτῳ, καὶ οὐδ᾽ οὕτως εἰσακούσονταί
μου λέγει κύριος. ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς ση-
μεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς
ἀπίστοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις,
ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ
ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες γλώ-
σσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπι-
στοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε. ἐὰν δὲ πάν-
τες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος
ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρί-
νεται ὑπὸ πάντων. καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ
τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ
οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνή-
σει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ θεὸς ὄντως
ἐν ὑμῖν ἐστί. τί οὖν ἐστιν ἀδελφοί; ὅταν
συνέρχησθε ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει,
διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν
ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει, πάντα πρὸς οἰκοδομὴν
γινέσθω. εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ κατὰ δύο,
ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς
διερμηνευέτω. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτής σι-
γάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω, καὶ

parabit se ad bellum? Ita et
vos per linguam nisi manifestum
sermonem dederitis: quomodo scietur id quod dici-
tur? eritis enim in aera loquentes. Tam mul-
ta vtputa genera linguarum sunt in hoc mun-
do: et nihil sine voce est. Si ergo nescie- B
ro virtutem vocis: ero ei cui loquor
barbarus: et qui loquitur mihi barbarus.
Sic et vos quoniam emulatores estis
spirituum ad edificationem ecclesie
querite vt abundetis: et ideo qui loqui-
tur lingua oret vt interpretetur. Nam si
orem lingua: spiritus meus
orat: mens autem mea sine fructu est.
Quid ergo est? Orabo spiritu: orabo
et mente. Psallam spiritu:
psallam et mente. Ceterum si benedixeris
spiritu: quis supplet locum
idiote? Quomodo dicet amen super tuam benedi-
ctionem? Quoniam quid dicas nescit. Nam tu quidem
bene gratias agis: sed alter non
edificatur. Gratias ago deo meo quod omnium
vestrum lingua loquor. Sed
in ecclesia volo quinque verba sensu
meo loqui: vt et alios instruam
quam decem milia verborum in lingua. Fra-
tres nolite pueri effici sensibus: sed mali-
tia paruuli estote: sensibus autem perfecti estote.
In lege enim scriptum est. Quoniam in aliis lin- Esaie. 28. a.
guis et in labijs loquar populo
huic: et nec sic exaudient
me dicit dominus. Itaque lingue in signum C
sunt non fidelibus sed
infidelibus: prophetie autem non infidelibus:
sed fidelibus. Si ergo conueniat
vniuersa ecclesia in vnum et omnes lin-
guis loquantur: intrent autem idiote aut infide-
les: nonne dicent quod insanitis? Si autem omnes
prophetent: intrat autem quis infidelis
vel idiota: conuincitur ab omnibus: diiudicatur
ab omnibus. Occulta enim
cordis eius manifesta fiunt: et
ita cadens in faciem adorabit
deum: pronuncians quod vere deus
in vobis sit. Quid ergo est fratres? Cum
conuenitis vnusquisque vestrum psalmum habet:
doctrinam habet: apocalypsin habet: linguam habet:
interpretationem habet: omnia ad edificationem
fiant. Siue lingua quis loquitur: secundum duos:
aut vt multum tres: et per partes: et vnus
interpretetur. Si autem non fuerit interpres ta-
ceat in ecclesia: sibi autem loquatur: et

τῶ θεῶ. προφῆται δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν,
καὶ οι ἄλλοι διακρινέτωσαν. εὰν δε ἄλλω
ἀποκαλυφθῆ καθημένω, ο πρῶτος σιγάτω.
δύνασθε γαρ καθ ἕνα ἕκαστοι πάντες προ=
φητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, και πάν=
τες παρακαλῶνται. και πνεύματα προφη=
τῶν προφήταις ὑποτάσσεται. ου γαρ ἐσ=
τιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης, ὡς ἐν
πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων. αι γυ=
ναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν.
ου γαρ ἐπιτέτραπται αὐτοῖς λαλεῖν ἀλλ
ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ
δέ τι μαθεῖν ἐθέλουσιν, ἐν οἴκω τοὺς ἰδίους
ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν. αἰσχρὸν γαρ ἐσ=
τὶν ἐν ἐκκλησία γυναιξὶ λαλεῖν. ἢ ἀφ ὑμῶν
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μό=
νους κατήντησεν. εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶ=
ναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω
ὑμῖν, ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί. εἰ δέ τις ἀγ=
νοεῖ, ἀγνοείτω. ὥστε ἀδελφοί μου ζηλοῦτε
τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις
μὴ κωλύετε. πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ
τάξιν γινέσθω. Cap.15.

Γνωρίζω δε ὑμῖν ἀδελφοί τὸ εὐαγγέλι=
ον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρε=
λάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε, δι οὗ καὶ σώζεσ=
θε, τίνι λόγω εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέ=
χετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε. παρέδω=
κα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον,
ὅτι χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν
ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ
ὅτι ἐγήγερται τῆ τρίτη ἡμέρα κατὰ τὰς γρα=
φάς, καὶ ὅτι ὤφθη κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα.
ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς
ἐφάπαξ. ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρ=
τι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν. ἔπειτα ὤφθη ἰα=
κώβω, ἔπειτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. ἔσ=
χατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ τῶ ἐκτρώματι
ὤφθη κἀμοί. ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος
τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσ=
θαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ θεοῦ. χάριτι δὲ θεοῦ εἰμί ὅ εἰμι, καὶ ἡ
χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλ=
λὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπί=
ασα. οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ
σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕ=
τω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.
εἰ δὲ χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐ=
γήγερται, πῶς λέγουσι τινὲς ἐν ὑμῖν ὅτι ἀ=
νάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ ἀνάστα=
σις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερ=
ται. εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν

deo. Prophete autem duo aut tres dicant:
et ceteri diiudicent. Quod si alii
reuelatum fuerit sedenti: prior taceat.
Potestis enim omnes per singulos prophetare: ut omnes discant et omnes D
exhortentur. Et spiritus prophetarum
prophetis subiectus est. Non enim dissensionis est 1.Thi.2.c.
deus sed pacis: sicut et in
omnibus ecclesiis sanctorum doceo. Mulieres in ecclesiis taceant.
Non enim permittitur eis loqui sed
subditas esse: sicut et lex dicit. Si Gene.3.c.
quid autem volunt discere: domi viros suos
interrogent. Turpe est enim
mulieri loqui in ecclesia. An a vobis
verbum dei processit: aut in vos solos
peruenit? Si quis videtur propheta esse
aut spiritualis: cognoscat que scribo
vobis: quia domini sunt mandata. Si quis autem ignorat: ignorabitur. Itaque fratres emulamini
prophetare: et loqui linguis
nolite prohibere. Omnia autem honeste et secundum
ordinem fiant in vobis. Cap.15.

Notum autem vobis facio fratres euangelium A
quod predicaui vobis: quod et accepistis: Galla.2.d.
in quo et statis: per quod et saluamini:
qua ratione predicauerim vobis: si tenetis:
nisi frustra credidistis. Tradidi
enim vobis in primis quod et accepi:
quoniam christus mortuus est pro peccatis
nostris secundum scripturas: et quia sepultus est: et
quia resurrexit tertia die secundum scripturas:
et quia visus est cephe: et post hoc vndecim.
Deinde visus est plus quam quingentis fratribus
simul: ex quibus multi manent vsque adhuc:
quidam autem dormierunt. Deinde visus est ia=
cobo: deinde apostolis omnibus. Nouissime Galla.1.
autem omnium tanquam abortiuo Actu.22.b.
visus est et mihi. Ego enim sum minimus Ephe.3.b.
apostolorum: qui non sum dignus vocari
apostolus: quoniam persecutus sum ecclesiam B
dei. Gratia autem dei sum id quod sum: et
gratia eius in me vacua non fuit: sed
abundantius illis omnibus laboraui.
Non ego autem sed gratia dei
mecum. Siue enim ego siue illi: sic
predicauimus et sic credidistis.
Si autem christus predicatur quod resurrexit a
mortuis: quomodo quidam dicunt in vobis quoniam
resurrectio mortuorum non est? Si autem resur=
rectio mortuorum non est: neque christus resurre=
xit. Si autem christus non resurrexit: inanis est

ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίσ=
τις ὑμῶν. εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ψευδο
μάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κα=
τὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστὸν ὃν οὐκ
ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται.
εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς
ἐγήγερται. εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, μα
ταία ἡ πίστις ὑμῶν. ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτί=
αις ὑμῶν. ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ
ἀπώλοντο. εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσ
μὲν ἐν Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων
ἀνθρώπων ἐσμέν. νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερ=
ται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγέ
νετο. ἐπειδὴ γὰρ δι᾽ ἀνθρώπου ὁ θάνατος
καὶ δι᾽ ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ὥσπερ
γὰρ ἐν τῷ ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕ
τω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσον
ται. ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι. ἀπαρ=
χὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ πα
ρουσίᾳ αὐτοῦ. εἶτα τὸ τέλος ὅταν παραδῷ
τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν κα=
ταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν
καὶ δύναμιν. δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄ=
χρις οὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ
τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἔσχατος ἐχθρὸς καταρ
γεῖται ὁ θάνατος. πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ
τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάν=
τα ὑποτέτακται, δηλονότι ἐκτὸς τοῦ ὑπο
τάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ὅταν δὲ ὑποταγῇ
αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑ=
ποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάν
τα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. ἐπεὶ
τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν
νεκρῶν. εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί
καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν. τί καὶ
ἡμεῖς κινδυνεύομεν κατὰ πᾶσαν ὥραν. καθ
ἡμέραν ἀποθνήσκω νὴ τὴν ὑμετέραν καύ=
χησιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡ
μῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν ἐ=
φέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγεί
ρονται. φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀ
ποθνήσκομεν. μὴ πλανᾶσθε. φθείρουσιν ἤθη
χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. ἐκνήψατε δικαίως
καὶ μὴ ἁμαρτάνετε. ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τι
νὲς ἔχουσι. πρὸς ἐντροπὴν ὑμῶν λέγω.
ἀλλ᾽ ἐρεῖ τις. πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί.
ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται. ἄφρον σὺ
ὃ σπείρεις οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀ=
ποθάνῃ. καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ
γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κό=
κκον, εἰ τύχοι σίτου, ἤ τινος τῶν λοι=
πῶν. ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶ=

predicatio nostra: inanis et fides
vestra. Inuenimur autē et falsi testes
dei: qm̄ testimonium diximus aduersus
deum q̄ suscitauerit christum: quē non
suscitauit si mortui non resurgunt.
Nā si mortui nō resurgūt: neqʒ christ⁹
resurrexit. Q̄d si christus nō resurrexit
vana est fides vestra. Adhuc ei estis in
pctis vr̄is. Ergo et q̄ dormierūt in xp̄o
perierūt. Si in hac vita tm̄ in xp̄o spe
rātes sumus: miserabiliores sum⁹ oibus
hoibus. Nunc aūt christus resurrexit
a mortuis primitie dormientium:
quoniam quidem per hominem mors
et p̄ hoiē resurrectio mortuorū. Et sicut
in adam omnes moriuntur: ita
et in christo omnes viuificabuntur.
Unusquisqʒ aūt in suo ordine: primitie
xp̄s. Deinde hi qui sunt christi q̄ in ad
uētu ei⁹ crediderūt. Deīde finis cū tra
diderit regnū deo et patri: cum euacua
uerit omnem principatum et potestatem
et v̄tutē. Opʒ autem illum regnare do
nec ponat omnes inimicos sub
pedib⁹ ei⁹. Nouissime aūt inimica de=
mors. Oīa enim subiecit sub [struetur
pedibus eius. Cum autē dicat omnia
subiecta sunt ei: sine dubio p̄ter eū q̄
subiecit ei oīa. Cū autē subiecta fuerit
illi omnia: tunc et ipse filius subiectus
erit illi qui subiecit sibi omnia:
vt sit deus oīa in oibus. Alioquin
quid facient qui baptizantur pro [vt q̄d
mortuis? Si oino mortui nō resurgūt:
et baptizantur pro illis? Ut quid et
nos periclitamur oī hora? Quottidie
morior per vestrā gloriam fratres:
quā habeo in xp̄o iesu dn̄o nostro.
Si s̄m hoiē ad bestias pugnaui ephe
si: q̄d mihi prodest si mortui nō resur=
gūt. Mādućem⁹ et bibam⁹ cras eī mo
riemur. Nolite seduci. Corrūpūt mores
bonos colloquia mala. Euigilate iuste:
et nolite peccare. Ignorātiā eī dei q̄=
dā hn̄t. Ad reuerentiam vobis loquor.
Sʒ dicit aliqs. Quō resurgunt mortui?
Quali aūt corpore venient. Insipiēs tu
q̄d seminas non viuificat nisi pri⁹ mo
riat. Et quod seminas: non corpus
q̄d futuꝝ est seminas: sed nudū granū:
vt puta tritici aut alicuius ceterorum.
Deus autem dat illi corpus

C

Coll. 1. c.
1. Thes. 4. d

ps. 109.

D

r. Per vestram gloriam: est modus iurandi in greco.

Esaie. 22. d. et. 56. d.

καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμά-
των τὸ ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα σάρξ ἡ αὐτὴ
σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ
σάρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ
πτηνῶν. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώμα-
τα ἐπίγεια. ἀλλ᾽ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανί-
ων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ἄλλη
δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ
ἄλλη δόξα ἀστέρων. ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος
διαφέρει ἐν δόξῃ. οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις
τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται
ἐν ἀφθαρσίᾳ. σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρε-
ται ἐν δόξῃ. σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται
ἐν δυνάμει. σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγεί-
ρεται σῶμα πνευματικόν. ἔστι σῶμα ψυχι-
κόν, καὶ ἔστι σῶμα πνευματικόν. οὕτω καὶ
γέγραπται. ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἀ-
δὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἔσχατος ἀδὰμ εἰς
πνεῦμα ζωοποιοῦν. ἀλλ᾽ οὐ πρῶτον τὸ
πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ
πνευματικόν. ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς
χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ κύριος ἐξ
οὐρανοῦ. οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χο-
ϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος τοιοῦτοι καὶ οἱ
ἐπουράνιοι. καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰ-
κόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα
τοῦ ἐπουρανίου. τοῦτο δέ φημι ἀδελφοί,
ὅτι σάρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονο-
μῆσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφ-
θαρσίαν κληρονομεῖ. ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν
λέγω. πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάν-
τες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφ-
θαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι. σαλπίσει
γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι,
καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. δεῖ γὰρ τὸ φθαρ-
τὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ
θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ὅταν
δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσί-
αν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασί-
αν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος.
κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. ποῦ σου θά-
νατε τὸ κέντρον, ποῦ σου ἅδη τὸ νῖκος. τὸ
δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύ-
ναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος. τῷ δὲ θεῷ χά-
ρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρί-
ου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. ὥστε ἀδελφοί μου
ἀγαπητοί ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι
περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάν-
τοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κε-
νὸς ἐν κυρίῳ. Cap.16.

Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους
ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς γα-
λατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. κατὰ μί-

sicut vult: et unicuique seminum
proprium corpus. Non omnis caro eadem E
caro: sed alia hominum: alia
pecorum: alia volucrum: alia autem piscium.
Et corpora celestia: et corpora
terrestria. Sed alia quidem celestium
gloria: alia autem terrestrium. Alia
claritas solis: alia claritas lune: et
alia claritas stellarum. Stella enim a stella
differt in claritate: sic et resurrectio
mortuorum. Seminatur in corruptione: surget
in incorruptione. Seminatur in ignobilitate:
surget in gloria. Seminatur in infirmitate: sur
get in virtute. Seminatur corpus animale: sur- 1.Cor.9.b.
get corpus spirituale. Si est corpus anima- Galla.6.b.
le: est et spirituale: sicut
scriptum est. Factus est primus homo adam Gene.2.b.
in animam viventem: novissimus adam in F
spiritum vivificantem. Sed non prius quod
spirituale est: sed quod animale: deinde quod
spirituale. Primus homo de terra
terrenus: secundus homo de
celo celestis. Qualis terrenus: tales et ter
reni: et qualis celestis tales et
celestes. Igitur sicut portavimus imagi-
nem terreni: portemus et imaginem
celestis. Hoc autem dico fratres:
quia caro et sanguis regnum dei possidere
non possunt: neque corruptio incorrupte
lam possidebit. Ecce mysterium vobis
dico. Omnes quidem resurgemus: sed non omnes
immutabimur: in momento: in ictu oculi:
in novissima tuba. Canet G
enim tuba: et mortui resurgent incorrupti
et nos immutabimur. Oportet enim corrupti
bile hoc induere incorruptionem: et
mortale hoc induere immortalitatem. Cum
autem
mortale hoc induerit immortalitatem:
tunc fiet sermo qui scriptus est.
Absorpta est mors in victoria. Ubi est Osee.13.d.
mors victoria tua: ubi est mors stimulus Heb.2.d.
tuus? Stimulus autem mortis peccatum est: vir
tus vero peccati lex. Deo autem gratias 1.Joh.5.b.
qui dedit nobis victoriam per dominum
nostrum iesum christum. Itaque fratres mei
dilecti stabiles estote: et immobiles
abundantes in omni opere domini semper:
scientes quod labor vester non est inanis
in domino. Cap.16.

De collectis autem que fiunt in sanctos A
sicut ordinavi in ecclesiis galatie:
ita et vos facite per unam

Alia litera greca habet πάντες μὲν οὖν κοιμηθησόμεθα ἀλλ᾽ οὐ πάντες ἀλλαγησόμεθα. Id est omnes quidem igitur dormiemus: sed non omnes immutabimur. Vide de hoc beatum Hieronymum in epistola ad Minerium et Alexandrum de resurrectione carnis.

αν σαββάτων. έκαστος υμών παρ εαυτώ τι θέτω θησαυρίζων ότι εάν ευοδώται, ίνα μη όταν έλθω τότε λογίαι γίνονται. όταν δε παραγένωμαι, ους εάν δοκιμάσητε δι επιστολών, τούτους πέμψω απενεγκείν την χάριν υμών εις ιερουσαλήμ. εάν δε η άξιον του καμέ πορεύεσθαι, συν εμοί πορεύσονται. ελεύσομαι δε προς υμάς όταν μακεδονίαν διέλθω. μακεδονίαν γαρ διέρχομαι προς υμάς δε τυχόν παραμενώ, η και παραχειμάσω, ίνα υμείς με προπέμψητε ου εάν πορεύωμαι. ου θέλω γαρ υμάς άρτι εν παρόδω ιδείν. ελπίζω δε χρόνον τινά επιμείναι προς υμάς, εάν ο κύριος επιτρέπη. επιμενώ δε εν εφέσω έως της πεντηκοστής. θύρα γαρ μοι ανέωγε μεγάλη και ενεργής, και αντικείμενοι πολλοί. εάν δε έλθη τιμόθεος, βλέπετε ίνα αφόβως γένηται προς υμάς. το γαρ έργον κυρίου εργάζεται ως και εγώ. μη τις ουν αυτόν εξουθενήσει. προπέμψατε δε αυτόν εν ειρήνη, ίνα έλθη προς με. εκδέχομαι γαρ αυτόν μετά των αδελφών. περί δε απολλώ του αδελφού πολλά παρεκάλεσα αυτόν ίνα έλθη προς υμάς μετά των αδελφών, και πάντως ουκ ην θέλημα ίνα νυν έλθη. ελεύσεται δε όταν ευκαιρήση. γρηγορείτε, στήκετε εν τη πίστει, ανδρίζεσθε, κραταιούσθε, πάντα υμών εν αγάπη γινέσθω. παρακαλώ δε υμάς αδελφοί, οίδατε την οικίαν στεφανά ότι εστίν απαρχή της αχαΐας, και εις διακονίαν τοις αγίοις έταξαν εαυτούς, ίνα και υμείς υποτάσσησθε τοις τοιούτοις, και παντί τω συνεργούντι και κοπιώντι. χαίρω δε επί τη παρουσία στεφανά και φορτουνάτου και αχαϊκού, ότι το υμών υστέρημα ούτοι ανεπλήρωσαν. ανέπαυσαν γαρ το εμόν πνεύμα και το υμών. επιγινώσκετε ουν τους τοιούτους. ασπάζονται υμάς αι εκκλησίαι της ασίας. ασπάζονται υμάς εν κυρίω πολλά ακύλας και πρίσκιλλα σύν τη κατ οίκον αυτών εκκλησία. ασπάζονται υμάς οι αδελφοί πάντες. ασπάσασθε αλλήλους εν φιλήματι αγίω. ο ασπασμός τη εμή χειρί παύλου. ει τις ου φιλεί τον κύριον ιησούν χριστόν, ήτω ανάθεμα, μαραναθά. η χάρις του κυρίου ιησού χριστού μεθ υμών. η αγάπη μου μετά πάντων υμών εν χριστώ ιησού. αμήν.

Τέλος της προς κορινθίους πρώτης επιστολής.

sabbati. Unusquisq; vr̃m apud se reponat recōdēs qđ ei bñ placuerit: vt non cū venero tūc collecte fiant. Cū autem pñs fuero: quos ꝓbaueritis p epl'as hos mittam perferre gratiam vr̃am in hierusalē. Qđ si dignū fuerit vt ego eam: mecum ibunt. Veniam aūt ad vos: cum macedoniā ptrāsiero. Nā macedoniam pertrāsibo. Apđ vos āt forsitā manebo: vel ēt hyemabo: vt vos me deducatis quocunq; iero. Nolo ei vos modo in ſporis ma trāsitu videre. Spo ei me aliquātulū tēnere apđ vos: si dñs pmiserit. Permanebo aūt ephesi vsq; ad pentecosten. **B**

Ostiū ei mihi aptū est magnū ⁊ euidēs: ⁊ aduersarij multi. Si āt venerit timotheus: videte vt sine timore sit apđ vos. Opus enim domini operatur sicut et ego. Ne qs ergo illū spernat. Deducite autem illū in pace: vt veniat ad me. Expecto enim illum cum fratribus. De apollo āt frē vobis notū facio: qm multum rogaui eum vt veniret ad vos cū fratribus: et vtiq; non fuit volūtas ei vt nūc veniret. Veniet āt cū ei vacuum fuerit. **C** Vigilate: state in fide: viriliter agite ⁊ confortamini: oia enī vr̃a in charitate fiant. Obsecro aūt vos frēs: nostis domū stephane ⁊ fortunati ⁊ achaici: qm sūt primitie achaie: ⁊ in ministeriū sctōrū ordinauerūt seipos: vt ⁊ vos subditi sitis eiusmodi: ⁊ omni cooperanti ⁊ laboranti. Gaudeo autē in presentia stephane ⁊ fortunati ⁊ achaici: quoniam id qđ vobis deerat: ipsi suppleuerūt. Refecerūt enim et meū spm̄ et vestrū. **D** Cognoscite ergo qui eiusmodi sunt. Salutant vos omnes ecclesie asie. Salutāt vos in domino multum aquila ⁊ prisca cū domestica sua ecclia apđ quos et hospitor. Salutant vos oēs fratres. Salutate inuicem in osculo sancto. Salutatio mea manu pauli. Si qs nō amat dñm nr̃m iesum xp̄m: sit anathema maranatha. Gratia dñi nr̃i iesu christi vobiscū. Charitas mea cū omnibus vobis in christo iesu Amen.

Explicit epistola Pauli ad Corinthios prima.

Incipit prologus in secundam epistolam ad Corinthios.

In secunda ad Corinthios epistola quasi in parte superiori post tribulationum suarum relationes reddit causas quare ad eos secundo non uerit: quoniam non leui mutatione consilij fecisse se asserit: sed ne aduentu suo tristitiam incurreret: cum in peccato permanere discipulos repe- risset. Deinde post agnitos fructus penitentie reconciliat eum ecclesie: quem in prima propter fornicationem a consortio sanctoꝝ iusserat amoueri. Tertio contra pseudoapl'os officij sui dignitatẽ tuetur: et noui testamenti ministros tanto anteire gratia ostendit: quanto euangelium est lege prestanti⁹. Immoratur etiam in causa illa plurimũ quam breuiter in prima contigerat: vt prompto ac libenti animo necessaria presentis vite non habentibus largiantur: et vtilitate spũalis commercij commutent presentia cũ futuris: atq; abundantia sua sanctoꝝ inopiam suppleant: vt vicissim eorum inopia sanctorum abundantia suppleatur. In fine repetit qđ superius contra pseudoapl'os egerat: et iactationem eoꝝ predicationes q; de se gloriosas vel collata antiquitate generis vel catalogo iniuriaꝝ ac periculorum suoru; euacuat. Dicitq; eos operarios subdolos qui ad imitationeʒ sathane transfigurentur in apostolos christi: sub predicationis spe lucra pecuniaria queq; sectantes.

Incipit argumentum.

Post actam a corinthijs penitentiam consolatoriam scribit eis epistolam apostolus a troade p titũ: et collaudãs eos hortatur ad meliora: contristatos quidem eos sed emendatos ostendens.

Explicit argumentum.

Η τοῦ αγίου παύλου πρὸς κο-
ρινθίους δευτέρα επιστολή. Cap. i.
Παῦλος απόστολος ιησοῦ χρισ-
τοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ τιμό
θεος ὁ αδελφός, τῇ εκκλησίᾳ τοῦ
θεοῦ τῇ οὔσῃ εν κορίνθῳ σὺν
τοῖς αγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν εν ὅ-
λῃ τῇ αχαΐᾳ, χάρις υμῖν καὶ ειρήνη ἀπὸ θεοῦ
πατρὸς ημῶν καὶ κυρίου ιησοῦ χριστοῦ. ευ
λογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ημῶν
ιησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οικτιρμῶν καὶ
θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν η
μᾶς επὶ πάσῃ τῇ θλίψει ημῶν, εις τὸ δύνασ
θαι ημᾶς παρακαλεῖν τοὺς εν πάσῃ θλίψει
διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα
αυτοὶ υπὸ τοῦ θεοῦ, ὅτι καθὼς περισσεύει
τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εις ημᾶς, οὕτω
διὰ τοῦ χριστοῦ περισσεύει καὶ η παράκλη
σις ημῶν. είτε δὲ θλιβόμεθα υπὲρ τῆς υμῶν
παρακλήσεως καὶ σωτηρίας τῆς ενεργουμέ
νης εν υπομονῇ τῶν αυτῶν παθημάτων ὧν
καὶ ημεῖς πάσχομεν, καὶ η ελπὶς ημῶν βε-
βαία υπὲρ υμῶν. είτε παρακαλούμεθα, υ-
πὲρ τῆς υμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, ει
δότες ὅτι ὥσπερ κοινωνοί εστε τῶν παθημά
των, οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως. ου γὰρ θέ
λομεν υμᾶς αγνοεῖν αδελφοὶ υπὲρ τῆς θλί
ψεως ημῶν τῆς γενομένης ημῖν εν τῇ ασίᾳ, ὅ
τι καθ᾽ υπερβολὴν εβαρήθημεν υπὲρ δύναμιν

Incipit epl'a b'ti pauli ad Corin
thios secunda. Cap. i.
Paulus apostolus iesu christi A
p voluntatẽ dei et timo-
theus frater ecclesie
dei q̃ est Corinthi cum
oĩbus sanctis q̇ sunt in
vniuersa achaia: gr̃a vobis et pax a dño Ephe. i. a.
p̃re nr̃o et dño iesu christo. Benedict⁹ i.Reg.i.a.
deus et pater domini nostri
iesu christi pater misericordiarum et
deus totius consolationis: q̇ ꝯsolat nos
in oĩ tribulatõe nr̃a: vt possimus et
ipsi ꝯsolari eos q̇ in omni pressura sũt
per exhortationem qua exhortamur et
ipsi a deo: quoniam sicut abundant
passiones christi in nobis: ita et
per christum abundat consolatio
nr̃a. Siue autẽ tribulamur pro vestra B
exhortatiõe et salute: siue cõsolamur p
vestra consolatione: siue exhortamur pro
vestra exhortatione et salute: que operat
tolerantiã earundem passionum quas
et nos patimur: vt spes nr̃a firma sit
pro vobis:
sciẽtes
quoniam sicut socij passionum estis
sic eritis et ꝯsolatiõis. Non enim volumus
ignorare vos frẽs de tribulatione
nostra que fcã est in asia: quoniam
supra modũ grauati sum⁹ supra virtutẽ:

ὥστε ἐξαπορηθῆναι ὑμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. ἀλλ
αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου
ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ᾽ ἑαυ
τοῖς, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νε=
κρούς, ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο
ἡμᾶς καὶ ῥύεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ
ἔτι ῥύσεται, συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑ
πὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώ
πων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐ=
χαριστηθῇ ὑπὲρ ὑμῶν. ἡ γὰρ καύχησις ἡ=
μῶν αὕτη ἐστί, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδή=
σεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ
θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ᾽ ἐν χάριτι
θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισ=
σοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα γρά
φομεν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπι
γινώσκετε. ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐ=
πιγνώσεσθε, καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ
μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμέν, καθάπερ
καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡ=
μῶν ἰησοῦ χριστοῦ. καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθή=
σει ἐβουλόμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότε=
ρον, ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε, καὶ δι᾽ ὑμῶν
ἐλθεῖν εἰς μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ μακε=
δονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προ
πεμφθῆναι εἰς τὴν ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βου
λευόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην.
ἢ ἃ βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵ
να ἡ παρ᾽ ἐμοὶ τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ. πισ=
τὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑ=
μᾶς οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ. ὁ γὰρ τοῦ θε=
οῦ υἱὸς ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι᾽ ἡμῶν
κηρυχθεὶς δι᾽ ἐμοῦ καὶ σιλουανοῦ καὶ τιμο
θέου οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν
αὐτῷ γέγονεν. ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι τοῦ
θεοῦ ἐν αὐτῷ τὸ ναί, καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμήν
τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι᾽ ἡμῶν. ὁ δὲ βεβαιῶν
ὑμᾶς σὺν ἡμῖν εἰς χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς
θεός, ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς
τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρ
δίαις ἡμῶν. ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπι=
καλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμε
νος ὑμῶν οὐκ ἔτι ἦλθον εἰς κόρινθον, οὐχ ὅ
τι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συ=
νεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν. τῇ γὰρ πίστει
ἑστήκατε. Cap. 2.

Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο τὸ μὴ πάλιν ἐν
λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. εἰ γὰρ ἐγὼ
λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων με εἰ
μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ. καὶ ἔγραψα ὑμῖν
τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἐπὶ λύ
πην σχῶ ἀφ᾽ ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐ
πὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑ

ita vt tederet nos etiam viuere. Sed
ipsi in nobisipsis responsum mortis
habuimus: vt non simus fidentes in no
bis: sed in deo qui suscitat mortuos:
qui de tantis periculis nos eripuit
et eruit: in quem speramus quoniam et
adhuc eripiet: adiuuantibus vobis in oratione C
pro nobis: vt ex multarum personis faciei eius
que in nobis est donationis: per multos gratie a
gantur pro nobis. Nam gloria nostra hec
est testimonium conscientie
nostre: quod in simplicitate cordis et sinceritate
dei et non in sapientia carnali: sed in gratia
dei conuersati sumus in hoc mundo: abun
dantius autem ad vos. Non enim alia scribimus
vobis quam que legistis et cognouistis.
Spero autem quod vsque in finem cogno
scetis: sicut et cognouistis nos ex
parte: quia gloria vestra sumus sicut
et vos nostra in die domini nostri
iesu christi. Et hac confidentia
volui prius venire ad vos:
vt secundam gratiam haberetis: et per vos
transire in macedoniam: et iterum a macedo
nia venire ad vos: et a vobis deduci
in iudeam. Cum ergo hoc voluissem D
nunquid leuitate vsus sum?
Aut que cogito secundum carnem cogito: vt
sit apud me est et non non. Fidelis
autem deus: quia sermo noster qui fuit apud vos
non est in illo est et non: sed est in illo est. Dei
enim filius iesus christus qui in vobis per nos
predicatus est per me et siluanum et timotheum
non fuit in illo est et non: sed est in
illo fuit. Quotquot enim promissiones
dei sunt in illo est. Ideo et per ipsum amen
deo ad gloriam vestram. Qui autem confir
mat nos vobiscum in christo: et qui vnxit nos
deus: et qui signauit nos et dedit
pignus spiritus in cordibus
nostris. Ego autem testem deum inuo
co in animam meam: quod parcens
vobis non veni vltra corinthum: non quia
dominamur fidei vestre: sed adiutores
sumus gaudii vestri. Nam fide
statis. Cap. 2.

Statui autem hoc ipsum apud me ne ite= A
rum in tristitia venirem ad vos. Si
enim ego contristo vos: et quis est qui me le=
tificet nisi qui contristatur ex me. Et hoc
ipsum scripsi vobis vt non cum venero tristi
tiam super tristitiam habeam de quibus oportue=
rat me gaudere: confidens in omnibus vobis
quia meum gaudium omnium vestrum

νων ἐστίν. ἐκ γαρ πολλής θλίψεως και συ=
νοχής καρδίας ἔγραψα υμίν διά πολλών
δακρύων, ουχ ίνα λυπηθήτε, αλλά την αγά
πην ίνα γνώτε ην ἔχω περισσοτέρως εις υ=
μάς. ει δε τις λελύπηκεν, ουκ εμέ λελύπη=
κεν, αλλά από μέρους ίνα μη επιβαρώ πάν
τας υμάς. ικανόν τω τοιούτω η επιτιμία αύ
τη η υπό των πλειόνων, ώστε τουναντίον
μάλλον υμάς χαρίσασθαι και παρακαλέ=
σαι, μήπως τη περισσοτέρα λύπη καταπο=
θή ο τοιούτος. διό παρακαλώ υμάς κυρώ=
σαι εις αυτόν αγάπην. εις τούτο γαρ και έ
γραψα ίνα γνω την δοκιμήν υμών, ει εις
πάντα υπήκοοι εστέ. ω δε τι χαρίζεσθε και
εγώ. και γαρ εγώ ει τι κεχάρισμαι, ω κεχά
ρισμαι δι υμάς εν προσώπω χριστού, ίνα
μη πλεονεκτηθώμεν υπό του σατανά. ου
γαρ αυτού τα νοήματα αγνοούμεν. ελθών
δε εις την τρωάδα εις το ευαγγέλιον του
χριστού, και θύρας μοι ανεωγμένης εν κυ=
ρίω, ουκ έσχηκα άνεσιν τω πνεύματι μου
τω μη ευρείν με τίτον τον αδελφόν μου,
αλλά αποταξάμενος αυτοίς, εξήλθον εις
μακεδονίαν. τω δε θεώ χάρις τω πάντοτε
θριαμβεύοντι ημάς εν τω χριστώ, και την
οσμήν της γνώσεως αυτού φανερούντι δι η
μών εν παντί τόπω, ότι χριστού ευωδία εσ
μέν τω θεώ εν τοις σωζομένοις και εν τοις α=
πολλυμένοις. οις μεν οσμή θανάτου εις θά
νατον, οις δε οσμή ζωής εις ζωήν. και προς
ταύτα τις ικανός. ου γαρ εσμέν ως οι λοι=
ποί καπηλεύοντες τον λόγον του θεού, αλλ
ως εξ ειλικρινείας, αλλ ως εκ θεού κατενώ
πιον του θεού εν χριστώ λαλούμεν. Cap.3.

Αρχόμεθα πάλιν εαυτούς συνιστάνειν. ει
μή χρήζομεν ώς τινές συστατικών επι=
στολών προς υμάς, η εξ υμών συστατικών.
η επιστολή ημών υμείς εστέ εγγεγραμμένη
εν ταις καρδίαις ημών γινωσκομένη και α
ναγινωσκομένη υπό πάντων ανθρώπων, φα
νερούμενοι ότι εστέ επιστολή χριστού δι
ακονηθείσα υφ ημών, εγγεγραμμένη ου μέ
λανι αλλά πνεύματι θεού ζώντος, ουκ εν
πλαξί λιθίναις αλλ εν πλαξί καρδίας σαρ=
κικαίς. πεποίθησιν δε τοιαύτην έχομεν διά
του χριστού προς τον θεόν, ουχ ότι ικα=
νοί εσμέν αφ εαυτών λογίσασθαι τι ως εξ ε
αυτών, αλλ η ικανότης ημών εκ του θεού.
ος και ικάνωσεν ημάς διακόνους καινής δια
θήκης, ου γράμματος αλλά πνεύματος. το
γαρ γράμμα αποκτένει, το δε πνεύμα ζω
οποιεί. ει δε η διακονία του θανάτου εν γρά
μμασιν εντετυπωμένη εν λίθοις εγενήθη εν

est. Nã ex mlta tribulatiõe et angustia
cordis scripsi vobis per multas
lachrymas: nõ vt cõtristemini: sed vt
sciatis quã charitatẽ habeã abundantius
in vobis. Si quis aũt cõtristauit me: nõ me
cõtristauit: sed ex pte vt nõ onerẽ omnes
vos. Sufficit illi qui eiusmodi ẽ obiurga
tio hec que fit a pluribus: ita vt ecõtrario
magis donetis et consolemini:
ne forte abũdãtiori tristitia absorbeatur
qui eiusmõi ẽ. Propt quod obsecro vos vt
cõfirmetis in illũ charitatẽ. Ideo enim et
scripsi vobis vt cognoscã experimẽtũ vrm:
an in oib9 obediẽtes sitis. Cui aũt a=
liquid donastis et ego. Nã et ego quod dona
ui si quid donaui ppter vos in psona xpi: vt
non circũueniamur a sathana. Non
enim ignoram9 cogitatiões ei9. Cũ venis=
sem aũt troadem propter euangelium
xpi: et ostiũ mihi aptũ eẽt in domino:
nõ habui requiem spũi meo eo quod
non inuenerim titum fratrem meum:
sed valefaciens eis pfectus sum in
macedoniã. Deo aũt grãs qui semper
triũphat nos in christo iesu: et
odorem noticie sue manifestat per nos
in oi loco: quia xpi bonus odor sumus
deo in his qui salui fiũt et in his qui pere
unt. Alijs quidẽ odor mortis in mor=
tẽ: alijs aũt odor vite in vitam. Et ad
hec quis tã idone9? Nõ enim sum9 sicut plu
rimi adulterantes verbum dei: sed
ex sinceritate sicut ex deo coram
deo in christo loquimur. Cap.3.

Incipim9 iterũ nosmetipsos cõmẽda
re. Aut nũquid egem9 sicut quidã cõ=
mẽdatitijs eplis ad vos: aut ex vobis?
Epla nrã vos estis scripta
in cordibus nostris: que scitur et le
gitur ab omnibus hominibus: ma
nifestati quoniam epistola estis xpi mi
nistrata a nobis et scripta non atra=
mento sed spiritu dei viui: non in
tabulis lapideis sed in tabulis cordis car
nalibus. Fiduciã aũt talẽ habemus per Heb.4.d.
xpm ad deũ: non quod sufficientes
sim9 cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis
sed sufficientia nostra ex deo est. Γ testa
Qui et idoneos nos fecit ministros noui
mẽti: non littera sed spiritu.
Littera enim occidit: spũs aũt viuificat.
Quod si ministratio mortis litteris
deformata in lapidibus fuit in

B

C

D

A

B

δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υ-
ἱοὺς ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον μωϋσέος διὰ
τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν κα-
ταργουμένην, πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακο-
νία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ. εἰ γὰρ ἡ
διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ
μᾶλλον περισσεύσει ἡ διακονία τῆς δικαιο-
σύνης ἐν δόξῃ. καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ
δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει ἕνεκεν τῆς
ὑπερβαλλούσης δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταρ-
γούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μέ-
νον ἐν δόξῃ. ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα
πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα. καὶ οὐ καθάπερ
μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον
ἑαυτοῦ πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς ἰσ-
ραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου, ἀλλ'
ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς
σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγ-
νώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακα-
λυπτόμενον, ὅτι ἐν χριστῷ καταργεῖται. ἀλ-
λ' ἕως σήμερον ἡνίκα ἀναγινώσκεται μωϋ-
σῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται.
ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαι-
ρεῖται τὸ κάλυμμα. ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμα
ἐστίν. οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθε-
ρία. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προ-
σώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι,
τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ
δόξης εἰς δόξαν καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύ-
ματος.

Cap.4.

Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην
καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν, ἀλ-
λ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ
περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ δο-
λοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φα-
νερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς
πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ
εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐσ-
τὶ κεκαλυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος
τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίσ-
των, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισ-
μὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ χρισ-
τοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου.
οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ χριστὸν
ἰησοῦν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑ-
μῶν διὰ ἰησοῦν. ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκό-
τους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρ-
δίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως
τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ ἰησοῦ χρι-
στοῦ. ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀ-
στρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυ-
νάμεως ἦ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. ἐν παν

glia: ita vt nõ possent intẽdere filij
israel in faciem moysi propter
gloriam vultus eius q̃ euacuatur:
quomodo non magis ministratio
spũs erit in gloria. Nam si
ministratio dãnationis i glia est: multo
magis abũdat ministerium iustitie
in gloria. Nã nec glificatũ est C
qd claruit in hac pte propter
excellentem gloriam. Si ei qd euacua
tur p gliã est: multo magis qd manet
in gloria est. Hñtes igr talẽ spem
multa fiducia vtimur. Et non sicut
moyses ponebat velamen super faciẽ Exo.34.d.
suam vt non intẽderet filij israel
in faciem eius qd euacuatur: sed
obtusi sũt sensus eorũ. Vsq3 in
hodiernũ diẽ idipsũ velamẽ in lectione
veteris testamenti manet non reuelatũ: D
qd in xpo euacuatur: sed
vsq3 in hodiernũ diẽ cũ legitur moyses
velamẽ positũ ẽ sup cor eorum.
Cũ ãt ɔuersus fuerit ad deũ: auferet
velamen. Dñs aũt spũs
est. Vbi ãt spũs dñi: ibi libertas.
Nos vero omnes reuelata facie Joh.4.d.
gloriam domini speculantes: in
eandem imaginem transformamur a
claritate in claritatẽ tanq̃ a dñi spiritu.

Cap.4.

Ideo hñtes hanc administrationẽ A
iuxta qd miaz ɔsecuti sum9 nõ d
ficim9 sz abdicam9 occulta dedecoris:
nõ ambulãtes in astutia neq3 adulterã
tes verbum dei: sed in manifestatione
veritatis commendantes nosmetipsos
ad omnem conscientiam hominũ coraz
deo. Qd si etiam opertum est
euãgeliũ nostrũ: in his qui pereunt est
opertum: in quibus deus huius seculi
excecauit mentes infideliuz:
vt non fulgeat eis illuminatio
euangelij glorie christi:
qui est imago dei. xpm
Nõ ei nosmetipsos pdicam9: sed iesuz
dñz nr̃m: nos aũt seruos vr̃os B
p iesuz. Qm̃ de9 q dixit de tenebris
lucẽ splẽdescere: ipse illuxit in cordib9
nostris ad illuminationẽ scientie
claritatis dei in facie christi
iesu. Habem9 ãt thesauz istũ in vasis
fictilib9: vt sublimitas sit virtutis
dei: non ex nobis. In omnibus

τὶ θλιβόμενοι, ἀλλ᾽ οὐ στενοχωρούμενοι. ἀπορούμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐξαπορούμενοι. διωκόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι. καταβαλλόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπολλύμενοι. πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ κυρίου ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ὥστε ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως κατὰ τὸ γεγραμμένον. ἐπίστευσα διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ ἰησοῦ ἐξεγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. τὰ γὰρ πάντα δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν. ἀλλ᾽ εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ᾽ ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ᾽ ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν. μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

Cap. 5.

Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ᾽ ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ᾽ ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου. διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν οὐ διὰ εἴδους. θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ ἴδια τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν.

tribulationem patimur: sed non angustiamur. Aporiamur: sed non destituimur. Persecutionem patimur: sed non derelinquimur. Humiliamur: sed non confundimur. Deiicimur: sed non perimus. Semper mortificationem iesu christi in corpore nostro circumferentes: ut et vita iesu manifestetur in corporibus nostris. C Semper enim nos qui vivimus in mortem tradimur propter iesum: ut et vita iesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur: vita autem in vobis. Habentes autem eundem spiritum fidei: sicut scriptum est. Credidi propter quod locutus sum: Ps. 115. et nos credimus: propter quod et loquimur: scientes quoniam qui suscitavit iesum: et nos cum iesu suscitabit: et constituet vobiscum. Omnia enim propter vos: ut D gratia abundans per multos in gratiarum actione abundet in gloriam dei. Propter quod non deficimus. Sed licet is qui foris est noster homo corrumpatur: tamen is qui intus est renovatur de die in diem. Id enim quod in presenti est momentaneum et leve tribulationis nostre supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis: non contemplantibus nobis que videntur sed que non videntur. Que enim videntur temporalia sunt: que autem non videntur eterna sunt.

Cap. 5.

Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur: A quod edificationem ex deo habemus domum non manufactam: sed eternam in celis. Nam et in hoc ingemiscimus habitationem nostram que de celo est superindui cupientes: si tamen vestiti non nudi inveniamur. Nam et qui sumus in hoc tabernaculo ingemiscimus gravati: eo quod nolumus expoliari: sed supervestiri ut absorbeatur quod mortale est a vita. Qui autem efficit nos in hoc ipsum deus: qui dedit nobis pignus spiritus. Audentes igitur semper et scientes quoniam dum sumus in hoc corpore peregrinamur a domino. B Per fidem enim ambulamus et non per speciem. Audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et presentes esse ad dominum: et ideo contendimus sive absentes sive presentes placere illi. Omnes enim nos manifestari Roma. 14. c oportet ante tribunal christi: ut referat unusquisque propria corporis prout gessit: sive bonum sive malum.

ειδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώ
πους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα. ἐλπί
ζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανε=
ρῶσθαι. οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνο
μεν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυ=
χήσεως ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν
προσώπῳ καυχωμένους καὶ οὐ καρδίᾳ. εἴτε
γὰρ ἐξέστημεν θεῷ, εἴτε σωφρονοῦμεν ὑ=
μῖν. ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ χριστοῦ συνέχει ἡ=
μᾶς κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων
ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον. καὶ ὑ=
πὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑ
αυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθα
νόντι καὶ ἐγερθέντι. ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν
οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα. εἰ δὲ καὶ ἐγ=
νώκαμεν κατὰ σάρκα χριστόν, ἀλλὰ καὶ
νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. ὥστε εἴ τις ἐν χρι=
στῷ καινὴ κτίσις, τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰ=
δοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά. τὰ δὲ πάντα
ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυ
τῷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν
διακονίαν τῆς καταλλαγῆς. ὡς ὅτι θεὸς ἦν
ἐν χριστῷ, κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ,
μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα
αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς
καταλλαγῆς. ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσβεύο=
μεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι᾽ ἡμῶν.
δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θε
ῷ. τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν
ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δι=
καιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ. Cap. 6.

Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ
εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑ
μᾶς. λέγει γάρ. καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου
καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι. ἰδοὺ
νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα
σωτηρίας. μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προ
σκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ἀλλ᾽ ἐν
παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκο=
νοι ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγ
καις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλα
καῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνί
αις, ἐν νηστείαις, ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν
μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁ
γίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθεί
ας, ἐν δυνάμει θεοῦ. διὰ τῶν ὅπλων τῆς δι=
καιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν. διὰ
δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐ=
φημίας. ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς. ὡς ἀγνοού
μενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι. ὡς ἀποθνήσκον
τες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν. ὡς παιδευόμενοι καὶ
μὴ θανατούμενοι. ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ
δὲ χαίροντες. ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ
πλουτίζοντες. ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ
πάντα κατέχοντες. τὸ στόμα ἡμῶν ἀ=

Scientes ergo timorē dñi hominibus
suademus: deo autē manifesti sumus. Spe
ro autē τ in cōsciētijs vr̄is manifestos nos eē.
Nō iterum cōmēdamus nos C
vobis: sed occasionē damus vobis gloriā
di pro nobis: vt habeatis ad eos qui in
facie gloriant τ non in corde. Siue
enim mēte excedimus deo: siue sobrij sumus
vobis: charitas enim xp̄i vrget nos:
estimantes hoc: qm̄ si vnus pro oibus
mortuus est: ergo oēs mortui sūt. Et pro
oibus mortuus ē xp̄s: vt et qui viuūt iā nō
sibi viuant: sed ei qui pro ipsis mortuus
est τ resurrexit. Itaqȝ nos ex hoc
neminē nouimus sȝ carnē. Et si cognoui
mus sȝ carnē christum: sed
nūc iā nō nouimus. Si qua ergo in xp̄o D
noua creatura: vetera trāsierūt: ecce Esa. 43. c.
facta sunt oia noua. Omnia autem Apoc. 21. a.
ex deo qui nos reconciliauit sibi
per christum: τ dedit nobis
ministeriū recōciliatōis. Quoniā quidē deus e
rat in xp̄o mundū reconcilians sibi:
non reputans illis delicta
ipsorum: τ posuit in nobis verbum
recōciliatiōis. Pro xp̄o ergo legatione
fūgimur: tanq̄ deo exhortāte per nos.
Obsecramus pro xp̄o: recōciliamini deo.
Eum qui non nouerat pctm̄: pro nobis
peccatū fecit: vt nos efficeremur iustitia
dei in ipso. Cap. 6.

Adiuuātes autē exhortamur ne A
in vacuū gratiam dei recipiatis.
Ait enim. Tpe accepto exaudiui te: Esa. 49. b.
τ in die salutis adiuui te. Ecce
nūc tēpus acceptabile: ecce nunc dies
salutis. Nemini dantes vllā offensionē
vt nō vituperet ministeriū nr̄m: sed in 1. Cor. 4. a
oibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei mi Infra. 11. c.
nistros in multa patiētia: in tribulatiōibus: Thim. 3. c.
in necessitatibus: in angustijs: in plagis: in
carceribus: in seditiōibus: in laboribus: in
vigilijs: in ieiunijs: in castitate: in scia: in
lōganimitate: in suauitate: in spū sācto:
in charitate nō ficta: in verbo veritatis
in virtute dei. Per arma iustitie:
a dextris et a sinistris. Per B
gliā τ ignobilitatē: per infamiā τ bonā fa
mā. Ut seductores: et veraces: sicut qui i
gnoti: τ cogniti. Quasi morientes:
τ ecce viuimus. Ut castigati τ
non mortificati: quasi tristes: semper
autē gaudētes: sicut egētes: multos autē
locupletātes: tanq̄ nihil hn̄tes: τ
omnia possidentes. Os nostrum

νέωγε πρὸς ὑμᾶς κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡ-
μῶν πεπλάτυνται. οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν,
στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν.
τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν ὡς τέκνοις λέγω,
πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. μὴ γίνεσθε ἑτεροζυ-
γοῦντες ἀπίστοις. τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύ-
νῃ καὶ ἀνομίᾳ. τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς
σκότος. τίς δὲ συμφώνησις χριστῷ πρὸς
βελιάλ. ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου.
τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώ-
λων. ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστὲ ζῶντος, κα-
θὼς εἶπεν ὁ θεός. ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ
ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ
αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός. διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέ-
σου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε λέγει κύριος, καὶ
ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε, κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑ-
μᾶς, καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔ-
σεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύ-
ριος παντοκράτωρ. Cap. 7.

Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας ἀ-
γαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ
παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος,
ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ. χω-
ρήσατε ἡμᾶς. οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐ-
φθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. οὐ
πρὸς κατάκρισιν λέγω. προείρηκα γὰρ ὅτι
ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναπο-
θανεῖν καὶ συζῆν. πολλή μοι παρρησία πρὸς
ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν.
πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύο-
μαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, καὶ
γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς μακεδονίαν, οὐδε-
μίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἐν
παντὶ θλιβόμενοι. ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φό-
βοι. ἀλλ᾽ ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς πα-
ρεκάλεσεν ἡμᾶς ἐν τῇ παρουσίᾳ τίτου. οὐ
μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ
ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ᾽ ὑμῖν, ἀ-
ναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν
ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐ-
μοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ὅτι εἰ καὶ ἐ-
λύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλο-
μαι. εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπι-
στολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑ-
μᾶς, νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ᾽
ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν. ἐλυπή-
θητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημι-
ωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη
μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κα-
τεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κα-
τὰ θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειρ-
γάσατο ἐν ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπο-
λογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον,

patet ad vos o corinthii: cor nostrum C
dilatatum est. Non angustiamini in nobis:
angustiamini autem in visceribus vestris.
Eandem autem habentes remunerationem tanquam filiis
dico dilatamini et vos. Nolite iugum du
cere cum infidelibus. Que enim participatio iusti Eccle. 13. c.
tie cum iniquitate? aut que societas luci ad Gala. 5. a.
tenebras? Que autem conventio christi ad Actu. 15. a.
belial? Aut que pars fideli cum infideli?
Qui autem consensus templo dei cum idolis? D
Vos enim estis templum dei vivi: sicut 1. Cor. 3. c.
dicit deus. Quoniam inhabitabo in illis et et. 6. d.
inambulabo inter eos: et ero illorum deus: et Leui. 26. g.
ipsi erunt mihi populus. Propter quod exite Esaie. 52. c.
de medio eorum et separamini dicit dominus: et
immundum ne tetigeritis: et ego recipiam vos:
et ero vobis in patrem: et vos eritis
mihi in filios et filias: dicit dominus
omnipotens. Cap. 7.

Has ergo habentes promissiones charis A
simi mundemus nos ab
omni inquinamento carnis et spiritus:
perficientes sanctificationem in timore dei. Ca
pite nos. Neminem lesimus neminem corrupi
mus: neminem circumvenimus. Non
ad condemnationem vestram dico. Prediximus enim
quod in cordibus nostris estis ad commoriendum
et ad convivendum. Multa mihi fiducia est a
pud vos: multa mihi gloriatio pro vobis.
Repletus sum consolatione: superabundo
gaudio in omni tribulatione nostra. Nam et
cum venissemus in macedoniam: nullam
requiem habuit caro nostra: sed omnem tribu B
lationem passi sumus. Foris pugne: intus timo
res. Sed qui consolatur humiles: consolatus
est nos deus in adventu titi. Non
solum autem in adventu eius: sed etiam
in consolatione qua consolatus est in vobis: re
ferens nobis vestrum desiderium:
vestrum fletum: vestram emulationem pro me:
ita ut magis gauderem. Quoniam et si contri
stavi vos in epistola: non me penitet.
Et si peniteret videns quod epistola
illa et si ad horam vos contristavit: C
nunc gaudeo: non quia contristati estis: sed
quia contristati estis ad penitentiam. Contri
stati enim estis secundum deum: ut in nullo detrime
tum patiamini ex nobis. Que enim secundum deum 1. Pe. 2. c.
tristitia est penitentiam in salutem stabilem opera Iaco. 5. c.
tur: seculi autem tristitia mortem operatur.
Ecce enim hoc ipsum secundum
deum contristari vos quantam in vobis operatur
sollicitudinem: sed defensionem:
sed indignationem: sed timorem:

ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ᾽ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγματι. ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ᾽ ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ἡμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ᾽ ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν. Cap. 8.

Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν ἀδελφοί τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς μακεδονίας, ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἁπλότητος αὐτῶν. ὅτι κατὰ δύναμιν μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι, μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους δέξασθαι ἡμᾶς. καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, ἀλλ᾽ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ἀλλ᾽ ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε πίστει καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. οὐ κατ᾽ ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι δι᾽ ὑμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι. τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις ὑμῖν δὲ θλίψις, ἀλλ᾽ ἐξ ἰσότητος ἐν τῷ νῦν

sed desiderium: sed emulationem: sed vindictam. In omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negocio. Igitur et si scripsi vobis: non propter eum qui fecit iniuriam: nec propter eum qui passus est: sed ad manifestandam sollicitudinem nostram quam habemus pro vobis coram deo. Ideo consolati sumus. In consolatione autem nostra abundantius magis gavisi sumus super gaudio titi: quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis. Et si quid apud illum de vobis gloriatus sum: non sum confusus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus: ita et gloriatio nostra que fuit ad titum veritas facta est. Et viscera eius abundantius in vobis sunt: reminiscentis omnium vestrum obedientiam: quomodo cum timore et tremore excepistis illum. Gaudeo quod in omnibus confido in vobis. Cap. 8. D

Notam autem facimus vobis fratres gratiam dei que data est in ecclesiis macedonie: et quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudii ipsorum fuit: et altissima paupertas eorum abundavit in divitias simplicitatis eorum. Quia secundum virtutem testimonium illis reddo: et supra virtutem voluntarii fuerunt cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii quod fit in sanctos. Et non sicut speravimus: sed semetipsos dederunt primum domino: deinde nobis per voluntatem dei: ita ut rogaremus titum ut quemadmodum cepit ita et perficiat in vobis etiam gratiam istam. A

Sed sicut in omnibus abundatis fide et sermone et scientia et omni sollicitudine: et insuper et charitate vestra in nos: ut et in hac gratia abundetis. Non quasi imperans dico: sed per aliorum sollicitudinem etiam vestre charitatis ingenium bonum comprobans. Scitis enim gratiam domini nostri iesu christi: quoniam propter vos egenus factus est cum esset dives: ut illius inopia vos divites essetis. Et consilium in hoc do. Hoc enim vobis utile est: qui non solum facere sed velle cepistis ab anno priore. Nunc vero et facto perficite: ut quemadmodum promptus est animus voluntatis: ita sit et perficiendi ex eo quod habetis. Si enim voluntas prompta est: secundum id quod habet accepta est: non secundum id quod non habet. Non enim ut aliis sit remissio vobis autem tribulatio: sed ex equalitate in presenti B

Roma.10.c
Iaco.1.a.

καιρῷ, τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, καθὼς γέγραπται. ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασε, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησε. χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν, σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ὑμῶν. στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. εἴτε ὑπὲρ Τίτου κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός, εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν. Cap. 9.

Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοί ἐστι τὸ γράφειν ὑμῖν. οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, μήπως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως. ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν. τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. δυνατὸς δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντο=

tempore: vestra abundantia illorum inopiam suppleat: ut et illorum abundantia vestre inopie sit supplementum: ut fiat equalitas sicut scriptum est. Qui multum non abundavit: et qui modicum non minoravit. (C) (Exo.16.d.) Gratias autem ago deo qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde Titi: quoniam exhortationem quidem suscepit: sed cum sollicitior esset: sua voluntate profectus est ad vos. Misimus etiam cum illo fratrem nostrum: cuius laus est in evangelio per omnes ecclesias. Non solum autem: sed et ordinatus est ab ecclesiis comes peregrinationis nostre in hanc gratiam que ministratur a nobis ad domini gloriam et hoc ne destinatam voluntatem nostram. Devitantes quis nos vituperet in hac plenitudine que ministratur a nobis in domini gloriam. (D) Providemus enim bona non solum coram deo: sed etiam coram hominibus. (Roma.12.d) Misimus autem cum illis fratrem nostrum quem probavimus in multis sepe sollicitum esse: nunc autem multo sollicitiorem: confidentia multa in vos: sive pro Tito qui est socius meus et in vobis adiutor: sive fratres nostri apostoli ecclesiarum gloriae christi. Ostensionem ergo que est charitatis vestre et nostre glorie pro vobis: in illos ostendite in faciem ecclesiarum. Cap. 9.

Nam de ministerio quod fit in sanctos: ex abundanti est mihi scribere vobis. (A) Scio enim promptum animum vestrum pro quo de vobis glorior apud Macedones: quoniam et Achaia parata est ab anno preterito: et vestra emulatio provocavit plurimos. Misimus autem fratres ut ne quod gloriamur de vobis evacuetur in hac parte: ut quemadmodum dixi parati sitis: ne cum venerint Macedones mecum et invenerint vos imparatos: erubescamus nos ut non dicamus vos in hac substantia. (B) Necessarium ergo existimavi rogare fratres ut preveniant ad vos: et preparent repromissam benedictionem hanc paratam esse: sic quasi benedictionem: non quasi avariciam. Hoc autem dico. Qui parce seminat: parce et metet: et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et metet. Unusquisque prout destinavit in corde suo: non ex tristitia aut ex necessitate. (C) Hilarem enim datorem diligit deus. (Eccl.35.b.) Potens est autem deus omnem gratiam abundare facere in vobis: ut in omnibus sp

τε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε
εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· καθὼς γέγραπται. ἐσ
κόρπισεν ἔδωκε τοῖς πένησιν ἡ δικαιοσύνη
αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ὁ δὲ ἐπιχορη-
γῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶ
σιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι τὸν σπόρον ὑ
μῶν, καὶ αὐξήσαι τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύ-
νης ὑμῶν, ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν
ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐ-
χαριστίαν τῷ θεῷ. ὅτι ἡ διακονία τῆς λει-
τουργείας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσανα-
πληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ
καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστι-
ῶν τῷ θεῷ διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύ
της, δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς
ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
χριστοῦ, καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐ
τούς καὶ εἰς πάντας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ
ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλ
λουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. χάρις δὲ
τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.
Αὐτὸς δὲ ἐγὼ παῦλος παρακα Cap. 10.
λῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραότητος καὶ ἐπιει-
κείας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν
ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς.
δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποι
θήσει ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς
λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περι-
πατοῦντας. ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ
κατὰ σάρκα στρατευόμεθα. τὰ γὰρ ὅπλα
τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυ-
νατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων,
λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα
ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ,
καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπα
κοὴν τοῦ χριστοῦ, καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκ-
δικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑ-
μῶν ἡ ὑπακοή. τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ
τις πέποιθεν ἑαυτῷ χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λο
γιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς
χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς χριστοῦ. ἐάν τε
γὰρ καὶ περισσότερον τι καυχήσωμαι περὶ
τῆς ἐξουσίας ἡμῶν ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῖν
εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν,
οὐκ αἰσχυνθήσομαι. ἵνα δὲ μὴ δόξω ὡς ἂν
ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν, ὅτι αἱ
μὲν ἐπιστολαί φησί βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ
δὲ παρρησία τοῦ σώματος ἀσθενής καὶ
ὁ λόγος ἐξουθενημένος. τοῦτο λογιζέσ
θω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι'
ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες
τῷ ἔργῳ. οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συ
γκρῖναι ἑαυτούς τισὶ τῶν ἑαυτοὺς συνιστα
νόντων, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς με

omnem sufficientiam hn̄tes abundetis ps.111.
in oē op⁹ bonū: sicut scriptū ē. Disp-
sit: dedit pauperibus: iustitia
eius manet in seculū seculi. Qui aūt
administrat semē seminātí: τ panē ad
māducādū pstabit: et multiplicabit se
mē vrm: et augebit icremēta frugū iusti
tie vre: vt in oībus locupletati abūdetis
i oēz simplicitatē q̄ opaf p nos grarū
actionē dō. Qm̄ ministeriū hui⁹ officij D
non solum supplet
ea que desunt sanctis: sed
etiā abundat per multas grarū actiōes
in dño p pbationē ministerij huius:
glorificantes deum in obedientia
confessionis vestre in euangelio
xpi: τ simplicitate cōicatiōis vre in illos
τ in oēs: τ in ipsoꝝ obsecratione pro
vobis desiderātiū vos pp eminentem
gratiam dei in vobis. Gratias ago
deo sup inenarrabili dono ei⁹. Cap. 10.
Ipse autē ego paulus obsecro A
vos p mansuetudinē τ modestiā
christi: qui in facie quidem
hūilis sū iter vos: absēs aūt cōfido in vo
bis. Rogo aūt vos ne pñs audeā p eā cōfi
dētiā qua existimor audere in quosdam
q̄ arbitrant nos tanq̄ fz carnē ambu
lem⁹. In carne enī ambulantes: non
fm̄ carnem militamus. Nam arma
militie nr̄e nō carnalia sunt: sz potētia
deo ad destructionem munitionum:
cōsilia destruētes τ oēz altitudinem B
extollētē se aduersus scientiam dei:
τ i captiuitatē redigētes oēz itellectū i
obsequiū xpi: τ in pmptu hn̄tes vlcisci
oēz inobediētiā: cū impleta fuerit vestra
obediētia. Que fz faciē sunt videte. Si
qs cōfidit xpi eē: hoc cogitet
iterum apud se: q2 sicut et ipse
christi est: ita et nos. Nam τ si
amplius aliquid gloriatus fuero de
potestate nostra quā dedit nobis dñs
in edificationē τ nō i destructionē vrāz
nō erubescā. Ut aūt nō existimer tanq̄ C
terrere vos per epistolas: quoniā
q̄dē inquiunt eple graues sunt τ fortes:
pñtia aūt corporis infirma τ
sermo contemptibilis. Hoc cogitet
q̄ eiusmodi est: q2 q̄les sumus verbo p
epistolas absentes: tales τ presentes in
facto. Non .n. audem⁹ iserere aut cō
parare nos q̄busdā q̄ seipsos cōmēdant:
sz ipsi in nobis nosmetipsos metientes:

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

τρούμτες, και συγκρίμομτες εαυτούς εαυτοίς
ου συμιούσι. ημείς Δε ουχί εις/τα άμετρα
καυχησόμεθα, αλλά κατά/το μέτρομ/του
καμόμος ου εμέρισεμ ημίμ/ο θεός μέτρου ε=
φικέσθαι άχρι και υμώμ. ου γαρ ως μη εφικ
μούμεμοι εις υμάς υπερεκτείμομεμ εαυτούς.
άχρι γαρ και υμώμ εφθάσαμεμ εμ/τω εναγ
γελίω/του Χριστου, ουκ εις/τα άμετρα καυ
χώμεμοι εμ αλλοτρίοις κόποις. ελπίδα δε έ
χομτες αυξαμομέμης/της πίστεως υμώμ εμ
υμίμ μεγαλυμθήμαι, κατά/τομ καμόμα ημώμ
εις περισσείαμ εις/τα υπερεπέκειμα υμώμ ε=
υαγγελίσασθαι, ουκ εμ αλλοτρίω καμόμι
εις/τα έτοιμα καυχήσασθαι./ο δε καυχώμε=
μος εμ κυρίω καυχάσθω. ου γαρ/ο εαυτόμ
συμιστώμ, εκείμος εστί δόκιμος, αλλ ομ/ο
κύριος συμίστησιμ. Cap.11.

Όφελομ αμείχεσθέ μου μικρόμ/τη αφρο=
σύμη. αλλά και αμέχεσθέ μου. ζηλώ
γαρ υμάς ζήλω θεού. ηρμοσάμημ γαρ υ=
μάς εμί αμδρί παρθέμομ αγμήμ παραστήσαι
/τω Χριστώ. φοβούμαι δε μήπως ως/ο όφις
εύαμ εξηπάτησεμ εμ/τη παμουργία αυτού
ούτω φθαρή/τα μοήματα υμώμ από/της α
πλότητος/της εις/τομ Χριστόμ. ει μέμ γαρ/ο
ερχόμεμος άλλομ ιησούμ κηρύσσει ομ ουκ ε
κηρύξαμεμ, η πμεύμα έτερομ λαμβάμετε ο
ουκ ελάβετε, η ευαγγέλιομ έτερομ ο ουκ ε
δέξασθε, καλώς αμείχεσθε. λογίζομαι γαρ
μηδέμ υστερηκέμαι/τωμ υπέρ λίαμ αποστό=
λωμ. ει δε και ιδιώτης/τω λόγω, αλλ ου/τη
γμώσει. αλλ εμ παμτί φαμερωθέμτες εμ πά
σιμ εις υμάς. η αμαρτίαμ εποίησα εμαυτόμ τα
πειμώμ ίμα υμείς υψωθήτε. ότι δωρεάμ/το
/του θεού ευαγγέλιομ ευηγγελισάμημ υμίμ.
άλλας εκκλησίας εσύλησα λαβώμ οψώμι
ομ προς/τημ υμώμ διακομίαμ, και παρώμ
προς υμάς και υστερηθείς, ου κατεμάρκησα
ουδεμός./το γαρ υστέρημά μου προσαμε
πλήρωσαμ/οι αδελφοί ελθόμτες από μακε=
δομίας, και εμ παμτί αβαρή υμίμ εμαυτόμ
ετήρησα και τηρήσω. εστίμ αλήθεια Χριστού
εμ εμοί, ότι/η καύχησις αύτη ου φραγήσε=
ται εις εμέ εμ/τοις κλίμασι/της αχαΐας. διατί
ότι ουκ αγαπώ υμάς./ο θεός οίδεμ. ο δε ποι
ώ, και ποιήσω, ίμα εκκόψω/τημ αφορμήμ
/τωμ θελόμτωμ αφορμήμ, ίμα εμ ω καυχώμ=
ται ευρεθώσι καθώς και ημείς./οι γαρ τοιού=
τοι ψευδαπόστολοι, εργάται δόλιοι, μετα=
σχηματιζόμεμοι εις αποστόλους Χριστού. και
ου θαυμαστόμ. αυτός γαρ/ο σαταμάς μετα
σχηματίζεται εις άγγελομ φωτός. ου μέγα
ουμ ει και/οι διάκομοι αυτού μετασχηματί=

τ comparantes nosmetipsos nobis.
Nos autem non in immensum Ephe.4.a.
gloriabimur sed sm mensuram Apo.21.c.
regule q̃ mẽsus ẽ nobis de⁹ mẽsurã p
tigẽdi vsq3 ad vos. Nõ ei quasi nõ ptin D
gentes ad vos superextendimus nos.
Vsq3 ad vos ei peruenimus in euãge=
lio xpi: nõ in immensum gloriantes
in alienis laboribus. Spe3 ãt habẽtes
crescentis fidei vestre in
vobis magnificari sm regulam nostra3
i abũdãtia: etiã in illa q̃ vltra vos sũt e=
uangelizare non in aliena regula
in his q̃ preparata sũt gl'iari. Qui aũt glo 1.Cor.1.d
riat in dño glorieẗ. Non ei q̃ seipsum Hiere.9.d.
cõmendat ille probatus est: sed que3
deus commendat. Cap.11.

Vtinã sustineret3 modicũ qd insipiẽ A
tie mee: s3 τ supportate me. Emu
lor ei vos dei emulatiõe: despõdi ei vos
vni viro virginẽ castã exhibere
xpo. Timeo aũt ne sicut serpens
seduxit euam astutia sua:
ita corrũpãẗ sẽsus vrĩ: τ excidãt a sipli=
citate q̃ est in xpo iesu. Nam si
is q̃ venit aliũ xp3 pdicat quẽ nõ pdi=
cauimus: aut alium spũ3 accipitis que3
nõ accepistis: aut aliđ euãgeliũ qđ nõ
recepist3: recte pateremini. Existimo ei
nihil me minus fecisse a magnis apl'is.
Nã τ si iperitus sermone: s3 nõ
scientia. In omnibus aũt manifest⁹ sũ
vobis. Aut nũqd pctm̃ feci meip3 hu=
milians vt vos exaltemini? Qm̃ gratis
euãgeliũ dei euãgelizaui vobis:
alias eccl'ias expoliaui accipiẽs stipẽ=
dium ad ministeriũ vrm: et cum essem
apud vos τ egere3: nulli onerosus fui
Na3 qđ mihi deerat suppleuerunt B
frẽs qui venerunt a macedonia:
τ in omnibus sine onere me vobis
seruaui et seruabo. Est veritas christi
in me: qm̃ hec gloriatio non infringeẗ
in me in regiõibus achaie. Quare?
Quia nõ diligo vos? De⁹ scit. Qđ ãt
facio: τ faciã: vt amputem occasionem
eo2 q̃ volũt occasiõe3: vt in quo gl'iãẗ
inueniaẗ sicut τ nos. Nam eiusmodi
pseudoapl'i st opari subdoli trãsfigurã=
tes se in apostolos christi. Et
nõ mirũ. Ipse ei sathanas tranfigurat
se in angelũ lucis. Nõ est ergo magnũ
si ministri eius transfigurentur

ζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέ-
λος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. πάλιν λέ-
γω, μή τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι. εἰ δὲ μή-
γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μι-
κρόν τι καυχήσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κα-
τὰ κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ ἐν ταύτῃ
τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ
καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχή-
σομαι. ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων
φρόνιμοι ὄντες. ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς
καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβά-
νει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσω-
πον δαίρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡ-
μεῖς ἠσθενήσαμεν. ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, ἐν ἀ-
φροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. ἑβραῖοί εἰσι,
κἀγώ. ἰσραηλῖταί εἰσι, κἀγώ. σπέρμα ἀβρα-
άμ εἰσι, κἀγώ. διάκονοι χριστοῦ εἰσι, παρα
φρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ. ἐν κόποις περισσο-
τέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυ-
λακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλά-
κις. ὑπὸ ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα
παρὰ μίαν ἔλαβον. τρὶς ἐρραβδίσθην. ἅ-
παξ ἐλιθάσθην. τρὶς ἐναυάγησα. νυχθήμερον
ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. ὁδοιπορίαις πολλά-
κις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν,
κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν,
κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κιν-
δύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλ-
φοις. ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις
πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις
πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι, χω-
ρὶς τῶν παρεκτός, ἡ ἐπισύστασίς μου ἡ καθη-
μέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. τίς
ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ. τίς σκανδαλίζεται,
καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι. εἰ καυχᾶσθαι δεῖ,
τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. ὁ θεὸς
καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ οἶ-
δεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ
ψεύδομαι. ἐν δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης ἀρέτα
τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν δαμασκηνῶν
πόλιν πιάσαι με θέλων, καὶ διὰ θυρίδος
ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ
ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Cap. 12.

Καυχᾶσθαι δή, οὐ συμφέρει μοι. ἐλεύσο-
μαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις
κυρίου. οἶδα ἄνθρωπον ἐν χριστῷ πρὸ
ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶ-
δα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θε-
ὸς οἶδεν, ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρί-
του οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρω-
πον, εἴτε ἐν σώματι εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος
οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν
παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ

velut ministri iustitie: quorum finis
erit secundum opera ipsorum. Iterum dico
ne quis me putet insipientem esse. Alioquin
velut insipientem accipite me: ut et ego mo-
dicum quid glorier. Quod loquor non loquor
secundum deum: sed quasi in insipientia in hac
substantia glorie. Quoniam multi C
gloriantur secundum carnem: et ego gloriabor.
Libenter enim suffertis insipientes
cum sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos
in servitutem redigit: si quis devorat: si quis
accipit: si quis extollitur: si quis in faciem vos
cedit. Secundum ignobilitatem dico: quasi nos
infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis au-
det (in insipientia dico) audeo et ego. He-
brei sunt: et ego. Israelite sunt: et ego. Se-
men abrae sunt: et ego. Ministri christi sunt: et 1. Cor. 4. a
ego. (Ut minus sapiens dico) plus ego. In sup. 6. a. 1. Thi. 3. c.
laboribus plurimis: in carceribus abundanti-
us: in plagis supra modum: in mortibus fre-
quenter. A iudeis quinquies quadragenas
una minus accepi. Ter virgis cesus sum:
semel lapidatus sum: ter naufragium feci.
Nocte et die in profundo maris fui. In iti-
neribus sepe: periculis fluminum: periculis la-
tronum: periculis ex genere: periculis ex genti- D
bus: periculis in civitate: periculis in solitu-
dine: periculis in mari: periculis in falsis fra-
tribus. In labore et erumna: in vigiliis
multis. In fame et siti: in ieiuniis 2. The. 3. b.
multis. In frigore et nuditate: preter illa Deute. 25. b
que extrinsecus sunt: instantia mea quotidiana:
sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis
infirmatur: et ego non infirmor. Quis scan-
dalizatur et ego non uror. Si gloriari oportet:
que infirmitatis mee sunt gloriabor. Deus
et pater domini nostri iesu christi scit
qui est benedictus in secula quod non
mentior. Damasci prepositus gentis arete
regis custodiebat civitatem damascenorum ut
me comprehenderet: et per fenestram Act. 9. c.
in sporta dimissus sum per murum: et sic
effugi manus eius. Cap. 12.

Si gloriari oportet: non expedit quidem. Ve- A
niam autem ad visiones et revelationes
domini. Scio hominem in christo ante
annos quatuordecim sive in corpore
sive extra corpus nescio: deus
scit: raptum huiusmodi usque ad tertium
celum. Et scio huiusmodi hominem
sive in corpore sive extra corpus
nescio: deus scit: quoniam raptus est in
paradisum: et audivit arcana verba que

οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοι=
ούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ
καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου. ἐ=
ὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄ
φρων. ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ. φείδομαι δὲ μή
τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀ
κούει τι ἐξ ἐμοῦ. καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀπο
καλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι
σκόλοψ τῇ σαρκί ἄγγελος σατᾶν, ἵνα με
κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ τού=
του τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ
ἀπ' ἐμοῦ, καὶ εἴρηκέ μοι. ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις
μου. ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελει
οῦται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν
ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ
ἡ δύναμις τοῦ χριστοῦ. διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσ
θενείαις, ἐν ὕβρεσιν ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς
ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ χριστοῦ. ὅταν γὰρ
ἀσθενῶ τότε δυνατός εἰμι. γέγονα ἄφρων
καυχώμενος, ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ
γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν
γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων.
εἰ καὶ οὐδέν εἰμι, τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀπο=
στόλου κατείργασται ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπο
μονῇ, ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι.
τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκ
κλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκη=
σα ὑμῶν, χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.
ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν. οὐ
γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀ=
φείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλ
λ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δα=
πανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυ
χῶν ὑμῶν, εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγα=
πῶν, ἧττον ἀγαπῶμαι. ἔστω δέ. ἐγὼ οὐ κα
τεβάρησα ὑμᾶς, ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος,
δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα ὧν ἀπέσταλ
κα πρὸς ὑμᾶς δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑ=
μᾶς. παρεκάλεσα τίτον καὶ συναπέστειλα
τὸν ἀδελφόν. μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς τί=
τος. οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν,
οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι. πάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑ
μῖν ἀπολογούμεθα. κατενώπιον τοῦ θεοῦ ἐν
χριστῷ λαλοῦμεν. τὰ δὲ πάντα ἀγαπη=
τοί ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. φοβοῦμαι
γὰρ μήπως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω
ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε.
μήπως ἔρις, ζῆλοι, θυμοί, ἐρίθειαι, καταλα
λιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι.
μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσει ὁ θεός
μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν

non licet homini loqui. Pro huiusmodi
gloriabor: pro me autem nihil
nisi in infirmitatibus meis. Nam et si
voluero gloriari: non ero insipiens.
Veritatem enim dicam. Parco autem: ne
quis me existimet supra id quod videt in me
aut audit aliquid ex me. Et ne magni= B
tudo revelationum extollat me: datus est
mihi stimulus carnis mee angelus satha=
ne qui me colaphizet. Propter quod
ter dominum rogavi ut discederet
a me: et dixit mihi. Sufficit tibi gratia Marc.3.d
mea. Nam virtus in infirmitate perficitur.
Libenter igitur gloriabor in
infirmitatibus meis ut inhabitet in me
virtus christi. Propter quod placeo mihi in
infirmitatibus meis: in contumeliis: in neces
sitatibus: in persecutionibus: in angustiis pro
christo. Cum enim infirmor: tunc potens sum.
Factus sum insipiens: vos me coegistis. E
go enim a vobis debui commendari. Nihil
enim minus feci ab his qui sunt supra modum a
postoli. Tametsi nihil sum: signa tamen aposto C
latus mei facta sunt super vos in omni patien
tia: in signis et prodigiis et virtutibus.
Quid est enim quod minus habuistis pre ceteris
ecclesiis: nisi quod ego ipse non gravavi
vos? Donate mihi hanc iniuriam.
Ecce tertio hoc paratus sum venire
ad vos et non ero gravis vobis. Non
enim quero que vestra sunt sed vos. Nec enim debent
filii parentibus thesaurizare: sed
parentes filiis. Ego autem libentissime impen=
dam et superimpendar ego ipse pro animabus
vestris: licet plus vos diligens
minus diligar. Sed esto. Ego vos non
gravavi: sed cum essem astutus quos D
dolo vos cepi. Numquid per aliquem eorum
misi ad vos circumveni vos?
Rogavi titum et misi cum illo
fratrem. Numquid titus vos
circumvenit? Nonne eodem spiritu ambulavi=
mus? Nonne eisdem vestigiis? Olim puta=
tis quod excusemus nos apud vos? Coram deo
in christo loquimur. Omnia enim charissimi
propter edificationem vestram. Timeo
enim ne forte cum venero: non quales volo in
veniam vos: et ego inveniar a vobis qualem non Gala.5.d.
vultis: ne forte contentiones: emulationes: a
nimositates: dissensiones: detractiones: su
surrationes: inflationes: seditiones sint inter
vos. Ne iterum cum venero humiliet me de
us apud vos: et lugeam multos

προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἧ ἔπραξαν. Cap.13.

Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. προείρηκα καὶ προλέγω ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὼν νῦν γράφω τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι. ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ. ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. καὶ γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει. ἑαυτοὺς δοκιμάζετε. ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν. εἰ μήτι ἄρα ἀδόκιμοι ἐστέ. ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. εὔχομαι δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ᾽ ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε. ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε. τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. διατοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν, ἣν ἔδωκέ μοι ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν. λοιπὸν ἀδελφοὶ χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Τέλος τῆς πρὸς κορινθίους δευτέρας ἐπιστολῆς.

ex his qui añ peccauerũt: ⁊ nõ egerunt pniã sup imũdicia ⁊ fornicatiõe ⁊ impudicitia quam gesserunt. Cap.13.

Ecce tertio hoc venio ad vos. In ore duorum vel trium testium stabit omne verbum. Predixi enim et pdico vt pñs vobis: et nunc absens his qui ante peccauerunt et ceteris omnibus: qm si venero iterum non parcã. An experimentũ queritis eius q in me loquitur xps? Qui in vobis non infirmatur: sed potens est in vobis. Nam et si crucifixus est ex infirmitate: sed viuit ex virtute dei. Nam et nos infirmi sumus in illo: sed viuemus cum eo ex virtute dei in vobis. Vosmetipsos temptate si estis in fide: ipsi vos probate. An nõ cognoscitis vosmetipsos quia xps iesus in vobis est? Nisi forte reprobi estis. Spero aũt quod cognoscetis: quia nos non sumus reprobi. Oramus aũt deũ vt nihil mali faciatis: non vt nos probati pareamus: sed vt vos quod bonũ est faciatis. Nos aũt vt reprobi simus. Non enim possumus aliquid aduersus veritatem: sed pro veritate. Gaudemus enim qm nos infirmi sumus: vos aũt potentes estis. Hoc et oramus vestram consummationem. Ideo eius hec absens scribo: vt nõ pñs durius agam secundum potestatem quã dñs dedit mihi in edificationẽ et nõ in destructionẽ. De cetero fratres gaudete: perfecti estote: exhortamini: idipsum sapite. Pacẽ habete: et deus pacis et dilectionis erit vobiscum. Salutate inuicẽ in osculo sancto. Salutant vos omnes sancti. Gratia domini nostri iesu christi: et charitas dei: et cõicatio sancti spũs: sit cum omnibus vobis. Amen.

A — Deu.17.b. Mat.18.c. Heb.10.d. Joh.8.c.

B

C

D

Mat.5.a.

Explicit epistola pauli ad Corinthios secunda.

Incipit argumentum in epistolam ad Galatas.

Galate sunt greci. Hi verbum veritatis primum ab apostolo acceperunt: sed post discessum eius temptati sunt a falsis apostolis vt in legem et circuncisionem verterentur. Hos apostolus reuocat ad fidem veritatis: scribens eis ab epheso.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς γαλάτας
επιστολή. Cap. i.

Παύλος απόστολος ουκ απ
ανθρώπων ουδέ δι ανθρώπου
αλλά διά ιησού Χριστού και
θεού πατρός του εγείραντος
αυτόν εκ νεκρών, και οι συν
εμοί πάντες αδελφοί ταις εκκλησίαις της
γαλατίας. χάρις υμίν και ειρήνη από θε=
ού πατρός και κυρίου ημών ιησού Χρι=
στού, του δόντος εαυτόν περί των αμαρτι=
ών ημών, όπως εξέληται ημάς εκ του ενεστώ
τος αιώνος πονηρού κατά το θέλημα του θε
ού και πατρός ημών, ω η δόξα εις τους αι
ώνας των αιώνων αμήν. θαυμάζω ότι ού=
τω ταχέως μετατίθεσθε από του καλέσαν=
τος υμάς εν χάριτι Χριστού εις έτερον ευαγ
γέλιον, ο ουκ εστίν άλλο, ει μή τινές εισίν οι
ταράσσοντες υμάς, και θέλοντες μεταστρέ=
ψαι το ευαγγέλιον του Χριστού. αλλά και
εάν ημείς η άγγελος εξ ουρανού ευαγγε=
λίζηται υμίν παρ ο ευηγγελισάμεθα υμίν,
ανάθεμα έστω. ως προειρήκαμεν και άρτι
πάλιν λέγω. εί τις υμίν ευαγγελίζεται παρ
ο παρελάβετε, ανάθεμα έστω. άρτι γαρ αν
θρώπους πείθω, η τον θεόν. η ζητώ ανθρώ=
ποις αρέσκειν. ει γαρ έτι ανθρώποις ήρεσ=
κον, Χριστού δούλος ουκ αν ήμην. γνωρί=
ζω δε υμίν αδελφοί το ευαγγέλιον το ευαγ
γελισθέν υπ εμού, ότι ουκ εστί κατά άνθρω
πον. ουδέ γαρ εγώ παρ ανθρώπου παρέ=
λαβον αυτό, ούτε εδιδάχθην, αλλά δι απο
καλύψεως ιησού Χριστού. ηκούσατε γαρ
την εμήν αναστροφήν ποτέ εν τω ιουδαϊσ=
μώ, ότι καθ υπερβολήν εδίωκον την εκκλησί
αν του θεού, και επόρθουν αυτήν, και προέ
κοπτον εν τω ιουδαϊσμώ υπέρ πολλούς συ
νηλικιώτας μου εν τω γένει μου, περισσοτέ
ρως ζηλωτής υπάρχων των πατρικών μου
παραδόσεων. ότε δε ευδόκησεν ο θεός ο α=
φορίσας με εκ κοιλίας μητρός μου και καλέ
σας διά της χάριτος αυτού, αποκαλύψαι
τον υιόν αυτού εν εμοί ίνα ευαγγελίζωμαι
αυτόν εν τοις έθνεσι, ευθέως ου προσανεθέ
μην σαρκί και αίματι, ουδέ ανήλθον εις ιε=
ροσόλυμα προς τους προ εμού αποστό=
λους, αλλ απήλθον εις αραβίαν, και πάλιν
υπέστρεψα εις δαμασκόν. έπειτα μετά έτη
τρία ανήλθον εις ιεροσόλυμα ιστορήσαι πέ
τρον, και επέμεινα προς αυτόν ημέρας δεκα
πέντε. έτερον δε των αποστόλων ουκ εί=
δον, ει μή ιάκωβον τον αδελφόν του κυρίου.
α δε γράφω υμίν ιδού ενώπιον του θεού

Incipit epistola beati pauli apostoli
ad Galatas. Cap. i.

Paulus ap̄l's nō ab A
hoibus neq3 per hoiez:
s3 p iesum xp̄m τ
deum p̄rem qui suscitauit
eū a mortuis: et q̄ mecū sūt
omnes fratres ecclesijs
galatie. Gratia vobis et pax a deo
patre τ domino nostro iesu christo:
q̄ dedit semetipsum pro peccatis
nostris: vt eriperet nos de presenti
seculo nequam s̄m voluntatem dei
τ patris nostri: cui est gloria in secula
seculorum amen. Miror q̄ sic
tam cito transferimini ab eo qui
vos vocauit in grāz xp̄i i aliud euāge B
liū: quod nō est aliud: nisi sunt aliqui
qui vos ꝯturbāt: et volunt conuertere
euangelium christi. Sed licet
nos aut angelus de celo euangelizet
vobis p̄terq̄3 qđ euāgelizauimus vobis
anathema sit. Sicut prediximꝰ τ nunc
iterū dico. Si q̄s vob' euāgelizauerit p̄
ter id qđ accepistis: anathema sit. Nō
.n. hoibus suadeo an deo? An q̄ro ho
minibus placere? Si adhuc hoibꝰ pla=
cerē xp̄i seruus nō essem. Notum C
.n. vobis facio frēs euāgeliū qđ euāge
lizatū est a me: q2 nō est s̄m hominē.
Neq3 enim ego ab homine accepi
illud neq3 didici: sed per reuelationez
iesu xp̄i. Audistis enim
ꝯuersationē meā aliquādo in iudaismo
qm̄ supra modū persequebar ecclesiaz
dei: τ expugnabā illā: τ proficiebaz
in iudaismo supra multos coetaneos
meos in gn̄e meo: abūdātius
emulator existens paternarum mearuz
traditionū. Cū āt placuit ei q̄ me segre 1.Co.15.b.
gauit ex vtero matris mee τ vocauit Act.9.a.et 22.b.
p gratiam suam: vt reuelaret
filium suum in me vt euangelizarem
illū in gentibus: ꝯtinuo non acquieui
carni τ sanguini. Neq3 veni hierosoly= D
mā ad antecessores meos apostolos:
sed abij in arabiam: τ iterum
reuersus sū damascū. Deide post ānos
tres veni hierosolymaz videre petrum
τ mansi apud eū diebus quindecim.
Alium aūt apostolorum uidi neminē:
nisi iacobum fratrem domini.
Que āt scribo uobis: ecce coram deo

ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλί=
ματα τῆς συρίας καὶ τῆς κιλικίας. ἤμην δὲ
ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησί=
αις τῆς ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ. μόνον δὲ
ἀκούοντες ἦσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ,
νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν, ἥν ποτέ ἐ=
πόρθει. καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοί τὸν θεόν. Cap. 2.
Ἔπειτα διά δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέ
βην εἰς ἱεροσόλυμα μετά βαρνάβα, συμ
παραλαβὼν καὶ τίτον. ἀνέβην δὲ κατά ἀπο
κάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλι=
ον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι. κατ' ἰδίαν δὲ
τοῖς δοκοῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔ=
δραμον. ἀλλ' οὐδὲ τίτος ὁ σὺν ἐμοί ἕλλην
ὢν ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι. διά δὲ τοὺς πα
ρεισάκτους ψευδαδελφούς οἵτινες παρει=
σῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν
ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς κατα
δουλώσωνται. οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν
τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελί=
ου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. ἀπὸ δὲ τῶν δο=
κούντων εἶναί τι, ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδέν μοι
διαφέρει. πρόσωπον ὁ θεός ἀνθρώπου οὐ
λαμβάνει. ἐμοί γάρ οἱ δοκοῦντες οὐ=
δὲν προσανέθεντο, ἀλλά τοὐναντίον ἰδόν
τες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀ=
κροβυστίας καθὼς πέτρος περιτομῆς. ὁ γάρ
ἐνεργήσας πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περι=
τομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοί εἰς τὰ ἔθνη καὶ γνόν
τες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν μοί ἰάκωβος
καὶ κηφᾶς καὶ ἰωάννης οἱ δοκοῦντες στύ=
λοι εἶναι, δεξιάς ἔδωκαν ἐμοί καὶ βαρνάβᾳ
κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη αὐτοί δὲ εἰς
τὴν περιτομήν. μόνον δὲ τῶν πτωχῶν ἵνα
μνημονεύωμεν. ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτό τοῦ
το ποιῆσαι. ὅτε δὲ ἦλθε πέτρος εἰς ἀντιό=
χειαν, κατά πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι
κατεγνωσμένος ἦν. πρό τοῦ γάρ ἐλθεῖν τι=
νάς ἀπό ἰακώβου, μετά τῶν ἐθνῶν συνήσθι
εν, ὅτε δὲ ἦλθον ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑ=
αυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς, καὶ
συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποί ἰουδαῖ
οι, ὥστε βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑ
ποκρίσει. ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοπο=
δοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου,
εἶπον τῷ πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων. εἰ σὺ
ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνϊκῶς ζῇς καὶ οὐ ἰου
δαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν. ἡ
μεῖς φύσει ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρ=
τωλοί. εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος
ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διά πίστεως ἰησοῦ
χριστοῦ. καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν ἰησοῦν ἐπι=
στεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χρι

qz nō mentior. Deinde ueni in partes
syrie & cilicie. Eram autem
ignotus facie ecclesijs
iudee: que erāt in christo. Tantum autē
auditū hēbāt: qm̄ q̄ pseq̄bat nos aliqñ:
nūc euāgelizat fidē quā aliqñ expugna
bat: & in me clarificabant deū. Cap. 2.
Deinde post annos q̄ttuordeci iterū
ascēdi hierosolymā cū barnaba as
sumpto & tito. Ascēdi autem sz reuela
tionē: & ɔtuli cū illis euangeliuz
qd̄ predico in gētibus. Seorsum autez
his q̄ videbant aliq̄d eē: ne forte in va=
cuū currerē aut cucurrissē. Sz neqz tit9
q̄ mecū erat cū eēt gētilis ɔpulsus ē cir
cūcidi: sz pp subintroductos falsos frēs q̄
subintroierūt explorare libertatē nostram
quā habem9 in xp̄o iesu: vt nos in ser
uitutē redigerēt. Quib9 neqz ad horam
cessim9 subiectiōi: vt veritas euangelij
pmaneat apd̄ vos. Ab his āt q̄ vide=
bant eē aliq̄d q̄les aliqñ fuerit nihil
mea iterest. De9.n. psonā hois non
accipit. Mihi ei q̄ videbāt eē aliq̄d ni
hil ɔtulerunt: sed ecōtra cum vidissent
q̄ creditū est mihi euangeliuz prepucij:
sicut & petro circuncisionis: qui enim
opatus est petro in apostolatū circūci=
siōis: opatus est & mihi iter gētes: & cū
cognouissēt grāz q̄ data ē mihi iacob9
& cephas & iohannes q̄ videbāt colūne
eē: dextras dederūt mihi & barnabe
societatis: vt nos in gentes: ipsi āt in
circūcisionē: tm̄ vt pauperū hoc ip̄z
memores essemus. Qd̄ et sollicit9 fui
facere. Cū āt venisset petr9 an
tiochiam in faciem ei restiti: qz
rep̄hensibilis erat. Pri9 ei q̄z venirēt q̄
dā a iacobo: cū gentibus edebat:
cū āt venissent: subtrahebat & segrega
bat se: timēs eos q̄ ex circūcisiōe erant.
Et simulatiōi ei9 ɔsenserūt ceteri iudei:
ita vt & barnabas ducerēt ab eis i illaz
simulationē. Sz cū vidissē q̄ nō recte
ambularent ad veritatem euangelij:
dixi cephe corā omnibus. Si tu
cū iude9 sis: gētiliter viuis & nō iudai=
ce: quō gētes cogis iudaizare? Nos
natura iudei & nō ex gētib9 peccatores.
Sciētes aūt q̄ nō iustificat homo
ex operibus legis: nisi per fidem iesu
xp̄i. Et nos in christo iesu credimus:
vt iustificemur ex fide christi

A

B

Roma. 2. b
Ephe. 6. b.
Col. 3. d.
Actu. 10. c.
Jaco. 2. b.

C

στοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου. διότι οὐ δι=
καιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ. εἰ
δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὑρέθη
μεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἄρα Χριστὸς ἁ=
μαρτίας διάκονος. μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἃ
κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παρα
βάτην ἐμαυτὸν συνίστημι. ἐγὼ γὰρ διὰ νό=
μου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ
συνεσταύρωμαι. ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ
ἐν ἐμοὶ Χριστός. ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πί
στει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπή=
σαντος με, καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐ=
μοῦ. οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ. εἰ γὰρ
διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρε
ὰν ἀπέθανεν.

Cap. 3.

Ὦ ἀνόητοι γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκηνεν
ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλ=
μοὺς ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη, ἐν ὑμῖν ἐ
σταυρωμένος. τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν
ἀφ' ὑμῶν ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλά=
βετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως. οὕτως ἀνόητοί ἐ=
στε, ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτε
λεῖσθε. τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ εἴ γε εἰκῇ. ὁ οὖν
ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν
δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀ=
κοῆς πίστεως. καθὼς ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ
θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. γι
νώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως οὗτοι εἰσὶν υ
ἱοὶ ἀβραάμ. προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ
πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγε
λίσατο τῷ ἀβραάμ, ὅτι ἐνευλογηθήσονται
ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. ὥστε οἱ ἐκ πίστεως
εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ ἀβραάμ. ὅσοι
γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰ=
σίν. γέγραπται γάρ. ἐπικατάρατος πᾶς ὃς
οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν
τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά.
ὅτι δὲ ἐν τῷ νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ
τῷ θεῷ, δῆλον ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζή=
σεται. ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλ
λ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐ
τοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατά=
ρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατά=
ρα. γέγραπται γάρ. ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρε
μάμενος ἐπὶ ξύλου, ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλο=
γία τοῦ ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ ἰησοῦ, ἵ
να τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβω=
μεν διὰ τῆς πίστεως. κατὰ ἄνθρωπον λέγω
ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐ
δεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. τῷ δὲ ἀβραὰμ
ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ. οὐ λέγει τοῖς σπέρμασιν ὡς ἐπὶ πο
λλῶν ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός καὶ τῷ σπέρματι ὅς ἐ

et nõ ex opibus legis. Propter quod D
ex opib⁹ legis nõ iustificabit̃ oĩs caro.
Q̃d si q̃rẽtes iustificari in xp̃o: iuẽti su
mus et ipsi pctõres: nũquid xp̃s peccati
minister est? Absit. Si enim que
destruxi iterũ hec reedifico: p̃uaricato=
rem me constituo. Ego enim per legem
legi mortuus sũ: vt deo viuã. Christo
cõfix⁹ sũ cruci. Viuo aũt iã nõ ego: viuit
vero in me xp̃s. Q̃d aũt nũc viuo in car
ne: in fide viuo filij dei qui dilexit
me et tradidit seipsũ pro me.
Non abijcio grãm dei. Si enim
per legem iustitia: ergo gratis christus
mortuus est.

Cap. 3.

O Insensati galate: q̃s vos fascina= A
uit nõ obedire veritati? Añ quorũ
oculos xp̃s iesus p̃script⁹ est: et in vo
bis crucifix⁹. Hoc solũ a vob volo di
scere: ex operibus legis spũm accepistis
an ex auditu fidei? Sic stulti estis vt cũ
spũ ceperitis: nũc carne consumamini.
Tanta passi estis sine cã: si tñ sine cã.
Qui ergo tribuit vobis spũz et opatur
virtutes in vobis: ex opibus legis an
ex auditu fidei? Sicut scriptũ ẽ. Abraã Gene. 15. b.
credidit dõ et reputatũ ẽ illi ad iustitiã. Roma. 4. a. Jaco. 2. d.
Cognoscite ergo qr q ex fide sũt: hi sũt
filij abrae. Prouidẽs aũt scriptura qr ex
fide iustificat gentes deus: prenũciauit
abrae quia benedicentur Gene. 22. d.
in te oẽs gentes. Igitur q ex fide sunt:
bñdicentur cũ fideli abraã. Quicunq̃
enim ex opib⁹ legis sũt: sub maledicto sũt. B
Scriptũ est enim. Maledictus omnis qui Deute. 27. d.
nõ pmãserit in oĩb⁹ que scripta sunt in
libro legis vt faciat ea.
Q̃m aũt in lege nemo iustificatur apud
deũ: manifestũ est qr iust⁹ ex fide viuet Abach. 2. a.
Lex autẽ non est ex fide: sed Ro. 10. b. Heb. 10. d.
qui fecerit ea viuet in illis.
Christus nos redemit de maledicto
legis: factus pro nobis maledictũ.
Qr scriptũ est. Maledict⁹ oĩs q pẽdet Deu. 21. d.
in ligno: vt in gentibus benedictio
abrae fieret in christo iesu vt
pollicitationẽ spũs accipiamus
p fidem. Fratres sm hominẽ dico: Hebr. 9. c.
tñ hominis cõfirmatũ testamentũ nemo
spernit aut superordinat. Abrae
dicte sunt promissiones et semini
eius. Nõ dicit et seminib⁹ quasi in mul C
tis: sed q̃si in vno: et semini tuo qui est

στὶ χριστός. τοῦτο δὲ λέγω διαθήκην προκεκυ
ρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν, ὁ μετὰ ἔτη
τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ
ἀκυροῖ εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. εἰ
γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγε
λίας. τῷ δὲ ἀβραὰμ δι᾽ ἐπαγγελίας κεχάρισται
ὁ θεός. τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χά=
ριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθη τὸ σπέρμα ᾧ ἐπή
γγελται διαταγεὶς δι᾽ ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσί
του. ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς
ἐστίν. ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ
θεοῦ. μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυ
νάμενος ζωοποιῆσαι ὄντως ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαι
οσύνη. ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ πάντα ὑπὸ
ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως ἰησοῦ
χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. πρὸ τοῦ ἐλ=
θεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγ
κεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκα
λυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέ
γονεν εἰς χριστὸν ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν.
ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγω
γόν ἐσμεν. πάντες υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστε
ως ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ὅσοι γὰρ εἰς χριστὸν ἐβα
πτίσθητε χριστὸν ἐνεδύσασθε. οὐκ ἔνι ἰουδαί
ος οὐδὲ ἕλλην οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος,
οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ. πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐ
στὲ ἐν χριστῷ ἰησοῦ. εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα
τοῦ ἀβραὰμ σπέρμα ἐστὲ κατ᾽ ἐπαγγελίαν κλη

Ca. 4.

ρονόμοι.
Λέγω δέ. ἐφ᾽ ὅσον χρόνον
ὁ κληρονόμος νήπιος ἐστίν, οὐδὲν διαφέρει
δούλου κύριος πάντων ὤν, ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρό
πους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας
τοῦ πατρός. οὕτως καὶ ἡμεῖς ὅτε ἦμεν νήπιοι ὑ
πὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμέ=
νοι. ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐ
ξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον
ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς
ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολ
άβωμεν. ὅτι δὲ ἐστὲ υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς
τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑ
μῶν κρᾶζον ἀββά ὁ πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἶ
δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱὸς καὶ κληρονόμος
θεοῦ διὰ χριστοῦ. ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδό=
τες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει οὖσι θε
οῖς. νῦν δὲ γνόντες θεόν μᾶλλον δὲ γνωσθέν
τες ὑπὸ θεοῦ πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσ
θενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα οἷς πάλιν ἄνωθεν δου
λεύειν θέλετε. ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας
καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. φοβοῦμαι ὑμᾶς μή
πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. γίνεσθε ὡς ἐγὼ ὅ
τι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς. ἀδελφοί δέομαι ὑμῶν οὐ
δέν με ἠδικήσατε. οἴδατε δὲ ὅτι δι᾽ ἀσθένειαν
τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον,
καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου
οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ᾽ ὡς ἄ
γγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με ὡς χριστὸν ἰησοῦν.

xp̃s. Hoc aũt dico: testamẽtũ cõfirmatũ
a deo: q̃ post quadringẽtos et triginta
annos facta est lex: non irritum facit
ad euacuãdã promissionẽ. Nam si
ex lege hereditas: iã nõ ex promissiõe.
Abrahe aũt per repromissionẽ donauit
deus. Quid igit. Lex propter trãsgres
sionẽ posita est: donec veniret semẽ cui
promiserat: ordinata per angelos in manu
mediatoris. Mediator aũt vnius nõ est: de
us aũt vnus est. Lex ergo aduersus promis
sa dei? Absit. Si enim data eẽt lex que
posset viuificare: vere ex lege eẽt iusti
tia. Sed conclusit scriptura omnia sub D
pctõ: vt promissio ex fide iesu xp̃i
daret credẽtibus. Prius aũt q̃ veniret
fides sub lege custodiebamur: cõclusi
in eã fidẽ q̃ reuelanda erat.
Itaq; lex pedagogus noster
fuit in christo: vt ex fide iustificemur.
At vbi venit fides: iã non sumus sub
pedagogo. Omnes enim filii dei estis per fidẽ
q̃ est in xp̃o iesu. Quicũq; enim in xp̃o ba Roma. 6. a
ptizati estis: xp̃m induistis. Non est iudeus
neq; grecus: nõ est seruus neq; liber:
nõ masculus neq; femina. Omnes enim vos
vnũ estis in xp̃o iesu. Si aũt vos xp̃i:
ergo semẽ abrahe estis: secundum promissionem

Ca. 4.

heredes.
Dico aũt. Quã A
to tpe heres paruulus est: nihil dif
fert a seruo cũ sit dñs oĩm: sed sub tuto
ribus et actoribus est vsq; ad pfinitũ tps
a patre. Ita et nos cũ eẽmus puuli sub
elementis mundi eramus seruientes.
At vbi venit plenitudo tẽporis misit 1. Thi. 1. b.
deus filium suum factum
ex muliere factũ sub lege: vt eos qui
sub lege erãt redimeret: vt adoptionẽ
filiorũ reciperemus. Qm̃ aũt estis filii dei:
misit deus spũm filii sui in corda vestra
clamãtẽ abba pater. Itaq; iã nõ est
seruus: sed filius. Quod si filius et heres
per deum. Sed tunc quidẽ ignorantes
deũ his q̃ natura nõ sũt dii seruiebatis.
Nũc aũt cũ cognoueritis deũ: immo co B
gniti sitis a deo: quõ cõuertimini iterũ
ad infirma et egena elemẽta q̃bus denuo
seruire vultis? Dies obseruatis et mẽ
ses et tpa et annos. Timeo vos ne
forte sine cã laborauerim in vobis. Esto
te sic ego: q2 et ego sic vos. Fratres obse
cro vos: nihil me lesistis. Scitis aũt q2 per
infirmitatẽ carnis euãgelizaui vobis iã
pridẽ: et tẽptationẽ meã in carne mea
nõ spreuistis neq; respuistis: sed sicut
angelũ dei excepistis me sic xp̃m iesũ.

τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν. μαρτυρῶ γὰρ
ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑ=
μῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν. ζηλοῦσιν ὑμᾶς
οὐ καλῶς ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν ἵνα
αὐτοὺς ζηλοῦσθε. καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν
καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι
μέ πρὸς ὑμᾶς. τεκνία μου οὓς πάλιν ὠδίνω
ἄχρις οὗ μορφωθῇ χριστὸς ἐν ὑμῖν. ἤθελον
δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν
φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. λέγετε
μοι οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον
οὐκ ἀκούετε. γέγραπται γὰρ ὅτι ἀβραὰμ δύο
υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ
τῆς ἐλευθέρας. καὶ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κα
τὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας δι
ὰ τῆς ἐπαγγελίας, ἅτινα ἐστὶν ἀλληγορούμε
να. αὗται γάρ εἰσιν αἱ δύο διαθῆκαι. μία μὲν
ἀπὸ ὄρους σινᾶ εἰς δουλείαν γεννῶσα ἥτις ἐσ
τὶν ἀγάρ. τὸ γὰρ ἀγὰρ σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ α
ραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν ἱερουσαλήμ. δου
λεύει δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ ἄνω ἱε
ρουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστὶν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ
πάντων ἡμῶν. γέγραπται γάρ. εὐφράνθητι
στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ
ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου
μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ἡμεῖς δὲ
ἀδελφοὶ κατὰ ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν
ἀλλ᾽ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδί
ωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ἀλλὰ τί
λέγει ἡ γραφή. ἔκβαλλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν
υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς
τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. ἄ
ρα ἀδελφοὶ οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ
τῆς ἐλευθέρας. τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ᾗ ὁ χριστὸς ἡ
Στήκετε καὶ μὴ Cap.5. μᾶς ἠλευθέρωσεν.
πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. ἴδε ἐγὼ
παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε χρι
στὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. μαρτύρομαι δὲ
πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀ
φειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. κατηρ
γήθητε ἀπὸ τοῦ χριστοῦ. οἵτινες ἐν νόμῳ δι
καιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ἡμεῖς γὰρ
πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀ
πεκδεχόμεθα. ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ οὔτε περι
τομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις
δι᾽ ἀγάπης ἐνεργουμένη. ἐτρέχετε καλῶς. τίς ὑ
μᾶς ἐνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι. ἡ πεισ=
μονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη
ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς
ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε. ὁ δὲ τα=
ράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα ὅστις ἂν ᾖ. ἐ
γὼ δὲ ἀδελφοὶ εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί
ἔτι διώκομαι, ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον
τοῦ σταυροῦ. ὄφελον καὶ ἀποκόψωνται οἱ ἀ
ναστατοῦντες ὑμᾶς. ὑμεῖς γὰρ ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ ἐκ
λήθητε ἀδελφοί. μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀ

Ubi est ergo beatitudo vestra. Testimonium enim
perhibeo vobis: quia si fieri posset oculos vestros
eruissetis et dedissetis mihi. Ergo inimicus C
vobis factus sum verum dicens vobis? Emu
lantur vos non bene: sed excludere vos volunt:
ut illos emulemini. Bonum autem emulami
ni in bono semper: et non tantum cum presens
sum apud vos. Filioli mei quos iterum
parturio donec formetur christus in vobis. Vel
lem autem esse apud vos modo et mutare
vocem meam: quoniam confundor in vobis. Dicite
mihi qui sub lege vultis esse: legem
non legistis? Scriptum est enim: quoniam abraam du= Gene.21.a.
os filios habuit: unum de ancilla et unum
de libera. Sed qui de ancilla secundum de
carnem natus est: qui autem de libera per
repromissionem: que sunt per allegoriam dicta.
Hec enim sunt duo testamenta. Unum quidem
in monte sina in servitutem generans: quod est
agar. Sina enim mons est in arabia qui D
coniunctus est ei que nunc est hierusalem: et servit
cum filiis suis. Illa autem que sursum est hierusalem
libera est: que est mater
nostra. Scriptum est enim. Letare Sap.3.c Esaie.54.a
sterilis que non paris: erumpe et clama que non Luce.23.d.
parturis: quia multi filii deserte
magis quam eius que habet virum. Nos autem
fratres secundum isaac promissionis filii sumus.
Sed quomodo tunc is qui secundum carnem natus fuerat
persequebatur eum qui secundum spiritum: ita et nunc. Sed quid
dicit scriptura. Ejice ancillam et Gene.21.a.
filium eius: non enim heres erit filius
ancille cum filio libere. Itaque
fratres non sumus ancille filii sed
libere: qua libertate nos christus liberavit.
State et nolite Cap.5.
iterum iugo servitutis contineri. Ecce e A
go paulus dico vobis: quoniam si circumcida 1.Cor.6.c.
mini christus vobis nihil proderit. Testificor Actu.15.a.
autem rursus omni homini circumcidenti se: quoniam de
bitor est universe legis faciende. Evacuati
estis a christo: qui in lege iustificamini: a
gratia excidistis. Nos enim spiritu ex fide spem
iustitie expectamus. Nam in christo iesu ne
que circumcisio aliquid valet neque preputium: sed
fides que per charitatem operatur. Currebatis bene
quis vos impedivit veritati non obedire?
Nemo consenserit. Persuasio hec non est ex eo B
qui vocat vos. Modicum fermentum totam mas 1.Cor.5.b
sam corrumpit. Ego confido in vobis in domino quod
nihil aliud sapietis. Qui autem conturbat vos
portabit iudicium: quicumque est ille. Ego autem
fratres si circumcisionem adhuc predico: quid ad
huc persecutionem patior? Ergo evacuatum est
scandalum crucis. Utinam abscidantur qui vos con
turbant. Vos enim in libertate vocati estis
fratres: tantum ne libertatem in occasionem

φορμήν/τη σαρκί αλλά διά/της αγάπης δου
λεύετε αλλήλοις./ο γαρ πας νόμος εν ενί λό
γω πληρούται, εν/τω αγαπήσεις/τον πλησίον
σου ως εαυτόν. ει δε αλλήλους δάκνετε και
κατεσθίετε, βλέπετε μήπω υπ αλλήλων ανα
λωθήτε. λέγω δε πνεύματι περιπατείτε, και ε
πιθυμίαν σαρκός ου μή τελέσητε./η γαρ σαρξ
επιθυμεί κατά/του πνεύματος/το δε πνεύμα
κατά/της σαρκός. ταύτα δε αντίκεινται αλ=
λήλοις, ίνα μη α αν θέλητε ταύτα ποιήτε. ει
δε πνεύματι άγεσθε ουκ εστέ από νόμου φα
νερά δε εστί/τα έργα/της σαρκός, άτινα εστί
μοιχεία, πορνία, ακαθαρσία, ασέλγεια, ειδω
λολατρία, φαρμακία, έχθραι, έρεις, ζήλοι θυ
μοί, εριθείαι, διχοστασίαι, αιρέσεις, φθόνοι,
φόνοι, μέθαι, κώμοι, και/τα όμοια τούτοις.
άπερ λέγω υμίν καθώς και προείπον, ότι/οι
/τα τοιαύτα πράσσοντες βασιλείαν θεού ου
κληρονομήσουσιν./ο δε καρπός/του πνεύμα
τος εστίν αγάπη, χαρά, ειρήνη, μακροθυμία
χρηστότης, αγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ε
γκράτεια. κατά/των τοιούτων ουκ εστίν νό
μος. οι δε/του χριστού/την σάρκα εσταύρω
σαν συν/τοις παθήμασιν και/ταις επιθυμίαις.
Ει ζώμεν πνεύματι, πνεύματι και Cap. 6.
στιχούμεν. μη γενώμεθα κενόδοξοι αλ
λήλους προσκαλούμενοι, αλλήλοις φθο=
νούντες. αδελφοί εάν και προσληφθή άνθρω
πος εν τινί παραπτώματι, υμείς/οι πνευματι
κοί καταρτίζετε/τον τοιούτον εν πνεύματι
πραότητος, σκοπών σεαυτόν μη και συ πει=
ρασθής. αλλήλων/τα βάρη βαστάζετε και ού
τως αναπληρώσατε/τον νόμον χριστού. ει
γαρ δοκεί τις είναι τι μηδέν ων, εαυτόν φρε
ναπατά./το δε έργον εαυτού δοκιμαζέτω έκα
στος, και τότε εις εαυτόν μόνον/το καύχημα
έξει και ουκ εις/τον έτερον. έκαστος γαρ/το ί
διον φορτίον βαστάσει. κοινωνείτω δε/ο κα=
τηχούμενος/τον λόγον/τω κατηχούντι εν πά
σιν αγαθοίς. μη πλανάσθε, θεός ου μυκτηρί
ζεται. ο γαρ εάν σπείρη άνθρωπος τούτο και
θερίσει. ότι/ο σπείρων εις/την σάρκα εαυτού,
εκ/της σαρκός θερίσει φθοράν./ο δε σπείρων
εις/το πνεύμα, εκ/του πνεύματος θερίσει ζω
ήν αιώνιον./το δε καλόν ποιούντες μη εκκα=
κώμεν, καιρώ γαρ ιδίω θερίσομεν μη εκλυ=
όμενοι άρα ουν ως καιρόν έχομεν εργαζώμε
θα/το αγαθόν προς πάντας μάλιστα δε προς
/τους οικείους/της πίστεως. ίδετε πηλίκοις υ
μίν γράμμασιν έγραψα/τη εμή χειρί. όσοι
θέλουσιν ευπροσωπήσαι εν σαρκί ούτοι ανα
γκάζουσιν υμάς περιτέμνεσθαι, μόνον ίνα μη
/τω σταυρώ/του χριστού διώκωνται. ουδέ
γαρ/οι περιτετμημένοι αυτοί νόμον φυλάσ
σουσιν, αλλά θέλουσιν υμάς περιτέμνεσθαι,

detis carnis: sz p charitatē spūs seruite C
inuicē. Oīs eni lex in vno sermone
impletur: diliges proximum Leui 19.g.
tuū sicut teipsuz. Qd si inuicē mordetis et Mat.22.g.
comeditis: videte ne ab inuicē ↄsuma= Mar.12.c.
mini. Dico āt i xpo: spū ambulate: et de Luce.10.g.
sideria carnis non pficietis. Caro enim Roma.13.c
ↄcupiscit aduersus spūm: spiritus aūt Jaco.2.b.
aduersus carnē. Hec ei sibiīuicē aduer Roma.13.d
sant: vt nō qcūqz vultis illa faciatis. Qd 1.Pe.2.b.
si spū ducemini nō estis sub lege. Ma
nifesta sunt aūt opa carnis: q sunt forni
catio: imūditia: īpudicitia: luxuria: ido D
loꝝ seruitus: veneficia: īimicitie: ↄtētōes:
emulatiōes: ire: rixe: dissēsiōes: secte: i
uidie: homicidia: ebrietates: ↄmessatio
nes: et his silia. Que pdico vobis sicut p
dixi: qm q talia agūt regnū dei non
ↄsequētur. Fructus aūt spūs est charitas: Apo.22.a.
gaudiū: pax: patiētia: benignitas: bōi
tas: lōganimitas: māsuetudo: fides: mo
destia: ↄtinētia: castitas. Aduersus hmōi
nō ē lex. Qui āt sūt xpi carnē suā cruci Ro.13.d.
fixerūt cū vitijs et ↄcupiscentijs. Cap. 6. 1.Pe.2.b.
Si spū viuim9: spū et glie cupidi iui A
ambulem9. Nō efficiamur inanis Mat.18.c.
cem prouocantes: inuicem inuidentes. Luce.17.a.
Frēs et si preoccupatus fuerit homo
in aliquo delicto: vos qui spūales estis
huiusmodi instruite in spiritu
lenitatis: cōsiderās teipsū ne et tu tēpte
ris. Alter alteri9 onera portate: et sic
adimplebitis legem christi. Nam si
qs existimat se aliqd eē cū nihil sit: ipe
se seducit. Op9 aūt suum pbet vnusqs= B
qz et sic in semetipso tm gloriam
hēbit: et nō i altero. Unusqsqz ei onus
suū portabit. Cōicet āt is q cathetizat
verbo ei q se cathetizat in omnibus
bonis. Nolite errare: deus nō irridet.
Que ei seminauerit hō: hec et
metet. Qm qui seminat in carne sua:
de carne et metet corruptionē: q āt se=
minat in spū: de spiritu metet vitam
eternā. Bonū āt faciētes nō deficiam9:
tpe enim suo metemus non deficiētes. C
Ergo dū tempus habemus: operemur 2.Thes.3.c
bonū ad oēs: maxime āt ad
domesticos fidei. Uidete qlib9 lrīs scri
psi vobis mea manu. Quicunqz enī
volūt placere in carne: hi cogūt
vos circūcidi: tm vt crucis xpi psecutio
nem non patiantur. Neqz
enim q circunciduntur legem custodiūt
sz volūt vos circumcidi:

ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. ἐμοὶ
δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυ
ρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ
ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κἀγὼ τῷ κόσμῳ.
ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσ=
χύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.
καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν,
εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος καὶ ἐπὶ τὸν ἰσρα
ὴλ τοῦ θεοῦ. τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς
παρεχέτω. ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ κυ=
ρίου ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. ἡ
χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ με=
τὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν ἀδελφοί. ἀμήν.

vt in carne vestra glorientur. Mihi
autem absit gloriari nisi in cruce D
domini nostri iesu christi: per quem
mihi mundus crucifixus est et ego mundo.
In christo enim iesu neque circumcisio aliquid va
let neque preputium: sed noua creatura.
Et quicunque hanc regulam secuti fuerint: sup. 5 a.
pax super illos et misericordia et super israel
dei. De cetero nemo mihi molestus
sit. Ego enim stigmata domini nostri
iesu in corpore meo porto.
Gratia domini nostri iesu christi cum
spiritu vestro fratres. Amen.

Τέλος τῆς πρὸς γαλάτας ἐπιστολῆς.

Explicit epistola beati pauli ad galatas.

Incipit argumentum in epistolam ad Ephesios.

Ephesii sunt asiani. Hi accepto verbo veritatis perstiterunt in fide. Hos collaudat apostolus scribens eis a roma de carcere per tychicum diaconem.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς ἐφεσίους ἐπιστολή. Cap. I.

Παῦλος ἀπόστολος ἰησοῦ χρισ=
τοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, τοῖς ἁ
γίοις τοῖς οὖσιν ἐν ἐφέσῳ καὶ πι
στοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. χάρις ὑ
μῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡ
μῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐλογη=
τὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰη=
σοῦ χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ
εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν
χριστῷ, καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ
καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ
ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ. προ
ορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ ἰησοῦ χρισ=
τοῦ εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελή=
ματος αὐτοῦ εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος
αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπη
μένῳ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ
αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτω=
μάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐ
τοῦ, ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σο=
φίᾳ καὶ φρονήσει, γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστή
ριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκί=
αν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ εἰς οἰκονο=
μίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν ἀνακε=
φαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ, τὰ
ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν αὐτῷ.
ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ
πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ
τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶ
ναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προ
ηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ, ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀκού
σαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας τὸ εὐαγγέλι
ον τῆς σωτηρίας ὑμῶν ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες
ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας
τῷ ἁγίῳ, ὅς ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρονομί=

Incipit epistola beati pauli apostoli ad Ephesios. Cap. I.

Paulus apostolus christi iesu A
per voluntatem dei: omnibus sanctis
qui sunt ephesi et fidelibus
in christo iesu. Gratia vobis
et pax a deo patre nostro
et domino iesu christo. Benedictus 1. Cor. 1. a.
deus et pater domini nostri iesu 1. Pe. 1. a.
christi qui benedixit nos in omni
benedictione spirituali in celestibus in
christo: sicut elegit nos in ipso ante
mundi constitutionem: vt essemus sancti et
immaculati in conspectu eius in charitate.
Qui predestinauit nos in adoptionem filiorum
per iesum christum in ipsum secundum propositum voluntatis
sue in laudem glorie gratie
sue: in qua gratificauit nos in dilecto fi
lio suo: in quo habemus redemptionem per
sanguinem eius remissionem peccatorum: B
secundum diuitias gratie eius
que superabundauit in nobis in omni sapi
entia et prudentia vt notum faceret nobis sa
cramentum voluntatis sue secundum beneplacitum
eius: quod proposuit in eo in dispensatione
plenitudinis temporum instaurare
omnia in christo: que
in celis et que in terra sunt in ipso.
In quo etiam nos sorte vocati sumus predesti Col. 1. b.
nati secundum propositum eius qui operatur omnia secundum
consilium voluntatis sue: vt simus
in laudem glorie eius nos qui ante speraui
mus in christo. In quo et vos cum audisse
tis verbum veritatis euangelium
salutis vestre: in quo et credentes
signati estis spiritu promissionis
sancto: qui est pignus hereditatis

ας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως
εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ. Διατοῦτο κα-
γὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρί
ῳ ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς
ἁγίους, οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑ-
μῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προ
σευχῶν μου, ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰη
σοῦ χριστοῦ ὁ πατὴρ τῆς δόξης δώῃ ὑμῖν
πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώ
σει αὐτοῦ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς
τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐ
στὶν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ
πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ
ἐν τοῖς ἁγίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγε
θος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πι-
στεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους
τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ χρισ
τῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐκάθι-
σεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ὑ-
περάνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυ-
νάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόμα-
τος ὀνομαζομένου, οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι
τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. καὶ πάν
τα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐ
τὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα, τῇ ἐκκλη
σίᾳ, ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρω-
μα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου.

Cap. 2.

Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμα
σι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἐν αἷς ποτὲ περιε-
πατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τού
του κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέ
ρος τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν
τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάν
τες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς
σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς
σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἦμεν τέκνα
φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί. ὁ δὲ θεὸς
πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει διὰ τὴν πολλὴν ἀ-
γάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας
ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωο-
ποίησε τῷ χριστῷ. χάριτί ἐστε σεσωσμένοι,
καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπου-
ρανίοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν
τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερ-
βάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ
ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν χριστῷ ἰησοῦ.
τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς
πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ
δῶρον, οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχή-
σηται. αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέν-
τες ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς,
οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς, ἵνα ἐν αὐτοῖς

nostre in redemptionem acquisitionis C
in laudē glorie ipsius. Propterea et ego
audiens fidem vestram q̄ est in christo
iesu et dilectionem in omnes
sctōs: nō cesso gratias agēs pro vobis:
memoriā vestri faciēs in orationibus
meis: vt deus domini nostri iesu
christi pater glorie det vobis
spūm sapie et reuelationis in agnitionem
eius illuminatos oculos
cordis vestri: vt sciatis que sit
spes vocationis eius: et que
diuitie glorie hereditatis eius
in sanctis: et que sit supeminēs magni- D
tudo virtutis eius in nos qui credimus
secundum operationem potentie
virtutis eius quā operatus ē in christo
suscitās illū a mortuis: et constituens
ad dexteram suam in celestibus supra
oēm principatum et potestatem et virtutem
et dominationem et omne nomen
qđ nominatur: non solum in hoc seculo
sed etiam in futuro: et omnia
subiecit sub pedibus eius. Et ipsum
dedit caput supra omnem ecclesiā:
que est corpus ipsius et plenitudo
eius qui omnia in omnibus adimplet.

Cap. 2.

Et vos cōuiuificauit cū essetis mortui A
delictis et pctīs vrīs in qbus aliqñ Colo.2.c.
ambulastis sm seculū mundi huius:
sm principem potestatis aeris huius
spiritus qui nunc operatur in
filios diffidētie in quibus et nos omnes
aliquando conuersati sumus in desiderijs
carnis nostre facientes voluntatem
carnis et cogitationū: et eramus natura
filij ire sicut et ceteri. Deus autem
qui diues ē in misericordia propter nimiā cha-
ritatem suam qua dilexit nos: et cū esse-
mus mortui peccatis: conuiuificauit
nos in xp̄o: cuius gratia estis saluati
et resuscitauit et consedere fecit in celesti- B
bus in xp̄o iesu: vt ostenderet in
seculis superuenientibus abundantes
diuitias gratie sue
in bonitate sup nos in christo iesu.
Gratia enim estis saluati per
fidem: et hoc non ex vobis: dei enim
donū ē: nō ex operibus: vt ne quis glorietur.
Ipsius enim sumus factura: creati
in christo iesu in operibus bonis:
que preparauit deus vt in illis

περιπατήσωμεν. Διό μνημονεύετε ὅτι ὑμεῖς
ποτέ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυ
στία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρ-
κί χειροποιήτου, ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
χωρίς χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολι
τείας τοῦ ἰσραήλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν
τῆς ἐπαγγελίας ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄ-
θεοι ἐν τῷ κόσμῳ. νυνὶ δὲ ἐν χριστῷ ἰησοῦ
ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακράν, ἐγγύς ἐγε-
νήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ. αὐτός
γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμ-
φότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ
λύσας τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν
νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργή-
σας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα
καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκα
ταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι
τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔ
χθραν ἐν αὐτῷ, καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰ
ρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς. ὅτι
δι᾽ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμ-
φότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα.
ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλ
λὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ
θεοῦ ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ
τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀ-
κρογωνιαίου αὐτοῦ ἰησοῦ χριστοῦ, ἐν ᾧ πᾶ
σα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς
ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ. ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοι
κοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν
πνεύματι. Cap. 3.

Τούτου χάριν ἐγὼ παῦλος ὁ δέσμιος
τοῦ χριστοῦ ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν, εἴγε καὶ
ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ
θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι κατὰ ἀ
ποκάλυψιν ἐγνώρισε μοι τὸ μυστήριον, κα
θὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασ
θε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσιν μου
ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ, ὃ ἑτέραις γε
νεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώ-
πων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀπο-
στόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι
ἁγίῳ, εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρόνομα καὶ σύ
σσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐ
τοῦ ἐν τῷ χριστῷ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, οὗ
ἐγενόμην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς
χάριτος τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσαν μοι κατὰ τὴν
ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ἐμοὶ τῷ ἐ
λαχιστοτέρῳ πάντων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη
ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχ
νίαστον πλοῦτον τοῦ χριστοῦ, καὶ φωτί-
σαι πάντας τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου
τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν

ambulemus. Propter quod memores e-
state quod aliquando vos quondam gentes eratis in carne
qui dicebamini preputium ab ea que dicitur circumci
sio in carne manufacta: qui eratis illo in
tempore sine christo alienati a conversatione
israel et hospites testamentorum:
promissionis spem non habentes: et sine deo C
in hoc mundo. Nunc autem in christo iesu
vos qui aliquando eratis longe: facti estis prope
in sanguine christi. Ipse
enim est pax nostra: qui fecit utraque
unum: et medium parietem macerie
solvens inimicitias in carne sua:
legem mandatorum decretis evacuans:
ut duos condat in semetipso in uno
novo homine faciens pacem: ut reconciliet
ambos in uno corpore
deo per crucem: interficiens inimicitias D
in semetipso: et veniens evangelizavit pacem Luce.2.b.
vobis qui longe fuistis et pacem his qui prope. Quoniam
per ipsum habemus accessum ambo
in uno spiritu ad patrem.
Ergo iam non estis hospites et advene: sed Hebr.4.d.
estis cives sanctorum et domestici
dei superedificati super fundamentum
apostolorum et prophetarum: ipso summo angulari
lapide christo iesu: in quo omnis
edificatio constructa crescit in
templum sanctum in domino. In quo et vos coe
dificamini in tabernaculum dei in
spiritu sancto. Cap. 3.

Huius rei gratia ego paulus vinctus A
christi iesu pro vobis gentibus: si tamen
audistis dispensationem gratie
dei que data est mihi in vobis: quoniam secundum re-
velationem notum mihi factum est sacramentum:
sicut supra scripsi in brevi: prout potestis
legentes intelligere prudentiam meam
in mysterio christi: quod aliis generatio
nibus non est agnitum filiis hominum:
sicuti nunc revelatum est sanctis apostolis
eius et prophetis in spiritu:
esse gentes coheredes et concorporales
et comparticipes promissionis B
in christo iesu per evangelium: cuius 1.Cor.4.a
factus sum ego minister secundum donum
gratie dei que data est mihi secundum
operationem virtutis eius. Mihi enim omnium sanctorum
minimo data est gratia hec
in gentibus evangelizare investigabiles
divitias christi: et illuminare
omnes que sit dispensatio sacramenti
absconditi a seculis in

τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν. τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ἵνα δώῃ ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος. γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ. τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν χριστῷ ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων ἀμήν.

Cap.4.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πρᾳότητος, μετὰ μακροθυμίας ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ. σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν. εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα. εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν. ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ. διὸ λέγει. ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς. ὁ καταβὰς αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον δια

deo qui omnia creauit: ut innotescat nunc principatibus et potestatibus in celestibus per ecclesiam multiformis sapientia dei: secundum prefinitionem seculorum quam fecit in christo iesu domino nostro in quo habemus fiduciam et accessum in confidentia per fidem eius. Propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis: que est gloria vestra. Huius rei gratia flecto genua mea ad patrem domini nostri iesu christi: ex quo omnis paternitas in celis et in terra nominatur: vt det vobis secundum diuitias glorie sue virtute corroborari per spiritum eius in interiori homine christum habitare per fidem in cordibus vestris: in charitate radicati et fundati: vt possitis comprehendere cum omnibus sanctis que sit latitudo et longitudo et sublimitas et profundum. Scire etiam supereminentem scientie charitatem christi: vt impleamini in omnem plenitudinem dei. Ei autem qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intelligimus secundum virtutem que operatur in nobis: ipsi gloria in ecclesia et in christo iesu in omnes generationes seculi seculorum amen.

Cap.4.

Obsecro itaque vos ego vinctus in domino: vt digne ambuletis vocatione qua vocati estis: cum omni humilitate et mansuetudine: cum patientia supportantes inuicem in charitate. Solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus et vnus spiritus: sicut vocati estis in vna spe vocationis vestre. Unus dominus: vna fides: vnum baptisma. Unus deus et pater omnium: qui super omnes et per omnia et in omnibus nobis. Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis christi. Propter quod dicit. Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem: dedit dona hominibus. Quod autem ascendit quid est nisi quia et descendit primum in inferiores partes terre. Qui descendit: ipse est et qui ascendit super omnes celos: vt adimpleret omnia. Et ipse dedit quosdam quidem apostolos: quosdam autem prophetas: alios vero euangelistas: alios autem pastores et doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerij

C

D

Apoc.21.c.
Job.11.c.

A

1.Cor.7.c.

Roma.12.b
1.Cor.12.b.

Apo.21.c.
2.Co.10.c.
Psal.67.

Johan.3.c.

B

κονίας εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χρισ
τοῦ μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνό
τητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υ
ἱοῦ τοῦ θεοῦ εἰς ἄνδρα τέλειον εἰς μέτρον ἡ
λικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μη
κέτι ὦμεν νήπιοι κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφε
ρόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ
κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐν πανουργίᾳ πρὸς
τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης. ἀληθεύοντες δὲ
ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα
ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός, ἐξ οὗ πᾶν
τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβα
ζόμενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας
κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέ-
ρους τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται, εἰς
οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ. τοῦτο οὖν
λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑ
μᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη πε
ριπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, ἐσκο
τισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμέ-
νοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖ
σαν ἐν αὐτοῖς διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδί
ας αὐτῶν, οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς πα
ρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρ
σίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕ
τως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, εἴγε αὐτὸν ἠκού-
σατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν
ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ
τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄν
θρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας
τῆς ἀπάτης. ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι
τοῦ νοὸς ὑμῶν, καὶ ἐνδύσασθαι τὸν και-
νὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δι
καιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. διὸ ἀ-
ποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕ-
καστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν
ἀλλήλων μέλη. ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτά
νετε. ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισ
μῷ ὑμῶν. μήδε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ,
ὁ κλέπτων, μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κο
πιάτω ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς ἰδίαις
χερσίν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχον
τι. πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος
ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς
πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν
τοῖς ἀκούουσι. καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς
ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. πᾶσα πικρία καὶ θυ
μὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία
ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. γίνεσθε
δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χα
ριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχα
ρίσατο ἡμῖν.

Cap. 5.

in edificationem corporis christi:
donec occurramus omnes in vnitatē
fidei et agnitionis filij
dei in virum perfectum in mēsurā eta
tis plenitudinis christi: vt iam non
simus paruuli fluctuātes: et circunferamur
omni vento doctrine in
nequitia hominum: in astutia ad
circūuētionē erroris. Veritatē autem
faciētes in charitate crescamus in illo per
quē est caput christus: ex quo totū omnia
corpus compactum et connexum
per omnē iuncturam subministrationis
secundum operationē in mēsurā vniuscuiusque mē
bri augmentum corporis facit: in
edificationē sui in charitate. Hoc igitur C
dico et testificor in dño vt iam non Roma .1.c.
ambuletis sicut gentes ambulant
in vanitate sensus sui: tenebris obscura
tū habentes intellectum: alienati a
via dei per ignorantiam que est
in illis propter cecitatem cordis
ipsorum: qui desperātes semetipsos tradide-
rūt impudicitie in operationē immundicie
omnis in auaritiā. Vos autē non ita
didicistis christum: si tamen illum audistis
et in ipso edocti estis: sicut est
veritas in iesu deponere vos secundū
pristinā conuersationem veterem hominē
qui corrumpitur secundum desideria
erroris. Renouamini autem spiritu
mentis vestre: et induite nouum
hominē qui secundum deum creatus est in iustitia
et sanctitate veritatis. Propter quod deponē 1.Pet.2.a.
tes mēdaciū loquimini veritatē vnusquisque Col.3.b. Roma.6.a
cum proximo suo: quoniā sumus D
inuicē mēbra. Irascimini et nolite pecca Hebr.12.a.
re. Sol non occidat super iracundiam Col.3.b. ps.4.
vestram. Nolite locum dare diabolo. Jaco.4.b.
Qui furabatur: iā nō furetur: magis autem la 1.Pe.4.a
boret operādo manibus suis quod bonū est:
vt habeat vnde tribuat necessitatem patiēti.
Omnis sermo malus ex ore
vestro non procedat: sed si quis bonus
ad edificationem fidei: vt det gratiā
audiētibus. Et nolite contristare spiritū
sanctū dei: in quo signati estis in
die redemptionis. Omnis amaritudo et ira
et indignatio et clamor et blasphemia
tollatur a vobis cū omni malitia. Estote Colo.3.b.
autē inuicē benigni: misericordes: donā
tes inuicē: sicut et deus in christo donauit
nobis.

Cap. 5.

Γίνεσθε οὖν μιμηταί τοῦ θεοῦ ὡς τέκνα ἀ-
γαπητά, καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, κα-
θὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ πα-
ρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ
θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. πορνεία
δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μὴ-
δὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγί-
οις, καὶ αἰσχρότης, καὶ μωρολογία, ἢ εὐτρα-
πελία τὰ οὐκ ἀνήκοντα, ἀλλὰ μᾶλλον εὐ-
χαριστία. τοῦτο γάρ ἐστε γινώσκοντες ὅτι
πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης ὅς
ἐστιν εἰδωλολάτρης οὐκ ἔχει κληρονομίαν
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. μη-
δεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις. διὰ ταῦ-
τα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱ-
οὺς τῆς ἀπειθείας. μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτο-
χοι αὐτῶν. ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ
φῶς ἐν κυρίῳ. ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖ-
τε. ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ
ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ. δο-
κιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ. καὶ
μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις
τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. τὰ
γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν ἐ-
στι καὶ λέγειν. τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑ-
πὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται. πᾶν γὰρ τὸ φα-
νερούμενον, φῶς ἐστι. διὸ λέγει. ἔγειραι ὁ
καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐ-
πιφαύσει σοι ὁ Χριστός. βλέπετε οὖν πῶς ἀ-
κριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς
σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡ-
μέραι πονηραί εἰσι. διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄ-
φρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ
κυρίου. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ ἐν ᾧ ἐστιν
ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, λα-
λοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠ-
δαῖς πνευματικαῖς. ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες
ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, εὐχαριστοῦν-
τες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πα-
τρί, ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χρι-
στοῦ. αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑπο-
τάσσεσθε ὡς τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀνήρ ἐστι κεφα-
λὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ
τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτός ἐστι σωτὴρ τοῦ
σώματος. ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσ-
σεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς
ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. οἱ ἄνδρες ἀγα-
πᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χρι-
στὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν πα-
ρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, κα-
θαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι,
ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν

Estote ergo imitatores dei sicut fi- A
lij charissimi: et ambulate in dile- 1.Cor.4.d Phili.3.c. 1.Joh.4.b
ctiõe: sicut et xps dilexit nos et tradidit Johan.13.g
semetipsum pro nobis oblationem et Jacobi.1.c.
hostiã deo in odorẽ suauitatis. Fornica-
tio aũt et oĩs imũditia aut auaritia nec
nominet in vobis: sicut decet sanctos:
aut turpitudo aut stultiloquiũ aut scur
rilitas q ad rẽ nõ ptinẽt: sz magis gra-
actio. Hoc eñ scitote intelligentes q
oĩs fornicator aut imũdus aut auarus q
ẽ idolorũ seruus: nõ habet hereditatem
in regno xpi et dei. Nemo
vos seducat inanibus verbis: pp hec
enim venit ira dei in filios p. Venit in gr. presentis temporis.
diffidentie. Nolite ergo effici participes
eorũ. Eratis eñ aliqñ tenebre: nũc aũt
lux in dño. Ut filij lucis ambulate: Jo.12.c.
fructus enim lucis est in omni
bõitate et iustitia et veritate. Probãtes B
quid sit beneplacitum deo. Et
nolite cõicare operibus infructuosis
tenebrarum: magis aũt redarguite.
Que eñ in occulto fiũt ab ipsis: turpe ẽ
et dicere. Oia aũt que arguuntur: a
lumie manifestant. Oẽ eñ qd manife-
stat: lumen est. Propter qd dicit. Sur
ge q dormis et exurge a mortuis: et illu
minabit te xps. Videte itaqz frẽs quõ Colo.4.b.
caute ambuletis: nõ qsi insipiẽtes sz vt
sapiẽtes: redimẽtes tẽpus quoniã dies
mali sunt. Propterea nolite fieri ipru- Roma.12.a
dentes sz intelligentes que sit voluntas Thes.4.a
dei. Et nolite inebriari vino in quo ẽ
luxuria: sz iplemini spũ sancto: loquẽtes
vobismet ipsis in psalmis: hymnis et cã
ticis spiritalibus: cantãtes et psallentes
in cordibus vřis dño: gratias agentes C
semper pro omnibus in nomine
dñi nostri iesu christi deo et patri:
subiecti inuicem in timore christi.
Mulieres viris suis subdite sint Colo.3.c.
sicut dño: quoniam vir caput est 1.Pe.3.a.
mulieris: sicut christus caput est
ecclesie: ipse saluator
corporis eius. Sz sicut ecclesia subiecta
est christo: ita et mulieres
viris suis in omnibus. Viri diligite Colo.3.c.
vxores vestras: sicut et christus
dilexit ecclesiam: et seipsum tradidit
p ea vt illam sanctificaret: mũdãs eam
lauacro aque in verbo vite:
vt exhiberet ipsam sibi gloriosam

ἐκκλησίαν μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἤ
τι τῶν τοιούτων, ἀλλ᾽ ἵνα ἦ ἁγία καὶ ἄμω
μος. οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν
τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώμα
τα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν
ἀγαπᾷ. οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρ
κα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐ=
τήν, καθὼς καὶ ὁ κύριος τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι
μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐκ τῆς σαρ
κὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. ἀντὶ
τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα
αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσε
ται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ
δύο εἰς σάρκα μίαν. τὸ μυστήριον τοῦτο μέ
γα ἐστίν. ἐγὼ δὲ λέγω εἰς χριστὸν καὶ εἰς
τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ᾽ ἕνα ἕκα
στος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω
ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄν=
δρα. Cap. 6.

Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν
ἐν κυρίῳ. τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. τί=
μα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἥτις ἐσ
τὶ πρώτη ἐντολὴ ἐν ἐπαγγελίᾳ, ἵνα εὖ σοι
γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.
καὶ οἱ πατέρες μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑ
μῶν, ἀλλ᾽ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ
νουθεσίᾳ κυρίου. οἱ δοῦλοι ὑπακούετε τοῖς
κυρίοις κατὰ σάρκα μετὰ φόβου καὶ τρό=
μου ἐν ἁπλότητι καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ
χριστῷ, μὴ κατ᾽ ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀν=
θρωπάρεσκοι, ἀλλ᾽ ὡς δοῦλοι τοῦ χριστοῦ
ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς
μετ᾽ εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ
οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ὃ ἐάν τι ἕκασ=
τος ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ
τοῦ κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος. καὶ
οἱ κύριοι τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀ
νιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν καὶ
αὐτῶν ὁ κύριος ἐστὶν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προ
σωποληψία οὐκ ἔστι παρ᾽ αὐτῷ. τὸ λοιπὸν
ἀδελφοί μου ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ
ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασ=
θε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸ δύνα
σθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ
διαβόλου, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς
αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς,
πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτο
ρας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς
τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπου=
ρανίοις. διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλί=
αν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασά
μενοι στῆναι. στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν

ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut D
aliquid huiusmodi: sed ut sit sancta et immacula
ta. Ita et viri debent diligere
uxores suas ut corpora sua.
Qui suam uxorem diligit: seipsum
diligit. Nemo enim unquam carnem suam
odio habuit: sed nutrit et fovet eam
sicut et christus ecclesiam: quia
membra sumus corporis eius et de carne
eius et de ossibus eius. Propter — Gene. 2.d.
hoc relinquet homo patrem — 3. Esd. 4.b
et matrem suam: et adherebit — Mat. 19.b.
uxori sue: et erunt — Mar. 10.a.
duo in carne una. Sacramentum hoc ma — 1. Cor. 6.d.
gnum est. Ego autem dico in christo et in
ecclesia. Verumtamen et vos singuli unus
quisque uxorem suam sicut seipsum diligat:
uxor autem timeat virum suum.
Cap. 6.

Filii obedite parentibus vestris A
in domino. Hoc enim iustum est. Honora — Col. 3.d.
patrem tuum et matrem tuam: quod est — Exo. 20.b.
mandatum primum in promissione: ut bene sit ti — Mat. 15.c.
bi: et sis longevus super terram. — Luce. 18.d. Mar. 10.c.
Et vos patres nolite ad iracundiam provoca
re filios vestros: sed educate illos in disciplina et
correptione domini. Servi obedite
dominis carnalibus cum timore et tremore: — Colo. 3.d.
in simplicitate cordis vestri sicut — 1. Pe. 2.c.
christo: non ad oculum servientes quasi hominibus
placentes: sed ut servi christi
facientes voluntatem dei ex animo
cum bona voluntate servientes sicut domino: et
non hominibus: scientes quoniam unusquisque quodcunque
fecerit bonum: hoc recipiet a B
domino: sive servus sive liber. Et vos
domini eadem facite illis: remittentes
minas: scientes quia et illorum et vester
dominus est in celis: et personarum acceptio — Ro. 2.b.
non est apud deum. De cetero — Colo. 3.d.
fratres confortamini in domino: et — Actu. 10.c.
in potentia virtutis eius. Induite vos — Jacobi 2.b 1. Pe. 1.c
armaturam dei ut possitis
stare adversus insidias diaboli: quoniam non est nobis colluctatio adversus
carnem et sanguinem: sed adversus principes
et potestates: adversus mundi rectores
tenebrarum harum: contra
spiritualia nequitie in celestibus C
Propterea accipite armaturam
dei: ut possitis resistere in
die malo: et in omnibus perfecti
stare. State ergo succincti

οσφύν υμών εν αληθεία, και ενδυσάμενοι
τον θώρακα της δικαιοσύνης, και υποδησά=
μενοι τους πόδας εν ετοιμασία του ευαγγε
λίου της ειρήνης. επί πάσιν αναλαβόντες τον
θυρεόν της πίστεως, εν ω δυνήσεσθε πάντα
τα βέλη του πονηρού τα πεπυρωμένα σβέ=
σαι, και την περικεφαλαίαν του σωτηρίου δέ
ξασθε, και την μάχαιραν του πνεύματος ο
εστί ρήμα θεού, διά πάσης προσευχής και
δεήσεως προσευχόμενοι εν παντί καιρώ εν
πνεύματι, και εις αυτό τούτο αγρυπνούν=
τες εν πάση προσκαρτερήσει και δεήσει περί
πάντων των αγίων και υπέρ εμού, ίνα μοι
δοθή λόγος εν ανοίξει του στόματος μου
εν παρρησία γνωρίσαι το μυστήριον του ε=
ναγγελίου, υπέρ ου πρεσβεύω εν αλύσει,
ίνα εν αυτώ παρρησιάσωμαι ως δει με λα
λήσαι. ίνα δε ειδήτε και υμείς τα κατ' εμέ, τι
πράσσω, πάντα υμίν γνωρίσει τυχικός ο α
γαπητός αδελφός και πιστός διάκονος εν κυ
ρίω, ον έπεμψα προς υμάς εις αυτό τούτο ί
να γνώτε τα περί ημών, και παρακαλέση τας
καρδίας υμών. ειρήνη τοις αδελφοίς και α
γάπη μετά πίστεως από θεού πατρός και κυ
ρίου ιησού χριστού. η χάρις μετά πάντων
των αγαπώντων τον κύριον ημών ιησούν
χριστόν εν αφθαρσία. αμήν.

τέλος της προς εφεσίους επιστολής.

lumbos vestros in veritate: et induti
loricam iustitie: et calciati
pedes in preparatione evangelij
pacis. In omnibus sumentes 1.Thes.5.b
scutum fidei: in quo possitis omnia
tela nequissimi ignea extinguere
et galeam salutis assumite:
et gladium spiritus quod
est verbum dei: per omnem orõnẽ et
obsecrationẽ orantes omni tempore in
spiritu: et in ipso vigilantes
in omni instantia et obsecratiõe pro D
oĩbus sanctis et pro me: ut detur mihi
sermo in apertione oris mei
cũ fiducia notũ facere mysteriũ euãgelij
p quo legatõe fungor in catena ista:
ita ut in ipso audeã prout opꝫ me loq.
Ut ãt et vos sciatis q̃ circa me sũt: qd
agã: oĩa vobis nota faciet tychicꝰ cha
rissimus frater et fidelis minister i dño:
quem misi ad vos in hoc ipsum ut
cognoscatis q̃ circa nos sunt: et ꝯsoletur
corda vestra. Pax fratribus et chari
tas cũ fide a deo patre nostro et a dño
iesu xpo. Gratia cum omnibus
qui diligunt dominum nostrum iesum
christum in incorruptione amen.

Explicit epl'a bti pauli ad ephesios.

Incipit argumentum in epistolam ad Philippenses.

Philippenses sunt macedones. Hi accepto verbo veritatis perstiterunt in fide: nec receperunt falsos apostolos. Hos collaudat apostolus scribens eis a roma de carcere per epaphroditum.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς φιλιππησίους επιστολή. Cap. i.

Παύλος και τιμόθεος δούλοι ιησού χρι
στού πάσι τοις αγίοις εν χριστώ
ιησού τοις ούσιν εν φιλίπποις συν
επισκόποις και διακόνοις. χάρις υ=
μίν και ειρήνη από θεού πατρός ημών και
κυρίου ιησού χριστού. ευχαριστώ τω θεώ
μου επί πάση τη μνεία υμών πάντοτε εν
πάση δεήσει μου υπέρ πάντων υμών, μετά
χαράς την δέησιν ποιούμενος επί τη κοινω
νία υμών εις το ευαγγέλιον από πρώτης η
μέρας άχρι του νυν, πεποιθώς αυτό τούτο
ότι ο εναρξάμενος εν υμίν έργον αγαθόν επι
τελέσει άχρις ημέρας χριστού ιησού. καθώς
εστί δίκαιον εμοί τούτο φρονείν υπέρ πάν
των υμών, διά το έχειν με εν τη καρδία υ=
μάς εν τε τοις δεσμοίς μου και εν τη απολο=

Incipit epistola bti pauli ad philippenses. Capi. i.

Paulus et Timotheꝰ servi ie
su christi oibus sctis i xpo
iesu qui sunt philippis cũ
epis et diaconibꝰ. Grã vo A
bis et pax a deo patre nostro et
domino iesu christo. Gratias ago deo
meo in oĩ memoria vestri semper in
cũctis orõnibꝰ meis p oibꝰ vobis: cũ
gaudio depcationẽ faciẽs sup cõicatio
ne vestra in euãgelio xpi a prima die
usqꝫ nunc: confidens hoc
ipsꝫ: qꝛ q̃ cepit in vobis opus bonũ pfi
ciet usqꝫ in diẽ xpi iesu. Sicut
est mihi iustũ hoc sentire p omnibus
vobis: eo qꝫ habeam vos in corde
et in vinculis meis et in defensione

γία καὶ βεβαιώσει/ τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινω
νούς μου/ τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας.
μάρτυς γάρ μου ἐστίν/ ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ
πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις ἰησοῦ χριστοῦ.
καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα/ ἡ ἀγάπη ὑμῶν
ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώ
σει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς/ τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς
/ τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσ
κοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, πεπληρωμένοι καρ
πῶν δικαιοσύνης/ τῶν διὰ ἰησοῦ χριστοῦ εἰς
δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ. γινώσκειν δὲ ὑμᾶς
βούλομαι ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον
εἰς προκοπὴν/ τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ὥσ
τε/ τοὺς δεσμούς μου φανερούς ἐν χριστῷ γε
νέσθαι ἐν ὅλῳ/ τῷ πραιτωρίῳ καὶ/ τοῖς λοιποῖς
πᾶσι, καὶ/ τοὺς πλείονας/ τῶν ἀδελφῶν ἐν κυ
ρίῳ πεποιθότας/ τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέ
ρως τολμᾶν ἀφόβως/ τὸν/ τοῦ θεοῦ λόγον λα
λεῖν. τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς
δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν/ τὸν χριστὸν κηρύσσου=
σιν. οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας/ τὸν χριστὸν καταγγέλ
λουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλίψιν ἐπιφέ=
ρειν/ τοῖς δεσμοῖς μου. οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδό=
τες ὅτι εἰς ἀπολογίαν/ τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι.
τί γάρ. πλὴν παντὶ τρόπῳ εἴτε προφάσει
εἴτε ἀληθείᾳ χριστὸς καταγγέλλεται. καὶ ἐν
τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. οἶδα
γὰρ ὅτι τοῦτο μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν
διὰ/ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας/ τοῦ
πνεύματος ἰησοῦ χριστοῦ κατὰ/ τὴν ἀποκα
ραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰ=
σχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάν
τοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν/ τῷ
σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.
ἐμοὶ γὰρ/ τὸ ζῆν χριστός, καὶ/ τὸ ἀποθανεῖν
κέρδος. εἰ δὲ/ τὸ ζῆν ἐν σαρκί τοῦτο μοι καρ
πὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. συ
νέχομαι δὲ ἐκ/ τῶν δύο/ τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων
εἰς/ τὸ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν χριστῷ εἶναι πολ=
λῷ μᾶλλον κρεῖσσον,/ τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν/ τῇ
σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. καὶ τοῦτο πε
ποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ πά
σιν ὑμῖν εἰς/ τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν
/ τῆς πίστεως, ἵνα/ τὸ καύχημα ὑμῶν περισ
σεύῃ ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ/ τῆς ἐμῆς πα
ρουσίας. πάλιν πρὸς ὑμᾶς. μόνον ἀξίως/ τοῦ
εὐαγγελίου/ τοῦ χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴ
τε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν ἀκούσω
/ τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι μι
ᾷ ψυχῇ, συναθλοῦντες/ τῇ πίστει/ τοῦ εὐαγγε
λίου, καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ/ τῶν
ἀντικειμένων, ἥτις αὐτοῖς μέν ἐστιν ἔνδειξις
ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ
θεοῦ, ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη/ τὸ ὑπὲρ χριστοῦ. οὐ
μόνον/ τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ/ τὸ ὑ

et confirmatione euangelij: socios
gaudij mei omnes vos esse.
Testis eiꝫ mihi est deus: qm̃ cupiam
oẽs vos eẽ in visceribus iesu christi. B
Et hoc oro: vt charitas vestra
magis ac magis abũdet in oĩ sciẽtia
⁊ in omni sensu: vt probetis
potiora: vt sitis sinceri ⁊ sine offensa
in diem christi: repleti fructu
iustitie per iesum christum in
gl̃iaꝫ ⁊ laudẽ dei. Scire aũt vos
volo frẽs: quia q̃ circa me sũt magis
ad ꝓfectũ venerũt euãgelij: ita vt
vincula mea manifesta fierent
in xp̃o in omni pretorio ⁊ in ceteris
omnibꝰ: vt plures e fratribus in dño
ꝯfidẽtes in vinculis meis abundãtius
auderẽt sine timore verbũ dei loqui.
Quidã quidẽ ⁊ ꝓp inuidiã ⁊ ꝯtẽtiõeꝫ: q̃
dã aũt ⁊ ꝓp bonã volũtatẽ xp̃ꝫ ꝑdicãt.
Quidã ex charitate: sciẽtes qm̃ in de
fensiõe euãgelij positꝰ sũ. Quidã aũt ex C
ꝯtẽtiõe xp̃ꝫ annũciãt nõ sincere: existi
mãtes ꝑssurã se suscitare vinculis meis.
Quid enim? Dũ oĩ mõ siue ꝑ occasionẽ
siue ꝑ ṽitatẽ xp̃s annuncietur: et in
hoc gaudeo: sꝫ ⁊ gaudebo. Scio
enim q2 hoc mihi proueniet ad salutem
per vestraꝫ orõneꝫ ⁊ subministratiõeꝫ
spũs iesu xp̃i sꝫ expectationẽ
⁊ spem meã: q2 in nullo confundar:
sed in oĩ fiducia sicut semper
⁊ nũc magnificabit xp̃s in
corpe meo: siue ꝑ vitã siue ꝑ mortẽ.
Mihi enim viuere xp̃s est: ⁊ mori
lucrũ. Qđ si viuere ĩ carne hoc mihi
fructꝰ opis est: ⁊ q̇d eligam ignoro.
Coartor aũt e duobꝰ desideriũ habẽs 2.Re.24.c. Dani.13.c
dissolui: ⁊ esse cum christo multo D
magis melius: permanere autem in
carne necessariũ ꝓp vos. Et hoc ꝯfi
dẽs scio q2 manebo ⁊ ꝑmanebo omni
bus vobis ad ꝓfectũ vr̃uꝫ ⁊ gaudiuꝫ
fidei: vt gratulatio vr̃a abundet
in christo iesu in me per meũ aduẽtũ
iterum ad vos. Tantum digne
euangelio xp̃i ꝯuersamini: vt siue
cũ venero ⁊ videro vos: siue absens
de vobis q2 statis in vno ⌊ spũ audiã
vnanimes: collaborantes fidei euãge
lij: ⁊ in nullo terreamini ab
aduersarijs: q̃ est in illis causa
ꝑditiõis: vobis aũt salutis. Et hoc a
deo. Q2 vobis donatũ est ꝓ xp̃o: nõ
solũ vt in eũ credatis: sꝫ vt etiam pro

περ αυτού πάσχειν, τον αυτόν αγώνα έχον
τες, οίον είδετε εν εμοί, και νυν ακούετε εν ε
μοί. Cap.2.
Ει τις ουν παράκλησις εν χριστώ, ει τι
παραμύθιον αγάπης, ει τις κοινωνία
πνεύματος, ει τις σπλάγχνα και οικτιρμοί,
πληρώσατέ μου την χαράν, ίνα το αυτό
φρονήτε, την αυτήν αγάπην έχοντες, σύμ
ψυχοι, το εν φρονούντες. μηδέν κατά ερί=
θειαν η κενοδοξίαν, αλλά τη ταπεινοφρο=
σύνη αλλήλους ηγούμενοι υπερέχοντας ε=
αυτών, μη τα εαυτών έκαστος σκοπείτε, αλ
λά και τα ετέρων έκαστος. τούτο γαρ φρο
νείσθω εν υμίν ο και εν χριστώ ιησού. ος εν
μορφή θεού υπάρχων, ουχ αρπαγμόν ηγή
σατο το είναι ίσα θεώ, αλλ εαυτόν εκένωσε
μορφήν δούλου λαβών εν ομοιώματι αν
θρώπων γενόμενος, και σχήματι ευρεθείς
ως άνθρωπος, εταπείνωσεν εαυτόν γενόμε=
νος υπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δε
σταυρού. διό και ο θεός αυτόν υπερύψω
σε και εχαρίσατο αυτώ όνομα το υπέρ πάν
όνομα, ίνα εν τω ονόματι ιησού παν γόνυ
κάμψη, επουρανίων, και επιγείων, και κα=
ταχθονίων, και πάσα γλώσσα εξομολογή=
σηται ότι κύριος ιησούς χριστός εις δόξαν
θεού πατρός. ώστε αγαπητοί μου καθώς
πάντοτε υπηκούσατε μου, μη εν τη παρου
σία μου μόνον, αλλά και νυν πολλώ μάλ=
λον εν τη απουσία μου μετά φόβου και
τρόμου την εαυτών σωτηρίαν κατεργάζεσ=
θε. ο θεός γαρ εστιν ο ενεργών εν υμίν και
το θέλειν και το ενεργείν υπέρ της ευδοκίας.
πάντα ποιείτε χωρίς οργής και διαλογισ
μών, ίνα γένησθε άμεμπτοι και ακέραιοι τέκ
να θεού αμώμητα εν μέσω γενεάς σκολιάς
και διεστραμμένης, εν οις φαίνεσθε ως φω=
στήρες εν κόσμω, λόγον ζωής επέχοντες
εις καύχημα εμοί εις ημέραν χριστού, ότι
ουκ εις κενόν έδραμον, ουδέ εις κενόν εκοπία
σα. αλλ ει και σπένδομαι επί τη θυσία και
λειτουργία της πίστεως υμών, χαίρω και
συγχαίρω πάσιν υμίν. το δε αυτό και υ=
μείς χαίρετε και συγχαίρετέ μοι. ελπίζω δε
εν κυρίω ιησού τιμόθεον ταχέως πέμψαι
υμίν, ίνα καγώ ευψυχώ γνούς τα περί υ
μών. ουδένα γαρ έχω ισόψυχον όστις γνη
σίως τα περί υμών μεριμνήσει. οι πάντες
γαρ τα εαυτών ζητούσιν, ου τα χριστού ιη
σού. την δε δοκιμήν αυτού γινώσκετε, ότι
ως πατρί τέκνον συν εμοί εδούλευσεν εις
το ευαγγέλιον. τούτον μεν ουν ελπίζω

illo patiamini: idest certamen habentes
quale et vidistis in me: et nunc audistis de
me. Cap.2.
Si qua ergo consolatio in christo: si quod A
solatium charitatis: si qua societas
spiritus: si qua viscera miserationis:
implete gaudium meum: ut idem
sapiatis eandem charitatem habentes: unanimes:
idipsum sentientes. Nihil per contentionem
neque per inanem gloriam: sed in humilitate
superiores sibi invicem arbitrantes:
non que sua sunt singuli considerantes: sed ea que
aliorum. Hoc enim sentite
in vobis quod et in christo iesu. Qui cum in
forma dei esset: non rapinam arbitratus est
esse se equalem deo: sed semetipsum exinanivit
formam servi accipiens in similitudinem hominis
factus: et habitu inventus
ut homo: humiliavit semetipsum factus
obediens usque ad mortem: mortem autem B
crucis. Propter quod et deus exaltavit il Hebr.2.c.
lum: et donavit illi nomen quod est super omne
nomen: ut in nomine iesu omne genu Ro.14.b.
flectatur: celestium: terrestrium: et infernorum:
et omnis lingua confiteatur
quia dominus iesus christus in gloria est
dei patris. Itaque charissimi mei sicut
semper obedistis: non in presentia
mei tantum: sed multo magis nunc
in absentia mea cum metu et
tremore vestram salutem operamini.
Deus est enim qui operatur in vobis et
velle et perficere pro bona voluntate.
Omnia autem facite sine murmurationibus et he
sitationibus: ut sitis sine querela et simplices
filii dei sine reprehensione in medio na=
tionis prave et perverse: inter quos lucetis C
sicut luminaria in mundo: verbum vite con=
tinentes ad gloriam meam in die christi: quia
non in vacuum cucurri: neque in vacuum la
boravi. Sed et si immolor supra sacrificium
obsequium fidei vestre: gaudeo et et
congratulor omnibus vobis. Idipsum autem et
vos gaudete: et congratulamini mihi.
Spero autem in domino iesu timotheum me cito
mittere ad vos: ut et ego bono animo sim
cognitis que circa vos sunt. Neminem enim habeo
tam unanimem qui sincera affectione pro vobis
sollicitus sit. Omnes enim que sua sunt querunt: non que
iesu christi. Experimentum autem eius cognoscite:
quia sicut patri filius mecum servivit in
evangelio. Hunc igitur spero me D

πέμψαι, ως αν απίδω τα περί εμέ εξ αυτής. πέποιθα δε εν κυρίω, ότι και αυτός ταχέως ελεύσομαι. αναγκαίον δε ηγησάμην επαφρόδιτον τον αδελφόν και σύνεργόν και συστρατιώτην μου, υμών δε απόστολον και λειτουργόν της χρείας μου πέμψαι προς υμάς, επειδή επιποθών ην πάντας υμάς, και αδημονών διότι ηκούσατε ότι ησθένησε. και γαρ ησθένησε παραπλήσιον θανάτω, αλλά ο θεός αυτόν ηλέησεν. ουκ αυτόν δε μόνον, αλλά και εμέ, ίνα μη λύπην επί λύπη σχώ. σπουδαιοτέρως ουν έπεμψα αυτόν, ίνα ιδόντες αυτόν πάλιν χαρήτε, καγώ αλυπότερος ω. προσδέχεσθε ουν αυτόν εν κυρίω μετά πάσης χαράς, και τους τοιούτους εντίμους έχετε, ότι διά το έργον του χριστού μέχρι θανάτου ήγγισε, παραβουλευσάμενος τη ψυχή, ίνα αναπληρώση το υμών υστέρημα της προς με λειτουργίας. Cap. 3.

Το λοιπόν αδελφοί μου χαίρετε εν κυρίω. τα αυτά γράφειν υμίν εμοί μεν ουκ οκνηρόν, υμίν δε ασφαλές. βλέπετε τους κύνας, βλέπετε τους κακούς εργάτας, βλέπετε την κατατομήν. ημείς γαρ εσμέν η περιτομή, οι πνεύματι θεού λατρεύοντες, και καυχώμενοι εν χριστώ ιησού, και ουκ εν σαρκί πεποιθότες, καίπερ εγώ έχων πεποίθησιν και εν σαρκί. ει τις δοκεί άλλος πεποιθέναι εν σαρκί, εγώ μάλλον, περιτομή οκταήμερος, εκ γένους ισραήλ, φυλής βενιαμίν, εβραίος εξ εβραίων, κατά νόμον φαρισαίος, κατά ζήλον διώκων την εκκλησίαν, κατά δικαιοσύνην την εν νόμω γενόμενος άμεμπτος. αλλ άτινα ην μοι κέρδη, ταύτα ήγημαι διά τον χριστόν ζημίαν. αλλά μενούνγε και ηγούμαι πάντα ζημίαν είναι διά το υπερέχον της γνώσεως χριστού ιησού του κυρίου μου, δι ον τα πάντα εζημιώθην, και ηγούμαι σκύβαλα είναι ίνα χριστόν κερδήσω και ευρεθώ εν αυτώ μη έχων εμήν δικαιοσύνην την εκ νόμου, αλλά την διά πίστεως χριστού, την εκ θεού δικαιοσύνην επί τη πίστει του γνώναι αυτόν και την δύναμιν της αναστάσεως αυτού, και την κοινωνίαν των παθημάτων αυτού, συμμορφούμενος τω θανάτω αυτού, είπως καταντήσω εις την εξανάστασιν των νεκρών. ουχ ότι ήδη έλαβον η ήδη τετελείωμαι διώκω δε ει και καταλάβω εφ ω και κατελήφθην υπό του κυρίου ιησού χριστού. αδελφοί εγώ εμαυτόν ου λογίζομαι κατειληφέναι. εν δε, τα μεν

mittere ad vos: mox vt videro q̄ circa me sūt. Cōfido aūt i dn̄o: qm̄ ⁊ ipe veniaꝫ ad vos cito. D
Necessariū aūt existimaui epaphroditū frēꝫ ⁊ coopatorē ⁊ cōmilitonē meum: vestrum autem apostolū et ministrum necessitatis mee mittere ad vos: qm̄ q̇dē oēs vos desiderabat: ⁊ mestus erat propterea q̄ audieratis illū ifirmatū. Nā ⁊ infirmatꝰ ē vsqꝫ ad mortē: sed deus misertus est eius. Nō solū aūt eius: verū etiam et mei: ne tristitiā sup tristitiā haberē. Festinātius ergo misi illuꝫ: vt viso illo iterū gaudeatis: ⁊ ego sine tristitia siꝫ. Excipite itaqꝫ illū cum omni gaudio i dn̄o ⁊ eiusmodi cū honore habetote: qm̄ pp opus christi vsqꝫ ad mortem accessit: tradens aiaꝫ suā: vt ipleret id qđ ex vobis deerat erga meum obsequium. Cap. 3.

De cetero frēs mei gaudete i dn̄o: A
eadē vobis scribere mihi quidem nō pigrū: vobis aūt necessariū. Uidete canes: videte malos operarios: videte concisionem. Nos enim sumus circuncisio qui spiritu seruimus deo: ⁊ gloriamur in christo iesu ⁊ non in carne fiduciā hn̄tes: q̄q̄ ⁊ ego habeā cōfidentiā in carne. Si quis alius vr̄ ꝯfidere in carne: ego magis: circūcisuꝫ octaua die: ex genere israel: đ tribu beniami hebreꝰ ex hebreis: ſꝫ legē phariseꝰ: ſꝫ emulationē ꝑsequēꝫ ecclesiā dei: ſꝫ iustitiā q̄ i lege ē ꝯuersatꝰ sine q̄rela. Actu. 23. a.
Sed que mihi fuerunt lucra: hec arbitratꝰ suꝫ pp xp̄ꝫ detrimēta. Uerū tamē existimo oīa detrimētū eē propter eminentem scientiam iesu christi dn̄i mei: pp quē oīa detrimentū feci: ⁊ arbitror vt stercora vt xp̄ꝫ lucrifaciaꝫ: vt ⁊ iueniar in illo nō habens meā iustitiā que ex lege est: sed illā que ex fide ē christi iesu: que ex deo est iustitia in fide ad cognoscēdū illū ⁊ virtutē resurrectionis eius ⁊ societatem passionū illius: cōfiguratus morti eius: si quo modo occurram ad resurrectōeꝫ q̄ ē ex mortuis. Nō q̄ iā acceperi aut iā ꝑfectꝰ sim. C
Sequor aūt si quo mō ꝯprehēdā: in quo ⁊ ꝯprehensus sū a xp̄o iesu. Frēs ego me nō arbitror ꝯprehēdisse. Unū aūt: que quidē

οπίσω επιλανθανόμενος, τοις δε έμπροσ=
θεν επεκτεινόμενος, κατά σκοπόν διώκω
επί το βραβείον της άνω κλήσεως του θεού
εν Χριστώ ιησού. όσοι ουν τέλειοι τούτο
φρονώμεν, και ει τι ετέρως φρονείτε και του
το ο θεός υμίν αποκαλύψει. πλήν εις ο εφθά
σαμεν τω αυτώ στοιχείν κανόνι, το αυτό
φρονείν. συμμιμηταί μου γίνεσθε αδελφοί
και σκοπείτε τους ούτω περιπατούντας, κα
θώς έχετε τύπον ημάς. πολλοί γαρ περιπα
τούσιν ους πολλάκις έλεγον υμίν, νυν δε
και κλαίων λέγω τους εχθρούς του σταυ
ρού του Χριστού, ων το τέλος απώλεια, ων
θεός η κοιλία και η δόξα εν τη αισχύνη αυ=
τών, οι τα επίγεια φρονούντες. ημών γαρ το
πολίτευμα εν ουρανοίς υπάρχει, εξ ου και
σωτήρα απεκδεχόμεθα κύριον ιησούν Χρι=
στόν, ος μετασχηματίσει το σώμα της τα=
πεινώσεως ημών εις το γενέσθαι αυτό σύμ=
μορφον τω σώματι της δόξης αυτού, κατά
την ενέργειαν του δύνασθαι αυτόν και υπο
τάξαι εαυτώ τα πάντα. Cap. 4.

Ωστε αδελφοί μου αγαπητοί και επιπόθη
τοι χαρά και στέφανος μου, ούτως στή
κετε εν κυρίω αγαπητοί. ευοδίαν παρακα=
λώ, και συντύχην παρακαλώ το αυτό φρο
νείν εν κυρίω. ναι ερωτώ και σε σύζυγε γνή
σιε συλλαμβάνου αυταίς, αίτινες εν τω ευα
γγελίω συνήθλησαν μοι μετά και κλήμεν=
τος και των λοιπών συνεργών μου, ων τα
ονόματα εν βίβλω ζωής. χαίρετε εν κυρίω
πάντοτε, πάλιν ερώ χαίρετε. το επιεικές υ=
μών γνωσθήτω πάσιν ανθρώποις. ο κύριος
εγγύς. μηδέν μεριμνάτε, αλλ' εν παντί τη
προσευχή και τη δεήσει μετά ευχαριστίας
τα αιτήματα υμών γνωριζέσθω προς τον θε
όν. και η ειρήνη του θεού η υπερέχουσα πάν
τα νουν, φρουρήσει τας καρδίας υμών, και
τα νοήματα υμών εν Χριστώ ιησού. το λοι
πόν αδελφοί όσα εστίν αληθή, όσα σεμνά,
όσα δίκαια, όσα αγνά, όσα προσφιλή, ό=
σα εύφημα, ει τις αρετή, και ει τις έπαινος,
ταύτα λογίζεσθε, α και εμάθετε και παρε=
λάβετε, και ηκούσατε και είδετε εν εμοί, ταύ
τα πράσσετε, και ο θεός της ειρήνης έσται
μεθ' υμών. εχάρην δε εν κυρίω μεγάλως,
ότι ήδη ποτέ ανεθάλετε το υπέρ εμού φρο=
νείν, εφ' ω και φρονείτε. ηκαιρείσθε δε. ουχ
ότι καθ' υστέρησιν λέγω. εγώ γαρ έμαθον εν
οις ειμί αυτάρκης είναι. οίδα και ταπεινού=
σθαι, οίδα και περισσεύειν. εν παντί και εν
πάσι μεμύημαι, και χορτάζεσθαι και πει=
νάν, και περισσεύειν και υστερείσθαι. πάν=

retro sũt obliuiscẽs: ad ea vero q̃ sũt p̃ora
extẽdẽs meipsũ: ad destinatũ ꝓsequor
ad brauiũ superne vocationis dei
i xp̃o iesu. Quicũq3 ergo ꝑfecti sumus
hoc sẽtiam9: ⁊ si qd aliter sapit: ⁊ hoc
vobis de9 reuelabit. Verũtamẽ ad qđ ꝑ
uenim9 vt idẽ sapiam9: ⁊ i eadẽ ꝑmanea D
mus regula. Imitatores mei estote fra 1.Co.4.d.
tres: ⁊ obseruate eos q̇ ita ãbulãt: sicut Ephe.5.a.
habetis formã nr̃az. Multi ei ambulãt 1.The.4.b Johan.13.g
quos sepe dicebam vobis: nunc autez
⁊ flens dico inimicos crucis
christi: quorum finis interitus: quoruz
de9 vẽter est ⁊ gloria in ꝯfusione ipsoꝝ:
qui terrena sapiũt. Nostra aũt
conuersatio in celis est: vnde etiam
saluatorẽ expectam9 dñz nr̃m iesuz xp̃z:
qui reformabit corpus humilitatis
nostre configuratum
corpori claritatis sue: secundum
opatiõem vtutis sue q̃ ẽt possit subijcere
sibi omnia. Cap. 4.

ITaq3 frẽs mei charissimi ⁊ deside A
ratissimi gaudiũ meũ ⁊ corõa mea
sic state in dño charissimi. Euodiam
rogo ⁊ syntychẽ deprecor idip̃z sapere
i dño. Etiã rogo ⁊ te germane cõpar
adiuua illas q̃ mecũ laborauerũt i euã
gelio cum clemente
⁊ ceteris adiutoribus meis: quoruz
noia sũt in libro vite. Gaudete in dño
sp: iterũ dico gaudete. Modestia vr̃a
nota sit oibus hoibus. Dñs enim
ꝓpe est. Nihil solliciti sitis: sz in omni Mat.5.g.
oratione ⁊ obsecratiõe cũ grãrũ actiõe
petitiões vestre innotescãt apud deum.
Et pax dei que exuperat omnem B
sensum custodiat corda vestra ⁊
itelligẽtias vr̃as in xp̃o iesu. De cetero
frẽs q̃cunq3 sunt vera: quecũq3 pudica:
q̃cũq3 iusta: q̃cũq3 sctã: q̃cũq3 amabi=
lia: q̃cũq3 bone fame: si q̃ virt9: si q̃ la9
discipline: hec cogitate: q̃ ⁊ didicistis ⁊
accepistis: ⁊ audistis ⁊ vidistis in me:
hec agite: ⁊ deus pacis erit
vobiscũ. Gauisus sũ aũt i dño vehemẽ=
ter: qm̃ tãdẽ aliqñ refloruistis ꝓ me sẽti
re sicut ⁊ sẽtiebatis. Occupati aũt eratis.
Nõ q̃si ꝓpter penuriã dico. Ego ei didi= C
ci i qb9 sũ sufficiẽs eẽ. Scio ⁊ humilia
ri: scio ⁊ abundare. Ubiq3 ⁊ in
oibus institutus sũ: ⁊ satiari ⁊ esurire:
et abundare et penuriam pati. Omnia

τα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντι με χριστῷ.
πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαν-
τές μου τῇ θλίψει. οἴδατε καὶ ὑμεῖς φιλιπ-
πήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου ὅτε
ἐξῆλθον ἀπὸ μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκ-
κλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ
λήψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι, ὅτι καὶ ἐν θεσσα
λονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι
ἐπέμψατε. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ
ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς
λόγον ὑμῶν. ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισ-
σεύω. πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ ἐπα-
φροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν ὀσμὴν εὐωδίας, θυ
σίαν δεκτήν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. ὁ δὲ θεός
μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατά
τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν χριστῷ ἰη-
σοῦ. τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν. ἀσπάσασ
θε πάντα ἅγιον ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ἀσπάζον
ται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ἀσπάζονται
ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς
καίσαρος οἰκίας. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἰησοῦ
χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.
Τέλος τῆς πρὸς φιλιππησίους ἐπι-
στολῆς.

possum in eo qui me confortat.
Verũtamẽ bñ fecistis cõmunicantes
tribulatiõi mee. Scitis aũt ⁊ vos philip
penses q͂ in principio euangelij quando
pfect⁹ sũ a macedõia: nulla mihi eccle
sia communicauit in ratione dati ⁊
accepti: nisi vos soli: q͂ʒ ⁊ thessalonicã
semel ⁊ bis in vsum mihi
misistis. Non q͂ꝛ quero datum: sed D
requiro fructum abundantem in
rõne vestra. Habeo aũt oĩa ⁊ abundo.
Replet⁹ sũ accept͡ ab epaphrodito q̃ mi
sistis in odorẽ suauitatis: hostiam Roma.12.a
acceptã: placentẽ deo. Deus autẽ
meus impleat omne desideriũ vr̃m ẽm
diuitias suas in gloria in christo iesu.
Deo autem ⁊ patri nostro gloria in
secula seculorum amen. Salutate
oẽm sanctũ in christo iesu. Salutant
vos q̃ mecũ sunt frẽs. Salutãt
vos omnes sãcti: maxime autẽ qui de
cesaris domo sunt. Grã dñi nostri iesu
christi cũ spiritu vestro. Amen.
Explicit epistola btĩ pauli ad Philip
penses.

Incipit argumentum in epistolam ad Colossenses.

Colossenses ⁊ hi sicut laodicenses sunt asiani: ⁊ ipsi preuenti erant a pseudoapostolis. Nec ad hos accessit ipse apostolus: sed ⁊ hos per epistolam corrigit. Audierant enim verbũ ab archippo q̃ ministeriũ in eos accepit. Ergo apl's iã ligatus scribit eis ab epheso p̃ Tychicũ diaconen ⁊ onesimum acolytum.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς κολασ
σαεῖς ἐπιστολή. Cap. I.

Π Αῦλος ἀπόστολος ἰησοῦ χρισ-
τοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ τι-
μόθεος ὁ ἀδελφός τοῖς ἐν κολο
σσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελ-
φοῖς ἐν χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ
πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ
πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ἀκού-
σαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ
καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους
διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς
οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς
ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ παρόντος
εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ καὶ
ἐστὶ καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον, κα
θὼς καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ
ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ,
καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ

Incipit epistola btĩ pauli aplĩ ad
Colossenses. Cap. I.

Paulus apostolus iesu christi A
p̃ voluntatẽ dei ⁊ timothe⁹
frater his q̃ sunt colossis
sanctis ⁊ fidelibus fratrib⁹
in xp̃o iesu. Gratia vob' ⁊
pax a deo patre nostro ⁊ dño
iesu christo. Gratias agimus deo ⁊
patri dñi nostri iesu christi
semper pro vobis orantes: audientes
fidem vestram in christo iesu
⁊ dilectionem quã hẽtis in sctõs omnes
pp̃ spem que reposita est vobis in
celis: quã audistis in verbo
veritatis euangelij quod peruenit
ad vos: sicut ⁊ in vniuerso mũdo est et
fructificat ⁊ crescit sicut
in vobis: ex ea die qua audistis et
cognouistis grãm dei in veritate:
sicut didicistis ab epaphra charissimo

συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ ὑ-
μῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ. ὁ καὶ δηλώσας
ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. διὰ τοῦ
το καὶ ἡμεῖς ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ
παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰ
τούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ
θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέ-
σει πνευματικῇ, περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως
τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν ἐν παντὶ ἔρ-
γῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμε
νοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ, ἐν πάσῃ δυ-
νάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δό
ξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακρο-
θυμίαν μετὰ χαρᾶς, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ
καὶ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερί
δα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί. ὃς
ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκό-
τους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υ
ἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπο
λύτρωσιν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. ὅς ἐσ-
τὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου πρωτότο-
κος πάσης κτίσεως, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ
πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς
τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε
κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι, τὰ πάν
τα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται. καὶ αὐ-
τός ἐστι πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐ
τῷ συνέστηκε. καὶ αὐτός ἐστι κεφαλὴ τοῦ σώ
ματος τῆς ἐκκλησίας, ὅς ἐστιν ἀρχὴ πρωτό
τοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐ
τὸς πρωτεύων. ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν
τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, καὶ δι' αὐτοῦ ἀπο
καταλλάξαι πάντα εἰς αὐτὸν εἰρηνοποιήσας
διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ δι' αὐ
τοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς. καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριω-
μένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔρ-
γοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλα-
ξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ
τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ
ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐ
τοῦ, εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι
καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς
ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου, οὗ ἠκούσατε τοῦ
κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐ
ρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ παῦλος διάκονος.
νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν
καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλί
ψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ
τοῦ σώματος αὐτοῦ ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, ἧς
ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομί
αν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πλη
ρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὸ μυστήριον

conseruo nostro: qui est fidelis pro vobis
minister christi iesu. Qui et manifestauit B
nobis dilectionem vestram in spiritu. Ideo
et nos ex qua die audiuimus: non
cessamus pro vobis orantes et postulan
tes: vt impleamini agnitione
voluntatis eius in omni sapientia et intellectu
spirituali: vt ambuletis digne
deo per omnia placentes: in omni opere
bono fructificantes et crescentes
in scientia dei: in omni virtute
confortati secundum potentiam claritatis
eius: in omni patientia et longanimitate
cum gaudio gratias agentes deo
et patri: qui dignos nos fecit in partem
sortis sanctorum in lumine. Qui
eripuit nos de potestate tenebrarum:
et transtulit in regnum filij
dilectionis sue: in quo habemus redemptio Ephe.1.b.
nem et remissionem peccatorum. Qui est
imago dei inuisibilis: primogenitus
omnis creature: quoniam in ipso condita sunt C
vniuersa in celis et in terra
visibilia et inuisibilia: siue throni siue
dominationes siue principatus siue potestates: omnia
per ipsum et in ipso creata sunt. Et ipse
est ante omnes: et omnia in ipso
constant. Et ipse est caput corporis 1.Co.15.c.
ecclesie: qui est principium primogenitus
ex mortuis: vt sit in omnibus ipse
primatum tenens. Quia in ipso complacuit omnem
plenitudinem inhabitare: et per eum reconciliari
omnia in ipsum pacificans
per sanguinem crucis eius:
siue que in terris siue que in celis sunt.
Et vos cum essetis aliquando alienati
et inimici sensu in operibus
malis: nunc autem reconciliauit
in corpore carnis eius per
mortem: exhibere vos sanctos et
immaculatos et irreprehensibiles coram ipso:
si tamen permanetis in fide fundati D
et stabiles et immobiles a
spe euangelij: quod audistis quod sub celo est
quod predicatum est in vniuersa creatura que
cuius factus sum ego paulus minister: qui
nunc gaudeo in passionibus pro vobis:
et adimpleo ea que desunt passionum
christi in carne mea pro
corpore eius quod est ecclesia: cuius
factus sum ego minister secundum dispensatio-
nem dei que data est mihi in vobis: vt
impleam verbum dei: mysterium quod

τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης, ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

Cap. 2.

Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πάντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ εἰσὶ πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι. τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πειθανολογίᾳ. εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν. ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ. βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν. ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας. ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρεν ἐκ τοῦ μέσου προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ, ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξου-

absconditum fuit a seculis et generationibus: nunc autem manifestatum est sanctis eius: quibus voluit deus notas facere diuitias glorie sacramenti huius in gentibus: quod est christus in vobis spes glorie: quem nos annunciamus corripientes omnem hominem et docentes in omni sapientia: ut exhibeamus omnem hominem perfectum in christo iesu: in quo et laboro certando secundum operationem eius: quam operatur in me in virtute.

Cap. 2.

A Volo enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis et pro his qui sunt laodicie: et quicunque non viderunt faciem meam in carne: ut consolentur corda ipsorum instructi in charitate et in omnes diuitias plenitudinis intellectus in agnitione mysterij dei patris et christi iesu: in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie absconditi. Hoc autem dico: ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. Nam et si corpore absens sum: sed spiritu (1. Cor. 5. a.) vobiscum sum gaudens et videns ordinem vestrum et firmamentum eius que in christo est fidei vestre. B Sicut ergo accepistis iesum christum dominum nostrum: in ipso ambulate: radicati et superedificati in ipso: et confirmati in fide sicut et didicistis: abundantes in illo in gratiarum actione. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum secundum elementa mundi et non secundum christum. Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter: et estis in illo repleti: qui est caput omnis principatus et potestatis. In quo et circumcisi estis circumcisione non manufacta in expoliatione corporis carnis: sed in circumcisione christi: consepulti ei in baptismo: C in quo et resurrexistis per fidem operationis dei qui suscitauit illum a mortuis. Et vos cum mortui essetis in delictis (Ephe. 2. a.) et preputio carnis vestre conuiuificauit cum illo: donans vobis omnia delicta: delens quod aduersus nos erat chirographum decreti quod erat contrarium nobis. Et ipsum tulit de medio affigens illud cruci: et expolians principatus et potestates

σίας, ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. μὴ οὖν τίς ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει, ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς, ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων, ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα Χριστοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω, θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῆ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ. εἰ οὖν ἀπεθάνετε σὺν τῷ Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε. μὴ ἅψῃ, μὴ γεύσῃ, μὴ θίγῃς, ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων, ἅτινα ἐστὶ λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Cap. 3.

Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος, τὰ ἄνω φρονεῖτε μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, δι᾽ ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτέ, ὅτε ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς. νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ᾽ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός. ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην. πραότητα, μακροθυμίαν, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχει μομφήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ἡμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς. ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος, καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ

traduxit confidenter palam triumphãs illos in seipso. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut in pte diei festi aut neomenie aut sabbatorum: que sunt umbra futurorum: corpus autem xpi. Nemo vos seducat volens in humilitate et religione angelorum que non vidit: ambulans frustra inflatus sensu carnis sue: et non tenens caput: ex quo totum corpus per nexus et piũctiões sumministratũ et constructũ crescit in augmentum dei. Si ergo mortui estis cũ xpo ab elemẽtis huius mũdi: quid adhuc tanquam viuẽtes in mundo decernitis: Ne tetigeritis: neque gustaueritis: neque ptrectaueritis: que sunt oia in interitu ipso usu secundum precepta et doctrinas hominũ: que sunt rõnẽ quidẽ hñtia sapie in superstitione et humilitate et nõ ad parcẽdũ corpori: nõ in honore aliquo ad saturitatẽ carnis. Cap. 3.

D

Mat. 24. a. Mar. 13. b. Luce. 21. b. 1. Cor. 3. b. Ephe. 5. b.

Igitur si ꝯsurrexistis cũ xpo: que sursũ sunt qrite: ubi xps est in dextera dei sedẽs: que sursũ sunt sapite: nõ que sup terrã. Mortui enim estis: et vita vestra abscondita est cum xpo in deo. Cum autem xps apparuerit vita vestra: tunc et vos apparebitis cũ ipso in gloria. Mortificate ergo mẽbra vestra que sunt sup terrã: fornicationẽ: imũditiã: libidinẽ: ꝯcupiscẽtiã malã: et auaritiã: que est simulacrorũ seruitus: ppter que venit ira dei sup filios incredulitatis: in quibus et vos ambulastis aliqñ cum viueretis in illis. Nunc autem deponite et vos omnia: irã: idignationẽ: maliciã: blasphemiam: turpẽ sermonẽ de ore vestro. Nolite mentiri inuicẽ: expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis: et induentes nouum eum qui renouatur in agnitionẽ dei secundum imaginẽ eius qui creauit eũ: ubi non est gentilis et iudeus: circũcisio et pputium: barbarus et scytha: seruus et liber: sed omnia et in oibus xps. Induite vos ergo sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie: benignitatem: humilitatẽ: modestiam: patientiam: supportantes inuicẽ et donãtes vobismetipsis si quis aduersus aliquẽ hz qrelã: sicut et dñs donauit vobis: ita et vos. Super oia autem hec: charitatẽ habete: quod est vinculum perfectionis: et pax christi

A

s. Venit in grec. presentis temporis.

Ephe. 5. a.

B

Hebr. 12. a. 1. Pe. 2. a. Ephe. 4. c. Roma. 6. a. Ephe. 4. c.

Ephe. 6. b.

Ephe. 4. d.

C

βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν
καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι, καὶ εὐχάριστοι
γίνεσθε. ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν
ὑμῖν πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσ-
κοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς
καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χά-
ριτι, ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ.
καὶ πᾶν ὅτι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ,
πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου ἰησοῦ, εὐχαρι-
στοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ. αἱ γυ-
ναῖκες ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν ὡς ἀνή-
κεν ἐν κυρίῳ. οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυ-
ναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. τὰ
τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάν-
τα, τοῦτο γὰρ ἐστὶν εὐάρεστον ἐν κυρίῳ. οἱ
πατέρες μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ
ἀθυμῶσιν. οἱ δοῦλοι ὑπακούετε κατὰ πάν-
τα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμο-
δουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλό-
τητι καρδίας φοβούμενοι τὸν θεόν, καὶ πᾶν
ὅτι ἐὰν ποιῆτε ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ
κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ἀπὸ κυ-
ρίου ἀπολήψεσθαι τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς
κληρονομίας. τῷ γὰρ κυρίῳ χριστῷ δου-
λεύετε. ὁ δὲ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκησε, καὶ
οὐκ ἔστι προσωποληψία. Cap. 4.

Οἱ κύριοι τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς
δούλοις παρέχετε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑ-
μεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς. τῇ προσευ-
χῇ προσκαρτερεῖτε γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ
ἐν εὐχαριστίᾳ, προσευχόμενοι ἅμα καὶ πε-
ρὶ ἡμῶν ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ
λόγου λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ χρισ-
τοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι ἵνα φανερώσω αὐτὸ
ὡς δεῖ με λαλῆσαι. ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε
πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.
ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι ἅλατι
ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάσ-
τῳ ἀποκρίνεσθαι. τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρί-
σει ὑμῖν τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ
πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ,
ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα
γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς
καρδίας ὑμῶν σὺν ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ
ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν, πάντα
ὑμῖν γνωριοῦσι τὰ ὧδε. ἀσπάζεται ὑμᾶς ἀ-
ρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου καὶ μάρ-
κος ὁ ἀνεψιὸς βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐν-
τολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς δέξασθε αὐτόν,
καὶ ἰησοῦς ὁ λεγόμενος ἰοῦστος, οἱ ὄντες
ἐκ περιτομῆς, οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι
παρηγορία. ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐπαφρᾶς, ὁ ἐξ

exultet in cordibus vestris: in qua
et vocati estis in vno corpore: et grati
estote. Verbum christi habitet in vobis
abundanter in omni sapientia: docentes
et commonentes vosmetipsos in psalmis
et hymnis et canticis spiritualibus in gratia:
cantantes in cordibus vestris deo.
Omne quodcunque facitis in verbo aut in ope-
re: omnia in nomine domini nostri iesu christi: gratias agentes
deo et patri per ipsum. Mulieres
subdite estote viris sicut oportet
in domino. Viri diligite vxores vestras:
et nolite amari esse ad illas.
Filii obedite parentibus per omnia:
hoc enim placitum est in domino. filios vestros vt
Patres nolite ad indignationem provocare
non pusillo animo fiant. Servi obedite per omnia
dominis carnalibus: non ad oculum
servientes quasi hominibus placentes: sed in
simplicitate cordis timentes deum. Quod
cunque facitis: ex animo operamini: sicut
domino et non hominibus: scientes quod a domino
accipietis retributionem
hereditatis. Domino christo servite. gessit. Et
Qui enim iniuriam facit: recipiet id quod inique
non est personarum acceptio apud deum. Ca. 4.

Domini quod iustum est et equum
servis prestate: scientes quoniam et vos
dominum habetis in celo. Orationi
instate vigilantes in ea
in gratiarum actione: orantes simul et pro
nobis: vt deus aperiat nobis ostium
sermonis ad loquendum mysterium christi:
propter quod etiam vinctus sum: vt manifestem illud ita
vt oportet me loqui. In sapientia ambulate
ad eos qui foris sunt: tempus redimentes.
Sermo vester semper in gratia sale sit
conditus: vt sciatis quomodo oporteat vos vni-
cuique respondere. Que circa me sunt omnia vobis
nota faciet tychicus charissimus frater et
fidelis minister et conservus in domino:
quem misi ad vos ad hoc ipsum: vt
cognoscat que circa vos sunt et consoletur
corda vestra cum onesimo charissimo et
fideli fratre qui ex vobis est: qui omnia
que hic aguntur nota facient vobis. Salu-
tat vos aristarchus concaptivus meus et mar-
cus consobrinus barnabe: de quo accepistis
mandata. Si venerit ad vos: suscipite
et iesus qui dicitur iustus: qui sunt illum:
ex circumcisione. Hi soli sunt adiutores mei
regno dei: qui mihi fuerunt in
solatio. Salutat vos epaphras: qui ex

Ephe.5.c. 1.Pe.3.a. D
Ephe.6.a.
Ephe.6.a. 1.Pe.2.c. Levi.19.g. Ro.2.b. Ephe.6.b. Actu.10.c. Iaco.2.b. 1.Pe.1.c.
A
Ephe.5.c.
B
2.Thi.4.c
C

ὑμῶν δοῦλος Χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στῆτε τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ. βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Τέλος τῆς πρὸς Κολασσαεῖς ἐπιστολῆς.

vobis est seruus xp̃i iesu: semp̃ sollicitus
pro vobis in orationibus: vt
stetis perfecti et pleni in omni volūtate
dei. Testimoniū enim illi perhibeo quod
hz multū laborē pro vobis et pro his q̃ sūt
laodicie et qui hierapoli. Salutat
vos lucas medic9 charissimus: et de-
mas. Salutate fratres qui sunt laodicie D
et nimphaz: et que in domo eius est
ecclesiā. Et cū lecta fuerit apud vos
epistola hec: facite vt et in laodicensiū
ecclesia legat: et ea que laodicensiū est
vobis legatur. Et dicite archippo.
Uide ministerium quod accepisti
in dño: vt illud impleas. Salutatio
mea manu pauli. Memores estote vi-
culoꝝ meoꝝ. Gr̃a dñi nr̃i iesu xp̃i vobis-
cum. Amen.

Explicit ep̃la bt̃i pauli ad Colossenses.

Incipit argumentum in epistolam ad Thessalonicenses primam.

Thessalonicenses sunt macedones: qui accepto verbo veritatis perstiterunt in fide: etiam in persecutione ciuium suorum. Preterea nec receperunt falsos apostolos: nec ea que a falsis apostolis dicebantur. Hos collaudat apostolus scribens eis ab athenis per tychicum diaconen et onesimū acolytū.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου Παύλου πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐπιστολή. Cap. I.

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν ἀδιαλείπτως, μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν. εἰδότες ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ πνεύματι ἁγίῳ καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ. ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου, οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑ-

Incipit epistola beati pauli ap̃li ad Thessalonicenses prima. Cap. I.

Paulus et siluan9 et timotheus A
ecclesie thessalonicensiū in deo
patre nr̃o et dño iesu christo:
gratia vobis et pax a deo pa-
tre nostro et dño iesu xp̃o.
Gratias agimus deo semper pro oibus
vobis: memoriā vestri facientes in
orōnibus nostris sine intermissione: me-
mores operis fidei vestre et
laboris et charitatis et sustinētie spei B
dñi nostri iesu christi ante
deum et patrem nostrum. Scientes
fratres dilecti a deo electionem
vestram: quia euangelium nostrū nō fuit
ad vos in sermōe tm̃: sed et in virtute
et in spū sancto et in plenitudine
multa: sicut scitis quales fuerimus in
vobis propter vos. Et vos imitatores nr̃i C
facti estis et dñi: excipientes verbum
in tribulatiōe mlta cū gaudio spūs sct̃i:
ita vt facti sitis forma omnibus
credētibus in macedonia et in achaia.
A vobis eīm diffamatus est sermo dñi:
non solum in macedonia et in achaia:
sed in omni loco fides vestra que est

ὑμῶν/ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ
χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. αὐτοὶ γὰρ πε
ρὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσ
χομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε
πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύ
ειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ ἀναμένειν
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγει=
ρεν ἐκ νεκρῶν ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀ=
πὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης. Cap.2.
Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ἀδελφοὶ τὴν εἴσοδον ἡ
μῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγο
νεν, ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες κα
θὼς οἴδατε ἐν φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα
ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. ἡ
γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐ
δὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὔτε ἐν δόλῳ, ἀλλὰ κα=
θὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευ=
θῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν οὐχ
ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ
τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. οὔτε
γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν
καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξί=
ας, θεὸς μάρτυς, οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώ=
πων δόξαν, οὔτε ἀφ᾽ ὑμῶν οὔτε ἀπὸ ἄλ=
λων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς χριστοῦ
ἀπόστολοι. ἀλλ᾽ ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ
ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκ
να, οὕτως ἱμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν με
ταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διό
τι ἀγαπητοὶ ἡμῶν γεγένησθε. μνημονεύετε
γὰρ ἀδελφοὶ τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχ
θον, νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι
πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινὰ ὑμῶν, ἐκηρύ=
ξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ὑ=
μεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός ὡς ὁσίως καὶ δι
καίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν
ἐγενήθημεν, καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκασ=
τον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ παρακα
λοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι, καὶ
μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀ=
ξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν
ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. διατοῦτο καὶ
ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως,
ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ᾽ ἡμῶν
τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλ
λὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ
ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ὑμεῖς
γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε ἀδελφοὶ τῶν ἐκκλη
σιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἐν
χριστῷ ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑ=
μεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ

ad deum profecta est: ita vt non ∞∞∞ D
sit nobis necesse quicq̃ loqui. Ipsi enim de
nobis annũciãt qualẽ introitũ habuerimus
ad vos: et quomodo conuersi estis ∞∞
ad deum a simulacris: seruire ∞∞
deo viuo et vero: et expectare ∞∞
filium eius de celis quem suscitauit ∞
ex mortuis iesum: qui eripuit nos ab ∞∞
ira ventura. Cap.2.
Nam et ipsi scitis fratres introitũ nostrum A
ad vos: quia non inanis fuit: ∞
sed ante passi multa et contumelijs affecti si=
cut scitis in philippis: fiduciã habuimus
in deo nostro loqui ad vos ∞
euangeliũ dei in multa sollicitudine ∞
Exhortatio enim nostra non de errore: neque
de immũditia neque in dolo: sed sicut
probati sumus a deo vt crederetur nobis
euangelium: ita loquimur: non ∞
quasi hominibus placentes: sed deo ∞
qui probat corda nostra. Neque ∞
enim aliquando fuimus in sermone adulationis
sicut scitis: neque in occasione auaritie:
deus testis est: nec querentes ab hominibus
gloriã: neque a vobis neque ab alijs: ∞
cum possemus vobis oneri esse vt christi ∞ B
apostoli. Sed facti sumus paruuli in medio
vestrũ: tanquam si nutrix foueat filios suos:
ita desiderãtes vos cupide volebamus tra
dere vobis non solum euangelium ∞
dei: sed etiã animas nostras: quoniam
charissimi nobis facti estis. Memores
enim estis fratres laboris nostri et fatiga
tionis: nocte et die operantes ∞
ne quem vestrũ grauaremus: predicauimus
in vobis euangelium dei. Vos ∞
testes estis et deus: quam sancte et iuste ∞
et sine querela vobis qui credidistis ∞
affuimus: sicut scitis qualiter vnumquenque ∞
vestrum sicut pater filios suos deprecantes
vos et consolantes: ∞
testificati sumus vt ambularetis digne ∞ C
deo qui vocauit vos in ∞
suum regnum et gloriam. Ideo et ∞
nos gratias agimus deo sine intermissione:
quoniam cum accepissetis a nobis verbũ au
ditus dei: accepistis illud non vt verbũ hominum
sicut est vere verbum dei: qui ∞ sed
operatur in vobis qui credidistis. Vos ∞
enim imitatores facti estis fratres ecclesiarũ
dei que sunt in iudea in ∞
christo iesu: quia eadem passi estis et vos ∞
a contribulibus vestris: sicut et ∞

αυτοί υπό των ιουδαίων των και τον κύρι
ον αποκτεινάντων ιησούν και τους ιδίους
προφήτας και ημάς εκδιωξάντων, και θεώ
μη αρεσκόντων, και πάσιν ανθρώποις εναν
τίων, κωλυόντων ημάς τοις έθνεσι λαλήσαι
ίνα σωθώσιν, εις το αναπληρώσαι αυτών
τας αμαρτίας πάντοτε. έφθασε δε επ' αυ-
τούς η οργή εις τέλος. ημείς δε αδελφοί α-
πορφανισθέντες αφ' υμών προς καιρόν ώ-
ρας προσώπω ου καρδία, περισσοτέρως ε-
σπουδάσαμεν το πρόσωπον υμών ιδείν εν
πολλή επιθυμία. διό ηθελήσαμεν ελθείν
προς υμάς, εγώ μεν παύλος και άπαξ και
δις, και ενέκοψεν ημάς ο σατανάς. τις γαρ
ημών ελπίς η χαρά η στέφανος καυχήσεως.
η ουχί και υμείς έμπροσθεν του κυρίου η-
μών ιησού χριστού εν τη αυτού παρου-
σία. υμείς γαρ εστέ η δόξα ημών και χαρά.

Cap.3.

Διό μηκέτι στέγοντες, ευδοκήσαμεν κατα
λειφθήναι εν αθήναις μόνοι, και επέμ-
ψαμεν τιμόθεον τον αδελφόν ημών και διά
κονον του θεού και συνεργόν ημών εν τω ευ
αγγελίω του χριστού, εις το στηρίξαι υ-
μάς και παρακαλέσαι υμάς περί της πίστε-
ως υμών το μηδένα σαίνεσθαι εν ταις θλί-
ψεσι ταύταις. αυτοί γαρ οίδατε ότι εις
τούτο κείμεθα. και γαρ ότε προς υμάς ή-
μεν, προελέγομεν υμίν, ότι μέλλομεν θλί-
βεσθαι, καθώς και εγένετο και οίδατε. δια-
τούτο καγώ μηκέτι στέγων έπεμψα εις το
γνώναι την πίστιν υμών, μήπως επείρασεν
υμάς ο πειράζων, και εις κενόν γένηται ο κό
πος ημών. άρτι δε ελθόντος τιμοθέου προς
ημάς αφ' υμών, και ευαγγελισαμένου ημίν
την πίστιν και την αγάπην υμών, και ότι έ
χετε μνείαν ημών αγαθήν, πάντοτε επιπο-
θούντες ημάς ιδείν, καθάπερ και ημείς υμάς
διατούτο παρεκλήθημεν αδελφοί εφ' υμίν ε
πί πάση τη θλίψει και ανάγκη ημών, διά
της ημών πίστεως, ότι νυν ζώμεν εάν υμείς
στήκητε εν κυρίω. τίνα γαρ ευχαριστίαν
δυνάμεθα τω θεώ ανταποδούναι περί υ-
μών, επί πάση τη χαρά η χαίρομεν δι' υμάς
έμπροσθεν του θεού ημών, νυκτός και ημέ-
ρας υπέρ εκ περισσού δεόμενοι, εις το ιδείν
υμών το πρόσωπον, και καταρτίσαι τα υστε
ρήματα της πίστεως υμών. αυτός δε ο θεός
και πατήρ ημών και ο κύριος ημών ιησούς
χριστός κατευθύναι την οδόν ημών προς υ
μάς. υμάς δε ο κύριος πλεονάσαι, και περισ
σεύσαι τη αγάπη εις αλλήλους και εις πάν
τας, καθάπερ και ημείς εις υμάς, εις το στη

ipſi a iudeis qui et dominum
occiderunt ieſum τ
ꝑphetas: τ nos perſecuti ſunt: τ deo D
nō placēt: τ oib⁹ hoibus aduerſantur:
prohibentes nos gentibus loqui
vt ſalui fiāt: vt ipleāt peccata ſua
ſp. Peruenit enī ira dei ſup illos vſqʒ
in finē. Nos aūt fratres deſolati
a vobis ad tempus hore
aſpectu nō corde: abūdāti⁹ feſtinauim⁹
faciem veſtram videre cum
multo deſiderio: qm̄ voluim⁹ venire
ad vos: ego qdē paulus τ ſemel τ ei
iterū: ſʒ ipediuit nos ſathanas. Que ē
nr̄a ſpes aut gaudiū aut corona glorie:
Nōne vos ante dn̄ʒ noſtrum
ieſum chriſtum in aduentu eius:
Uos eīʒ eſtis gloria noſtra τ gaudiū.

Cap.3.

Propter qd nō ſuſtinētes apli⁹: pla A
cuit nobis remanere athenis ſolis:
τ miſim⁹ timotheū fratrē noſtrū τ mini
ſtrum dei in euangelio
chriſti: ad confirmandos vos
τ exhortandos pro fide
vr̄a: vt nemo moueatur i tribulatōib⁹
iſtis. Ipſi enim ſcitis φ in
hoc poſiti ſum⁹. Nā τ cū apd̄ vos eſſe
mus p̄dicabam⁹ vobis paſſuros nos tribu B
latiōes: ſicut τ factū ē τ ſcitis. Propte
rea τ ego amplius non ſuſtinēs miſi ad
cognoſcēdū fidē veſtrā: ne forte tēptaue
rit vos is q̄ tēptat: τ inanis fiat labor
noſter. Nūc autē veniēte timotheo ad
nos a vobis τ annunciante nobis
fidē τ charitatē veſtrā: τ q2 memoriam
nr̄i habetis bonā: ſemper deſiderantes
nos videre: ſicut τ nos quoqʒ vos: C
ideo cōſolati ſumus fratres in vobis in
oī neceſſitate τ tribulatione noſtra per
fidem veſtrā: qm̄ nunc viuimus ſi vos
ſtatis in dn̄o. Quā enim grāruʒ actio
nē poſſum⁹ deo retribuere pro vobis:
in oī gaudio quo gaudemus pp̄ vos
ante deuʒ noſtruʒ: nocte ac die
abundantius orantes vt videamus
faciē veſtrā: τ cōpleamus ea que deſūt
fidei veſtre. Ipſe autem deus D
τ pater noſter τ dominus ieſus
xp̄s dirigat viam noſtram ad vos.
Uos āt dn̄s multiplicet: τ abūdare fa
ciat charitateʒ veſtrā in inuicē τ in oēs:
quēadmodū τ nos i vob ad ꝯfirmāda

ρίξαι ὑμῶν/ τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν/ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν/ τῇ παρουσίᾳ/ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων/ τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

Cap. 4.

Τὸ λοιπὸν οὖν ἀδελφοί ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ᾽ ἡμῶν/ τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ/ τοῦ κυρίου ἰησοῦ. τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα/ τοῦ θεοῦ/ ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ/ τῆς πορνείας. εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν/ τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ/ τὰ ἔθνη/ τὰ μὴ εἰδότα/ τὸν θεόν./ τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν/ τῷ πράγματι/ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος/ ὁ κύριος περὶ πάντων τούτων. καθὼς καὶ προείπομεν ἡμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς/ ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ᾽ ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν/ ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ/ τὸν θεὸν/ τὸν καὶ δόντα/ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ/ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς. περὶ δὲ/ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν, αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε, εἰς/ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας/ τοὺς ἀδελφοὺς/ τοὺς ἐν ὅλῃ/ τῇ μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν/ τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι/ ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν ἵνα περιπατεῖτε εὐσχημόνως πρὸς/ τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε. οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοί περὶ/ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ/ οἱ λοιποὶ/ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ/ ὁ θεὸς/ τοὺς κοιμηθέντας διὰ/ τοῦ ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς/ οἱ ζῶντες/ οἱ περιλειπόμενοι εἰς/ τὴν παρουσίαν/ τοῦ κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν/ τοὺς κοιμηθέντας. ὅτι αὐτὸς/ ὁ κύριος ἐν κελεύσματι ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ᾽ οὐρανοῦ, καὶ/ οἱ νεκροὶ ἐν χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον. ἔπειτα ἡμεῖς/ οἱ ζῶντες/ οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν/ τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕτω πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν/ τοῖς λόγοις τούτοις.

Cap. 5.

corda vestra sine querela in sanctitate ante deum et patrem nostrum: in adventu domini nostri iesu christi cum omnibus sanctis eius. Amen.

Cap. 4.

A De cetero ergo fratres rogamus vos et obsecramus in domino iesu: ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo oporteat vos ambulare et placere deo: sic et ambuletis ut abundetis magis. Scitis enim que precepta dederim vobis per dominum iesum. Hec est enim voluntas dei sanctificatio vestra: ut abstineatis vos a fornicatione: ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione et honore: non in passione desiderii: sicut et gentes que ignorant deum. Et ne quis supergrediatur neque circumveniat in negocio fratrem suum: quoniam vindex est dominus de his omnibus: sicut prediximus vobis et testificati sumus. Non enim vocavit nos deus in immunditiam: sed in sanctificationem. Itaque qui hec spernit: non hominem spernit: sed deum: qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis. De charitate autem fraternitatis non necesse habuimus scribere vobis. Ipsi enim vos a deo didicistis: ut diligatis invicem. Etenim illud facitis in omnes fratres in universa macedonia. Rogamus autem vos fratres ut abundetis magis: et operam detis ut quieti sitis: et ut vestrum negocium agatis: et operemini manibus vestris sicut precipimus vobis: et ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: et nullius aliquid desideretis. Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus: ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent. Si enim credimus quod iesus mortuus est et resurrexit: ita et deus eos qui dormierunt per iesum adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo domini: quia nos qui vivimus qui residui sumus in adventu domini: non preveniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse dominus in iussu et in voce archangeli: et in tuba dei descendet de celo: et mortui qui in christo sunt resurgent primi. Deinde nos qui vivimus qui relinquimur simul rapiemur cum illis in nubibus obviam christo in aera: et sic semper cum domino erimus. Itaque consolamini invicem in verbis istis.

Cap. 5.

Roma. 12. a
Ephe. 5. c.

B

Joh. 15. c.
1. Cor. 4. d
Ephe. 5. a.
Phili. 5. c.
1. Joh. 4. c.

C

D

Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι. αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. ὅταν γὰρ λέγωσιν εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. ὑμεῖς δὲ ἀδελφοὶ οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ. πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας, οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσι, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν. ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας. ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλ᾽ εἰς περιποίησιν σωτηρίας, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε. ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν, εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. ὁρᾶτε μήτις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. πάντοτε χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε. τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν χριστῷ ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε, προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε. πάντα δοκιμάζοντες τὸ καλὸν κατέχετε. ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ τηρηθείη. πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει τὴν ἐλπίδα ὑμῶν βεβαίαν. ἀδελφοί προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ᾽ ὑμῶν. ἀμήν.

A

De temporibus autem et momentis fratres non indigetis ut scribamus vobis. Ipsi enim diligenter scitis quia dies domini sicut fur in nocte ita veniet. (Ro.13.d. Apo.3.a. 2.Pe.3.c.) Cum enim dixerit pax et securitas: tunc repentinus eis superveniet interitus: sicut dolor in utero habentis: et non effugient. Vos autem fratres non estis in tenebris: ut vos dies ille tanquam fur comprehendat. Omnes enim vos filii lucis estis et filii diei: non sumus noctis neque tenebrarum. Igitur non dormiamus sicut et ceteri: sed vigilemus et sobrii simus.

B

Qui enim dormiunt: nocte dormiunt: et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt. Nos autem qui diei sumus sobrii simus: induti loricam fidei et charitatis et galeam spem salutis. (Esa.59.d. Ephe.6.c.) Quoniam non posuit nos deus in iram: sed in acquisitionem salutis per dominum nostrum iesum christum: qui mortuus est pro nobis: ut sive vigilemus sive dormiamus: simul cum illo vivamus. Propter quod consolamini invicem et edificate alterutrum: sicut et facitis. Rogamus autem vos fratres ut noveritis eos qui laborant inter vos et presunt vobis in domino et monent vos: ut habeatis illos abundantius in charitate propter opus illorum: et pacem habete cum eis.

C

Rogamus autem vos fratres corripite inquietos: consolamini pusillanimes: suscipite infirmos: patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est sectamini invicem et in omnes. Semper gaudete: sine intermissione orate: in omnibus gratias agite. (Eccle.18.c. Luce.18.a) Hec est enim voluntas dei in christo iesu in omnibus vobis.

D

Spiritum nolite extinguere. prophetias nolite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est tenete. Ab omni specie mala abstinete vos. Ipse autem deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer spiritus vester et anima et corpus sine querela in adventu domini nostri iesu christi servetur. Fidelis est qui vocavit vos: qui etiam faciet. Fratres orate pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adiuro vos per dominum: ut legatur epistola hec omnibus sanctis fratribus. Gratia domini nostri iesu christi vobiscum. Amen.

Τέλος τῆς πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτης ἐπιστολῆς.

Explicit epistola beati pauli ad Thessalonicenses prima.

Incipit argumentum in epistolam secundam.

Ad thessalonicenses secūdā scribit ep̄laʒ apostolus: ⁊ notū facit eis de tribus nouissimis: ⁊ de aduersarij deiectione. Scribit hanc epistolā ab athenis per titū diaconē ⁊ onesimū acolythū.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐπιστολή. Cap. i.

Παῦλος καὶ σιλουανὸς καὶ τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν, καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ᾽ ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ ἀπ᾽ οὐρανοῦ μετ᾽ ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, ἐν πυρὶ φλογὸς διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεόν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης, καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

Cap. 2.

Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ᾽ αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι᾽ ἐπιστολῆς ὡς δι᾽ ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ χριστοῦ. μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον. ὅτι ἐὰν μὴ

Incipit epistola beati pauli apostoli ad thessalonicenses secunda. Cap. i.

Paulus ⁊ siluanus ⁊ timotheus: ecclesie thessalonicēsiū in A
deo prē nostro ⁊ dño iesu
xp̄o. Gratia vobis ⁊ pax a
deo patre nostro ⁊ domino
iesu xp̄o. Gratias agere debemus
semper deo pro vobis fratres: ita vt
dignū ē: qm̄ supercrescit fides vestra:
⁊ abundat charitas vniuscuiusqʒ oium B
vestrum in inuicē: ita vt ⁊ nos ipsi
in vobis gloriemur in ecclesijs
dei pro patientia vestra ⁊ fide ⁊
in omnibus p̄secutionibus vestris ⁊
tribulatiōib⁹ q̄s sustinetis i exēplū iusti
iudicij dei: vt digni habeamini
regno dei: pro quo ⁊ patimini:
si tñ iustum est apud deum retribuere C
retributionē his q̄ vos tribulāt: ⁊ vobis
q̄ tribulamini requiē nobiscū: in reuelatiōe
dñi iesu de
celo cum angelis virtutis eius:
in flāma ignis dantis vīdictam
his qui non nouerunt deū: ⁊ qui non obediūt
euāgelio dñi nostri iesu christi.
Qui penas dabūt in interitu eternas
a facie domini ⁊ a gloria
virtutis eius: cū venerit glorificari D
in sctis suis: ⁊ ammirabilis fieri in oīb⁹
q̄ crediderūt: qr creditū est testimoniū
nostrum super vos in die illo.
In quo etiaʒ oramus sp̄ pro vobis:
vt dignet̄ vos vocatione sua deus:
⁊ ipleat oēm voluntateʒ bonitatis sue:
⁊ opus fidei in virtute: vt clarificetur
nomen domini nostri iesu
christi in vobis: ⁊ vos in illo: secundū
grāʒ dei nostri ⁊ dñi iesu christi. Ca. 2.
Rogamus autem vos fratres A
per aduentum domini
nostri iesu christi ⁊ nostre congregatōis
in ipsū: vt non cito moueamini
a vestro sensu: neqʒ terreamini neqʒ
p̄ sp̄ū neqʒ p̄ sermonē: neqʒ per ep̄laʒ
tanq̄ p̄ nos missaʒ: quasi instet
dies dñi. Ne quis seducat vos Mat. 24. a / Mar. 13. b
vllo modo. Quoniam nisi

έλθη/η αποστασία πρώτον, και αποκαλυφθή/ο άνθρωπος/της αμαρτίας,/ο υιός/της απωλείας,/ο αντικείμενος και υπεραιρόμενος επί πάντα λεγόμενον θεόν η σέβασμα, ώστε αυτόν εις/τον ναόν/του θεού ως θεόν καθίσαι, αποδεικνύοντα εαυτόν ότι εστί θεός. ου μνημονεύετε ότι έτι ων προς υμάς ταύτα έλεγον υμίν. και νυν/το κατέχον οίδατε, εις/το αποκαλυφθήναι αυτόν εν/τω εαυτού καιρώ./το γαρ μυστήριον ήδη ενεργείται/της ανομίας, μόνον/ο κατέχων άρτι έως εκ μέσου γένηται. και τότε αποκαλυφθήσεται/ο άνομος, ον/ο κύριος αναλώσει/τω πνεύματι/του στόματος αυτού, και καταργήσει/τη επιφανεία/της παρουσίας αυτού, ου εστίν/η παρουσία κατ ενέργειαν/του σατανά, εν πάση δυνάμει και σημείοις και τέρασι ψεύδους, και εν πάση απάτη/της αδικίας εν/τοις απολλυμένοις, ανθ ων/την αγάπην/της αληθείας ουκ εδέξαντο εις/το σωθήναι αυτούς. και διατούτο πέμψει αυτοίς/ο θεός ενέργειαν πλάνης, εις/το πιστεύσαι αυτούς/τω ψεύδει, ίνα κριθώσι πάντες/οι μή πιστεύσαντες/τη αληθεία, αλλ ευδοκήσαντες εν/τη αδικία. ημείς δε οφείλομεν ευχαριστείν/τω θεώ πάντοτε περί υμών αδελφοί ηγαπημένοι υπό κυρίου, ότι είλετο υμάς/ο θεός απ αρχής εις σωτηρίαν, εν αγιασμώ πνεύματος και πίστει αληθείας, εις ο εκάλεσεν υμάς διά/του ευαγγελίου ημών εις περιποίησιν δόξης/του κυρίου ημών ιησού χριστού. άρα ουν αδελφοί στήκετε και κρατείτε/τας παραδόσεις ας εδιδάχθητε, είτε διά λόγου, είτε δι επιστολής ημών. αυτός δε/ο κύριος ημών ιησούς χριστός και/ο θεός και πατήρ ημών/ο αγαπήσας υμάς, και δούς παράκλησιν αιωνίαν και ελπίδα αγαθήν εν χάριτι, παρακαλέσαι υμών/τας καρδίας, και στηρίξαι υμάς εν παντί λόγω και έργω αγαθώ.

Cap.3.

Το λοιπόν προσεύχεσθε αδελφοί περί ημών, ίνα/ο λόγος/του κυρίου τρέχη και δοξάζηται, καθώς και προς υμάς, και ίνα ρυσθώμεν από/των ατόπων και πονηρών ανθρώπων. ου γαρ πάντων/η πίστις. πιστός δε εστίν/ο κύριος, ος στηρίξει υμάς και φυλάξει από/του πονηρού. πεποίθαμεν δε εν κυρίω εφ υμάς, ότι α παραγγέλλομεν υμίν και ποιείτε, και ποιήσετε./ο δε κύριος κατευθύναι υμών/τας καρδίας εις/την αγάπην/του θεού και εις/την υπομονήν/του χριστού. παραγγέλλομεν δε υμίν αδελφοί εν ονόματι/του κυρίου ημών

venerit dissẽsio ṗmū: τ reuelatus fuerit homo peccati: filius perditionis: qui aduersatur τ extollitur supra oẽ qd̕ dr̕ deus aut qd̕ colit̃: ita vt in templo dei sedeat: ostendens se tanq̃ sit deus. Non retinetis q̄ cū adhuc eẽm apd̕ vos dicebã vobis. Et nūc qd ɔtineat scitis: vt reueletur in suo tp̃e. Nã mysteriū iam operat̃ iniq̃tatis: tm̃ vt q̄ tenet nūc: teneat do medio fiat. Et tūc reuelabit̃ ille iniqu9 quē dn̄s iesus interficiet spiritu oris sui: τ destruet illustratiõe aduẽt9 sui: eū cuius est aduentus s̄m operationem sathane: in oĩ virtute τ signis τ prodigijs mẽdacibus τ in oĩ seductiõe iniquitatis his qui pereunt: eo q̄ charitatem veritatis nõ receperūt vt salui fierent. Ideo mittet illis deus operationem erroris: vt credant mẽdacio: vt iudicẽt oẽs q̇ nõ crediderunt veritati: sed consenserunt iniquitati. Nos aũt debemus grãs agere deo sp̄ pro vobis fratres dilecti a deo: quod elegerit vos deus ṗmitias ĩ salutẽ: in sanctificatiõe spũs τ in fide veritatis: in qua τ vocauit vos per euangeliū nostrū in acquisitione glorie domini nostri iesu christi. Itaq3 fratres state τ tenete traditiões quas didicistis: siue per sermonẽ siue per ep̄laz nostrã. Ipse aũt dn̄s noster iesus christus τ deus τ pater noster qui dilexit vos: τ dedit ɔsolationẽ eternã τ spem bonam in gratia: exhortet̃ corda vestra τ confirmet in omni opere τ sermone bono.

Cap.3.

De cetero fratres orate pro nobis: vt sermo dei currat τ clarificetur: sicut τ apud vos: τ vt liberemur ab importunis τ malis hoĩbus. Nõ eni oĩm est fides. Fidelis autem deus est qui ɔfirmabit vos τ custodiet a malo. Confidimus aũt de vobis frẽs in dn̄o: qm̄ q̄cūq3 ṗcipimus τ facitis τ facietis. Dominus autem dirigat corda vestra in charitate dei τ patientia christi. Denunciamus autem vobis fratres in nomine domini nostri

Luce.21.b.
Ephe.5.b
1.Cor.3.d
Colo.2.d.
B
Esa.11.a.
C
D
A
B

ιησου χριστου, στέλλεσθαι υμάς από παν
τός αδελφου ατάκτως περιπατουντος, και
μη κατά την παράδοσιν ην παρέλαβον παρ
ημων. αυτοί γαρ οίδατε πως δει μιμεισθαι
ημάς, ότι ουκ ητακτήσαμεν εν υμιν, ουδέ
δωρεάν άρτον εφάγομεν παρά τινός, αλλ
εν κόπω και μόχθω νύκτα και ημέραν εργα
ζόμενοι, προς το μη επιβαρησαι τινά υμων.
ουχ ότι ουκ έχομεν εξουσίαν, αλλ ίνα ε=
αυτούς τύπον δωμεν υμιν εις το μιμεισ=
θαι ημάς. και γαρ ότε ήμεν προς υμάς, του
το παρηγγέλλομεν υμιν, ότι ει τις ου θέλει
εργάζεσθαι, μηδέ εσθιέτω. ακούομεν γαρ τι
νας περιπατουντας εν υμιν ατάκτως, μηδέν
εργαζομένους, αλλά περιεργαζομένους.
τοις δε τοιούτοις παραγγέλλομεν και πα
ρακαλουμεν διά του κυρίου ημων ιησου
χριστου ίνα μετά ησυχίας εργαζόμενοι τον
εαυτων άρτον εσθίωσιν. υμεις δε αδελφοί
μη εκκακήσητε καλοποιουντες. ει δε τις ουχ
υπακούει τω λόγω ημων διά της επιστολης
τουτον σημειουσθε, και μη συναναμίγνυ=
σθε αυτω, ίνα εντραπη. και μη ως εχθρόν η
γεισθε, αλλά νουθετειτε ως αδελφόν. αυτος
δε ο κύριος της ειρήνης δώη υμιν την ειρή=
νην διαπαντός εν παντί τρόπω. ο κύριος μετά
πάντων υμων. ο ασπασμός τη εμή χειρί
παύλου, ο εστι σημειον εν πάση επιστολή.
ούτως γράφω. η χάρις του κυρίου ημων
ιησου χριστου μετά πάντων υμων. αμήν.

τέλος της προς θεσσαλονικείς δευτέ=
ρας επιστολής.

iesu xpi: vt subtrahatis vos ab omni
fratre ambulante inordinate: et
non secundum traditionem quam acceperunt a
nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum opor=
teat imitari nos: quoniam non inquieti fuimus in
ter vos: neque gratis panem manducauimus ab
aliquo: sed in labore et fatigatione nocte et ac — 1.Cor.4.b
die operantes: ne quem vestrum grauaremus. Non
quasi non habuerimus potestatem: sed vt nosmet=
ipsos formam daremus vobis ad imitandum — C
nos. Nam et cum essemus apud vos: hoc
denunciabamus vobis: quoniam si quis non vult
operari: nec manducet. Audiuimus enim inter
vos quosdam ambulantes inquiete: nihil
operantes: sed curiose agentes.
Hiis autem qui eiusmodi sunt denunciamus et ob
secramus in domino iesu
christo: vt cum silentio operantes
suum panem manducent. Vos autem fratres — Galat.6.b.
nolite deficere benefacientes. Quod si quis non — D
obedierit verbo nostro: per epistolam
hunc notate: et non commisceamini
cum illo: vt confundatur. Et nolite quasi in
imicum existimare: sed corripite vt fratrem.
Ipse autem deus pacis det vobis pacem
sempiternam in omni loco. Dominus sit cum
omnibus vobis. Salutatio mea manu
pauli: quod est signum in omni epistola.
Ita scribo. Gratia domini nostri
iesu christi cum omnibus vobis. Amen.

Explicit epistola beati Pauli ad
Thessalonicenses secunda.

Incipit argumentum in epistolam ad Timotheum primam.

Timotheum instruit et docet de ordinatione episcopatus et diaconii et omnis ecclesiastice discipline: scribens ei a laodicia per tychicum diaconem.

Explicit argumentum.

η του αγίου παύλου πρός τιμόθεον
πρώτη επιστολή. Cap.i.

Παυλος απόστολος ιησου χριστου
κατ επιταγήν θεου πατρός και σω
τηρος ημων ιησου χριστου της
ελπίδος ημων, τιμοθέω γνησίω τέ
κνω εν πίστει. χάρις, έλεος, ειρήνη από θεου
πατρός ημων και χριστου ιησου του κυρίου
ημων. καθώς παρεκάλεσά σε προσμειναι εν ε
φέσω πορευόμενος εις μακεδονίαν, ίνα παρα
γγείλης τισί μη ετεροδιδασκαλειν, μηδέ προ
σέχειν μύθοις και γενεαλογίαις απεράντοις,
αίτινες ζητήσεις παρέχουσι μάλλον η οικο
νομίαν θεου την εν πίστει. το δε τέλος της πα
ραγγελίας εστίν αγάπη εκ καθαράς καρδί=
ας και συνειδήσεως αγαθης, και πίστεως

Incipit epistola beati pauli ad ti=
motheum prima. Cap.i.

Paulus apostolus iesu christi — A
secundum imperium dei saluatoris
nostri et christi iesu
spei nostre: timotheo dilecto fi=
lio in fide. Gratia et misericordia et pax a deo
patre et christo iesu domino
nostro. Sicut rogaui te vt remaneres e=
phesi cum irem in macedoniam: vt denunciares
quibusdam ne aliter docerent: neque intenderent
fabulis et genealogiis interminatis:
que questiones prestant magis quam edificationem
dei que est in fide. Finis autem precepti
est charitas de corde puro: — B
et conscientia bona: et fide

αμυποκρίτου. ωμ τιμές αστοχήσαμτες εξε=
τράπησαμ εις ματαιολογίαμ, θέλομτες εί=
μαι μομοδιδάσκαλοι, μη μοούμτες μήτε α
λέγουσι μήτε περί τίμωμ διαβεβαιούμται.
οίδαμεμ δε ότι καλός ο μόμος εάμ τις αυ=
τώ μομίμως χρήται, ειδώς τούτο ότι δι=
καίω μόμος ου κείται, αμόμοις δε και αμυ=
ποτάκτοις, ασεβέσι και αμαρτωλοίς, αμοσίοις
και βεβήλοις, πατρολώαις και μητρολώαις,
αμδροφόμοις, πόρμοις, αρσεμοκοίταις, αμ=
δραποδισταίς, ψεύσταις, επιόρκοις, και ει
τι έτερομ τη υγιαιμούση διδασκαλία αμτί=
κειται, κατά το ευαγγέλιομ της δόξης του μα
καρίου θεού, ο επιστεύθημ εγώ. και χάριμ έ=
χω τω εμδυμαμούμτι με χριστώ τω κυρί
ω ημώμ, ότι πιστόμ με ηγήσατο, θέμεμος
εις διακομίαμ, τομ πρότερομ όμτα βλάσφη=
μομ και διώκτημ και υβριστήμ, αλλά ηλεή=
θημ, ότι αγμοώμ εποίησα εμ απιστία. υπερ=
επλεόμασε δε η χάρις του κυρίου ημώμ με=
τά πίστεως και αγάπης της εμ χριστώ ιησού.
πιστός ο λόγος και πάσης αποδοχής άξι=
ος, ότι χριστός ιησούς ήλθεμ εις τομ κόσ=
μομ αμαρτωλούς σώσαι, ωμ πρώτος ειμί
εγώ, αλλά διατούτο ηλεήθημ, ίμα εμ εμοί
πρώτομ εμδείξηται ιησούς χριστός την πά
σαμ μακροθυμίαμ προς υποτύπωσιμ τωμ
μελλόμτωμ πιστεύειμ επ αυτώ εις ζωήμ αι
ώμιομ. τω δε βασιλεί τωμ αιώμωμ αφθάρτω
αοράτω, μόμω, σοφώ, θεώ, τιμή, δόξα, εις
τους αιώμας τωμ αιώμωμ. αμήμ. ταύτημ τημ
παραγγελίαμ παρατίθεμαι σοι τέκμομ τι=
μόθεε κατά τας προαγούσας επί σε προφη
τείας, ίμα στρατεύη εμ αυταίς την καλήμ
στρατείαμ, έχωμ πίστιμ και αγαθήμ συμεί=
δησιμ, ημ τιμές απωσάμεμοι περί τημ πίστιμ
εμαυάγησαμ. ωμ εστίμ υμέμαιος και αλέξαμ
δρος, ούς παρέδωκα τω σαταμά, ίμα παι=
δευθώσι μη βλασφημείμ. Cap.2.

Παρακαλώ ουμ πρώτομ πάμτωμ ποιείσ=
θαι δεήσεις, προσευχάς, εμτεύξεις, ευ=
χαριστίας υπέρ πάμτωμ αμθρώπωμ, υπέρ
βασιλέωμ και πάμτωμ τωμ εμ υπεροχή όμ=
τωμ, ίμα ήρεμομ και ησύχιομ βίομ διάγωμεμ
εμ πάση ευσεβεία και σεμμότητι. τούτο γαρ
καλόμ και απόδεκτομ εμώπιομ του σωτήρος
ημώμ θεού ος πάμτας αμθρώπους θέλει σωθή
μαι, και εις επίγμωσιμ αληθείας ελθείμ. εις γαρ
θεός, εις και μεσίτης θεού και αμθρώπωμ άμ
θρωπος ιησούς χριστός, ο δούς εαυτόμ αμτί
λυτρομ υπέρ πάμτωμ, το μαρτύριομ καιροίς ι
δίοις, εις ο ετέθημ εγώ κήρυξ και απόστολος.
αλήθειαμ λέγω εμ χριστώ ου ψεύδομαι,

nõ ficta. A qb9 qdã aberrãtes conuersi
sunt in vaniloquiũ: volentes esse cccc
legis doctores nõ itelligẽtes neqꝫ que
loquunt neqꝫ de qb9 affirmant. cccc cc
Scim9 ãt q bona ẽ lex si quis ea cccc — Roma.5.c.
legitime vtat: scientes hoc q lex iusto — Gala.4.c.
nõ est posita sꝫ iniustis τ nõ subditis: — 1.Cor.6.c.
impijs: τ pctõribus: sceleratis: cccccc
τ cõtaminatis: patricidis: τ matricidis
homicidis: fornicarijs: masculoꝝ ꝯcubi
torib9: plagiarijs: mẽdacib9 τ ꝑiurꝭ: τ si
qd aliud sane doctrine aduersat: cc ccc
q ẽ ꝑꝫ euangelium glorie beati cccccc
dei: qđ creditũ ẽ mihi. Grãs ago cccc — C
ei qui me confortauit in xp̃o iesu dño
nostro: q fidelẽ me existimauit ponens
in ministerio: qui pri9 blasphem9 fui
τ ꝑsecutor τ ꝯtumeliosus: sꝫ misericor=
diã ꝯsecut9 suꝫ: q ignorãs feci in icre
dulitate. Supabundauit ãt grã dñi nr̃i
cũ fide τ dilectõe q est in xp̃o iesu. ccc
Fidelis sermo τ oi acceptõe dignuꝫ:
q xp̃s iesus venit in hunc mundum
pctõres saluos facere: quoꝝ prim9 ego — D
sũ. Sꝫ ideo misericordiã ꝯsecut9 sũ: vt
in me p̃mo ostẽderet xp̃s iesus omnẽ
patientiaꝫ: ad informationem cccc ccc
eoꝝ q crediturí sũt illi in vitã eternã.
Regi autem seculorum immortali cccc
inuisibili soli deo honor τ glĩa: in cccc
secula seculorum. Amen. Hoc cccccc
p̃ceptum commendo tibi fili timothee
ꝺm precedentes in te prophetias: cccc
vt milites in illis bonam cccc ccc ccc
militiã: hñs fideꝫ τ bonam cõscientiaꝫ:
quã quidã repellentes circa fideꝫ ccc
naufragauerũt: ex qb9 ẽ hymene9 τ a
lexãder quos tradidi satane: vt discãt
non blasphemare. Cap.2.

Obsecro igitur primum oim fieri ccc — A
obsecratões: orõnes: postulatões:
gratiarũ actiones pro oibus hoib9: p
regib9 τ oib9 qui in sublimitate cõstitu
ti sũt: vt quietã τ trãquillã vitã agamus
in omni pietate τ castitate. Hoc enim
bonũ est τ acceptũ coram saluatore ccc
nostro deo: qui oẽs hoies vult saluos
fieri τ ad agnitionẽ veritatis venire. V — B
de9: vn9 τ mediator dei cccc ⌊nus .n.
τ hoiꝫ hõ xp̃s iesuꝫ: q dedit redẽptio
nẽ semetipsũ p oib9. Cui9 testimoniũ tpi
b9 suis ꝯfirmatũ est: i quo posit9 sũ ego
p̃dicator τ apl's. Veritatẽ dico nõ mẽtior:

διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.
βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας
ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖ-
ρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. ὡσαύ-
τως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμί-
ῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης, κοσμεῖν ἑ-
αυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν ἀργυρίῳ ἢ χρυ-
σῷ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ,
ἀλλ᾽ ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις
θεοσέβειαν δι᾽ ἔργων ἀγαθῶν. γυνὴ ἐν ἡσυ-
χίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. γυναικὶ
δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεν-
τεῖν ἀνδρός, ἀλλ᾽ εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. ἀδὰμ γὰρ
πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα εὔα, καὶ ἀδὰμ οὐκ
ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἐν παρα-
βάσει γέγονε. σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογο-
νίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ
ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης. Cap. 3.

Πιστὸς ὁ λόγος. εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται
καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπί-
σκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς
ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλό-
ξενον, διδακτικόν, μὴ πάροινον, μὴ πλήκ-
την, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ᾽ ἐπιεικῆ, ἄμαχον,
ἀφιλάργυρον, τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊ-
στάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ
πάσης σεμνότητος. εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴ-
κου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας θε-
οῦ ἐπιμελήσεται. μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυ-
φωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. δεῖ
δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ
τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ
καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. διακόνους ὡσ-
αύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολ-
λῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, ἔχοντας
τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνει-
δήσει. καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶ-
τον, εἶτα διακονείτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες.
γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους,
νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσι. διάκονοι ἔ-
στωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων κα-
λῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. οἱ
γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς
καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν παρρη-
σίαν ἐν πίστει τῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ταῦτα
σοι γράφω ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός σε τάχι-
ον, ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν
οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλη-
σία θεοῦ ζῶντος στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς
ἀληθείας. καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ
τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον, θεὸς ἐφανερώ-
θη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγ-
γέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσ

doctor gentium in fide et veritate.
Volo ergo viros orare
in omni loco: levantes puras manus
sine ira et disceptatione. Similiter C
et mulieres in habitu ornato
cum verecundia et sobrietate: ornantes se
non in tortis crinibus aut auro
aut margaritis vel veste preciosa:
sed quod decet mulieres promittentes
pietatem per opera bona. Mulier in silen
tio discat cum omni subiectione. Docere autem D
mulieri non permitto neque dominari in
virum: sed esse in silentio. Adam enim
primus formatus est: deinde eva: et adam non
est seductus: mulier autem seducta in prevarica
tione fuit. Saluabitur autem per filiorum generatio
nem: si permanserint in fide et dilectione et
sanctificatione cum sobrietate. Cap. 3.

Fidelis sermo. Si quis episcopatum deside A
rat: bonum opus desiderat. Oportet enim Ad Titum 1.b.
episcopum irreprehensibilem esse: unius uxoris
virum: sobrium: ornatum: prudentem: pudicum: ho
spitalem: doctorem: non vinolentum: non percusso-
rem: sed modestum: non litigiosum:
non cupidum: sed sue domui bene prepositum:
filios habentem subditos cum
omni castitate. Si quis autem domui sue B
preesse nescit: quomodo ecclesie dei
diligentiam habebit? Non neophytum: ne in super
biam elatus in iudicium incidat diaboli. Oportet
autem et illum testimonium habere bonum ab his qui
foris sunt: ut non in opprobrium incidat
et in laqueum diaboli. Diacones similiter
pudicos: non bilingues: non multo vino C
deditos: non turpe lucrum sectantes: habentes
mysterium fidei in conscientia
pura. Et hi autem probentur primum: et 1. Cor. 4.a.
sic ministrent nullum crimen habentes. 2. Cor. 6.a. et 2.c.
Mulieres similiter pudicas: non detrahentes:
sobrias: fideles in omnibus. Diacones sint
unius uxoris viri: qui filiis suis bene
presint et suis domibus.
qui enim bene ministraverint: gradum bonum sibi D
acquirent: et multam fiduciam
in fide que est in christo iesu. Hec tibi scribo
fili timothee sperans me venire ad te cito:
si autem tardavero: ut scias quomodo oporte-
at te in domo dei conversari: que est ecclesia
dei vivi columna et firmamentum
veritatis. Et manifeste magnum est
pietatis sacramentum: quod manifestum est
in carne: iustificatum est in spiritu: apparuit ange
lis: predicatum est gentibus: creditum est in mundo:

μῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. Cap.4.

Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνης καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον. ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔσῃ διάκονος χριστοῦ ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας, ᾗ παρηκολούθηκας. τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος. ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γενοῦ τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν. ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς. τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

Cap.5.

Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις. τοῦτο γάρ ἐστι καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη, ἤλπικεν ἐπὶ τὸν θεὸν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας. ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε. καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα

assumptum est in gloria. Cap.4.

A Spiritus autem manifeste dicit quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide: 1.Tim.3.a 2.Pe.3.a attendentes spiritibus erroris et doctrinis demoniorum in hypocrisi loquentium mendacium et cauteriatam habentium suam conscientiam prohibentium nubere: abstinere a cibis quos deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et his qui cognoverunt veritatem. Quia omnis creatura dei bona est: B et nihil reiiciendum quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per verbum dei et orationem. Hec proponens fratribus bonus eris minister christi iesu: enutritus verbis fidei et bone doctrine: quam assecutus es. Ineptas autem et aniles fabulas devita. 2.Tim.2.b Exerce autem teipsum ad pietatem. C Nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est. Pietas autem ad omnia utilis est: promissionem habens vite que nunc est et future. Fidelis sermo et omni acceptione dignus. In hoc enim laboramus et maledicimur: quia speramus in deum vivum: qui est salvator omnium hominum: maxime fidelium. Precipe hec et doce. Nemo adolescentiam tuam contemnat. Sed exemplum esto fidelium: in verbo: in conversatione: in charitate: in fide: D in castitate. Dum venio attende lectioni exhortationi et doctrine. [data est Noli negligere gratiam que in te est: que tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterii. Hec meditare: in his esto: ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi et doctrine: insta in illis. Hoc enim faciens et teipsum salvum facies et eos qui te audiunt.

Cap.5.

A Seniorem ne increpaveris: sed obsecra ut patrem: iuvenes ut fratres: anus ut matres: iuvenculas ut sorores in omni castitate. Viduas honora: que vere vidue sunt. Si qua autem vidua filios aut nepotes habet: discat primum domum suam regere: et mutuam vicem reddere parentibus. Hoc enim acceptum est coram deo. Que autem vere vidua est et desolata: speravit in deum: et instat obsecrationibus et orationibus nocte et die. Nam que in delitiis est: vivens mortua est. Et hoc precipe: ut

ἀνεπίληπτοι ὦσιν. εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ
μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίσ
τιν ἤρνηται, καὶ ἐστὶν ἀπίστου χείρων. χή=
ρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκον=
τα γεγονυῖα, ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, ἐν ἔργοις κα
λοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐ=
ξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλι
βομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐ
πηκολούθησε. νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ.
ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ χρισ=
τοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα, ὅτι
τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. ἅμα δὲ καὶ
ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκί
ας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι
καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα.
βούλομαι οὖν νεωτέρας χήρας γαμεῖν, τε
κνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορ=
μὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χά=
ριν. ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ
σατανᾶ. εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας,
ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλη
σία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ. οἱ κα=
λῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς
ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λό
γῳ καὶ διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή.
βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις, καὶ ἄξιος ὁ ἐρ=
γάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. κατὰ πρεσβυτέ=
ρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ
ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. τοὺς ἁμαρτά=
νοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ
λοιποὶ φόβον ἔχωσι. διαμαρτύρομαι ἐνώ=
πιον τοῦ θεοῦ καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ
καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυ
λάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κα
τὰ πρόσκλισιν. χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπι
τίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σε
αυτὸν ἁγνὸν τήρει. μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ
οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ
τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. τινῶν ἀνθρώπων
αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοι εἰσὶ προάγουσαι
εἰς κρίσιν, τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ὡ
σαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα πρόδηλα ἐστί,
καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνα=
ται.

Cap.6.

Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι τοὺς ἰδίους
δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθω
σαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασ
καλία βλασφημῆται. οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες
δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν ὅτι ἀδελ=
φοὶ εἰσίν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅ
τι πιστοὶ εἰσὶ καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσί=
ας ἀντιλαμβανόμενοι. ταῦτα δίδασκε καὶ πα
ρακάλει. εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προ

irrephẽsibiles sint. Si quis aũt suorũ et
maxime domesticorũ curã nõ hʒ: fideʒ
negauit: ⁊ est ĩfideli deterior. Vidua B
eligat̃ non min⁹ sexaginta annorũ:
q̃ fuerit vni⁹ viri vxor: in opib⁹ bonis
testimoniũ hñs: si filios educauit: si ho
spitio recepit: si sctõꝝ pedes lauit: si tri=
bulationẽ patiẽtib⁹ sũministrauit: si oẽ
op⁹ bonũ subsecuta ẽ. Adolescentiores
aũt viduas deuita. Cũ enĩ luxuriate fuerit
in xp̃o nubere volũt: hñtes dãnationeʒ
q2 p̃mã fidẽ irritã fecerũt. Simul aũt ⁊
ociose discũt circuire domos:
non solum ociose sed ⁊ verbose
⁊ curiose: loquentes que non oportet.
Volo aũt iuniores nubere: filios pcreare C
matresfamilias eẽ. nullã occasionẽ
dare aduersario maledicti gratia.
Jã enim q̃dã ꝯuerse sũt retro post
satanã. Si quis fidelis hʒ viduas
sũministret illis: vt nõ grauet̃ ecclesia:
vt his q̃ vere vidue sũt sufficiat. Qui bñ
p̃sunt p̃sbyteri duplici honore
digni habeãtur maxie q̃ laborãt ĩ ver
bo ⁊ doctrina. Dicit enim scriptura.
Nõ alligabis os boui triturãti ⁊ dign⁹ ẽ Deute.25.a
operari⁹ mercede sua. Aduersus p̃sbyteꝝ Mat.10.b.
accusationem noli recipere nisi Luc.10.b.
sub duob⁹ aut trib⁹ testib⁹. Peccãtes
coram oib⁹ argue: vt ⁊ D
ceteri timorem habeant. Testor coram
deo ⁊ christo iesu
⁊ electis angelis eius: vt hec cũstodias
sine p̃iudicio: nihil faciẽs ĩ alterã ptẽ de
clinãdo. Manus cito nemini ĩposueris:
neqʒ cõicaueris pctĩs alienis. Teipsum
castũ custodi. Noli adhuc aquã bibere
sʒ modico vino vtere pp stomachũ tuũ
⁊ freq̃ntes tuas ĩfirmitates. Quorũdaʒ
hoim peccata manifesta sunt p̃cedentia
ad iudiciũ: quorũdã aũt ⁊ subsequũt̃. Si
militer ⁊ facta bona manifesta sunt:
⁊ q̃ aliter se hñt abscondi non posunt.

Cap.6.

Quicunqʒ sunt sub iugo serui dños A
suos oĩ honore dignos arbitrẽtur:
ne nomen domini et doctrina
blasphemetur. Qui aũt fideles habent
dños: non cõtemnãt q2 frẽs
sunt: sʒ magis seruiãt q2
fideles sunt ⁊ dilecti: q̃ beneficij
pticipes sũt. hec doce ⁊ exhortare.
Si quis aliter docet: ⁊ non acquiescit

σέρχεται υγιαίνουσι λόγοις τοις του κυρί-
ου ημών ιησού χριστού, και τη κατ' ευσέβει
αν διδασκαλία, τετύφωται μηδέν επιστά-
μενος, αλλά νοσών περί ζητήσεις και λογο
μαχίας, εξ ων γίνεται φθόνος, έρις, βλασ
φημίαι, υπόνοιαι πονηραί, διαπαρατριβαί
διεφθαρμένων ανθρώπων τον νουν και απε-
στερημένων της αληθείας, νομιζόντων πο-
ρισμόν είναι την ευσέβειαν. αφίστασο από
των τοιούτων. εστί δε πορισμός μέγας η
ευσέβεια μετά αυταρκείας. ουδέν γαρ εισην
έγκαμεν εις τον κόσμον δηλον ότι ουδέ εξενε
γκείν τι δυνάμεθα. έχοντες δε διατροφάς
και σκεπάσματα, τούτοις αρκεσθησόμεθα.
οι δε βουλόμενοι πλουτείν, εμπίπτουσιν
εις πειρασμόν και παγίδα και επιθυμίας
πολλάς ανοήτους και βλαβεράς, αίτινες
βυθίζουσι τους ανθρώπους εις όλεθρον και
απώλειαν. ρίζα γαρ πάντων των κακών εσ
τίν η φιλαργυρία, ης τινές ορεγόμενοι α-
πεπλανήθησαν από της πίστεως, και εαυ
τούς περιέπειραν οδύναις πολλαίς. συ δε
ω άνθρωπε του θεού ταύτα φεύγε. δίωκε
δε δικαιοσύνην, ευσέβειαν, πίστιν, αγάπην,
υπομονήν, πραότητα. αγωνίζου τον καλόν
αγώνα της πίστεως. επιλαβού της αιωνίου
ζωής, εις ην εκλήθης και ωμολόγησας την κα
λήν ομολογίαν ενώπιον πολλών μαρτύρων
παραγγέλλω σοι ενώπιον του θεού του ζω
οποιούντος τα πάντα και χριστού ιησού του
μαρτυρήσαντος επί ποντίου πιλάτου την
καλήν ομολογίαν, τηρήσαι σε την εντολήν
άσπιλον, ανεπίληπτον, μέχρι της επιφανεί
ας του κυρίου ημών ιησού χριστού, ην και-
ροίς ιδίοις δείξη ο μακάριος και μόνος δυ-
νάστης ο βασιλεύς των βασιλευόντων και
κύριος των κυριευόντων, ο μόνος έχων α-
θανασίαν, φως οικών απρόσιτον, ον είδεν ου
δείς ανθρώπων, ουδέ ιδείν δύναται, ω τιμή
κράτος αιώνιον. αμήν. τοις πλουσίοις εν τω
νυν αιώνι παράγγελε μη υψηλοφρονείν,
μηδέ ηλπικέναι επί πλούτου αδηλότητι,
αλλ' εν τω θεώ τω ζώντι τω παρέχοντι η-
μίν πάντα πλουσίως εις απόλαυσιν, αγα-
θοεργείν, πλουτείν εν έργοις καλοίς, ευμε-
ταδότους είναι, κοινωνικούς, αποθησαυρί-
ζοντας εαυτοίς θεμέλιον καλόν εις το μέλ-
λον, ίνα επιλάβωνται της αιωνίου ζωής. ω
τιμόθεε την παρακαταθήκην φύλαξον, εκ-
τρεπόμενος τας βεβήλους κενοφωνίας και
αντιθέσεις της ψευδωνύμου γνώσεως, ην
τινές επαγγελλόμενοι περί την πίστιν ησ-
τόχησαν. η χάρις μετά σου. αμήν.

sanis sermonibus domini
nostri iesu xpi: et ei que secundum pietatem est
doctrine: superbus est nihil sciens:
sed languens circa questiones et pugnas verbo
rum: ex quibus oriuntur invidie: contentiones: blas
phemie: suspitiones male: conflictationes
hominum mente corruptorum: et qui a B
veritate privati sunt: existimantium questum
esse pietatem.
Est autem questus magnus
pietas cum sufficientia. Nihil enim intulimus Eccl.5.a
in hunc mundum: haud dubium quod nec auferre Job.1.d
re quid possumus. Habentes autem alimenta
et quibus tegamur: his contenti simus.
Nam qui volunt divites fieri: incidunt
in temptationem et in laqueum diaboli et deside
ria multa inutilia et nociva: que
mergunt homines in interitum et
perditionem. Radix enim omnium malorum est Eccle.10.b
cupiditas: quam quidam appetentes erraverunt
a fide: et inseruerunt se
doloribus multis. Tu autem C
o homo dei hec fuge. Sectare 1.Tim.2.d.
vero iustitiam: pietatem: fidem: charitatem:
patientiam: mansuetudinem. Certa bonum
certamen fidei. Apprehende vitam eternam:
in qua vocatus es et confessus bonam
confessionem coram multis testibus.
Precipio tibi coram deo qui vivificat
omnia et christo iesu
qui testimonium reddidit sub pontio pilato
bonam confessionem: ut serves mandatum
sine macula usque in adventum
domini nostri iesu xpi: quem suis temporibus
ostendet beatus et solus potens:
rex regum Apo.19.c.
et dominus dominantium: qui solus habet immortalitatem:
et lucem habitat inaccessibilem: quem nullus D
hominum vidit: sed nec videre potest: cui honor
et imperium sempiternum. Amen. Divitibus
huius seculi precipe non sublime sapere:
neque sperare in incerto divitiarum:
sed in deo vivo qui prestat nobis
omnia abunde ad fruendum: bene agere:
divites fieri in bonis operibus: facile
tribuere: communicare: thesaurizare
sibi fundamentum bonum in futurum:
ut apprehendant bonam vitam. O
timothee depositum custodi: devitans
prophanas vocum novitates: et
oppositiones falsi nominis scientie: quam
quidam promittentes circa fidem exciderunt.
Gratia tecum. Amen.

Τέλος της προς Τιμόθεον πρώτης επιστολής.

Explicit epistola beati pauli ad Timotheum prima.

Incipit argumentum in epistolam secundam.

Item timotheo scribit de exhortatione martyrij ⁊ omni regula veritatis: ⁊ quid futurum sit temporibus nouissimis: ⁊ de sua passione: scribens ei ab vrbe roma.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς Τιμόθεον δευτέρα επιστολή.

Παύλος απόστολος διά θελή=
ματος θεού κατ επαγγελίαν
ζωής της εν Χριστώ ιησού, Τι
μοθέω αγαπητώ τέκνω, χάρις
έλεος, ειρήνη, από θεού πα=
τρός, και Χριστού ιησού του κυρίου ημών.
χάριν έχω τω θεώ ω λατρεύω από προγό=
νων εν καθαρά συνειδήσει, ως αδιάλειπτον
έχω την περί σου μνείαν εν ταις δεήσεσι
μου νυκτός και ημέρας επιποθών σε ιδείν.
μεμνημένος σου των δακρύων, ίνα χαράς
πλησθώ. υπόμνησιν λαμβάνων της εν σοι
ανυποκρίτου πίστεως, ήτις ενώκησε πρώ=
τον εν τη μάμμη σου λωΐδη και τη μητρί
σου ευνίκη. πέπεισμαι δε ότι και εν σοί.
δι ην αιτίαν αναμιμνήσκω σε αναζωπυρείν
το χάρισμα του θεού, ο εστίν εν σοι διά
της επιθέσεως των χειρών μου. ου γαρ έ=
δωκεν ημίν ο θεός πνεύμα δειλίας, αλλά
δυνάμεως και αγάπης και σωφρονισμού.
μη ουν επαισχυνθής το μαρτύριον του κυ=
ρίου ημών μηδέ εμέ τον δέσμιον αυτού, αλ
λά συγκακοπάθησον τω ευαγγελίω κατά
δύναμιν θεού του σώσαντος ημάς και κα=
λέσαντος κλήσει αγία, ου κατά τα έργα η
μών, αλλά κατ ιδίαν πρόθεσιν και χάριν την
δοθείσαν ημίν εν Χριστώ ιησού προ χρό=
νων αιωνίων, φανερωθείσαν δε νυν διά της
επιφανείας του σωτήρος ημών ιησού Χρισ=
τού, καταργήσαντος μεν τον θάνατον, φω=
τίσαντος δε ζωήν και αφθαρσίαν διά του ε=
υαγγελίου, εις ο ετέθην εγώ κήρυξ και από
στολος και διδάσκαλος εθνών. δι ην αιτίαν
και ταύτα πάσχω, αλλ' ουκ επαισχύνομαι.
οίδα γαρ ω πεπίστευκα, και πέπεισμαι ότι
δυνατός εστί την παρακαταθήκην μου φυ
λάξαι εις εκείνην την ημέραν. υποτύπωσιν έ=
χε υγιαινόντων λόγων, ων παρ' εμού ήκου=
σας εν πίστει και αγάπη τη εν Χριστώ ιησού.
την καλήν παραθήκην φύλαξον διά πνεύμα
τος αγίου του ενοικούντος εν ημίν. οίδας
τούτο ότι απεστράφησάν με πάντες οι εν
τη ασία, ων εστί φύγελλος και ερμογένης.
δώη έλεος ο κύριος τω ονησιφόρου οίκω,
ότι πολλάκις με ανέψυξε, και την άλυσιν

Incipit epistola beati pauli apl'i ad Thimotheum secunda. Cap. I.

Paulus apl'us iesu xp̄i p̄ volū A
tatē dei ꝫm ꝓmissionē
vite q̄ est i xp̄o iesu: timo=
theo charissimo filio: gr̄a ⁊
mia ⁊ pax a deo patre
nostro ⁊ christo iesu domino nostro.
Gratias ago deo meo cui seruio a ꝓge
nitorib9 meis in ↄscia pura: q᷑ sine in=
termissiōe habeā tui memoriā in orōib9
meis nocte ac die: desiderās te videre.
Memor lachrymaꝝ tuaꝝ vt gaudio
implear. Recordationē accipiēs ei9 fidei q̄
est in te non ficta: q̄ ⁊ habitauit primū
in auia tua loide ⁊ matre B
tua eunice: certus sum āt q᷑ ⁊ in te.
Propter quā cāz āmoneo te: vt resusci
tes gratiam dei que est in te per
īpositionē manuū mearū. Nō enim dedit
nobis deus spūm timoris: sed
virtutis ⁊ dilectionis ⁊ sobrietatis.
Noli itaqz erubescere testimonium dn̄i
nostri neqz me vinctum eius: sed
collabora euangelio secundum
virtutē dei: q̄ nos liberauit ⁊ vocauit
vocatione sua sctā non ꝫm opa nostra: Ad Titum 3.b.
sed scd̄m ꝓpositū suum ⁊ gratiam:
q̄ data est nobis in christo iesu an̄ tpa C
secularia: manifestata est āt nūc per
illuminationē saluatoris dn̄i nr̄i iesu xp̄i
q̄ destruxit q̄dē mortē: illuminauit
aūt vitā ⁊ incorruptionē per euāgeliū:
in quo posit9 sū ego p̄dicator ⁊ apl'us
⁊ magister gentium. Ob quā causam
ēt hec patior: sed non confundor.
Scio cui credidi: ⁊ certus sum q̄r
potens est depositum meum seruare
in illum diem. Formam habe
sanorum verboꝝ que a me audisti
in fide ⁊ dilectiōe in xp̄o iesu. D
Bonū depositū custodi p̄ spiritum
sanctū q̄ habitat in nobis. Scis enim
hoc q᷑ auersi sunt a me oēs qui in
asia sūt: ex q̄b9 est phygell9 ⁊ hermoge
nes. Det miāz dn̄s onesifori domui:
q̄r sepe me refrigerauit: ⁊ catenam

μου οὐκ ἐπαισχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν ῥώμῃ σπουδαιότερον ἐζήτησέ με, καὶ εὗρε. δῴη αὐτῷ ὁ κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ὅσα ἐν ἐφέσῳ διηκόνησε βέλτιον σὺ γινώσκεις. Cap. 2.

Σὺ οὖν τέκνον μου ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ, καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης ἰησοῦ χριστοῦ. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. νόει ἃ λέγω. δῴη γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι. μνημόνευε ἰησοῦν χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν ἐκ σπέρματος δαυὶδ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. πιστὸς ὁ λόγος. εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν. εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν. εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς. εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται. ταῦτα ὑπομίμνησκε διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου. μὴ λογομαχεῖν, εἰς οὐδὲν χρήσιμον ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιΐστασο. ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει. ὧν ἐστὶν ὑμέναιος καὶ φιλητός, οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσι τὴν τινῶν πίστιν. ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην. ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου. ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμήν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν ἡγιασμένον καὶ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦ

meam non erubuit: sed cum romam venis
set sollicite me quesivit: et invenit.
Det illi dominus invenire misericordiam a domino
in illa die: et quanta ephesi
ministravit mihi tu melius nosti. Cap. 2.
Tu ergo fili mi confortare in gratia A
que est in christo iesu: et que audisti
a me per multos testes: hec
commenda fidelibus hominibus: qui idonei
erunt et alios docere. Labora
sicut bonus miles christi iesu.
Nemo militans deo implicat se
negociis secularibus: ut ei [agone: non co
placeat cui se probavit. Nam et qui certat in
ronabitur nisi qui legitime certaverit. Labo 1.Cor.9.b
rantem agricolam oportet primum de fructibus
accipere. Intellige que dico: dabit enim ti
bi dominus in omnibus intellectum. Memor esto dominum
iesum christum resurrexisse a mortuis ex semi
ne david secundum evangelium meum: in quo B
laboro usque ad vincula quasi male ope
rans: sed verbum dei non est alligatum. Ideo
omnia sustineo propter electos:
ut et ipsi salutem consequantur que est in christo
iesu cum gloria celesti. Fidelis sermo.
Nam si commortui sumus: et convivemus:
si sustinebimus: et conregnabimus: si negave
rimus: et ille negabit nos: si non credimus
ille fidelis permanet: negare seipsum
non potest. Hec commone testificans
coram deo. Noli contendere verbis:
ad nihil enim utile est nisi ad subversionem
audientium. Sollicite autem cura teip-
sum probabilem exhibere deo: operarium
inconfusibilem recte tractantem verbum C
veritatis. Prophana autem et vaniloquia
devita. Multum enim proficient ad
impietatem: et sermo eorum ut cancer
serpet. Ex quibus est hymeneus et philetus:
qui a veritate exciderunt
dicentes resurrectionem iam factam: et
subverterunt quorundam fidem. Sed firmum 1.Co.3.b.
fundamentum dei stat: habens
signaculum hoc. Cognovit dominus qui sunt
eius: et discedat ab iniquitate omnis
qui invocat nomen domini. In magna autem
domo non solum sunt vasa aurea et
argentea: sed et lignea et fictilia: et D
quedam quidem in honorem: quedam autem in contumeliam.
Si quis ergo emundaverit se ab istis erit
vas in honorem sanctificatum: et utile
domino ad omne opus bonum paratum. 1.Tim.4.a
Iuvenilia autem desideria fuge 1.Tim.6.c

γε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην,
εἰρήνην, μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύρι
ον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀ=
παιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι
γεννῶσι μάχας. δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ
μάχεσθαι, ἀλλ᾽ ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας,
διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ἐν πραότητι, παι=
δεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῷ
αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀλη
θείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου
παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκεί
νου θέλημα. Cap. 3.

Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέ=
ραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί, ἔσον=
ται γὰρ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι,
ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦ
σιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι,
ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀ
φιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυφω=
μένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχον
τες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐ
τῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους ἀποτρέπου. ἐκ
τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκί
ας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευ
μένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικί
λαις, πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς
ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. ὃν
τρόπον δὲ ἰαννὴς καὶ ἰαμβρὴς ἀντέστησαν
μωϋσεῖ, οὕτω καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀλη
θείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀ
δόκιμοι περὶ τὴν πίστιν, ἀλλ᾽ οὐ προκόψου
σιν ἐπὶ πλεῖστον. ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδη=
λος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.
σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ
τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακρο
θυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, τοῖς διωγ=
μοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένοντο ἐν ἀν
τιοχείᾳ, ἐν ἰκονίῳ, ἐν λύστροις, οἵους διωγ
μοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσα=
το ὁ κύριος. καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσε
βῶς ζῆν ἐν χριστῷ ἰησοῦ, διωχθήσονται. πο
νηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψου=
σιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμε
νοι. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης,
εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ βρέ
φους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμε=
νά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς
ἐν χριστῷ ἰησοῦ. πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος
καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγ
χον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν
ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄν=
θρωπος πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτυμέ=
νος. Cap. 4.

sectare iustitiã: fidẽ: spẽ: charitatem: et Ad Titum 3.c.
pacem cum his q̃ inuocãt dominum
de corde puro. Stultas aũt et sine disci
plina q̃stiones deuita: sciens q̃
generãt lites. Seruũ aũt dñi non opor
tet litigare: sed mansuetũ esse ad oẽs:
docibilẽ: patiẽtẽ cũ modestia: corripiẽtẽ
eos q̃ resistunt veritati: ne q̃n deus det
illis pñiam ad cognoscendam veritatẽ:
et resipiscant a diaboli
laqueis: a quo captiui tenentur ad ipsi9
voluntatem. Cap. 3.

Hoc aũt scito: q̃ in nouissimis dieb9 A
instabunt tp̃a periculosa: et erunt 1.Tim.4.a
homines se ipsos amantes: cupidi: 2.Pe.3.a
elati: superbi: blasphemi: parentibus
nõ obediẽtes: ingrati: scelesti: sine affe
ctiõe: sine pace: criminatores: incõtinẽtes:
immites: sine benignitate: p̃ditores: p̃ter
ui: tumidi: et voluptatũ amatores magis
q̃ dei: hñtes spẽ q̃dẽ pietatis: v̾tutẽ
aũt ei9 abnegantes. Et hos deuita. Ex B
his enim sunt qui penetrãt domos:
et captiuas ducũt mulierculas oneratas
peccatis: que ducunt varijs desiderijs:
semper discentes et nunq̃ ad
sciã veritatis p̃ueniẽtes. Quẽadmodũ
aũt iannes et iambres restiterũt
moysi: ita et hi resistunt veritati:
homines corrupti mente: reprobi
circa fidem: sed vltra non proficient. C
Insipientia enim eorum manifesta
erit omnibus: sicut et illorum fuit.
Tu aũt assecutus es meam doctrinã:
institutionẽ: p̃positũ: fidẽ: lõganimitatẽ:
dilectionẽ: patientiam: persecutiones:
passiões: q̃lia mihi facta sũt antiochie
iconij: lystris: quales persecutiones
sustinui: et ex oĩbus me eripuit
dominus. Et omnes qui pie volunt
viuere in xp̃o iesu: p̾secutionẽ patientur.
Mali aũt hoies et seductores proficient D
in peius: errãtes et in errorẽ mittentes.
Tu vero p̃mane in his q̃ didicisti et credi
ta sũt tibi: sciẽs a quo didiceris: et q̃
ab infãtia sacras literas nosti: q̃ te pos=
sunt instruere ad salutẽ p̃ fidem que est
in xp̃o iesu. Oĩs.n. scriptura diuinitus
inspirata vtilis est ad docẽdũ: ad arguẽ
dũ: ad corripiendum: ad erudiendum
in iustitia: vt perfectus sit homo dei
ad omne opus bonum instructus.
Cap. 4.